Kàddu Yàlla Bu Ndaw

Overview

This is a carefully curated selection of ancient Greek texts intended to best capture the teaching of Jesus and the writings He taught, referenced, and fulfilled. Our goal is to provide you with as close to an exact representation of the original Greek as possible in a modern, readable format.

Disclaimer

This translation was created from the original Greek Septuagint and Byzantine texts with large language models. For this reason it contains many artefacts of the culture and grammar of the original language, but may also contain errors. If anything looks strange, please check the original Greek. If you find an error, please email it to jesusislord@joshuabible.com.

Licensing

You have permission to reproduce and distribute this translation in part or whole. You are not permitted to modify or sell it. If you find an error, please send an email to jesusislord@joshuabible.com so that we can correct it and provide you with an updated edition.

Wanjiil bu Matiyë

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28

Wanjiil bu Mark

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16

Wanjiil bu Yowan

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21

Bataaxal Jaak

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5

Bataaxal Piyeer

| 1 | 2 | 3

Bataaxal Yowan

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5

Didake

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16

Jénesees

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40 | 41 | 42 | 43 | 44 | 45 | 46 | 47 | 48 | 49 | 50

Éksood

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40

Limarab

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36

Deteronoom

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34

Josuwee

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24

Wanjiil bu Matiyë

1

Téere bu njëkk ci Yeesu Kirist, doom Dawuda, doom Ibraahiima.
Ibraahima juddu Ishaaka, te Ishaaka juddu Yaakuba, te Yaakuba
juddu Yuuda ak ñoom rakk am, Yuuda juddu Peres ak Sera ci
Tamaar, te Peres juddu Esrom, te Esrom juddu Araam, te Araam
juddu Aminadaab, te Aminadaab juddu Naasoon, te Naasoon
juddu Salmoon, te Salmoon juddu Bowaas ci Rakaab, te Bowaas
juddu Obeed ci Rut, te Obeed juddu Yese, te Yese juddu Dawuda
buur bi. Daawuda buur bi jàppale Sulëmaan ci jabar Uriya, te
Sulëmaan jàppale Robowaam, te Robowaam jàppale Abiya, te
Abiya jàppale Asa, te Asa jàppale Josafat, te Josafat jàppale
Joram, te Joram jàppale Usiya, te Usiya jàppale Jotam, te Jotam
jàppale Akas, te Akas jàppale Esekiya, te Esekiya jàppale
Manase, te Manase jàppale Amon, te Amon jàppale Josiya, te
Josiya jàppale Jekoniya ak rakk yi ci jamano déportation bi ci
Babilon. Ginnaaw déportation bi ci Babilon, Jekoniya juddu
Salatiél, te Salatiél juddu Zorobabél, te Zorobabél juddu Abiyud,
te Abiyud juddu Eliyakim, te Eliyakim juddu Azor, te Azor juddu

Sadok, te Sadok juddu Akim, te Akim juddu Eliyud, te Eliyud juddu Eleyazar, te Eleyazar juddu Mattan, te Mattan juddu Yakub, te Yakub juddu Yusuf, góor gu Mariyam, kuy jóge Yeesu, ku ñu wax ni Kirist. Yépp yi génération yi, ndax, dale ci Abraham ba ngi David, dañu fukk ak juróom ñeent, te dale ci David ba ngi déportation bi ci Babilon, dañu fukk ak juróom ñeent, te dale ci déportation bi ci Babilon ba ngi Kristt, dañu fukk ak juróom ñeent. Juddu Yéesu Kirist bi nekk ci ni bii la. Ndax yaay am Maryam bu ñu naan Joseph, ba ñu jekkoon ñu jëkk, ñu gis ne am doom ci biir, ci Ruxu Bees. Joseph, góor gi ñu jëkk am, yoon bu baax la te bañ ko bëgg a def ñu disgrace ci biir àdduna, bëgg na ko divorce ci sutura. Waaye bu mu xalaat yépp yi, xool, kenn jëfandikukat Boroom bi am na ko ci njiit, di wax ne: Yusuf, doom Dawuda, bul agsi jël Maryam, sa jabar; ndax li nekk ci moom, juddu na ci Ruu bu Bees bi. Dinaa juddu doom ju góor te nga ngi ko woy tur Yeesu, ndax moom mooy di dimbali say nit yi ci seen bàkkaar yi. Loolu lépp am na ngir mu jëkk li ne Boroom bi ci biir kilifa bi mu ngi wax: Xool, jigéen ju bees bi dina am ci biir bët bi te dina juddu doom ju góor, te ñu ngi naan ko tur bi Emmanuël, loolu mooy tekki ni ak nun Yàlla. Yusuf bi soog ci neelaw bi def na ci ni yëngu-kàddu Boroom bi yóbbu ko, te jël na jabar am, te xam-ul ko ba mu juddu doom-góor am bi ñu njëkk, te woy tur am Yeesu.

2

Bu Yeesu jóge ci Betleyem ci Jude ci jamono Erood bu boroom,

xool ay màggat yi ñëw ci penku soley jóge ci Jerisalaam, di laaj: Ana boroom bu jóge ci Yuda yi? Gis-nañu xéetu am ci penku te ñëw-nañu ngir njaboot moom. Bu Eróod buur bi dégg na, dëgg na te Jerisalaam lépp ak moom, te bu ngi tëral ñépp saraxalekat yi ak mbind-téere yi ci mbooloo mi, dafa ngi laaj ci yéen fan la Kirist di jibinee. Ñu naan ko: ci Betleyem ci Juda; ndax konkon bindkat na ci biir kii kilifa bi: ak yow Betleyem, réew Juda, amul dara wuute ci biir ay boroom ci Juda; ndax dañuy génn ci yow benn boroom, kii muy rew nit ñi am ci Israayil. Kenn, Erood woyee suturaan yëg ay màggat yi, jëkk na ci ñoom jamano bi xeetu bi am ci gëm. Te yëg na ñoom ci Betleyem, wax na: Bi ngeen demee, seet bu baax ci xale bi, te bu ngeen gisee ko, waxal ma, ngir man itam deme naan ko. Ñu ndey dégg buur bi, démoon ñu; te xool, setlu bi ñu gisoon ci penku bi dafay tëral ñu, ba mu ñëw joge ci fan xale bi nekk; ndey gis setlu bi, bëgg-bëgg ñu bëgg-bëgg bu mag lool, te ñu ñëwoon ci kër gi, gis ñu xale bi ak Maariyam ndey am, te ñu dafay dajale, njaboot ñu ko, te ubbi ñu ay trésor yu ñu am, jox ñu ko ay kaddo, wer ak añsens ak mir; te ndey yóbbu ñu ci ndaje bul dellu Erod, ci yoon beneen, dellu ñu ci réew yu ñu am. Bu ñëw démee, xool, kenn ki Boroom bi topp ci ndeey ci Yusuf, mu ngi ne: Tàmbali jàpp xale bi ak yaay am, te bàyyi Ejipt, te nekk fii ba ma wax la; ndax Erod dafa bëgg a seet xale bi ngir rëy ko. Mu nekk te mu jëkk xale bi ak ndey am ci guddi, te mu dem ci Esipt, te mu nekk fii ba Erod dee, ngir li Boroom bi wax ci biir nabi bi di wax dafay dëgg: ci Esipt laa woowee doom am. Kenn Erod gis ne ñu feeñ ko ci biir ay mago yi, dafa sedd lool, te yonnee ko, fay ñépp xale yi ci Betleyem ak ci yépp sañ-sañ yu nekk, dale at ñaari ak ci suuf, ci

lu jëm ak waxtu bi mu jàppale bu baax ci biir ay mago yi. Kenn li Jeremi jàngalekat bi wax nañ ko dafa yàqu, benn baat ci Rama dañ ko dégg, ñaaw ak rew ak ñaaw bu mag; Rachel dafa rew ci doom yi am, te bañ ko bëgg am sàmm ndax amul ñu. Ndax Herod dee na, xool na ab kilifa bu Boroom bi jëkk ci ndaje ci Yusuf ci Ejipt, di ne: Tàmbali, jël xale bi ak yaay am, te dem ci réew Israayil; ndax ñu ngi seet bàkkan bu xale bi dee na. Mu ngi nekk mu toog, mu jël xale bi ak ndey am, te mu ñëw ci réew Israël. Bu deglu ne Arselaas moo ngi jabar ci Jide ci bërs Erod baay am, agsi na dem fii; waaye bu ñu ko yóbbu ci ndeyi, génne na ci kaw yi Galile, te bu ñu ñëw, dëkk na ci dëkk bu ñu wax ne Nasaret, ngir mu dëkke lu ñu wax ci biir yonent yi, ne dina ñu wax ne Nasareen.

3

Ci ay fan yi yépp, te Yowan bu baptis bi di naan, di wax ci désert bu Judée bi te di ne: Soppi seen yoon, ndax Réew yi ci asamaan yi jëgge na. Kii ndax moo ngi nekk kii ñu wax ci biir Esayi, prophète bi, bu nitt bi di woy ci désert bi wax: Yeggaleel yoon bi ci Boroom bi, yeesal nañu yoon yi ci moom. Moom yépp Yowan am na yëre ëllëg bu jëkk ci bër gëmël ak sant bu njëkk ci biir tëj moom, te lekk moom mooy raxan ak mël bu ñaxas. Kenn, Jerisalaam ak Jude bépp ak dëkk yu mujj yépp yu Urdun génné mu dem ci moom, te ñu ngi baptize ci Urdun ñu ngi wax seen bàkkaar. Mu gis-na bari ñu ci Farisiyaañ yi ak Saduseyaañ yi ñëw-ñëw ci sa batiis bi, te mu wax leen, Doom yu bëri serpent yi,

kan la wone leen rëy ñëw ci sonn bi ñëw-ñëw? Defal donc rëndal bu gëna fay ci tawfeex bi, te bul xalaat ne dinañu wax ci seen biir, am nañu baay Ibraahiim. Dinaa ne leen ndax Yàlla mën na jëkk doom yi Abraham ci péy yii. Xale bi te ak yéen bi nekk na ci biir ci jëkk yi yoon yi. Kon moom-moom yoon bi amul réew bu baax, dañu ko tëj te dañu ko daal ci safara. Man, ci dëgg-dëgg, dama baptize yéen ci ndox ci repentance, waaye kuy ñëw ci sama bakkan, moo gën gaaw sama, moom duma am njariñ mu tëral ay sandals, moom dina baptize yéen ci Spirit bu Bees ak safara. Kuy jàpp ay winnowing fork ci loxo, te dina setal ay threshing floor bu mat lool, te dina tànn ay céebu mag ci ay storehouse, waaye ay chaff dina ko toj ci safara bu ñu mëna fey. Ndax, Yeesu nekk ci Galile, daldi ci dex Jordan ngir dem ci Yoxanaa bëgg na ne Yoxanaa batiis ko. Waaye Yohaana dafa ko taxawu, mu ngi ne: Man, dama soxla nga ma baptise, te yow, dangay ñëw sama bët? Mu Yeesu tontu te wax ci kanaam: Bàyyi leegi, ndax mu nekk mooy dafa war nu dimbali yoon bu baax yépp. Kenn, mu naan ko yàlla; te Yeesu bu ñu baptise ko, mu yàlla ci diir ci ndox bi; te xool, assamaan yi ubbi leen ko, te mu gis Xel yi Yaw, mu dàkk ni mbëj, te mu ñëw ci kanamu; te xool, benn nopp jóge ci assamaan yi, mu naan: Kii moo ma doom, bu ma bëgg, ci moom laa bëgg.

4

Kenn te, Yéesu nekk na ci désert bi ci Roog mi mu naan jaribu ci Séytaane, te mu naan wéer ci fan ak ñeent fan, ci kanam mu xiif.

Te jëkkër bi dugg ko wax ne, Su fekkee sa doom Yalla nga, wax ngir mburu yi ñuy mburu yu nekk. Mu nekk ci wëy, mu naan: Bindkat na, nit du dëkk ci mburu rekk, waaye ci bëpp baat bu jóge ci gemmiñ Yàlla. Ndax te, jëkkër bi indil ko ci dëkk bu bees bi, te taxawul ko ci kanam bu réew bu kër-gi Yàlla, te wax ko ne: su fekkee sa doom Yàlla nga, dañal sa bopp ci suuf; ndax bind na ne ñi jëkkër yi am na ko yëgle ci sa yàq, te ci loxo ñu doy tëral la, ndax bul dëkk sa tànk ci pérre. Yeesu naan ko, leegi bind na, bul seet Boroom bi Yalla am Kénn, Séytaane bi jël ko ci tundu bu mag lool, te wone ko yépp réewu àdduna bi ak dërëm yi, te wax ko: Léégi yépp dinaa la jox, su fecc nga dajaloo ma. Ndax, Yeesu naan ko: Dem ci biir sama, Sëytaane, ndax bind na ne: Yàlla sa Boroom la nga ngi naan jàpp, te moom rekk la nga ngi naan liggéey. Kenn, Sëytaan bi dafa ko bàyyi, te gis, ay nënëël ñëw te ngi ñu ko yëgle. Bu Yeesu dégg ne Yoxanna dañu jëkk, dem na ci Galile, te bàyyi Nazareth, ñëw na, dëkk na ci Kapernaum bu nekk ci bàtt géej, ci ñaari-biir Zabulon ak Neftali, ngir mu ubbil li ñu wax ci biir Esayi jàngalekat bi, mu ngi wax: réew Zabulon ak réew Neftali, yoon géej, taatu Jordaan, Galile yu xeet yi, askan bi mu ngi topp ci ñëtteelu gis na leer bu mag, te ñu ngi topp ci réew ak ñëtteelu dee, leer bi suba jëm leen. Ci jamono jëm, Yeesu Kiristu tambali na wax ak waxtaan ne, soppi seen yaram, ndax Boroom bi ci asamaan jëgël na. Mu ngi dem ci biir géej bu Galile, xool na ñaari mag-ñoom, Simon bu ñu wax ne Piyeer ak Andare mag-ñoom am, yu ngi dajale filet ci géej bi; ndax ñu ngi jëfandikkat yu ngi lekk ci géej. Te wax na leen: Ñëw ci biir sama bakkan te dinaa def leen jëfandikkat yu ngi lekk ci nit ñi. Ñu te ci diir-diir bi nag yëg yi, ñu topp ko. Te ci yàgg ci fii, mu gis ñaari

mag ñeneen, Jaakub bu Zebeede ak Yowan mag-waa gi, ci gaal gi ak Zebeede baay-am, ngeen naan ñu leen-leen, te mu woo leen. Ñoom nañu ci diir-diir jàppale gaal gi ak baay-am, te nañu topp ko. Te Yeesu dafa dem ci barke bëpp Galile bi, mu ngi jàng ci ay kongregasyon yu ñu, te mu ngi wax ci xëy-xëy bu baax bi ci réew bi, te mu ngi dimbali bëpp feebar ak bëpp feebar ci askan bi. Te xabaar bu jàng ci moom dem ci Siri yépp, te ñu jox ko ñépp ñi am feebar, ñi am bëri-bëri yu bari ak metit, ak ñi jinne jàpp, ak ñi weer jàpp, ak ñi paralitik, te moom wër ñu leen; te ay mbooloo yu bari topp ko ci Galile ak Dekapolis ak Jerisalaam ak Jude ak ngir bëj Jordan.

5

Bu xool na ay mbëkk yi, tekki na ci tundu bi, te bu ngi topp, jàngukaatam yi ñëw nañu ko, te bu ubbi na gemmiñ, jàngale na leen, ne: Ñu ngi barkeel ñi ñuul ci barkeel, ndax ñoom la àdduna yu asaman yi. Ñi mourning yi am na barke, ndax ñoom dinañu am réew. Blessed nañu ñi meek yi, ndax ñoom ñu ngi inherit suuf bi. Blessed nañu ñi dañu xiif te dañu mar righteousness, ndax ñoom dañuy yëg. Yërmandékat yi am barke, ndax ñoom dinañu am yërmandé. Ñu baax yi bëri ci xol, ndax ñoom nañu gis Yàlla. Ñu peacemakers yi am barke, ndax dinañu ko wax ne doom yi Yalla. Ñu barkeel lañu, ñu nekk ci seen liggéey ci mbir ci yoon ci justice, ndax seen la royaume bi ci asamaan yi. Bëgg-bëgg nga ñu nekk bu ñu leen ñaaw te ñu leen yëgle, te ñu wax lépp baat bu bon ci seen yoon ci mbir, ndax sama yoon. Bëgg-

bëgguleen te bëgg-bëgguleen, ndax seen xaalis mu mag ci àdduna yi, ndax noonu la ñu ngi yëgle ay nabi yi ci kanam seen. Yéen a ngi sew bi ci suuf si; waaye su sew bi am solo, lan la ñuy fay sew? Amul doole tuuti, bu tànnee ne ñu koy dàkk ci biir te nit ñi ñëw ko Yeen a ngi lumière bu àdduna bi. Dëkk bi mënul nëb ci kaw tund bi; te ñu nees lampu te ñu dooneel ko ci suuf modius bi, waaye ci kaw lampu bi, te dafa tànnal ñépp ñi ci kër gi. Ci noonu, leer yéen jàngal la ñëw ci kanam nit ñi, ngir ñu gis yéen liggéey yi baax yi te bëgg-bëgg ñu baay yéen bi ci assamaan yi. Bul xalaat ne man ñëw ngir rëy loi bi walla ay prophètes; man ñëwul ngir rëy, waaye ngir tëral. Amen, ndax dama wax leen, ba asamaan ak suuf dañu wàcc, benn iota walla benn serif du wàcc ci leer gi ba ñépp am. Ku ndax kon dafa bañ benn ci sariati yi ndaw yi te jàng ñu ñoom ci noonu, dañu ko wax ndaw ci àdduna asaman yi. Waaye ku def te jàng, moom dañu ko wax mag ci àdduna asaman yi. Dama wax ndax yeen ne su yoon bi yeen bari gën ci yoon yi saraxalekat yi ak Fariisiyeen yi, doo dugal ci réew bi asamaan yi. Yéena dégg nga ne waxtaan nañu ko ñi njëkk yi: bul rëy. Ku nekk te rëy na, dinañu ko tëral ci jugement bi. Waaye maa ngi wax leen ne ñépp ku metti ci mag-bi am ci xol bu am solo dinaa am sañ-sañ ci yoon-bi, ku nekk ku wax ci mag-bi am raka dinaa am sañ-sañ ci conseil-bi, te ku nekk ku wax dof dinaa am sañ-sañ ci gehenna bu safara bi. Su fekkee nga jëfandikoo sa kaddu ci kaw alteer bi te fi nga fàtte ne sa mag am na lu mu am ci sa boppam, bàyyi fi sa kaddu ci kanam alteer bi, te dem njëkk jàppale ak sa mag, te ba mu ngi ñëw jëfandikoo sa kaddu. Xam nga am mbokk ak sa kilifa bu gaaw ci ginaaw ba nga nekk ci yoon ak moom, ndax kilifa bi mën na la jox ci alkat

bi te alkat bi mën na la jox ci jëfandikkat bi, te nga gën a jëfal ci kaso; dëgg la wax, du la génn fii ba nga fey xaalis bi mu jiitu bi. Dangaa dégg ci ne ñu naan ci ñi njëkk yi: Bul jëkk sa jëkkër. Waaye man, dama la wax ne ku nekk mën gis jigéen ngir bëgg ko, mu ngi fi xalaat ko ci bët bi ci biir sa xol. Su ndax bët bi sa bët bi ñool bi dafay jaaxal sa, chose moom te bale ko ci sa. Mu ngi fayda bi ci sa ngir ci dee benn ci ay golo sa, te bul ñépp bi ci yaram sa jëm ci gehenna bi. Te su loxo ñu njëkk sa bët bi tuuti di jaaxal la, rëy ko te topp ko ci sa biir, ndax gën na ci sa yoon ngir benn ci sa bët yi dee te sa yaram bu tollu yépp du doon daldi ci jahannam. Dañu ko wax te, ku nekk dinaa jëkk jabar am, jox ko xët bu wuute. Waaye man, damay wax ne leen ne ku nekk di wóor jëkkër am ci bitim réew bu góor ci dara jamonoy, dafa jëkk ko jàngal ci jamonoy, te ku nekk di wóor jëkkër bu wóor nañu, jàngal ci jamonoy. Kenn, dangaa dégg ne wax nañu ko ay gànnaar yi: Bul lay wax wu gàcc, waaye yóbbu Boroom bi say laykat yi. Waaye man, dama wax leen bu ñu laye wax lu ñëpp; bul leen laye wax ci asamaan, ndaxte reew bi Yalla la; bul leen laye wax ci suuf, ndaxte takkaale tànk yi Yalla la; bul leen laye wax ci Jerisalaam, ndaxte dëkk bi buur bu mag la; bul leen laye wax ci bopp ba, ndaxte du mën a def benn wet u weex walla u ñuul. Waaye bëgg-bëgg bi seen mën a wax waaw waaw, waawul waawul; li ëpp ci yooyu, jóge na ci bon bi. Dangay dégg ne nañu wax, bët ci ëllëg bët ak bëñ ci ëllëg bëñ. Waaye man dama wax leen bu ñuul takku ci kuy bon; waaye ku la ñaawale ci sa kanam bu njëkk, wañal ko ak beneen bi; ak ku bëgg la juge te jël sa tunic, joxal ko ak sa ngelaw; ak ku la sëriñ dem kilomèt benn, dem ak moom ñaar; ku la laaj, jox ko ak ku bëgg ñaaw ci sa

bopp, bul des. Dangaa dégg ne ñu ne: bëggal sa mbokk te seet sa yënn. Man laa ngi wax leen, sopaleel seen gannaaw, barkeel ñi ngay yàll leen, defeel lu baax ci ñi ngay ñaan leen te ndekki ci seen turu ñi ngay topp leen te ñi ngay rëcc leen, ndax mu nekk doom yu Baay seen yi nekk ci asamaan, ndax dimbali am dafa takk ci ñi bon te ñi baax te dafa taw ci ñi mat te ñi mat-ul. Su fekkee nga bëgg ñu ngay bëgg, lan xaalis la am? Ndax dañu tax collectors yi def li mu nekk? Te bu fekkee ni ñu ngi salaam xarit yi ñu rekk, lan la ñu ngi def bu bari? Ndax collecteur d'impôts yi dañu ko def ni koneen? Dinañu nekk donc yéen completes, ni baay yéen bi ci asamaan yi perfect na.

6

Jëfandikoo seen yënu bu baax, bul def ko ci kanam nit yo ngir ñu gis la. Waaye su fekkee, dara doo am ci biir Baay yunu buy ci asamaan yi. Bi nga def sarax, bu baxul trompette ci kanam nga, ni ñi gëm-gëm dañuy def ci ay ndajeelu jëf ak ci ay mbeddi géej, ngir ñu boole leen ci kanam ñi nit, dëgg la wax leen, dañuy am seen nopp. Waaye yaw, bu nga def sarax, loxo gu bees am bu nga xamul lu loxo gu njem am bu nga def, ngir sarax am bi nekk ci sutura, te baay am bi mu gis ci sutura, dinaa la yar ci wone. Te bu nga sànni, bul jàppale ay nit yu wuutu seen boroom, ndax ñu bëgg sànni te takk ci biir ay ndaje ak ci kaw yu mbedd yi ci mbedd, ngir ñu gëna gis ci kanam ñi. Dëgg laa la wax ne ñu am na seen nopp. Yow te, bu nga naan, dugg ci ndaw neeg sa, te tëj bunt bi sa, naan ci baay sa bu nekk ci sutura, te baay sa bu gis ci

sutura dina jox la ci wone. Bu ngeen santewaat, nanguwul wax-waxete ni jënd yi, ndax dañuy xalaat ne ci bañ wax ñoom dañuy degluwaat. Bul donc ñu nekk ni ñoom, xam na ci baay bi ngeen li ngeen soxla balaa ngeen laaj ko. Kon noonu donc tànnal yéen: Baay bu ñu ci àdduna yi, na tur sa tur, na naw sa réew, na def sa bëgg-bëgg, ni ci àdduna, ak ci suuf, jox ñu ñam bu ñu bu bés-bés tay, te bàyyi ñu ñu bët yu ñu, ni ak ñu itam dañu bàyyi ñu ki bët yu ñu, te bul indil ñu ci tànn, waaye dimbali ñu ci bon bi. Ndax sa yaa ngi réew bi ak doole bi ak bërëb bi ba ci yoon yi yépp; amin. Su fekkee ngeen nit ñi ñu bañ seen bañ yi, Baay benn ci asamaan dinañu ko fekkee itam seen bañ yi; waaye su fekkeekuleen nit ñi ñu bañ seen bañ yi, Baay benn itam dinañu fekkeeloo seen bañ yi. Bi ngeen naan, bul jàpp ni ñi gën wax ay wax yu ñaaw, ndax dañu daan dëgg tëgg seen kanam ngir ñu gëm ci biir nit ne dañu naan, dëgg laa la ne leen ne ñu am nañu seen noonu. Waaye yaw, bu nga koy soom, tëral sa bopp te saxal sa kanam, ngir bul wone ci nit ñi ni nga ngi soom, waaye ci sa baay bi mu ngi ci sutura, te sa baay bi mu ngi gis ci sutura dinaa la yar ci wone. Bul tëral ay gëstu ci suuf, fi ñetti ak lekk dañuy yàqu, te fi jëfandikkat dañuy ujj te gis. Waaye tëralal ay gëstu ci asamaan, fi ñetti ak lekk dañu ñu yàqu, te fi jëfandikkat du ujj te du gis. Ndax fi gëstu bi nekk, foofu xol bi di nekk. Lamp bu yaram bi mooy bët bi; kon su fekkee bët ba nga am dafa am solo, lépp yaram ba nga am dina am leer; waaye su fekkee bët ba nga am dafa bon, lépp yaram ba nga am dina am ñuul. Su fekkee loolu làmmiñ bi ci sa biir moy thieb, thieb bi ñaata lay? Amul ku mën a liggéey ñaari boroom; ndax dinañu ñaan benn te bëgg beneen, walla dinañu tëral ci benn te rëy beneen. Dinañu mën a

liggéey Yàlla ak àrta. Ndax ci li, dama ngi wax ne leen, bul sañu sañ ci seen bakkan lu ñuy lekk ak lu ñuy naan, wala ci seen yaram lu ñuy samp, ndax bakkan bi gën na ci lekk, te yaram bi gën na ci ngelaw? Xool ci piiñ yi ci asamaan bi, ndax ñu sow wuute, te ñu ñaan wuute, te ñu tëj ci kër yu mag wuute, te Baay ngeen bu ci asamaan bi dajale leen. Ndax yeen dafa gën am njariñ ci yépp yi? Kan la ci seen ci jàngal dafa mën a yokk ci yoon am benn kubit? Te ci lu njëkk ak ndefu yaram, lan la ngay sañu-sañu? Xam nañu bu baax ay mbëkëte yu ginnaaw gi, ndax ñu dëkk na ñoom; du liggéey te du ndef; waaye damay wax leen ne Solomoon ci barke bu mu am bi lépp, dafay samp ni benn ci ñoom. Su fekkee benn suuf bu gànn bi mu nëw ci réew bi, tey mu am te suba dinañu ko dàkk ci furu géej, Yàlla dafa ko noppale ci benn bëgg-bëgg, ndax yow yépp, yéen nit ñu am leer-leer ci Yàlla? Bul donc soxla ne nga xalaat ci wax ne, lan lañu lekk walla lan lañu naan walla lan lañu dox? Bëpp ndax nataal yi dafay seet yépp yi, waaye baay ngeen bi asamaan bi xam na ne dafay soxla yépp yi bëpp. Seetleen njëkk réew bi Yàlla ak ceeju bi ci moom, te yépp yooyu dinañu leen yokk. Nanguwul donc xamxam ci suba, ndax suba dina xamxam sa bopp, bés na ci bés bu nekk dara bu mu am.

7

Bul wax, ngir du ñu wax la; ndax ci li ngay wax, dañuy wax la, ak ci li ngay toop, dañuy toop la ko. Lan te gis-nga benn ndaw bu ndaw bu nekk ci bët mag sa rakk, waaye benn ndaw bu mag bu

nekk ci sa bopp bët du-nga ko xam? Mbaa ndax la nga wax ci rakk sa mag, yàlla ma jëfandikoo ci bët ci sa bët, te gis-na ni njàkk bi nekk ci sa bët? Hypocrite, genn njëkk bi ci bët bu mag bi ci sa bët, te ba léegi di gis bu baax ngir genn njëkk bu ndaw bi ci bët bu mag bi ci sa rakk. Bul jox li sant ci xaj yi, te bul toog ay perël yu ñu ci kanam yépp yi, ndax ñu naan leen ci tànk yu ñu, te dellu leen dëgg leen. Laajal, te dinaa leen jox, seet, te dinaa leen gis, fëcc bunt, te dinaa leen ubbi; ndax këpp ku laaj dafay am te ku seet dafay gis te ku fëcc bunt dinaa ko ubbi. Mbaa kan mooy ci yéen nit, su doom am dafa laaj mburu, du ko jox pérr? Te su ñu dëkk jën, du ñu jox ko jànn? Su yeen, yow, bon yi mu ngi am, xam nañu jox ay kaddo yu baax ci doom yeen, ñaata lu gën a gën baat yeen ci kaw ñu xam ne ñu jox ay yoon yu baax ci ñu ngi laaj ko? Lépp bi yépp, donc ci yoon yi yépp ngeen bëgg nga nit ñi def leen, kon yépp ak ngeen itam defleen leen, ndax loolu la sarax bi ak yépp yi naan. Duggal ci bunt bi tëgg bi, ndax bunt bi dafa bari te yoon bi dafa bari, yoon bi di des ci yàqu-yàqu bi, te bari nañu ñi ngiy duggal ci moom. Lan moom bunt bi ak yoon bi bu tëj bi di yoon bi mu yëg ci nekk bi, te tuuti ñoo lay gis. Waaye jëfandikoo ci ay prophète yu gëna-gën, ñu ñëw ngeen ci njaay yu xar yi, waaye ci biir dañu xonq yu ñàkk. Ci seen ñemmeñ yi, dinañu ko xam leen. Ndax ñu ngi tànnal raisin ci kaña walla ñu ngi tànnal gerte ci piquant bi? Noonu, yëpp garab bu baax dëkk na réeñu yu baax, waaye garab bu ñàkk dëkk na réeñu yu bon. Garab bu baax mënul def réeñu bon, te garab bu tooy mënul def réeñu baax. Lépp garab bu du def réew bu baax, dinañu ko daan te dinañu ko dëkk ci safara. Noonu, ci ay réew yu ñu am, dinañu ko xam ñu. Dëkk bëpp bu ngi wax ma

Boroom, Boroom, dinaa dugg ci àdduna bu askan yi, waaye ku ngi def bëgg-bëgg bu sama baay bu ci askan yi. Bëri bari nañu wax ma ci bëri jamono bi: Boroom, Boroom, mbaa ci sa tur nu ngi njiit, te ci sa tur jinne yi nu ngi gis, te ci sa tur garab-garab yu bari nu ngi def? Ak ndax dinaa wax ne leen ne déedéet xamnuma leen, génneen ci sama kanam, yéen ñu ngi liggéey ci bakkan bi. Ñépp ku ndaw ku dégg sama baat yi ak def leen, dinaa ko teral ak góor gu am xel, ku toss sa kër ci kaw mbàmb; te ndaw dàll, te ndox yi ñëw, te fecc yi fecc, te dëkk ci kër boobu, waaye dañu ko jàpp, te dafay dëkk; ndax dafay tàgg ci kaw mbàmb. Te këpp ku dégg sama baat yi yi te du def leen dinañu ko waxale ni nit bu gàtt, kuy tëral sa kër ci kaw suuf; te taw na ndox, te ñëw njaay yi te feew na ngew yi te dañuy dawal ci kër ba, te des na, te des bi mag na lool. Te Yeesu jeexal ay wax yii, ñu ngi gëm ci jàngale bi mu am, ndax mu ngi jàng leen ni ku am njariñ, te dëkkul ni saraxatkat yi.

8

Bu mu gën a jëge ci tund bi, noppi ko ay mbooloo yu bari. Te benn ku am lepër bi ñëw ngi naan ko ci kanam gi ngi wax: Boroom bi, su bëgg nga, mën nga ma setlu. Te ci yoon wi, Yeesu yëkkati loxo bi, tëj ko, te wax: Dama bëgg, yëkkat. Te ci wàllu waxtu bu bari, lepër bi mu am dafay saf. Te Yéesu wax ko ne: xool benn ku xam dara, waaye dem wone sa bopp serigne bi te jox téere bi Musa fay ci njëriñ ci ñoom. Bu mu duggee Kafarnaum, benn santuriyoo jëkkale ko te daawal ko te wax:

Boroom bi, sama doom paralitik, mu laal ci kër gi, mu naan lëkk-lëkk bu mag lool. Te Yeesu naan ko: man dinaa ñëw, dinaa ko wërël. Te santariyoo bi tontu wax ne: Boroom bi, duma gëna bëgg nga dugg sama kër; waaye rekk wax benn baat, te sama doom dina wer. Ndax man maa ngi nit ci biir njëkk, am naa sëriñ ci biir sama bopp, am naa waa njaboot ci biir sama bopp, te wax naa benn, dem, te mu ngi dem, te beneen, kaay, te mu ngi ñëw, te sama jaam, def lii, te mu ngi ko def. Bu Yeesu dégg, mu yaaw te wax na ñi ngiy topp: dëgg-dëgg, damay wax leen, ci Israayil gisuma gëm-gëm bu mag ci ni. Waaye maa ngi leen wax ne ñu bari dinañu ñëw ci penku guddi ak penku ginnaw te dinañu tudd ak Ibraahiim ak Ishaak ak Yaakub ci réew asaman yi, waaye doom yi ci réew bi dinañu koy dañal ci mbëmbël bi ci biir, fii dinaa am ñaaw ak ñaaxal bëñ. Te Yeesu naan ofisiye réew bi: Dem, te ni nga yëgg, a ngi jàpp la. Te doom bi mu am dafa yaram ci waxtu boobu. Te Yeesu ñëw ci kër gi Piyeer, gis njaboot am bu njool te am fewru, te jàpp loxo am, te fewru bi bar ko, te tàkk, te liggéey ko. Bu ngoon jot, ñu jëkk ko ñu nekk ci jinne yu bari, te mu génne jinne yi ci baat, te mu wër ñépp ñu am feebar, ngir mu dëkk li ne ci biir Esayi jàngalekat bi mu ngi wax: Moom mooy jël feebar yu ñu ak metit yi mu far. Bu Yeesu gisee ay ñu bari ay mbooloo ci biir am, dafay dëkk ñu dem ci benn bët. Te benn ekriven ci topp na te wax na ko: boroom ekol, dinaa topp la fi ngay dem ni. Te Yeesu naan ko: Yàlla yi am nañu seen gàncax, te picc yi ci asamaan am nañu seen nëru, waaye Doomu Nit bi amul benn bàll bu mu noppi bopp ci. Beneen bu ci seen jàngalekat yi wax ko: Boroom bi, yàlla ma njëkk dem te sàncam sama baay. Waaye Yeesu naan ko: Topp ma, te balal ñuy

rew ñu rew ñoom ñu rew. Te bu mu dugg ci gaal gi, seen jàngalekat yi topp nañu ko. Te xool, ab rëccoo bu mag am na ci géej gi, ba doonte bi di nëbb ci biir yoon yi; waaye moom ngi nëlaw. Ak nataal yi ñu jëkk mu ñu yéegal ko te ñu naan: Boroom bi, sauwe nu, danu ree. Te mu ngi ko wax leen: Lan mooy ngeen ragal, yeen ñu am gëm-gëm bu ndaw? Ndax te bi mu wóolu, mu tànn bàraam yi ak géej gi, te ndaw bu mag jàppale. Waaye nit ñi gëna jàmm ci wax ne: Kañ la nekk kii, ndax ngelaw yi ak géej gi dañuy deglug ko? Te mu nekk ci bëtt bi ci réew yi Gergeseen yi, ñaari nit yi ñu ginnaaw jëkk ci ay kabur yi ñu gëne jóge, ñu yomb lool, ba ku nekk du mën daan ci yoon boobu. Te xool, ñu woy ci wax ne: lan mooy nu ak yow, Yéesu, doomub Yàlla? Ndax nga jóge fi ci kanam waxtu ngir ñaanee nu? Waaye am na benn dund yu bari ci mbaam yëpp ngi lekk, bu nekk ci kaw ñu. Jinne yi te nañu ko wax, nañu ko ne: su nga fey nu, yóbbu nu nu demee ci seen mbokk yi ñu mbaam. Te mu ngi ko wax leen: demalleen. Ñu ñëw génne, démoon ci biir mbokk yi ñi mbaam yi; te gis, lépp mbokk bi ñi mbaam yi yàgg ci kaw kadd bi ci géej gi te dee nañu ci ndox yi. Ñi ngay lekk ay xaj yi rëwaat, te démoon ci dëkk bi, xabaar lépp ak yépp ci ñi jinne yi amoon. Te xool-xool, dëkk bi lépp génn ci wàllu Yéesu, te ndax ñu gisee ko, ñu naan ko ngir mu génn ci biir-biir ñoom.

9

Te bu mu dugg ci gaal gi, mu cëkk te mu dellu ci dëkk bi mu boole. Te xool, ñu ngi indil ko benn ku paralytique ci kaw tëj gi

ñu fay, te Yeesu bi jàng na seen gëm-gëm, wax na ci ku paralytique bi: Yaangi yàlla, doom, sa bakkaar yi bari nañu la. Te xool, ndax ñeneen ci saraxalekat yi nañu wax ci seen biir: kii dafa yagg Yalla. Ak gis-oon Yéesu xalaat yi ñoom, wax na: lu tax yeena di xalaat yëf yu bon ci bëtt-bët yeena? Lan mooy gën woyofal, wax, saytu sa bakkan ñu ngi ko, walla wax, tàkk te dém? Waaye ngir nga xam ne Doomub Nit am na njariñ ci suuf réew bu bàyyi bàkkaar yi, kenn mu naan ci kilifa bi: tàmbali, teg sa nëg te dem ci sa kër. Te bu mu toog, mu dem ci kër gi am. Bu ñu gisoon, galayaay yi gëna jàmm te yéene Yàlla bu joxe boroom bi mel na nit ñi. Te Yéesu bi mu ngi tollu ci kanamu gis na góor gu nekk ci biir kër-taks bi, mu tudd Matiyë, te wax na ko: Nobb ma. Te bi mu takkee, mu topp ko. Te bu mu ngi naan ci kër gi, te gis ay jëfandikaat yu bari ak ay junukat ñu ñëw dañu naan ak Yeesu ak ay jàngalekat yu am. Te Fariseeñ yi gis nañu, wax nañu ci jàngalekat yi am morom: Lu tax boroom jabar seen di lekk ak collecteur d'impôt yi ak jëfëkkat yi? Yésu, bu ko dégg, wax na leen: ñi gën baax soxla nañu doxtor, waaye ñi feebar. Waaye démoon ngir jàng lu nekk, yàlla la bëgg te du sarax. Waaye jëkkël uma, ndax ñëwuma wax ay nit ñu baax, waaye ay bàkkaat-bàkkaat ngir tawfekk. Kenn, jàngolékat yi Yohaana ñëw ko te naan: Loolu la nu ak Fariseeyu yépp di yàgg bari, waaye sa jàngolékat yi du ñu yàgg? Te Yeesu wax nañu ko: ndax doom yi ci kër bu mag bi mën nañu ñaan ci waxtu bu mag bi di nekk ak leen? Waaye ay bés dinañu ñëw, bu ñu jëloon ci ñoom boroom-kër gi, te ndax loolu dinañu yoon. Waaye ku nu nekk dafay tëral tëralin yépp bu bees bu ñu tëraluko ci yépp bu yàgg; ndax tëralin bi dafa jël ci yépp bi, te yeneen dëkk bu mag a am. Dañu

dugal divin bu bees ci biir saafara yu yàgg. Su ñu koy def, saafara yi dañuy daas, te divin bi dañuy koy tànn te saafara yi dañuy reer. Waaye dañuy dugal divin bu bees ci biir saafara yu bees, te ñaari yépp dañuy gis yaram. Yii ñu mu ngi wax leen, xool na benn boroom barke ñëw, jot nañ ko, di ne: sama doom jigéen dee na léegi rekk, waaye ñëw, samp sa loxo ci kanaam bi, te dina wóor. Te bu Yeesu toog, mu noppale ko te jàngolékat yi ñu noppale ko itam. Te xool, jigéen ju nekk ci yaram bu jàkk deret fukk ak ñaar at, mu ñëw ci ginnaaw, jàpp bàyyil yéene bi moom. Mu ngi wax ci biir sa bopp, ndax su fekkee ma jàpp kër-gëm bi rekk, dinaa gëna. Yeesu dellu te gis ko, wax na: Amul sañ-sañ, doom ju jigéen, sa yërmande fay na la. Te jigéen ji dafa dëkk ci waxtu boobu. Te Yeesu nekk ci kër gi boroom bi te gis ay jëfandikukat flute yi ak mbooloo mi nekk ci yàqu-yàqu, wax na leen: Génn. Ndax xale ji dee-ul, waaye dañu la lal. Te ñu ngi ko yàq. Bu njool yi gën a génn, mu dugg moo tëj loxo moome, te ndaw ji daldi. Te xabaar bii génne ci réew boobu bépp. Te Yeesu mungi dem ci kanamu, ñaari goor-ñuul tudd nañu ko, yaw nañu te wax nañu: Yalla yërëm nu, doom Dawuda. Bu mu dugg ci kër gi, ñu ngi gëna ko, ñi ñu gëna wuute yi, te Yéesu ngi ko wax leen: Ndax danga yàgg ne man mana def li? Ñu ngi ko wax: waaw, Boroom. Ndax ba mu jàpp bët-bët yu ñoom ci biir gannaaw, mu ngi ne: ngir yërmandeem yéen, a am leen ci. Te ubbi ñu ñoom bët yi, te Yeesu naan ko ci ñoom ne: xoolal, benn ku xam. Waaye ñoom ñu génn, ñu waxtaan ci barke moom ci réew bi lépp boobu. Ndax ñu ngi génne, xool nañu leen jënd na ñu jox ko nit ku mu bëgg-bëgg te am na jinne; te bu jinne bi génne, wax na ku bëgg-bëgg bi, te gisgis nañu ay mbooloo, nañu naan ne dëkk

wuute feeñ ci Israayil. Waaye Fariseeñ yi nañu ngi wax: ci boroom jinne yi la muy wuute jinne yi. Te Yéesu mën na dëkk yi lépp ak tuuti yi, jàngale ci seen boole yi, te wax xëy-xëy bu baax bu réew bi, te dimbali féebar yépp ak toolu yépp ci mbooloo mi. Bu gisee xalaat yi, moom ngi am mbëggeel ci seen xol, ndax ñu ngi doy te ñu ngi yéex ni ñaar yi amul jëfandikukat. Kenn na ko wax ci seen jàngalekat yi: Ndax récolte bi bari na lool, waaye liggéeykat yi tuuti na. Ndéwénaléén donc boroom récolte bi ngir mu yóbbé liggéeykat yi ci récolte am.

10

Te mu woo fukk ñaari fukk ak ñaar jàngalekat yi am, mu jox leen boroom bu yéréem yi bu weesul, ngir rëy leen te wéral bépp febar ak bépp metit. Ci fukk ak ñaari apóotël yi, ñu ko wax ñu ñepp mooy yii: bu njëkk Simóon bu ñu wax ne Peer ak Andare mag-waa-ju, Jakoob bu Sebede ak Yowan mag-waa-ju, Filip ak Bartalame, Toma ak Matte koppkat-koppu-aluwa, Jakoob bu Alfe ak Lebbe bu ñu wax ne Tadde, Simóon Kananeñ ak Yuda Iskariyot bu ko joxe. Yii fukk ak ñaar yeneen, Yeesu ko yónnee, te joxe leen ne: Yow ñu nañu dem ci yoon yi ñu dëkk yi, dem ñu nañu, te ci dëkk bi Samaritaan yi, duñu dugal; waaye dem ñu ci mbaam yi ñu reer yi, kër Israayil. Bi ngay dem, waxal ci baat ne lëkkalekaay bi ci asamaan dafa jot. Feebaleen ñiy feebar, setaleen ñiy leproos, wañileen ñiy dee, toxaleen ñiy jinne; benn caddo la ñuy jël, benn caddo leen jox. Amul wóor jàpp wóor wala neelaw wala kurumba ci seen sànse, amul wóor jàpp poos

ci yoon wala ñaari tunic wala sandale wala bàkkan; ndax liggéeykat bi dafa am solo ci lekk am. Ci beneen dëkk walla tuuti bu ngeen dugg, seet ku ci tollu nekk ku am njariñ, te foofu dëkkal ba ngeen génn. Te duggal ci kër gi, jàmmalal ko, wax: jàmm ci kër gii. Te su ndaw bi gën a gëna, jàmm yi ngeen dellu ci kaw bi; waaye su ndaw bi gën a gënul, jàmm yi ngeen dellu ci yéen. Te ku du leen jël wala du dégg baat yeen, bu ngeen génn ci kër bi wala ci dëkk ba, rëccal tànn yi ci tànk yeen. Dëgg-dëgg, damaa nëw leen, dinaa gën am yàlla ci réew Sodóm ak Gomor ci bés-bi ci yóonent yi ci dëkk boobu. Xool, man ngi lay yónnee ni ñaw ci biir gaynde yi; noonu doonul am xel-xel ni bëy yi te am wergu-wergul ni pijon yi. Xam-xam waaye ci nit ñi, ndax dañuy leen jox ci conseil yi te ci seen boole yi dañuy leen rañ; te ci kaw boroom yi ak boroom réew yi itam dañuy leen indil ndax sama bopp ngir yëgle leen ak askan yi. Bu ñu joxe leen, bul sóor ni ngeen ñëw walla lu ngeen ñëw; ndax dinaa leen jox ci waxtu boobu lu ngeen ñëw. Ndax dëkkul yeen mooy yëkkati, waaye Ruu bu baay yeen mooy ngi wax ci yeen. Mag di joxe mag ci dee te baay di joxe doom, te xale ñu di takku ci say mbokk te ñu di leen rey; te dinañu sopp boppam ci biir ñépp ndax sama tur; waaye kuy muñ ba ci jeex, moom dinañu fay. Bu ñu tàmbalee leen ci dëkk bii, rëccee ci beneen; dëgg la ndax mën naa ne leen, dinaa leen jeexal dëkk yi ci Israayil ba Doomub nit bi ñëw. Jàngalekat du gën a mag ci boroom jàng, te yoon na jaam du gën a mag ci boroom am. Dafa doy ci jàngalekat bi bañ mu nekk ni boroom jàng am, te ci jàng bi bañ mu nekk ni kilifa am. Su ñu woo boroom kër bi Beelzebul, ñaata na gën-gën ay mbokk kër yi am? Noonu dangay ragal leen; ndax amul dara bu nëbbu bu ñu

ngi warul ko, ak bu nëbbu bu ñu ngi xam ko. Li ma wax leen ci ngoon-gaaw, waxleen ko ci leer, ak li ngeen dégg ci nopp, tannleen ko ci kaw kër yi. Te ragalu ñu ci ñi ngay rey yaram, waaye ñu mën ul rey mbir; ragalu leen ndax kenn mu mën rey mbir ak yaram ci gehenna. Ndax ñaari ganaar dañu ñàkk ci benn assarion? Te benn ci ñoom du ñu dugal ci suuf bi nu baay ñoom. Waaye yëngu boppam yépp ñépp nañu leen ko yóbbu. Noonu amul agsi; yéen gën na yaw ci lu ëpp ci mbëkëtë yu bari. Kon-koy ku nekk ci ñi nit ñoo ko wax ne dafa ma dëgg ci kanam ñi nit, dinaa ko itam wax ne maa ngi ko dëgg ci kanam sama baay bu nekk ci asamaan; waaye ku nekk ci ñi nit ñoo ma wuutal ci kanam ñi nit, dinaa ko itam wuutal ci kanam sama baay bu nekk ci asamaan. Bul xalaat ne maa ngi naan jëfandikoo jàmm ci suuf ndox bi; maa ngi naan jëfandikoo jàmm, waaye paka bi. Jëkkër nañu ngir wañi nit ak baay am, te jigéen ak ndey am, te jabar ak ndey jëkkër am; te ñi jàmm yu bëgg nit yi, mbokk kër am nañu. Kuy bëgg baay walla ndey ci man dafa am njariñ ci man; ak kuy bëgg doom góor walla doom jigéen ci man dafa am njariñ ci man; ak kuy jëluwul sàcc am te noppuwul ci biir sama dafa am njariñ ci man. Kuy gis sa bakkan am dinañu ko reer, te kuy reer sa bakkan am ndax sama bopp dinañu ko gis. Kuy tànnal leen dama ko tànnal, te kuy tànnal ma dafa tànnal kiy yónne ma. Kuy tànnal bëgg-bëgg Yàlla ci turu bëgg-bëgg Yàlla dinaa am noonu bëgg-bëgg Yàlla, te kuy tànnal kiy baax ci turu kiy baax dinaa am noonu kiy baax. Te ku ñu jox benn ci yépp yi ndaw yéyi benn koppë ndox sedd rekk ci tur yoon bu jàngalekat, dëgg-dëgg laa nëw leen, dëgguma ñu fatte noonu xaalis am.

11

Te bu Yeesu jeexal ci waxale ak fukk ak ñaari téeméeri am yi, dem na jëm fi ngir jàng te wax xëy-xëy ci dëkk yi ñoom. Waaye Yowan dégg ci kaso bi liggéey yi Kristaa yi, yónnee ñaar ci seen jàngalekat yi te wax ko: ndax yaw nga yaw nit bi ñëw walla beneen la nu ngi xaar? Te Yeesu tontu wax nañu ko: Demleen wax Yohaana li ngeen dégg ak li ngeen gis; ñu gëm dañuy gis, te ñu saxaar dañuy daañ, ñu jabar dañuy sedd, te ñu dolli dañuy dégg, ñu dee dañuy wone, te ñu yomb dañuy jox xëwu bu baax; te am na barke kuy su amul jafe ci man. Ñoom yi bi ñëw dem, Yéesu tambali wax ci mbooloo yi ci Yowan: Lan la ñëw génn ci déseer bi ngir xool? Suf bu ngelaw ci baaraam njool? Waaye lan ngeen génn ci gënn gis? Nit bu tëj ci yëf yu melok? Xool, ñi ngay fes yëf yi bu melokaan nañu ci kër yi ñu buur yi. Waaye lan ngeen génn ci gënn gis? Ndax prophète bi? Waaw, damaa neen wax, te bu ëpp ci kilifa. Kii mooy ndax kii mooy kiy bind ci seen: xool, laa ngi yónnee sama kilifa ci kaw sa kanam, kiy di na teg sa yoon ci biir sa kanam. Dëgg-dëgg, damay wax leen, amul ku mag ci ñi jàpp ci jigéen yi gën Yohaana bu batiis bi; waaye ku ndaw ci réew asaman yi mag na ci moom. Waaye dale ci ay fan yu Yowan bu batiis ba leegi, réew bu asamaan dafa am doole, te ñi am doole dañuy japp ko. Ndax yépp ay prophètes ak loi bi nañu wax ay prophétie ba Yohaana. Te bu fekkee ne bëgg ngeen jël, moom mooy Eli bi ñu ngi ko waral mu ñëw. Ku am nopp yu dégg, na mu dégg. Lan laa ko wax ni ñu mel ni ci mbooloo mi? Dañu ñu ñëw ak xale yi nekk ci marché yi, ñu ngi woy ñu ngi wax ci ñu

bokk yi ñu ngi ko wax: ñu ngi fecc flûte ci yeen, te yeen dañu wóor, ñu ngi tann ci yeen, te yeen dañu bët seen bët. Ndax Yowan ñëw, du lekk te du naan, te ñu wax: am na jinne. Doom u nit bi ñëw na mu ngi lekk ak ñaw, te ñu ngi ne: xool, nit bu lekk lu bari ak bu ñaw vin, xarit yu kolekteer yu impoo yi ak bakkat-katu yi. Te jëkkëraale na xam-xam ci doom yi ñu am. Ndax tay tambali na toog dëgg dëgg dëkk yi ci ñu am liggéey yi ñu gën bari ci yow, ndax tuubuwul ñu. Malheur ngay am, Korasin, malheur ngay am, Betsayda, ndax su fekkee ci Tir ak Sidon am na ñu liggéey yi am ci yeen, ñu ngi tuubu ci diir ci gerte ak dambale. Waaye damaa nëw leen, Tir ak Sidon dañuy gën rafet ci bësu juge bi ci yeen. Ak yow Capernaum, bi ñu yóbbu ba ci asamaan, dinañu la wàññi ba ci jahannam; ndax su ay kàwam yi am ci yow yow amee ci Sodom, dañu ko doon toog ba léegi. Waaye dama la xalaat ne réew Sodóm dina gën baax ci bés-bu-juge bi ci yaw. Ci waxtu boobu, Yéesu daldi wax ne: Dinaa lay waxale, Baay, Boroom assamaan ak suuf, ndax ñamal nga lañu yépp yi gëm ci ñi xam ak ñi faham, te wone nga ko wax ci xale yi ndaw; waaw, Baay, ndax noonu mooy li la bëggoon ci sa kanam. Lépp bu nekk joxe nañu ma ko ci sama baay; te ku ñu nekk xamul Doom bi su fekkee Baay bi, te ku ñu nekk xamul Baay bi su fekkee Doom bi ak kuy bëgg Doom bi wone ko. Ñëwu ci man ñépp ñi ngiy liggéey te ñi ñu carga, te man dinaa leen woyofal. Jëkkal sama joug ci seen kaw te jàngal ci man, ndax dama neex te dama suñu ci bët-bi, te dinañu gis noppaliku ci seen fit yi; ndax sama joug baax la te sama kër ñu yomb la.

12

Ci jamono jëkk, Yeesu dem ci àyyubés yi ci biir réew yi; waaye jàngolékat yi ñu xiif, te ñu tàmbalee tànn mburu réew yi te ñu lekk. Waaye Fariseeñ yi, bu ñu gis, ñu naan ko: xool, sa jàngalekat yi dañuy def li du jamontal def ci àllara bi. Waaye mu ngi ko wax leen: Ndax jànguwuma lu Dawuda def te naanee moom ak ñi nekk ak moom? Naka mu dugg ci kër gu Yàlla te lekk mburu ñu wut ci njëriñ, yu du jamontu ko lekk wala ñi nekk ak moom, su ñu ñu sëriñ rekk? Mbaa yow jànguma ci loi bi ne ci àyyubés yi, sëriñ yi ci kër-gi Yàlla dañuy tàmbali àyyubés bi, te dañu am njariñ? Waaye maa ngi leen wax ne bu mag na dëkk bu Yàlla bi fi ngi. Su ngeen xam li mu ngi, ñaan yoon bëgg naa te du sarax, du ngeen wax ni ñu bon ñi ñu amul say. Ndax doom góor mooy boroom ak boroom àllarba. Te bu mu génne ci kanaam bi, mu jëkk ci ndaje-réew bu ñoom bi. Te xool, ab nit bees fa, am na loxo bu yàq; te ñu laaj ko, ñu naan: ndax am na ay ci fan yu aseer bu wér? Ngir ñu mën ko tukki. Waaye mu ngi ko wax leen: Kan la ci yéen nit ku am na benn xar, te su fekkee xar boobu tuuti ci àyyubés bi ci pël bi, ndax du ko tëj te yóbbu ko? Kañ ñaata la nit gën a xar ag xar yi? Kon loolu dafa am njariñ def lu baax ci àyyub-bis yi. Ndax te mu naan ci nit bi: yëkkati sa loxo; te mu yëkkati ko, te dinañu ko wer bu baax ni beneen bi. Waaye Fariseeñ yi génne, ñu jël njàngale ci barke am ngir ñu mën a rëy moom. Yeesu bu xam nañu dem ci fii, te ay mbooloo yu bari nañu ko topp, te fay nañu leen yépp, te tànn nañu leen ngir ñu wara wone ko gëm, ngir loolu ñu wax ci biir

Esayi jàngalekat bi mu ngi wax yoonu: Xool sama doom, kuy ma tànn, sama mbëkk, kuy ma anam bi bëgg, dinaa jox sama ruu ci kanamu, te dinaa wax yoonu ci ay réew: du ñaan, du woy, te ku nekk du dëgg sa baat ci ay gej. Bant bu tuub dinañu ko tuub, te liñ bu dañu jant dinañu ko rey, ba mu jëfandikoo ci ndam ci yoon-yoon; te ci tur mu, àdduna yi dinañuy jëm. Kenn, ñu indil ko moom benn ku ginnaaw jinn, bu gëñ te bu diddi, te mu wër ko, ba ku gëñ te ku diddi mën na wax te gis; te ñépp ñi ag mbooloo yéem nañu te ñu ngi naan: ndax kii moo Krist, doom Dawuda? Waaye Farisien yi, bu ñu déggoon, ñu ne: kii doo gën wora jinne yi, si Beelzebul rekk, boroom jinne yi. Xam na Yeesu xalaat yi ñu ngi xalaat, wax na leen: Lépp réew bu fecc ci biir bopp bi dafa am njariñ, ak lépp dëkk walla kër bu fecc ci biir bopp bi du teg. Te su Sëytaane bi dafa tàmbalee Sëytaane bi, ci kaw sa bopp la nekk fey; kan ndax la bopp réew am bi mu am dina tàkk? Te bu man ci Beelzebul dañuy gis jinne yi, doom yéen ci lan lañuy gis ñu? Ndax loolu yéen nañu jujóo yu yéen. Su man dama gis ginnaaw yi ci Ruu Yàlla, ndax réew bi Yàlla dafa agsoon ci yeen kanam. Walla nan ku mën a dugg ci kër gu góor gu mag te dajale ay mbotaay am, su fekkee ne dëkk na njëkk góor gu mag bi? Te ba loolu dina ñàkk dëkk bi mu am. Kuy nekk ak man, dafa nekk kont man, te kuy tànnewul ak man, dafa yàqu. Ndax loolu la, damay wax leen, bëpp bàkkaar ak bàkkaar-yàlla dinañu ko jamontal nit ñi, waaye bàkkaar-yàlla bu Ruxu bi dinañu ko jamontal nit ñi; ak kuy wax benn baat ci Doomub Nit bi, dinañu ko jamontal; waaye kuy wax ci Ruxub Senn bi, dinañu ko jamontal, wala ci àdduna bii leegi wala ci àdduna buy ñëw. Walla defal garab bi baax, ak mbepp am baax, walla defal

garab bi bon, ak mbepp am bon; ndax garab bi xamante ci mbepp bi. Jëkkër yi ñu jóge ci bëy-bëy, nan ngeen mën a wax ay mbir yu baax ndax damay ñu bon? Ndax ci li ëpp ci biir bët bi, kanamu bi di wax. Nit ku baax bi, ci biir trésor bu baax bi, dafa gëna yëne yépp yu baax, te nit ku bon bi, ci biir trésor bu bon bi, dafa gëna yëne yépp yu bon. Dinaa nëen wax ne ñépp baat bu njool bu nit ñi mën a wax, dinañu jox ci barke bi baat boobu ci bés bu yërmandé; ndax ci sa baat lañuy gëna, te ci sa baat lañuy ñakk. Kenn, ñu jàngalekat yi ñepp ak Fariseeŋ yi jàngal, ñu ne: boroom jaŋŋ, bëgg nañu gis tànn bu jóge ci sa. Waaye mu jàngal, mu wax leen: Limu-yoon bu bon te bu jëkk-sa-boppam dafay seet màndarga, te màndarga du ñu joxe ko ci boppam te woon màndarga bu Yoona kilifa bi rekk. Ni Yunus prophète bi nekk ci biir mbaam mi ñetti fan ak ñetti guddi, kon noonu itam Doomub nit bi dina nekk ci bër-gu suuf bi ñetti fan ak ñetti guddi. Nit ñi Niniv dañuy tàkk ci jugement bi ak mbooloom bii te dañuy kondamne ko, ndax dañuy topp ci wax yu Yunus waxe, te gis, am na ku gën ci Yunus fii. Lingeer bu bëj-gànnaar dinañu ko yéegal ci waxtu bu ñëw ak mbooloom bii te dinañu ko wax ni mu bon, ndax mu jóge ci pexe réew mi ngir dégg xam-xam bu Salumaan, te xoolal, am na lu gën Salumaan fii. Bu jinnee ju bees génn ci nit ki, mu daan dëkk ci meññeef yi amul ndox, mu naan taatu, te mu gisul. Kenn mu naan: Dinaa dellu ci sama kër, fi maa génn; te bu ñëwee mu gis ne mu am jamm te mu set te mu rafet. Ndax mu dem te mu jël ak moom juróom-ñeent yeneen roohu yu bon gën ci moom, te ñu dugg dëkk fii, te yeneen yi mu noppi nit kii gën bon ci ñi njëkk. Konkon dinañu ko def ak mbooloom boobu bu bon. Te mu ngi wax ak ay

mbooloo yi, xool ndax yaay am ak rakk yi ñu ngi takk ci biir, ñu ngi wut bëgg a wax ak moom. Benn ku nekk wax na ko: xool, sa yaay ak sa rakk yi taxaw ci biir, dañuy wut la ngir gis la. Waaye mu jàngal mu ne kiy ngi wax ne mu: Kan la sama yaay te ñan la sama rakk? Ak bu ngi ko yëkkati loxo am ci seen jàngalekat am, ne: Xoolal yaay am ak rakk am; ndax ku nekk def bëgg-bëgg Baay am bu nekk ci asamaan, moom mooy rakk am ak rakaay am ak yaay am.

13

Ci bés ba mu ngi, Yéesu génn ci kër gi te togg ci bàyyi géew gi; te ñu ngi ñépp yu bari bokk ci kanamu, ba mu dugg ci naw gi te togg, te lépp ñépp yi tàgg ci bàyyi géew gi. Te mu wax leen ay lëkk yu bari ci ay parabool, mu naan: Xoolal, kiy gën bi génn ngir gën. Te ci mu ngi fas, yeneen dañu daldi ci kaw yoon, te gannaay yi ñëw dañu lekk leen; yeneen dañu daldi ci sa yu am pérré, fi amul suuf bu bari, te ci diir dañu topp ndax amul tànk ci suuf, te bu ñàkk la jant, dañu taw, te ndax amul réen dañu yàll; yeneen dañu daldi ci piquant yi, te piquant yi doxe dañu tëj leen; yeneen dañu daldi ci suuf bu baax, te dañu jox mbecc, yeneen téeméer, yeneen juróom-benn fukk, yeneen fanweer fukk. Ku am nopp bu dégg, na ko dégg. Te ci ñëw-ñëwi yi ñëw, ñu naan ko: Lu tax nga wax ci ay parabole ci ñoom? Mu nekk mu jaabale, mu wax leen: ndax yeen, joxe nañu leen xam ay gàtt-gàtt yu réew yu asamaan yi, waaye yooyu, joxewul leen. Ndax ku am na, dinañu ko jox te dinañu ko yokk; waaye ku

amul, li mu am dinañu ko jël ci biir. Ndax loolu la, dama wax ci àdduna yu melokaan, ngir ñu gis te ñu gisul ak ñu dégg te ñu déggul te ñu fahamul, ba ñu dellusul; te léegi dina am ñoom ci prophétie Esayi bi di wax: ci dégg dina nga dégg te du nga faham, ak ci gis dina nga gis te du nga xool; ndax xol askan wi rafet na lool, ak ci nopp ñu dégg ci gàtt, ak bët ñu tëj seen bët, ngir ñu xoolul ci bët ak ñu déggul ci nopp ak ñu fahamul ci xol ak ñu dellusul, te dinaa ñu wer. Waaye yéen la bëgg bët yéen, ndax dañuy gis, ak nopp yéen, ndax dañuy dégg. Dëgg na ndax damay wax leen ne bëri prophète yi ak bëri nit yu baax yi bëggoon a gis lu ngeen gis, te gisoon, te bëggoon a dégg lu ngeen dégg, te déggoon. Yeen ngeen donc déggal parabole bu kilifa bi. Nëpp ku dégg baat bu réew bi te du ko xam, ku bon di nañ jóge te jël li ñu toss ci bët bu moom; kii mooy ku ñu toss ci kaw yoon bi. Waaye kenn ku ñu toss ci sa yépp yu mag, moom mooy kenn ku dégg baat bi te ci gannaaw jël ko ak bëgg-bëgg te jël ko; waaye amul réen ci biir am, waaye dafa doon ci wàllu waxtu rekk, te bu njëkk-njëkkaale walla tëdd am ci lii baat bi, ci gannaaw dafa jàll. Waaye keneen ki ñu fàtte ci piquants yi, moom mooy ki dëgg baat bi, te soxla bu aduna bii ak bakkan-bakkan bu alal bi dañu fey baat bi, te mu doon dëkk bu amul mbepp. Waaye kenn ku njëkk ci suuf bu baax bi, kii mooy kenn ku deglu baat bi te faamu ko; kenn ku dëkk réew te def, beneen téeméer, beneen juróom-ñeent, beneen fanweer. Benn parabool bu ñu ko wax, ñu ko jëkk ci ñoom ci wax: Réew-mi asaman dafa mel ni nit ku daal gëna bu baax ci sama gerte; waaye ci waxtu bu nit ñi ngi lal, sama bëgg-bëgg bi ñëw te daal ay mbay ci biir céebu bi te dem. Waaye bu yàgg bi daldi te def réew, ba noppi

yàgg yi am itam ñu gis. Te jàmm yi boroom kër bi ñëw te naan ko: Boroom, ndax du mburu bu baax nga tëral ci sa mbir bi? Kañu la jóge ci am ay tànn yi? Waaye mu ngi ko wax leen: benn nit bu jafe la def lii. Waaye ay jaam ñu naan ko: ndax bëgg nga nu dem te teg ñu leen? Waaye mu naan: déedéet, ndax bu ñu dajee tànkale yéen ñu ngi denc, ñu ngi gis ñu ngi denc ak yéen ñu ngi yokk ci benn waxtu, balal ñu ngi yokk ñépp ñaari yéen ba noppi morom, te ci waxtu morom dinaa wax ay moromkat yéen: tànkalee njëkk yéen ñu ngi denc te cëngal leen ci ay pakk ngir tëj leen, waaye yéen ñu ngi yokk tànkalee leen ci sama nàq. Benn parable bu bari mu des ko ñu ci wax ne: Réew-mi asaman dañu ko ñëw ak benn gënn bu ndaw bu moutarde, bu góor gi jël ko te daje ko ci tool bi am; mu gën-na tuuti ci yépp ay gënn, waaye bu mu yokk, mu gën-na mag ci yépp ay légumes te mu nekk garab, ndax picc yi asaman di ñëw te dëkk ci ay ganaar yam. Benn parabool wuute la ko wax ci ñoom: Réew-mi asaman ci ñu ngi mel ni levure, bu jigéen jël ko te nëbb ko ci ñetti mesure yu farin, ba tëral lépp tase na. Yépp yi yépp Yeesu wax nañu ko ci misaal yi ñu ngi wax ci mbooloo yi, te dara misaal du wax leen dara, ngir mu jëkk li ngi wax ci biir kilifa bi ngi wax: Dinaa ubbi sama gemmiñ ci misaal yi, dinaa wax lu ñëw dale ko ci topp-topp àdduna bi. Ndax te, bu ngi dellu ay mbooloo yi, mu dem ci biir kër am. Te jàngookat yi ñëw ko ci kanam, dañuy wax: Waxal nu parabolu yàlla yi ci gerte bi. Mu tànn wax nañu ko: kuy toss gëna bu baax mooy Doomug Nit, te gëna bi mooy àdduna, te gëna bu baax bi, ñoom la ñu doomug réew bi, te soow yi mooy doomug bàkkaar bi, te njaboot buy toss leen mooy Sëytaane, te ñaan bi mooy jeexitaayu dund bi, te ñaankat yi

mooy yëngukat yi. Ni mel ñu dajale ay tëgg yi te ñu fey ko ci safara, noonu la dina am ci jeexitalu aduna bii. Doomu góor bi dinaa yónnee ànjali yam, te ñu ngi leen bokk ci réew am gi pàcc yépp yi ak ñi ngi def yoon-yoon, te ñu ngi leen dàkk ci furu safara bi; fii dinaa am ñaaw ak ress bañ yi. Ndax ba, ñi dëgër yi dinañu seet ni ñool ci réewum baay-am. Ku am nopp yu dégg, na mu dégg. Kàddu, réew gi ci asamaan dafa mel ni trésor bu nëbbu ci gox gi, bu góor gi gis, dafa ko nëbb, te ci bëgg-bëgg am, dafa dem te lépp lu am jaay te jënd gox ga. Koy jëkk, réew yi ci asamaan dafa mel ni nit ku nekk sañ-sañkat bu ngi wut perlu yu rafet; kuy gis benn perlu bu am njariñ bu mag, dem na jaay lépp lu mu am te jënd ko. Kénn, réew bi ci asamaan yi dafa mel ni filet bu ñu toppe ci géej gi te mu tëral ay mbooleem yu bari ci xeet yépp; bi mu fey, ñu koy yeb ci xeetu géej gi te ñu tooy, ñu tëral yépp yu baax ci sàcc yi, waaye yépp yu bon ñu koy toppe ci biir. Konkon la ko di am ci yoon wi àdduna bi dindi. Ay messajeer yi dinañu génn te dinañu weccee ay bàkkaar yi ci biir ay njub yi, te dinañu dajale leen ci fourneau bu safara bi; fii dinaa am ñaaw bi ak gërëm-gërëm yu bëñ yi. Yeesu naan leen: ndax dégg ngeen ñépp yii yépp? Ñu ngi ko wax, waaw, Boroom. Waaye moom naan leen: ndax loolu, nit ku nekk écrivain bu jàngale ci réew asaman yi, dafa mel ni kenn bu am kër, kuy gëne ci trésor am yépp yu bees ak yépp yu yàgg. Te bu Yeesu jeexal parabole yii, dem na ci kanaam, te bu ñëw ci réew mi mu joge, jàngale na leen ci boole bëre, ba ñu gàtt te wax: Ana mu am xam-xam bii ak doole yii? Ndax kii mënul a nekk doom bu njëkk bi? Ndax yaay am du wax ne Maryam te rakk am du wax ne Yaakub ak Yuusuf ak Simoon ak Yuuda? Ak ñi rakkaaju moom

yépp duñu nekk ci ñu? Kañu fekk loolu yépp ci kii? Te ñu ngi jàll ci moom. Waaye Yeesu wax nañu ko: Kilifa du ñu amul boroom bu ñu dul ci réew mu jóge ak ci kër am. Te defuwul fi ay gëstu-gëstu yu bari ndax seen ñu-gëm.

14

Ci jamono jooju, Herod bu tetrarch bi dégg na li Yeesu, te wax na ci sama doom yi: kii mooy Yohannes bu baatiseer bi; yow yéesal na ci biir ñu ñuy dee, te ndax loolu yeneen yi ñuy liggéey ci moom. Ndax Herod taxoon na Yowan, feggal ko te dëkk ko ci prisoŋ ndax Herodias, jabar bi Philipp, mag am. Ndax Yowan moo ngi ko wax: amul sa yoon nga am mo. Te bëgg-na ko rey, ragal na ndax ay mbooloo, ndax ñu ngi ko am ni kenn ki nit gu Yàlla. Ci àjjuma Herod bu ñu ngi def, doom ju jigéen bu Herodias fecc ci biir, te Herod bëgg na; loolu tax, ak serment, wax na ne dina ko jox luy soxla. Waaye jigéen ji, bu ndey am yóbbu ko, mu ngi ne: jox ma, fi ci benn plat, bët bi Yowaanu gën-ndaw bi. Te buur bi jàmm na, waaye ndax serment yi ak ñi nekk ci biir lekk bi, dafa wajal ne ñu ko jox, te yónnee na ko, dafa rëy bopp Yowan ci prisoŋ bi. Te bopp bi mu indil ci kaw plater te joxe nañu ko ndaw jigéen ji, te mu indil ko yaay am. Te ci ñëw, jàngalekat yi am ko jëkk seen yaram bi te ngir seen ko, te ci ñëw wax ko Yéesu. Bu Yeesu dégg, dem na ci fii ci gaal gi, jëm ci benn bëñ bu amul benn, ci biir kër. Te bu ñi ñu bare dégg, topp nañu ko ci tànk, jóge ci dëkk yi. Te bu Yeesu génn, xool na benn xeetu nit ñu bari, te mëna ko yaram ci seen xol, te wéral na ñu feebar

yu ñu am. Bu ngoon jëm, yërmandékaay yi ñëw ko naan: Bii barab dafa am solo te waxtu bi dees nañu; wóyale mbooloo yi, ngir ñu dem ci gëm yi ñu jënd lekk ñu boole. Waaye Yeesu wax nañu ko leen: amul soxla ñu dem; yeen joxe leen lekk. Waaye ñu ngi ko wax: amul ñu fi dara juróom mburu ak ñaar jën. Waaye mu naan: indal leen ma fi. Te bu mu naan ñi àdduna yi ñu topp ci kaw bàmmu bi, mu jël juróom mburu yi ak ñaari jën yi, mu xool ci asamaan bi, mu barkeel, te bu mu feccee, mu jox jàngalekat yi mburu yi, te jàngalekat yi joxoon ñi àdduna yi. Te ñépp lekk te ñu yëg, te ñu teg li des ci mburu yi fukk ak ñaar teemeer yi feex. Te ñi ngay lekk yi nekk nañu góor ci ni juróom-teemeer, bu ñu wuutal jigéen yi ak xale yi. Te ci wàllu waxtu, Yéesu dafa sàkk seen jàngalekat yi dugg ci gaal gi te ñëw ko ci benn bënn dëkk, ba mu fay nit yi ñëw. Te bu mu yéenal ay mbooloo yi, mu takk ci tund bi mu kër gi rek ngir ndaw. Ngoon-ngoon bi ñëw-ñëw, mu nëkk kenn ci foofu. Waaye gaal gi dëkk nañu ko ci biir géej gi, mu ngi am sañ-sañ ak bàkkaar yu bëri ci biir géej gi, ndax doomi aduna bi dafa ngi jagleel. Ci ay-góor gu njëkk bu guddi, Yeesu dem ci seen bët, mu ngi daaw ci kaw géej gi. Ak ci gisoon ko ñu jàngalekat ci kaw géej bi daw bi, ñu sàkkuwoon nañu ak wax nañu ne dëgg-dëgg ab jine la, ak ci sàmm bi ñu woy nañu. Ci diir-diir te Yeesu wax na leen ci wax ne: Jàmm leen, man laa; bul ragal. Mu topp te Péteer wax ne ko: Boroom bi, su yaw la, yóbbu ma ñëw ci sa yaram ci kaw ndox yi. Mu naan, Kaay. Te bu Peer génn ci gaal gi, mu daañu ci ndox yi ngir dem ci Yeesu. Bu mu gisee ay bëgg-bëgg bu mag, mu jëkk, te bu mu tàmbaleewoon dimbali, mu woy te wax: Boroom bi, ma sauv. Ci diir bi, Yeesu yéenal loxo bi, tëj ko te ne ko: yow bu am

ndaje-gëm lu tuuti, lan la nga sante? Ak bu ñu duggee ci gaal gi, ngelaw bi daanu; waaye ñu nekk ci gaal gi, bu ñu ñëw, ñu njaboot ko, ñu ngi ne: dëgg la, doom Yalla nga. Te bu ñu wéccee ci bënneen bàkk, ñu ñëw ci réew Gennesaret. Ak nit yi ci dëkk boobu xam nañu ko te yónne ci bëpp dëkk bi ci biir boobu, te indee ko ñépp ñu feebar, te naan ko ngir mu nekk rekk ñu tëj ci baat yoon bi, te ñépp ñu tëj yoon bi wer nañu.

15

Ndax te ñu ñëw ci Yéesu, ñi jóge ci Jerisalaam yi ak Farisiyee yi, di wax: Lu tax sa jàngukaay yi di tëj cosaanu mag yi? Ndax ñu saafantewul loxo-yi yu ñoom bu ñuy lekk mburu. Waaye mu tontu wax nañu leen: Lu tax ngeen itam dangeen tekki sarax bu Yalla ci lëkkaloo yéen? Ndax Yàlla naan na ne: bëgg sa baay ak sa yaay; te kii di wax lu bon ci baay walla yaay, mu fay dee. Waaye yeen dafay wax: ku nekk ni wax ci baay bi walla ci ndey bi, tëral bi ñu mën a mana jariñu ci man, te du ñu ñaan yërmandé baay am walla ndey am; te yeen dafay dëgël ndigël bi Yàlla ci liggéey jumtukaay yeen. Ay nëbbakaatu, Esayi wax na baax ndax seen ci wax ay bëgg-bëgg, mu ngi ne: Ndimbalante bii dañu ñëw sama kanam ak seen gemmiñ dañu ma yërmandé, waaye seen xol dafa yàgg ci man; waaye dañu ma samb ci lu ñuul, dañu jàng ay jàngale yi nit ñu ko waral. Te mu woo ci mbooloo mi, wax nañu ko: Déggal te faham, li duggal ci gemmiñ du fees nit, waaye li génn ci gemmiñ, loolu mooy fees nit. Ndax xale yi jàng ci moom ñëw naan ko: Xam nga ne Farisien yi bañ

jëkk bu dégg baat bi? Waaye mu ne ci jaabale mu wax: Lépp bu njiit bu baay sama bu ci asamaan amul njiit, dinañu ko dajale. Balal leen; ñoom ngi ñu gënal yu gëj yu gëj; waaye gëj bu gënal gëj, ñaari yooyu dinañu daw ci xorom. Mu Petros jaabale, wax na ko: Waxal nu parabole bii. Yeesu na naan: haa leegi yeen itam duñu xam? Déetul ko xam ne lépp li dugg ci gemmiñ dugg ci biir-sa te génn ci wanag? Waaye yépp yi gën-gën ci gemmiñ bi, dañuy jóge ci xol bi, te yooyu la dëgër nit ki. Ndax ci bëgg-bëgg bi, yéene yi bon, rëy yi, jabar-jigéen yi, seen-seen yi, sàcc yi, gëm-gëm yu gàcc yi, ak wax yu yagg Yàlla yi génn nañu. Yépp yii lañu tax nit bi dindi àdduna; waaye lekk ak loxo yu ñu saññul du tax nit bi dindi àdduna. Te Yeesu génne ci kanaam, mu dem ci dëkk yu Tir ak Sidon. Te xool, ab jigéen ju Kanaan ji génn ci ay frontière yooyu wax na ko ci baat mu ngi wax: yàlla ma, Boroom, doom Dawuda; sama doom ju jigéen dafa am jinne bu mag. Waaye mu jàngaluwul ko benn baat. Te jàngolékat yi mu am ñu ñëw, ñu laaj ko, ñu naan: Wóyul mo, ndax dafa yaaw ci biir sunu. Waaye mu tontu ne: jëfandikuma bu nekk ci yéen ñi reer yi ñu réy ci kër Israël. Waaye jigéen ji ñëw na, dimbali na ko, di ne: Boroom bi, wante ma. Waaye mu jaabale ne: amul baax jël mburu xale yi te doxale ko xaj yi. Waaye moom naan: waaw, Boroom; ndax xale yu ndaw yi dañuy lekk ci bëccëg yi ngay daje ci taabalu boroom yi ñoom. Ndax te Yeesu mu jàngal ne ko: waaw jigéen, mag na la sa gëm-gëm, amul nga ni ngay bëgg. Te doom ju jigéen bi gis yaram ci waxtu boobu. Te Yeesu bi daldi demee fi, jóge bunt géej bu Galile, te yàqu tudd ci tund bi, dëkk fi. Te ñu ñëw ko, ay mbooloo yu bari, ñu am ak leen ñu boroom ñoom ñu jàkk, ñu gëm, ñu dolli, ñu sedd ak yeneen yu

bari, te ñu dañu koo daldi ñoom ci biir tànk yi Yeesu, te dafa ñu wer, te mbooloo yi gis ñu gëm yi di dégg, ñu ñu amul wax di wax, ñu sedd yi baax, ñu jàkk yi di daaw ak ñu gëm yi di gis, te ñu yore Yàlla bu Israayil. Yeesu woo wëral seen jàngalekat yi te ne: Dinaa nañu ñu ci mbooloo mi, ndax leegi ñetti fan nañu ci sama yëf te amul dara lekk; te bëgguma koy woyee ñu ci lekk ci biir yoon, ndax mën nañu reer ci yoon wi. Te sama jàngukaatam yi naan ko: Ana nu mën a am mburu yi bari bari ci kaw-kaaw bi ngir ñu yëg mbooloo mi bari bari? Te Yeesu ngi naan leen: ñaata mburu la ngeen am? Ñoom nañu wax: juróom ñeent, ak ndaw jën yu tuuti. Te mu naan ay mbooloo yi ñu tëdd ci suuf si. Ak bu nekk jël ñeent mburu ak jën yi, galante Yàlla, dafa ko feccee te joxoon jàngalekat yi am, te jàngalekat yi joxoon nit ñi. Te ñépp lekk te ñu yëg, te ñu teg ci kanam li des ci ay gàtt-gàtt juróom-ñeent paññe yu feex; waaye ñu ngi lekk dañu nekk fukk-ñeent teemeer góor te jàppandi jigéen yi ak xale yi. Te bu mu wóolu ci nit ñi, mu dugg ci gaal gi te mu jóge ci benn-benn yi Magdala.

16

Te Fariseeñ yi ak Saduseeñ yi ñëw nañu te mu ngi ñu ko seet, laaj nañu ko ne mu wone leen ab tëral bu jóge ci asamaan. Waaye mu jàngal wax na leen: bu ngoon jëm, dangaa naan: bëgg na asamaan; ndax asamaan bi dafa xonq; te suba: tey dafa naw; ndax asamaan bi dafa xonq te mu dëbb. Ay nit yu wuute, ngeen xam na di tëral kanam bi ci asamaan, waaye ay siñ yi ci jamono yi, ngeen mënul koy xam? Mbooloo bu bon te bu jëkk-sa-

boppam dafay seet màndarga, te màndarga du ñu ko jox woon bu jëkke màndarga bu Yunus kilifa bi. Te ndax mu des ñëwoon leen, mu dem. Te nataalkat yi ñëw ci bënneen bët, ñu fatte jël mburu. Waaye Yeesu ne ko leen: xoolal te jëfandikoo sumb bi Farisien yi ak Saduseen yi. Waaye ñu ngi naan ci biir seen bopp ci wax ne ndax mburu ñu amul. Bu Yeesu xam na, wax na leen: Lan ngay réew ci seen bopp, yéen ñu am ndaw gëm, ndax mburu amul ngeen jël? Amul solo dégg, wala xasuñu mburu juróom yi mburu juróom-téeméer yi ak ñaata pañŋe yi jëloon? Wala ñaari fukk ak juróom mburu yu téere yépp ci fukk ak ñeent téeméer, ak ñaata paañ la leen jël? Ñaata lañu xam te dëkk woon ne mburu mburu ci mburu wax nañu leen jàppale ci levure bi Farisien yi ak Saduseen yi? Ndax te ñu xam ne doo wax ni ñu jëkk ci levure bu mburu bi, waaye ci jàngale yu Farisien yi ak Saduseen yi. Bi Yeesu jëkk ci kaw yi Sesare yu Filipp, dafay naan ay jàngalekat yi am ne: Kan la nit ñi naan ne man ngi Doomu Nit? Ñu naan: yeneen Yowan bu baatisi bi, yeneen beneen Eli, yeneen beneen Jeremi walla benn ci ay nabi yi. Mu ngi ko wax leen: waaye yeen, kan ngeen wax ne maa ngi? Ci jaabale, Simon Petros wax na: yaw nga Kristaa bi, doom bu Yàlla bu mën bi. Te Yeesu mu jàngal wax na ko: barkeel nga, Simon Barzuna, ndax yaram ak deret woo-wul la, waaye sama baay bi ci àdduna yi la woo. Te man itam, dinaa la wax ne yaw nga Pétros, te ci ndox bii dinaa tëral sama boole, te bunt yi ñu Aad du ñu gën ko. Te dinaa la jox ay cléef yi ci réew asaman yi, te li nga tëj ci suuf si, dina tëje ci asaman yi, te li nga wéy ci suuf si, dina weye ci asaman yi. Ndax te o waxoon sama jàngalekat yi ne ñu bañ wax ku nekk ne moom mooy Yeesu Kristaa. Ci jamono

bi, Yéesu tambali wone ñépp-ñépp ci seen jàngalekat ne war na moom dem ci Jerisalaam te soppiku lu bari ci seen mag-yi ak seen saraxal-yi ak seen mbind-yi te ngi ñu rey ko, te ci ñetti fan bi ngi ñu wone ko. Ak Piyeer jël ko am ci biir, tambali tànk ko ci wax ne: Yàlla jàmm la, Boroom; deedeet lii du am la. Waaye mu dellu na wax ci Péteer: Dem ci biir sama, Sëytaane; yaa ngi sama mbetteel; ndax dangaa xalaat yooyu Yàlla, waaye yooyu nit ñi. Kenn Yeesu wax na ci seen jàngalekat: su am na ku bëgg ñëw ci biir sama, mu naan bopp am te mu jël sa galasi am te mu topp ma. Kuy bëgg a sauve sama rëy, dinaa ko fey; waaye kuy fey sama rëy ndax man, dinaa ko gis. Lan la nit mujj bu mu am su fekkee àdduna bi lépp mu jàpp, waaye rëw am sa bakkan bi mu faatu? Walla lan la nit dina jox ngir weccante ak saafu am? Ndax doom góor bi dinaa ñëw ci barke baay am ak ay nënëkaay am, te ba noppi dinaa dellu ku nekk ci li mu def. Amen, damay wax leen, am na ñepp ci ñi ngiy takk fii, ñu du ñaan lekk lammiñ ba ñuy gis doomub nit bi ngiy ñëw ci réewum.

17

Te ci njëkk at juróom benn, Yéesu jël na Peer ak Jakoob ak Jaan, mag bi mu am, te des na leen ci tundu bu gàtt ci biir ñoom rekk; te soppi na kanam ci biir ñoom, te kanam bi mu am daan na ni ñetti, te yëre yi mu am dañu feex ni luumeer. Te xool, Musa ak Eliya gis nañu leen, yëngalante ak moom. Péter ci jaabale wax na Yéesu: Boroom bi, baax na nu nekk fii; su bëgg nga, nu def na fii ñetti kër, benn ci sa, ak benn ci Musa, ak benn ci Eli. Mu ngi

ko wax ba, xool ab néew bu rafet daldi ko ñu, te xool ab baat ci néew bi di ne: kii moo ngi sama doom bu bëgg na, ci moom maa ngi bëgg; déggal ko; te bu ñu dégg yéen bi daldi ñu ci ñu kanam te ñu reer lu bari. Te Yeesu nekk na jëkk a jóge leen, tëj na leen, te wax na: takku, te bul ragal. Bu ñu yomb bët yi, ñu gisul ku dara, Yéesu rekk. Te ñu ngi daanu ci tund bi, Yeesu waxoon leen ne: bul waxe ku nekk ci mbir mi ba Doomub nit bi wóolu ci ñuy rew. Ak nataalkat yi ñu ko laaj, ñu ngi ne: Kañ loolu ekriven yi ngi ne Eliya war na ñëw njëkk? Yeesu mu jàngal wax nañu ko: Elii dina njëw njëkk te dina wañi ñépp ci benn; waaye maa ngi leen wax ne Elii njool na naan, te ñu xamul ko, waaye ñu def ci moom lépp li ñu bëgg; kon noonu itam Doomu Nit dinaa am sëy ci seen yow. Ba nii jàngalekat yi xam ne li mu wax ci seen boppam mooy ci Yohaana Baptiseur bi. Te bu ñu ñëwoon ci mbooloo mi, ab nit jóge ci ñu, daldi ci bàyyil mu ak waxtaan: Boroom, yërëm sama doom, ndax dafa am xeex bu weer te dafa tooy lu bon; ndax lu bari yoon dafa des ci safara te lu bari yoon dafa des ci ndox. Te man ko indil sa jàngalekat yi, te ñu mënul ko wér. Mu Yeesu jàngal, mu naan: O yoon bu amul gëm te bu yàqu, ba kan lañu ma nekk ak yeen? Naka lay gis-gis yeen ba kañ? Indil ma ko fi. Te Yéesu naan ko, te jinne bi génn ci biir am, te xale bi wér ci wakhtul boobu. Ndax te nataal yi ñëw Yeesu ci biir nañu ko wax: Lu tax nun du ñu mën a gën ko? Yeesu wax na leen: ndax gëm-gëm bu yeen. Dëgg-dëgg, ndax damay wax leen, su fekkee am nañu gëm-gëm ni mburu moutard, dinañu wax ci tund bii, Dem fii jëkk fale, te dinañ dem, te dara du leen dul. Waaye bii xeetu génn ci biir te ñu ngi ko jëkk bu ñu amul ndaje ak yoon. Bu ñu ngi dellu ci Galile, Yeesu wax nañu ko: Doomu nit

bi dinaa joxe ci loxo nit ñi te dañuy res ko, te ci ñetteelu fan bi dinaa wone. Te ñu neelaw lool. Bu ñu ñëwoon ci Capernaum, ñi ngay jël ay didrachma ñu ñëwoon Peteer te ñu ne: Ndaw-aloom yéen du fey ay didrachma? Def na, waaw. Te bu mu duggee ci kër gi, Yeesu jëkk ko ci baat mu naan: lan la xalaat, Simon? Boroom yi ci réew mi, kañ ñuy jël taks yi walla taks bi? Ci doom-u ñoom mbaa ci yeneen ñi? Piyeer naan ko: ci yeneen ñi. Yeesu naan ko: Kon ndax, doom yi dañu am yoon. Ndax bañ ñu ubbil leen, dem ci géej gi tëj hameçon bi te jën bi ñu jëkk ci njëkk jën wi, jël ko, te bu ubbi gemmiñ bi nga gis stater bi; jël mooy jox leen ci sama saa ak sa saa.

18

Ci waxtu boobu, jàngalekat yi ñëw ci Yeesu, di laaj: Kan mooy gën mag ci àdduna bu asaman bi? Te Yéesu woowal xale bi, te taxawul ko ci biir ñoom te wax: dëggël, damay wax leen, su ñu wuuteewul te ñu nekk ni xale yi, du ñu dugg ci àdduna assamaan bi. Kuy nekk kon dinaa ñu suuf bopp mu mel ni xale bii, moom mooy ku gën a mag ci àdduna yu asaman yi. Te ku nekk su ko jëkk xale bu ñu ci tur sama tur, maa ngi ko jëkk; waaye ku dëkk benn ci ñi ndaw yi ñu gën ci yërmandeem ci man, gën na ko ne teg nañu meul bu mbaam ci bët, te ñu doxal ko ci géej gu mag gi. Doomu aduna ci yéenal yi; ndax dëkk na ni yéenal yi ñëw; waaye doomu nit boobu ci kanam yéenal bi ñëw. Su sa loxo walla sa tanki di la jaaxal, kese leen te topp leen fi sa bopp; baax na la dugg ci nekk bi nga seetu walla nga jafe, ci sa

am ñaari loxo walla ñaari tank te doon daldi ci safara bu yéem sa yéem. Te su sa bët bi dafa la jaaxal, génne ko te tàmbali ko ci sa bopp; baax na la dugal ci nekk ak benn bët rekk, walla am ñaari bët te dëkk ci safara bu safar. Xoolal bul neelaw benn ci yépp yi ndaw yéyi, ndax damay wax leen ne yëngu-waxtaan yu ñu am ci asamaan dañuy xool kanam Sama Baay bi nekk ci asamaan ci yëpp ci waxtu. Ndax doom góor gi ñëw ngir sauver luy yomb. Lan ngeen xalaat? Su am nit amee téeméer xaalis, te benn ci ñoom reer, ndax dafa tàmbalee juróom-ñeent ak juróom-ñeent ci tuuti yi, dem te seet beneen bi reer bi? Te su ne ko gis, dëgg la wax leen ne bëgg na ko lu ëpp ci yoon ci juróom-ñeent-fukk ak juróom-ñeent yiy reeruwul. Kon, dëkkul ci bëgg-bëgg bu nekk ci kanam Baay ngeen bu nekk ci asamaan ni benn ci ñépp yu ndaw yéyi fàtte. Su mag bokk sa rakk ci sa doom, dem te teral ko ci biir yaw ak moom rekk; su fekkee ko dégg nga, nga am sa rakk; waaye su déggul, jël ak yaw beneen ñaar walla ñetti, ngir ci kanam ñaar témoins walla ñetti baat ñepp ci waxin. Bu mu ko dëgguloo ñoom, wax ci mbooloo mi; bu mu dëgguloo mbooloo mi itam, mu ngi la jëkk ni jënd-koppar bi ak jënd-taks bi. Amen, damay wax leen, lépp lu ñu tëj ci suuf si, dina ko tëj ci asamaan, te lépp lu ñu bàyyi ci suuf si, dina ko bàyyi ci asamaan. Kàddu, amen ma ngi lay wax leen ne su ñaar ci leen jàppale ci suuf dëkk bi ci lu nekk lool lu ñu leen dëmee, dinaa am leen ci biir sama baay bi nekk ci asamaan yi. Ndax fi ñaar walla ñett ñu topp ci sama tur, foofu maa ngi ci biir ñoom. Kenn Petros naan ko jëkk a ne: Boroom bi, ñaata yoon sama rakk bi dinaa ma jubboo te dinaa ma ko yàlla? Ba netti siis? Yeesu naan ko: duma la wax haa ñeent yoon, waaye haa ñeent-fukk ak

juróom ñaar yoon ñeent. Ndax loolu, réew gi ci asamaan dañu ko waxaat ni nit ku buur, kuy bëggoon a réglé konte ak jaam yi am. Bi mu tàmbalee jëfandikoo ay konte, benn kilifa bu jëm fukk ak juróom benn téeméer talaŋ indil nañu ko. Ndax amul sa dellu, boroom bi dafa ko yónnee mu nékk jaay ak jëkkër am ak doom yi ak lépp lu mu am, te mu dellu. Dante ci, jaam bi dafa ngi des te jëkk ko, dafa ngi wax: Boroom, yàlla mu yërëm sama boppu te lépp dinaa la fey. Am na ñaan ci biir, boroom bi jaam boobu yóbbu ko te dette bi jël ko. Bi mu génnee ci biir, jaam boobu gis benn ci ñoom jaam yi nekk ak moom, kuy jël moom téeméer denarii, te mu naan ko mu tàng ko, mu ngi ne: yóbbu ma su fekkee lu nga jël. Kon, kenn-liggéey bi daldi ci tànk yi, dafa naan ko, dafa naan ko ne: yàlla ma mungi, te dinaa la fey. Waaye moom bëggul woon, waaye démoon di doon toog ko ci kaso ba mu fey li mu jëkk. Bu gis-nañu li ñu ngi def, yeneen jëfandikkat yi am ak moom dañu baax lool, te dem-nañu wax-ñu boroom bi ñu am ëpp li lépp li ñu ngi def. Kenn boroom bi woo ko woo, mu naan ko: jaam ju bon, suma xaalis bi mu neelaw lépp, yëg naa la ko, ndax la ma laaj. Amul wajib yaa nga ak yow yërmandé sa mbindéef-jëf, ni ak man ma yërmandé yow la? Te boroom am bi am njariñ, joxe ko ay torturers ba mu dellu lépp li ñu ngi ko jëm. Konkon na sama baay bu ci asamaan dina def leen, su ñu nekk ku nekk bañ u yàlla ñu mag ci biir seen xol seen bàkkaar.

19

Te loolu nekk bi Yeesu jeexoon ay wax yooyu, dem na ci Galile te doon na ci miñ yi Jide ci ngir taatuUrdun. Te ñu ngi ko topp, ñu bari, te mu ngi leen wer fi. Te Farisiyen yi ñëw ko ci seet mu ko ak ñaan ko: ndax dafa am njariñ góor bu bëgg wuute jëkkër am ci lépp-lépp sàkku? Waaye mu jàngal wax na leen: ndax jàngaluma ne kuy defal ci tàmbalikay góor ak jigéen la ko def ñoom te wax na, ndax loolu nit bi dinaa bàyyi baay am ak ndey am te dinaa tàkku ak jabar am, te ñaari yooyu dinaa nekk yoon yeneen yaram bu benn. Kon loolu la ñaari ñu ñu nekk ci kanam, waaye dañu nekk benn yaram. Loolu Yàlla rëndeewoon, nit du war ko wuute. Ñu ngi ko wax: Lan loolu Musa amar di jox téere bu divorce te di wóyale mo? Mu ngi leen wax ne: ndax Musa ci xol bu mag yi ngeen am la jox leen yoon ngeen wuutu jëkkër yi ngeen am; waaye ci njëkk bi amul ko ñu ñu. Waaye maa ngi leen wax ne kuy fatte jabar am bu mu ñu ko wara fatte ci ay jëf yu bon yu jëkkër te takk beneen, dafa nit yu góor; te kuy takk ku ñu fatte, dafa nit yu góor. Jàngolékat yi mu am yo naan ko: su ne noonu la sabab góor gi ak jigéen ji, amul fayda ci aw. Waaye mu naan leen: ñépp dañu dem ci baat bii, waaye ñoom ñu jox na; ndax am na eunuques ñu juge ci biir bët bu yaay, ñu juddu ci noonu. Te am na ay eunuque yu nit ñi defal leen eunuque, te am na ay eunuque yu defal leen bopp eunuque ngir réew mi ci asamaan. Kuy mën ko am, na mu ko am. Ndax te ñu indil ko xale yi, ngir mu dëkk loxo yi ci seen kanam te ndaw, waaye jàngalekat yi tànn leen. Te Yeesu ne wax: Bàyyi xale yi te bul faral leen ñëw ci man; ndax asuuf yi ñi melni mooy réew asaman yi. Te bu mu sotti loxo yi ci seen kanam, mu dem ci fii. Te xool, benn ki ñëw na jëm ko te wax na ko: boroom jaŋ bu

baax, lan la baax wara def ngir maa ngi am dundub dëkk bi ñu dul jeex? Waaye mu naan ko: Lan ngay wax man ni maa baax? Amul ku baax, Yàlla rekk. Su fekkee bëgg a dugg ci nekk bi, tëral ay ndigël yi. Mu ngi ko wax: Ñaata yépp la? Yeesu naan ne: bul fas, bul jël sa jëkër, bul sàcc, bul yëgle ci wàllu gis-gis bu tuuti, yërmandé sa baay ak sa yaay, te nga bëgg sa mbokk bi jëgël la ni yaw sa bopp. Góor gi jàng na ko: lép yépp, dama koo naqari ci sama ndaw; lan la ma gën a am? Yeesu wax ko ne: su bëggee nga nekk bu mat, dem jaay sa yëf yi te jox yaw yu ñuul, te am nga naa gëstu ci asamaan, te kaay noppal ma. Waaye góor gi ndaw gi am na dégg baat bi, démee na am seen-seen, ndax amoon na ay alal yu bari. Yéesu wax na ci seen jàngalekat yi: dëgg la, damay wax leen neànd na ku nëbb a dugg ci àdduna bu Yàlla. Waaye kenn ma ngi lay wax, gëna yomb ab gémél daan ci biir bunt ab piqûre yi ñu ko def ak loxo ñaari ci biir Réew-mi Yàlla. Bu dégg-nañu ko, sama jàngalekat yi gën-gën a gëjël, di naan: Kan la xam-xam mën a gis njariñ? Bu Yeesu xoolaat leen, waxoon na leen: ci biir nit yi, loolu du mujj, waaye ci biir Yàlla, lépp mujj na. Ndax Piyeer mu jaabale wax na ko: xool, ñu ngi jàpp lépp te ñu ngi topp la; lan la ñu am? Yéesu wax nañu ko: dëgg-dëgg, damay wax leen ne yeen ñi nobb ma, ci yoonu génération bu bees, bu Doomub nit topp ci royukaay réew bum, dinañu topp itam yeen ci fukk ak ñaar royukaay, ngeen juddu fukk ak ñaar liggéey yu Israël. Te këpp ku jàppale kër walla mag walla rakk walla baay walla yaay walla jabar walla doom walla gox ndax tur sama, dina am téeméer ak dina yàgg nguuram gu bees. Bari ñu ñëw dinaa jëkk, te ñu jëkk dinaa ñëw.

20

Ndax royoom yi ci asamaan dañu mel ni góor bu am kër, kuy génn ci suba-suba ngir lëkkaloo ay liggéeykat ci sa rëy-garab. Te bu mu ngi simfone ak ay liggéeykat ci benn denaar ci bés bi, mu yonnee leen ci seen ngéej raisin bi. Te bu mu génne ci wàllu njëtteelu waxtu, mu gis yeneen ñi nëbbee ci marché bi, ñu yàqu liggéey, te mu wax ñoom: Démleen itam ngeen ci gàncax gi, te li mu nee dëgg dinaa leen jox. Waaye ñoom nañu dem. Leegi, bu génne génn ci wàllu waxtu ñaar-fukk ak ñeent-fukk, dafa def ni mu ngi def ba ci kanam. Ci waxtu àll-fukk ak benn, mu génn te gis yeneen ñi ngir takk ci sa liggéey, te mu naan leen: Lan ngir nga takk fi ci bésu bés bu mat bi yépp ngir sa liggéey? Ñu ngi ko wax: ndax kenn lëkkaloo ñu. Mu ngi ko wax leen: démee yeen itam ci ngoon bi, ak li su fekkee ni dafa am jub dinaa leen jël. Bu ngoon jëm, boroom réew-wiñ bi wax na ci kiy jëfandikatu am: Wooyal ñi liggéey yi te jox leen seen alal, tambali ci ñi ci ginaaw ba nga teg ci ñi ci njëkk. Te ñu ñëw ci waxtu bu njëkk ak fukk, ñu jël benn denaar yëpp. Bu ñëw yi ñu njëkk jóge, dañu xalaat ne dañuy am lu bari, waaye ñoom itam dañu jël benn denaar. Bu ñu jël te nañu naan ci boroom kër bi di wax ne yépp yooyu ñu ñëw benn waxtu ci liggéey, te yow def nañu ko ñu bariwul ak nun ñuy tàng tëj bi ci bés bi ak ndaw bi. Waaye mu tontu mu wax benn ci ñoom: xarit, duma la boole; ndax du jëkk la ak man ci benn denarius? Jël sa yoon te dem; waaye bëgg naa jox bii ci jiitu jii ni yow itam; mbaa amuma njariñ def li bëgg naa ci sama yoon? Ndax bët bu nga bon, ndaxte man maa ngi baax? Kon, ñu

ci ginaaw dinañu njëkk ak ñu ci njëkk dinañu ginaaw; ndax bari ngi ñu woo, waaye tuuti ngi ñu tann. Te Yéesu mungi dem ci Jerisalaam, jël na fukk ak ñaari téeméeri yónnent yi ci biir seen bopp ci yoon wi te wax nañu ko: xool, dañuy dem ci Jerisalaam, te Doomug nit bi dinañu ko jox ci seen bopp imaam yi ak serixkat yi te dinañu ko werne ci matal, te dinañu ko jox ci seen bopp mbir yi ngir ñu ko yàq te ñu ko rëy te ñu ko takk ci garab, te ci ñetteelu bés bi dinaa wone. Ndax te, yaay yi ñu doom yu Sebede jëkk ak ñu doom yam, jóge ci kanam te laaj benn dara ci moom. Waaye moom naan ko: Lan nga bëgg? Mu ngi ko wax: wax ngir ñaari doom-góor yii sama ñepp togg, benn ci njàmm sa njëg ak benn ci càmmoñ sa njëg ci sa réew. Mu ñëw te Yeesu ne: Xamuleen lañu dëgg. Ndax mën ngeen naan koppë bi man ngi war a naan, walla bapteem bi man ngi am bapteem, ngeen am bapteem? Ñu ngi ko wax: Mën na ñu. Te mu ngi ko wax leen: koppam bi dëgg la ngeen nañu naan, te baptismam bi man ngi baptize ci, dëgg la ngeen nañu baptize ci; waaye toggal ci njëg am ak ci caam am du sama jox, waaye ñu ko jaar ci biir sama baay la ñu ko jaare. Te bu fukk yi déggoon, ñeent yi jëkkoon ci ñaari mag yi. Yésu woo ko wele ñu te wax na: xamleen ne ñi ngir ay réew dañu jëfandikoo ñu te ñi mag dañu am boroom ñu. Doo mën nekk ci noonu ci yéen, waaye ku bëgg nekk mag ci yéen, dinaa nekk seen kër-ga, ak ku bëgg nekk njëkk ci yéen, dinaa nekk seen jaam; ni doom góor gi nekk dafa jóge bañ ngi ko liggéey, waaye mu liggéey ak jox seen bakkan ci biro bu bari. Te bu ñu ngi génne ci Jeriko, benn xeetu bu bari tudd na ko. Te xool, ñaari góor bu gëm ñëw ci biir yoon bi, ba déggañu ne Yéesu dafa daan, ñu woy te wax: yàlla nu, Boroom, doom

Daawuda. Waaye mbooloo mi taxoon leen ngir ñu noppi; waaye ñoom ñu woy ci gëna bari, di ne: yalla nanu, Boroom, doom Dawuda. Te Yeesu nekk ci sa bopp, wëral leen te wax: lan ngeen bëgg ma defal leen? Ñu ngi ko wax: Boroom, ndax ubbil nañu sunu bët. Am na Yeesu nit ku am mbëggeel, jàpp na ñu bët yi, te ci diir bi gis na ñu bët yi, te topp na ñu ko.

21

Te bu ñu jëkk ci Jerisalaam te ñu ñëw ci Betfaaj ci tundu tund yi olif yi, ndax Yeesu yónne ñaari jàngalekat gi naan leen: Démleen ci gokk gi nekk ci kanam yéen, te ci diir doon la ngeen gis aw mbaam mu tëj te aw xale mbaam ak moom; feccleen ñu indil ma leen. Te bu ku ne wax nañu benn dara, dinañu wax ne Boroom bi dafa am soxla ci ñoom; waaye ci diir bi dina ko yónni ñoom. Loolu lépp dafay waye ngir lolu ñu waxoon ci biir nabi bi di wax a dëgg: waxal doom ju jigéen bu Siyon, xool, sa boroom dafa ñëw ci sa yoon, mu neex te mu daw ci aw mbaam ak aw xaj, doom bu mbir. Bi jàngalekat yi demee te defar ni Yeesu wax leen, ñëw nañu mbaam bi ak gónóor gi, te dajale seen yere ci kanam yépp, te Yeesu togg ci kanam yépp. Waaye ay góor-góor bu bari nañu setal seen yéene ci yoon wi, yeneen dañu tàngal ay gàncax ci garab yi te dañu setal ko ci yoon wi. Ndax ay mbooloo yi ñu ngi tàgg ci biir ak ñu ngi topp waxoon nañu: Osanna ci doom Dawuda, am barke moo ngi ñëw ci tur Boroom bi, Osanna ci kaw yi gëna gën. Te mu duggee ci Jerisalaam, dëkk bi lépp tëral, di laaj: Kan la kii? Waaye ay mbooloo yi nañu ngi ne: kii

moo ngi Yeesu, kilifa ki jóge ci Nazareth ci Galile. Te Yeesu dugg ci kër-Yàlla, te génne ñépp ñu ngi jaay ak ñu ngi jënd ci kër-Yàlla bi, te tabalu ay taabalu jumtukaay xaalis yi te tabalu ay wàllu ñu ngi jaay ay piñaan yi, te wax leen: Bindkat na, sama kër dina woy kër téere; waaye yeen def leen ko bët yu seen-seen. Te ñu ñëw ko ñu nit yu jafe ak ñu nit yu gëm ci biir ndakaaru Yàlla, te mu wër leen. Bu saraxalekat yi ak seribkat yi gisoon ay reykaay yi mu def ak ay xale yi ñuy woy ci biir kër-Yàlla bi te ñuy wax, Osanna doom Dawuda, ñu soxloon te ñu ko wax: Ndax dëgg nga li ñuy wax? Waaye Yeesu nekk na lañu wax: waaw; déedéet xam ngeen jàng ne ci gemmiñ doom yu ndaw ak ñoom yu nob, yàlla leen teg bëgg-bëgg? Te mu des nañu ñu ko, génne ci biir dëkk bi, dem ci Betani te noppi fay. Suba ak dellu ci dëkk bi mu xiif, te gis-na benn garab fig ci yoon wi, dem na ci kanam, te dara gis-oon ci mu bu nekk ñu benn ndaw rekk, te wax na ci mu: bala kenn réew bañ am ci yaw ba sa ab at. Te benn kóob bu njëkk bi tànn ci diir-diir bi. Te ci gisoon yoon, jàngukaatam yi gëna jàmm ci yàq, nañu naan: Naka fig bi yomboon ci diir-diir? Mu Yéesu tontu, wax nañu ko: dëgg-dëgg, maa ngi leen wax, su fekkee am nañu gëm-gëm te doo njaaxale, du ñu rekk li fig bi defee la leen def, waaye ndax su waxee nañu ni tundu bii, yéegal te dajale ci géej gi, dinaa am; te lépp li su ñaan leen laaj ci julli bi, te ñuy gëm-gëm, dinaa leen jot. Te bu mu duggee dugg ci kër-gaal bi, yëngalkat yi ak mag-yit yi ci mbooloo mi ñëw naan ko te mu ngi jàng, ñu naan: Lan mooy boroom-anam bi nga def yépp yii, te kan mooy di la jox boroom-anam bii? Mu Yéesu tonton, mu wax leen: dinaa leen laaj benn làkk itam, su ngeen waxee ma ko, dinaa leen itam wax ci ban njariñ lañuy jëfandikoo yépp yii.

Baptême bi Yowaanu, jóge na ci asamaan mbaa ci nit ñi? Waaye ñu ngi xam-xam ci biir seen bopp, ngi wax: su nu waxee, ci asamaan, dinaa ko wax nu, kañ loolu du jëkk la jëkkul ko; waaye su nu waxee, ci nit ñi, dañu ragal mbooloo mi; ndax ñépp dañu am Yowan ni kenn ki ngi fayee. Te ñu jàngale ci Yeesu, ñu ne: xamuñu ko. Mu ngi ko wax leen ak moom itam: wala man dinaa ko wax leen ci lan njariñ lañuy def yéen yooyu. Lan ngeen xam ci bopp bi? Benn góor bu am ñaari doom, te mu jëkk-andi ci benn bu njëkk bi, mu naan: doom, dem tay liggéey ci sama jardin bu raisin bi. Waaye mu tontu, mu ne: Duma bëgg. Waaye ci kanam, mu soppi xalaat te mu dem. Te bu mu jëkkale ci ñaareelu bi, mu wax kanamu ñu. Waaye mu tontu wax na: man, boroom; te demul. Kan ci ñaari yi defa bëgg-bëgg bi baay bi? Ñu ngi ko wax: bu njëkk bi. Yeesu wax nañu ko: dëgg la, damay wax leen ne ñi jëfandikatu koppar yi ak jigéen yi jënd seen kanam dañuy ñëw ngeen ci àdduna bu Yàlla. Ndax Yowan ngi nañ jëkk ci yoon bu gëna jëm, te yeen du nañ ko gëm; waaye ay jëfandikaat impôt ak ay jigéen yu jaay gëm nañ ko; waaye yeen xool nañ te du nañ tuubaa ci kanam ngir gëm ko. Deggal beneen parabool bi. Amna am benn góor bu nekk boroom kër, kuy tëral benn gàncax raisin te dugal benn bunt ci biir te gëndal benn press raisin ci biir te dëkk benn tuur, te joxe ko ay sëriñ-jëmm te dem ci taaw. Bu waxtu récolte bi jëkk, yónnee na ay jaam yu morom ci ay kilifa yi ngir jël ay récolte yu morom. Te njëkkat yi jënd suuf yi moom, benn ñu ko rëy, benn ñu ko rey, benn ñu ko fetal ak pérr. Mu koy yónne ci yeneen jaam yu bari ci ñu njëkk yi, te ñu defoon leen ni mu mel ni. Waaye ci kanam, yoon na ci yëpp doom am, ne: Dinañu jël sama doom. Waaye ay mbindéef

yi, bu ñu gisee doom bi, wax nañu ci biir seen bopp: kii mooy kilifa bi; ñëw ñu rey ko te ñu jàpp kilifa bi am. Te ñu jàpp ko, ñu gëne ko ci biir réew-wiñet bi, te ñu rey ko. Ndax su boroom bi ci ngoon bi ñëw, lan la def ñi ngoon yi yépp? Ñu ngi ko wax: ñuy bon ci bon ñuy rëy leen, te ngoon bi dina ko jox yeneen kilifa yu, ñuy joxal ko yëru yi ci jamono yu ñoom. Yeesu wax nañu ko: kenn déedéet jàng nañu ci bind yi, mburu bu ñi ngay tëj bëgg, moom dafa doon bët bopp kàn; ci Boroom la doon ñëw loolu, te dafa am yéenekaay ci sunuy bët. Ndax loolu la, damay wax leen ne dinañu jël ci seen Réew-mi Yàlla te dinañu ko jox benn àdduna bu ngi def yéeneen-yi; te ku des ci mbàmb bii dinañu ko feeñ-feeñ; waaye kuy des ci kanamu, dinañu ko rëy. Ak bu déggoon yi saraxalekat yi ak yi Farisien yi ay parabole yu moom, ñu xam ne ci ñoom la wax; ak bu ñu seet moom taxaw, ñu ragal yi mbëkk, ndax ni kenn nabi ñu am ko.

22

Te Yeesu dëggal woon, mu wax leen ci benn yoon ak ay misal, mu naan: Réew-i asamaan dafa mel ni benn nit bu buur, kuy def takk ci doom-am góor. Te mu yónnee ay surga yu mu am ngir woo ñi ñu woo ci ay takk, te bañu bëgg ñëw. Leegi, mu yónni beneen surga yi, mu naan: waxleen ñi ñu weet, xool, sama lekk bu mag lañu ko topp, sama yoon yi ak mala yi ñu rew lañu ko topp, ak lépp dafa topp; ñëwleen ci mariage bi. Waaye ñi ñu jàll ci démm nañu, benn dem ci seen bopp gànnaar, benn dem ci seen bopp commerce, waaye yeneen yi dalal ñu tëj seen jaam yi,

ñu leen topp te ñu leen rey. Bu dégg boroom réew boobu, mëroon na, te yónnee na ay askan-sëriñ am, rëy na ay kilifa yooyu, te dànn na dëkk bi ñoom. Kenn na ko wax sama surga yi: takk bi am na ci kanam, waaye ñu ko woowal yi amul njariñ; démee kenn ci yoon yu mag yi ci yoon yi, te ñépp ngeen gis, woowaleen ci takk bi. Te yoon yooyu yi gëna génne, ci yéen yi, ñu teg bëpp ku ñu gis, ñi bon te ñi baax; te ndaje bi dafa am nit ñi ngi toog. Bu boroom bi duggee te xool ñi nekk ci wàllu, gis na fii ku góor bu amul yëf bu takk, te wax na ko: xarit, naka nga duggee fii bu amul yëf bu takk? Waaye moom mu noppi. Kenn, boroom bi wax na ay sëriñ yi: tëj nga tànk ak loxo bu moom, jëkk nga ko te yóbb ko ci mbëggeel bi ci biir; fii dinaa am ñaaw ak ress bëñ. Bari ngir la ndax wërsëg na ñu, waaye tuuti la ñu tann. Kenn, Fariseeñ yi demoon nañu, jël nañu conseil ngir ñu mën a fàcc ko ci baat. Te ñu yónni ko ñu jàngalekat yi ak Erodiyaan yi, di ne: boroom jabar, xam nañu ne dëgg nga te jàngal nga yoon bu Yàlla ci dëgg, te amul sa jàngaleef ci ku nekk; ndax xoolu ma kanam bu góor yi; wax nañu kon, lan la xalaat? Ndax am na ci jàmm di jox taks bi ci César walla amul? Xam na Yeesu ñaan-ñaan bu bañ bi ñu, naan na: lu tax ngay seet ma, ay nit yu wax dara te def yeneen? Wonewuma xaalis bu taks bi. Te ñu jëkk ko benn denarii. Te mu ngi ko wax leen: kan mooy nataal bii ak mbind mi? Ñu ngi ko wax: Cesar la. Kenn na ko wax leen: delloo ci yoon yi, joxe yépp yi César bi César ak joxe yépp yi Yàlla bi Yàlla. Te bu ñu déggee, ñu gis yéene, te bu ñu fay ko, ñu dem. Ci bësu bi, Saduceen yi ñëw ko, ñoom ñu ngi ne amul woyofuko, te ñu laaj ko ñu ngi ne: jàngalekat, Musa ne, su am na ku dee te amul doom, mag bi am dëkk jabar bi te am njëkk ci

mag bi. Amoon nañu ci ñu juróom-ñeent mag-ñoom. Te bu njëkk bi gëm, dee na, te amul doom, joxe na jabar am ci mag-ñoom am. Ni ñu ñaari ak ñu ñetti itam, ba ñu juróom-ñeent yépp. Ci lu mujj ci lépp, jigéen ji itam dee na. Ci woyofal bi ndax, kan ci ñeent ñaari la jigéen ji di? Ndax yépp ñépp amoon nañu ko. Mu Yéesu tontu, mu wax leen: dangeen yàqu-yàqu ndax xamuleen ay bind yi te doole bu Yàlla. Ci woyofukaay bi, ñu takk, ñu jëkk ci asamaan, waaye ñu ngi ni ay jëfandikukat yu Yalla ci asamaan. Waaye ci woyofante yi ñu dee, ndax jàngatul-leen li Yàlla wax leen, mu ngi ne: man laa Yàlla bu Ibraahima ak Yàlla bu Ishaak ak Yàlla bu Yaakub? Yàlla duul Yàlla yu dee, waaye Yàlla la yu ngi tuddu. Ak bu ñu dégg, xeex nañu ci jàngale bam Farisien yi ndax deñ deglu ne mu tëj Saduseen yi, ñu boole ci benn boppam, te benn ci ñoom, jëfandikatu leer, mu ngi ko seet te mu ngi ne: jàngalekat, lan mooy sarax bu mag ci leer bi? Waaye Yeesu wax na ko: dinaa bëgg Boroom Yalla sa ak lépp sa xol ak ak lépp sa ruu ak ak lépp sa xel sa. Bii moo ngi yoon bu njëkk te bu mag. Ñaareelu nekk ni moom la, bëgg nga sa mbokk bu jëkk ci sa biir ni yow sa bopp. Ci yii ñaari sarax yi, leer bi yëpp ak profeet yi dañuy wàcc. Bu Fariseeñ yi tëral, Yéesu lañu laaj te ko naan: Lan ngeen xam ci Kirist bi? Kuy doom la? Ñu ngi ko wax: bi Dawuda. Mu ngi ko wax leen: kenn lan Daawuda ci Barke bi mu ngi woo Boroom te mu ngi ko wax, Boroom bi wax na ci Boroom sama, toogi ci njëkk sama ba ma am sa jàmm yu bees ci suuf sama tànk. Su fekkee Daawuda moo ko wëy Boroom, nan la mu mën doon doom am? Te ku ñu nekk mënul ko jaabale benn baat, te amul ku gën ci bés bi bu jëkk ci leer ko tuuti.

23

Ndax te, Yeesu wax ci mbooloo yi ak jàngalekat yi am, ne: Gramatiir yi ak Fariiseen yi nekk nañu ci toolu Musa. Lépp bi mu nekk su ñu wax leen ni war nañu tëral, tëraleen te defleen, waaye ci liggéey yu ñu def bul deleen; ndax dañuy wax, te dañu defuma. Ndax ñu ngi tëj ay xaj yu gëna juddu te gëna yàqu te ñu ngi koy doon ci biir mbàgg yi nit ñi, waaye ak baram bu ñu, ñu bëggul ko tëral. Waaye lépp li ñuy jëf, ñu ngi koy def ngir nit ñi gis ñu. Ndax ñu ngi yàgg seen filaakteer yi te ñu ngi yàgg seen kordoon yu seen yere yi, te ñu ngi bëgg bees bu njëkk ci ceeb yi ak bees bu njëkk ci ndaje yi ak njàmm ci marse yi ak nit ñi woo leen rabbi rabbi. Yeen te bul ko wax ne rabbi; ndax benn rekk mooy seen boroom jaŋg, Kristaa; te yeen yépp, mag la leen. Te bul wóolul baay ci suuf ndox, ndax benn rekk la baay yéen, moom ngi ci asamaan yi. Te wóorul bëgg ne wax nañu la boroom jaŋŋ, ndax benn rekk la ñu am ci boroom jaŋŋ, moom ngi Kristaa. Kuy gën a mag ci yéen dina nekk kuy jëfandikoo la ci yéen. Kuy yëkkat bopp am, dinañu ko wàññi, te kuy wàññi bopp am, dinañu ko yëkkat. Malheer ngeen yéen, seen-bind ak Farisiyeen, seen-yàlla ñu, ndax dañuy lekk kër yi jigéen yi ñu dee seen boroom te ci yoon bu gudde dañuy takusaan; ndax li dinañuy am jugement bu bari. Doomu yeen, seen-bind yi ak Fariseeñ yi, nit ñu nex, ndax dañuy tëj réewum asamaan ci kanam nit ñi; yeen waaye duñuy dugg, te ñi ñuy dugg leen duñuy yàggal dugg. Yàlla-yàlla leen, seen-bindi yi ak Farisiyee yi, nit ñu nex, ndax dañuy dawal géej gi ak suuf si ngir def benn

kàddu-góor, te bu mu jóge, dañuy def ko doom jahannam ñaari yoon lu gën leen. Woe leen, guide yu bëgg yi, yiy ngi naan: kuy lajj ci temple bi, dara amul, waaye kuy lajj ci wër gi temple bi, war na. Ñu dof ak ñu gëm, kan la gën a mag, wóor mbir wala kër-Yàlla bi di sàntu wóor mbir bi? Te ku naan laj ci mboteel bi, amul dara, waaye ku naan laj ci kaddu bi ci kanam bi, dafa war. Ñu góor yi ak ñu gëm yi, lan la gën a mag, kaddu bi walla autel bi mu ngi yërmandé kaddu bi? Kon kuy lajj ci mboolem dëkk mi dafay lajj ci moom ak ci lépp li nekk ci kanam moom; ak kuy lajj ci kër-Yàlla bi dafay lajj ci moom ak ci kuy dagg fi; ak kuy lajj ci asamaan bi dafay lajj ci kursi-u Yàlla bi ak ci kuy topp ci kanam moom. Yàlla-yàlla dëkk yéen, seen-bind yi ak Farisiyeen yi, nit ñu nax, ndax dañuy jox fukki-juróom benn ci naan-naan bi ak dil bi ak kumen bi, te dañuy far yéen ñu gëna tàng ci loi bi, jugement bi ak yërëm bi ak ëmbbët bi; yéen yi war na leen def te yeneen yi bañ leen far. Ay jëfandikukat yu gëm, ñu ngi sëy konopa bi, waaye ñu ngi lekk gëmël bi. Yàlla doom, yow ñu bind mbind yi ak Farisiyee yi, yow ñu nit yu wax lu ñu waxul, ndax danga saf boppam bu jëkk bi tas ak plato bi, waaye biir dafa des ci yoon ak tëj. Fariseen bu gëm, setal njëkk bi ci biir tas bi ak plat bi, ngir biti ñu itam mu nëbb. Yàlla yàlla leen, seen-bind yi ak Farisien yi, nit ñu nex, ndax dangeen mel ni ngelaw yi ñu wuutu, ñuy rafet ci kaw, waaye ci biir dañuy des ak yax yu dee ak tànk bu ñépp. Konkon ak yeen ci biir ngeen di wonewu ci nit ñi yeen mat yi, waaye ci biir ngeen fees ci nifaq ak jawwu-leer. Yàlla yàlla ngeen, seen-bind yi ak Farisiyeen yi, nit ñu dayo, ndax dañuy tukki kàbb yi ñu prophète yi te dañuy reer soow yi ñu nit ñu baax yi, te dañuy wax: su ñu nekkoon ci jamono yu

baay-baay ñeñu, du ñu nekkoon seen xarit ci deret bu prophète yi. Noonu dangay gëm ci sa bopp ne doom la ngeen ñiy rey kilifa yi. Te yeen yéesal mesiru bi ci seen baay yi. Bëy-gaynde yi, doom yu bëy-gaynde yu bon yi, ñaata la ngeen gën wuutu ci yoon wi ci gehenna? Ndax li ci lii, maa ngi yónni ngeen ay nabi ak ay góor yu xam ak ay bind-bind, te ci ñoom dinaa leen rey te dinaa leen takk ci karaas, te ci ñoom dinaa leen fay ci seen ndajeelu yoon yi te dinaa leen seet ci dëkk ba dëkk, ngir deret bu baax bu nekk bu daldi ci suuf bi dajale ci ngeen, ci deret bu Aabel bu baax ba teeñ ci deret bu Zakari doom Baraaki, kuy ngeen rey ci biir kër-gi Yàlla ak kër-gi sarax bi. Dëgg-dëgg, damay wax leen ne ñu ñëw yëpp ci yoon wi. Jeruzalem Jeruzalem, bi ngay rey yii nabi yi ak bi ngay daje ñi ñëw ci yow, ñaata yoon bëggoon naa tëru sa doom yi ni gannaaru guun gi dañu tëru seen doom yi ci biir sa kanam, waaye yow bëgguwuleen. Xool, sang yéen dafay des ci yéen mu ngi am njool. Dinaa leen wax, ndax deedeet gis ma demal leegi ba ci waxoon leen, barkeel moo ngi ñëw ci tur Boroom.

24

Te Yeesu génne ci gaal gi, mu ngi dem, te jàngokaatam yi ñëw ko ngir wone ko ay ndaaje yu gaal gi. Yésu wax nañu ko: Dinañu gis léén yépp yi? Amen, damay wax leen, amul benn mburu mu ngi fi ci kaw mburu, bu ñu doonul dëkk. Bu mu ngi togg ci kawe yu ñetti olif, jàngukaay yi ñëw ko ci biir, dañu naan: wax nu ñu kan li ñuy jëkk, ak lan mooy simb bu sa ñëwu ak bu jeexitalu àdduna

bi? Te Yeesu mu jàngal wax na leen: Xoolleen benn ku duñu la ñaan yóbbu. Ndax am na ñu bari di ñëw ci sa tur ngi ne, man laa Kristaa, te dañu ñu bari yóbbu. Dinañu gën a dégg yéenam ak dégg yu yéenam, gisñu bul doxal, ndax dañu war ñépp am, waaye jeexitalu dara. Ndax réew bi dina wóor ci réew, ak royoom bi ci royoom, te dina am ñaari-xeex yi ak jëfandikuwaay yi ak tremblement de terre yi ci meññeef yi; waaye yépp yooyu mooy tambali ci metit yi. Ndax dinañu leen jëfandikoo ci àtt ak dinañu leen rey, te dina leen nekk yeneen ñépp ci réew yi ñépp dañuy leen seet ndax sama tur. Te ba nii, ñu bari dañuy dajaloo te ñu ngi ko jagleel benn ak beneen te ñu ngi ko ñaaw benn ak beneen. Te bari kilifa yu gën yu ñu ngi yëg dañuy sàcc te dañuy yëgal bari ñi, te ndax bàkkaar bi mu ngi yagg, mbëggeel bi ci bari ñi dina sedd. Waaye kuy tàmbalee ba jeex, moom dina gëm. Te dañuy wax bii xëwu bu baax bu réew bi ci àdduna bi lépp ngir jëfandikoo ci bëpp réew yi, te ba loolu dañuy ñëw ci ginaaw. Bu xam nga gis yoon bi ñu xamante ci Danyel jànalekat bi, yoon bi mu ngi toog ci bëñ bu sedd, kuy jàng na faham, ndax ba ñépp ñu nekk ci Jide ñu rëy ci tundu yi, kuy nekk ci kaw taasu kër gi na ñu jëkk ginnaaw jël yéene yu nekk ci sa kër, te kuy nekk ci gox gi na ñu dellu ginnaaw jël sa yéene. Waaye dañu ñaan ñi am doom ci biir, ak ñi di yënku ci ay fan yooyu. Santewaaleen ngir rëwu yéen bul am ci noor-gàmmu wala ci àllarba. Dinaa am ndax wakhtou boobu dañuy am ñaan bu mag, ni ñu ñuul am dale ci topp-topp ci àdduna ba leegi te du ñu ñuul am. Te su ñu gaañ-gaañuwul ay fan yi, amul benn nekk bu bees bu dinañu dimbali; waaye ndax ay nit ñu taan yi, dinañu gaañ-gaañu ay fan yi. Kenn su wax leen, xoolal fii Kristaa bi walla fii,

bul koo yomb; ndax ay Kristaa yu gënn ak ay kilifa yu gënn dinañu takku te dinañu jox ay siñ yu mag ak ay reer, ngir ñu fattali, su munee, ak ñi ñepp yu taan. Xool naa, waxoon naa ko la leen ci kow. Su ndax ñu wax leen, xoolal ci bëj-gànnaar la, bul génn, xoolal ci kër yu guddi, bul kóor; ndax ni leer bi génn ci penku ak wone ba penku guddi, noonu la di ak njool bi doomug nit; fi ndax yomb bi nekk, foofu ñu naan tànkale yi. Ci diir bi te ba ñu des ci mbir yi ñu ngi ci ay fan yi, njànt bi dinaa fey te weer wi du doy seen leer, te yéenem yi dinañu dàkk ci asamaan bi, te doole yi ci asamaan yi dinañu reer. Te ba naan dinaa jëkk tànneef bi ci Doomu Nit bi ci asamaan bi, te ba naan yëpp mbokk yi ci suuf si dinañu ñaan te dinañu gis Doomu Nit bi mu ngi ñëw ci kanam nëwu asamaan bi ak doole te barke bu bari. Te dinaa yónnee ay ànj yi am ak bëgg-bëgg bu mag, te dinañu tëral ñi am tànn yi ci fukk ay ngoon yi, dale ci bët yi asaman yi ba bët yépp. Jàngaleen parabole bi ci réew figuier bi. Bu gàncax bi mu neexa jëm te dëkk yi ñëw, xam nañu ne nawet nañu. Kon noonu itam, bu yéeneen gis lépp lii, xam nañu ne nañu ko ci bunt bi. Dëgg la, damay wax leen, génération bii du wàcc ba ñépp yii yépp am. Asamaan bi ak suuf si dinañu wax, waaye sama baat yi dinañu wax du. Ci bés bi ak waxtu bi, kenn xamul, ànj yi ci asamaan yi itam xamñu-ul, su fekkee sama baay rekk. Ni mel ay fan yu Nuh, kon nañu ko def ak njëkk bi Doomu Nit bi. Ni ñu nekk ci ay bés yi ci kanam inondation bi, ñu ngi lekk ak ñu ngi naan, ñu ngi jàppale ak ñu ngi jox ci jàppale, ba bés bi Nuh dugg ci bateau bi, te ñu xamul ba inondation bi ñëw te jël ñépp lépp, ni kenn la te jëkkër bi ci Doomub nit bi dinaa am itam. Ndax ba ñaari dina nekk ci gox bi, benn dina jël te benn dina

des; ñaari jigéen ñu ngi tollu ci meelu ndaw mi, benn dina jël te benn dina des. Tëralleen ngir yëg, ndax xamuleen ñu ban waxtu Boroom bi ñu di jóge. Loolu waaye xam nga ne su fekkee boroom kër bi xam ne ban guet la sàcc bi dinaa ñëw, dinaa la gaw te dinaa ñaan bañ a ubbi kër gi am. Ndax loolu ak yeen nekkee pret, ndax ci waxtu bu yeen xamul Doom-u Nit bi dinaa ñëw. Kan la dundin jëfandikukat bu gëm ak bu xam-xam bi, boroom bi desee ko ci liggéey am ngir joxe leen lekk ci waxtu? Bëgg na ci Yàlla jëkkër bëy bi, boroom am bi ñëw dëkk di jëkk ko ci topp bi mu ngi def ci ni. Dëgg na, damay wax leen ne dinañu ko des ci yëpp yu mu am. Su fekkee jaam ju bon jii wax ci biir xol am ni, boroom am dafa tàng ci ñëw, te tambali dañu jaam yi ñu bokk ak moom, te lekk te naan ak ñi ñaaw, dinaa ñëw boroom jaam jii ci bés bi mu xam-ul te ci waxtu wi mu xam-ul, te dinaa ko feccal, te dinaa def xob am ak yeneen yi dañu wax lu ñu xamul; fii dinaa am ñaaw te gëñ bët.

25

Ndax ba réew bi, dinañu wax ni réewum asamaan bi dina mel ni fukk jigéen bu weex yi, ñu nekk ñuy jël ay lampu yu ñoom te génn ci renc kilifa bi. Juróom ci ñoom ñu xam dëgg te juróom yeneen ñu baakhal. Ñu boroom ñu gëna wuute, ñu jël seen làmp, jëlul nañu oli ak seen bopp; waaye ñu boroom ñu gëna xam-xam, jël nañu oli ci seen golo ak seen làmp. Waaye bu bëgg-bëgg bi tàngal, yëpp ñu noppalu te ñu nëlaw. Te ci diggu guddi bi, ab woy jàpp na: xool, kilifa bi dajj na, génn ngeen ngir topp

ko. Ndax te, yépp yi ñu jigéen yi ñu nekk ci kaw yi tàkk, te ñu fey seen lamp yi. Yiy góor-góor yi wax nañu ko yiy xam-xam yi: joxal nu ñu ci sa tuuti, ndax ñu lampu dañuy dév. Waaye ñu ñu am xel-u-bees ñu jàngal, ñu naan: su nekk dara du ñu am doy nu ak yeen; waaye yeen demal ñu ñu jaay te jënd ci sa bopp. Bu ñu dem jënd, kilifa bi jóge ak ñu ngi pareer duggal ak moom ci àll yi, te bunt bi tëjal. Ci kanam ñëw nañu ak yeneen jigéen yi dalul, dañuy ne: Boroom, Boroom, ubbil nu. Waaye mu jaabale wax na: dëggël, dama la wax, xamu-ma-leen. Teg seen ndax xamuleen bés bi wala waxtu bi mu ngi Doomu Nit ki ñëw fi. Ni ko góor gu dem ci réew wu wen, mu woo seen jaam yi te mu joxe leen salum yi, te ku nekk mu jox ko juróom talaa, ku nekk ñaar, ku nekk benn, ku nekk ci bopp bi mu mën, te mu dem ci réew wu wen ci diir-diir. Waaye kii jël juróom talaŋ yi dem, liggéey ak yéen te dëkk juróom yeneen talaŋ. Ci njëkk te, kenn bi am ñaari yoon, moom itam jëfandikoo ñaari yeneen. Waaye kenn ki jëloon benn bi, demoon, sëriñoon ci suuf si te nëbboon xaalis bu boroom am bi. Te ndax ab waxtu bu bari, boroom yeneen jaam yooyu di na ñëw, te mu ngi def ay xëtu-xëtu ak leen. Te bu nit bi jël juróom talent yi ñëw, mu indil yeneen juróom talent yi, mu naan: Boroom, juróom talent la ma joxe; xool, yeneen juróom talent lañu ma am ci ñu. Boroom bi mu am wax na ko: Baax, jaam ju baax te bu mat, ci lu tuuti la nga mat, ci lu bari dinaa la wut; dugg ci bëgg-bëgg bu boroom ba. Mu ñëw te kenn ki jël ñaari talaŋ yi wax na: boroom bi, ñaari talaŋ la ma joxe; xool, beneen ñaari talaŋ lañu ma am ci ñoom. Boroom bi mu am wax na ko: Baax, jaam ju baax te bu mat, ci lu tuuti la nga mat, ci lu bari dinaa la wut; dugg ci bëgg-bëgg bu boroom

ba. Mu ngi ñëw te kenn ki jël benn talaŋ wax: boroom, xam naa la ne nit bu mag nga, nga ngi yomb fi nga amul seet te nga ngi tëj fi nga amul saxar, te ndax ragal naa, dem naa tëj sa talaŋ ci suuf, xool, am nga sa yoon. Mu jàngal waaye boroom am wax ko: yaw jëf-jëkkër bu bon te mu paañ, xam nga ne dama mën mooy fi ma amul sàcc te dama tànn fi ma amul wàññi, dafa wara donc yow def xaalis am ci banquier yi, te bu ma ñëwee, dama di am am am ak njëg. Jëlal nañu taláŋ bi ci moom te jox ko ki am fukk taláŋ yi. Ndax ku nekk am dara jox ko te dara yokk ci yoon, waaye ku amul hata li mu am dañu ko jël ci. Te jëfandikukat ji amul njariñ, doxal leen ko ci mbëggeel mi ci biir. Fii dinañu am ñaaw ak ñeexal-bëñ. Bu doom góor bi ñëw ci baram am ak ñépp ay yëngukat yu bees yi ak moom, ndax dina topp ci kursi baram am, te ñépp ay réew yi dina ñu tëj ci kanam, te dina ko wuute ñu ñu boppam ci ni kaw-kaw mi wuute yow yi ak mbaam yi, te dina topp yow yi ci ndigël am, waaye mbaam yi ci caam. Ndax bu boroom-réew bi ne ñi ci ndigël gu jëkk bu mu: ñëwu ñi am barke bu sama baay, ñu hériter réewum bi dimbali leen ci njëkk-aadama. Dama noppee ndax, te yeen joxoon ma lekk, dama mar ndax, te yeen joxoon ma naan, dama nekk gannaaw, te yeen tëraloon ma, dama nekk bu tooy, te yeen dassoon ma, dama feebar, te yeen noppiwoon ma, dama nekk ci kaso, te yeen ñëwoon woo ma. Ndax ñu ngi ci jamono, ñu ñu gëna jëm dinañu ko jaabale, ñu ngi ne: Boroom, kañ la nu gis nga xiif te nu lekkaloo la, walla nga mar te nu naan la ndox? Kañ lan nu gis la jàmm te nu jàpp la, walla bu feex te nu dox la? Kañ lan nu gis la yàgg walla ci prison, te nu ñëw ci sa yaram? Te bu buur bi tontu, dinaa wax leen: dëgg-dëgg, dama lay wax, li ngeen def benn ci

ñoom sama mbokk yi ndaw yi, man laa ngeen ko def. Ba nañu wax ci ñi ci càmmoñ: demal ci man yéen ñi ñu toxal, ci safara bu yàgg la bu njëkk bu njëkkaale bu ñu soppi ci Sëytaane ak ci ay jëfandikukat yu mooy. Dama noppee ndax, te deeduma jox ma lekk, dama mar ndax, te deeduma jox ma naan, dama nekk gaañ, te deeduma tëral ma, dama nekk bu tooy, te deeduma dëkk ma, dama nekk mu gëna feebar te ci kaso, te deeduma yëre ma. Kenn ñoom ñu ngi ko jaabale ak ñoom ñoom ci bopp, ngi ne: Boroom, kañ la nu gis nga di xiif walla di mar walla jàmm walla tootu walla feebar walla ci priso, te nu ko dul dimbali yow? Ndax ba mu des leen mu naan: Dëgg-dëgg, damay wax leen, ci li ngeen defuwul benn ci ñi gëna ndaw yi, moom itam leeñ koy defuwul. Te ñëw yi dinañu dem ci àdduna bu yàgg la, waaye ñi gëna yàq dinañu dem ci nguir bu yàgg la.

26

Te Yeesu jeexal ay baat yi yépp yi, wax na ci seen jàngalekat yi: Xam ngeen ne ca ñaari fan, Pask bi dinañu ko def, te Doomub nit bi dinañu ko jox ngir ñu tàngal ko ci garab gi. Ndax ba, ñu tëral ci benn sa, ay saraxal bu mag yi ak ay seribaal yi ak ay mag-waa yi ci mbooloo mi, ci kër-juddu saraxal bu mag bi mu ngi tudde Kayifaa, te ñu naan ngir ñu dàkk Yeesu ci bakkan te ñu rey ko. Waaye dañuy wax: bul def ci àtte bi, ngir bul fitna am ci mbooloo mi. Bu Yeesu nekk ci Betaani ci kër Simóon bu jàngoro bi, benn jigéen jóge na ko ak benn flacon alabastr bu am tuur bu nit ñu jëkk a jënd, te dimbali ko ci bopp am bu mu nékk noppi.

Waaye gis-oon nañu, jàngalekat yi am mooy, ñu neelaw nañu, nañu ngi wax: lan la yoon bii? Mu mën a nekk ndax parfum bii man a gëm a jaay ci bari xaalis te a joxe ñi yàgg yi. Xam-na te Yeesu wax na leen: Lan ngay jafandikoo jigéen ji? Ndax moom liggeey na liggéey bu baax ci man. Ndax yéen am na ay mbiir yi ci biir yéen bu nekk bu nekk, waaye man du yéen am bu nekk bu nekk. Ndax moom doxal na tuur bii ci yaram yama, ngir ñu man ma ci ñaaw, dafay def. Dëgg-dëgg, damay wax leen, fi ñu ko waxaat xëy-xëy bi ci àdduna bi lépp, dina wax itam li mu def bi ngir nataal mo. Ndax te, benn ci fukk ak ñaar, ku tudd Yuda Iskariote, dem ci saraxalekat yi te wax: lan la bëgg jox ma, te man dinaa joxal leen moom? Te ñu jëloon ko fanweer fukk ak ñeent xaalis bu werr. Te ndax loolu, mu ngi wut damm ci wàcc benn xew-xew ngir mu mën a joxe ko. Ci bësu njëkk bu mburu yi te, yënu-jàngkat yi ñëw nañu Yeesu te naan ko: Ana nga bëgg nu jaar la ngir lekk réewu Paask bi? Waaye mu ne: demleen ci dëkk bi ci kuy gëna mag te waxleen ko: boroom jabar bi di ne, sama waxtu jëggi na; ci yaw laa def Paask bi ak sama jàngalekat yi. Te jàngalekat yi defoon ñu ni yoon Yeesu liggéey la ci ñoom, te sàmmoon ñu Paask bi. Bi ngoon jotoon, moom ngi lekk ak ñaari fukk. Te bu ñu ngi lekk, mu ne: Dëgg laa lay wax ne benn ci yéen dina ma jaay. Te ñu ngi jàmm bu bari lool, ñu tàmbalee wax ko, seen biir nekk ku nekk ci ñoom: Ndax dama koo, Boroom bi? Waaye mu tontu wax: kiy dippee loxo ak man ci mbotaay bi, moom mooy ma teral. Doomu nit bi deme na ni mu bind ci barke am; waaye yàlla mu wóor nit boobu bu doomu nit bi di jëfandikoo ci biir am; bees na ko su ñu juddu nit boobu. Mu ndéysaan, waaye Yuda bu ngi ko joxe wax na: Dëgg laa maa ngi,

rabbi? Mu ngi ko wax, yow nga ko waxe. Bu ñuy lekk, Yéesu jël mburu bi te galante Yàlla, te fëcc ko te di jox jàngukaay yi, te ne: Jëlleen, lekk, loolu mooy sama yaram; te jël tas bi te galante Yàlla, te jox leen ko te ne: Ñaan ci moom ñépp; ndax loolu mooy sama deret bu àll-aloom bu bees bi bu ngi fey ci lu bari ngir yàqu bàkkaar yi. Waaye maa ngi leen wax ne duma naanee naan ci li ñëw ci gerte bi lepp ba ci bësu boobu ba naanee naan ko ak yeen bu bees ci réewum sama baay. Te bu ñu noppee woy, ñu génn ci tundu olif bi. Kenn Yéesu wax nañu ko: Yépp yéen dina ñu ree ci man ci guddi bii; ndax bind na, dinaa rëy kër-gaal gi, te yow yi ñu ngi kër-gaal bi dina ñu sàcc; waaye ginnaaw ma woon sàmm, dinaa ñu yobbu yéen ci Galile. Mu jaabale, Peer lañu ko wax: su fekkee ñépp dañuy reer ci sa yoon, waaye man deedeet du ma reer. Yeesu wax na ko: Dëgg-dëgg, damay wax la ne ci bëccëg bi bii, balaa ginaar gi woy, ñetti yoon dangay xeewuma. Péteer naan ko: waaye bu ñu wara ma dee ak yaw, duma la wóor. Ci njëkk ak loolu, ak ñépp yi taalibe yi wax nañu. Kenn Yeesu dem ak leen ci benn bër bu ñu tudde Getsemani, te mu naan jàngalekat yi: yeggaleen fi ba ma dem ndaw fi. Ak bu nekk ak Peer ak ñaari doom-goor Sebede, dafa tàmbalee am bëgg-bëgg bu bon ak tëral. Kenn Yeesu wax nañu ko: sama xel dafa am bëgg-bëgg bu mag ba neelaw; dëkkalee fii te tëralal ak man. Te mu dem tuuti ci biir, mu daldi ci kanam, mu naan te mu naan: Baay-am, su fekkee ne mungi mën, bul ko dal ci man, koppam bii; waaye du ñu ko def ni man bëgg, waaye ni yaw bëgg. Te mu dellu ci jàngalekat yi te gis leen ñu nëlaw, te mu naan Piyeer: Kon amul ngeen dëgg benn waxtu bu góor teg ak sama? Teg te ndaw, ndax amul ngeen dugg ci tànn bi. Xel bi dafa

am yàq-yàq, waaye yaram bi dafa meññ. Leegi ci ñaareelu yoon, dem ci kanam, dua, wax ne: Baay-am, su koppam bii mënul agg ci sama kanam bu ma nañul ko yóbbu, di jàppale sa bopp-sañu. Te mu dellu gis leen ñu neelaw tuuti. Ndax ñu bët seen bët yi. Te mu bàyyi leen, dem, ñaanaat ñetteel bi, wax kàddug noonu. Ci kaw loolu mu ñëw ci taalibeem yi ne leen: Nelawleen léegi te noppalu. Xool-leen, waxtu wi jege na, te doom nit ki jébbal nañu ko ci loxoy bàkkaarkat yi. Tàmbaleen, ñu dem; xoolal, kiy di may jagleel nañ jëkk. Te mu ngi wax ci kaw, xool, Yuda, benn ci fukk ak ñaar ñooy, jóge, te ak moom ñu ngi am benn xeetu nit ñu bari ak sëf yi ak bant yi jógeen ci biir sëriñ-salat yi ñu mag ak mag-dëkk yi ci mbooloo mi. Waaye kuy jëfandikoo moom joxe leen ab tëral, ne: kuy ma sàcc, moom la; tëjalee ko. Te ci wàllu waxtu, mu ngi ñëw Yéesu, wax na: Jàmm, rabbi, te mu ngi màcc ko. Waaye Yeesu naan ko: xarit, ci li nga fi jëkk a ngi. Ndax te, bu ñu jëkkee, ñu daldi loxo yi ci Yéesu te ñu jàpp ko. Te xool, benn ku ci ñi ñu ak Yéesu, jàpp loxo am, dencug sàcc seen paal, te doxal jaam bu mag gi, jëkk ko seen nopp. Kenn Yeesu wax ko: dellu sa garab ci sa boppam; ndax ñépp ñu jël garab, dañuy dee ak garab. Mbaa nga xalaat ne mënuma leegi woo sama baay, te dinaa ma jox lu ëpp ci fukk ak ñaar fukk leejoo yu boroom xibaar? Nan lu tax yéeneen yi ñu jëfandikoo, bind yi, ne war na mu am ci ni? Ci waxtu boobu, Yeesu wax na ci mbooloo yi: Ndax jëkkël ngeen ni ñu ngi jëm jëf-jëf bu bees ak pañe ak bant yu gëna ngir ñu mën ma? Bés bu nekk dama ngi topp ci biir kër-gi Yoolu ak yeen, dama ngi jàng, te jëkkuluñ ma. Waaye lii lépp dafay am ngir yii bind yi ñi prophète yi bindoon ñu jëkk. Ci wakhtug waa jàngalekat yi yépp nañu ko des te rëwu. Ñi njëkk

Yéesu yi, dañu ko des ci Kayif, saraxal bu mag bi, faale yi ak aw say-say yi tëj nañu fay. Waaye Peer dafa ko topp ci kanam ci tool ba tey ci kër-gu-jàng bu sarax bi, te duggal ci biir dafa tooy ak ñiy liggéey ngir gis li mu jeex. Saraxu-yi yépp ak mag-yi ak konsèy bi lépp dañuy wut témoignage bu gàcc-gàcc ci Yéesu ngir ñuy mën ko rey, waaye ñu amul; te ndax ay témoins bu gàcc-gàcc yu bari ñëwoon, ñu amul. Waaye ci kanam, ñaari gaal-waxu bu gëm ñëw naan: kii naan, maa ngi mën ñakk kër-Yàlla bi te ci ñetti fan dëkk ko. Ak bu grand prêtre bi wone, mu naan ko: amul dara nga jaabale? Lan mooy li ñi dañuy wax ci sa biir? Waaye Yésu noppi na. Te saraxu bu mag bi tànn ko wax ne: Dinaa la takk ci biir Yàlla bu dund gi bëgg nga wax ñu ndax su fekkee yow la Kirist, doomub Yàlla. Yeesu wax na ko: yaw la wax; waaye dinaa leen wax, dale leegi dinañu gis doomub nit bi topp ci ñaamu jabar bi te ñëw ci kanam ginji yi yu asamaan. Ndax ba, saraxala bu mag bi dàgg seen yëf yi, mu ngi ne: Mu ngi waxtaan Yàlla ci bàkkaar. Lan la nu ko soxla ay gaawaale ci? Xool, leegi dégg ngeen blasfeem bi mu wax; lan ngeen xalaat? Ñoom ci ñu tontu, ñu naan: Moom mujj na ci mbeelu dee. Kenn ba, ñu tofe ci kanam, te ñu naan ko ak kuñu, te yeneen yi naan ko ak loxo, te ñu ngi wax: Yonnale nu, Kristaa, kan la ko naan la? Waaye Peer dafa topp ci kaw ci tuub bi; te benn jigéen bu liggéey bi ñëw na ko, mu ngi ne: yaw itam nga nekk ak Yeesu bu Galile bi. Waaye mu wax dëgg ci kanam ñépp léegi ne: xanamuma li nga wax. Te bu mu génne ci bunt bi, beneen jigéen gis ko te wax leen: fii ak kii nekk na ak Yéesu bu Nazaret. Te mu ko wóor wóor ak serment ne Xammuma góor gi. Waaye ci wàllu tuuti, ñi ngiy takk ñëw nañu wax ak Péteer: Dëgg la, yaw itam yaa ngi ci

ñoom; ndax waxtu-waxtanam dafa lay waxtaan. Kenn te, mu tàmbalee damaan ak lëkkaleeku ne duma xam nit bi. Te ci wàllu waxtu ginnaaw gi woyee. Te Peer fàtte baat bi Yeesu wax nañu ko ne balaa ginaar gi woy ñetti yoon dangaa naan ma, te génn ci biir, daldi mu naqar bu bàkk.

27

Ndekki suba bi ñëw na, yëpp saraxalkat yi yëpp ak yëpp ay mag-yi ci mbooloo mi jàppale conseil ci Yeesu ngir ñu rey ko; te ñu cëggal ko ñu yëkkat ko te ñu jox ko Pontius Pilate bu nekk gouverneur bi. Ndax bu Yuda kiy joxe ko gisoon ne dañu ko juddoo, bu mu soppaloon, dellusiko ñetti fukk xaalis yu werr yi ay sëriñ-jabar yi ak ay mag-jabar yi, di ne: Baal naa joxe deret bu baax. Ñoom nañu ne: Lan mooy ci nun? Yow dinga xool. Te bu dees jëfël xaalis yi ci biir tëmple bi, dem, te bu demee, tëj bopp. Waaye saraxu-buur yi, bu ñu jël xaalis-wàllu yi, ñu naan: amul njariñ yóbbu ñoom ci kaso-gëm gi, ndax njaboot deret la. Te bu ñu jappee conseil, ñu jënd ci seen xaalis mbir bu potter bi ngir dawal ci horom yi; kon tuuti mbir boobu tudde mbir bu deret ba leegi. Ndax ba loolu, li ëw ci biir Jeremii jànq bi mu ngi wax dafay jàpp: te ñu jël fanweer ñeenti fukk, njariñ bu kiy jëfandikoo, kiy ñu njariñ ci biir doom yi Israayil, te ñu jox ko ci mbëj bu kiy dajale mbëj mi, ni Boroom bi ma yëgle. Yéesu takk ci kanam boroom bi; te boroom bi lañu ko, mu ngi ne: yaw, ndax yaw la boroom yu Yehudi yi? Waaye Yeesu wax na ko: yaw nga ko wax. Te ci njëkk bu ñu ngi ko akuze ñoom ci kanam yi ñëw ak

mag-sëriñ yi, dara waxul. Kenn Pilaat naan ko: ndax déggul ñaata lu ñu naan ci sa yoon? Te déedéewul ko ci benn baat te, ndax guwerneer bi gëna setal lool. Ci njëkk-altine bi, guwerneer gi ngi des na benn nit bu ñu jàpp ci biir mbooloo mi, kuy bu ñu bëgg. Waaye ñu amoon ci jamono jënd bu njool bu tudd Barabas. Ndax yépp ci yoon yi ñu tollu, Pilaat naan leen: Kan ngay bëgg ma wóolu leen? Barabaas walla Yeesu boobu ngi naan ko Kirist? Mu xam ne ndax seen xel bu bon la ñu joxe ko. Bu mu ngi togg ci kaw plateforme bi, jabar am yoyoon ci moom ak leer ci moom mu ngi wax: benn dara amul ci yaw ak nit bu baax boobu; ndax dama am ay lim yu bari tey ci ndaje ci liggeey moom. Waaye saraxu-yàllaay yi ak mag-waa yi waxoon ci yaram yi ngir ñu laaj Barabaas, te Yeesu ngir ñu rëy ko. Mu noppi, boroom bi wax nañu ko: Kan ngeen bëgg ci ñaari yi dinaa ko wóolu leen? Ñoom nañu ne: Barabaas. Pilaat di nañ leen wax: kenn lan dinaa def Yéesu biy wax ne Kirist bi? Ñépp lañu ko wax: na ko ñu tëgg ci garab gi. Waaye boroom bi naan na: lan la ligéey bu bon def? Waaye ñu woy ci lu gën a gën, ngi naan: mu ñëw ci gallu. Bu Pilat gisee ne dara njariñ, waaye lu gën a bari tabaski dafay am, jël ndox dafa saf loxo ci kaw mbooloo ne: dama am innocent ci dereet nit bu jub bii; yéen nañu gis. Te ndaw yi ñépp ci jaabale wax nañu: Deret bi mu am nekk ci ñu ak ci doom ñu. Ndax te mu dellu leen Baraabas, waaye Yeesu, mu ko raas, mu jox ko ngir ñu ko takk ci karaas. Kenn, ay sëriñ yi ci komandaa bi jël nañu Yéesu, yóbbu nañu ko ci kër-juddu bi, te tëral nañu ci kanamu bataayoo bi lépp; te ngir ñu feccal ko, doxal nañu ko ab ngaaka bu xonq, te ngir ñu tëj ab koroon ci ay piquant, doxal nañu ko ci bopp am, te ab galam ci loxo am bu ñool, te ngir ñu

dëkk ci ñaari-ñetti ci kanam am, ñaan nañu ko, di laaj: Jàmm, buur yi ci Yehudi yi; te ngir ñu toofal ko, jël nañu galam bi, te ginaaw nañu ko ci bopp am. Te ñu nee ko tànn, ñu samp ko mantu bi te ñu yëkk ko yëf yu xam yu moom, te ñu yëkk ko dem ngir ñu takk ko ci garab. Ci génne gi, ñu gis benn góor bu Sireen, tur la Simon; kii ñu ko sàkk ngir mu tëj kàddu-góor bm. Te ñu ñëw ci benn bàll bu ñu tudde Golgota, bi mu nekk bàll bu ñu tudde bàll u kanam, ñu jox ko benn naari yu am vinegre ak fil yu taxaw; te bu mu tànn du bëgg naari. Bi ñu ko tàngale ci kuruwaa, ñu reesu yëf yi ci tollu mbir, te ñu topp, ñu ngi weet ko fii. Te ñu doon ci kaw bopp am sa sebbu am bind: mii moy Yeesu, boroom Yuda yi. Kenn, ñaari jëfandikukat dañu takk ak moom ci kawe, benn ci kilifa ak benn ci caam. Ñi mu nëkk te dañuy wax ay wax yu bon ci kanamu moom te dañuy toggal ay bopp yu ñoom te dañuy wax: Kiy ngay bàyyi jumaa ji te ngay tontu ko ci ñetti fan, sauve sa bopp; su fekkee danga doom Yàlla, dindi ci garab gi. Kanko itam ay saraxalekat yi ak ay seribkat ak ay mag-yit ak ay Farisien yi ngi ñaan ko ci yoon ak ñu ngi ne: ñeneen yo dafa ko fay, bopp am du mën a fay; su fekkee boroom bu Israayil la, mu disee leegi ci garab gi te ñu ngi dinaa koy gëm; dafa yaatuwaay ci Yalla, mu ko fay leegi, su fekkee bëgg na ko; ndax dafa ne doom Yalla laa. Ak ci beneen benn, ñi jëf-jëf yi ñu tëj ak moom ci kàddu, ñu ngi ko yaatal. Ci waxtu benn wàll te juróom benn, guddi am na ci kaw réew bi ñépp ba tey waxtu ñeent te juróom ñaar. Ci waxtu wer-juróomi ñeent, Yeesu mu woy ak baat bu mag, mu naan: eli eli, lema sabaktani? Loolu mooy, Yàlla sama Yàlla sama, lu tax nga ma bayyi? Waaye ñeneen ci ñi nekk fa ci biir ñu taxaw, yëg nañu te wax nañu ne

moom dafa woy Eliya. Te ci wàllu waxtu, benn ci ñoom romb, te jël espoñ, te fey ko ci vinegre, te doon ko ci ñaaw, te doon ko joxe. Waaye yeneen yi nañu ngi ne: waral, ñu gis ndax Elias dinañu ñëw ngir sañ ko. Waaye Yeesu, bu mu weesu ci bés bu mag, daal na ruu. Te xool, rido bi ci biir kër-gi Yàlla daan ko ñaaw ñaari yoon, dale ci kanam ba tëdd ci suuf, te suuf si daan ko rëy te mbàmb yi daan ñu ñaaw, te nàcc yi daan ñu ubbi te bari yaram yi ñi nëbboon yi sant yi daan ñu wone, te ñu génnoon ci nàcc yi, ginnaaw wone bi mu am, daan ñu dugg ci dëkk bi sant bi te daan ñu wonewu ci bari nit. Santuriyon bi ak ñi ak moom ñuy tëral Yéesu, bu ñu gisoon trëmbëlman tër bi ak yépp li ñu gis, ñëw na ñu ragal lool, ñu ngi ne: dëgg la, Yàlla doom la nit kii. Ñu ngi fi te, ak jigéen yu bari ñu ngi xool ci kanam, ñoom ñu topp Yéesu ci Galile ñu ngi ko liggéey; ci ñoom Maryam bu Magdala, ak Maryam ndey Jakoob ak Joses, ak ndey doom yi Zebede. Bu ngoon jot, ab góor bu am alal jóge ci Arimathea, tur na Yusuf, moom itam jàngalekat bu Yeesu la, dafa ñëw. Moom noppi Pilat, laaj na yaram bi Yeesu. Ndax te Pilaat jàngale ne dellu nañu bët bi. Te Yusuf jël na bët bi, tëj na ko ak ndaxas bu weex, te dëkk na ko ci bët bu bees bu am bu mu tàll ci penc bi, te gisal na ngoon bu mag ci bunt bët bi, dem na. Waaye Maryam bu Magdalene ak Maryam beneen bi nekk fale, ñu ngi topp ci kanam bëru tëj bi. Ndax bés bi ñu ngi ko wax ñaareelu bés, buy nekk ci ginnaaw préparation bi, saraxalekat yi ak Farisien yi ñu boole ca Pilat, ñu ngi wax: Boroom, dinanu fàtte ne nii nit bu njool bi wax ba mu ngi moom ci dundu, ci ginnaaw ñetti fan dinaa sàmm. Yónneel ndax loolu tëral ni ñu gëna jaambur bi ba ci njëlbéenu fan, ndax su ñu jàngi yaram yi

am mu ñëw guddi gis ñu ñëw mu te ñu wax ci mbooloo mi, dafa wóor ci biir réew yi; te dina am ni njumte bi mu jeex mooy gën baat ci njëkk bi. Pilat nañu ko wax: Amngeen gàrdu; demuleen tëjale ko ni ngeen xam. Waaye ñu dem, ñu jëfandikoo kàbb bi, ñu tëj mbind bi ak gàrdi bi.

28

Ci njëkk-ayu-sabbat yi, ci suba bu benn-ayu-sabbat yi dafa doon tàmbali, Mariama bu Magdala ak Mariama beneen ñëw ngir xool ndig bi. Te xool, tremblement de terre bu mag am na; ndax jaambur ju Boroom bi dafa disee ci asamaan, dafa jëkk, dafa ñaari mbere bi ci bunt bi te dafa tooy ci kanam. Te batal bim am nekk na ci ni mbëj, te yëf bim am nekk na weex ni nëw. Ci biir seen xol bu mu am, ñi ngiy tëral yi rëccoo te ñu jóge ni nit ñu dee. Mu jàngale te kenn-joola bi wax ci jigéen yi: Bul ragal yéen; xam naa ndax dafay Yeesu bu ñu takk ci galasi bi ngay wut; amul fi; ndax mu wóor ni mu ko wax. Ñëw ngeen xool boppam bi Boroom bi nee ci. Te dem ci gaaw-gaaw, wax ci jàngalekat yi ne dafa wóor ci biir ñuy dee, te xool, dafa di yóbbu la ci Galile; fii ngeen na gis ko; xool, waxoon naa la leen. Te ñu génne gaaw-gaaw ci kàburu bi ak mbeetu-kër ak bëgg-bëgg bu mag, ñu daw ngir wax ci jàngalekat yi ci moom. Te bu ñu ngi dem wax ci jàngalekat yi am, te gis Yéesu topp leen te ngi naan: Bëggoo. Yiy jigéen yi te ñëw nañu doon jëkk tànk yi ci kanamu te nañu naan ko. Kenn Yeesu wax nañu ko: bul ragal; demal waxal sama rakk yi ngir ñu dem ci Galile, te foofu ñu nañ ma gis. Bu ñu ngi dem,

xool-na, yenn ci gàrdu yi ñëw ci dëkk bi, wax nañu saraxalekat yi lépp li am na. Ak bu ñu bokk ak ay màggkat yi te jël ay avis, ñu jox ay xaalis bu bari ci ay sëriñ-sëriñ, te wax: Waxeen ne ay jàngalekat yi ñëw ci guddi te mucc ko te ñu ngi noppi. Te su dégg na li ci biir guwerneer bi, ñu ngi na ñu wax ak moom te ñu ngi na ñu def yeen ay nit ñu amul sañ-sañ. Ñoom yi jël ay xaalis-silfeer yi def nañu ni ñuy jàngal leen. Te baat bii tànn ci biir Yiif yi ba leegi. Fukki juróom-benn jàngalekat yi démoon ci Galile, ci tundu bi Yeesu teral leen. Ba ñu gisee ko, ñu njaboot ko, waaye yeneen ñu santaane. Te Yeesu ci ñëw, mu wax ci seen kanam ne: Joxe nañu ma néewal yépp ci asamaan ak ci suuf. Démoon, jàngal ñépp réew yi, ndax dañu dem, nga baatismeel leen ci tur Baay bi ak Doom bi ak Xel-yi-Bees bi, nga jàngal leen ni ñu tëral lépp li ma waxoon leen; te gis naa, maa ak leen nekk ci bépp bés ba noppi aduna bi. Amen.

Wanjiil bu Mark

1

Tambali ci xabaar bu baax bi Yeesu Kirist, doom bu Yalla. Ni mu bind ci ay prophètes yi, xool, man dama yónni sama kilifa ci kanam sa kanam, kuy def sa yoon ci kanam sa kanam; batu kuy woy ci désert bi, yeggaleel yoon bi Boroom bi, defal yépp yoon yi mu am ñu mat, Yowan dafa am ci désert bi te dafa wax baptême bu tawfekh ngir bàyyi bàkkaar yi. Te réew Judea bi lépp ak ñu Jerusaalem yi dañuy génne ca yàgg am, te dañuy ñépp baptiser ci dex Jordan bi ñu moom, te dañuy wax seen bàkkaar. Yàlla-yi, Yowan bi dafa noppee ak bër-u gëm ak sant-u njëg ci bët-am, te dafa lekk njaxas ak dëgg-u bakkan. Te mu ngi wax ne: Mu ngi ñëw bu gën ci sama bakkan, kuy ma am njariñ bu ma doole bëgg a tëj liggeey bu njëkk bi ci samay sandalum. Man ci dëgg dëgg bàyyi nañu la ci ndox, waaye moom mu ngi bàyyi nañu la ci Xel yi Bees. Te ci yeneen fan, Yéesu jóge ci Nazareth ci Galile, te Yohaana baptisewul ko ci dex Jordan. Te ci njëkk bi mu génne ci ndox bi, mu gis assamaan yi dañuy dawal te Xel bi mu njëkk ni téeré mu daldi ci kanamu; te benn nopp bi ñëw ci assamaan

yi: Yaw la doom am bu ma bëgg, ci yaw laa bëgg. Te ci kenn ci Xol bi yëkk ko ci kenn ci toolu bi, te mu nekk fii ci toolu bi fan fukk ak juróom benn, mu ngi jariñu bi Sëytaane, te mu nekk ak ñetti mbaam yi, te yëngu yi ngi ko liggéey. Ndax bu Yowan jëlbentee, Yeesu nekk ci Galile, wax ci kanam bu baax bu réew bu Yalla te wax ne wakhtou bi jeex na te réew bu Yalla jëgël na; soppi ak jëmm ci kanam bu baax bi. Mu ngi dem ci bàyyi géej bu Galile, gis na Simon ak Andare, mag Simon, yu ngi dàkk filet ci géej bi; ndax jëfandikkat ñu; te Yeesu wax nañu ko: Ñëw ci biir sama, te dinaa def leen jëfandikkat yu jëfandikkat nit ñi. Te ci wàllu waxtu, gën-gën ci des ñu seen jaal yi, ñu topp ko. Te ci dem ci kanaam tuuti, mu gis Jaaka bu Zebeede ak Yohaana, rakk am, te ñoom ci gaal gi, ñuy tëral ay raañe, te ci wàllu waxtu mu woo leen. Te ci des ñu baay-am Sebede ci gaal gi ak ay liggéeykat yu fay, dem nañu ci biir am. Te bu ñu dugg Capernaum, te ci gannaaw ci sabbath bi, bu mu dugg ci bopp bu congregation bi, dafa ngi jàng. Te ñu gëna soppi ci jàngal bi mu am, ndax mu ngi jàngale leen ni ku am boroom-penc, te dëkkuwul ni jànglekat yi. Te am na ci boole-réew bu ñoom nit ku nekk ci bakkan bu bees, te mu woy ne: ea, lan la nu ak yaw, Yéesu Nazaréen? Ndax nga jóge ngir rëy nu? Xam naa kan nga yaa, ki sant bi Yàlla. Te Yeesu naan ko ci mbind, bëgg na mu tëj te génn ci biir am. Xeeti bu bees bi jëkk ko moom te woy ci baat bu mag, génn ci moom. Te ñépp gis-gis lool, ba ñu jëkk-jëkk ak bopp-am ci wax ne: lan mooy lii? Kan la jàngal bu bees bii, ndax dëkk ci njariñ te yéen ay jinnee yu bon ñu, dinañu wax ak leen, te dinañu ko dëglu? Te dégg bi mu am ci yoon na ci diir ci lépp-lépp ci dëkk yi ci biir Galile. Te ci njëkk ci génne ci njëkkaale bi, ñu génn, ñu jëkk ci

kër gu Simon ak Andéru ngir Yakuba ak Yowan. Ndey jabar Simon bi dafa nëw te am tànnëef. Te ci njëkk ci njëkk dañu ko wax ci barke ñoom. Mu ngi jëkk, yéesal mo, mën loxo ci bët bi mu am, te fewru bi yóbbu mo ci wàllu wàllu, te mu liggéey leen. Ngoon-ngoon, bi njëkk bi tëj, ñu indil ci moom yëpp yi am yaram bu bon ak yi am jinne. Te dëkk bi lépp di njëkk ci bunt bi, te wërëgël ay nit ñu bari ñu am feebar yu bari yu wuute-wuute, te jëfandikoo ay jine ñu bari, te amul wax jine yi, ndax xam nañu ne moom Kristaa la. Te guddi gi, ci njëkk-guddi, mu nekk ci saa yu am ci kanam, mu jeex, mu génn, mu dem ci bënn meññ, te foofu mu naan. Te Simóon ak ñi nekk ak moom daldi ko, te bu ñu gisee ko, ñu naan ko ne ñépp dañuy la seet. Te mu ngi ko wax ne: Ñu dem ci dëkk yi ci biir, ngir ma wax baat ci ñu itam, ndax loolu la ma jóge. Te mu ngi wax ci seen boole yi ci Galile bépp, ak mu ngi genn jinne yi. Te benn kañ bi ñëw ci seen, dafa ko dajaloo te dafa jëkk ci ñu te dafa ko wax ne: Su la bëgg, mën nga ma setal. Waaye Yeesu, am na ñaari ci biir, tàmbalee loxo, jàpp ko te wax na ko: Dama bëgg, yàqu. Te bu mu ne ko ci diir, lepër bi daldi ci yàgg, te mu sett. Te mu ngi ko yërmandé ak gëstu-gëstu, ci diir bi mu ko jëfandikoo te mu ngi ko wax: Xool, bul wax dara ku ñu ñu, waaye dem wone sa bopp serigne-sàmm bi te jox ci sa setal bi li Musa jussoo ngir xeeñ ci ñoom. Kenn bi waaye génn ci biir, taamaat naan wax ci bëccëg bu bari ak tànnal baat bi, te loolu dafa am solo bu mu muñ a mana dugg ci wërsëg ci dëkk bi, waaye ginnaaw ci meññeef yi ñu dul kenn lañu nekk, te ñu ngi ñëw ci biir mu jóge ci bëpp kaw.

2

Te duggal na ci Capernaum, te jëm-ñu ne am na ci kër. Te ci jamano ji, ñu ngi tollu ñu bari, ba mu nekk ne dara amul benn nit ci biir, wala ci kaw bunt bi, te mu ngi wax leen baat bi. Te ñëw nañu ci moom ak benn nit bu paralytique, di ko tëral, di ko yomb ci ñeent ñaar, te ndax mu ñuul jëkk ci moom ndax nit ñi bari na, daldi nañu kër wi fi mu nekk, te bu ñu daldi, yomb nañu nataal bi, ci kanam paralytique bi di lal. Gis-gis Yeesu ëmbiit bi ñu, naan na ko bi paralitik bi: Doom, yàq nañu la ay bàkkaar yi sa. Waaye am na ñeneen ci saraxalekat yi nekk fii ci topp ak di xalaat ci seen xol: Lan mooy wii dafa wax ay gëm-gëm ci baat bi? Kan la mën a bàyyi bàkkaar, su nekk Yàlla benn rekk? Te ci njëkk bi, Yeesu xam ci bëgg-bëgg am ne bañ nañu naan ci biir seen bopp, wax nañu ko: Lan la ngeen naan ci seen xol? Lan mooy gëna yomb, wax ci paralitik bi, yàlla sama yoon yi, walla wax, tàkk te jël sa natt bi te dém? Ndax ngir xamante ne doomub nit bi am na boroom ci wàllu bàkkaar yu bés ci suuf si, mu ngi wax ci kilifa bi: yow laa wax, tàmbali te jël sa pexe te dem ci sa kër. Te mu yéewal ci diir-diir, te mu jël nataal bi, génne ci kanam ñépp, te ñépp dañu gëm te yérmandé Yàlla, di ne: Ñu ñu gis dara bu mel ni bala. Te mu génne tubaab ci kaw géej bi, te mbooloo mi lépp dajee ne ko, te mu ngi ko jàngale leen. Te bu mu ngi dem, mu gis Lewi, doom Alfe, mu ngi togg ci kaw bu jënd tax, te mu naan ko: Topp ma. Te bi mu takk, mu topp ko. Te ci xeetu bu mu noppi ci kër gi am, ay jëfandikati-koppar yu bari ak ay jëfekati ñu noppi ak Yeesu ak ay jàngukaay yi am, ndax ñu

bari na, te ñu topp ko. Scribes yi ak Pharisees yi, bu ñu gisee ko lekk ak collecteurs d'impôts yi ak pêcheurs yi, dem nañu wax ci disciples am: Lan mooy mu lekk ak naan ak collecteurs d'impôts yi ak pêcheurs yi? Ak bu Yeesu dégg naan, la ko wax leen: ñi gën werr amul soxla doxtar, waaye ñi rafet yàqu; jëkkuma woo woo ñi baax, waaye ñi bakkan ci tawfekki. Te jàngookat yi Yowan ak ñi Farisien yi nekk nañu ci yoon. Te ñëw ñu ñu naan ko: Lu tax jàngu yi Yohaana ak jàngu yi Farisien yi dañu yàgg, waaye sa jàngu yi dañu ñu yàgg? Te Yeesu wax nañu ko: ndax ñu gën a mën, doom yi ci kër bu mag bi, ci lu mag bi nekk ak ñoom, yëg? Ci waxtu bu ñu am marié bi ak ñoom, ñu mënuñu leer. Dinañu ñëw waaye ay fan, ci jamono bi ñu jëlale ci ñoom kër gi, te ndax loolu dinañu yàgg ci yii fan yooyu. Kenn ku nekk tëj bëccëg ndox gu bees gu amul tëj ci yëf gu yàgg, su fekkee waaye kenn, tëj bëccëg bi bees bi di jël sa yëf gu yàgg bi, te bëccëg bu mag gën bañ di am. Te ku ñu ñu doxul yaram bu bees ci biir sac yu yàgg, te bu ñu ko def, yaram bu bees bi doxal sac yi, te yaram bi dañu ko tànn, te sac yi dañu ñu fey. Waaye yaram bu bees, ci biir sac yu bees, war na ñu ko dox. Te xew-xew bu njëkk ci Wolof bu gën a mat:

Ak li xew-xew, moom daan nañu wax ci ay sabbat ci biir ay gerte céréales, te ay jàngalekat yi am moom tàmbalee ci ñakk ay tëj céréales yi. Te yi Pharisees yi ngi naan ko, xool lu ñu ngi def ci sabbaths yi bu bañ-ul. Te moom, mu ngi ko wax leen, ndax déedéet jàng nañu li Daawuda def te mu am soxla te naane, moom ak ñi ak moom? Naka mu duggee ci kër bu Yàlla ci waxtu Abiathar sëriñ-sarret, te lekk mburu yu wone yu ndigël, yu ñu amul njariñ lekk su ñu ñu sëriñ-sarret, te jox ak ñu nekk ak

moom? Te mu ngi ko wax ñoom: sabbat bi defar nit ñi la, du nit ñi defar sabbat bi; kon Doomub Nit bi boroom la sabbat bi itam.

3

Te mu duggal dugg ci ndajeelu jëfandikukat bi, te am na fa benn nit bu am loxo bu reer. Te ñu ngi xool ko bu fekkee ci sabbath bi dina wër ko, ngir ñu mën ko toog. Te mu naan nit bi am loxo bu reer bi: Jóg ci biir. Te mu ngi ko wax leen: ndax am na ci àyyubés yi dëgg ci def lu baax mbaa def lu bon? Rëy mbir yi walla rey leen? Waaye ñoom noppi. Te mu xool leen ak yàgg, mu neelaw ci tëgg-tëgg bu bët-bët yi ñu ñu am, mu naan nit bi: Yëngal sa loxo. Te mu yëkkati loxo, te loxo bi dafay wer ci sag, mu nees ni beneen bi. Pharisees yi génné ci biir, ci diir-diir yëp ak Herodians yi, dañu def conseil ci xol-am ngir ñu mën ko rëy. Te Yeesu dem ak seen talibeekati ci géej gu bees; te ndaw bu bari boppam ci Galile topp ko, te boppam ci Jude te boppam ci Jerisalaam te boppam ci Idume te ci wees Jordan te ñi ci biir Tir ak Sidon, ndaw bu bari, bu ñu naan li mu ngi def, ñew ñu ci kanaam. Te mu wax sama jàngalekat yi ne gaal gu ndaw gi ngi war a toog ci boppam ndax ay nit ñi ngir ñu ñàkk ko; ndax mu wër ay nit ñi bari, te ñu di des ci boppam ngir ñu mën a tàcc ko ñépp ñu am bët yi; te yàlla yi yu bon yi, bu ñu gis ko, ñu di des ci boppam te ñu woy te ñu wax ne yaw la doom Yàlla. Te mu rebuked leen lu bari benn ñu amul ko evident. Te mu yàgg ci tund bi, te mu woo ñu muy bëgg, te ñu dem ci seen. Te mu def fukk ak ñaar, ngir ñu nekk ak moom te ngir mu yónnee ñu wax

te am njariñ ci wéyante ay feebar te toppe ay jine, te mu tolle tur ci Simóon, Peer, te Jaak bu Sebede te Yowan, mag bu Jaak, te mu tolle leen ay tur Boanerges, bu mungi doom yu peret, te Andare te Filip te Bartalame te Matiyee te Toma te Jaak bu Alfe te Tadde te Simóon bu Kanaan te Yuda Iskariyot, ku itam joxe moom. Te ñu ñëw ci kër, te bëgg-bëgg bi tàmbalee koo, ci lu mel ni ñu mënul ata mburu lekk. Te ndaw-nañu ñi ci biir sa kër, génne-nañu ngir jàpp ko, ndax nee-nañu ne gëm na. Te saraxkat yi jóge ci Jerisalëm ñëw nañu ne, am na Beelzebul, te ne ci boroom ay jinne la gën a wóor jinne yi. Te mu woo leen ci misaal yi, mu ngi ko wax leen, naka satan mën a génn satan? Te su fekkee réew dajalee ci bopp am, réew boobu mënul tàgg; te su fekkee kër dajalee ci bopp am, kër boobu mënul tàgg. Te bu Satan bi yëkkat ci bopp am ak feeñ, mënul tàgg, waaye am na jeex. Amul ku mën a dugg ci biir kër bu góor gu gàtt bi te jël ay mbëkëte yu góor gu gàtt bi, bu nekke te mu tëgg góor gu gàtt bi njëkk, te ndax ba léegi dafa na jël kër am. Dëgg-dëgg dama wax leen ne ñépp dina gëstu doom-yi nit ñi, yoon yi ak waxtaanu Yàlla yi ñépp ñu waxtaan. Waaye kuy waxtaan ci Xel-yi Bees bi, amul gëstu ba saa bi, waaye dafa am sañ-sañu yoon yu bari guddi. Ndax ñu ngi ne, am na xel bu bees. Ñëw donc yaay am ak rakk am, te ci biir dëkk yëgle ko ci wóor ngir wax ak moom. Te benn xeetu nit dafay topp ci biir, te ñu naan ko: Xool, sa yaay ak sa mag yi nekk ci biir, dañuy wut la. Te mu jàngal leen ne, kan la yaay ama mbokk ñoom? Te bu mu xoolal ci biir ñi topp ci boppam, mu naan: Xoolal yaay ama ak rakk ama; ndax ku nekk def bëgg-bëgg bu Yàlla, moom mooy rakk ama ak ndey ama ak yaay ama la.

4

Te ba taalif jàngale ci kaw géej gi, te nit ñu bari dajalewoon ci kanamu, te mu dugg ci gaal gi topp ci géej gi, te lépp nit yi nekk ci kaw géej gi ci suuf réew bi. Ak mu ngi koy jàng leen ci ay parabool yu bari, ak mu ngi koy wax leen ci jàngale bi mu am: degleel. Xool, génne na kiy toog ngir toog. Te mu ngi fes ci waxtu bu mu ngi des, benn dañu ko des ci yoon wi, te piyaan yi ñëw te lekk ko; te beneen dañu ko des ci sa bu tere, fi amul suuf bu bari, te ci waxtu bi mu des ndank ndank ndax amul tànk ci suuf, te bu ñant bi toj mu tàng, te ndax amul benen mu yàq; te beneen dañu ko des ci pikan yi, te pikan yi daldi te tëj ko, te dimbali bu baax dañu ko jox; te beneen dañu ko des ci suuf bu baax bi te mu ngi jox dimbali bu ngi daldi te bu ngi yokk, te mu ngi jàll ci fanweer te ci juróom-benn te ci téeméer. Ak moo ngi wax leen: Ku am nopp bu dégg, na ko dégg. Bi mu am ci kaw-kaw rekk, ñu ñu ci biir am ak fukk ak ñaar ngi ko laaj ci parabool bi. Te mu ngi wax leen: yeen joxe nañu leen xam ay gaawe yu sutura yi ci réew-mi Yàlla; wale ñeneen ñi ci biir, ci ay comparaison lépp dañuy am, ngir yëg-yëg ñuy gis te ñu ñu gis, te deg-deg ñuy dégg te ñu ñu faham, ndax bu ñu dellusiko te yàq leen ñu leen ay bakkaar. Te mu ngi wax leen: Amul xam parabole bii, te noñu def ak man parabole yépp dinañu xam? Kuy tànn bi tànn baat bi. Ñoom yi waaye nañu ñi ci biir yoon bi, fi des na baat bi, te bu ñu degluleen, ci diir bi Sëytaane bi di ñëw te jël baat bi mu des nañu ci biiru xol yu ñoom. Ak ñoom itam ñoo ñëw ci ñiy gën ci mbëj yu mag, ñuy dégg baat bi, ci diir rekk ak bëgg-bëgg dañuy

jël ko, te amul ñu réen ci biir seen bopp, waaye dañuy yem ci waxtu bu gaaw; ndax su ñëw tëral walla yëgle ngir baat bi, ci diir rekk dañuy daje. Te yéen a ngi ñu ñëw ci kaña yi, ñu ngi dégg baat bi, te jàngale yi ci aduna bii ak fakk-fakk bu alal bi ak bëgg-bëgg yi ci yeneen ay mbir yi ngi dugg, dañu ñu tëj baat bi, te dafa am solo. Te yooyu ñooy ñi ñu toog ci suuf bu baax, ñu naan baat bi, ñuy deglu baat bi te jël ko, te ñuy rend ay mbegg ci fanweer, ci juróom-benn, ak ci téeméer. Te mu ngi ko wax leen: Ndax lamp bi di ñëw ngir mu ngi ko dëkk ci biir bushel bi walla ci biir nataal bi? Ndax doo dëkk ngir mu des ci kaw lampu bi? Waaye amul dara bu nëbbu ci lu ñu mëna wone wax, te amul dara bu sutura, waaye ngir mu sew ci lu baax. Su ken am nopp ngir jàngale, moom naa jàngale. Te mu ngi ko wax leen: xoolal lu ngeen dégg. Ci mesurey bu ngeen jëfandikoo, dinañu leen mesure, te dinañu leen yokk ci yoon yeen ñuy nëw. Kuy am na, dinañu ko jox, te kuy amul, te li mu am dinañu ko jëkk ci biir. Te mu ngi wax: noonu la réew bu Yàlla, ni su góor gi dajale graine bi ci suuf si, te nelaw te tali guddi ak bés, te graine bi daw te yàgg ni xamul ko moom. Ndax ci biir am-am, suuf bi dafay réy: njëkk bàyyil, ba ci ginaaw tànk, ba ci ginaaw am na céeb bu bari ci tànk bi. Bi réew bi ame na, yoon la ko yónnee mburu-réew, ndax dund bi jot na. Te mu ngi ne: naka nu nañu wax ni ñu mel ni leer bu Yalla? Walla ci ban xibaarukaay la ñuy xibaaree ko? Ni genn bu moutarde, bu mu des ci suuf si, mu ndaw ci yépp genn yi ci suuf si; te bu mu des, mu yàgg te mu dóor mag ci yépp légumes yi, te mu def ndaw yu mag yu mag, ba picc yi asamaan mën naan ci ngelaw am. Te ci ay parabool yu bari yu mel ni kañ, mu ngi wax leen baat bi, ni ñu mën a dégg, waaye bu ñu amul

parabool du ko wax leen baat bi; waaye ci biir kër ak jàngalekat yi am, mu ngi leen fexal lépp. Te mu ngi ko wax ci benn fan ci ngoon, bu guddi jot, Ñu dem ci benn bët. Te ngir ñu jagleel mbooloo mi, ñu jël ko ci suuf bi mu nekk ci, te yeneen suuf yi nekk ak moom. Te ab na am gàmmu bu mag bu aw, te ngélaw yi dafay daw ci gaal gi, ba mu ngi xeex ci tëj. Te moom ngi ci kanam bi ci ndaw bi ngi naan, te ñu ko yéewal te ñu ko wax: Jàngalekat, amul sa jàmm ne dañu rey? Ak bu ñu ko yéewal, mu tànn bunt bi te wax na ci géej gi: tëj, tëj nga bakkan. Te nopp bi tàmbalee, te benn ndaw bu mag lool am na. Te mu ngi ko wax leen: Lan mooy wax dangeen ragal ci bii yoon? Naka ngeen amul gëm? Te ñu ragal ragal bu mag te ñu ngi wax ci ñoom-ñoom, kan la kenn loolu, ndax nawet ak géej di ko naan?

5

Te ñëw ci bëj-gànnaar bi, géej ci réew yi Gergeseen yi. Te bu mu génne ci gaal gi, ci diir-diir, ab nit ju am jinn ju bees jóge na ko ci kabar yi, kuy nekk ci kabar yi, te ku ñu ñu amul moom ligeey mu ko senn ak senn yu mag, ndax bari yoon la ñu ko senn ak senn yu mag ak senn yu mag, te moom dafa daas senn yi ak senn yu mag yi dafa ko fey, te ku ñu ñu amul moom ligeey mu ko noppi; te ci lépp-lépp ci guddi ak ci bés, ci kabar yi ak ci tundu yi dafa woy te dafa tëgg bopp ak pérré yi. Bu gis Yeesu ci kanam la romb te dëkk ko te bàyyi ko, te bu rew ci baat bu mag la ne: Lan mooy ci man ak yow, Yeesu, doom Yàlla bu mag ci kanam? Dama la wërëkkaale ci Yalla, bul ma tooro. Mu ngi wax

ko ne: Génn ci biir nit bi, yàlla bi bu bees bi. Te mu ngi ko laaj: lan mooy sa tur? Ak mu tontu ci wax ne: Lejiyoŋ laa tudd, ndax ñu bari lay. Te mu ngi ko yàgg ci lu bari ngir bul ko yonne ñu rëy ci réew bi. Waaye am na fii dagg bu mburu bu mag ngi lekk ci bët bi; te yépp jinne yi naan ko ngi laaj: yónne nu ci mburu yi, ngir nu dugg ci ñoom. Te Yeesu jàppale leen ci diir-diir. Te ginnaaw yi ñu bees génn ci biir, duggee nañu ci mbaam yi; te dund bi dajalee ci kaw bunt bi ci géej gi; waaye ñu ngi ñaari junni; te nañu nobb ci géej gi. Ak ñi ngay ñaw yi ñëw te ñu wax ci dëkk bi ak ci nataal yi, te ñu génn ngir gis lu xew. Te ñu ñëw ci Yeesu, te ñu gis bu nekk bu am jinne bi topp te dugg te am xel mu baax, bu nekk bu am am leejoo bi, te ñu ragal. Ñu ngi ko xalaat ci ñoom bu gisoon ni lu am nit ji jinne jàpp, ak li jëkk ci mbaam yi. Te ñu tambali ko ngir mu dem ci biir seen ndamal. Bi mu ngi dugg ci gaal gi, nit ju jàmm yi naan ko mu dëkk ak moom. Te ak dumu jamonteewul ko, waaye a ngi ne ko: Dem ci sa kër, ci sa yow, te wax leen ñuy gëna yow Boroom bi def na ak yërmandee na la yow. Te mu dem te mu tànn wax ci Dekapolis luy lépp Yeesu def ko, te ñépp gis yàqu. Te Yeesu dafa dellu ci gaal gi tuuti mu dellu ci benn-benn, xalaat bu bari dañu ko topp, te mu ngi ci ginnaaw géej gi. Te benn ci yërmandékat yi ñëw, tur la Jaayir, te gis na ko daldi ci tànk ya am, te daldi na ko lu bari, wax ne doom ju jigéen am dafa am ci njariñ bu mag, ngir mu ñëw daldi loxo loxo ya ci kanamu, ngir mu wer te mu dundal. Te dem na ak moom, te benn xeetu nit bu bari dafa ngi topp ko, te dañu ngi tëj ko. Te ab jigéen ju nekk ci yoon bu deret ñu ñaar fukk ak ñaar at, te mu am bëgg-bëgg yu bari ci biir ay doktoor yu bari te mu jëfandikoo lépp li mu am, te dara du mu jàppale,

waaye mu gën a bon ci li mu bon, bu mu dégg li ci Yéesu, mu ñëw ci biir askan yi ci ginnaaw mu tàcc yéene bu mu xeex, ndax mu ngi ne ci biir sa bopp ne su fekkee ma tàcc yéene yu mu xeex rekk, dinaa wer. Te ci waxtu bi, turu deret bi mu yore yëg gi, te mu xam ci yaram bi ne mu wer ci bët bi. Te ci diir bi, Yeesu am njàng ci biir am ne doole bi boppam bi génn, dellu ci njëkk bi te wax, Kan la jàpp sama yere yi? Te jàngalekat yi am ñu ngi ko wax: Nga gis mbooloo mi ngi lay tëj, te nga wax kan la ma jàpp? Te mu ngi xool ci biir ngir gis jigéen ji defoon li. Jigéen bi ragal te reer, mu xam li mu am ci moom, mu ñëw te mu daldi ci kanam te mu wax ci kanam lépp li dëgg. Mu nañu ko wax: Doom ju jigéen, sa gëm-gëm la séséwkéé nga. Dem ci jàmm, te nekk bu bees gëna-wóor ci sa daw. Mu ngi ko wax, ñu ñëw ci kër boroom jaambur bi di wax ne Doom jigéen am dees na, lan la encore di taqale boroom jàng bi? Waaye Yeesu ci diir-diir dégg na baat bi nuy wax, mu naan boroom jaambur bi: bul ragal, rekk sólo. Te du jamonteewul benn ku ci ñu ñëw ak moom, bu ñu ko jamonteewul Peter ak James ak John, mag-bi bu James. Mu ngi dem ci kër gi boroom jamiyu bi, te mu gis bàkk-bàkk, te ñu ngi rew te ñu ngi woy lu bari, te bu duggee mu wax leen: lu tax ngeen ngi def bàkk-bàkk te ngeen ngi rew? Xale bi deesul, waaye dafay nëlaw. Te ñu naan ko. Mu génne ñépp, mu jël baay bi ci xale bi ak yaay bi ak ñi nekk ak moom, te mu dugg fi xale bi laal, te mu tëj loxo bi ci xale bi, mu wax ko: talitha, koumi; loolu mooy mu tekki, xale jigéen bi, ma ngi lay wax, takk. Te ci wàllu waxtu, xale ju jigéen bi tàkk te dem-dem. Ndax am na fukk ak ñaar at. Te ñu setal lool ci astonishment bu mag lool. Te mu naan leen ci lu bari benn ku ñu xam lii, te mu naan leen mu jox ko

lekk.

6

Te mu génn fi, te mu jëm ci réew-mi bu mu juddu, te jàngalekat yi mu jëkk nañu ko. Te bu sabbat bi am na, dafa tàmbalee jàng ci boole bi; te bëri ñu ngi deglu, ñu gëm nañu, nañu ne: fan la jóge yooyu yépp? Ak kan mooy xam-xam bi di jox ko, ak doole yi ñu mel ni dañuy am ci loxo yoon bi? Ndax kii mënul a ngi artisan bi, doom bu Maryam, mbokk bu Jakoob ak Jose ak Juda ak Simoon? Ndax rakkaaju moom ñooy fi ak sunu? Te ñu ngi jàll ci moom. Yeesu ngi ko wax leen ne doo am kilifa bu ñu ngi dul boroom barke bu mu am si réew mu juddu ci, ak si mbokk am, ak si kër am. Te du mën a mana fi dëkk dara yoon def, bu ñu ko wax ñaari feebar yu ndaw yu fekk dëkk sa loxo yoon yu buntu a yëgle. Te mu gis lim ci sama bopp ndax ñu amul gëm. Te mu ngi dem ci biir tuuti yi ci wàllu, mu ngi jàng. Te mu woo fukk ak moom ñaari-fukk yi, te mu tàmbalee yónnee leen ñaari ñaari, te mu joxe leen boroom ci yéen yi ñu bees, te mu yaan leen ne dara jël ci yoon bu ñu amul dara wala bant rekk, amul sac, amul mburu, amul koper ci sant bi, waaye ñu tëj sandaal, te ñu labas ñaari tunic. Te mu ngi ko wax leen: fi ngeen dugg ci kër, dëkk fale ba ngeen génn ci foofu; te ñi ñu dugg mu leen jël wala mu leen dégg, bu ngeen génn ci foofu, rëccal tëral bi nekk ci ginnaaw tànk yeen ngir ko jëfandikoo témoignage ci seen xol; dëgg-dëgg, dama la wax, dinaa gën rafet ci Sodóm wala ci Gomór ci bés-bi yoon yi mooy ci dëkk boobu. Te bu ñu génnee, dañuy

wax ndax ñu topp, te dañuy toxal jinne yu bari, te dañuy saf tùuti yu bari yu feebar ci àll, te dañuy wer ñu. Boroom bi Herod dégg na, ndax tur bi mu am dafa gëna yëg, te mu ngi wax ne John bu ngi baptize dafa wuyu ci biir ñuy dee, te ndax loolu doole yi ngi liggéey ci moom. Yeneen nañu ngi ne Elijah la, yeneen itam nañu ngi ne kilifa la ni benn ci kilifa yi. Dégg waaye bi Hérode wax ne: Kii ma ñu ngir boppam Jean, mooy moom, yéesal na ci ñu ñu rey. Moom bi Herod yéene yoon, jàpp na John te tëj ko ci kaso ndax Herodias, jabar bi Philip, rakk bi am, ndax jàpp na ko. Ndax Yowan dafa ngi wax ci Herod ne: Amul sa droit nga am jabar sa rakk. Waaye Herodias dafa am xeex ci seen ak dafa bëgg a fas moom, te dafay mën a def; ndax Herod dafa ragal Yowan, xam ne moom nit bu jub la te nit bu sell la, te dafa naan moom, te bu deggee moom dafa def ay lu bari te dafa bëgg a degg moom. Te bés bu am njëkk bi jëm, ndax Erod ci ayubbés bu jëm bi dëkk na ceeb ci njëkk ak ay gëna-gëna yu mag yu am ak ay kómandaa yu ñu ngi toog ak ñi njëkk ci Galile, te doom ju jigéen bu Erodias dugg na te fecc na te bëgg na Erod ak ñi ngi lekk ak moom, boroom réew bi wax na ci ndaw ji: Laaj ma li nga bëgg, te dinaa la jox. Te bu góor gi naan ci benn ndimbal ci ne li mu ñaan ko laaj dina ko jox, ba noppi ci xarnub réewum. Te mu génn, wax na ci yaay am: Lan laa laaj? Te moom na naan: bopp bi Yowaanu gëm-ndox bi. Te mu duggal ci diir ak yàgg ci biir bopp bu njëkk, dañu ko laaj, mu ne: Dama bëgg nga ma jox leegi ci kaw platter bi, bopp bi Yowaanu Baptist. Te boroom bi am na xel bu mag lool, ndax serment yi ak ñi nekk ci biir ak moom, bëggul ko wuute. Te ci njëkk, boroom bi yónni kaw-kawaay bi, fexe ne mu jëlee bopp bi. Mu dem, dafa ñaaw bopp bi ci kaso bi,

te dafa indil bopp bi ci mburu tànn, te dafa jox ko ci jànq ji, te jànq ji dafa jox ko ci ndey am. Te ndaw yi mu am yi dégg nañu, ñëw nañu te jël nañu yoon bi mu am bi, te dox nañu ko ci sa gàncax. Te apostel yi ànd ci benn sa Yéesu, te ñu ngi wax ko lépp, ak li ñu def ak li ñu jàng. Te mu naan ko leen, deleen yéen ngeen bopp ci sa bopp ci benn meññ bu amul nit, te noppalleen tuuti, ndax ñi ñëw ak ñi dem bari na, te ñu xam lekk waxtu amul. Te ñu dem ci benn bëccëg bu amul nit ci gaal, ci bopp ñu. Te ñu gis leen ci dem, te ñu am njëkk leen bari, te ci tanaan bu nekk ci dëkk yi lépp ñu yàgg fii te ñu ñëw leen te ñu topp ko. Te Yeesu génn ci biir, mu gis benn xeetu bu bari te mu naan ci ñoom, ndax ñu melni ni yëw yi amul kéy, te mu tànn jàng leen ay lim yu bari. Te ba xaalis bu bari am na, jàngalekat yi ñëw ko te naan leen ne bii barab bi dafa am njëkk te ba xaalis bu bari am na; yóbbu leen, ngir ñu dem ci gànnaar yi ak tuuti gëm yi ci biir te jënd leen mburu; ndax dara ñu lekk amul ñu. Waaye mu tànn, mu wax leen: joxleen leen yéen lekk. Te ñu naan ko: Dinanu dem jënd mburu teemeer ñaari téeméer denarii te joxe leen ñu lekk? Waaye mu ngi ko wax leen: ñaata mburu la ngeen am? Démee ak gis. Te bu ñu xamoon, ñu naan: juróom, ak ñaar jën. Te mu naan leen ñu topp ñépp ci mbooloo mbooloo ci kaw bu xonq bi. Te ñu noppi ci diir-diir, teemeer ak juróom-ñeent. Mu jëkk juróom mburu yi ak ñaar jën yi, teg kanam ci asamaan, barkeel, te fëcc mburu yi te di jox jàngalekat yi ngir ñu defal ci ñoom, te reer ñaar jën yi ci ñépp. Te ñépp lekk te ñu yëg, te ñu jël fukk ak ñaari benn pañña yu fees yu am mburu yi, te ci jën yi. Ñu ngi lekk mburu yi nekk juróom-ñeent téeméer góor. Te ci wàllu waxtu mu sàkk seen xarit yi dugg ci gaal gi te dem ci benn

dëkk bu ñu tudde Betesayda, ba muy wóolu mbooloo mi; te bu mu wóolu seen xarit yi, mu dem ci tund mi ngir jàng. Te ngoon bi am na, gaal bi doon na ci biir géej gi, te moom rekk doon na ci suuf réew mi. Mu gisee ñoom njëkk ci jëfandikoo ci jëf, ndax baraam bi ëmb di bëgg-bëgg ñoom. Ci fukk benn tettareen gàrdi ci guddi bi, mu ñëw ci ñoom doxal ci bëri géej bi, te mu bëggoon jëm ñoom. Waaye bu ñu gisee ko ci dem ci kaw géej gi, xalaat nañu ni dëgg la, te ñu woy; ndax ñépp gis nañu ko te doy nañu. Te ci woon-woon dafa wax ak leen te dafa naan leen: Amal fit, man laa, bul ragal. Te mu dugg ci gaal bi ci yépp ñu, te nopp bi dóór, te bari bari ci jëkk ci yépp ci seen bopp ñu gëm te ñu yaakaar. Ndaxte ñu xam ci mburu yi, waaye benn xol ñu am ci tëral bu mag. Te ci ñu wéccee, ñu dem ci réew Gennesaret te ñu takk. Te ñu génn ci gaal gi ci kaw, ci diir-diir ñu xam ko te ñu yàlla ci digg réew bi lépp te ñu tàmbalee jàppale ñi feebar ci kow-kow yi te yóbbu leen fi ñu dégg ne fa moo ngi; te fi mu dugg ci tuuba yi walla dëkk yi walla caay yi, ci marce yi ñu defe ñi feebar te ñu laaj ko ngir mu naan jàpp benn ci baat yéene bu mu dugg; te ñépp ñu jàpp ko, ñu wer.

7

Te yépp Fariseeŋ yi ak yenn ci seen saraxalekat yi ñu jóge ci Jerisalaam dañu tëkki ci bëgg-bëgg ca moom. Te gis nañu yenn ci seen jàngalekat yi ñu lekk mburu ak loxo yu weex, loolu mooy loxo yu ñu saññu. Dañu ñaan. Ndax Fariseeŋ yi ak yépp Yiif yi, su ñu saññu loxo ak doromi ñu lekk, dañu tëral jëfandikoo yi

mag yi. Te ginnaaw ci marse, su ñu saññu samp ñu lekk. Te yeneen ay lu bari la ñu jël ngir tëral: samp koppoo yi ak jaaru yi ak seen ay xarit yu njëkk ak seen ay nëlaw. Kañ Fariseeŋ yi ak saraxalekat yi dañu laaj ko: Lu tax sa jàngalekat yi dañu dul tëral jëfandikoo yi mag yi, waaye dañu lekk mburu ak loxo yu ñu saññu? Mu nekk mu jàngal leen ne Isaaya am na njëkk bu baax ci seen yëf, yépp nit ñi dajale, ni mu bind: Ndaw mi ngi naan ma ak bëtt-bëtt ñu, waaye xol ñu gën na jöge ci man; te ngi naan ma lu dul dara, ngi jàngale jàngale yi ñi nit ñu takk. Ndax ngeen bay yoon sarax bi ci Yalla, te ngeen tëral ci jëfandikukaay yi ñi nit ñu, ñaan yi xest yi ak kob yi, ak yeneen yu mel ni ñu bari, ngeen def. Te mu ngi ko wax ne: baax ngeen di wàññi sarax bu Yàlla ngir ngeen gëna tëral seen cosaan. Ndax Musa naan ne: jokko sa baay ak sa yaay; te kuy wax lu bon ci baay walla yaay, mu nañu ko rey ak bakkan; waaye yeen dañuy wax: su nit naan baay walla yaay, korban, loolu mooy kaddu, loolu nga mën a jàppale ci man, te deedeet dañuy jaay ko mu def dara ci baay am walla yaay am, dañuy daldi baat bu Yàlla ak aada yeen loolu ngeen joxe; te ay lu ñu mel ni loolu bari dañuy def. Te mu woo nekk ci biir yépp, mu ngi ko wax leen, degleel sama yépp te faham. Dara amul ci biir ci këru nit bi duggal ci moom bu mën ko metti, waaye yépp yi génn ci moom mooy yépp yi di metti nit bi. Te mu dugg ci kër gi jëmmal ci mbooloo mi, jàngalekat yi jot nañu ko ci parabool bi. Ak mu ngi ko wax leen: noonu ak yeen duñu xam dara? Déedéet xam lool ne lépp li jóge ci biir nit ñu mënul ko def ni mu jëkk? Ndax duggul na ci biir xol am, waaye duggul na ci biir bët, te génn ci sa kàll, mu setal yëpp lekk yi. Mu ngi wax ne li génn ci nit ki, loolu la ngi tëdd nit ki. Ndax ci biir, ci

xol yi nit ñi, xalaat yi ñu bon di génn, seen góor ak jigéen yi ñu amul jëkk, seen góor ak jigéen yi ñu amul jëkk ci yeneen, ñu ree nit, ñu sàcc, ñu bëgg lu ëpp, ñu bon, ñu wuute, ñu jàll ci yaram, bët bu bon, ñu toog Yàlla, ñu xeex, ñu dof; lépp yooyu ñu bon génn ci biir te dëgër nit bi. Te ci kanaam bi, mu takk dem ci mbir yi Tir ak Sidon. Te bu duggee ci kër, bëgguma ku nekk xam, waaye mënuma nëbb. Jigéen ju dégg ci barke bi, doom ju ndaw ji am na jinn ju bon, mu ñëw mu dajale ci tànk yi. Jigéen ji Grek la, Sirofenikiyaan ci mbokk, te mu laaj ko ngir mu génn jinn ji ci doom ji. Waaye Yeesu wax na ko ne: Baal njëkk ci njëkk yoon bu njëkk xam-xam ci yoon bu njëkk doom yi, ndax baaxul jël mburu doom yi te yépp ci xaj yi yu ndaw. Waaye mu tontu te mu naan ko: waaw, Boroom; te xaj yi ci biir taabalu bi dañuy lekk ay morsel yu xale yi. Mu naan ko, ndax bii wax, dem, jinne bi jëkk jëm ci doom jigéen sa. Te bu dem ci kër gi am, gis na xale bi dañu fay ci teere bi te jinne ji génn na. Te ba, mu génne génn ci biir-biir Tir ak Sidon, mu dellu ci géej bu Galile, ci biir-biir Dekapolis. Te ñu jëkk ko benn góor bu doy bu amul wax, te ñu naan ko mu teg loxo ci kanam. Ak bu mu jëkk ko ci biir réew yi ci kaw-kaw, dafa doxal baaraam ci noppi ba, te bu mu fëcc, dafa tëj làmmiñ ba, te bu mu gis kaw ci asamaan, dafa woy te wax ko: effata, loolu mooy ubbi. Ci njëkk, ubbiku seen nopp, dajale làmmiñ seen dëkk, te mu ngi wax ci njëkk. Te mu naan leen benn ku ñuul wax, waaye lu mu gën a naan leen, loolu mooy lu ñu gën a wax. Te ci njëkk ci ay lim yi dëgg boppam, ñu gën a gëna yàgg, ñu ngi naan: Mu ngi def lépp bu baax, te mu ngi def ñu ñu bëgg dégg a dégg, te ñu ñu bëgg wax a wax.

8

Ci yoon yi, benn bët bu bari dafa am te amul lu ñu lekk, Yéesu woo ay taalibe am te wax leen: Dama nit ñi ñaan ndax ñetti fan ñu ngi ci sama biir te amul lu ñu lekk; te su ma koy woyee te ñu ngi siim, di dem ci ñu kër, dañu doy ci yoon wi; ndax ñeñu ci ñoom dañu jóge ci kaaw. Te jëkkër yi am ñu tontu ko ne: Kan mooy mën a ñëw ñépp yi fi ak mburu ci kaw-kanam? Te mu naan leen: ñaata mburu ngeen am? Ñoom nañu ne: juróom ñeent. Mu naan xalaat ci mbooloo mi ne ñu topp ci suuf si, te mu jël ñeent mburu yi, mu barkeel Yalla, mu fey leen, te mu joxe jàngalekat yi ne ñu jox leen ci mbooloo mi, te ñu jox leen ci mbooloo mi. Te ñu am ñeew yu ndaw yu tuuti, te bu ko yëkkaloo, wax na ñu ko jëfandikoo itam. Ñu lekk te yëmël, te ñu teg ci kanam tàmbalee yi ñeent panye. Ñu nekk ci beneen benn njëkk ak ñeent fukk, te mu joxe ñoom. Mu dugg ci gaal gi ak seen jàngalekat yi, te mu yàgg ci kaw ci Dalmanutha. Te Pharisees yi génn ci biir, te ñu tàmbalee jàngale ak moom, ñu ngi seet tànneef bu jóge ci assamaan, te ñu ngi saytee moom. Te mu nee ci biir sama xel, mu nee: lu tax mbooloom bii dafa seet alaamay? Amen, damaa nëw leen, su jëfandikoo ci mbooloom bii tànneef. Mu jël ñoom, dugg ci gaal bi, te dem na tuuti. Te ñu fatte jël mburu, te bu fekkee benn mburu, du ñu am ak bopp ñu ci gaal bi. Te mu ngi ko yóbbu leen ci wax ne: Xoolal, xoolal ci levir bi Farisien yi ak levir bi Herod. Te ñu ngi xalaat ci biir-biir ñoom, ngi ne: Ndax mburu ñu amul. Ak xam-na Yeesu, wax na leen: lan la ngay xalaat ndax mburu amul ngeen? Haa léegi

dumu ko xam te dumu ko dégg? Ndax léegi amuleen na xol bu tëgg ci yéen? Ngeen am bët, waaye du-ngeen gis, te ngeen am nopp, waaye du-ngeen dégg? Ndax amul ngeen fàtte? Ndax bu ma tànnee mburu ñeent yu njëkk ci ñeent junni, ñaata paññe yu fees ci mburu yu tànn la leen jël? Ñu ngi ko wax: fukk ak ñaar. Ndax bu ñu jëkk ñeent yi ci ñeenti fukk, ñaata paññe yu fees ci mburu-garab yi la leen jël? Ñoom nañu ne: juróom ñeent. Te mu ngi ko wax leen: Déedéet deguma dugal? Te mu ngi dem ci Betsayda. Te ñu indil ko benn goor bu gëm te ñu laaj ko ngir mu tànk ko. Te mu jàpp loxo bi gëm-gëm bi, mu yóbbu ko ci biir gëm gi, te mu toofal ci bët yi mu, mu dakk loxo yi ci kanamu, mu laaj ko ndax lu mu gis. Te bu nekk gis ci kaw, wax na: Damay gis ñi nit, ñu melni garab yéem, yéem nañu. Kenn ba, ci kanam dëkk na loxo tànn loxo-yi ci kanam bët-yi mu, ak mu def na mu xool ci kaaw, ak mu delloo na, ak mu gis na ci njool yëpp. Mu yónne ko ci kër gi am, te wax: Bul dugg ci gox gi, te bul wax beneen ku ci gox gi. Te Yeesu ak ay jàngalekat yi am gëm ci gox yi Kesare ci Filipp, te ci yoon bi, laaj na ay jàngalekat yi am ne leen: Kan la nit ñi ne man dama? Ñu nekk ci jàpp ci baat: Yowan bi moom baptiseur bi, te yeneen Eli, te yeneen benn ci ay prophète yi. Te moom mu naan leen: waaye yeen, kan ngeen naan ne ma ngi? Mu Peer tànn te wax ko: yaw la Kristaa bi. Te mu naan leen bañ ñu waxul beneen ku dara ci sama xel. Te mu tàmbalee jàngale leen ne waajib na Doomug Nit bi sore lu bari, te nañu ko bañ ci biir ay màggkat yi ak ay sareey jàmm yi ak ay mbindam yi, te nañu ko rey, te ca ñetti fan mu sàcc, te mu ngi wax baat bi ak juroo. Te Petros nga am ko ci biir, dafa tàmbalee ko yaatal. Waaye mu dellu te gis seen jàngalekat yi, mu yagg Péteer, mu

naan: Dem ci biir sama, Sëytaan, ndax dangaa xalaat yëf yi Yàlla yi, waaye yëf yi nit ñi. Te bu wax ne mu woo mbooloo ak jàngalekat yi, mu ngi ko wax ne: Ku bëgg a topp sama yoon, na mu wàcc bopp am, te jël sa kuruwaa, te topp ma. Kuy bëgg a sauve sama xel, dina ko fey, waaye kuy fey sama xel ci sama bopp ndax man ak xabaar bu baax, moom naa ko sauve. Lan la nit bu góor nekk njariñ su fekkee mu am àdduna bi lépp, waaye mu reer sa bakkan? Mbaa lan la nit di jox ci weccukaay ci bakkan bi sama xel bi moom? Ndax kuy reer ma ak sama baat yi ci aduna bii bu njool ci jabar wu jëkk ak bu bàkkaar, Doomu Nit bi itam dinaa ko reer su nekk ni mu ngi naan ci barke bu Baay am ak yëngu yi yu bees yi.

9

Te mu ngi ko wax leen, dëgg dëgg ma ngi wax leen ne am na ñeneen ci ñi fi takk, ñi du ñu ñaam lekk ci ñu gis réew bi ci Yalla am njool ci doole. Te ci ñeent fan ak juróom benn, Yéesu jël na Peer ak Jakoob ak Yowan te des nañu ko ci tundu bu gàtt ci kaw-kaw rekk; te soppi na ci biir ñoom, te yéene yu mu am yi daldi na, weex na lool lu bari mën ci nees, ni lu njëkk-njëkk ci suuf ci àdduna amul solo mu mën weex ba mu ñu. Te Eliya gis nañu ko ak Musa, te ngi nañu wax ak Yeesu. Te Peer bu mu jaabale wax na ci Yeesu: Raabi, baax na nu nekk fi; te ñu def ñetti tent, benn ci sa, te benn ci Musa, te benn ci Eli. bul ko xam lu mu wax, ndax ñu ngi tuuti lool. Te liir bu nëbbël bu daldi ñoom am njëkk, te benn nopp jóge ci liir bi mu ngi ne, bii mooy doom sama bu bëgg

na, deglal ko. Te ci njëkk-njëkkal, bu ñu xoolal ci biir, ñu gisul ku dara tuuti, waaye Yéesu rekk ak ñoom. Bi ñu ngi daw ci tund bi, mu naan leen bañ ñu waxul kenn lu ñu gis, ba doom bu góor bi wóoli ci ñu dee. Te ñu tëj baat bi, ci biir-biir ñu ngi waxtaan lu mu nekk loolu ci ñu nekk ci yéene ci réew yi. Te ñu ngi ko laaj ci wax ne, ndax ñu ngi wax yi bindkat yi ne Elias dina wara ñëw njëkk. Mu jàngal te wax na leen, Elijah dëgg am ñëw njëkk njëkk te wuutu yëpp, te noone la bind na ci kaw doomub nit ngir mu am bari passions te ñu naan ko? Waaye maa ngi leen wax ne ak Elijah doon na ñëw, ak doon nañu def ko ci ñoom tay bëgg-nañu, ni bind na ci kanaam. Te mu ngi jëm ci seen jàngalekat yi, xool na ay mbooloo yu bari ci seen biir, ak ay seex-koran yi mu ngi waxtaan ak seen. Ci waxtu bi, bu ñu gisoon ko, bépp nit ñi ci mbooloo mi yéeméewoon lool, te yobbuwoon ci yoon jëm ko. Te mu laaj yi sëriñ-bind yi: Lan ngay waxtaane ak sa bopp? Te beneen ci jamono bi tàkku ne, jàngalekat, jënd naa sama doom ci yow, am na jinn bu tàng. Te boppam mu nekk mo jàpp ko, dafa ko dajale, te dafa fex, te dafa gëñ bëñ yu njëkk, te dafa yàq. Wax naa sa jàngalekat yi ndax ñu ko génn, waaye ñu amul doole. Waaye mu ngi ko jaab, mu ngi ne: O yoon bu amul yërmandé, ba kañ lañu ma nekk ak yeen? Naka lay gis-gis yeen ba kañ? Indil ko ci man. Te ñu ko indil ci moom. Te mu ko gis, ci diir-diir bi, xalaat bi daldi ko rew, te mu dee ci suuf, mu noppalu-noppal, mu fex ci gemmiñ. Te mu laaj baay bi: ñaata waktu la ni li ñëw am ci moom? Waaye mu naan ne: dale ci doom-doom. Te bari yoon moom te ci safara jëfandikoo ko te ci ndox yi, ngir rëy moom, waaye su fekkee amee yow mën, dimbali nu am mbëggeel ci ñu. Le waaye Yeesu ne ko: Su fekkee

gëm-gëm, lépp mungi mën ci kuy gëm-gëm. Te ci waxtu bi, baay bi ci xale bi daldi woy ak ndox, mu ngi wax: Dama gëm, Boroom; jëfandikoo sama dëggu-gëm. Gis-na te Yeesu ne ci ñu ngi tollu ci benn mbooloo, mu tànn ci jinneem ji bu weesul mu ngi wax ne ko: Jinneem ji bu weesul ak bu doy, man la ma ngi yobboo, génn ci moom te bul koy dugg tuuti ci moom. Te bu ñu waxoon te bu ñu bari rëñu moom, génne, te dafay am ni ku dee, ndax bari ñu wax ne dafa dee. Waaye Jésus njëkk loxo bi, yëkk mo, te mo tàmbalee. Te bu mu dugg ci kër, jàngalekat yi jàppale ko ci biir ñu ɗoom doole, ne: Ñu nu ñu mënul genne ko. Te mu naan ko leen, bii xeet bi ci kenn du mën génn su fekkee dañu waxul ci julli ak njëkk. Te ci këru génn, bu ñu génn ci, dañu ngi dem ci Galile, te bëggul ne ku nekk xam; ndax dafa ngi jàng ay jàngalekat yu am te dafa ngi wax leen ne doomub nit bi dañu ko joxe ci loxo yu nit, te dañu na ko rey, te bu ñu ko reye ci ñetteelu fan bi dina wuli. Ñoom bokk ñu xamul baat bi, te ñu ragal ko laaj. Bu ñu duggee Kapernaum, te bu mu duggee ci kër gi, dafay leen laaj ne lan la ngeen naan waxtaan ci yoon wi Ñu ngi noppi, ndax ñu ngi wax ci biir yoon bu ñu nekk ci yoon bi kan mooy gën a mag. Te mu toggee, mu woo fukk ak juróom ñaar yi te mu naan leen: Su ku nekk bëgg jëkk ci njëkk, dina nekk ci cosi yépp te dina nekk jëfandikkat yépp. Te mu jël xale bi, mu ko tëral ci biir ñoom, te mu ko tëj ci bët, mu naan ñoom: ku nekk ni su ko jël benn ci xale yi ñu mel ni ci sama tur, dafa ma jël; te ku nekk ni su ma jël, du man la jël, waaye kuy yónne ma. Yohaana jàngal ko ne: Boroom jabar, ñu gis benn ku ci sa tur dañu gis mo ngi genne jinne yi, kuy tuddu ñu, te ñu tëj ko, ndax tuddu ñu. Waaye Yeesu naan ne, bul ko taxawal, ndax amul ku ñu def lim ci tur

sama tur te mën a gaaw gaaw wax lu bon ci man. Kuy du nekk ci sa biir, nekk na ci sa biir. Kuy for ndax dinga jox yéen bëccëg ndox ci tur wi sama, ndax Xarist ngeen, amen, dama ngiir yéen, du dinga reer seen saleer. Te ku ñu dëglu benn ci yépp yi ndaw yépp yi dafa am njariñ ci man, baax na ko gën-gën su fekkee dafa am benn mburu ndaw mu jëkk ci baat am te dañu ko dajale ci géej. Te su sa loxo di la jaaxal, bàyyi ko; baax na la dugg ci nekk bi ak loxo bu njool, ci des am ñaari loxo yi te dem ci géen, ci safara bi bu dul gaaw, faale turu bi du dee te safara bi du gaaw. Te su sa tànk dafa la jaaxal, fes ko; gën na la dugg ci nekk bu góor, ci lu ñaar tànk am, ñu doon la tàbb ci Géhénn, ci safara bu dul tëj, fi wéy bi du dee te safara bi du tëj. Te su sa bët bi di jaaxal la, wóor ko; baax na la dugg ci àdduna bu Yàlla am bët benn rekk, ci des am bët ñaari te dem ci jahannam bu safara, fi tànk bi du dee te safara bi du tëj. Lépp bi nekk, safara dinañu ko tànn, te lépp bi nekk sarax dinañu ko tànn ak nax. Baax na sëll bi; waaye su fekkee sëll bi amul sëll, lan la ñuy def ak moom ngir xeex ko? Amul nga ñu am sëlu ci seen bopp, te jàmm nga ñu am ak ñépp ñu.

10

Te, bu nekk fii, mu takk, mu dem ci mbir yi ci Judea, ci yoon ngir ñëw Jourdain bi, te ay mbooloo yeneen yoon ñëw ci kanamu, te, ni mu ngi ko dëgg, mu yeneen yoon jàng leen. Te Farisiyaŋ yi ñëw, laaj nañu ko bu ñu ko seet ndax ñu xam ndax mbind bu góor mën na a jëkk jigéen. Waaye mu tànn wax nañu ko: Lan la

Musa yobbu leen? Ñu naan, Musa dafa jamontu bind téere bu jëkk ak wuute. Te Yeesu di jaabale wax na leen ne: ndax sama xol bu mag lañu la, Musa bind na leen sariya boobu; waaye dale ci toppale liggéey bi, Yàlla defal na leen góor ak jigéen; ndax loolu nit bi dina jël baay am ak ndeey am, te dina takk ak jabar am, te ñaari ñi dina nekk benn yaram. Kon loolu dañuy nekk ñaar, waaye benn yaram rekk; loolu Yalla topp ci benn, nit bu nekk mënul ko wuute. Te ci kër bi, jàngalekat yi tuddoon ko ci loolu, te mu naan leen: Ku nekk bu jëkkee jëkkeram te dóór beneen, dafa jabar ci kanaam; te su jigéen jëkke góor gi te dóór beneen, dafa jabar. Te ñu ngi ko indil xale yi, ngir mu ko tëgg; waaye jàngalekat yi ñu ngi ñaan ñu ngi indil yi. Bu Yeesu gisee, mu seet te wax leen: Balal xale yi ñëw suma bët, te bul leen tëj; ndax njariñu Yàlla la ñu ñu melni. Amen, damay wax leen, kuy du jël réew bi Yalla moom ni xale, dinañu du dugg ci moom. Te mu ngi ñaan ko leen, mu ngi barkeel ci dajalee loxo yi ci kanam leen. Te bu mu génne ci yoon bi, benn ki tabax ci kanam, jëkk ci ñu bakkan te laaj ko, mu naan ko: Jàngalekat bu baax, lan laa war def ngir ma dundal nguir dund gu dëggu ci yow? Waaye Yeesu ne ko: lu tax nga wax ma ne maa ngi baax? Kenn du bees, si wànte ab benn rekk, moom mooy Yalla. Yii njiit yi nga xam: bul jabar, bul rey, bul sàcc, bul téere ci gàncax bu bakk, bul yàgg, naan sa baay ak sa yaay. Waaye mu jaabale, mu ne ko: Jàngalekat, yépp yooyu, dëkk naa ñu ci diggante sama. Waaye Yeesu, bu ko xooleel, bëgg na ko te wax na ko, Benn dara la am. Su bëggee jëkk ci yow mu nekk bu mat, dem, lépp li nga am jaay ko te jox yeneen yi ñuul, te dinga am trésor ci asamaan, te kaay tàbbi ma, yóbbu sa kërëm. Waaye mu nekk ci seen xel bu bon ci

baat bi te dem ci seen xel bu bon, ndax mu am seen xel bu bon yu bari. Te Yeesu xool ci biir, mu naan ay jàngalekat yu am: ndax lu tax ñi am ay xaalis dañuy dugal ak metit bu jëkk ci duggal ci réew-mi Yalla, waaye jàngalekat yi gis-gis ci baat yi am. Waaye Yeesu boo ko dellu wax na leen: doom yi, ndax metti na lool ñu ñuy yëkkati ci xaalis duggal ci réew-mi Yalla; gëna yomb gémmiñ duggal ci bët-bi aiguille yi ci nit bu nag duggal ci réew-mi Yalla. Waaye ñu gën-gëna jàmm lool, di wax ci biir sa bopp, Ndax kan moo mën a gis njariñ? Bu Yeesu gis ñoom, mu naan leen: Ci biir nit ñi amul njariñ, waaye dëkk ci Yaanam, ndax lépp am njariñ ci Yaanam. Péter taamaat ci wax ne ko, xool nun ñu jël lépp te nun ñu topp la. Yeesal te Yeesu wax na: dëggal, damay wax leen, amul ku nekk ku balal kër walla mag yi walla rakk yi walla baay walla yaay walla jabar walla doom yi walla caaka yi ndax man ak ndax xëtu-wàll bi, bu mu amul am teemeeri téeméer leegi ci waxtu wii kër yi ak mag yi ak rakk yi ak baay ak yaay ak doom yi ak caaka yi ak tëralante yi, ak ci àdduna bi ñëw nekk bi dund bu bari. Bari te ñu njëkk ci bët yi dinañu am ci bët, te ñu njëkk ci bët yi dinañu am ci njëkk. Ñu ngi ci yoon bi, ñu ngi yàgg ci Jerisalaam, te Yeesu mooy ngi ñu dellu, te ñu gàtt-gàtt, te ñu ngi topp, ñu ragal. Te bu mu jëkk fukk ak ñaari ñeent, dafa tàmbalee wax leen li ñuy war am ci moom, ne tànn, dañuy yëg ci Jerisalaam te Doomub Nit dinañu jox ko ci sëriñ yi ñuy gën mag ak jëkkëkat yi, te dinañu wax ne dafa wara dee te dinañu jox ko ci mbokk yi, te dinañu yàq ko te dinañu rëy ko te dinañu tëf ko te dinañu rey ko, te ci ñetteelu bés dafa dinaa wone. Ak James ak John, doom yi Zebedee, nañu ñëw ci moom ngi wax, Jàngalekat, dañu bëgg ne li su fekkee ñu laaj, nga ko def ci ñu.

Waaye mu ngi ko wax: Lan ngeen bëgg ma def ngeen? Ñu naan ko: Jox nu ngir beneen ci njëg-boppu nga ak beneen ci njëg-caam nga ñu topp ci sa barke. Te Yeesu wax nañu ko: xamuleen-u-leen luy ngeen dëgg. Ndax dangeen mën ñaw tas bi maa ngi ñaw, ak am bapteem bi maa ngi am bapteem? Waaye ñoom nañu ko wax: mën nañu. Waaye Yeesu wax nañu ko leen: koppë bi man naan, dinaa leen naan, ak gëstu-ndox bi man gëstu-ndox, dinaa leen gëstu-ndox; waaye topp ci ndigël sama ak ci caam sama duma sama muy jox, waaye ñu ko ngi toggal. Te fukk at deglu, fukk ñeent yi tambale bu jëkk ci Jacques ak Jean. Waaye Yeesu woo leen ñaan, ko naan leen: xam ngeen ne ñi di gis ni ñuy moom réew yi ci mbooloo yi day leen moom, te ñi mag yi ci ñoom day leen jëfandikoo; waaye amul ni mu ngi fi ci yeen, waaye ku nekk bëgg a mag ci yeen, dina nekk seen kër-ga, te ku nekk bëgg a njëkk ci yeen, dina nekk jaam yu ñépp; ndax doom bu góor bi jógee woo liggéeyante, waaye mu liggéey, te jox seen bakkan bi ranson ci bërs bu bari. Te ñu ñëw ci Jericho. Te mu ngi génn ci Jeriko ak ay jàngalekat yi am ak benn xeetu nit yu bari, doomam Timée, Bartimée bu genn, mu ngi tooy ci kaw yoon bi, mu ngi sàcc. Te bu dégg ne Yeesu Nazaréen bi nekk, dafa tàmbalee woy te wax, doom Dawuda Yeesu, yërëm ma. Ay bëri-bëri dañu ko yëg-yëg ngir mu noppi, waaye mu gën a woy ci bari, Doom bu Dawuda, yërëm ma. Jeeg Yeesu nekk ci sa boppam, wax na: Woowleen ko, te ñu woowle bu gëm bi, ñu ngi ko wax: Yàlla sa xol, tàkk, dafa lay woowle. Mu jëfandikoo tëj bi, toog, tasaaroon dëkk bi seen Yeesu. Te ci wéy, Yeesu mu ngi jaabale, mu ngi ko wax: lan la nga bëgg ma def? Waaye ku gëm bi wax na ko: Rabbouni, bëgg naa gis ci kanam. Te Yéesu naan

ko: Dem, sa gëm-gëm sauve la. Te ci wàllu waxtu mu gis ci kanam, te mu topp Yeesu ci yoon wi.

11

Bu ñu ngi jëgël ci Jerisalaam ci Betfaaj ak Betani ci kanam tundu olif yi, mu yónni ñaari ci seen jàngalekat yi te wax leen: Démleen ci gokk bi nekk ci kanam yéen, te ci ginaaw bu ñu dugg ci moom dañu gis benn xaj bu tëj, bu kenn ku ci nit dëkk koo ci kaw; bu ñu wuutal ko yóbleen ko. Te bu ku nekk wax na leen: lan ngay def lii? Waxoon ne Boroom bi dafa ko soxla, te ci gannaaw dina ko yónne fi. Ñu dem wàcc te gis nañu mbaam bi ci takk bi ci kaw ci mbind bi, te ñu wàññi ko. Ak yeneen ci ñi fi takk nañu wax leen: Lan ngay def ngay wuutu mbaam bi? Ñu te wax nañu ko leen ni Yeesu jub nañu ko, te yóbbu nañu leen. Te ñu agsi mbaam bi ci Yeesu, te ñu doxal seen yere ci kanamu mbaam bi, te Yeesu topp ci kanamu mbaam bi. Bëri-bëri teral nañu ñu yënu rad yi ci yoon bi, te yeneen xaj nañu xaj ci garab yi te teral nañu ci yoon bi. Te ñi ngiy dem ci kanam ak ñi ngiy topp ñañu woy, ñu ngi ne: Hosanna, am barke la mu ngiy ñëw ci turu Boroom bi. Barkeel boroom bi ñëw ci turu Boroom, boroom baay-u ñu Dawuda, osana ci kanam yi gën-gën. Te Yeesu dugg ci Jerisalaam te dugg ci kër-gi Yalla, te xool-xool lépp, ngoon bi mu ngi fi kenn, génn ci Betani ak fukk ak juróom ñaar yi. Te fan suba taata, bu ñu génn ci Betani, mu xiif. Te bu mu gis garab fig ci kaaw, am na bëkët, mu ñëw ngir gis ndax am na lu muy jàpp ci kaw. Te bu mu ñëw ci kaw, dara gisul, rekk bëkët. Ndax waxtu

fig dañu koy am. Te mu jàngal, mu naan ko: Kenn bu ñu bañ reer lekk sa réew ci yoon wi. Ak jàngalekat yi ci moom dañuy dégg. Te ñu dellu tuuti ci Jerisalaam, te bu Yeesu duggee ci kër-gi Yoonu, dafa tàmbalee génn ñi ngay jaay ak ñi ngay jënd ci kër-gi Yoonu, te taabal yi ay xaalis-weccukat yi ak njeeg yi ay tubaab-weccukat yi dafa koy ñaaw, te du jagleel benn ku nekk mu jël benn dara ci biir kër-gi Yoonu, te dafa ngi jàng, dafa ngi wax leen: Ndax binduwul ne kër-gama dina wax ne kër-gi tajabar ci mbooloo réew yi lépp? Waaye yeen def ko spelew bu ay voleer. Te bind yi ak Farisiyee yi ak boroom sarret yi dégg, te ñu ngi seet ni ñu mën ko rëy, ndax ñu ngi ko ragal, ndaxte lépp mbooloo bi dafa di gëm ci jàngale bi am moroom. Te bu jant bi jàll, dinañu génn ci biir dëkk bi. Te ci njëkk ci suba, ñu gis yoon bu fig bi tàng ci benn ci jëmm yi. Te Petros ci njëkkaale, mu naan ko: Rabbi, xool, garab fig bi nga toñee bi reer na. Ak Yeesu jaabante nañu ko, wax na nañu: Am nga gëm-gëm Yàlla. Amen, ndax maa ngi wax leen ne kuy wax ci tund bii, Yéenal te yóbbu ci géej gi, te bañ diakrite ci xol am, waaye dina seet ne luy wax dinañu ko def, dinañu ko am luy wax su waxee. Ndax bii mën a wax leen, yëpp li ñu ngi naan ci biir dëgg-dëgg dëmm, jàppale ne ñu ngi am, te dina am leen. Ak bu ngeen taxaw ngir jàngale, bàyyi su fekkee am nañu lu nekk ci benn kii, ngir Baay bi ci asamaan yi bàyyi leen seen xataare yi. Su amna yeen du jël, bañ baay yeen du jëlante seen yàqu-yàqu. Te ñu njëkk koo tubaab ci Jerisalaam, te bu mu nékk ci ndakaaru Yàlla, ñu njool fii ko, ay saraxalekat yi ak ay seribkat yi ak ay mag-dëkk yi, te ñu ko wax: Lan mooy barke bi nga def yii yëf? Walla kan la jox boroom bi ngir yàlla def yépp yi? Waaye Yeesu, mu jaabale, wax nañu: Dinaa leen laaj

benn baat, te jaabale ma, te dinaa leen wax ci say xam-xam bi ma am ngir def yépp yii. Ndimbal bi Yowan jóge ci asamaan la nekk walla jóge ci nit ñi? Jàngal ma. Te ñu ngi xam-xam ci biir seen bopp, ngi wax ne, su ñu waxee askan wi, dinaa wax, lan mooy lu tax ñu amul gëm-gëm ci moom? Waaye nu wax, jóge at nit yi? Dañuy ragal ndaw yi; ndax ñépp dañuy am Yowan ne kër-gi-yàlla la. Te ci jàngal, ñu naan lañu ko wax ci Yéesu: xamuñu woon. Te Yéesu mu jàpp ne ko naan leen: moom itam dinaa ko wax leen ci lan boroom ñu mën dama def yépp yi.

12

Te mu jëkk a wax ci bataaxal yu ñu, nit ñu dëkk bu góor dafa samp gerte raisin te defal làmb ci biir te sëriñ kàncum raisin te sax turu, te jox ko ay sëriñkat te dem. Te ci jamono ji, mu yónne ab xalaat ci ñi dëkk ci gerte bi ngir mu jël ci ñoom réeñu gerte gi. Te ñu jëloon ko, ñu fay ko, te ñu yónnee ko njool. Te ci kanam, mu yónne ko yeneen jaam ci ñoom, te ñu jàpp ko ci bër, ñu dóor ko ci bopp, te ñu yónne ko ci yoon bu ñu yaatal ko. Te ci kanam, yeneen ci yoon la yónnee, te nekk mooy ñu fay. Te ay benn yu bari yeneen, ñu nekk mooy ñu ngi rëy, te ñu yeneen mooy ñu ngi fay. Mu ngi am benn doom bu mu sopp, doom bu mu bëgg, yonnee ko ci bënnëën ci leer, di wax ne dinañu ko yërmandé doom bi sama. Waaye ñoom, njëkk-taalibe yi, bu ñu gisoon ko ñëw-oon, wax-oon ci biir-ñu ne: Moom mooy kileer-gëm bi, ñëw-u leen rey ko, te kileer-gëm bi dinañu ko jëkk. Te ngir jàpp nañu, ñu ree ko te ñu tàmbalee ko ci biir ci këru bi ngir jëmm bi. Kañ

lan la def dina boroom ngoon réew-mi? Dinaa ñëw te rëy kilifa ñoom yi, te jox ngoon bi ñeneen yi. Ndax jàngaluma xët-wàllu bii itam, mbër bu ñi di tëgg kër yi dañu wàcc, moom dafa jàppale bopp kaw bu njëkk; ci Boroom bi dafa am loolu, te dafa gàtt-gàtt ci bët-bët ñépp. Te ñu ngi jéem a dàgg ko, te ñu ragal ci mbooloo mi, ndax ñu xamoon ne dafa wax parable bi ngir ñoom. Ci des nañu ko, te dem nañu. Te ñu yónne ci moom ay wen ci Farisiyeen yi ak ci Erodiyeen yi ngir ñu mën a moo daawal ci baat. Ñu ñëw, wax nañu ko: boroom jàng, xam nañu ne dëgg la te dara du la jàpp; ndax du la xool kanam nit ñi, waaye jàngal nga yoon bu Yàlla ci dëgg. Noonu dañu naan ñu: amna njariñ joxe taks bi César walla amul? Ñu jox walla ñu nanguwul jox? Waaye mu xam ñu ñu nit ñu fakk bi, wax na leen: lu tax ngay seet ma? Indil ma benn denarii ngir man gis. Waaye ñoom nañu ko indil. Te mu ngi ko wax leen: kan mooy nataal bii ak mbind mi? Ñoom nañu ne: Cesar la. Te jàngale bi, Yeesu wax nañu leen: Joxe yépp Sesar bi Sesar, te yépp bu Yàlla bi Yàlla. Te gis-gis nañu ko. Te Saduceen yi ñëw ci kanam, ñoom ñu ngi ne wañi wer bu nekk. Te dañuy laaj ko, nañu ne: Jàngalekat, Musa bind na nu ne su mag bu nekk dee te bal jabar, te amul doom, mag bi war na jël jabar bi mag bi te jox rëy ci mag bi. Juróom ñeent kon, rakk ñoom ñoo. Te bu njëkk bi jëkk jabar, te bu mu ngi dee du des doom. Te ñaareelu jëkk ko, te dee na, te yeen moom amul doom. Ak ñetteelu góor gi, itam. Te ñeent yi jël nañu ko, te amul ñu jabot genn. Ci ginaaw bëpp, jigéen ji itam dee na. Ci woyofal bi, ndax, bu ñu woyofalu, kan ci ñoom la jëkkër bi di? Ndax ñeent yi am nañu ko jigéen. Te Yeesu tontu, mu naan leen: Ndax loolu la ngeen ñakk ci, ngeen xamul

ay bind yi ak doole bu Yàlla? Bu ñu ànd ci nekrów, ñu du liggéey, ñu du jàngale, waaye ñu nekk ni yëngu khabar yi ci asamaan yi. Ci lu njëkk ak ñu ñu dee, ci ni ñu wóor, dangeen jàng ci téere Musa, ci seen bàtt bi, ndax Yàlla wax ko ne: Man laa Yàlla Abraham, ak Yàlla Isaac, ak Yàlla Jacob? Yàlla moo tax ñi dee, waaye tax ñi dund, yow ngir yow dafa am njumte bu bari. Te benn ci seen mbindéef yi, bu dégg leen nuy waxtaan, te gis ne mu ngi leen wax bu baax, laaj ko: Lan mooy sarax bu njëkk ci yépp? Yeesu jàngal ko ne lañu ñu benn ci yépp sarax: dégg, Israayil, Boroom bi Yàlla bu ñu, Boroom benn la; te nga bëgg na Boroom bi Yàlla bu sa ci lépp sa xol ak ci lépp sa ruu ak ci lépp sa xel ak ci lépp sa doole. Bii moo ngi njëkk àtte bi. Te ñaareelu bi pareil, mooy lii: dinaa bëgg sa mbokk bi ni sa bopp. Amul benn leer bu gën a mag ci yii. Te saraxkat bi wax na ko: baax na, jàngalekat, ci dëgg la wax ne benn la te amul beneen ci biir am mo. Te bëgg ko ci lépp sa xol te ci lépp sa xam-xam te ci lépp sa fit te ci lépp sa doole, te bëgg sa mbokk ci ni sa bopp, gën na ci yëpp safara yu mag yi te sarax yi. Ak Yeesu, ci woon ne mu gis ne mu tontu ci xam-xam, waxoon ko ne, du ñu joge ci àdduna bu Yàlla, te ku ñu ñu sàmm ko tuuti. Te Yeesu mu tontu, mu ngi jàng ci biir kër-gi Yàlla, mu ngi ne: Naka seriiñ-yi di ne Almasiihu mooy doom Dawuda? Moom sa bopp Dawuda wax ci Ruu Yàlla, Boroom bi ngi naan sama Boroom, topp ci njëkk-loxo am ba ma jëf sa yeneen ñu jëf ko turu-tànk bu ñu tànk. Yow bopp bi Dawuda wax ne moom Boroom bi; te loolu tax, naka moom mooy doom am? Te mbooloo bu bari bi dëgg ko ci njarin. Te mu ngi ko wax ci seen jàngale bu mu am: Xoolal ci saraxalekat yi bëgg a daaw ci ndeye yu rafet te jëkkël ci marse yi te am dawal

yu njëkk ci boole yi te am dawal yu njëkk ci ceeb yi. Ñi ngay lekk kër yi jigéen yi dee ñi jëkkër yi te ngir jëfandikoo ay pretext, ngay naan togg gudde, ñii dinañu jël benn jugement bu mag. Te Yeesu nekk ci topp, ci wetu kaw yi ñu teg xaalis, mu ngi xool ni mbooloo mi ngi doxe xaalis bu bant ci kaw yi ñu teg xaalis. Te ay nit yu bari yu am alal dañuy doxe lu bari, te ab jigéen ju mag ju ñaaw mu ñëw doxe xaalis yu ndaw ñaari, loolu mooy ab quadrans. Ak mu woo seen taalibe yi am, mu wax leen: dëgg dëgg maa ngi leen wax ne mbokk bi ndaw bi fakk bi bari ci ñépp ñi ngi daan ci kës-amaana bi; ñépp ñu ci daan ci li ñu am ci lu bari, waaye moom daan ci sama ndawale am téeré li mu am, lépp sama bakkan am.

13

Te mu ngi génn ci biir tëmple bi, benn ci jàngalekat yi wax ko ne: Boroom jabar, xool ñu mbir yi ak ndaaje yi ñu ñu am. Te Yeesu mu tontu wax ko: Dangaa xool yépp yi ñu nees yi? Amul dara benn dëkk bi fi ci kaw benn dëkk bu ñu amul dara daldi. Te mu ngi topp ci tundu olives bi ci wetal taabël bi, Péteer ak Yaakub ak Yowan ak Andare dañu lañu ko laaj ci biir, wax nu kan ñaata yii dañuy am, ak lan mooy simb bi bu ñépp yii ñuy jeexitale. Waaye Yeesu ci tànn am dafa tàmbalee wax leen: xoolleen su benn ku la ñu duñu jàmm. Ndax am na ñu bari dañuy ñëw ci tur sama, dañuy wax ne man laa, te dañuy yomb ñu bari. Ndax nga dégg yéen yéenam ak xebaar yu yéenam, bul jàmm, waaye war na ñu am, waaye jeex bi dara du ñëw. Ndax

réew bi dina takk ci réew bi, ak boroom bi dina takk ci boroom bi, te dina am ay tremblement de terre ci ay bër-bër, te dina am ay fam ak ay fitna. Yooyu lañu tàmbalikaayu njëkk yi. Xoolleen seen bopp. Ndax ñu ngi leen joxe ci conseil yi te ci réunion yu ñoom ñu ngi leen rëy, te ci kanam ay boroom ak ay buur ñu ngi leen takk ndax sama bopp ngir jëfandikoo ci ñoom. Ak ci réew yi yépp, dañu koy wara njëkk ci njëkk wax xëy-xëy bi. Bu ñu nekk leen yóbbu ci jëfandikoo, bul sànkatu ci njëkk lu ñu wax, wala bul jàng. Waaye loolu lu ñu may jox ci benn waxtu bi, loolu wax, ndax yow du ñu ñu ngi wax, waaye Xol yi Yàlla la. Mag dina jox mag ci dee, te baay dina jox doom, xale dinañu takku ci mbokk yaay-baay te dinañu rey leen. Te dinañu nekk ñu ñu seet ci yépp ndax tur bi sama, waaye kuy dëgër ba jeex, moom dinañu fay wer. Bu yéeneen gis rëy bu yàqu-yàqu bu mag-mag bi wax nañu ko Danyel kilifa bi, bi takk ci bees bu war wees, kuy jàng na fàhamu, ba léegi ñi nekk ci Judée ña reer ci tudd yi, kuy nekk ci kaw taas bu kër bi bu ñàkk ci biir kër bi, bañ dugg jël luy nekk ci kër gi am, ak kuy nekk ci gox bi bu dellu ci ginnaaw jël yéré bi am. Dëgg-dëgg la ñu ñuy am ci biir kër gi ak ñuy dajale ci fan yi. Ndaw te ndax taxaw bi ñu am bul am ci noor. Dinañu nekk ndax ay bés yooyu dëkk ci biir, dëkk ci biir bu ñu nekk wax benn ci ñoom dale ci njëkk ci soppiku àdduna bu Yàlla sos ba léegi, te du nekk benn ci ñoom. Te su Boroom gaañu-woon ay bés yi, benn dëkk bu nekk bu am yaram du gis njariñ, waaye ndax ñi Boroom tann yi, ñi mu tann, gaañu na ay bés yi. Te ndax ku nekk wax la ne, Xoolal, Kristaa bi fi ngay, walla Xoolal, fale la, bul koo yomb. Dañuy yéewal ndax Xrist yu genn ak profeet yu genn, te dañuy jox ay siñ ak ay reer ngir yóbbu, su munee, ak ñi tann.

Yow te xoolal; man laa leen wax ci biir lépp. Waaye ci fan yi, ginnaaw taalif bi, ñant bi dinañu ko feeñ, te weer wi du doy leer bam, te yéetéerey yi dinañu nekk ci asamaan bi di déglu, te doole yi ci asamaan yi dinañu rëdd. Te ba nañu gis doom bu góor bi di ñëw ci ngoon yi ak doole bu bari ak barke. Te ba naan dinaa yónnee ay ànj am ak dinaa tànn ci benn sa ñi am jàpp yi ci fukk ñeent ay kawu, dale ci pexe àdduna ba noppi ci pexe asamaan. Jàngale parabole bi ci réew figuier bi. Bu gàncax bi moom mu neewal te mu jàpp-jàpp te mu tolli bëkëte yi, xam-leen ne nawet mi ngi jëkk; kon noonu itam yeen, bu xoolleen yii ñuy am, xam-leen ne mu ngi jëkk ci bunt bi. Dëgg na, damay wax leen ne dëkk bi bii dinañu dëkk ba ñépp yii ñu nekk. Asamaan bi ak suuf si dinañu wax, waaye sama baat yi dinañu wax dara. Ci bés bi wala ci waxtu wi, kenn xamul ko, yëngu yi ci asamaan xamul koo, doom bi itam xamul ko, baay bi rekk. Xoolal, tëralal te naan, ndax xamuleen waxtu bi ñuy jëkk. Ni góor gu dem ci biir réew, mu noppi kër gam, te joxe ñoom yu am jëf ci say jaam, te joxe bëpp benn liggéey am, te mu woo kiy tëj bunt bi ne mu tëral. Teg seen ndax loolu, xamuleen wax lu nekk ci jamano boroom kër bi dinañu ñëw, ci guddi walla ci digël guddi walla ci waxtu gannaaru yépp walla ci suba, ndaxte bu ñëwee ci yoon yi xamul dinañu gis leen ngiy nob. Waay li ma ngi lay wax, ñépp la ma ngi lay wax; xoolalleen.

14

Pask bi ak mburu gu amul levir yi dëkk nañu ci ñaari fan. Te

seriñ-jabar yi ak ekrivɛŋ yi dañuy wut ni ñuy mën a rafet moom ci mbëkëte te reyoo moom. Waaye dañuy wax: Bul ko def ci àtte bi, ndax mën na am yàqu-yàqu ci biir ndaw yi. Te bu mu nekk ci Betaani ci kër gi Simon bu njariñ bi, bu mu noppi, jigéen ju nekk am na bokk alabaster bu am tuur bu nard bu dëgër bu jafe, te bu mu fesale bokk alabaster bi, doxal na ko ci bopp. Amoon na ñeneen ñi nekk ci seen boppam ci yëf, ngeen ngi wax: Lan la ci benn yëf bii ci parfum bi fey? Ndax mën na ci jaay bii gëm bi ci lu ëpp ci teemeer denarii te joxe ko ñi yàgg yi, te ñu ngi jàmm ci moom. Waaye Yeesu ne naa: Baalal ko; lu tax ngay jafandikoo li ñu jafe? Liggéey bu baax la ko def ci man. Ndax ci biir-yooyu ngeen am ay mbind ak yeen bopp, te bu ngeen bëggoon ngeen mën ngi ko def waaw ci seen; waaye man du ngeen am ci biir-yooyu. Li mu am moom def na ko; mu njëkk setal sama yaram ngir ndëkki bi. Dëgg-dëgg, damay wax leen, bés bu ñu waxaat xëbaar bu baax bii ci àdduna bi lépp, ak li mu def moom dañu ko wax ngir fàttalikaay am. Ak Yuda Iskariote, benn ci fukk ak ñaar yi, dem na ci saraxalekat yi ngir mu jox ko leen. Ñu te ndaw ci, ñu bëgg na, te ñu waaj ko xaalis-silfër jox; te mu ngi seet ni mu mën a ko joxe bu baax. Ak ci bësu njëkk bu mburu yi ñu nekk ci mburu gu amul levure, te yow ci jamono ñu ngi sakrifi Paask bi, yërmandekaatukaay yi nañu ko wax: Ana nga bëgg nu dem yeggal ngir nga yàgg Paask bi? Te mu yónne ñaar ci sama jàngalekat yi te wax leen: demalleen ci dëkk bi, te góor gu am cepp ndox mu jëkk dinaa ñów leen; toppale ko, te fan la gën dugal, waxal boroom kër bi ne jaŋalekat bi dafa wax: ana naa sama neeg bi fay maa lekk pask bi ak sama jàngalekat yi? Te moom beneen dinaa leen wone benn pees bu mag bu yoon bu

am ay mbedd bu pare; fii yoonalleen nu. Te yëkkatiwu ñi jàngalekat yi moom te ñëw ci dëkk bi, te gis ñu ni mu wax leen, te sàmm ñu Paask bi. Te ngoon bi ñëw, Yéesu ñëw ak fukk ak ñaar yi, te bu ñu noppi te ñu ngi lekk, Yéesu ne: Dëgg laa lay wax ne benn ci yéen dina ma jaay, moo ngi lekk ak man. Te ñu tambali di yagg te di ko wax, benn ci benn: Ndax man laa? Ak beneen: xanaa man la? Waaye mu tontu mu wax leen: benn ci fukk ñaar yi, kiy di dëkk ak man ci ndaamu bi. Doomu nit bi deme na ni mu bind ci barke am; waaye yàlla yu bon ci nit boobu, ci biir am la doomu nit bi di jox; baax na ko su mu juddu ñu ko. Te ñu ngi lekk, Yeesu jël na mburu gi, barkeel na ko, fes na ko te jox na leen ko te wax na: Jëlleen, lekk leen; bii mooy sama yaram. Ak bu mu jëloon koppë bi, mu barkeel, mu jox leen ko, te ñépp yépp ñaan ci moom. Te xam nañu ko ne: lii mooy deret ama bu bees kontaraat bu bees bi, bu ngi fay ngir ay nit yu bari. Dëgg na, dama wax leen ne kenn ci kaw duma naanee naan ci réew bu njëkk gi ba ci bësu bëy bi toolu ma naan ko bu bees ci àdduna bu Yàlla. Te bu ñu noppee woy, ñu génn ci tundu olif bi. Te Yeesu wax nañu ko ne ñépp dinañu daw ci man ci guddi gii; ndax bindkat na, dinaa rëy kilifa bi te yow yi dinañu sànse; waaye ginnaaw ma wóor, dinaa ñëw ngeen ci Galile. Waaye Péter wax na ko: te su ñépp dañuy fàtte, waaye maa duma. Te Yéesu ko wax ne: Dëgg-dëgg, damay waxe sa, ne yaw tey ci ngoon-guddi gii, balaa ginnaaw woy ñaari yoon, ñetti yoon ngay wàññi ma. Waaye Péter ci lu bari moom ngi naan lu gën a bari: su nekk ni war naa dee ak yaw, dinaa la bay. Ci njëkk ci loolu ak, yépp dañuy wax. Te ñëw ci benn bëj bu tur bi Gethsémani, te mu naan ay jàngalekat yi am: Toogee fii ba ma

naan. Te mu jël Peer ak Jakoob ak Yohaana ak moom, te mu tàmbalee jàngal bu mag te jàngal te wax leen: bëgg-bëgg la ma jàngal, sama fit, ba ngi ci kanam; dëkkal fi te tëral. Te ci yàgg tuuti ci kanam, dafa daldi ci kanam ci suuf si àdduna, te dafa ngi naan ngir su mu mën a am, waxtu bi wàcc ci boppam, te dafa ngi ne: Abba, Baay, lépp mungi mën ci yaw; yóbbu koppam bii ci man; waaye doo lu man bëgg, waaye lu yaw bëgg. Te mu ngi ñëw te mu gis ñoom ngiy nob, te mu ngi wax ci Péteer: Simóon, ndax danga nob? Amul ngeen mën a gën benn waxtu ngir doxal? Teg seen te ndaw seen, ngir duñu dugg ci àtte bi; rux bi am na yàq-yàq, waaye yaram bi dafa meññ. Te ba mu dem ci kanam, mu naan ci benn aayub bu njëkk bi. Te dellu gis ko, mu gis ñu tuuti ñëw; ndax bët yi ñu nekk ñu ngi tëj, te xamuñu lu ñu war a ko jaabale. Te mu njëw ci ñetti waxaat te mu wax leen: ndax dañuy nëlaw ci lu des te dañuy noppi. Mu yagg na; waxtu bi ñëw na; xool, Doomu Nit bi dañuy jox ci loxom yu bëgg-bëgg; tàngalu, ñu dem; xool, kiy di ma jox jëgël na. Te ci kenn-kenn, ba mu ngi ci wax, Yuda Iskariote, benn ci fukk ak ñaar, dajale, te ak moom nit yu bari ak paka ak bant, ñu yónne ci biir saraxalekat yi ak seribkat yi ak mag-doomkat yi. Waaye kiy di jëfandikoo moom dafa ko joxe ñu alaamay ne: kiy ma naan, moom mooy; jappale ko te yóbbale ko bu baax. Te bu ñëw te ci diir ci diir bu jëkk ci moom mu naan: salaam, rabbi, te mu tàngal ko. Waaye ñu defe loxo ñuy kanamu ci kanamu ñu te ñu tëj ko. Benn ku nekk ci ñi ngir jëkk, mu jëmm seen palaas, mu fay jëkkër-bu-mag bi ci grand prêtre te mu tëj seen nopp. Te Yéesu tontu wax nañu ko: Ndax jóge nañu ko ni jàmbur la, ak pañe ak bant ngir taxaw ma? Bés bu nekk mën nañu ma ci kër-gi Yàlla dama ngi

jàng, te taxawuñu ma. Waaye ngir yi bind yi ñu jëkk. Te nañu ko des, ñépp reer nañu. Te benn góor bu ndaw noppi ko, mu tëj dara bu lëndëm ci yaram bu tëy; te góor yi ñu ndaw jàpp ko. Waaye mu des toolu linen bi, mu rëy bu tëj ak mu des ci yeneen yaram. Te ñu indil Yéesu ci saraxalekat bi, te ñépp saraxalekat yi ak mag-sañ-sañ yi ak mbind-mbind yi tàbbi ak moom. Te Petros tuddoo nañu ko ci ginnaaw ba dugg ci biir kër-gi saraxal bu mag bi, te mu ngi topp ak jëfandikukat yi te tangal ci safara bi. Saraxu-jëkkër yi ak këru conseil bi dañuy seet témoignage ci Yéesu ngir reyoo ko, te ñuñu gisul; ndax ay bëri nit dañuy témoigner bu gàcce ci kanamu ko, te ay témoignages yi dañu dul beneen. Te ñeneen ñi tàmbali dañuy wax wu gàcce ci kanamu moom, dañuy ne nun déggoon ko dañuy ne, man dinaa yàqu ndakaaru bii bu loxo ak ci ñetti fan dinaa tukki beneen bu loxo te. Te alaa ci boppam ñu naan ci ni, témoignage yu ñoom dëkkuwul ci wàllu. Ak saraxalekat bi toog ci biir, laaj na Yeesu te wax: ndax du nga jaab dara? Lan la ñi yi ngi témoigner contre yow? Waaye moom neexa te dara wax. Leegi, boroom sëriñ bi lañu ko laaj te mu ngi ko wax: ndax yaw la Kristaa, doom bu Barkeel bi? Waaye Yeesu ne naan: man laa; te dinaa gis doom bu góor gi topp ci ñaari jamonoy ci kanam te ñëw ci kanam ginaaw ci suf yi ci asamaan. Grand prêtre bi yoon sa yëre gi, mu naan: Lan la nu soxla témoins ci? Dégg nga ci yépp li ñu naan blasfeem bi; lan la xam ne? Waaye ñépp yépp dañu ko waxaat ne dafa am sàkku dee. Te ñeneen ñi tàmbalee ci tëf ko te tëj kanam bum te naal ko ak loxo te wax ko: yónneel nu kan mooy ki ñu naal la. Te yi servitëer yi dañu ko jëfandikoo ak ñaaw yi. Te Péteer di nekk ci suuf ci kër-guddi, benn ci jigéen-jëkkër yi sarax-boroom bi

ñëw, te bu mu gisee Péteer di tàngal, mu xool ko bu baax, mu ne: Yow itam, yow ak Yésus bu Nazareth bi nga nekk. Waaye moom dafa bañ te wax ni: xamuma te xamumawul waay lu nga wax. Te mu génn génn ci biir, ci kaw, ci kaw-kaw bi, te ganaar gi woy. Ak jëkkër ji gis ko ci kanam tambali na wax ci ñi nëbb fi ne bii moom mooy ci ñoom. Waaye mu neewal kenn ci benn. Te ndax tuuti ci kanam, ñi nekk fi ngi teg ñëw ko wax ci Peer: Dëgg la nga bokk ci ñoom; ndax nga Galileen la te sa waxtu dafa ñëw ak ñoom. Waaye mu tàmbalee jàllale ak laj ne duma xam nit bii ngeen wax. Te ci ñaari yoon, ganaar gi taw. Te Péteer fatu baat bi Yéesu wax ko ne Gannaaw ginnaaw gi ñu woy ñaari yoon, yow dinaa ma xeewul ñetti yoon, te Péteer tëj ci royy te doy.

15

Te ci suba-si, sëriñ-imam yi ak mag-yi ak mbind-yi ak këru komite bi lépp, bu ñu defee réunion, ñu tëj Yéesu, ñu am ko te ñu joxe ko Pilaat. Te Pilat lañu ko laaj: Ndax yaw nga boroom bu Yehudi yi? Waaye mu tonton de, wax na ko: yaw laa ngi wax. Te ay sàcc-sëriñ yi ngi ko tukki lu bari, waaye moom amul dara mu tontu. Waaye Pilat tubaab ci bëgg-bëgg lañu ko laaj ci wax ne: Ndax dangaa tontu dara? Xool ñaata lañuy téye ci sa biir. Waaye Yeesu du ci kanam dara jàngal, kon Pilaat di yagg. Ci njëkk-altine bi, dafa wóolu leen benn kilifa, kuy ngeen dëgg. Waaye kuy tudd Barabaas dañu ko cëñ ak ñi ñu ngi xeex ci réew, ñu ngi dañu fey nit ci xeex bi. Te ci waxoon, mbooloo mi dafa wen te tànn dañu ko ñaan ci lu mu ngi def ci seen biir. Waaye Pilaat dafay wax ci

seen kanam ne: Dangeen bëgg naa jëfandikoo leen boroom bi ñu Yuuda yi? Mu xam ne ndax saraxalekat yi joxe nañu ko ci bittaay jàmm. Waaye ay sëriñ-sañ̃ñ yi ñu taxawale mbooloo mi ngir mu gën wóor Barabaas ci seen bëgg-bëgg. Waaye Pilat mu dellu ko jaabale woon, mu naan leen: kenn lan ngeen bëgg ma def kiy ngeen wax ne boroom réew yi Yuda yi? Waaye ñoom tuuti ñu woy: tàngal-leen ko ci garab gi. Waaye Pilat dafay wax leen: kenn lan la def bu bon? Waaye ñoom yagg na ñu woy ci bàyyi lu gën a gëna: tàngalewul ko ci garab. Waaye Pilaat, bëgg na def lu ñu ngi xam ne dafa doy ngir mbooloo mi, joxe na leen Barabbas, te joxe na Yéesu bu mu ngi koy rëy ngir ñu ko takk ci kawe. Suldado yi indil ko ci biir kur gi, mu ngi praetorium, te woo ñépp cohort bi; te doxal ko ndox bu xonq te samp ko ci kanam bu ñu sos bu ñakk, te tàmbalee naan ko. Salaam, boroom bi ci Yuuda yi; te ñu ngi fay bopp am ak galam bi te ñu ngi tuf ci moom, te ñu ngi dor ñaari bët yi te ñu ngi naan moom. Te ñu nee ko ñakk, ñu samp ko yoon bu xonq bi te ñu yëkkati ko yoon yu mu am yu bopp, te ñu gën ko jënd ngir ñu takk ko. Te ñu sañ-sañ benn Simóon bu jóge Sirene, mu ngi daw ci genn, baay Aleksandar ak Rufus, ngir mu tëj kàddu-góor gi. Te ñu ngi ko yóbbu ci Golgota, bés bi, bu ñu koy tekki, mooy bés bu tëkki bët. Te ñu ngi ko jox benn wiñet bu am miir, waaye jënd na ko. Te bu ñu ko tàkkee ci kuruwaa, ñu dajalee yéene yi ci kuruwaa, ñu di toj kuruwaa ci yéene yi ngir xam ku muy jël li, ku muy jël lan. Te nekk na waxtu wu ñetteel te ñu tàngale ko. Te bind bi ci sa lëkk-lëkk mu ngi bind: Boroom bu Yuuf yi. Te ak moom ñu ngi takk ñaari jëfandikukat, benn ci kilifa mu ak benn ci caam-loxo mu. Te Ecriture bi mu ngi wax bi dafa yéex, te ak ñi ñu dul jàmm la

ñu ko jàppale. Te ñi mu nëkk ci yoon yi dañuy toggal ko ci yaatuwaay te dañuy tolli seen bopp te dañuy wax: woy, kii mu ngi dàgg jaamu bi te mu ngi tontu ko ci ñetti fan, sauve sa bopp te dàgg ci garab gi. Ci njëkk ak boroom sëriñ yi ñu ngi ñaan ci biir ñoom ak serifkat yi, ñu ngi wax: Ñeneen yi mu fey ko, bopp am du mën a fey. Krist bi, buur bu Israayil, a ngi joge leegi ci garab gi, ngir nu gis te yërmandeel ko. Ak ñi ñu taxawu ak moom ci kuruwaa yi, ñu ngi ko yàgg. Bu waxtu bés-gu-juróom jëkk, njëkk bi am na ci àdduna bi lépp ba waxtu bés-gu-juróom-ñeent; te ci waxtu bés-gu-juróom-ñeent bi, Yéesu woy na ak baat bu mag ci wax: Eloi Eloi, lema sabachthani? Loolu mooy li ngi ngi tekki, Yàlla sama Yàlla sama, lu tax nga ma bay? Te ñepp ci ñi nëbbu fi, bu ñu déggee, dañu ngi ne: Xool, mu ngi woy Eliya. Waaye benn ki tangal te fekkee espoñ bu vinegre te doxal ko ci ñaaw te joxe ko, mu ngi ne: waxtaan, nanu gis ndax Elii dinaa ñëw ngir yóbbu ko. Waaye Yeesu bi, mu yóbbu benn nopp bu mag, dafa reer sa bakkan. Te rido bi ci jamonoo ji dajalee ci ñaar, dale ci kawe ba ci suuf. Bu gis te santyuryoo bi nekk ci kaw mu ci wetal ne mu gis ni mu yaawe te dee, wax na: dëgg la, nit bii doomug Yàlla la. Amoon na itam jigéen yi ci kanam ñuy xool, ci ñoom amoon na itam Maria bu Magdala ak Maria yaay Jakoob bu ndaw ak Jose, ak Salome, ñoom itam bu mu nekk ci Galile noppaloon nañu ko te liggéeyaloon nañu ko, ak yeneen yu bari ñoom itam jekkoon ak moom ci Jerusalem. Te bu ngoon bi jot na, ndax dëkk bi mooy bësu preparation, mooy bësu sabbat bi, Yusuf bu jóge ci Arimathea, jëfandikukat bu rafet, kuy itam nekk dafa itam xaar royukaay Yàlla bi, mu gën cosaane dugg ci Pilat te dëglu yomb Yeesu bi. Pilat gis-gis na ndax mu dee nañu ko xale,

te woo na santiriyoo bi, laaj na ko ndax mu dee nañu ko daaw; te xam na ci santiriyoo bi, jox na yaram bi Yusuf. Te bu jënd tere ak bu dajale moom, tëral ko ci tere bi, te dajal ko ci bër bu ñu sëkk ci penc, te dundeen ko ci bër bi, te tëral bunt bi ci buntu bër bi. Mariyam bu Magdala ak Mariyam bu Jose nañu ngi xool bu baax fi mu ngi fay.

16

Te àllarba bi weesu, Maryam bu Magdala ak Maryam bu Yakuba ak Salome jëndoon ay xalat ngir su ñu ñëwee dem, ñu ko tëral. Te ci suba bu mag lool ci benn ci ay àllara-koor, ñu ñëw ci kàddu gi, ba ñaari jàngale bi tàmbali na. Te ñu ngi wax ci biir seen bopp: Kan la gën a fetal ñu ñoom bi ci bunt bi tomb bi? Bu ñu seet ci kanam, ñu gis ne mburu bi noppalu na; ndax dafa doy mag lool. Te ñu duggee ci kàburu bi, ñu gis ab doom góor bu mag bu topp ci ñaamu njëg, bu fey ab ndeye bu weex, te ñu gàtt lool. Waaye mu ngi ko wax leen: bul gàcce; Yeesu nga ngi ko seet, bi Nazaareenu bi, bi ñu takk ci gallu bi; mu ngi yéewal, amul fii; xool bii barab bi ñu dox ko. Waaye démee wax ci sama jàngalekat yi ak Peer ne dinaa ñëw la ci Galile; fi dinaa gis ko, ni mu ngi wax leen. Te ñu génn ci biir, ñu rëwat jëm ci kàburu génn gi, te rëwrëw ak sàmm jàpp leen, te benn ku nekk du leen wax dara, ndax ñu ngi ragal. Bi mu wóoli te ci suba bu njëkk bu sabbat bi, mu njëkk jëkk ci Maryam bu Magdala, kuy mu gën génne juróom-ñaar jinne ci. Moom dem na wax ci ñi nekk ak moom, ñu ngi tànk te ñu ngi rooy. Ak ñoom yépp, bu ñu déggee

ne dafa mën a dund te ne ñu ko gis ci biir moom, ñu amul gëm. Ci ginnaaw yépp yi, mu neenal ñaari ci ñoom ñu ngi dem, ci benn batal bu bari, bu ñu ngi dem ci gox. Te yooyu, bu ñëw demee, wax nañu ko ci yooyu yeneen yi, waaye yooyu itam gëna wuul. Ci kanam, bu mu yëkkati ci fukk ak juróom ñeent yi ñu ngi lekk, mu wone ci ñoom, te mu leen tuubante ci seen gën-gënu-goorlu ak seen bët-bët-xol, ndax ñu ñu gisee ko mu wóor, ñu gënuwul leen. Te xalaat na leen: yéeneen démoon ci àdduna bi lépp, waxin bëgg-bëgg bi ci mbind mi lépp. Kuy gëm te ñu soppi ko dina fey, waaye kuy gëmul dina ñu yore ko. Waaye simb yi dinañu topp ñu ñëw gën-wàll, simb yooyu dinañu topp. Ci sama tur ginnaaw yi dinañu gën wuute. Dinañu wax ci làkk yu bees. Dinañu tëj jànn yi. Te su ñu ñaan lu mu mën dee, dëkk du ñu yàqu. Dinañu dàkk loxo ci ñu feebar, te dinañu wer. Boroom bi donc bi mu wax ak leen, mu jël ci asamaan bi te mu tooy ci kanam ju ñu Yalla. Ñoom yi te génne nañu wax ci barke bépp sa, Boroom bi dafa jëfandikoo te dafa yaatal baat bi ci ay siñ yi ñëw. Amen.

Wanjiil bu Yowan

1

Ci tëddungal bi, Baat bi nekk na, te Baat bi nekk na ak Yalla, te Yalla la Baat bi nekk. Bii nekk ci tëddëngal ci yoon bi Yalla. Lépp am na ci biir moom, te ngir moom, amul waaw benn ci loolu ñu am. Ci moom dundoo nekk na, te dundoo bi nekk na leer bu nit ñi. Luumière bi di tànn ci njëkk bi, te njëkk bi agguloo ko. Amna nit ku yónnee ci biir Yàlla, tur la Yowan; kii ngi naan ngir wax lu xam, ngir mu wax ci lu xam ci mbëkëte bi, ngir ñépp gëm ci biir moom. Doo jàpp moom nekk luumière bi, waaye ndax mu gëna témoigner ci luumière bi. Doon na ci yepp bëgg-bëgg ci kanam ci kanam ci dëkk ci aduna. Mu nekk ci àdduna bi, te àdduna bi dañu ko sos ci sama jëf, waaye àdduna bi xamul ko. Mu jóge ci sa bopp, te ñi ñu am du ko jëkkale. Waaye ñi ñépp jël ko, joxe leen njariñ mu nekk doom Yàlla, ñi gëm ci tur am, ñi amul ci deret, wala ci bëgg-bëgg yaram, wala ci bëgg-bëgg góor, waaye juddu ñu ci Yàlla. Te Baat bi nekk yaram te dagg ci ñu, te ñu gis barke am, barke ni kenn ku ñu juddu rekk boppam ci baay, bu fees ni gërëm ak dëgg. Yohaana di témoigner ci barke am, te mu

woy ci wax ne: Kii mooy kiy ma wax, kiy ngiy ñëw ci biir sama di ñëw ci sama kanam, ndax mu njëkk ci sama. Te ci boppam bu tëdd bi, nun ñépp am na, te barkeel ci ëllug barkeel; ndax leer bi jóge na ci Musa, barkeel ak dëgg bi jóge na ci Yeesu Kirist. Yàlla, ku-ñu nekk gis-ul ko leer, doom bu njëkk bi nekk ci biir baay bi, moom ngi ko waxal. Te bii mooy témoignage bi John, ba Juif yi yónne imaam yi ak Levite yi ci Jerusalem ngir ñu laaj ko: Kan nga? Mu naan, te bul ko wóor, te mu naan ne duma Kristaa bi. Te ñu laaj ko: lan ndax loolu? Ndax Eli nga yow? Te mu naan: deeduma. Ndax prophète la nga? Te mu tontu, déedéet. Ñu ngi ko wax kon: Kan nga? Ndax nu jox jabar ci ñi yónne nu, lan nga wax ci sa bopp? Man naan, Man dañu wax ci gànnaar gi ci désert bi, soppi yoon bu Yàlla, ni mu nee Esayi jàngukat bi. Ak yiy yëgle yi nekk nañu ci Farizeeŋ yi; te ñu laaj ko te ñu naan ko: Kañ loolu dangay weccal, su fekkee yow duul Kirist, duul Elii, duul kiy yëgle bi? Yowaana jàngal leen, mu ngi wax ne: Man dama ñu ndaw ci ndox, waaye ci biir yéen am na ku yéen xamul. Moom la ki mu nekk sama kow mu ñëw, ki mu am ci biir sama kow mu jàpp, bu ma nekk duma am njariñ ngir ma wuute lakk bu tëgg bu sama sanndal. Yépp yi ci Betani ñu jëkk ci biir ci taatu Jordan, fan Yowan di baptize. Ci fan wu ñëw, Yowan gis Yeesu mu ngi ñëw ci kanaam te wax: Xoolal, xar yi Yàlla bu ngi tàbb bëccëg bi àdduna. Kii mooy lu ma wax, ci biir sama ñëw ngi ñëw góor ku ci kanam sama ñëw jàppale, ndax njëkk sama ñëw la nekk. Man ma xamuma ko, waaye ndax mu neewal ci Israël, loolu la ma jëkk, dinaa batiis ci ndox mi. Te Yowaanu gis-gis ne ko wax ne: Ma gis Ruxu bi ci dakk ni xar-xar ci ñu ci asamaan, te dem ci kow ci mo. Ak man xam-uma ko, waaye kuy yónne ma

ndax ngir ndaw ci ndox, moo ma wax ne: kuy nga gis Xel bi daw te dëkk ci kanam, moo ngi ndaw ci Xel bu Bees. Te man gis ak jàngal ne bii moom la doom Yàlla. Ci àdduna bu njëkk, Yowan dafay takk tuuti ak ñaari ci jàngalekat yi ñu moom, te bu xool Yéesu bu ngi dem, dafa ne: Xool, xar-ji Yàlla. Ak ñaari jàngalekat yi dégg ko ci sa wax, te toppoon Yéesu. Waaye Yeesu dellu te gis leen ngay topp, naan ko leen: lan ngay wut? Ñoom lañu ko wax: Rabbi, bu ñu tekki ci Wolof mooy jàngalekat, fan nga jàpp? Mu ngi ko wax leen: ñëwee te gisee. Dañu ñëw kon te dañu gis fi mu ngi dëkk, te dañu dëkk ak moom ci bés bi mu ngi nekk; waxtu bi mu ngi nekk ni fukk. Andréas, rakk Simóon Péter, mooy benn ci ñaari ki dégg ci Yowan te nobbee ko. Kii mu gis njëkk mag-bi Simon, mag-bi am ci bopp, te wax ko: Ñu gis Mesi bi; loolu mooy li ñu tekki ni Kirist; te yóbbu ko ci Yeesu. Bi Yeesu xool ko, mu naan: yaw mooy Simon, doom bu Yonas, yaw dinaa tudde Sefas, bu mu tekki Pierre. Bi bés bu njëkk, Yeesu bëgg na dem ci Galile, te gis na Filip te wax na ko: Nobb ma. Philip nekk ci Bethsaida, ci dëkk bu Anderu ak Peteru. Philip gees na Nathanael te wax na ko: Kuy Musa bind ci sariya yi ak ay prophète yi, dañu ko gis—Yéesu, doomu Yusuf, buy jóge ci Nazareth. Te Natanayel naan ko: ndax dara bu baax mën na jóge ci Nasaret? Philippe waxoon ko: Ñëw ngir gis. Yéesu gis na Natanayel ñëw ci biir am, te wax ci xol-am: Xool, dëgg-dëgg Israayil la, kuy ñaaw amul ci moom. Netanel lëy ko: Fan nga xam ma? Yeesu wax ci baat te wax ko: Gëna Philippe wax ak yaw, bi nga nekk ci biir garab fig bi, gis naa la. Nathanael tontu te wax ne ko, Rabbi, yaw la doom Yalla, yaw la boroom réew Israël. Yeesu wax ci bàyyi te wax ko: ndax ma waxoon la, ma gisoon la ci suuf deret bu fig bi, danga seet?

Dina gis yépp yu mag ci yii. Te wax na ko: Amen, amen, wax naa leen, ci leegi leegi dinaa gis asamaan bu ubbi, ak malaayka yu Yalla yi mungi yéego te mungi dissi ci biir Doom bu nit bi.

2

Te ci bés bi ñett-eelu, ab takk bi am na ci Kana ci Galile, te yaay Yeesu nekk na fii; te Yeesu ak jàngukaay yi itam woo nañu ko ci takk bi. Te bu ñu tàmbalee ci diwan, ndey bi ci Yeesu a ngi wax ci moom: Amul ñu diwan. Yeesu ngi ko wax: Lan mooy sama ak sa, jigéen? Waxtu am dañu koo gis ci ginaaw. Ndey am naan ay gëm yi, Luy wax leen, defleen ko. Amna nañu nekk fii njëg-ndaw yu benn ci ñaar, yu taxaw ci lu jëkk ak seen-seen yu Yuda yi, yu mën am ñaari wala ñetti met. Yeesu naan leen: fesale ay jaaru ndox ci ndox. Te ñu fey leen ba muy des. Te mu ngi ko wax leen: taseel leegi te indil ko boroom liggéey bi. Te ñu indee. Ndax bu boroom cérémonii bi tase ndox bi nekk wiin te xamul li nekk mooy, waaye yërmandékat yi xam ñu, ñu ngi ñaan ndox bi, boroom cérémonii bi woo nit gi gëna mag te wax ko: nit bu nekk lépp dafa jëkk wiin bu baax bi njëkk, te bu ñu sëkk, léegi dafa jëkk bu gën ndaw; yow nga tëral wiin bu baax bi ba léegi. Yeesu def tëral bi bu njëkk ci ay siñ yi ci Kana ci Galile, te mu wone réew bum, te seen taalibe yi njiitu ko. Ndax loolu, mu njëkk ci Capernaum yëne ak ndey am ak rakk am ak jàngalekat yi am, te fii nañu dëkk benn xarit bu gaaw. Te jëkkër bi Paask yu Yéhudaa yi, te Yéesu dem ci Jerisalaam. Mu gis ci temple bi ñu ngi jaay nag yi ak xar yi ak pijon yi, ak ñu ngi weccal xaalis yi ñu ngi

tooy. Te mu def ndimbal bu njëkk ak kordoon, mu gën ñépp ci biir kër-Yàlla bi, yow ak ñaw yi ak nag yi, te mu tànn xaalis yu jëfandaaykat xaalis yi te mu daldi taabël yi, te mu naan ñi ngay jaay pijon yi: Jëlal lii fi; bul def kër sama baay kër-jënd. Xalaat nañu te yëf-yëfkat yi am ko ñu ne bind na ne: jëf-jëf bu mag ci kër ga am nga dina lekk ma. Yuufi nañu kon Yuuf yi te wax ko: Lan xëy nga nuy wone nu ndax dangay def yépp yi? Yeesu jéego te wax leen, Bàyyi téeré bi, te ci ñetti fan dinaa ko yéesal. Yuufi nañu kon Yuuf yi, Fukk ak juróom-benn at lañu tukki ci tukki réew-Yàlla bii, te yaw ci ñetti fan nga ko wara yéesal? Waaye benn bi mu ngi wax ci lu jëkk ak gàllu yaram am. Ndax bu mu woon njogu ci biir ñu ñuy rew, jàngookat yi yi mu am dañuy fàtte ne loolu la mu ngi wax, te dañuy gëm ci bind bi ak ci baat bi bu Yéesu wax. Ndax mu nekk ci Jerusalem ci passover ci féete bi, ay nit yu bari dañu gëm ci tur am, bu ñuy gis ay siñ yi mu def. Waaye Yeesu bopp am du leen jàppale bopp ndax mu xam ñépp lépp, te ndax amul soxla benn ku gën wax ci nit bi; ndax mu ngi xam lu nekk ci nit bi.

3

Amoon na ak góor ci Fariseeñ yi, Nikodeem la tudd, boroom bu mag ci Yudayukat yi. Kii nekk jóge ko ci guddi te wax ko: Rabbi, nu xam ne jóge nga jóg ci Yalla jàngalekat, ndax kenn du mën def yii ay tànneef nga def, su Yalla amul ak moom. Jésus answered te wax ne mu: amen amen, dama la wax, su kenn jubbuñu ci kanam, mënul gis réew-mi bu Yàlla. Nikodeem wax

na ko: Naka nit mën a jibinu bu mu ngi mag? Dinañu ko mën a dugg ci biir sa yaay ñaareelu yoon te juddu? Jésus tontu, dëgg dëgg, damay wax la: su kenn amul jibineel ci ndox ak Ruu, mënul dugg ci réew-mi Yàlla. Lii ñu jóge ci yaram bi yaram la, te lii ñu jóge ci Xeltu bi xeltu la. Bul jaaxal ci ne waxtaan la, dina war yéen jibinu ci kanam. Bëgg-bëgg bi fey na fu la bëgg, te dégg nga noonu bu mu wax, waaye xamul nga fu mu jóge ak fu mu dem, konteen la jëkk ku nekk jur ci Bëgg-bëgg bi. Nicodemus jàngal te wax ko, Nan lañu mën a am ñuy dëkk? Jésus dañu tontu te wax ne ko: yaw nga jàngalekat bu Israël te xam-uma yii yëf? Dëgg dëgg, damaa naan la ne li ñu xam lañu wax, te li ñu gis lañu yëgle, te témoignage bu ñu, ngeen duñu jël. Su ma wax nañu leen yëf yi ci suuf si te ngeen amul gëm, nan la ñuy def su ma wax nañu leen yëf yi ci asamaan si, ndax ngeen dinañu gëm? Te kenn duñu jiitu ci asamaan, bu nekk te kenn ku jóge ci asamaan, moo ngi doomu nit bi nekk ci asamaan. Te ni Musa yomb na jànn ji ci désert bi, noonu la war a yomb Doomu nit ki, ngir ku nekk ku am yàlla ci moom bu ñu ñàkk, waaye mu am bakkan bu yàgg sa yàgg. Noonu ndax, Yalla sopp na àdduna bi, ba mu joxe doom am bi kenn dara mu am, ngir ñépp ku mu ngi yërmandé ci moom bu reer, waaye am nguuram bu du jeex. Ndaxte Yàlla yónnewul doom am ci àdduna ngir mu ñaan àdduna, waaye ngir àdduna dafay defar ci yàlla am. Kuy jëfandikoo ci moom du ñu yëg, waaye kuy jëfandikoo wala ñu ngi ko yëg ba leegi, ndax du jëfandikoo ci turu bi Doom bi dëkk rekk bi Yàlla. Bii te moom na yoon bi, ndax leer bi ñëw ci àdduna bi, te nit ñi bëgg na leen ñu gën a bëgg lefet bi ci leer bi, waaye liggéey yu ñu def yépp bon na. Ndax ku nekk moo def yëf

yu bon di sonn luumeer bi te du ñëw ci luumeer bi, ngir liggéey yi am ñu ñu wara wone dëgël; waaye ku def dëgg bi di ñëw ci luumeer bi, ngir liggéey yi am ñu wara wonewu, ndax ci Yàlla la ñu defee. Bi ñu jàppale yépp yi ñëw, Yeesu ak jàngalekat yi am jóge ci réew Judea, te foofu mu noppee ak ñoom te mu ngi weccee. Te Yowan dafay baptize ci Ainon ci bëj-u Salim, ndax ndox yi bari nañu fii, te nit ñi dañuy ñëw te dañuy baptize; ndax Yowan du jaay jëlante ci kaso bi. Njëkk-njëkk dañu jàpp donc ci biir yërmandéef yi Yowan ak benn Yuda ci lu jëkk ak sëru-sëru. Te ñu ñëw ci Yowan te ñu wax ko: Rabbi, kuy nekk ak yaw ngir Jordan, kuy nga tegal ci barke am, xool, moom dafa baateem te ñépp dañu ñëw ci moom. Yowan jàngale te wax ne, nit du mën am lu ñu ñu, bu nekk kenn joxul ko ci asamaan. Yeen ngeen yéen ci man nga témoigner ci ne waxtaan, nekk-uma ma Kristaa bi, waaye yónnewaat naa ci kanam bi. Kuy am jabar bi moom na mag bi, te xarit bu mag bi, buy takk te dégg ko, dafa bëgg ak bëgg ci ndimbal noppalug mag bi. Kon bii ndax mbëggeel bii sama am na ko yomb. Dafa wara yokk nena-bi, waaye man-gi dafa wara neewal. Kiy jóge ci kanam bi dafa gën-a ñépp lépp. Kuy jóge ci suuf bi ci suuf bi la te ci suuf bi muy wax; kuy jóge ci asamaan bi dañu ñëw ci kaw yépp la, te li mu gis te li mu dégg, loolu muy témoigner, te témoignage bum kenn du jël. Kuy jënd témoignage bi seele ne Yàlla dëgg la. Kuy Yàlla yónne, dafa wax ay wax yu Yàlla, ndax Yàlla joxe Xel bi ci lim bu ñu. Baay bi bëgg doom bi te dëkk lépp di jox ci loxo am. Kuy jëfandikoo ci Doom bi am na bakkan bi dëggu na; waaye kuy ñàkk ci Doom bi du ko gis bakkan bi, te xeex bu Yàlla dëggu na ci kanam.

4

Ndax Boroom bi xam ne Fariseeñ yi deglu ne Yeesu dafa am jàngalekat yu bari te dafa baateem ci lu ëpp ci Yohaana, waaye Yeesu boppam du baateem te jàngalekat yi am dañu baateem, dafa bar Judée bi te dem ci Galilée bi. Dañu koy wara te moom dëkk ci biir Samari. Mu ngi ñëw kon ci benn dëkk bu Samari bu tudd Sychar, ci suuf sa bët bi Yakub joxe Yusuf doom am, te am na fii puits bu Yakub. Kon Yeesu am na sore ci yoon bi, dafa topp ci bëccëg bi; waxtu bi moom na ni juróom-benn. Benn jigéen bi ñëw ci Samari ngir ñaan ndox. Yeesu ngi ko wax: jox ma suma naaw. Ndax seen-seen yi demee nañu ci dëkk bi ngir jënd lekk. Jigéen ji Samaari bi dafa ko wax kon, noñu la yaa Yudaya nga laaj dama laal naaw, te man dama jigéen Samaari. Waaye Yuuf yi dañu jëfandikoo ak Samaritaan yi. Yeesu jàngal te wax ko ci, Bu fekkee xam nga caddo bi bu Yàlla, te kan la nit bi di wax nga, Jox ma naan, yaw nga ngi ko laaj, te dafa ngi jox nga ndox bu dund. Jigéen bi wax ko, Boroom bi, yow amul bucket, te puits bi dafa gàtt, fan la jóge am ndox bi bu yàqu bi? Ndax yaw moo gën sa bàjjan Yaakub, kii muy jox ñu ndaw bi, te moom beneen naan ci, ak doom yi am ak ñaw yi am? Yeesu tontu te wax ko: Ku nekk naan ndox bii dina sedd tuuti. Waaye ku naan ndox bi man dina jox ko, du sedd tuuti ba ab-dëkk, waaye ndox bi man dina jox ko, dina am ci biir am ab pukaar ndox bu zëll ba ci dundëkk bu yàgg la. Jigéen bi wax na ko, Boroom, jox ma ndox bii, ngir maa nul suf te maa nul ñëw fi ngir tànn. Yeesu naan ko ne: Dem, woo sa góor gi te delli fi. Jigéen ji tànnal te wax: amuma góor. Yeesu

wax na ko: baax nga wax ne amuma góor; ndax juróom góor nga amoon, te léegi kiy ngay am du sa góor; lii dëgg la nga wax. Jigéen bi wax na ko, Boroom, gis naa ne kilifa la yow. Yëf baay yi ñu jàppale ci tund bi bii, te yeen nangee wax ne Jerisalëm la nekk bëj bi fi war nañu jàppale. Yeesu wax na ko ni: Jigéen, sóólu ma, ndax dina jëkk benn waxtu bu ngay ñu dëkk woon ñu ngi sant Baay bi ci bii tuuti bii wala ci Jerisalaam. Yeen naan-naan li yeen xamul, ñu naan-naan li ñu xam, ndax wer-gu-yàll bi jóge ci Yudayukat yi la. Waaye waxtu bi dafa ñëw, te leegi la, yooyu yi worshipers yu vérité nañu ngi worship baay bi ci spirit ak ci vérité, ndax baay bi dafa seet yi worshipers yu ñu worship ko ci ndaw boobu. Yàlla bi Yalla la, te ñu ngi ñaan ci yalla ak dëgg, war nañu njaboot. Jigéen bi wax na ko ne: Xam naa ne Mesi bi, bi ñu tudde Kirist, di njëw. Bu mu ñëwee, dina ko wax nu ñépp. Jésus nañu ko wax ne, man laa ñu ngi wax ak yow. Ak ci loolu ñëw seen jàngalekat, te ñu gis-gis ndax mu ngi wax ak jigéen; waaye benn ku nekk waxul, Lu nga seet? wala Lu nga wax ak moom? Jigéen ji dañu ko bàyyi donc sa mbotaay ndox bi te dem ci dëkk bi, te wax na ci nit ñi: ñëw leen gis nit ku wax ma lépp li ma def; ndax mbaa moom mooy Kirist bi? Ñu génn ci ndakaaru bi te ñu ngi ñëw ci kanamu. Ci waxtu boobu, jàngalekat yi dañuy laaj ko, nañu ne: Rabbi, lekk. Waaye mu ngi ko wax ne: Man am na lekk bu ma gën lekk, bu yeen xamul. Jàngalekat yi dañuy wax ci biir-biir, Ndax amna kenn mu indil ko lekk? Yeesu wax nañu ko ne: Sama lekk mooy def bopp bi ki yónne ma ak jeexal liggéeyu am. Yow dëkk-u-woon ne ci ñeent weer amna ñeetti fan ak moisson bi dinañu koy jëkk? Xool-ma, damaa la wax, yebalu seen bët yi te xool seen réew yi, ndax ñu

weex ngir moroom, leeral léegi. Te ku ngi yëb dëkk bi am saleer te dajale réew ci bakkan bu bari, ngir ku ngi sàcc ak ku ngi yëb ñu bëgg ci benn. Ci ndax loolu, baat bi dëgg la, ndax beneen moo ngi fàcc te beneen moo ngi yomb. Man yónnee leen ngir mën yóbbu li yeen liggéeyul, yeneen ñu ngi liggéey, te yeen duggal ci liggéeyu ñoom. Ndax, ci dëkk boobu, Samaritaan yu bari dañuy gëm ko ci sama xalaat jigéen ji, jigéen ji ngi leer ne, Waxoon na ma yëpp li ma def. Kon bu ñu Samaritans yi ñëw ci kanam, dañuy laaj ne mu dëkk ci seen biir; te mu ngi dëkk fii ñaari bés. Te benn ay nit yu bari gën a bari nañu gëm ndax baat bu mu wax, te jigéen ji nañu ko wax ne dëkk te ndax sa wax rekk du ñu gëm; nun ñu yëne ñu gëm, te ñu xam ne moom dëgg la Sauveuru àdduna bi, Kristaa. Waaye ndax ñaari fan yi, mu génn ci fi te mu dem ci Galile bi. Yeesu bopp bi témoigner ne prophète bi ci réew mu am kenn amul honor Ndax bi mu njëkk ci Galile, ñu Galile jël ko, ñu gis lépp li mu def ci Jerusalem ci àtte bi; te ñoom itam njëkk nañu ci àtte bi. Kon, Yeesu dellu kenn ci Kana bu Galile, faale mu def ndox bi jàng vin. Te am na ku nekk, ku royal, ki doom am feebar ci Kafarnaum; kii deglu ne Yeesu ñëw ci Jide dem ci Galile, dem na ci kanam te laaj ko mu ñëw te wer doom am; ndax dafa yomb dee. Yeesu wane na ci kanaam, Su fekkee ne gis-uñu ay siñ ak ay yéene, du-ñu gis-u doy yàlla. Boroom réew bi wax na ci kàddu am ne: Boroom, dem ci suuf balaa xale bii sama dee. Yeesu naan ko: Dem; sa doom dafa ëw. Te góor gi jëkkël ci baat bi Yeesu wax ko, te dem. Bu mu ngi ngi dem ci suuf, yoon yi jëkk ko te wax ne sa doom dafa dëkk. Mu ngi jàng ci seen doom waxtu bi mu am ci njariñ bu gën a gëna. Te ñu naan ko ne démb, ci àll-u ñaareelu, tànn bi jàpp na ko.

Baay bi xam na donc ne ci seen bi waxtu ci seen bi Yeesu waxe ko ne doom bi sa am ngi ci dundëf, te gëm na moom ak kër bi am bi lépp. Bii mooy xëy-xëy bu ñaareelu bu Yeesu defar bi mu nekk ci njool ci Judea ci Galile.

5

Bi ñu noppee yii, àtte bi Yiif yi mujj na, te Yeesu dóór na Jerisalaam. Nekk na te ci Jérusalem ci seen xar mi, bu ñu woo ci Ebre Betesda, am na juróom pórtico. Ci yii lañu nekk bëgg bu bari ci ñi feebar yu: yu gënu bët, yu jamp, yu yàq, yu ngi xaar tëral bi ndox bi. Ndax benn kilifa ci jamono bi dafa nekk daldi dugg ci piscine bi, te ndox bi dafa nekk daldi am yaram bu yem; kon ki ñu njëkk dugg ci kanam yaram bu yem ndox bi dafa nekk daldi wer wer ci lu mu nekk daldi am ci feebar bi. Amna benn góor foofu bu am fanweer ak ñeent-at at ci toolu. Yeesu gis na mo njëkk, te xam na ne am na ba leegi waxtu bu bari, wax na ko: Ndax bëgg nga gën? Jëkkër bi mu nekk ci feebar bi dañu ko jaabale ko, Boroom, duma am nit, ngir su ndox mi fexe, mu dugal ma ci piscine bi, waaye bu ma ñëwee, beneen ki ci man ci ginnaaw dajeloo. Yeesu naan ko ne: Tàmbali, tëj sa natt bi te daw. Te ci wàllu-wàllu, góor gi dafa wer, te jël na tëj bi mu am, te dëkk. Waaye sabbat la ko ci bësu bi. Ndax ku Yuda yi dañuy wax ci kiy gis yaram bi ñu wer ne: Bisu sabbat la, amul sa yaram ci yeb sa nataal bi. Mu jàngal leen, kii jëfandikoo ma wer, moom laa wax ma, tëj sa pexe bi te daw. Ñu laaj nañu ko kenn, kan moo ngi nit bi wax nga, Tëj sa pexe bi ak deme? Kuy yàgg bi

wéruwul ku wér, ndax Yeesu dañu ko dem ci biir àdduna bi nekk ci boppam. Bi ñu jeexoon yépp, Yeesu gis ko ci biir kër-gi Yàlla te wax ko ne, xool, rafet nga, bul koy jañ̃ñ tuuti, ndax lu gën bon lu ñu mën la am. Nit ki démb te wax ci Yéwu yi ne Yéesu mooy ki def ko wer. Te ndax loolu la ñu Yuuf yi nékk nañu Yéesu, te dañuy wut bëgg-bëgg ko rey, ndax dafay def yépp yi ci àllarba. Ndax Yeesu dëgg-léén ko ne: Sama Baay dafa liggéey ba leegi, man itam dama liggéey. Ndax loolu, Yuuf yi gën a jéem bëgg a rey mooy, ndax dañu ko jëkk a daldi sabbat bi rekk, waaye itam dafa wax ne Yàlla mooy sama baay, te dafa xam ne mu ngi ëpp ak Yàlla. Yeesu jàngal nañu te wax nañu leen, amen amen, wax naa leen, mënul doom bi def dara ci sa bopp, su fekkee muy gis lu baay bi doon, ndax lu boobu def, yooyu doom bi itam def. Baay bi ndax bëgg na doom bi te lépp wone ko ci yoon bi yëpp yoon bi yënn bi def, te yoon bi gën ci yépp yoon bi wone ko ci liggéey yi, ndax yeen gëna xam. Ni ko baay bi yéenal ñu ñuy dee te joxal ñu ñuy dundoo, noonu la te Doom bi joxal ñu muy bëgg ñuy dundoo. Waaye Baay bi dañu ko juge ku nekk, waaye yëg-yëgal bi lépp la ko jox Doom bi, ngir ñépp di wóor Doom bi ni ñu ngi wóor Baay bi. Kuy du timbale doom bi du timbale baay bi yónne ko. Dëgg dëgg, man ngi wax leen ne kenn ku dégg baat buma ak kenn ku seet ci kuy yónnee ma am na bakkan bu yàgg la, te ci yéene du ñëw, waaye dafa deme ci tool ci bakkan. Dëgg dëgg laa nëneen la wax ne ñu ne waxtu bi dañuy ñëw, te léegi la, yoon yi ñu ñuy dee dañuy dégg nopp bu Doomu Yàlla bi, te ñu ñuy dégg dañuy dundee; ni baay bi am na dundee ci biir am, noonu la jox na Doomu bi itam am dundee ci biir am; te jox na ko itam boroom ak def yéene, ndax Doomu nit la. Bul gëna

wuteeku loolu, ndax dina ñëw ab waxtu bu ci moom yëpp ñi nekk ci biir mbas yi dañuy deglu nopp am, te dañuy génn, ñi defoon yoon yu baax ci wàllu dundu bu nekk, te ñi defoon yoon yu bon ci wàllu yëgle. Mënuma defar dara ci sama bopp. Ni mu ngi dégg, maa ngi wax sa xam, te sa xam bi sama mooy dëgg; ndax duma seet bëgg-bëgg bi sama, waaye bëgg-bëgg bi baay bi yónne ma. Su ma ngi témoigner ci sama bopp, témoignage bi sama dëkk du dëgg. Beneen bii moom mooy ki ngi gëm ci man, te xam naa ne dëgg la gëm gi mu ngi gëm ci man. Yéen a yónnee ko Yowan, te mu ngi téere ci dëgg bi; waaye man duma jël téere ci bënn nit, waaye dama wax yéen ñu ci wax ngir yéen a gis faajte. Kenn mooy lampu bi dafa tàng te dafa sew, waaye yeen bëggoon naan ci seen xol ci jamono bu gaaw ci ñetti am. Man ak man am na témoignage bu mag ci sa John, ndax liggéey yi Baay bi may jox ngir damay timmee, yépp liggéey yi maa ngi def, dañu témoigner ci man ne Baay bi yónne ma. Te Baay bi yónnee ma, moom sa bopp am na téere ci man. Dara déggul ngeen baat bu moom ci kanaam te dara gisul ngeen batal bu moom, te erayam bu moom amul ngeen ci seen biir mu ngi dëkk, ndax kuy yónnee kenn, yeen du yëgle ko. Dinañu seet yi mbind yi, ndax dangeen xalaat ne am nañu ci ñoom dundub bu bari; te yooyu ñoom la ñuy wax ci man; te bañu bëgg ñëw ci man ngir am dundub. Moom bëgg-bëgg ci biir nit ñi maa ngi am; waaye xam naa leen ne bëgg-bëgg bu Yàlla amul ngeen ci seen biir. Man ngi fi jëkk ci turu sama baay, te amul ngeen ma jël, su beneen ki ñëw ci turu bopp am, moo ngeen def jël. Ñaaka la ngeen mën jàmm, ngeen di am bëgg-bëgg ci biir ngeen ak ngeen, te bëgg-bëgg bi ci Yàlla bu benn rekk, doo ko wut? Bul xalaat ne man laa

ngi koy toog ci sa Baay, am na kuy toog leen, Musa, kuy nekk leen ngir leen jappale. Su ngir amanee Musa, dangeen ko amanee ma, ndax kenn bi bind ci man. Su amna waaye dinañu gëm bind bi moom yi, nan dinañu gëm baat yam yi?

6

Bi ñu ngi ko def ay lëkk yi, Yéesu dem ci bëj-u géej gu Galile gu Tiberyaas; te benn xeetu nit ñu bari noppi ko, ndax ñu gis ay siñ yi mu ngi ko def ci kanam ñu feebar yi. Yeesu jënd na ci tund bi, te nekk na foofu ci topp ak jàngalekat yi am. Passover bi, àtte bi ci Yiif yi, dafa jot nii. Yéenal donc bi Yeesu bët yi te gis ne bëri nit ñu bari ngay ngi dem ci moom, waxtaan na ci bi Philip: Fan la nu war jënd mburu ngir ñu lekk ñoom yi? Bii te mu ngi ko wax ngir jéema ko, yow sa bopp am na xam lu mu bëgg a def. Filippu jàngal na ko ne: Mburu yi ñu jaay ak teemeer denarii ñaari téeméer du doy ñoom ngir ku nekk ci ñoom am tuuti. Benn ci jàngalekat yi mu am, Andéréas ndey Simóŋ Pétër, wax na ko: Am na benn xale fi, mu am juróom mburu orge ak ñaari jën; waaye lii lan la ci yéen bu bari? Yeesu ne na: defal nit ñi ñu topp; am na ñax bu bari ci bëj bi. Kon góor yi dañu dellu, limu ñi mel ni juróom téeméer. Yeesu jënd na mburu yi te galante jërëjëf, dafa ko jaay ci jàngalekat yi, te jàngalekat yi jaay nañu ko ci ñi nëbbee, ni ñu mel te ci jën yi, li mu nekk ci ñu bëgg. Ndax bu ñu fay yëkk, da fa wax ci seen jàngalekat yi, Tànnal yépp yi dëkk, ngir benn dara bañ ree. Ñu agsi donc te ñu fey fukk ak ñaar basket yu fees ci mburu juróom mburu barley yi tàmbalee ci ñi

lekk. Yiy donc nit ñi, gis-oon bi def signe bi Yeesu, nee-nañu ne bii moo ngi dëgg-dëgg prophète bi ñëw ci àdduna bi. Jesus, bu xam ne ñu ngi ci wàllu njëkk ak ñaaw moom ngir ñu def moom buur, génné na tuuti ci tund bi, moom kese. Bi ngoon jëm, jàngolékat yi dëkk ci géej gi, te bu ñu dugg ci gaal gi ñu ngi dem ci benn bëj-u géej gi yàq Capernaüm. Te guddi bi am naan, te Yéesu duñu ñëw ci seen kanam, te géej gi ngi tàll ndax ndaw bu mag ngi fecc. Mu ngi ñu am naqar stades ñeent-fukk ak juróom walla fanweer, ñu gis Yéesu mu ngi daw ci kaw géej gi te mu ngi jége ci gaal gi, te ñu reer. Maar moo ngi ko wax leen, man laa, bul agsi. Ñu bëgg na jël ko ci biir gaal bi, te ci wàllu-waxtu, gaal bi am na ci kanam réew bi ñuy dem. Ñu dem ci àtteu bis, ngir-ngir gi nekk ci bëj-u géej gi gis ne gaal-gaal bu góor amul fii bu mu nekk woon, te beneen dara, loolu la ñu jàngi yi am dugg ci, te ne Yéesu duggul ak jàngi yi am ci gaal-gaal gi, waaye jàngi yi am rekk ñu dem; waaye yeneen gaal-gaal yi ñëw ci Tiberyaas, jëgël sa bëj bi, fi ñu lekk mburu bi bu Boroom bi barkeel; ndax bu ngir-ngir gi gis ne Yéesu amul fii te jàngi yi am itam, ñoom dugg ci gaal-gaal yi te ñëw ci Kafarnaum, di seet Yéesu. Te ñu gisee ko ci bëj-u géej bi, ñu naan ko: Rabbi, kañ ngay jëkk fii? Yeesu jéego na leen te wax, dëggël dëggël laa nëw leen, dangaa wut ma, du ndax gisoon ay siñ, waaye ndax lekk nañu ci mburu yi te teg nañu. Liggéeyu ci ñam bi mu ngi des, waaye liggéeyu ci ñam bi mu ngi toog ci biir dundu bu yàgg la, bi Doomam Nit la dinaa leen jox, ndax Yàlla Baay la timbre bii. Dinaa naan ci kanaam, lan lanu def ngir nu liggéey liggéeyu Yalla? Yeesu jàngal te wax leen, bii mooy liggéey bu Yàlla, ngir dinañu gëm ci kuy yónne bëy bi. Ñu naan ko donc: lan donc nga def yow, tànn

ngir nu gis te nu jëm la? Lan ngay def? Baay-baay yi ñu lekk manna bi ci désert bi, ni mu bind, dimbala bu jóge ci asamaan la ko joxoon leen ngir ñu lekk. Yeesu wax na ci ñoom: Dëgg dëgg, wax naa leen, Musa dëggul jox leen mburu bi ci asamaan, waaye baay am di jox leen mburu bu dëgg bi ci asamaan. Mburu Yalla bi mooy bi nga jóge ci asamaan te di jox dundu ci àdduna. Dinañu wax ci moom, Boroom, bul ma jox nu mburu bii fi lépp. Yeesu wax na leen, man laa mburu bu réew bi, kuy jëm sama bët du naañ tuuti, te kuy sopp sama bët du mar tuuti ba kàddu. Waaye ne naa neen ne xool naa ma te doo gëm. Lépp li baay bi di may jox, dinañu ñëw ci man, ak kiy ngiy ñëw ci man duma ko dañal ci biir; ndax dañuma jiis ci asamaan, bumu dëkk ngir def li ma bëgg, waaye ngir def li bëgg kiy yónne ma. Loolu mooy bëgg-bëgg bi baay bi yónne ma, ngir lépp li mu may ma duma ree benn ci moom, waaye dina ko yéesal ci bësu njëkk bi. Loolu te moom na bëgg-bëgg bi ci kilifa yoon ma, ngir ku nekk mu xool doom bi te sopp ci moom am na bakkan bu yàgg la, te dinaa ko yéegal ma ci bësu njëkk bi. Yuufi yaa ngi ñaaw ci barke am ba Yuuf yi ci barke am ba mu wax, man laa ngi mburu bi mu jiite ci asamaan, te mu ngi wax: ndax kii moo Yeesu doomam Yusuf, kuy ñu xam baay bi ak yaay bi? Ndax kanamu kon moo ngi ne ma jóge ci asamaan bi? Yeesu dafay jàngal te wax leen, bul noppaleewu ak ñoom beneen. Kenn mënul njëw ci man, su fekkee baay bi yónne ma tëral ko, te man dinaa wóolu ko ci bësu ndaw bi. Dina bind ci ay prophète yi: te ñépp dinañu jàng ci Yàlla. Këpp ku dégg ci biir Baay bi te jàng dafa ñëw ci man; dëkk te ku nekk gis Baay bi, bu nekk te kuy nekk ci biir Yàlla, moom nag gis na Baay bi. Amen, amen, dama wax ne leen, ku nekk ci

yoon ci man am na bakkan bu yàgg la. Man ngi am mburu bu ñuy weccee ci ndaje. Baay-garab yi léén ñaan na ñu manna ci désert bi te dee na ñu; bii mooy mburu bi dañu ko jiital ci asamaan, ngir ku nekk lekk ko te du dee. Maa ngi mburu bu ndaw bu nekk bu jóge ci asamaan; su ku nekk lekk ci mburu bii, dinaa dundee ba yàgg-yàgg. Te mburu bi dinaa jox, yaram ama la, bi dinaa jox ngir ndimbalante àdduna bi. Juif yi dañuy xeex ci biir-biir, nañu naan: Kan la mën bëgg këru jox ñu sa yaram lekk? Yeesu waxoon na leen kon: Amen, amen, dama leen wax, su ñu lekk yoon bi Doom-u-Góor gi ak ñu naan deret bi mu, ñu amul nekk ci seen bopp. Kuy lekk sama yaram ak kuy naan sama dereet am na bakkan bu yàgg la, te man dinaa ko yéesal ci bësu njëkk bi. Ndax yoon sama yaram dëgg na ngelaw la, te sama dereet dëgg na ngelaw la naan. Kuy lekk sama yaram ak ñaw sama deret dëkk ci man, te man dëkk ci moom. Ni yooyu baay bu dund yónne ma, kàgà maa ngi dund ndax baay, ak kenn ku ma lekk, moom itam dina dund ndax ma. Bii moom na mburu bi jóge ci asamaan yi, dëkk ca ni ñu lekk, yaa ngi baay yi yéen lekk bi manna te dee, kii ngi lekk bii mburu bi dina dund ci yoon wi. Yéen yii, mu ngi ko wax ci biir jaambur, bi mu ngi jàng ci Capernaum. Bëri ci seen jàngalekat yu dégg wax nañu ko: Bu gàtt la bii baat, kan mën ko dégg? Xam-u-leen te Yeesu ci biir am-u teew ne ñu njaaxle ci li, yeneen-yi jàng-u teew, wax-na-leen ci yeen: Li-i dafa-leen yàqu-leen? Su fekkee nga xool doom góor gi dafa yàgg fa mu nekk bi ci njëkk bi? Bàkkaar bi moo ngi def ndaw, yaram bi du jàppale dara, erayam yi ma ngi wax ngeen, bàkkaar la te ndaw la. Waaye am nañu ci yéen ay ñeneen ñiy dëgguloo. Ndax Yeesu xam na ci njëkk-taatu ñu nañu ñi du gëm

ak kan la ngi war a jox ko. Te mu ngi ne, ndax loolu laa wax neen ne amul ku nekk mën na ñëw sama yaay, bu fekkee dañu ko jox. Ci li, bari ci jàngalekat yi ñu dem ci ginnaaw, te dañu agsi daw ak moom. Yeesu wax ci fukk ak ñeent yi, Ndax yeen itam danga bëgg dem? Simon Peter dëgg ko te wax: Boroom bi, ñu ngi dem ci kan? Yow am na ay wax yu nekk ci dundu bu yàgg la; te nun gën nanu jàppale te xam nanu ne yaw la Kristaa, doomub Yàlla bu mën. Yeesal na leen Yeesu: ndax man duma tànn leen fukk ak ñaar? Te benn ci yeen moy jàmm. Mu ngi wax ci Yuda bu Simóŋ Iskariót; ndax bii ngi naan di ko joxe, te mu ngi benn ci fukk ak ñaar-i yoon.

7

Te Yeesu dafa dem-dem ci Galile ci ginaaw yépp yi, ndax bëgg-ul dem ci Judea, ndax Yuuf yi dañuy wut ko ngir ñu rey ko. Asamaan bu Yuda yi bu tudd tabernacles bi doon nañu jëkk. Kanamu mag yi naan wax nañu ko: Génne fi te dem ci Judea, ngir sa jàngalekat yi xam liggéey yi nga def; ndax ku nekk du def lu nekk ci sutura te dafay seet mu nekk ci seen. Su nga def yépp yi, wone sa bopp ci àdduna bi. Ndax mag, rakk yi moom amul yërmandé ci moom. Yeesu wax nañu ko, Sama waxtu duggal lool, waaye séñ waxtu duggal ab naa. Àdduna du mën sa ñaan yéen, waaye maa ngi ko ñaan, ndax dama wax ci li mu def ne liggéey yi mu def bon nañu. Yéen dem ci làmmiñ bii, man duma dem ci làmmiñ bii, ndax waxtu sama dees dajale. Ndax bu mu wax yépp yi ci seen boppam, mu doon ci Galile. Bi ñu dem ci

kanam, ñoom rakk ak moom itam dem na ci ngoon bi, du wax ci saa si, waaye ci sutura. Ñu ci kanam Yuda ñu ngi seet ko ci céebu bi te ñu ngi wax: Ana mu ngi kenn? Te naqar bu bari am na ci li ko mëne ci biir mbëkk yi. Ñu ngi naan ne baax la, waaye yeneen ngi naan ne déedéet, dafa yàgg-yàgg mbooloo mi. Kenn ku nekk waaye waxul ak juroo ci barke moom ndax merr bu Yuuf yi. Xaalis ba ci biir ngoon bi ci ëmb wi, Yeesu dóór ci kër-gi Yalla te mu ngi jàng. Te ñu Yuda yi gëna bëgg-bëgg ci ne, noñu mën a xam bind yi bu mu jàngoo? Yeesu dees ko ñu donc te wax: sama jàngale du sama, waaye mooy sa ki yónne ma; su ku nekk bëgg a def sa bopp bëgg, dina xam ci jàngale bi, ndax Yàlla la jóge mbaa maa ngi wax ci sama bopp. Kuy wax ci sa bopp dafa seet barkéeb sa bopp, waaye kuy seet barkéeb kiy yónne ko, moom dafa dëgg, te njub amul ci moom. Ndax Musa doonul jox la leer bi? Te ñu ñu ñoom ci yeen dëkk leer bi. Lan la ngay wut a réy ma? Jëkkër bi ñu ñëw te wax: Yow am nga jinne, kan la gis bëgg fa nga rey? Jésus dëggal te wax leen, benn liggéey la ma def, te ñépp dañuy yagg ci li. Musa am na jox la sëriñ bi, du dara ñu ne ci Musa la ñu jot, waaye ci mbokk yi la ñu jot, te ci àllarba ngeen sëriñ nit. Su nit dafa am sëriñ ci àyyubés ngir loi Musa bañu bàyyi, ndax dangeen ma sonn ndax dama wërante nit bu mat lëpp ci àyyubés. Bul xam-xam ci sa bët, waaye xamleen ci xam-xam bu baax. Benn ci Jerusalemites yi ñu ngi wax ndax, deedeet bii moo ngi ci ñu ngi seet ci rey? Ak xool, mu ngi wax ak juroo, te dara waxul ko. Ndax xam nañu ay boroom ne keneen mooy dëgg Kristaa? Waaye nin, xam-nañu fan la jóge, waaye Kristaa bi, bu ñëw, ku-nu-la xam fan la jóge. Yeesu waxaat ci biir kër-gi Yàlla bi mu ngi jàngale ak mu ngi wax: ngeen xam ma ak ngeen xam fan

maa jóge; ak suma bopp maa ñëwul, waaye dëgg la kiy yónne ma, kiy ngeen xamul; man xam naa ko, ndax suma bopp la maa jóge ak moom yónne na ma. Ñu ngi jéem donc moom ngir tëj ko, te beneen bu ñu dul defal loxo bi ci moom, ndax waxtaanu moom dees ñëw. Bëgg-bëgg ci ñu ci mbooloo mi dañu gëm ci moom te dañu naan ne Kristaa bi, bu mu ñëwee, ndax du ñu gis ay siñ yu bari ci yépp yi moom def. Farisiyaŋ yi dëgg-nañu ne mbooloo bi dafa murmur ci bëre moom yépp yooyu, te yónnee-nañu assistants, Farisiyaŋ yi ak chief priests yi, ngir ñu mujj seize moom. Yeesu naan ne, Dama ci jamono yu ndaw rekk ak yeen, te dinaa dem ci kuy yónne ma. Dinaa wut ma te dinaa gis ma, te fi ma ngi, yeen mënuloo ñëw. Yuuf yi wax ci biir-biir: Fan moo ngi dem, ndax ñuñu ñuul gis ko? Ndax dafa bëgg a dem ci sapaandeem yi Gereg yi te jàngale Gereg yi? Kan mooy bii làkk bi mu wax: Dinañu wut ma te du ñu gisa ma, te fi ma ngi, yeen du ñu mën ñëw? Ci bësu fan ci bësu mag ci njëkk-alal bi, Yeesu teg te mu woy mu naan: Su ku nekk am mën, na mu ñëw ci sama biir te mu naan. Kuy gëm ci man, ni téeré bi ne, dëkk yu ndox ci biir saa biir dinañu daldi ndox bu dundë. Lii te wax ci mbir Yóor bi ñu gën a jël ñi gën a gëm ci moom, ndax Yóor bi Benn du ñu ko am, ndax Yésus du ñu ko yéex. Bari ci ndimbalante yi, bu ñu déggee baat bi, dañuy wax: Kii moo ngi dëgg ki prophète bi; yeneen dañuy wax: Kii moo ngi Almasiihu; yeneen dañuy wax: Ndax Almasiihu dinañu ñëw ci Galile? Ndax écriture bi waxul ne ci réew bu Dawuda ak ci Betleyem, dëkk bi Dawuda nekk fi, Kristaa dinañu ñëw? Ngir ci mbooloo mi am na sabab mu. Ñepp-ñepp te ñoom bëggoon ci ñoom jàpp moom, waaye dara dajale ci moom loxo yaram. Ñëwoon nañu kon ay jamonkat ci

saraxalekat yi ak Fariseeñ yi, te yëne nañu leen ñoom: Lu tax amuloon ko indil? Assistants yi jëkkarlo nañu, nañu naan: nit bu nekk nañu wax benn dara ci ni this nit yi wax. Pharisees yi answered leen: ndax yeen itam dangeen been led astray? Amul ku ci seen boroom yi gëna ko walla ku ci Farisiyeen yi? Waaye ngir-gi bii ñu xamul loi bi ñu naan nañu, Nikodeem ko wax leen, kii ñëw guddi ci biir la jëm, benn ci ñoom la; ndax loi bi ñu juddu nit ki, su xamul ko dégg ci biir la njëkk te xam lu mu def? Ñu tontu te ñu wax ko: Ndax yow itam nga jóge ci Galile? Seet te gis ne prophète bu jóge ci Galilée amul. Te nekk benn benn dem ci kër am.

8

Yeesu dem na dem ci tundu olive yi, te ci suba dem na dellu tudd ci temple bi, te nit yi yépp di nañu ñëw ci kanaam, te topp na jàng leen. Yow ñu njëkk, yow saraxalekat yi ak yow Fariseeñ yi, ñu indil jigéen ju ñu japp ci seen ak jëkkër, te ñu ko takkal ci biir, ñu naan ko: boroom jabar, jigéen jii ñu ko japp ci seen ak jëkkër bu bees; te ci yoon wi ñu, Musa wajal ne ñu feccee ñi ñu mel ni. Yow ndax lan nga wax? Waaye benn wax nañu loolu, ngir jéema ko, ngir am ay tóor ci biir moom. Waaye Yeesu mu xool ci suuf, mu bind ak baaraam bu guddi ci suuf si. Ndax bu ñu ngi ci tollu ci laaj lañu ko, mu yekk te wax leen, kuy jëkk ci yéen, bu njëkk mu dëkk ci njëkkal tere ci kanaam. Te mu noppi kàtté, mu bind ci suuf. Waaye bu ñu dégg, ñu génn benn ci benn, ci tambali ci ay mag-yi, te Yeesu daldi ak jigéen ji ci biir. Bi mu yëkkati, Yeesu

wax na ko: jigéen, fan la ñu ngi? Ku-ñu ñi ata weccee la? Waaye mu naan: amul ku, Boroom. Waxoon na Yeesu: waaye maa ngi yow xam-xam-u bon ci sa; dem te ci leegi ba noppi bul jañ̃ tuuti. Leegi loolu, Yeesu wax nañu ko ci ñoom, mu ngi ne: Maa ngi leer bu àdduna bi, kuy ma topp du ñu daw ci ngelaw, waaye am na leer bu dundu bi. Farisiyaaŋ yi nañu ko ne, Yaw ngi témoigner ci sa bopp, témoignage ba nga def dëggul. Yeesu tontu te wax leen: su fekkee man maa ngi témoigner ci sama bopp, sama témoignage dafa dëgg, ndax xam naa fan maa jóge ak fan maa ngi dem; waaye yeen xamuleen fan maa jóge walla fan maa ngi dem. Yéen ngi ñu juge ci lu jëkk ci yaram, man duma juge ku ñu nekk. Te su ma xam ci waxtu, xam-xam bima am na dëgg, ndax bokkuma kenn rekk, waaye man ak baay bi yónne ma. Te ci yoon bi nga am, bind na ne témoignage bu ñaari nit mooy dëgg. Man laa ngi ci gëm ci sama bopp, te baay bi yónne ma dafa gëm ci man. Dañuy ko wax ndax: Ana ngi sa baay? Yeesal Yeesu: xam-ngeen-uma man ak sama baay; su ngeen xamee man, ngeen nañu xamee itam sama baay. Yéeneeni yii baat yi, Yeesu wax na leen ci biir gàncax bi, mu ngi jàng ci biir tëmple bi, te ku ñu ñu jàpp ko, ndax saa am duñu ñëw. Yésu ne ko wax ci ñoom bëgg-bëgg: Man dëmma, te dinga ma seet, te dinga dee ci sa bàkkaar. Fan ma dëmma, yeen mënuñu ko jëm. Yiif yi ngi wax kon, mbaa dina ree bopp am, ndax dafa wax, fi ma ngi dem, yeen du mën a ñëw? Mu wax nañu ne: yeen dañuy jóge ci suuf, man dañuy jóge ci kaw, yeen dañuy jóge ci àdduna bii, man dumaay jóge ci àdduna bii. Wax naa ko ci donc ñu ne dinañu dee ci ay bàkkaar yu ñu, ndax su fekkee ñu amul yërmande ne man laa, dinañu dee ci ay bàkkaar yu ñu. Dañuy ko wax kanaa:

yow, kan la? Te Yeesu naan leen: ci tëkki bi, li ma ngi wax leen. Am-na-a bari lu ma wara wax ak yéene ci seen yoon, waaye kii yónni ma dëgg la, te man li ma dégg ci seen, lii ngi ko wax ci àdduna bi. Ñu xamuwoon ne dafa ngi wax ci baay bi ci ñoom. Yeesu wax nañu ko ndax kii: Bi ngeen yëkkatee Doomu Nit bi, ndax dineen xam ne man laa, te duma def dara ci sama bopp, waaye dama wax li Sama Baay jàngal ma. Ak yoon wi jëfandikoo ma nekk ak ma, Baay bi agguloo ma rekk, ndax man dama def lu mu bëgg bëpp waxtu. Bi mo ngi wax yépp yii, ñu bare jàmm ci moom. Yésu moo ngi wax ci yéwukat yi ñu jëkk ko ñu Yuda: su fekkee dëmee dëkk ci baat bi sama, dëgg la ñu jàngalekat sama, te dinga xam dëgg bi, te dëgg bi dina wóor leen. Ñu ko jaabale ci, ñu nekk garab-juddu Abraham te ñu amul boroom benn ku ci kanam. Kan la nga wax ne ñu dinañu am yoon? Yeesu wax nañu ko: Dëgg dëgg, damay wax leen ne kenn ku def bëccëg, jaam la ci bëccëg bi. Ndaw-jëf bi dëkk na ci kër gi ba ci jamono ji, waaye doom bi dëkk na ci jamono ji. Su donc doom bi dafa leen setal, dëgg-dëgg dinañu leen setal. Xamnaa ne yéene Abrayam la ngeen, waaye dañuy wut ma ragal, ndax baat bi sama du am ci yéen. Man ci jënd ci sama baay, maa ngi wax, ak yeen itam ci jënd ci seen baay, dangeen def. Ñu tontu te ñu wax ko: Baay-u ñu Ibraahiim la. Yeesu wax nañu ko: su fekkee doom yi Ibraahiim la ngeen, liggéey yi Ibraahiim ngeen ngi ko def. Leegi amuñu bëgg tudd ma, nit ku dëkk ci dëgg bi ma wax leen, bu ma deglu ci biir Yalla. Li Ibraahiima defuma. Dangeen def yëf yi baay yéen. Ñu naan ko kon: ñunu jógéewul ci bakkaar bu bon; am na ñu benn baay rekk, Yàlla. Yeesu ne wax nañu ko, su Yalla mooy baay-bi leen, danga nañu ko bëgg ma, ndax mën na jóge ci Yalla te jëm

na. Waaye jëm nañu ma ci sama bopp, waaye mooy yónne ma. Lu tax ngeen xamul waxu sama wax? Ndax amul yoon la mën a dégg baat bi, bi sama. Yéen dañuy jóge ci baay bi, Sëytaane, te dañuy bëgg def li baay bi bëgg. Kenn ki nekk nit-ku-ree ci njëkk-jamono te ci dëgg bi du takk, ndax dëgg amul ci moom; bu mu wax leb bi, ci sa bopp la wax, ndax dañu ko leb te baay am na ko. Waaye ndax dëgg bi laa wax, dugaluma. Kan mooy ki ci yéen dafa ma wone ci bëgg-bëgg? Su fekkee maa ngi wax dëgg, lan mooy sabab ngeen du sañ-sañu ma? Kuy jóge ci Yàlla dëgg yi wax yu Yàlla. Ndax li yéen dëggul, ndax ci Yàlla yéen jógul. Yuda yi jàngal kon te ñu wax ne ko, doo dëgg nu ne wax nu ne yaa ngi Samaritaan bi te yaa ngi am jinne bi? Jésus answered, Man amul demon, waaye damay honoré sama papa, te yéen dangay ñàkk ma. Waaye man, duma lajj sama gëm-gëm; am na ku ngi ko lajj te juddu. Dëgg na dëgg na, man ngi la ne, su ku nekk tëral sama baat bi, du gis dee ba yoon wi. Yaa ngi Yuuf yi wax ko kanaa: leegi xam nañu ne am nga jinne. Ibraahiim dee na te ay prophète yi dee nañu, te yaw nga wax, su kenn jàpp sama baat, du naan dee ba yoon wi? Ndax yow gën nga ci baay-u-nu Abraham, kuy dee? Te ay prophète yi dee nañu; lan nga di def ak sa bopp bi? Yeesu tontu: su man doxase sama bopp, sama gloria amul dara; baay am, sama baay la muy doxase ma, kiy ngeen wax ne Yoolu ngeen la, te ngeen xamul ko; waaye man xam naa ko. Te su ma wax ne xamuma ko, dinaa nekk ni yeen, kenn bu boroom wax wu genn; waaye xamna ko te tëral na erayam. Abraham, baay bi seen, bëgg na lool ngir gis bësu sama, te gis na te bëgg na. Yuif yi naan nañu ko: Fukk at ak ñaari at amul nga te gis nga Abraham? Yeesu wax nañu ko: dëgg dëgg, man ngi lay

wax, balaa Abraham amee, man ngi am. Noonu dañuy tëj bunt ngir ñu fey ko. Yeesu te nëbb na, te génn na ci biir gaal bi, jënd na ci biir ñoom, te yóbb na ci nii.

9

Te bu mu ngi dem, mu gis benn góor bu gëm ci diggante bi. Te seen jàngalekat yi lañu ko laaj ci wax: Rabbi, kan la bàkkaat, kii mbaa seen ndey ak baay, ngir mu jóge bu gàtt? Yeesu dégg na: doo woon kii muy bàkkaat te doo woon ay mbokk am muy bàkkaat, waaye ndax liggéey yi Yalla man nañu ci moom. Man dafa wara liggéey ay liggéey bu góor gi yónne ma ba noppi bés bi; guddi mi dinañu ñëw, te wakhtug ku nekk mënul liggéey. Bu ma nekk ci àdduna bi, dama nekk leer ci àdduna bi. Bi mu wax ñuy gëm, mu tuf ci suuf te dëkk na loto bu jëkk ak tuf bi, te mu tëj loto bi ci bët yu goor gu doy gi te wax na ko: dem feccal ci piscine bu Siloam, bu mu tekki ni yëgleem yoon. Mu dem ci kanaam, kon mu sànk, te mu dellu ak xool. Yoon yi ak yoon yi gis ko ci ginaaw bi ndax mu nékk gaw-gaw, dañuy wax: ndax kii moo woon yoon yi nékk te sàcc? Yeneen ngi naan ne moom la; waaye yeneen ngi naan ne dafa mel ni moom. Kenn ki nee ne man laa. Dañuy ko wax kon: kañu ubbi sa bët yi? Kenn ki dëgg te wax: nit ku tudd Yeesu defal tànn te sàcc ko ci sama bët yi te wax ma: dem ci piscine bu Silowaam te sàcc; waaye demoon te sàccoon, gis naa. Ñu ne ko donc: Ana mu nekk kenn bi? Mu ngi ne: xammuma. Dañuy toog ko ci Farisiyen yi, kiy bu bëgg a gis bi ci jamono. Waaye dëkk na àllarba bu njëkk bi waktu Yeesu defal

na tànneef bi te ubbi na bët yu moom. Kenn te Fariseeñ yi itam lañu ko laaj ni mu am gis. Waaye mu ngi ko wax leen: mu dafa samp tànneef ci sama bët yi, te ma sanku ma, te dama gis. Noonu beneen yi ci Farisien yi nañu ngi ne: kii nit ki du ñëw ci Yalla, ndax sabbat bi dafa warul tëral. Yeneen ngi naan: nan la góor gu bàkkaar mën a def ay siñ yi ci ni? Te benn xeex bu mag nekk na ci ñoom leen. Ñu ngi wax ci goorgi bu gëñ bëgg-bëgg: yaw, lan nga wax ci moom, ndax muy ubbi sa bët yi? Waaye mu ngi ne dafa naan kilifa. Yuuf yi amul gëm ci moom ne mu gis doy te gis ba ñu woo ndigël sa mbokk am bu gis bi te ñu laaj leen ne: ndax kii la sa doom, yeen ngi ne dinañu ko jur gis doy? Naka donc bi léegi dafa gis? Waaye sama mbokk yi jàngal leen te wax: xam nañu ne keneen mooy sama doom te ne juddu la jibbu; waaye leegi ndax nañu gis xam nañuko, walla kañ ubbi sama bët yi ñu xam nañuko; moom am na àtt, laaj leen ko, moom dinañu wax ci bopp am. Yéen yi wax nañu mbokk am bu góor gi, ndax dañuy ragal Yuwif yi; ndax dëkk bi Yuwif yi dañuy dëkk ci benn wax mu nekk ni su ku nekk wax ne moom Krist la, dina ko gën ci kër-gal gi. Ndax loolu waajur yi am ne dafa am at, jël koo laaj. Noonu ñu wëy ñaari yoon nit bi mu nékk gaw-gaw, te ñu ko wax: jox Yalla barkeel; nun xam ne nit bii dafa bakkan. Kenn ku nekk daal jàngal te wax: su nekk ni dëkk bu bés la, xam-uma; benn dara xam naa, ne mu ngi ma gis te, leegi dama gis. Ñu naan ko tubaab: Lan la def la? Naka mu ubbi sa bët yi? Mu jàngal leen: Waxoon nañu la ñu ko bariwul, te dégg-uleen; lu muy dëgg bëgg-ngeen dégg kenn? Ndax yeen itam dangeen bëgg nekk jàngalekat yu moom? Ñu ko yàq te ñu ne: yaw nga jàngalekat boobu; waaye nun, Musa jàngalekatam lanu. Ñu xam

ne Yàlla wax na ak Musa; waaye kii, xamunu lu muy fekk. Nit ki daldi te wax leen: ndax ci loolu dafa am yéene, ne yeen xamuloo li muy jóge, te dafa ubbi sama bët yi. Xam nañu te ni Yàlla déggul ay bëgg-jàmm, waaye su am na ku gën a jàpp Yàlla te def sa bëgg, kii mooy Yàlla dégg. Ci jamono bi, dégguma ne ku nekk ubbi bët bu góor bu jóge ci jiitu. Su nekk ni kii amul boole ci Yalla, du mën a def dara. Ñu tontu te ñu wax ko: ci bëgg-bëgg la jibbu lépp, te yow, yaa ngi jàng nu? Te ñu ko génn ci biir. Yeesu dégg ne ñu ko tànkale ci biir, te gis ko na wax ko: ndax yow danga seet ci Doom Yàlla? Kii nit jàngale te wax: Kan la, Boroom, ndax ma gëna ko gëm? Yeesu wax na ko: nga gis ko te kiy wax ak yaw moo ngi nii. Mu naan ne: dama gëm, Boroom; te mu njaboot ko. Te Yéesu ne wax: Dimbali man jóge ci àdduna bii, ngir ñi gis-u-ñu wóor a gis te ñi gis-y wóor a am ñu gàtt-gàtt. Te yeneen yi nekk ak moom ci Farisiyeen yi deglu ñu xeyu yii, te wax nañu ko: Ndax nun itam dañu nu gëm? Yeesu wax nañu ko: su fekkee doon ñuul, du ngeen amul bàkkaar; waaye leegi dañuy wax ne gisoon nañu; noonu la bàkkaar bi ngeen mën a teg.

10

Dëgg dëgg, damaa nëw leen, kuy duggul ci bunt bi ci kaw parc bi ñëw yi, waaye muy dëkk ci beneen bërëb, moo ngi sàcc ak jambur; waaye kuy duggul ci bunt bi, moo ngi kaw-kaw ñëw yi. Kii, kilifa bunt bi ubbi na ko, te yaw yi dégg na nopp am, te yaw yi am bopp bi woo na leen ci tur, te génne na leen. Te bu mu génnee yaram-yaram yi am, mu dem ci biir ñoom, te yaram-

yaram yi topp ko, ndax xam nañu nopp am. Waaye ku ñu xamul dinañu topp, waaye dañuy rëw jëm ko, ndax xamul nañu nopp yi ñu xamul. Yéesu wax nañu leb bi ci ñoom, waaye ñoom xamul luy wax leen. Kon Yeesu wax nañu ko kenn ci biir, wax na: dëgg dëgg, man ngi wax leen ne man laa bunt bi ñaw yi. Ñépp ñu ñëw ci kaw am, dañu jëf seen ak jëf seen; waaye ñaar yi dégguwul leen. Man ngi bunt bi; su ku nekk duggal ci man, dinañu ko fay, te dinañ duggal te dinañ génn, te dinañ gis naaw. Sàcc bi duñu ñëw bu tax dara te ndax mu gën ubbi te sacrifice te rëy; man ñëwoon ndax ñu am nguir te am ci lu bari. Man laa ngi mbir mi baax. Kuy xaréet bi baax mooy daan sa bakkan ci bittéeyu yaw yi. Waaye kuy liggéey la rekk te doonul kuy xaréet, yaw yi doonul sa yaw, dafa gis buki njàng bi ngiy ñëw te dafa yàbb yaw yi te dafa rëy, te buki njàng bi dafa ñàkk leen te dafa sañ-sañ yaw yi. Ndaw-ndaw bu jëfandikoo bi daw, ndax dafa jëfandikoo te xarit yu ndaw yi amul ko sañ-sañ. Maa ngi bëgg-bëgg bi bu baax, te xam naa sama yëf yi te xam nañu ma sama yëf yi, ni xam naa ma sama baay te maa ngi xam sama baay, te dañ koy jënd sama bët ngir yëf yi. Te waaye am na ma yeneen yow yi ñu nekk ci biir parc bii te, waaye ñoom itam war na ma indil ñoom, te dañuy dégg sama baat, te dina am benn daara, benn kaw-kaw. Ndax li, sama baay dafa ma nob, ndaxte man dama dëkk sama bakkan, ngir ma jël ko ci kanam. Kenn ku nekk dafa jël ko ci man, waaye man laa ko dëkk ci sama bopp; autorité laa am ngir dëkk ko, ak autorité laa am ngir jël ko tuuti; bii ndigël jëloon naa ko ci sama baay. Bëgg-bëgg bi, kon, mu am leegi ci biir Yuuf yi ndax baat yii. Waaye bëri ci ñoom dañuy wax: am na jinne te dafa dof; lu tax ngeen ko dégg? Yeneen ngi naan: yii etuuñ yi

dañu wax du etuuñ yu ku jinne am; ndax jinne mën na ubbi bët yu gëm yi? Am na ñëw bi dédikasioŋ ci Jerisalaam, te seddo la, te Yeesu mënoon naan ci biir taabal bi ci poortik bu Salomoon. Noonu Yuuf yi rëndal nañu ko te wax nañu ko: Naka ba kanuy jël bëgg-bëgg bu ñu? Su yow la Kristaa, wax ñu ko ak jamonoy. Yeesu jàngal leen: wax nañu la, te doo gëm; liggéey yi ma ngi def ci turu bopp sama baay, yooyu ngi leer ci man; waaye yeen doo gëm; ndax yeen doo ci sama ñaw yi, ni ma ngi wax la. Ñaw yi, sama ñaw yi, dégg nañu sama baat, te man xam nañu leen, te topp nañu ma, te man joxe nañu leen bakkan bu yàgg la, te du ñu reer ba ab yàgg, te ku nekk mënul ñaaw leen ci sama loxo. Sama baay, ku ma jox, gën na ci ñépp, te ku nu nekk mënul jël ci loxo sama baay. Man ak Baay, benn la ñu. Yuwif yi teg nañu tuuti ak bëre xalaat ngir ñu fey ko ak xalaat. Yeesu wax nañu ko: liggéey yu bees yu baax lañu ma wone leen ci biir sama Baay; ndax liggéey bu njëkk ci yéen la ngeen seet ma ak pereer? Yuuday yi dañu ko jaab ci wax ne: ci liggéey bu baax duñu la seet te, waaye ci tànneef, te ndax yaw nit la te nga di def sa bopp Yàlla. Yeesu wax nañu ko: Ndax binduwul ci loi bi ñu, man waxoon na, yéen yaa ngi yéréem? Su mu wax ne yeneen yépp yaa ngi yoon jëfandikukat yi, yépp yoo ngi ne baat bi Yàlla dafa am ci yéen, te téeré bi du mën gis tuuti, kenn yaa ngi ne yépp yoo ngi ne baay bi wéyale te yénnale ci àdduna bi, yéen ngi ne danga réere Yàlla, ndax ma ne dama Doom Yàlla? Su defuma dëkk liggéey yi baay-am, bul ma yërmandeel; waaye su dëkkee, ndaxte su yërmandeeluñu ma, liggéey yi yërmandeelleen, ngir xamleen te yërmandeleen ne baay-am ci man ak man ci moom. Ñu ngi seet kon ba mu nekk ci biir loxo ñu bàyyi ko; te mu génn

ci loxo ñu. Te mu dem ci kanam, daaw Jordaan, ci bëj-u bi Yohaana di bindkat ci njëkk, te mu dëkk fii. Te benn ay nit yu bari ñëw ci kanaam moom te naan ñu ne Yohaana amul dara dëkk, waaye lépp li Yohaana wax ci kanaam boobu, dëgg la. Te bëri bari ñu gëna ko fii.

11

Amoon na benn ku feebar, Lasaar, ci Betani, ci ndakaaru Maria ak Marta, rakkaaju am. Mariyam mooy jigéen ji dafa sëddale Boroom bi ak tùmbi te dafa sëccale tànk yi ñu mooy tànk bi ak bët yu mooy bët am, mu nekk mooy jigéen ji mag bi ñu mooy mag Lasaar dafa feebar. Kon ndey yi yónnee ko ci kanaam, nañu naan: Boroom bi, xool, kuy ngay bëgg moom feeñ na. Bu Yéesu dégg, dafa ne: bii feebar duñu ko ci dee, waaye mooy ngir réew bu Yàlla, ngir Doom bu Yàlla mën a am réew ci bitim reer bi. Yeesu bëgg na Martha ak rakkaaju jigéen am ak Lasaar. Ndax bu mu dégg ne mu yagg, ba mu demee mu ngi fi mu nekk ci benn ñaari fan; ba leegi bu ñu waxee ci jàngukaatam yi: ñu dem ci Judée bale. Jàngukaay yi naan ko: Rabbi, leegi Yuda yi dañuy wut bëgg fey la ak tere, ndax dangay dellu fay? Jésus tontu na: ndax fukk ñaar waar yu bés bi am? Su ku nekk daldi ci bés bi, dañu ko ñaaw, ndax dafa gis leer bu àdduna bii; waaye su ku nekk daldi ci guddi gi, dañu ko ñaaw, ndax leer bi amul ci moom. Mu naan yépp yi, te ci kanam wax na leen: Lasaar, sunuy xarit, dafa neelaw; waaye damay dem ngir réew ko. Jàngalekat yi ne ko: Boroom, su fecc na nelaw, dinaa gëna. Yésu ngi ngi wax

ci lu nekk ci dee bi mu am; waaye ñoom ngi ñu xalaat ne mu ngi wax ci nelaw bi ci nobb. Ndax keneen, Yeesu wax nañu ko ak dëgg-dëgg: Lasaar dee na, te kontaan naa ci seen boppam, ngir ñu gëm, ndax amuma fii; waaye dem nañu ko. Thomas bi ñu wax ne Didymus wax na ci sama xarit yi ñu jàng ci benn kaw: Ñu dem itam ñu dee ak moom. Bi Yeesu ñëw kon, gis na ko am ñeent fan yu bariwoon ci kàburu bi. Beetaani dafa neex ci Jerisalaam, ni fukk ak juróom baar estàdd, te bari ci Yehudi ñu ñëw nañu jëm Marta ak Maria ngir ñu noppale leen ci lu jëkk mag-ñoom bi. Martha bi, bu mu deglu ne Yeesu dafa ngi naw, dem na jëkk ko; waaye Marie dafa ngi topp ci kër gi. Marthe wax na ci Yeesu: Boroom bi, su fekkee nga fi nekk, sama rakk dees. Waaye ak léegi, xam naa ne luy yépp nga laaj Yàlla, Yàlla dinaa la jox. Yeesu ngi ko wax: sa mag bi dina wone. Marta ko wax ne ko: xam naa ne dina wone ci woneelu ci bësu njëkk bi. Yeesu naan ko: man laa woyofukaay bi ak nguir bi. Kuy gëm ci man, ndaxte bu dee, dinaa dundee; te ñépp luy dundee te gëm ci man du dee ci yoon wi. Ndax dangaa gëm loolu? Mu ngi ko wax: waaw, Boroom bi, man dama gëm ne yaw nga Kristaa, Doomu Yàlla, ku ñëw ci àdduna bi. Te ndax wax yépp yi, dem na te wëy na Mariama rakk am te wax na sutura: Boroom njàng bi fi nekk na te dafa lay wëy. Moom bi ndax dégg na, tàmbalee na gàtt te ñëw na ci moom. Waaye Yeesu doonul dugg ci gokk bi, waaye dafa nekk ci bërëb biy Marta reer ne ko. Yaa yu Yuuf yi nekk ak moom ci kër gi te ngi ko farlu, bu ñu gisee Maryam ne gaaw la takk te génn, ñu ngi ko topp, ngi ne dafa dem ci sa-kër si ngir ñaan fii. Ndax Mariama bi, bu mu dellu fi Yeesu nekk, te gis ko, dafa daw ci tànk yi, te di ko wax: Boroom bi, su fekkee nga fi

nekk, sama rakk du dee. Yeesu kon, bi mu gisee ko dañu daañ ak yii Yuda yi ñu ñëw ak moom dañu daañ, dafa soxla ci bëgg-bëgg te dafa yéem bopp am, te wax na: ana ngeen dajale ko? Ñu ngi ko wax: Boroom bi, kaay te gis. Yeesu daldi. Yéef nañu kon Yiif yi: xool ndax lan mu ngi sopp moom; waaye yenn ci ñoom wax nañu: kii, kiy ubbi bët yu gëm bi, du mën a def ngir kii itam fay dee? Yeesu kon, leegi dañu ko yaakaar ci biir am, dafa ngi jëm ci bëru ndey; te dafa nekk gàtt, te benn pérre dafa ngi tëj ci kaw. Yeesu naan na: jekkale bunt bi. Marta, jigéen bu mag bi ki dee bi, wax na ko: Boroom, leegi mungi xoox; ndax fukk ay fan la. Yeesu wax na ko: ndax waxuma la ne su fekkee nga, danga gis barke bu Yalla? Noñu jël donc garab bi kuy dee bi nekk fi. Yéesu yomb bët yi ci kaw te ne: Baay, damay lay gàllu ndax dégg nga ma. Waaye man xam ne dégg nga ma toolu temps yi yépp; waaye ndax nit ñi takk ci biir la ko wax, ngir ñu gën xam ne yaw la ma yónni. Ak bés na wax yéen yooyu, mu woy ak baat bu mag: Lasaar, kaay fi, génn. Te kuy dee bi génn ci biir, mu ngi tëj ci tànk ak ci loxo ak bànde yi, te kanam bi mu ngi tëj ak seerwiyeet bi. Yeesu naan leen: Weccal ko te balal ko dem. Bari ci Yuuf yi, ñu ñëw fa Maryam te gis li Yeesu def, dañuy gëm ci moom. Waaye ñeneen ci ñoom demñu ñu ñëw ci Farisiyee yi te wax nañu leen li Yeesu def. Ndax loolu la ñu boole, saraxalekat yi ak Fariseeñ yi boole njëkk-asamble bi te ñu ngi ne: lan la ñu def, ndax nit mii dafa dëkk ay tànneef yu bari? Su ñu jël ko ci bii jëkk, ñépp dañuy sontu ci moom, te Roome ñuy ñëw te dañuy jël ñu ak bii bitim ak réew mi. Waaye benn ku ci ñoom, Kayif, mu nekk sarret bu mag bi ci at bii, wax na leen: yeen xamul dara, te xamuloo ne rafet na nu benn nit dee ci mbooloo réew mi te

réew mi lépp du yor. Waaye loolu xamul ne mu ngi ko wax ci sa bopp, waaye ndax mu ngi nekk saraxal bu mag ci at bii, mu ngi tànnal ne Yéesu dafa war dee ngir réew mi, te doo nekk ngir réew mi rekk, waaye ngir mu tànn xale yi Yaasin yi tasaar yi ci benn. Ci bés bi loolu kon, ñu naan ngir ñu fay ko. Yeesu kon tey dëkk ci seen-seen ci biir Yuuf yi, waaye dem na ci kanaam ci dëkk bi mu jëkk ci yoon bi, ci dëkk bi tuddu Efrayim, te fii nekk na ak seen jàngalekat yi. Waaye Pàsk bi Yéwu yi dafa jot nii, te ñu bari nit ñi jóge ci réew mi ci Jerisalaam àndal Pàsk bi ngir ñu seet leen bopp. Dañuy seet Yéesu kon te dañuy wax ak ñépp ñépp ci biir tëmple yi te nekk ci sa: lan la xam ne, ndax dinaa ñëw du ñëw ci fête bi? Ñu naan jox ak saraxalekat yi ak Fariseeñ yi ay ndigël ngir su ku nekk xam fi mu nekk, mu wax, ngir ñu mën ko dàkk.

12

Yéesu kon, ci juróom-benn fan ci Pâques bi, dem na ci Betaani, fi Lasaar bi dee na, moom Yéesu yéegal na ko ci ñuy dee yo. Ñu def na ko ndoon ceebu guddi fi, te Martha di naan, waaye Lasaar benn la ci ñi ngi toog ak moom. Kon Maryam, am naan jënd benn litr parfum nard bu baax bu jëm bu jafe bari, tëral tànk yi Yéesu te suñu ko ak bët bi am, tànk yi am; te ndakaaru bi dëkk ëk ci yoon bi parfum bi. Noonu benn ci jàngookat yi bu am woon, Yuda bu Simóŋ Iskariót, kuy nee ko joxe, wax na: Lu tax parfum bii jànduwul ci teemeer déem ak ñetti fukk denariye te joxe ko yéeneen ñi ñuul yi? Mu ne bii ndax dafa soxla yépp ci

mbindéef yi te deedeet, waaye ndax dafa doon sac, te am na kees bi te dafa doon tëj li ñu doon dëkk. Yésu dafa wax kon: Bàyyi ko, mu ngi ko moroom ngir bés bi ñu ngi ma dànnub. Ndax yéen am na ay mbiir yi ci biir yéen bu nekk bu nekk, waaye man du yéen am bu nekk bu nekk. Xalaat na ndax benn xeetu bu mag ci Yiif yi ne moo ngi fi, te ñëw ñu, dëkk boppam Yeesu rekk, waaye ngir gis itam Lasaar bu mu wuutal ci nit yu dee. Waaye sëriñ-sañ yi naan ñu ngir ñu ree Lasaar itam, ndax ay bëri Yuda yi dañu ngi dem ci barke bi mu am te dañu ngi sopp Yeesu. Ñu ngoon, ñu bari ñi ñëw ci àtte bi, bu ñu déggee ne Yeesu dina ñëw Jerisalaam, ñu jël ay garab yu palme yi te ñu génn ci topp am ak moom, te ñu woy: Osanna, am barke la ki ñëw ci tur Boroom bi, buur bu Israayil. Yeesu gis na benn mbaam-mbaam te togg ci kanamu, ni mu bind: bul ragal, doom ju jigéen bu Sion; xool, sa buur dafa ngi ñëw togg ci benn xaj mbaam. Yéeneeni yi xam-u-ñu koo ci njëkk bi, waaye bu Yeesu gëna, ndax nañu fàtte ne yéeneeni yi bind na ci moom, te yéeneeni yi def-nañu ko. Njëkk bi mu nekk ak moom dinañu témoigner donc yoon bi mu weet Lasaar ci kàbb bi te yéegal ko ci ñuy dee. Ndax loolu la xalaat yi topp ko, ndax déggoon ne moom defoon tànneef boobu. Pharisien yi donc nañu naan ci biir seen bopp: dangeen gis ne dañu amul njariñ dara. Xool, aduna bi dem na ci biir moom. Amoon na ñeneen Gerék ci ñi ngi takk ngir ñu njaboot ci àtte bi. Ñoom yi kon dañuy jël ci Philippe bii jóge ci Bethsaïda ci Galilée, te dañuy laaj ko te naan: Boroom bi, dañuy bëgg gis Yéesu. Philip ñëw te wax na ci Andreas, te ba leegi Andreas ak Philip wax nañu ci Yéesu; waaye Yéesu tontu leen te wax: Waxtu bi ñëwee ngir Doomub nit bi gëna wóor.

Dëgg na dëgg na, damay wax leen, su fekkee bëne mburu bi dajalee ci suuf bi dee, moom rekk dafa doon; waaye su fekkee dee, dafa am rëy yu bari. Kuy bëgg sa bakkan dinañu reer ko, te kuy seet sa bakkan ci àdduna bii, dinañu tëral ko ci nguuram gu dëggu. Su ku nekk daal ma, mu ngi ma topp, te fi ma nekk, foofu itam sama kër-gu-jëf dinaa nekk; te su ku nekk daal ma, Baay bi dinaa ko yërmande. Leegi sama xel mi dafa yagg, te lan laa wax? Baay, sauwe ma ci waxtu wii. Waaye ndax loolu laa jëkk ci waxtu wii. Baay, yéene sa tur. Noonu benn baat bi ñëw ci asamaan bi: te ma ngi ko yéréem te dinaa ko yéréem gën. Ndaw yi nekk ak dégg nañu ngi naan dëkk na; yeneen nañu ngi naan: ab kàddug wax na ko. Yeesu tontu te wax: nopp bi amul ci man, waaye ci yéen la. Leegi judgment la nekk ci aduna bii, leegi boroom aduna bii dinañu ko jëfandikoo ci biir; ak man su ma yëgaloon ci suuf, dinaa tëral ñépp ci sama bopp. Waaye loolu moo ngi ko wax ci wax-waxeet bu muy tànneewu ban xeetu dee la ñuy fas dee. Gëm bi tontu ko, Ñu naan dégg ci loi bi ne Almasiihu dina dëkk ba saa bi, te naka nga wax, war na Doomub nit bi gën? Kan mooy bii doom bi ci nit bi? Noonu Yeesu wax nañu ko: guddi tuuti ci waxtu, lumière bi nekk na ak yeen; demal ba ngeen am lumière bi, ndax ñuul bi nañu la daal; te kenn ku demal ci ñuul bi xam ul li muy dem. Ba ngay am na yéen luumière bi, soxlawoon ci luumière bi, ngir dinañu nekk doom yu luumière. Yéesu wax na ñuy yii, te dem na nëbb ci seen kanam. Waaye benn ay mbind yu bari mu def ci kanam ñu, ñu amul gëm ci moom, ngir baat bu Esayi kilifa bi wara dëkk, bu mu wax: Boroom bi, kan moo gëmoon li nu deglu? Ak loxo bu Boroom bi, kan mooy kiy ko wonewoon? Ndax loolu ñu mënul

gëm, ndax Esayi wax na ci kanam: mu ñuul na ñoom bët yi te mu tëj na ñoom xol bi, ngir ñu gënewul ak bët yi te ñu fahamewul ak xol bi te ñu dellusiwul, te dinaa ñu wër. Yéen yii Esayi naan bi mu gis barke bi am bi te wax ci barke bi am bi. Waaye te bari, ak ci biir ay boroom barke ñu bari gëna jàpp gëm ci moom, waaye ndax Farisiyee yi ñu waxul, ngir ñu ñu gën yore ci jamono bi; ndax ñu bëggoon barke ñit ñi gën ci barke Yàlla. Yeesu waxaat te ne: kuy gën a gëm ci man du gën a gëm ci man, waaye gën a gëm ci kiy yónne ma, te kuy gis ma dafa gis kiy yónne ma. Man jóge ci àdduna bi ñëw, ngir ku nekk ku gëm sama baat ci mbëggeel bi du teg. Te bu ku ne deglu sama baat yi te du kóol, man duma ko xeewu; ndax jóguma ngir ma xeew àdduna bi, waaye ngir ma sànni àdduna bi. Kuy bañ ma te du jël ay waxin yam, am na kuy xam ko; baat bi ma wax, mooy xam ko ci bësu njëkk bi; ndax man sama bopp waxuma, waaye Baay bi yónne ma, moom yépp joxe ma ay ndigël lu ma wax ak lu ma waxale; te xam naa ne diguël am bi mooy dundéef gu bari jawwu. Luy donc man di wax, ni baay bi waxoon ma, noonu lañu man di wax.

13

Avant benn-u-benn ci attes bi Pâques, Yéesu mu ngi xam ne wakhtou am demee ngir mu génn ci àdduna bii dem ci baay bi, mu ngi sopp sa bopp yëneen yoom yi ci àdduna bi, ba ci jeex mu sopp leen. Te ndekki reer bi, setane bi mu ngi am dugal dëkk ci bët bu Yuda bu Simóŋ Iskariót ngir mu jox ko, Yéesu mu ngi xam

ne Baay bi dafa jox ko ñépp ci loxo, te ne dafa génn ci Yàlla te dafa dem ci Yàlla, mu takk ci reer bi te dafa dox seen yere yi, te mu ngi jël towaal bi mu tëj ko ci bopp. Kañ mu doon tàmbali ndox ci bësu loxo, te mu tàmbalee tàngal tànk yi ci biir jàngalekat yi te mu tàmbalee saf ak serwiit bi mu doon tëj. Doon na ñëw donc ci Simon Pierre, te moom naan ko: Boroom, yaw dangay toog sama tanaan? Yeesu wax na te wax ko: lii ëpp dama def, yow xam-ul leegi, waaye xam nga ci kanam. Pétros wax ko ne: bu ñu ñëw, du nga waral sama tànk ba ci jamono ji. Yeesu tontu ko: su ma ñu ko rëcc, du am sa yëru ak man. Simóon Peer naan ko: Boroom bi, ñu ñu ñaan sama tànk rekk, waaye sama loxo ak sama bopp itam. Yeesu wax ko: kuy sànkuwaat amul soxla bu mu war a sànku tànk, waaye dafa set lépp; yeen itam dañu set, waaye dañu ñépp ci. Mu xam nit bi di jox ko; ndax loolu la mu wax: Lépp seen sedd deedeet. Bu mu feeñ ñu tànk yu ñoom ak jël seen yëre, te topp seen yëre, mu dellu tuuti, mu wax leen: Xam ngeen li ma def leen? Yéen woy ma, Jàngalekat bi ak Boroom bi, te baaxna léén wax; ndax dama koy. Su fekkee man maa ngi ñaan sa tànk yi, Boroom bi ak Jàngalekat bi, yeen itam war nañu ñaan tànk yu ñépp ñi. Ndax man joxe na leen benn misaal, ngir ni man def nañu ko ci leen, yeen itam def leen ko; dëgg dëgg dëgg dëgg laa ngi leen wax, jaam du mag ci boroom am, wala kilifa du mag ci kiy yónnee ko. Su fekkee ni xam nañu ñuy jàppale, am nañu barke su def nañu koy. Duma wax ci yépp yéen; man xam ñu ñuy tann; waaye ndax mbind bi ubbiku, ku lekk mburu ak man yóbbu tànk am ci man. Ci leegi bi, damay wax leen ngir li ci aayoon mu am, ngir su ñëwee dinañu gëm ne man laa ngi. Dëgg na dëgg na, man ngi ne leen, ku am ku yóbbu

su ma yóbbee benn, moom dafa ma am, waaye ku ma am dafa am kuy yóbbu ma. Bi Yeesu wax yépp yi, roh bi dafa yaakaar, te dafa témoigner te dafa ne: dëgg dëgg, dama la wax ne benn ci yéen dina ma jaay. Noonu dañuy xool ci ñoom ñoom yéeneen ak yéeneen, jàngalekat yi, te dañuy yaatu ci kuy ngi wax. Waaye amna benn ci jàngalekat yi ñu am daldi ci biir Yeesu, kuy Yeesu bëgg. Kon Simóon Peer fexe ko ngir ñaan xam kan la kuy wax ci. Te daas kenn ci baaraam Yeesu, moom naan na ko: Boroom, kan mooy? Yeesal na Yeesu: kenn koo mën a ngi ci kuy ma dippee mburu bi te joxe ko. Te bu mu dippee morsel bi, mu jox ko Yuda bu Simóŋ Iskariyot. Te ndax mburu bi, Sëytaane dugg ci moom. Yeesu nee ko donc: li nga def, def ko gisloo. Waaye benn ku nekk ci ñi ñëw naan xam-u-leen ne lan la wax ko; ndax yenn ñu xalaat, ndax Yuda am na kees bi, ne Yeesu dafa ko wax, jënd li ñu soxla ci àtte bi, walla liggéey yi mu jox leen yenn xaalis. Jël na donc mburu bi, ndaw bi génn na ci diir-diir; waaye guddi na. Bu mu génne, ndax loolu, Yeesu naan: leegi doomub nit bi gëna wóor, te Yalla gëna wóor ci moom. Su Yàlla gëna wóor ci moom, ak Yàlla dinaa ko wóor ci bopp am, ak ci gannaaw dinaa ko wóor. Xale yi yépp, ci diir yu ndaw laa ci seen biir. Dinaa wut ma, te ni ma wax ci Yiif yi ne fi ma dem, yeenaa mën nañu ñëw, te yéenaa wax naa leegi. Sama jëf-jëfal bu bees lañuy jox ngeen ngir ngeen sopp ñoom ñoom, ni ma ngi sopp ngeen ngir ngeen itam sopp ñoom ñoom. Ci loolu ñépp dañuy xam ne sama jàngalekat ngeen, su fekkee am ngeenleen mbëggeel ci biir seen bopp. Simon Peter dafa ko wax: Boroom bi, fan nga dem? Yeesu wax na ko: fi man demee, mënul nga leeral ma seet, waaye ci kanam dinaa ma leeral. Petros naan ko: Boroom bi, lu tax duma

mën a topp la léegi léegi? Dinaa def sama xel ngir yow. Yeesu wax ko ne: bakaan sa dangay topp ci man? Amen amen, dama lay wax, gannaaw du ñu toog ba nga naan ma ñetti yoon.

14

Bul jàppale seen xol. Soxlaan ci Yàlla, te soxlaan ci man itam. Ci kër gi sama baay, am na bërsëg yu bari; su amul, dinaa ko wax leen; dama dem ngir jëfandikoo leen benn bërëb; te su demoon te jëfandikoo leen bërëb, dinaa dellu te jël leen ci sama biir, ngir fi ma ngi, yeen itam moo ngi. Te foofu man dem na, ngeen xamante, ak yoon bi ngeen xamante. Thomas wax na ko ne: Boroom, xamuñu ko fi ngay dem; te noñu mën a xam yoon wi? Yeesu ko wax ne ko: man laa yoon bi ak dëgg bi ak nguir gi; ku ñu ñu dëkk moo ngi ñëw ba ci baay bi su dul dem ci biir sama. Su ngeen xam nañu ma, ngeen nañu ko xam sama baay itam. Te ginnaaw leegi ngeen xam ko te ngeen gis ko. Philippe naan ko: Boroom bi, wone nu baay bi te doy na nu. Yeesu naan ko: Waxtu bu bari maa ngi ak yéen, te xamuma la, Philippe? Ku gis ma gis baay bi; te naka nga wax, wone nu baay bi? Ndax du la gëm ne man nekk ci baay bi te baay bi nekk ci man? Ay waxu yi mën a wax leen, jëkkël sama bopp duma koy wax; waaye Baay bi nekk ci sama biir, moom mooy def ay liggéey yi. Damañ gëm ma ne man nekk ci Baay bi te Baay bi nekk ci man; waaye su fekkuñ, gëmañ ma ndax liggéey yi yépp. Dëgg dëgg, damay wax leen, kuy gëm ci man, liggéeyu muy def, moom itam dinañu koy def, ak yuy gën ci yooyu, dinañu koy def, ndax damay dem ci sama

baay, ak lu nekk su leen laaj ci sama tur, loolu dinaa koy def, ngir baay bi gëna yëg ci doom bi. Su ngeen laaj lu nekk ci sama tur, man dinaa ko def. Su fekkee nga bëgg ma, tëral sama yoon yi, te man dinaa laaj Baay bi te dafa dinaa jox leen beneen kilifa, ngir mu dëkk ak yeen ba yoon wi, Xel yi ci dëgg bi, bi aduna bi mënul jël, ndax gisul ko te xamul ko; waaye yeen xamoon leen ko, ndax dëkk na ak yeen te dinaa nekk ci yeen. Dinaa woon dilleen yéen ñu nekk góor-góor ñu amul nit; dama ñëw ci yéen. Ci tuuti benn tuuti, àdduna bi dañu koo gis, waaye yeen dañuy ma gis, ndax dama ngi nobb te yeen dinañu nobb. Ci bësu bii, dinañu xam ne man ngi ci sama baay te yeen ngi ci man te man itam ngi ci yeen. Kuy am sama ay sariya te ngi ko tëral, moom mooy kuy sopp ma; te kuy sopp ma dinañu ko sopp ci sama baay, te man dinaa ko sopp te dinaa wone ci kanaam sama bopp. Yuda, moom du Iskarioot, wax na ko: Boroom, lan la faye te nga bëgg a wone nu sa bopp te du wone àdduna bi? Yeesu dëggal te wax ko: su ku nekk bëgg ma, dina tëral sama baat, te sama baay dina ko bëgg, te dinañu ñëw ci biir am ak moom te dinañu def noppaliku ci biir am ak moom. Kuy bëgguma dafay tëral sama baat yu ma wax; te baat bi ngeen dégg duma sama, waaye mooy sa Baay bi yónne ma. Yépp yii man ngi leen wax ci sama toog ak leen; waaye jëmmaloo bi, Xol mi Sell mi baay bi dinaa yónne ci sama tur, moom dinaa leen jàng lépp te dinaa leen fàtte lépp yépp yi man wax leen. Jàmm dama jëkk leen, jàmm sama dama jox leen; du ni àdduna bi di jox, man dama jox leen. Bul jàppale seen xol te bul kóor itam. Dégg nañu ne man wax nañu, dëmma te dinaa dellu ci yéen; su bëgg nañu ma, bëgg nañu ñu kontaan ndax wax naa, dëmma ci sama baay; ndax sama baay gën na ma; te léegi

wax naa leen balaa mu am, ngir su ñëwee yëg nañu. Leegi-leegi bañ wax lu bari ak yeen; ndax boroom aduna bi dañuy ñëw, te amul dara ci man; waaye ndax aduna bi xam ne bëgg naa baay bi, te ni baay bi ma yónnee, noonu laa def. Tànnee, nanu dem ci fi.

15

Maa ngi loxo bu dëgg bi, te sama baay mooy kilifa bi. Ñépp gàncax ci sama biir bu amul rëy, dinaa ko jël, te ñépp bu am rëy, dinaa ko saf, ngir mu rëy bu bari. Léegi yéen a ngi sedd ci bittim baat bi ma wax leen. Dëkkal ci man, ak man ci yeen. Ni ñu ko def sama bant bi du mën a am réew bu nekk ci tepp bopp am, su fekkee dañu ko dajale ci gudi bi, kon noonu itam yeen, su fekkee dañu dajale ci man. Man ngi ngi loxo bi, yeen ngi ngi sàncaale yi. Kuy dëkk ci man ak ma ci moom, kii dafa am réew bu bari, ndax ngeen amul man, dinañu leen def dara. Su ku nekk du dëkk ci sama biir, dañu ko dajale benn gàncax te mu yàqu, te dañuy tànn ñu te dañuy dajale ci safara, te dañuy tox. Su ngeen dëkk ci man ak erayam yi dëkk ci leen, li ngeen bëgg, laaj leen ko, te dinaa ame ci leen. Ci loolu la sama baay am gëm, ngir yeen am réew bu bari, te yeen dinañu nekk sama jàngalekat. Ni Baay bi bëgg naa ma, noonu itam maa ngi leen bëgg; dëkkooku ci sama bëgg bi. Su fekkee ngeen tëral sama ay ndigël, dinaa ngeen dem ci sama mbëggeel, ni maa ngi tëral ay ndigël bu sama baay am te maa ngi dem ci mbëggeel bu mooy. Yépp yii laa wax ngeen ndax bëgg-bëgg bi sama nekk ci ngeen te bëgg-bëgg bi ngeen yomb na.

Lii mooy sarax bi sama, ngir yeen bëgg leen ñoom ci ñoom ni maa ngi bëggoon leen. Amul ku am bëgg bu mag ci bii, ngir ku nekk dañu ko war a daan sa bakkan ci biir sa xarit yi. Yeen xarit am ci man ngeen, su fekkee ngeen def çi lépp li man waxtaan leen. Leegi dara wax naa ko yeen jaam, ndax jaam bi xamul lu boroom am dafa def. Waaye yeen, waxoon naa ko xarit, ndax lépp li ma degloo ci biir sama Baay, wax naa ko yeen. Doo yéen la ñu tànn ma, waaye man la ma tànn yéen, te man dafa yéen wañi ngir yéen dem te yéen am rëy, te rëy yéen dafa dëkk, ngir lu nekk ñu laaj Baay bi ci sama tur, mu jox yéen. Yéen yii lañu ma waxaan, ngir yeen sonnu ñoom ñépp. Su aduna bi dañu ko seet, xam leen ne man la ñu seet ci njëkk ci yeen. Su ngeen jóge ci àdduna bi, àdduna bi nañu ko bëgg sa bopp. Waaye ndax jóge ci àdduna bi ngeen ul, waaye man tànnoon nañuleen ci àdduna bi, ndax loolu àdduna bi dafa leen seet. Fattaliku baat bi mu mën a wax leen: jaam du mag ci boroom am. Su ñu ma ñaanee, ñu leen ñaan nañu; su ñu tëral sama baat, ñu leen baat tëral nañu. Waaye yépp yooyu dañuy def leen ndax sama tur, ndaxte xamuñu kiy yónnee ma. Su ma añuwul te waxul leen, amul nañu bàkkaar; waaye leegi amul ñu lëkkalekaay ci bàkkaar bi ñoom. Kuy ma ñaaw, ñaaw na sama baay itam. Su ma defuma liggéey yi ci ñoom, yu benn ku ñépp defuma, dañu amul bàkkaar; waaye leegi gis nañu te tooy nañu ma ak sama baay. Waaye ngir baat bi binduwul ci leer bi binduwul ci sarax bi ñoom, ndax ñu ñaan ma saa-saa. Bu Njiit bi ñëw, kenn ki ma ngi woo ak yeen ci biir Baay bi, Xel-yi Dëgg bi, bu ñëw ci biir Baay bi, moom ngi naa téye ci man; te yeen itam dinga téye, ndax dale ci njëkk ngeen ak man.

16

Yéen yi laa ko wax ngeen bañ ñu dëkk ngeen. Ñu ngi leen def yeneen yu ñu gën ci jamono bi, waaye dina ñëw benn waxtu ngir ku nekk ku leen rey dóóte ne dina jox Yàlla sarax. Te ñu ngi def yépp yi, ndax xamuñu baay bi ak man. Waaye yépp yi ma ngi leen wax ngir su waxtu bi ñëw, nga xasuleen ñoom ndax maa ngi leen wax. Waaye yépp yi ma waxul leen ci njëkk bi ndax dama ngi ak yeen. Leegi bi waaye damay dem ci kuy yónne ma, te ku ñu ñoo laaj nañu ma fan ngay dem, waaye ndax man wax nañu leen yéen xol, bëgg-bëgg bi fey nañu leen seen xol. Waaye man, dëgg bi laa ngi wax leen: rafet na leen ngir man dem. Su man demuma, Avocat bi dinañu ñëw ci yeen; waaye su ma demee, dinaa ko yonnee ci yeen; te su ñëwee moom, dinaa wax lu xam ci àdduna ci bàkkaar gi, te ci yoon wi, te ci jugement bi. Ci bëgg-bëgg bi, ndax ñu ngi amul gëm ci man; ci yoon-yoon bi, ndax dama ngi dem ci sama baay te ngeen ngi gis ma ci kanam; ci yéene bi, ndax boroom aduna bii dañu ko yéene. Leegi am naa lu bari te am naa ci wax leen, waaye dinañu ko doxal leegi. Bu mu ñëw, kenn koo, Xeltu Dëgg bi, dinaa la yor yéen ci dëgg bi lépp; ndax dina wax ci sa bopp, waaye li lépp mu deglu dina ko wax, te yeneen yi ñëw dinaa la wax. Kenn ki dina ma yombal, ndax dina jël ci sama ak dina wax leen. Lépp yi yépp baay bi am, sama la; ndax loolu laa wax ne dinaa jël ci sama te dinaa wax leen. Tuuti te dinañu gis ma, te tuuti te dinañu gis ma, ndax dama dem ci baay bi. Ñu ne ci seen jàngalekat yi, benn ci benn: Lan la nekk li mu ngi wax ñu, tuuti

te du ñu gis ma, te tuuti te ñu na gis ma, te ndax dama dem ci baay bi? Dañuy wax kon: lan la lii muy wax ndaw bi? Xamuñu lu mu wax. Yésu xam ne dañuy bëgg laaj ko, te wax nañu ko: dinañu wut ak ñeneen ci li waxoon ne, tuuti te dinañul gis ma, te tuuti te dinañu gis ma? Dëgg dëgg dëgg, damay wax leen ne dinañu ree te dinañu taamu yeen, waaye aduna bi dina neex; yeen dinañu am bëgg-bëgg, waaye bëgg-bëgg bi yeen dina dox neex; jigéen bi bu mu juddu, am na bëgg-bëgg, ndax waxtu am bi jot na; waaye bu mu juddu doom bi, dara wara fatte bëgg-bëgg bi ndax nit ñu juddu ci aduna bi. Te yeen donc am na yeen bañ ci leegi; waaye dinaa gis yeen tubaab te bëgg na yeen xol, te bañ yeen ku ñu ñu dëkk. Te ci bësu bi, dinañu ma laaj dara. Dëgg dëgg, dëgg dëgg, damay wax leen ne li ñépp ngeen laaj Baay ci sama tur, dinaa leen ko jox. Ba leegi amul dara damañ ñaan ci tur sama; ñaana te dangañ am, ndax bëgg-bëgg bi leen mën a fey. Yépp yi ma wax leen ci bëccëg; waaye dañu ngi ñëw waxtu bi du ma waxul leen tuuti ci bëccëg, waaye ci tëral dinaa wax leen ci Baay bi. Ci bés bi ci tur sama dinañu laaj; te dumaañu wax leen ne man dinaa laaj Baay ci seen bàkk; ndax Baay bi kenn bëgg na leen, ndax yeen bëgg nañu ma, te yeen seet nañu ne man génn ci biir Yàlla. Démoon naa ci biir baay bi te jëkkoon naa ci àdduna bi. Leegi, dinaa fay àdduna bi te dinaa dem ci baay bi. Xaleyaabu am yi naan ko: xool, leegi danga wax ak juroo, te benn lëkkalook du nga wax. Leegi dañuy xam ne nga xam yépp te amul soxla ngir ku la laaj. Ci loolu dañu gëm ne nga jóge ci Yàlla. Yeesu tontu leen: leegi ngay gëm; xool, waxtu bi dafa ngi ñëw, te leegi dafa ñëwoon, ngir yeen yépp ñu sànse, ku nekk dem ci sa bopp, te yow man rekk muy bàyyi ma; te duma

nekk kenn rekk, ndax sama baay ak man la. Yéen yii laa wax ngeen baat ngir ci man ngeen am jàmm. Ci àdduna bi dinañu am tëral ak cosaanu; waaye amul xol-xonq, man ngi ñëw àdduna bi.

17

Yéeneeni lañu Yeesu wax, te yomb na bët yi mu am ci asamaan te ne: Baay, waxtu bi ñëw na; yore sa doom, ngir sa doom itam yore la, ni mu jox ko boroom ci bëpp yaram, ngir lépp li nga jox ko joxe leen dundub bu yéex. Bii te moo ngi dundee bu àdduna wi, ngir ñu xam yow, Yàlla bu benn bu dëgg rekk, ak kiy yaa yónni, Isa Almasiixa. Maa ngi la yéréem ci suuf àdduna bi, liggéey bi jekkoon naa ko nga may ma ngir def; te léegi yéréem ma yaw, Baay, ci sa biir ak buur bi ma am ko ba tàmbalikoon àdduna bi am ci sa biir. Waxoon naa sa tur ci nit ñi nga jox ma ñu ci àdduna bi. Ñoom yaa ngi am yow te la ma joxe leen, te ñoom ngi tëral sa baat. Leegi ñu xamoon ne lépp li nga ma jox, ab sa yoon la; ne baat yi nga ma jox, joxoon nañu ko leen, te ñoom itam amoon nañu ko, te xamoon nañu dëgg ne ab sa yoon la génnoon, te seetoon nañu ne yaw laa yónne. Man dimbali ci seen barke; dimbali-ma-u ci àdduna, waaye dimbali ci ñi nga ma jox, ndax sa yaw la ñu, te sama yépp sa la, te sa yaw sama la, te am-na-ma ngelaw ci ñoom. Te déedéet nañu ma ci àdduna bi, te ñoom nañu ci àdduna bi, te man dina ñëw ci sa. Baay bu sell, tëral leen ci sa tur bu nga may ma, ngir ñu nekk benn ni nu ñu. Bu ma nekk ak ñoom ci àdduna bi, man maa ngi ñoom gëm ci sa

tur. Ñi nga ma jox, maa ngi ñoom tëral, te benn ci ñoom reer wuute doomug réy bi, ngir mbind bi am na njëkk. Leegi te dama ngi ñëw ci sa yoon, te dama ngi wax yépp yi ci àdduna bi ndax ñu am bëgg-bëgg bi sama bi mu feex ci ñoom. Man joxe leen sa baat, te àdduna bañ koy seet, ndax ñuul nañu ci àdduna, ni man maa ngi ñuul ci àdduna. Dama wax walla nga yóbbu leen ci àdduna bi, waaye nga gëstu leen ci boroom bàkkaar bi. Ñu ñooy ci àdduna bi, ni maa ñooy ci àdduna bi. Yàlla-waay ñu ci dëgg-dëgg ba nga; baat bi sa baat dëgg-dëgg la. Ni nga ma yónnee ci àdduna bi, maa naa ko yónnee ñoom ci àdduna bi. Te ci seen bëgg-bëgg, man dama seet sama bopp, ngir ñoom itam ñu am seet ci dëgg. Dëkk woon, dajeloo ci ñoom rekk, waaye ak ci ñiy gëm ci baat bu ñoom ci man, ngir ñépp nekk benn, ni yow, Baay, ci man te man ci yow, ngir ñoom itam ci ñun nekk benn, ngir àdduna gëm ne yow yónne ma. Ak man, gëstu bi nga ma jox, joxe naa ko ñoom, ngir ñu nekk benn ni nu nekk benn, man ci ñoom ak yow ci man, ngir ñu nekk ñu parefet ci benn, ak ngir àdduna bi xam ne yaw la ma yónne te nga nañu bëgg ñoom ni nga ma bëgg. Baay, ñu nga may ma, dama bëgg ndax fan maa ngi, ñu itam ak man, ndax ñu gis boroom bi sama bi nga may ma, ndax la ma bëgg ba taalif àdduna bi. Baay bu am jëm, te aduna xamul la, waaye man xamoon naa la, te ñoom xamoon nañu ne yaw yónnee ma; te waxaloon naa leen sa tur te dinaa waxale, ngir mbëggeel bi nga ma mbëggeel nekk ci ñoom, te man nekk ci ñoom.

18

Bi Yeesu wax yii, dem na ak seen jàngalekat yi, dëkk ci bëj-gënaaw Kidron, fi amna ab jàrdin, mu dugg ci, yëpp ak seen jàngalekat yi. Xam na itam Yuda bu ngi ko joxe sa boppam, ndax lu ñu ngi Yéesu ak seen jàngalekat yi topp fa ci benn taatu yoon. Kon Yuda am na kohort bi ak jëfandikukat yi jóge ay saraxalekat yi ñuy gëna mag ak ay Farisien, dañu ñëw fii ak ay flambeau ak ay lampe ak ay aaram. Yeesu kon xam-na yëpp yuy ñëw ci kanamu, génn na te wax nañu: Kan ngay wut? Ñu ko jaabale: Yéesu Nazaréen bi. Yeesu ngi naan leen: man laa. Te Yuda bu mu nëbbee moom nekk ak ñoom itam. Bu mu naan leer leen ne Maa ngi ci, ñu dem ci ginnaaw te ñu daje ci suuf. Leegi kon lañu ko laaj: Kan ngay wut? Te ñoom nañu ne: Yéesu bu Nazarét bi. Yeesu tontu: Waxoon naa la ne dama. Su kon ngeen ma seet, balal ñoom ñu dem, ndax baat bi mu wax bi noppi, ne ñoom yi nga ma jox, duma ree benn ci ñoom. Simóon Peer donc, am na garab, génne ko, te fay jàmm bi saraxale-boroom bi, te far nopp bi ñaari am. Waaye tur jàmm bi, Maalxos la. Yéesu wax na ci Péteer: Dañal sa gaynde ci sa tëgg; koppël bi baay bi may ma, dinaa ko naan wala? Kon askan yi ak komandaan yi ak jëfandikukat yi yu Yehudi ñu jàpp Yeesu te cëñ ko, te indi ko fa Anne ci njëkk; ndax dafa njaatigi Kayif, kuy jëfandikukat bu mag ci at bii. Kayifas mooy kiy naan Yuuf yi ne rafet na benn nit dee ngir mbooloo mi. Simon Pierre ak benn jàngalekat bu góor la ñu ngi topp Yeesu. Ndaw-daaraan boobu xam na ko grand prêtre bi, te duggal ak Yeesu ci kër-guddi bu grand prêtre bi; waaye Peer teg na ci bunt bi ci kaw. Kon yeneen jàngalekat bi, kuy xam nañu ko saraxal bu mag bi, génn na te wax na ak kañ bu ubbi bunt bi, te dugal na Peer. Ndaw jigéen bi doxantekat bi

wax na ci Pitar: ndax yaw itam, yaa ngi ci jàngalekat yi nit kii bi? Moom ngi naan: duma. Jaam yi ak sëriñ yi nekk nañu ci sa, ndax dañu def safara bu gëstu, ndax sedd bi nekk na, te dañu ngi tàngal; te Piyeer nekk na ak ñoom ci sa te mu ngi tàngal. Kon, saraxu bu mag bi laaj na Yeesu ci jàngalekat yi am yi ak ci jàngale bi am bi. Yeesu dëggal ko: man waxoon ak jëm ci àdduna bi; man bés naa jàng ci réew bi ak ci kër-gi Yàlla, faale Yuduwaayi yépp bés nañu topp, te ci sutura waxuma dara. Lan nga maa laaj? Laaj ñi dégg ci lu ma wax leen; xool, ñoom xam li ma wax. Ndax bu mu wax yépp yi, benn ci jëfandikukat yi ci nekk fa dafa jox benn tëgg ci Yeesu te wax: Ndax loolu la nga jaabale sarax-sëriñ bi? Yeesu dëggal ko: su fekkee ma wax ci bon bi, wax lu mu bon ci; waaye su fekkee ma wax ci baax bi, lu tax nga ngi ma fay? Anna yónnee ko mu ngi tëj ci Kayif, saraxal bu mag bi. Waaye Simóon Peer dafa ngi teg te dafa ngi tàng. Ñu naan ko kon: ndax yaw itam, yaw ci jàngukaatam yi? Mu naan kon te mu wax: duma. Benn ci jëfandikukat yi ci sarax-boroom-sëriñ bi, mu nekk mbokk kiy Peetar rëy nopp bi, dafa wax: Ndax maa ngi lay gis ci naaw bi ak moom? Kenn ba, Peer wóolu, te ci saawaan ginnaaw gi woyee. Ñu ngi Yéesu yóbbu ci Kayif yóbbal ci prétuwaar bi; te suba la; te ñoom ñu duggalul ci prétuwaar bi, ndax ñu nañu bañ a sëf, waaye ndax ñu nañu lekk Paask bi. Pilaat génn ci seen bëgg-bëgg te wax: Lan ngay jëfandikoo ci nit bii? Ñu tontu te ñu ko wax: su nekk ni kii du dara bëgg-bëgg bu bon, du ñu la ko joxe. Pilaat naan na leen donc: Jëndal ko yeen te yoon ko ci loi bi yeen. Noonu Yawut yi wax ko: Nun amul sañ rey kenn, ngir kàddu Yeesu bi mat, bi mu waxoon, di firi ci ban deey la war a dee. Kon, Pilaat dugg na ci prétwar bi tudd, te weet na

Yéesu te wax na ko: ndax yaw moo ngi boroom yu Yehudi yi? Yeesu dëggal ko: Yaw, sa bopp la nga wax lii mbaa yeneen ñi wax la ko ci sama bopp? Pilat dégg na: ndax man moo Yuda? Réew mi sa ak yeneen sëriñ yi ñu joxe la ma; lan nga def? Yeesu dëgg: réew mi sama dëkk ci àdduna bii; su réew mi sama dëkkoon ci àdduna bii, jëfandikukat yi sama ngi ngi xareewoon, ngir ñu du joxe ma ñu Yuuda yi; waaye leegi réew mi sama dëkk fi. Pilat naan ko ci loolu, Kon yaa ngi boroom bi? Yeesu dëgg-al: yaw laay wax ne maa ngi boroom. Man jóge ci li ci loolu te man ñëw ci li ci loolu ci àdduna bi, ngir maa téere ci dëgg bi. Këpp ku nekk ci dëgg bi dafay dégg sama baat. Pilat naan ko: lan la dëgg bi? Te ndax mu nee bii, mu génn génne gën ci Yuwif yi te mu nee leen: man gisuma benn xaraañ ci moom; waaye amna leen ab aada ngir ma wóolu leen benn ci Paask bi; ndax danga bëgg ma wóolu leen boroom réew yi Yuwif yi? Ñépp ñu wërëwërë kenn ci biir, ñu ngi ne: du moom, waaye Barabaas. Waaye Barabaas dafa nekk gànnkat.

19

Ndax kon, Pilat jëlal Yeesu te fay ko. Te sëriñ yi, bu ñu tëjale kuroon ci pikan yi, ñu koy doon bëgg ci bopp am, te ndëkete bu xonq bi ñu koy doon leer ci kanam, te ñu ngi naan: Jàmm nga Buur bu Yiif yi; te ñu ngi koy doon jàpp ci loxo. Kon Pilaat génn ci biir, génne ko ci kaw, te wax nañu ko: xool, dinaa jëkk ko ci kaw ngeen, ngir ngeen xam ne duma gis benn sàkku ci moom. Yeesu génn ci biir, mu nékk ak kuroon bu am ñakk ak jopp bu

xonq, te mu naan leen: Xoolal nit ki. Bu ñuy gis ko saraxalekat yi ak jëfandikukat yi, ñu yaaw ci wax: tàngal ko ci kuruwaa, tàngal ko ci kuruwaa. Pilat wax nañu ko: Jëlleen ko yeen te tàngalleen ko ci kuruwaa; ndax man gisuma ci moom benn sàbbu. Yuuf yi tontu ko, ñu ngi: ñu am loi, te ci loi-u ñu, war na dee, ndax moom dëkk ko bopp doom bu Yalla. Bu Pilaat déggee baat bii, dafa gëna mag, te duggal ci praetorium bi tuuti, te naan Yeesu: Fan nga jóge? Waaye Yeesu jàngale du jox ko. Pilat dafay ko wax kon: yow du ma wax? Xam-ul nga ne am na ma boppu bu takk yoon la ci kuruwaa te am na ma boppu bu takk yoon la ci fayale la? Yeesu tontu: amul sa boroom benn ci sama kaw, su fekkee ñu la ko joxe ci kanam; ndax loolu kiy di ma jox la am benn jubbël bu mag. Ci li nekk, Pilat dafa jéem bëgg a fay ko; waaye Yiif yi dañu woy, dañu naan: su fekkee la fay moom, doo xarit bu Sesar. Këpp ku ngi def boroom-buur ci bopp am dafa wax ci biir Sesar. Pilaat bi dégg baat bii, yóbbu Yéesu ci biir, te toogi ci kaw plateforme bi ci benn bàkk bu ñu tudde Dalu Bunt, te ci Ebre Gabbatha; te doon naan ci Pask, te waxtu bi mel ni njuróom-benn; te wax ci Yiif yi: Xoolal, boroom-buur bi leen. Waaye ñoom ñu woy: yeb ko, yeb ko, tàngal ko ci kuruwaa! Pilat nañu ko wax: dinaa takk boroom-bi ñu? Saraxalekat yi jawaañu ñu: amul ñu buur, su fekkee Sesar rekk. Kon ndax mu joxe ko ci seen loxo ngir ñu takk ko ci garab. Ñu jël Yéesu te ñu yóbbu ko; te mu ngi tëj sa kuruwaa, génne ci bëj-gu ñu tudde ni bëj-gu bopp, bu ñu tudde ci Ebre ni Golgota, fan ñu yor ko ci kuruwaa, te ak moom ñeent yu ñaar, benn ci bii benn ci bale, te Yéesu ci biir. Pilat bind na benn mbind te dooneel ko ci kawe bi, te bind nañu ko ne: Yéesu bu Nazaret, boroom bu ñu Yuuda yi. Kon bii mbind

bi, bari Yuda ñu bari jàng ko, ndax téeré bi Yéesu fay tàngee ko nekk na jëgël ci dëkk bi, te bind bi bindoon na ci Ebre, ci Gereg, ak ci Làtte. Imam yi ñu Yuuf yi ngi naan Pilaat: bul bind, Boroom réew mi Yuuf yi, waaye ne moom naan na, dama Boroom réew Yuuf yi. Pilat dëggal: li ma bind, bind naa ko. Ay sëriñ yi kon bi ñu tàkkee Yéesu ci kuruwel, ñu jël yéene yi am ak ñu def ñeent xeet, benn xeet ci benn sëriñ, ak tunig bi; waaye tunig bi amul kos, dañu koy sos ci kanam gi nekk ci yoon yépp. Ñu ne ci biir ñoom: bu ñu ñacc ko wara, waaye nu jëfandikoo ci barke mu am kan la jàpp ko; ngir Téere bi wara dëgg bi di ne: ñu dajale sama yéene ci ñoom, te ci sama ndiggante ñu jëfandikoo tëral. Soldaa yi donc dañuy def yooyu. Ñu ngi tàgg ci kaw kruwa bi Yéesu, yaay am ak rakk yaay am, Mariama ju Klopas ak Mariama ju Magdala. Yeesu kon, ndax gis na yaay bi ak jàngalekat bi nekk fa teg bu mu bëgg, wax na yaay bim: jigéen, xool sa doom. Kañ te mu naan ci taalibe bi: xool, yaay am. Te ci ngoon bi, jàngi bi jël ko ci sa kër. Bi ci topp bii, Yéesu xam ne dëpp dara dëkk nañu ko, ngir Téere bi ubbi, mu naan: Dama mar. Ndax ab seen ci nekk ci noppi, seen bi am na vinegre bu bari; waaye ñu fekk ab éponge ci vinegre te ñu wàcc ko ci hysope te ñu jox ko ci gemmiñ gi. Ndax bu Yeesu jënd vinaigre bi, mu ne, Jekkoon na, te mu rëdd bët bi, mu jox bakkan bi. Yaa Yuuf yi, ndax boppam yi nañu bëgg du toog ci kawe bi ci àllarba bi, ndaxte dajale bi la, te benn fan bëri na ci àllarba boobu, ñaan nañu Pilat ndax ñu fese tànk yi, te ñu yàlla leen. Kon soldaa yi ñëw, te ñu fessal tànki ñu ñaari bu njëkk bi ak beneen bi ñu takk ak moom ci kàddu; waaye bu ñu ñëwoon Yéesu, ndax ñu gisoon ne dee na nañu, ñu fessalul tànki yi, waaye benn ci soldaa yi

topp cëru bi ak pik, te ci wàllu waxtu deret ak ndox génn. Ak kenn ku gis naan la témoigner, ak témoignage bum dafa dëgg, ak kenn kale mooy xam ne dafa wax dëgg, ngir yeen itam yeen mën gëm. Li ñu ngi ci waxoon yi ñëw ndax ekriti bi gën a yàqu, benn yoon bu mu am du ñu fey. Te beneen xët-bu-bind dafa wax: Dinañu gis kiy ñu tolli. Ndax ay lii, Yusuf bu jóge ci Arimathée, mu ngi jàngalekat bu Yeesu, waaye mu ngi nëbb ndax raw yu Yehudi yi, laaj na Pilaat ngir mu jël yaram bu Yeesu, te Pilaat jàppale na. Mu ngi dem donc te jël yoon bi Yéesu. Nikodeem itam nañu, yooyu nekk ci njëkk ci Yeesu ci guddi bi ci njëkk, am na mélange bu mirr ak aloe, ni teemeer kilo. Dañu jël kon yoon bi Yeesu te dañu tëj ko ci njaxas yi ak xalat yi, ni aada bi nekk ci Yehudi yi mu ngi aski. Amna te ci bëj-bi fi mu nee ñu takk ko ci kuruwaa ba, ak ci kuruwaa bi amna benn kàmb bu bees, ci bii du ñu tudd kenn fii; fi nañu koy dajale Yéesu ndax njëkk bu Yehudi yi, ndax kàmb bi tudd jëgël.

20

Ci benn ci ay àjjuma yi, Maryam bu Magdala nekk dafa ñëw suba, njëkk bi ci ñu ngi fi, mu dem ci kàmmiñ bi, te mu gis ne wen bi dañu ko yàlla ci kàmmiñ bi. Dafa tàmbalee kon te dafa ñëw ci Simon Petër ak ci bënn jàngalekat bu Yéesu bëgg, te dafa wax leen: ñu jël Boroom bi ci nàcc bi, te ñunu xamul li ñu ko doxal. Kon, Peetar ak beneen jàngalekat bi génne nañu, te mungi nañu ñëw ci sa gàddu-réew bi. Ñaari ñi ngi ngi tàmbale waaye, te yeneen jàngalekat bi tàmbalee gis-gis ci Pétéer te ñëw njëkk ci

kaburu bi, te bu nekk ni mu doole mu gis toolu liin yi ngi lekk, waaye du dugg. Simon Peteer dañu ko nee dañu ko jël te dugg ci kër-ñu-dee bi te gis yëf yi ñu daal, te yëf-kanam bi, bu nekk ci bët bi, du nekk ak yëf yi ñu daal, waaye dañu ko rop benn sa boppam ci benn sa bër. Kanamu duggal-jàngkat bu ñëw bi dugg ci njëkkal bi, moom muy jëkk ci kow ci bët bi, te gis te jëkkël; ndax ñu ñu ngi xam bind bi te dégg ni war na moom wone ci biir ñu ñuy dee. Dégg-dégg yi démoon ndax ci biir ñoom. Waaye Maryam dafa nékk ci kaw kàddu yi, dafa tangoor ci bëj-gàtte bi. Ndax mu ngi tangal, mu dugg ci biir kàmmiñ bi te mu gis ñaari ànj yu weex yu ngi tooy, benn ci bët bopp bi te benn ci bët tànk yi, fan ci yomb Yéesu bi nekk. Ak ñoom yu góor yi ngi ko wax: jigéen, lu tax nga di tànk? Mu ngi ko wax leen: ndax ñu jël sama Boroom, te xamuma fu ñu ko defal. Te bu mu wax yépp yi, mu dellu ci ginnaaw, te mu gis Yéesu bi nekk ci sa, te xamul ne Yéesu la. Yeesu ngi ko wax jigéen ji, lan ngay ree? Kan nga ñaan? Bëy bi, di xalaat ne moom mooy jardiniye bi, wax na ko: boroom, su yow la ko yàlla, waxal ma fan nga ko sopp, te man dinaa ko yàlla. Yeesu ngi ko wax: Maryam. Mu dellu, moom naan ko: Rabbouni, bu ngi naan, boroom jàng. Yeesu naan ko: Bul ma tëgg; ndax dunguma dugg ci sama baay; waaye dem ci sama rakk yi te wax leen: Dama dugg ci sama baay ak baay yéen, ak sama Yàlla ak Yàlla yéen. Mariyam bu Magdala di ñëw di wax ci jàngalekat yi ne gis na Boroom bi, te yéen yooyu wax na ko. Bi mu ngi nekk ngoon ci ngoon-guddi bii ci benn ci ay fan ci dimanche yi, te bunt yi dañu tëj ci fan bu jànq yi dañu topp ci, ndax seen metloo ci Yehudi yi, Yéesu dajee te takk ci biir, te wax leen: jàmm ci yeen. Te bu mu wee bii, mu wone leen loxo yi ak

yoon bi mu. Jàngukaay yi kontaan ndax ñu gisee Boroom bi. Yeesu wax nañu ko ci benn weer: jàmm ci yéen. Ni baay bi yónne ma, moom itam dama yónne leen. Te ndax loolu wax na, mu ñuul te wax nañu ko: Jëlal Xel bi Bees. Su nekk ñu bàyyi benn ay bàkkaar yu ñu am, dañu ko bàyyi. Su nekk ñu tëj benn, dañu ko tëj. Tomas waaye benn ci fukk ak ñaar-yi, kiy tudd Didiim, amul fii ak ñoom ba Yeesu ñëw. Yeneen jàngalekat yi ngi naan ko donc: Ñu ngi gis Boroom bi. Waaye mu ngi ko wax leen: su ma gisul ci loxo yi am benn xel yu clous yi, te dugal sama baaraam ci benn xel yu clous yi, te dugal sama loxo ci kilifa am, duma amul yeneen. Te fan ñeent fan, jàngalekat yi nekk ci biir, ak Thomas nekk ak leen. Yeesu ngi ngi ñëw, bunt yi ñu tëj, te taxaw ci biir, te ne: jàmm ci yéen. Kañ naan, mu naan ci Thomas: yóbbu sa baaraam fi te gis sama loxo yi, te yóbbu sa loxo te dugal ci sama weccug njëg, te bul nekk ku amul gëm-gëm, waaye nekk ku gëm-gëm. Thomas dégg te wax ko: Sama Boroom ak sama Yalla. Yeesu naan ko: ndax gis nga ma, soog nga; ñu am barke, ñuy gisul te soog. Bari ay mbir yu bari ak yeneen itam, Yéesu def nañu ci kanam jànq yi am, yu ñu bind-ul ci téere bii; waaye yéeneen yi bind nañu ko ngir nga gëm ne Yéesu moo ngi Kirist bi, Doomu Yàlla, te ngir yéen yi gëm ngi am nañu dundéef ci tur bi am.

21

Ci kanam yii, Yéesu wone ko bopp am ci bët ba ñëw jàngukaay yi ci géej gu Tiberyaas; te wone na ko bopp am ni. Simon Peter ak

Thomas bu ñu tudde ni Didymus, ak Nathanael bu jóge ci Cana ci Galilee, ak ñi Zebedee yi, ak ñeneen ñaari ci seen jàngalekat yi, nekk nañu ñépp ci benn. Simon Peter waxoon na leen: Dinaa dem jël jën. Ñu ngi ko wax: Dinañuy ñëw ak nun itam ak yow. Ñu génn te ñu dugg ci gaal gi ci ginaaw, te ci guddi giy, ñu ñaawul dara. Bu suba am na, Yeesu takk ci kàmb gi; waaye jàngalekat yi xamul ne Yeesu la. Yeesu nee nañu ko donc: xale yi, ndax amul leen luy lekk ak mburu? Ñu ko jaabale: Déedéet. Waaye mu ngi ko wax leen: jëfandikoo filet bi ci kanam bu ñu juddu bu gaal bi, te dinaa gis. Dinañu ko doon dëkk, kon te amul benn dara tuuti ngir gënal ko ci ndaw ay jën yu bari. Kon jàngalekat bii, bii Yeesu bëgg, wax na ci Peer: Boroom bi la. Simóon Peer, bu deglu ne Boroom bi moo ngi, tëgg na yoon bi mu am ci kanam; ndax mu ngi toolu; te dëkk na bopp am ci géej gi; waaye yeneen jàngalekat yi ñëw nañu ci gaal gi; ndax ñu ngi amul wóor ci réew bi, waaye ni ñaari téeméer kubite, ngir tëral filet bi ci jën yi. Bu ñu dóor ci suuf si, ñu gis safara bu xëy bi dafa tàll te jën ji dafa tàll ci kaw te mburu mi. Yeesu wax nañu ko leen: indal ci jën yi ngeen dajale leegi. Simon Petros daldi te daldi filet bi ci suuf si, bu fees ci jën yu mag, teemeer ak fukk ak ñett; te ndax ñu bari noonu, filet bi dajaloo. Yeesu ngi naan leen: Ñëw ñaan ndekki. Kenn ku ci jàngalekat yi amul solo mu laaj ko mu naan Kan nga? ndax xam nañu ne Boroom bi la. Kon Yésu doon na, te jël mburu bi te jox leen, te jën bi itam. Loolu ngi naa ñetteel yoon Yeesu wone ci biir seen jàngalekat yi ba mu wucc ci biir ñuy dee. Bu ñu lekk ndekki bi, Yeesu naan na Simon Peteer: Simon bii Yunaas, ndax danga ma bëgg lu ëpp ci yéen yi? Mu ngi ko wax: waaw, Boroom bi, yaw nga xam ne dama la sopp. Mu

ngi ko wax: Lekk-aal sama ñaw yi. Mu ngi ko wax benn yoon, ñaareelu yoon: Simon, doom Yonas, ndax danga ma nob? Mu ngi ko wax: waaw, Boroom bi, yaw nga xam ne dama la sopp. Mu ngi ko wax: Wóor sama xar yi. Mu ngi ko wax ci yoon bu ñetteel: Simon doom Yunus, ndax da ma nob? Péteer xam-xam na ndax mu naan ko ñetti yoon, ndax yaa ngi bëgg ma, te mu naan ko: Boroom bi, yaa ngi xam lépp, yaa ngi xam ne dama la bëgg. Yeesu naan ko: Lekkaloo sama ñaw yi. Dëgg dëgg, damaa la wax, bu nga nekk ndaw, yaa ngi takk sa bopp te yaa ngi daaw fi nga bëgg; waaye bu nga mag, dinaa yëkk sa loxo, te beneen ki dinaa la takk, te dinaa la indil fi nga bëggul. Waaye loolu la ko wax ci tërëm bu muy tànnal ne ban xeetu dee la dina yàlla Yàlla. Ak bu naan bii, mu naan ko: tukki sama bakkan. Bi Peer dellu te gis na jàngalekat bi Yéesu bëgg nga, mu ngi topp, kuy itam noppi ci ñemale bi ci bàtte suuf mu te wax na: Boroom, kan la joxe la? Ndax gis-oon kii, Piyeer naan Yeesu: Boroom bi, waaye kii kenn lan? Yeesu naan ko: su ma bëggoon ne moom deme toog fo ba ma ñëw, lan mooy sa jafe? Yaw tollu ma. Noonu waxin wi génn ci mbokk yi ne taalibe bii dees dina, te Yeesu waxul ko ne dees dina, waaye su ma bëgg ko deme ba ma ñëw, lan la jëkk? Kii moo ngi taalibe bi di témoigner ci yii te bind yii, te xam nañu ne témoignage bum dëgg na. Amna ay yeneen yu bari yu Yeesu def, yu ñu ko bind benn benn, xamnaa ne aduna bi du dëkk ay téere yi ñuy bind. Amen.

Bataaxal Jaak

1

Yaakub, jëfandikukat Yàlla ak Boroom Yeesu-Krist, ci fukk ak ñaar lign yi nekk ci saamp bi, salaam. Jëfandikoo bëpp bëgg-bëgg, sama rakk yi, bu ngeen dajeewoon ci ay tànn yu bari bari, ngeen xam ne seet bu seen gëm-gëm dafa am muñ, te muñ bi dina am liggéey bu mat, ngir ngeen mat te ngeen dëkk te ngeen amul dara. Su amoon ci yéen am ku dëkk ci àdduna bu baax, na mu laaj ci Yàlla bu di jox ñépp ci yoon bu baax te du taxaw, te dinañu ko jox; waaye na mu laaj ci gëm-gëm, du dëmbale dara; ndax ku dëmbale dëmb na ni bàmb bu géej bu ñu ngelaw ci mbar te ñu rëy. Ndax nit boobu amul xalaat ne dina am lu ci Boroom bi. Nit bu am ñaari xel du jaamu ci yoon yi lépp yu moom. Waaye mag bi mu neewal moo ngi fexe ci seen bi mu am, te yomb bi ci seen bi mu neewal am, ndax ni flër bu rëy bi, dina wàcc. Ndax njàng bi daldi ak tàng bu mag, te yar bi metti, te flëru bi am mooy daldi, te rafet bu kanam bi am mooy reer. Konkon ak nit bu am alal bi ci yoon yi am ci seen bopp dafa dinaa ñàkk. Bëgg na nit ku góor ki mu muñ epreuve bi, ndax su

mu feeñ ci epreuve bi dina am kuroon bu réew bi, bu Boroom bi laykat ñi bëgg ko ñu. Kenn ku ngi ndam wala ku ngi seet mënul wax ne dama ngi ndam wala dama ngi seet ci biir Yàlla; ndax Yàlla du mën ndam wala seet ci yëf yu bon, te moom beneen kenn du ko ndam wala du ko seet. Ku nekk benn benn dañu ko tànn ci biir sa boppam ci seen bëgg-bëgg bu boole, dañu koy doy te dañu koy fakk; ndax su bëgg-bëgg bi am na ci biir, dafa jàpp te dafa juddu bàkkaar, te bàkkaar bi su tàkk nekk lool, dafa juddu dee. Bul jàngaleewu, sama rakk yi bëgg na, lépp-lépp loxo bu baax ak lépp-lépp kaddu bu paréét dafa dindi ci kanam gi dajeewoon ci Baay yi ñu ngi ci kanam, kuy ci nekk amul wuute wala tëj bu jàngaleewu. Mu bëggoon, muy juddu ñu ci baat bu dëgg ngir ñu nekk réenal bu njëkk ci ay mbind yu mu sos. Noonu, sama rakk yi bëgg na, jëkk nit ku nekk gaaw ci dégg, ndaw ci wax, ndaw ci metti; ndax metti góor du liggéey njub bu Yàlla. Kon loolu tax, yépp ngeen fay jëfandikoo benn dayo ak benn bari bon, ci sutura jëm jëlle benn waxin bu njëkk bi mën a sañ yéen xel yi. Nekkoon ñu ay defkat ci baat bi te ñu nekkul ñoom ay kenn yu dëgg rekk, di leen yëkkat. Ndax su ku nekk dëggëlu baat la te dëggul def, kii mel ni nit ku xool kanam bu jibineel mu am ci gëlaayu mbëkëte; xool na bopp am te dem na, te ci gannaaw yeneen fii fatte na ñu mu mel. Waaye kenn ku neewal xool ci loi bu paréef bi ci jamono, te dëkkal, kii du kenn ku dégg te fatte, waaye kenn ku def liggéey, kii dinaa am barkéef ci sa def. Su ku nekk xam ne dëgg na ni moom ngi yàlla-yàlla ci yéen te mënul tëral làmmiñ am, waaye dafa yóbbu boppam, kii yàlla-yàlla bi amul njariñ. Diine bu saf ak bu amul tànn ci biir Yàlla ak Baay, mooy jënd doom yu ñu am njëkk ak jigéen yu ñu

am njëkk ci seen tilim, teg bopp am ci saf ci àdduna bi.

2

Sama rakk yi, amul ci yëg-yëg yi am seen gëm-gëm ci Boroom bu ñu Yeesu-Kirist bi bërëb bi. Su fekkee ndax góor gu am bëñ wér dugg ci ndaje bu rafet dugg ci jamano yéen, te góor gu yomb dugg ci ndaje bu tàng dugg itam, te ngeen xool kenn gu nëbb ndaje bu rafet bi te wax ko, yow tooy fii bu baax, te wax kenn gu yomb bi, yow takk fale walla tooy fii ci suuf sama tànk bi, te ndax dinaa wax amul ngeen wut ci biir yéen te jàppee ngeen juge yu xeex yu bon? Déggaleen, sama mag yi am na ci bëgg. Ndax Yàlla tànn-u-ñu ñi ñuul ci àdduna bi, ñi gëna am alal ci leer ak ñi di waris ci réew bi mu wax ci ñi bëgg ko? Waaye yeen dañu ñaaw kilifa bi. Ndax ñi am alal yépp dañuy wóor yeen, te ñoom ñépp dañuy dóor yeen ci biir kaddug? Ndax ñoom ñoom dañuy waññi tur bu baax bi weesu ci yeen? Bu fekkee ndax ngeen dëkk ci loi bu buur bi ci mbind mi, dinaa bëgg sa mbokk bi ni yow sa bopp, baax la ngeen def; waaye bu fekkee ndax ngeen naan nit, bëgg-bëgg la ngeen liggéey, ngeen di wone ci loi bi ni ñi ñàkk loi. Kuy tëral leer bi lépp, waaye bu mu jafe ci benn, dafa am sañ-sañu yoon yi lépp. Kuy wax bul jabar waxoon itam bul rëy; waaye su jabaruloo te nga rëy, dangay jëkk sarax bi. Noonu wax ngeen te noonu def ngeen, ni ñu ñëw juddu ngeen ci loi bu am yoon. Ndax juddu bi amul yoon mooy juddu ku amul yoon. Yoon bi dafa gën juddu bi. Lan la njariñ bi, rakk yam, su benn kiy wax ne am na yërmande, waaye amul liggéey?

Ndax gëm-gëm bi mënul ko fey? Su fekkee mag walla jigéen mag toolu la te ñu am-u lim ak ñu am-u lekk bu bés-bés bu, te ku nekk ci yéen wax leen, démleen ci jàmm, tangaleen ak yàmbaleen, waaye yéen joxul leen lu war ci yaram, lan la njariñ bi? Konkon ak ngir, su amul liggéey, dee na ci biir am bopp. Waaye ku nekk dinaa wax: yaw yaa ngi am gëm-gëm, man itam dama am liggéey; wone ma sa gëm-gëm ci sa liggéey yi, man itam dinaa la wone sama gëm-gëm ci sama liggéey yi. Yaw dafa gëm ne Yàlla benn la; baax nga def; ak jinne ñu ngi gëm te ñu ngi reer. Ndax bëgg nga xam, yaw nit bu tuuti, ne gëm-gëm bi ngir liggéey yi metti na? Mbaa Abrahima baay-u ñu dañu ko jagleel ci liggéey, bu mu naan Isaka doom-am ci kaw alteer bi? Dangaa gis ne goorte bi dafa jëfandikoo ak liggéey yi am mooy, te ci liggéey yi goorte bi dafa paree, te bind bi mu ngi wax dafa paree, bind bi mu ngi wax ne Ibraahima dafa goorte Yàlla, te dañuy jàppale ko ne dina dëgg, te dañuy woo ko xarit bu Yàlla. Xool nañu donc ne nit dafa am njariñ ci liggéey te dufuko ci gëm-gëm rekk. Ci njëkk ak moom itam, Rahaab ju jëkkër ji, ndax dañu ko gëna ci liggéey, ndax mu jël ñi yëgle yi te yónnee leen ci beneen yoon? Ni yaram bi amul dëgg dee na, noonu itam gëm gi amul liggéey yi dee na.

3

Amul bari jàngalekat, mag yi sama, xam ne dañuy am yoon bu mag, ndax ñépp dañuy jàpp-jàppale ci lu bari. Su ku nekk ci baat bi pataawul, kii moo ngi góor gu mat, mën na xalin ak lépp

yaram bi. Xool, ñu daldi fasu yi ci gemmiñ yu fasu yi ngir ñuy yëg ñu ñu, te ñu topp boppam bu ñépp bi ñu. Xool itam, gàlasi yi, yëpp ñu ngi am gàtt bu mag la te ngi fay nëb ci biir njëg yu gëj, dañu ko yëgle ak suuf bu ndaw bu mag la ci bees bëgg kañ ku ngi ko topp. Kon noonu ak làmmiñ bi, tuuti xeex la te mu ngi fexe lu mag. Xool, ndaw safara bi dafa tànn ay mbay yu bari, te làmmiñ bi safara la, aduna bu njub bi. Kon lëndëm bi dafa am ci yeneen yu bëri ñu, lëndëm bi mu naan tëj yaram bi yëpp te mu tànn safara bu jiitu ci jibineel bi te mu ngi tànn ci jahannam. Nataal yépp ñu janax yi ak piiñ yi ak yëru mbind yi ak yëru géej gi, dañu naan te dañu naanee ci nataal bu nit, waaye làmmiñ bi amul ku nekk ci nit yi mu mën a ko naan; dafa yàqu yu bees, dafa des ci sañse bu rey mu jël dee. Ci moom danu barkeel Yàlla ak Baay, te ci moom danu toye nit ñi ñu defar ci sifaa Yàlla; ci benn gemmiñ rekk dañu génn barkeel ak toye. Amul waajib, sama rakk yi, ñuy jàppale yii ci ni. Mbaa dëkk bi, ci bënn bunt bu nekk, dayo njëg ak tànn? Gaynde bu figue dinul mën def olive walla gaynde bu raisin dinul mën def figue, sama rakk? Kon ci noonu, amul benn sotti ndox bu mën def ndox bu sew ak bu taan. Kan mooy gëm te am xam-xam ci yéen? Na muy wone ci yoon-yoon bu baax liggéeyu am ci sutura bu xam-xam. Bu amoon ni am ngeen zèle bu feex te ambition égoïste ci bët-bët ngeen, bul fanaan te bul lakk ci wàllu mbir. Xam-xam bii duñu ko jëkk ci kanam, waaye mu ngi ci suuf, ci rux, ci jinne. Ndax fi am njëkk ak xeex bu boppam, foofu am taasu ak lépp-lépp lu bon dara. Xam-xam bi jóge ci kaaw, njëkk mooy bu saf, ba leegi jamm, mu neex, mu yërmandé, mu fees ci yërëm ak réeném yu baax, du wuute ak du lëkkalekat. Réew bu baax bi di des ci jam

ci ñu ngay def jam.

4

Fu ñëw ay xareb ak ay xare ci ñoom? Dëkkuwul ci fii, bokkoon ci ay njool yu yeen yu ngi xare ci ay bàkkan bi yeen? Dangay bëgg, te amul; dangay rëy te dangay xalaat, te dangay mën am; dangay xaare te dangay yëgle, te amul, ndax dangay ñaan wax; dangay ñaan te amul jël, ndax dangay ñaan te bon, ngir dangay jëfandikoo ci yeen nit yu bees. Ñi ngóor ak ñi jigéen yi ngóor, xamuleen nañu ne mbëkk bi ci àdduna jafe Yalla la? Kuy bëgg a nekk xarit àdduna bi, dafa jëkk nekk jàmm Yàlla. Ndax dangeen xalaat ne Téere bi dañu koy wax lu dul am solo, rëy bi mu nëbb ci nun di laaj ci xeex? Waaye mu jox bàrke bu mag; ndax loolu la mu ne: Yàlla dafa xeex ñi jafe, waaye ñi yërmande la mu jox bàrke. Dëggal donc ci Yàlla. Nàngaleen Séytaane bi, te dinaa des ci seen; yeggaleen Yàlla, te dinaa ñëw leen. Seetluwleen loxo, yéen bàkkaar-yi, te seddalileen xol, yéen ñu am ñaari xel. Amul seen, amul ñaan, amul rew; seen yéen, na ñu ko wañ ci ñaan, te njëkk yéen, na ñu ko wañ ci seen-seen bu mag. Yéeneen sa bopp ci kanam Yàlla, te mën na la yëkkat. Bul wax lu bon ci seen bopp, mag yi. Kuy wax lu bon ci mag ak kuy juge mag bi mu am dafay wax lu bon ci loi ak dafay juge loi bi; waaye su fekkee nga juge loi bi, du nga kiy def loi bi, waaye nga ngi juge. Benn ak benn la boroom loi bi ak juge bi, kuy mën fey ak rëy; waaye yaw kan nga, kuy juge beneen bi? Ñëw leegi yéen ngi wax: tey ak suba dinañu dem ci dëkk bii te dinañu def fii at benn te dinañu

jaay te dinañu am njëg; yéen yoo xamul li suba; lan la dundu yéen? Ndax dangeen dina nekk ni saxaar bu ngi bonewoon ci diir bu ndaw, te ba léegi dina rëy; ci bëgg-bëgg bu yeen ne, su Boroom bi bëggoon, dinanu dundee te dinanu def lii walla loolu. Waaye leegi dañuy fexe ak seen boroom seen baat; lépp li ci ñu fexe ak boroom baat ci ni, bon naa. Kenn ku xam ni war na def lu baax te du ko def, doon na batu la.

5

Ñëw leegi yéen ñi am alal, reyee ngir yéen di woy ci seen ñaaw yi ngay nañu ñëw; alal yéen rëy na te yéen ngelaw yéen jàpp na lekk-melóokaan, yéen wóor ak yéen werr rëy nañu, te rëy yéen dina am téere ci yéen te dina lekk yéen mbam. Dafay tëral safara ci àyyub yépp yi. Xool, saleer yi liggéeykat yi ñu jëm seen bëccëg yi ñu mujj ci yoon yeen, yi ñu ñakk ci yeen, di woy, te rëy yi liggéeykat yi ñu jëm dugg ci nopp yi Boroom Sabaot. Yéen ngi dund ci yoon bu rafet ci kaw réew bi te yéen ngi dund ci yoon bu bañ seen boppam, yéen ngi lekkaloo seen xol yi ñu seen ni ci bés bu ñuy rëy. Yéen leen katadikaase, yéen leen efonewsate kii dikayon; dukko antitassete yéen. Yëkkati kenn, mag yi, ba ngi biir Boroom bi. Xool, kilimaan bi dafa teg jàmm ci ñu jëkk réew bu nekk ci suuf, mu ngi muñ ci kow bi ba mu am ndaw bu njëkk ak bu jëkkoon. Yéeneen nañu muñ ak yeen itam, tëralleen ay xol yeen, ndax njëg bi Boroom bi neexa na. Bul yaañu ci sa bopp sa bopp, mag yi, ndax bul ñu woyee; xool, kii mu woyee takk ci biir bunt yi. Jëndal nataal, sama rakk yi, ci mbir ak muñ, ay profeet

yi, ñu ngi wax ci tur Boroom bi. Xool, nun dañu wax ne ñu baax ñu ngi muñ, ngeen déggee muñ bu Ayyub, te ngeen gisee li Boroom bi jeex, ndax Boroom bi dafa am yoon bu bari te dafa naan. Avant tout, mag sama rakk, bul laj ni asamaan ni suuf ni beneen laj yeneen; waaye yéen waaw di waaw, ak yéen déedéet di déedéet, ngir yéen ñu amul dëgg ci nifaak. Ndax am na ku nekk ci yéen ci toolu? Ku nekk, mu naan santaane. Ndax am na ku nekk ku am bëgg-bëgg? Moom ngi sant. Ndax am na ku feebar ci ñoom? Na ko woo mag yi ñu jàpp yi ci mbooloo mi, te ñu ñaan takk ci kanamu mo, bu ñu seet ko ni tuuti ci tur Boroom bi; te ñaan bi ci yërmandeem bi dinaa fey kiy feebar bi, te Boroom bi dinaa ko yéex; te su fekkee ni dafa am bàkkaar yi, dinañu ko baal. Waxale benn ak beneen ay bàkkaar yi, te ndaw ci benn ak beneen, ngir yéene leen; ndaw bu góor bu am jub bi dafa am doole bu bari. Elijah nit la nekk bu am njariñ ni nu, te dëgg-dëgg mu naan bëgg tew du tew, te tewul ci suuf bi at ñett ak weer juróom-benn; te kenn mu naan, te asamaan bi jox na tew te suuf bi daje na réew bi. Mag yi, su fekkee ku nekk ci yéen rëndee ci dëgg bi, te ku nekk delloo ko, nga xam ne ku delloo kuy bëgg-bëgg ci rëndeelu yoon bu mu am dina sauver bakkan bi ci dee bi te dina tëj ay bëgg-bëgg yu bari.

Bataaxal Piyeer

1

Simeon Peter, jëfandikkat ak apóotël bu Yeesu Kirist, ñu nekk ci ñépp ñu am ci yoon bu mel ni ñu ci tànk bu mel ni ñu ci barke ci yërëm bu Yaayu ñu ak Saarukat Yeesu Kirist; yàlla yeen ak jàmm bu bari ci xam-xam bu Yaayu ak Yeesu Boroom ñu. Ndax doole yépp ci ñu, doole bu njëkk ci ñuy wóor ak ci diine, doole yu mu joxe ñu ci mbir bu Yàlla bu mu am, ci xam-xam bu kii mu woo ñu ci barke ak ci yàqu-yàqu, ci yooyu doole yu nekk barke ak yu mag ci ñu yu mu joxe ñu, ngir ci yooyu yéen doon jëkkaale ci mbir bu Yàlla, yéen rëccee ci réy bu nekk ci àdduna ci bëgg-bëgg. Te ndax loolu itam, ngeen am ngelaw bu bari, joxe ci seen gëm-gëm vertu bi, te ci vertu bi xam-xam bi, te ci xam-xam bi kenn-kenn sa bopp, te ci kenn-kenn sa bopp muñ bi, te ci muñ bi yàlla-yàlla bi, te ci yàlla-yàlla bi mbokk bi, te ci mbokk bi bëgg-bëgg bi. Ndax yépp yi amoon yeen te gën a bari dañuy jàpp yeen du ñu jàmm te du ñu am réew ci xam-xam bu Boroom bi Yeesu Krist; ndax ku amul yépp yi, dafa gëñ, dafa gis gàtt-gàtt, dafa fatte setal bi bàyyi benn ci bàkkaar bi. Kon loolu tax, mag yi,

jëfandikoo ngir defal seen wele ak seen tànneef yi gëna tëdd; ndax su def nañ loolu, doo nga daañ tuuti. Ndax konkon yépp la ngeen jëkk duggal bi ci àdduna wi gu bees gu Boroom bi ak Sauvekat bi, Yeesu Kirist. Kon moom nañu xamoon te dëkk ci dëgg bi nekk leegi, dinaa la rappelé toolu ci yéen yooyu. Waaye xam naa ne dafa am solo, ci seen seen ma nekk ci benn taabernakl bi, ma réy leen ci waxtu bu ma fatte, ndax xam naa ne gaaw la dëkk bi ma dëkk ci taabernakl bima, ni Boroom bi, Yeesu Kirist, wax naa ma koo. Dinaa jëfandikoo te yoon yépp am leen ci ginaaw sama gemmiñ ay nataal ci xalaat yii. Dëkk na nu wax leen doole ak njëkk bu Boroom bi, Yeesu Krist, du ndax nu topp xeeti yu rafet yu ñu soppi, waaye nu jàpp gis barke bu mag bi mu am. Ndax mu am ci biir Yàlla Baay barke ak gëstu baat bu njëkk ci moom ci baat bu mag bi, Kii mooy doom bi maa bëgg, kuy maa bëgg, te baat bii ñu nëpp dégg ci asamaan bu njëkk, ak moom ñu nekk ci tundu gu bees gi. Ak am nañu gën a takki baat bu njëkk bi, bu yéen def a bëgg jëfandikoo ni lamp bu tànn ci benn bër bu ñuul, ba bés bi daw te keweer bi daldi ci yéen xol, ci njëkk xam ne dara prophétie bu bind bu bopp am tafsir. Ndax dëkk bi benn waxtu amul nit ñu jënd ci bëgg-bëgg bu nit, waaye nit yu bëri Yàlla ñu wax, Xel bi Bëri ngi leen yëg.

2

Ñu nekk itam ay xeet-katt yu gàcce ci mbooloo mi, ni itam ci yéen ñu ngi ñëw ay jàngalekat yu gàcce, ñu ngi naan dugal ci lëkkaleeku ay tànneef yu gàcce, te ngi xeex boroom bu jënd leen,

ngi yàq leen bopp tànneef bu gaaw, te ay bëri nit ñu ngi toppale seen yàqu-garab, ndax ñoom yoon bu ngi wax ci yoon, yoon bu dëggu bu dëgg di naan wax-wàllu, te ci njariñ ak baat yu sos ñu ngi naan jàppale leen, ñoom yoon bu ngi wax ci yoon, yëg bi daaw demul leer, te tànneef bi leen neelaw. Su Yàlla yàgguwul ànjali yi ñu bàkkaat, waaye ab chaînes bu ñuul dafay fay leen ci Tartare, joxe leen ci jugement ci nit ñu ngi leen tëral, te aduna bu njëkk yàgguwul ko, waaye Nuh ñaareelu jëmm ci yërmandé, dafa ko tëral, ab inondation joxe ci aduna bu ñu ñi amul jom, te dëkk yi Sodome ak Gomorrhe dafay leen jëfandikoo ab cendre, dafa leen jugé ci destruction, ab exemple jëfandikoo ci ñu ñi bëgg ñu amul jom, te Lot bu jëmm bu ngi leen oppresser ab conduite bu lawless yi ci licenciousness dafa ko sauver; ndax bu xool ak nopp, bu jëmm bi, dafa ngi dëkk ci leen, bés ci bés dafa ngi torturer ab âme bu jëmm ci liggéey yu lawless; Boroom bi xam na ni dafa di sauver ñu ñi jom ci épreuve, waaye ñu ñi amul jëmm dafa di leen tëral ci bés bu jugement, ñu ngi leen punir, surtout ñu ñi ngi dem ci biir yaram ci désir bu défilement te ñu ngi mëngoo autorité. Ñi gëm cëru, ñi am sa bopp, xalaat yi du ñu reer bu ñu naan, fan melokaan yi, mu nekk ñu am doole ak nguuru mu gën a mag, du ñu indil jugement bu naan ci seen biir ci Boroom bi. Waaye yooyu, ni mbaraan yi ñu amul xel yi ñu jibinee ci yoon ak ci rëy, ci li ñu xamul dañuy togg, ci rëy bi am nañu dañuy rëy, am nañuy noonu ci bakkan bi ñu jëfandikoo, dañuy jëfandikoo ni njariñ ci bëccëg, teg ci bët bi dañuy amal ci bëccëg, tànn ak jafe, dañuy amal ci seen bakk, lekkaloo ak yeen, am nañu bët yi fees ci jigéen ju jëkk ak togg yi ñu mëna taxaw, dañuy yëgle nit yi ñu tëdd, am nañuy xol bu njëkk ci njool, doom

yu malékat, balal nañu yoon bu mat, dañuy reer, topp nañu yoon bi Balaam bi Bosor, kiy bëgg na noonu ci bakkan bi ñu jëfandikoo, waaye am na teral ci say togg bu ñaaw, njiit bu amul wax ci wax bu nit dafa taxaw togg bu xalaat bi kiy naan. Ñoom lañu tuub yu amul ndox, ngélaw yi aw-waññi bi di ñëw, ñoom ñu tëral liñu ci mbëggeel bu guddi ba ab jamono. Ndax ngeen wax ay wax yu bari yu am ci biir yàlla bu njëkk, ngeen daldi ñu ci ay bëgg-bëgg yu ubbi ci yaram ak ay jëf yu bon, ñoom ñu mu ngi dëkk ci njëkk ak yoon yi mu ngi dëkk ci njëkk, ngeen di leer leen teral, te yow vexe ngeen jëkkër yu am ci bàyyi; ndax ku nekk ku ñu ree, moo ngi jëkkër bu nekk ci moom. Su ñu ñëw réew yi ñu bëgg ci àdduna bi ci xam-xam bu Boroom bi ak Sauvekat bi Yeesu Krist, waaye su ñu dellu ci ñoom benn wàllu te ñu ñàkk, yenn yu mujj yi gën a bon ci yenn yu njëkk yi. Baax na ci ñoom ñu xamul yoon bu njub yi te xamoon ñu delloo ci liggéey bu bees bi joxe leen. Xamna ko ñëw ci yëf yi ci wax-waxaan bu dëgg bi, xaj bi dellu ci sa yóbbu, ak mbaam mi seet dellu ci rëndal bu dëkk.

3

Bii lepp, yaw ñu bëgg, ñaareelu bataaxal maa ngi lay bind, ci ñu maa ngi taxaw seen xel bu saf ci fàttalikaay, fàtte ay baat yi ñu wax ci njëkk bi ñëw ay limu Yàlla yu bees ak sarax bu Boroom bi ak Saawarkat bi bu seen liggéeyukat yi, bii njëkk xam ne ñu ñëw doon, ne ñu ñëw doon dina ñëw ci rëy yi ñu ñëkk ay nit ñu bëgg ñaan, ñu dem ci seen bëgg-bëgg ak ñu ngi naan: ana ngi sarax

bu ñëwu am? Ndax ci li baay yi neelaw, lépp di toog ci ni mu mel ci njëkk ci dëkk bi. Dinañu wuutal ndax bëggoon nañu bii ne asamaan yii ñëw nañu te dundee ak suuf ci ndox ak ci biir ndox ci batu Yalla, ci yooyu aduna bi wakhtug ndox mu des, mu reer; waaye asamaan yii leegi ak suuf bi ci batu mu ñu tëj nañu ci safara, mu ngi ñu jagleel ba bësu yéene ak reer ñi nit yi ñu jaaxleesu Yalla. Waaye benn ak lii mënul gis yéen, yéen yu bëgg, ne benn fan ci Boroom moom ni junni at, ak junni at moom ni benn fan. Boroom bi dañu ko wax promees bi dafay tàngal, dañu ko wax ni mu neexa, waaye dafa am mungi ci ñoom, bëggul ne ñeneen ñi ñëw, waaye bëgg na ñépp ñu dem ci tawfekk. Dinaa ñëw te bés bi Boroom bi ni sàcc ci guddi, ci moom asamaan yi dinañu weccee ak bëgg-bëgg bu mag, mbind yi dinañu toj ci safara, te suuf si ak liggéey yi ci moom dinañu toj. Ndax ci yépp yi dañuy fees, dañuy bàyyi, kon lan mooy waajur ci yeen ngir yeen nekk ci yoon yu bees ak tawafeex, ngir yeen ngeeneel te yeen yaatal bëccëg fan bés Yàlla, ci kanam asamaan yi dañuy dàkk safara te dañuy fees te ay xeetu àdduna dañuy taw safara te dañuy fes, waaye asamaan yu bees ak suuf bu bees dañuy naan ngeeneel ci wax wu Yàlla waxtaan, ci ñuy yoon kër ci yépp. Kon, yéen bëgg, ndax dañuy xaar yéen ñu, jëfandikoo ngir ñu gis leen ñu bari te ñu amul dëgg ci jàmm ci kanam am, te xalaat ni mungi Boroom bi ñu mungi tëral moo ngi fay, ni ak mag bi ñu bëgg Pawl bind bi ci xam-xam bi ñu may ko joxe leen, ni ak ci barëb bi lépp mu ngi wax ci ñeen ci yéen ñu, ci yéen ñu am yéen ñu gën gàtt ci xam, yéen ñu ñi xamul dara te ñi ñu tëral wër ci ni ak yeneen bind yi ñu jëm ci yërmandeem bi ñu boole. Yeen nañu kon, ñi bëgg na, xam ci kanam teg sa bopp ci anam, ngir yeen ñu

amul njëkk ak yoon yi ñu jëkk sariya ci seen yoon te ñu des ci seen bopp ci seen tëdd bu bopp, waaye yokk ci barke ak xam-xam bu Boroom bi ñu ngi ak Sauvekat bi Yeesu-Kirist. Bëri-bëri mooy sa, leegi ak ba ci bësu yoon bu yàgg; amen.

Bataaxal Yowan

1

Lii mu nekk ci njëkk-njëkk, lii nu dégg, lii nu gis ak bët yi nu, lii nu xool te loxo yi nu tëj, ci waxtu Baat bu Dundëe; te Dundëe bi wone ci weeñ, te nu gis te nu témoigner te danu wax leen Dundëe bu yàgg la, lii mu nekk ak Baay te wone ci weeñ nu; lii nu gis te nu dégg, danu wax leen, ndax yeen itam amoon njëbëlu ak nu; te njëbëlu bi suñu mooy ak Baay te ak Doom am Yeesu Kirist. Te ñu bind yéen ay mbind yi ngir bëgg-bëggu ñu mat nekk bu mat. Te bii mooy bataaxal bi ñu dégg ci biir am te ñu wax leen, ne Yàlla mooy leer te ñuul amul ci biir am. Su ñu wax ne ñu am njëfandikoo ak moom te ñu daw ci mbëggeel, dañu lakk te ñu def dëggu dëgg; waaye su ñu daw ci leer, ni moom nekk ci leer, dañu am njëfandikoo ak ñépp ñépp, te deret Yéesu Kirist doom am bi dañu sedd ci yépp bëgg-bëgg. Su fekkee nu wax ne bàkkaar bu ñu am, nun dañu leen ñu yóbbu bopp, te dëgg-dëgg bi amul ci nun. Su fekkee nu wax ci sunuy bakkaar, mu ngi am leer te am njariñ, ngir mu jël nu sunuy bakkaar te mu seddal nu ci lépp lu ñaqu leer. Su fekkee nu wax ne ñu baxul, dañu ko def

njool, te baat bi am du ci ñu.

2

Doom yi sama, yii man ngi ko bind leen ngir yeen bul bañ jabar; te su fekkee ku nekk bañ jabar, am nañu benn kilifa ci biir Baay bi, Yeesu Kirist bu am yoon; te moom mooy sarax ci bañu jabar yu ñu, du bañu jabar yu ñu rekk, waaye itam ci bañu jabar yu àdduna bi lépp. Ci bii lañu xam ne dañu xam ko, su fekkee dañu tëral seen yëf yi. Kuy wax, xam naa ko, te du tëral say sarax yu mu am, dafay boroom jaay, te dëgg bi amul ci moom; waaye kuy tëral baat bum, dëgg la, ci moom bëgg-bëgg bu Yàlla bi dafa jeex. Ci bii dañu xam ne ci moom lañu nekk. Kiy di wax ne mu ngi toog ci moom dina war a dem, ni kiy nekk deme, ak moom itam dina war a dem noonu. Mag-ñu-bokk, duma bind jàppale bu bees ngeen, waaye jàppale bu yàgg, mu ngeen am ci njëkk-taalif. Jàppale bi bu yàgg mooy baat bi ngeen dégg ci njëkk-taalif. Leegi, commandement bu bees maa ngi ko bind leen, bi mu dëgg ci moom ak ci leen, ndax njëkk bi ngi dem te leer bi dëgg bi ngi teg ba leegi. Kuy wax ne mu nekk ci leer bi, te mu neexa mbokk am, mu nekk ci ngelaw bi ba leegi. Kuy bëgg sama rakk ci leer bi dafa dëkk, te tuuti ci moom amul; waaye kuy tànn sama rakk ci ñëbbu bi dafa am te ci ñëbbu bi dafa daw, te xamul fan muy dem, ndax ñëbbu bi dafa gëm say bët. Dinaa bind yéen, xale yi, ndax bàyyi nañu yéen ay bàkkaar ci sa tur. Dinaa bind leen, baay yi, ndax xamoon nañu kiy jëkk ci tëral bi. Dinaa bind leen, jàngalekat yi, ndax ngeen ngeenee réew bu bon bi. Dinaa bind

leen, xale yi, ndax ngeen xamoon baay bi. Dinaa bind leen, baay yi, ndax ngeen xam moom ki nekk ci diir. Dinaa bind leen, xale yi góor yi, ndax dafa am solo te baat bu Yàlla dafa dëkk ci leen te dëgg nañu lu bon. Bul sopp aduna bi wala yépp yi ci aduna bi. Su ku nekk bëgg àdduna bi, bëgg-bëgg bu baay bi amul ci moom; ndax lépp li nekk ci àdduna bi, bëgg-bëgg bu yaram bi ak bëgg-bëgg bu bët yi ak xeex-kanam bu nguir bi, duñu ñëw ci baay bi, waaye duñu ñëw ci àdduna bi. Ak aduna bi dafa ngi dem te bëgg-bëgg bi am, waaye ku def boroom bi Yalla dafa dëkk ba saa bu ñu. Xale yi, dëkk bi mu ngi ci waxtu bu mujj, te ni mu ngi jàng ne antikrist bi dinaa ñëw, te leegi antikrist yu bari ñëw, loolu mooy lan ñu xam ne dëkk bi mu ngi ci waxtu bu mujj. Ci sunu génné ñu génn, waaye duñu ci sunu génné. Su fekkee duñu ci sunu génné, duñu ngi dëkk ak sunu, waaye ngir ñu wone ci kaw ci ne duñu yépp ci sunu génné. Te yeen am na xarñu ci bëy-garab bi, te xam nañu lépp. Dëkkuma bind yoon la ci yeen ndax xamuñu yeen dëgg bi, waaye ndax xam yeen ko, ak ndax yëpp lakk bi ci dëgg bi dëkkul. Kan la ngi liar bi bu ngi wax ne Yeesu du Kristaa? Kii moo ngi antikrist bi, kii ngi wàcc baay bi ak doom bi. Kenn ku neewal Doom bi amul Baay bi itam. Yeen nañu kon li ngeen dégg ci njëkk bi, amul ko ci yeen. Su li ngeen dégg ci njëkk bi dëkk ci yeen, yeen itam dinaa dëkk ci Doom bi ak ci Baay bi. Te bii moo ngi wéet bi mu nqq yéene nu, dundéef bi bu njool. Yépp yii, jënd naa leen ko ci yëpp yi di leen yóbbu. Te yeen, onction bi yeen jot ci biir am, dafa doy ci yeen, te yeen amul soxla bu ku jàng yeen, waaye ni onction bi mu ngi jàng yeen ci lépp, te dëgg la te du lakk, te ni mu ngi jàng yeen, dinaa doy ci moom. Te léegi, xale yi, dëkkal ci moom, ngir su fekkee

mu wone ci biir, nu am ngelaw te du ñu ñaan ci moom ci biir bi mu jëkk. Su fekkee ne mu ngi am yoon, xam nga ne ku nekk moom ci def yoon bi jàppale ne mu jóge ci moom.

3

Xoolal ban xeetu mbëggeel la Baay bi joxe nu ngir ñu woo ñu xale yu Yalla. Ci loolu la àdduna xamul leen, ndax xamul ko woon. Yaa ngi sonn, leegi doom Yalla la nu, te dara paré wax lu nu di am, waaye nu xam ne su ne ko paré, ni moom la nu di am, ndax nu ngi ko gis ni moom la. Te nëpp bi am jëfandikoo bii ci kanam da na saf bopp am, ni loolu bi saf na. Ñépp ku ngi def bàkkaar bi ak sarax bi ngi def, te bàkkaar bi moom na sarax bi. Te ngeen xam ne moom noppi ngir fas ñu bëccëgu ñuy yëg, te bëccëgu ci moom amul. Ku nekk ci moom dëkk bañul, ku bañ gisul moom te xamul moom. Xale yi yépp, kenn bu ñu wara leen rëy; kuy def ay mbir, dafa am mbir, ni moom itam am na mbir; kuy def ay bàkkaar, dafa jóge ci Séytaane, ndax dale ci njëkk-njëkk Séytaane dafa bàkkaar. Ci lii la doom bi Yàlla wone ci biir, ngir mu dëgg liggéey yi Sëytaane. Lépp lañu jóge ci Yalla bataaxal du def, ndax gënn am ci moom dafa dëkk, te du mën bataaxal, ndax lañu jóge ci Yalla. Ci loolu, doom yi Yalla ak doom yi jëkkër ji dëgg nañu. Nëpp ku dëkkul di def njub du jóge ci Yàlla, ak ku dëkkul di sopp mag am. Ndax loolu mooy bataaxal boobu ngeen dégg ci diggante bi, ngir nu sobbee ñoom ñépp, du daal ni Kaayiin nekk ci boroom bàkkaar bi te reyoo mag bi am. Te ndax lan la reyoo ko? Ndax liggéey yi am ñu bon, waaye

liggéey yi mag-bi am ñu yomb. Bul gis-gis, sama rakk, su àdduna dafa la sonee. Ñu xam ne ñu dellu ci réew bu dee ci réew bu dundë, ndax ñu bëgg mag yi, ku bëggul mag bi dëkk na ci réew bu dee. Lep-lep ku ñu ngi tàngal mag bi am murderer la, te xamleen ne lep-lep murderer amul dundu bu yàgg ci biir am bi ngi toog. Ci bii ñu naan xam mbëkk bi, ndax moom dafa teg sa bakkan bi ci sunu boppam, ak ñu war na teg ñu bakkan yi ci boppam ñu mag yi. Kuy am dundu àdduna bi te gis doom-baay am am sañ-sañu boppam te tëj bët-bët bu am ci biir am ci kanaam, ñaata mbir yàlla Yàlla mën dëkk ci moom? Xale yi sama, bul nu sonn ci baat walla ci làmmiñ, waaye ci liggéey ak dëgg. Te ci loolu danu xam ne danu jóge ci dëgg, te ñu ngi ci kanam muy xalaat ay xol yu ñu, ndax su xol bu ñu waxee ne ñu bon, Yàlla gën na ci xol bu ñu te xam na lépp. Yaw ñu bëgg, su xol-u-ñu wara ñu, gëm-gëm am na ñu ci Yàlla, te li ñu ñu wut dañu ñu am ci moom, ndax ndigël yu moom dañu ñu tëral te li ñu bëgg ci kanam-am dañu ñu def. Te loolu mooy sarax am, ngir nu gëna gëm ci tur doom am Yeesu Kirist, te nu sopp ñu ñépp ci boppam, ni mu jox sarax. Te ku ngi tëral ay ndigël yu moom, dafa dëkk ci moom te moom itam dafa dëkk ci moom. Te ci loolu la ñu xamante ne dafa dëkk ci ñu, ci Xol-bi bu mu joxoon ñu.

4

Yaw ñu sopp, bul jëkk bëpp xel, waaye seetalu yi xel ngir gis ni ñu jóge ci Yalla, ndax ay prophète yu gën yu ñu jëkk a génn ci àdduna bi. Ci loolu la ngeen xam rëy bi Yalla: rëy bu nekk bu

wax ne Yeesu Kirist dajee ci yaram, Yalla la joge; te rëy bu nekk bu waxul ne Yeesu Kirist dajee ci yaram, Yalla la joge wul; te loolu mooy sa antikrist bi ngeen dégg ne dinaa ñëw, te leegi ci àdduna bi la nekk ba leegi. Yéen jóge ci Yalla la ngeen, doom yi, te ngeen ñew ñoom, ndax gën na ku nekk ci yéen ci ku nekk ci àdduna bi. Ñoom nekk nañu ci àdduna bi, ndax li wax nañu ci àdduna bi, te àdduna bi dégg nañu ñoom. Ñu nekk ci Yàlla la; kuy xam Yàlla dafay dégg ñu. Kuy jógee ci Yàlla déggul nu. Ci loolu lañu xam bakkan bu dëgg bi ak bakkan bu yàgg bi. Ñu bëgg, nu bëgg ñu bëgg ñépp ñu beneen, ndax bëgg bi jëkk na ci Yalla, te ñépp ku bëgg, juddu na ci Yalla te xam na Yalla. Kuy bëgg du xam Yalla, ndax Yalla mooy mbëggeel. Ci loolu bëri noppi mbëkëte bi Yalla ci nun, ndax Yalla yónne doom am bu njëkk bi ci àdduna bi ngir nu mën a dundë ci yoon am. Ci bii moom la mbëkk bi, du ndax ñu ngi sopp Yalla, waaye ndax moom sopp ñu te yónnee doom am ngir ëllëg ci bëgg-bëgg yi ñu. Yaw ñu bëgg, su Yàlla bëggoon nañu ci ndimbal boobu, nun itam war nañu bëggalante. Yalla, kenn du ko gis jamono. Su ñu sonn bëgg bopp ci bopp, Yalla dëkk ci ñu te bëgg-bëgg bu am mooy paré ci ñu. Ci bii, xam-nañu ne dëkk-nañu ci moom te moom dëkk ci ñu, ndax jox-na ñu ci Xel bi am. Te ñu gis te ñu témoigner ne bàba bi yónne doom bi, sauveur bu àdduna bi. Kuy ñu ñaan wóolu nii Yeesu mooy doomugóor Yaw, Yaw dafa topp ci moom, te moom itam topp ci Yaw. Te ñu ngi xam te ñu ngi gëm ci mbëggeel bi Yalla am ci ñu. Yalla bi mbëggeel la, te kenn ku ngi dëkk ci mbëggeel bi ci Yalla la ngi dëkk te Yalla ngi dëkk ci moom. Ci bii, mbëkk bi am na jëfandikoo ak suñu, ngir suñu am gëm-gëm ci bësu réew bi, ndax ni moom mën a nekk,

noonu itam suñu nekk ci àdduna bii. Mëtël amul ci mbëggeel, waaye mbëggeel bu mat dafa doy mëtël, ndax mëtël am na sañse-sañse, te ku mëtël du mat ci mbëggeel. Ñu bëgg ko, ndax moom njëkk bëgg nañu. Su ku nekk wax ne dinaa bëgg Yàlla, te bëgg-ul mag-am, kenn-kenn bu wax loolu moo ngi yàgg. Ndax ku bëgg-ul mag-am bu mu gis, Yàlla bu mu gis-ul, naka la mu mën a bëgg? Te bii mooy sarax bi ñu am ci biir am, ndax ku bëgg Yàlla, bëgg na ak rakk am itam.

5

Lépp-lépp lañu gëna jàngale ne Yeesu mooy Kirist la, jóge ci Yaw la ñu jóge, te lépp-lépp lañu gëna bëgg kuy jóge, bëgg na itam kuy jóge ci moom. Ci bii nu xam ne nu bëgg xale yi ci Yalla, bu nu bëgg Yalla te tëral seen sarax yi. Loolu la ngi mbir bi Yalla, ngir ñu sañ sañu yoon yi am; te sañu yoon yi am ñu ngi ñu yomb wuute, ndax lépp lu ñu jibinee ci Yalla dafa rew àdduna bi; te loolu la ngi reew bi mu rewee àdduna bi, gëm-gëm bu ñu. Kan la nekk bu ñëw ñëw àdduna su fekkee ku gëm ne Yéesu nekk doom bu Yàlla? Kii mooy ki ñëw ci ndox ak deret, Yéesu Kirist. Dañu ko ñëw ci ndox rekk, waaye ci ndox ak ci deret, te Xel bi mooy bi di téere, ndax Xel bi mooy dëgg bi. Ndax ñetti lañu ñëw ci asamaan, Baay bi, Baat bi ak Xel bi bu Benn, te ñetti yooyu benn lañu; te ñetti lañu ñëw ci suuf si, Xel bi ak ndox mi ak deret mi, te ñetti yooyu ci benn lañu. Su témoignage bu nit ñi jëkk, témoignage bu Yalla gën a mag, ndax li mooy témoignage bu Yalla li mu témoigner ci biir doom am. Kuy jëkkoo ci doom bi

Yàlla am na témoignage bi ci biir am, kuy jëkkoo wuute Yàlla fay def ko benn bu gën, ndax jëkkoo wuul ci témoignage bi Yàlla témoigner ci doom bi am. Te bii mooy témoignage bi, ne Yalla defa jox nu dund bu njëkk bi, te bii dund bi nekk ci Doom am la. Kuy am Doom bi am nguir; kuy amul Doom bi Yalla, amul nguir. Yépp yi bind ko ci yeen, yépp ñu gën a gëm ci tur wi ci doom ji ci Yàlla, ngir xam ne dundéél bu am cëru yoon la leen, te ngir gëm ci tur wi ci doom ji ci Yàlla. Ak bii mooy yoon bi ñu am ci moom, ne su fekkee ñu ñaan benn dara ci digg sa bëgg-bëgg, dafa ko dégg ñu. Te su xam ne dëgg na suma ñu ëmb ci ñu laaj, xam nu ne am nu suma laaj yu ñu laajoon ci moom. Su ku nekk gis mag bu góor am sama bàyyi bàyyi bu amul ci dee, dina laaj, te dina jox ko nguir, yépp yi bàyyi bàyyi bu amul ci dee. Amoon na benn tunka ngir dee; duma wax ci loolu ngir mu laaj. Lépp injustice dafa am bëkkate, waaye amna bëkkate bu ñëwul ci death. Ñu xam ne ku nekk jàpp ci Yàlla du bàyyi bàkkaar, waaye ku jàpp ci Yàlla dafa tëral bopp am, te bu bon bi du ko tëj. Ñu xam ne ñu jóge ci Yalla, te àdduna bi lépp nekk ci bu bon bi. Ñu xam te doom bi Yalla jëkk ak joxe ñu xam-xam ngir ñu xam kuy dëgg bi; te ñu nekk ci kuy dëgg bi, ci doom bam Yeesu Kirist. Kii moo ngi Yàlla bu dëgg ak dundoo gu bees sa baat. Xale yi, tëraleen bopp ngeen ci idool yi, amen.

Didake

1

Yoon ñaari nañu, benn ci ndaw ak benn ci dee, waaye njëkk bu mag na ci biir ñaari yoon yi. Yow ci ndimbalante, yooyu la yoon ci nekk: njëkk bëgg Yàlla bi dimbali la, ñaareelu bëgg sa mbokk bu jëkk ci sa bopp; lépp li nga xam ne bëggul ko nekk ci sa bopp, yaw itam bu ñu ko def ci beneen. Ci yéen erayam yi te jàngale bi mooy bii: barkeel ñi ngay di lacc leen te ndaw ci biir ñi jàmm leen yi, te romb ci biir ñi ngay di yëgle leen; lan mooy barke bi, su fekkee bëgg nañu ñi ngay di bëgg leen? Mbaa ak yi mbooloo yi dañu def li kenn gi? Waaye yeen bëgg ñu ñuy toog yeen, te yeen dinañu amul jàmm. Yëgle ci boppam ak yaram yi ñu bëgg; su ku nekk joxe la bët ci kanam bu njëkk, wërël ko yeneen bi itam, te dinañ nekk mu mat; su ku nekk sëy la dem benn mil, dem ak moom ñaari; su ku nekk jël sa ndeye-kaw, jox ko sa tubaab itam; su ku nekk jël ci sa yaram lu la, bul ko wut; ndax du mën. Nekk ku nekk ki dañu laaj la jox te bul wut ci biir; ndax Baay bi bëgg na ñépp am jox ci seen doom yoon yi mu am. Bëgg na ki di jox ci lu njëkk ak sarax; ndax dafa am yoon, dafa baax.

Doomu kenn ku jël benn, du am njariñ; waaye kuy amul soxla dina jox sañ-sañ, lu tax jël ak ci lu tax; te bu nekk ci prison dina ko seet ci li mu def, te du génn ci fii, ba mu fay jëfandikoo kodrant bu mujj. Waaye ak ci loolu itam wax nañu ko: Jariñu sa sarax ci sa loxo, ba nga xam ku la jox.

2

Ñaareelu ndimbal ci jàngalekat la, bañ ree, du ree, du jëkk doom, du fesale, du lakk, du dëgg-dëgg, du jëfandikoo yaram, du ree doom ci topp, ak doom bu jibbu du ko rey, du bëgg li am sa mbokk. Bul lay wax lañu ci seen, bul lay témoigner bu gëna bu tuuti, bul lay wax lu bon, bul lay tëj xol bu bon ci kenn. Bul jàppale ñaari xel te bul wax ñaari làkk; ndax wax ñaari làkk moo ngi làmmiñ bu dee. Sa baat dañu ko wax dëgg, dañu ko wax tuuti, waaye dafa am ci biir lëkk. Bul nga xam ni du nga am njariñ, wala du nga am ñaaw, wala du nga am kómmórsant, wala du nga am bon bu bon, wala du nga am xeex. Bul jël aay bu bon ci sa mbokk. Bul seetlu nit ñépp, waaye ñu nga teral, te ñu nga sant ci, te ñu nga bëgg ci lu ëpp ci sa bakkan.

3

Doom sama, rëy ci bëpp loolu bu bon te ci bëpp loolu mu mel ni moom. Bul nekk ku gëna jëkk, ndax jëkk bi dafa yor ci fas bi, te bul nekk ku jafe, te bul nekk ku xeex, te bul nekk ku tang - ndax

ci yépp yi fas yi dañuy joge. Doom sama, bul nekk ku bëgg-bëgg, ndax bëgg-bëgg bi dafa yobbu ci xeex-xeex, te bul itam waxkat bu bon, te bul itam bët bu mag; ndax ci yépp yooyu la jabar-jabar yi dañuy jibinu. Doom sama, bul nekk kiy xool ginnaaw yi, ndax dafa yóbbu ci bëgg-bëgg jàmm yu góor, te bul nekk kiy wax baat, te bul nekk kiy xam-xam limu, te bul nekk kiy sedd, te bul bëgg gis ñuy. Ndax ci yépp yooyu, bëgg-bëgg jàmm yu góor dafa jóge. Doom sama, bul nekk kenn bu lakk, ndax lakk bi dafay tax yoon, te bul nekk kenn bu bëgg xaalis wala kenn bu am xeex; ndax ci ñépp yooyu, yoon yi dañuy jóge. Doom sama, bul nekk ku ñaan-ñaan, ndax dafa yóbbu ci blasfeem bi, te bul ko nekk ku am bopp mu nekk ci biir, te bul ko nekk ku am xel bu bon; ndax ci ñépp yooyu lépp, blasfeem yi dañuy jibinu. Xam te nekk bu ndaw, ndax ñu ñuy ndaw dinañu ëmbal àdduna bi. Nekk mu ngi mungi patient te yërmandé te innocent te ndaw te baax, te mu ngi reer ci waxin yi ci lépp yi nga deglu. Bul nga yëkkat sa bopp te bul nga jox sa bakkan boldness. Sa bakkan du ñu def ni dinañu tëj ak ñi gëna mag, waaye ak ñi am jub te ñi suñu boole la dinañu topp. Dinaa jëkk li nga xam ne liggéey yi nga am ci yow moom ni yépp yu baax, nga xam ne dara Yàlla dara dëkk.

4

Doom sama, kiy wax sama baat bu Yalla dinaa ko fattaliku guddi ak bés, te dinaa ko yërmandé ni boroom; ndax fan muy wax boroom bi, foofu boroom nekk. Nga ngi seet kanam bés bu nekk kàddu yi ñi sañ-sañ, ngir nga noppi ci eeg-eeg yi ñoom. Bul nga

bëgg bëgg-bëgg, te nga jàmm-jàmm ñi ngay xaare; nga xam ci njub, du nga jël kanam ngir wone ci bàkkaar. Bul nga am ñaari xel, ndax dina am walla du am. Bul yëg sa loxo ci jënd, waaye tëral sa loxo ci yëg. Su amee ci biir sa loxo, dinga jox jëfandikoo sa bakkaar yi. Bul nga tëral di jox te bul nga ñaan ci waxtu bu nga di jox; xam nga ay ndax kon, kan la ki di joxe dimbali bu baax bi. Bul nga des wuute kiy moom ci soxla, waaye nga war bokk ay yëpp ak sa mag te du nga wax ne ñi sa bopp la; ndax su fekkee ci li du dee dangaa bokk, ñaata bari ci li dee? Du nga wóolu sa loxo ci sa doom góor walla ci sa doom jigéen, waaye ci ndaw-ndaw nga jàng leen barke Yàlla. Bul yóbbale sa jaam walla sa jigéen jaam, ñu ngi waññi ci benn Yàlla bi, ci sa mérr, ndax amul dara ñu ñàkk Yàlla bi ci ñaari, ndax dañu ko wara woo ci kanam ba, waaye ci ñu roh bi tegal. Yow te yow ñi jaam yi, dinga bokk seen boroom yi ni ciy ab xeetu Yàlla ci biir-réy ak làkk. Danga seet tépp lëkkalekaay ak tépp li Boroom bi bëggul. Bul bay bul balaa ndigal yi Boroom bi, dinaa tëral waay li nga jël, bul yokk bul wàññi. Ci askan bi nga wax ay bàkkaar yu sa, te du ñëw ci sa àtte bi ak xel-amal bu bon; bii mooy yoon bi ci dundu.

5

Yoon wi dee moom mooy bii: njëkk ci lépp dafa bon te dafa des ci malédicte; rew yi, sax yi, bëgg-bëgg yi, fornication yi, sàcc yi, adoration idole yi, magie yi, toxique yi, vol bi gën yi, témoignage bu gàcc-gàcc yi, hypocrisie yi, benn xol ñaari, tromper, fierté, bon, tëtt bu mag, cupidité, wax bu yaatu, jealousie, audace,

hauteur, vantardise. Ñu ngi ñu yëg ci yéen yu bees, ñu ngi ñu seet dëgg, ñu ngi ñu bëgg lakk, ñu ngi ñu xamul noonu ci yoon, ñu ngi ñu tëdduwul ci yéen yu bees wala ci yoon bu mat, ñu ngi ñu tëral dëkk ci yéen yu bees, waaye ci yéen yu bon, ñu ñu jëkkëre ci ñoom ak muñ, ñu ngi ñu bëgg yéen yu amul kenn, ñu ngi ñu seet noonu, ñu ngi ñu yombul mofët, ñu ngi ñu liggéeyuwul ci kilifa, ñu ngi ñu xamul kilifa bu def leen, ñu ngi ñu rey doom, ñu ngi ñu xamul kilifa bu def leen, ñu ngi ñu rey doom, ñu ngi ñu topp ci jëf Yàlla, ñu ngi ñu dellu ci kilifa bu soxla, ñu ngi ñu kilif kilifa bu am solo, ñu ngi ñu naqarlu góor gu am alal, ñu ngi ñu juge mofët yu amul yoon, ñu ngi ñu yëpp bàkkaar, ñu ngi ñu wóor, doom yi, ci yépp yii.

6

Xool, bul ku ñu la yomb ci yoon wi ci jàngale bi, ndax ku ñu Yàlla di jàng la. Su fekkee mën nga tëral lépp joowu Boroom bi, nga ngi war jàppale; waaye su fekkee mënul nga, li nga mën, def koo. Ci lëkk bi, li nga mën a doxal, doxal; waaye ci lekk yi ñu jëfandikoo baki yi, bëgg na la lool a tëral; ndax liggéey u yàlla yu dee la.

7

Ci mbir bi, ak ndimbalu bi, batiis leen ci boppam bobu: bu ñu wax ñépp yii ci kaw, batiis leen ci tur baay bi ak doom bi ak ruu

Yàlla bu bees bi ci ndox bu dundë. Waaye su fekkee amul ndox bu njool, baatise ci beneen ndox; waaye su fekkee mënul ci say, baatise ci tang. Waaye bu amul ñaari yoon, tëral ndox ci bët bi ñetti yoon ci turu baay ak doom ak ruu yàlla bu bees. Wante ayu batiis bi, kuy batiis ak kuy batiisewu ak su fekkee yeneen ñi mën na, ñu naan naan ci njëkk. Waaye yàlla ko kuy batiisewu naan benn walla ñaar fan.

8

Yoon yi te sama yoon yi bul koy def ak yeneen yi ñu nex. Ndax ñoom dañuy lim ci ñaari sabbat ak ci juróom; waaye yeen limleen ci ñeent ak ci bés. Bul ñaan naan ci ni ñi gis sa bopp, waaye ci ni Boroom bi faal ci njangale bi am, ñaan naan ci ni: Baay bu ñu ci asamaan, na sa tur yéene, na sa réew ñëw, na sa bëgg-bëgg defar ci ni ci asamaan ak ci suuf dëkk, jox ñu mburu bu bés bi ci bés bi, ci ni ak ñu itam ñu yàq ñi am ñu sarax, te bul ñu indil ci tànn, waaye dimbali ñu ci bon bi, ndax sa yaa doole ak barke ci yoon yi yépp. Ñetti yoon ci bés bi, noonu la leen nuy sant.

9

Ci lu jëkk ak galte bi, noonu la ñu war a galte: njëkk ci kàddu bi: Dinanu la galte, Baay bu ñu, ci wuññ bu sell bu Dawud doom sa, yow la njaboot ba ci kanam gu yem. Ci mbir bi bëccëg bi: Dinanu

la gërsëg, baay bu ñu, ci mbir dundëg ak xam-xam bi, bu nga wone ñu xam ci ñu ci biir Isa doom ba nga. Yow am na bëgg-bëgg bi, ba yéenekaay yi. Ni mel ni bii gàncax bi nekk na yàqu ci kaw tund yi te ñu ko tolluwoon jëkk na benn, kon ñu tollu sa ekklesi ci pexe réew bi ci sa réew. Ndax sa yaa ngi gëstu bi ak doole bi ci biir Yeesu ba ci yoon yi yépp. Kenn ku ñu dul lekk te ñu dul naañ ci seen tànkaalewu barkeel, waaye ñoom ñu ñëw ci tur Boroom bi rekk; ndax Boroom bi wax na ci li ci wërsëg: Bul joxe lu bees yi xaj yi.

10

Ndax ngir lekk ba mu fees ci noonu, jàngal ci Yàlla ci noonu: Dinanu la jàngal ci Yàlla, Baay bu bees, ngir tur bu bees bi nga dajalee ci biir xol yu ñu, ak ngir xam-xam ak yërmandé ak yeesu bu bees ñu ci Yeesu doom am, la bókkoon barke ba yàgg-yàgg. Yaw, borom bu am doole bépp, yaw dafay dàll yépp ci wàllu sa tur, te yaw joxe ñam ak naaw ci nit ñi ngir njëkk, ngir ñu gën ko jërëjëf, waaye nun yaw joxe nu ñam bu ruu ak naaw ak dundu gu bees ci biir sa doom. Ci kanam ñépp dañu lay gàllu ci yow, ndax am nga doole; yow mooy barkéel ba yàgg yi. Fattaliku, Boroom, askan wi sa, ngir def ko dimbali ci sa mbëggeel, te tëral ko ci fukki ñeenti ngelaw yi, bi ñu yërmandee, ci sa réew mi, mu nga soppee ko; ndax sa doole ak sa ngelaw la, ba yéenekaay. Na gërëm ñëw, te na àdduna bii dëkk. Hosanna ci Yàlla bu Dawuda. Su am nit dafa am barke, na ñëw; su am nit dafa amul barke, na tawat; suñu Boroom dafa ñëw; amin. Waaye yow, jàppale ay

prophètes yi ñu jëfandikoo ci sant Yàlla, luy ñu bëgg.

11

Ku nekk kon ñëw jàng leen ñépp lii ñu wax ci kaw, jël ko; waaye su moom boroom jàngale bi dellu jàngale beneen jàngale ngir rëy, bul ko dégg; waaye ngir yokk ceeju ak xam-xam bu Boroom bi, jël ko ni Boroom. Ci mbir apostol yi ak prophète yi, njëkk ak decree bi Évangile bi, defal noonu. Ñépp apóotol bu ñëw ci yéen, jël ko ni boroom; waaye duñu toog bu wóor benn fan; su fekkee am na soxla, ak beneen fan itam; waaye su toogee ñetti fan, kenn-prophète la. Waaye apóotël bi ñëw, mënul jël dara, su fekkee mburu rekk, ba ngi noppi; waaye su dëkk xaalis, kilifa bu gëna la. Te bëpp prophète bu ngi wax ci ruu du ngeen seet te du ngeen juge itam; ndax bëpp bàkkaar dinañu ko yàlla, waaye bii bàkkaar du ñu ko yàlla. Waaye dëppul ni ku nekk wax ci barkéef moo ngi njiit, waaye su fekkee am na yoon yi Boroom bi. Ci yoon yi donc dinañu xam prophète bu gis bi ak prophète bi. Te népp prophète bu ngi defar taabël ci barke bi du lekk ci moom, waaye su kon dara, prophète bu gënn la. Waaye népp prophète bu ngi jàng dëgg bi, su defuma li mu jàng, prophète bu gëna la. Waaye népp kilifa bu njëkk, bu dëgg, mu ngi def ci tëral bu àdduna bu eglise bi, waaye du jàng def, li mu ngi def yépp, dañu ko wara yëgle ci yeen; ndax am na yëgle bi ak Yàlla; ndax noonu itam, kilifa yi ñaaw yi def nañu ko. Kuy wax ci barkéel bi: jox ma xaalis walla yeneen lu ñu, dinañu koy dégg; waaye su waxee benn ku ñu jox yeneen ñi am solo, kenn bu koy xam.

12

Ñépp ku ñëw ci turu Boroom bi, war nañu ko jël; ba noppi, bu ngeen ko seet, dinañu xam, ndax dinañu am xam-xam ci ñaari yoon, ci ndigël ak ci caam. Su fekkee ki ñëw ngir dem ci yoon la, ndimbalaleen ko, li nga mën; waaye dinañu dëkk ak yeen su fekkee ñaari walla ñetti bés rekk, su am soxla. Su nekk ni dafa bëgg noonu ak yeen, te am na ay loxo ci sa loxo, na liggéey te na lekk. Waaye bu mu amul leer, ci xam-xam yéen, jëfandikoo, noñu Keresten du dëkk ak yéen te mu amul liggéey. Su ko bëggul def ci ni, dina nekk kii moom Kristaa-jëfandikukat; jàppaleleen ci ñi ñu mel ni.

13

Waaye népp prophète bu dëgg bëgg dëkk ci seen biir dafa am njariñ ci lekk am. Kanaa itam, jàngalekat bu dëgg la am njariñ, moom itam, ni liggéeykat bi ci lekk am. Kon lépp bu njëkk ci récolte yi, ci press bu vin bi ak ci daanu ndaw bi, ci nag yi ak ci xar yi, bu nga jël, dinga jox récolte bu njëkk bi ci prophète yi; ndax ñoom la ñuy grand prêtre. Su amuleen profeet, joxe yéeneen yi gaaw. Su fekkee nga def sarax bu ñaw, jël njëkk bi njëkk ak jox ko ci lu ëmb ci yoonu. Kanko itam, bu ubbi bëg-ganaar bu ween walla bu tùuti, jël rëy bu njëkk te jox ko ay njiit; waaye xaalis ak yere ak lépp-lépp lu am, jël rëy bu njëkk, ni mu jëkkale la, jox ko ci bàyyikoo bi.

14

Ci bësu Boroom bi, yéene ngeen, feccee mburu te jëfandikoo, ba ngeen waxaat seen bàkkaar yi, ngir seen sarax bi neex. Ku nekk am xeex ak mbokk am, bu mu amul jàmm ak mbokk am bi, du ñëw ak yeen, ba ñu ngi jàppale, ngir sacrifice bi yeen bu ñu dul ko tëral. Ndax loolu la ngir loolu mooy li nëw ko wax boroom bi: Ci bëpp bërëb ak waxtu jëfandikoo ma sarax bu weex. Ndax boroom bi dafa wax ne, buur bu mag laa ngi, sama boroom la, te sama tur gi gëna gëm ci biir ay réew yi.

15

Tànnal ndax loolu ay kàmbekat ak ay jëfandikkat ci seen bopp yu gëna Boroom bi, nit ñu neex ak ñu amul bëgg-xaalis ak ñu dëgg ak ñu seet; ndax ñoom itam dañuy jëfandikoo leen liggéey bu prophèt yi ak jànglekkat yi. Noonu ndax bul wañi leen; ndax ñoom la ñu ngi ñu am barke ci yéen ak séeréer-yi ak jàngalekat-yi. Tànnewul beneen ak beneen, bul ko def ci neelaw, waaye defal ko ci jàmm, ni ñu am ci bonne xebaar bu baax; te ku nekk ku bañ ci beneen benn, kenn waxul ak moom te bu kenn ci ñoom déggul ko, ba mu tuubaa. Yow ñu ngi àtte yi ak yow ñu ngi jëfandikoo yi ak yow ñu ngi lépp li ñu ngi jëf yi, defleen ñu ko ci ni ñu am ko ci àddiya bu Boroom bu ñu.

16

Teg ci seen bakkan, seen lampu yi ñu ñaar defu, ak seen noppalu yi ñu ñaar daanu, waaye nekkleen paret, ndax xamuleen waxtu bi, bu Boroom ñu ñew. Waaye dinañu tollu bés-bés, ngir wut li nekk ci seen xel yi; ndax lépp-lépp seen waxtu ci seen gëm-gëm du ngi leen njaboot, su fekkee amul ni dinañu mat ci waxtu bu mujj. Ndax ci ay fan-wu jeex yi, ay prophète-bu gëna-gën ak ay boroom-jafe ñu bari, te ay xar yi dinañu soppi ci gaynde, te mbëggeel mi dinañu soppi ci xeex. Ndax yoon bi lawlessness bi ngi yokk, ñu ngi na ñu seet bakkan-bakkan ak ñu ngi na ñu pursew ak ñu ngi na ñu jox, te ndax loolu, kenn bi ngi trompe àdduna bi di na wone ni doom Yàlla, te di na def ay tànneef ak ay reer, te suuf si di na joxe ci loxo yi mu am, te di na def ay dëgg yu lawless yi, yu nekk ne benn kenn du ko gis ci jamono bi. Ndax ba nii, dajale nit ñi dinañu ñëw ci safara bu seet bu xam-xam, te ñeneen ñu bari dinañu daan te reer, waaye ñeneen ñu noppi ci seen gëm-gëm dinañu fay ci biir mallal mi. Te ba loolu, ay siñ yi ñu dëkk ci dëgg bi dina wone ko: siñ bu njëkk bi mooy yéesal ci asamaan, te ba loolu siñ bu ñaari bi mooy baat bu kornet, te bu ñetti bi mooy wone ci njiit yi ñu dee. Doo moom yépp, waaye ni ko wax: Boroom bi dinañu ñëw ak yépp ñi sañ-sañ ak moom. Ndax ba, àdduna bi dina gis boroom bi ñëw ci kaw ngélaw yu asamaan bi.

Jénesees

1

Ci tëddëf la Yalla defar ay asamaan ak suuf. Ndox bi te doon gis-ul te doon am-ul benn xët, te njëkk bi doon ci kaw bët bi; te Yàlla sa bakkan doon daldi ci kaw ndox bi. Yalla ne, Leer la am, te leer la am. Te Yàlla gis ne leer bi baax na, te Yàlla wuute leer bi ak ñëtëx bi. Te Yàlla woo ci kanam bi bëccëg, te ñuul bi woo ci guddi. Te ngoon bi am na, te suba bi am na, benn fan. Te Yàlla wax ne, Amul na ay firmament ci biir ndox bi, te amul na muy tëj ndox bi ak ndox bi, te dëkk na loolu. Te Yàlla defal na firmaman; te Yàlla wuute na ci biir ndox bi nekk ci suuf firmaman bi, ak ci biir ndox bi nekk ci kaw firmaman bi. Te Yàlla woo ko asamaan ci turu firmament bi, te Yàlla gis ne baax na, te ngoon bi jëkk, te suba bi jëkk, bés bu ñaareel. Te Yàlla wax ne, ndox bi nekk ci suuf asamaan bi a bokk ci benn ñu bokk, te suuf bi gëna wone. Te loolu nekk na, te ndox bi nekk ci suuf asamaan bi bokk na ci sa ñu bokk, te suuf bi gëna wone. Te Yàlla woo suuf bi tuuti Suuf, te ay sistem yu ndox yi woo Géej yi, te Yàlla gis ne baax na. Te Yàlla wax ne: Suuf bi na jàpp cëru yàpp,

taw bi di jàpp mbay ci yoon yi ak ci nataal yi, ak garab gi di jàpp mbepp, bi mbay bi am ci biir gi ci yoon yi ci kanam suuf bi, te loolu nekk na. Te suuf si jëkk benn garab bu am yoon, bu am mbay, bu am gënn ci biir am, ci njëkk-njëkk yi, te Yàlla gis ne baax na. Ngoon am na, suba am na, bés bu ñetteelu. Te Yàlla wax ne, na ñu am ay lumiir ci kanam bi ci asamaan ngir dimbali ci suuf si, ngir weccee ci biir bés bi ak ci biir guddi gi, te na ñu nekk ay tànn, ak ay jamono, ak ay bés, ak ay at. Te ñu nekk ay leer ci kanam bi ci asamaan ngir ñu tolli leer ci suuf si, te loolu mooy dëkk. Te Yàlla dafay defar ñaari lumière yi ñu mag, lumière bi mag bi ngir jëfandikoo fan ci bés bi, ak lumière bi ndaw bi ngir jëfandikoo fan ci guddi gi, ak xéetar yi. Te Yàlla dimbali ñoom ci asamaan bi, ngir ñu ñëw ci suuf si, te ngir ñu yóbbu ci bés bi ak ci guddi gi, te ngir ñu wéyale ci biir leer bi, ak ci biir ñëttel bi; te Yàlla gis ne baax na. Ngoon am na te suba am na, bés ñeent. Te Yàlla wax ne ndox yi ñu jële tunu yi ci biir ñi am bakkan, ak picc yi di far ci suuf réew ci kanam sama ciel, te dëkk na konoon. Te Yalla dafay defar yépp yéen-yéen yu mag yi, ak bëpp jabar yu am yaram ci yépp mbootaay yi, yooyu ndox yi tollu, ci njëkk-njëkk yu ñu am, ak bëpp picc bu am loxo, ci njëkk-njëkk yu ñu am, te Yalla gisee ne baax na. Te Yàlla bëgg-bëgg-na leen, ne: Yéemal te ëpp, te fey ndox yi ci géej yi, te ginnaaw yi ëpp ci suuf bi. Ngoon am na, suba am na, bés u ñeent. Te Yàlla naan, na suuf yi tollu mbir yu mool bu réy ci njëkk-njëkk, ñepp-ñakk, ak mbootaay yi, ak raaño yi ci suuf ci njëkk-njëkk; te jàppale ñu ko ci noonu. Te Yàlla dafay defar mbooli àdduna yi ci seen xeet, ak ñaw yi ci seen xeet, ak lépp-lépp ay mbir yu àdduna yi ci seen xeet, te Yàlla gisoon ne baax na. Te Yàlla ne

wax: Ñu def nit ci nataal-u ñu ak ci sàmm-u ñu, te ñu mën yóbbu jën yi ci géej, te picc yi ci asamaan, te ñaw yi, te lépp ci suuf, te yépp ci tànk yi yuy tànk ci suuf. Te Yàlla defar nit bi, ci nataal Yàlla la ko def, góor ak jigéen la ko def. Te Yàlla bàrke leen, ne: Yéesal, yàqu, tëj suuf si, am njëg ci, yóonu jën yi ci géej gi, ak ganaar yi ci asamaan bi, ak lëkk-lëkk yi yépp, ak suuf si yépp, ak yëru-yëru yi yépp yiy reer ci suuf si. Te Yàlla ne: Xool, ma jox leen ñépp cëru gerte bu am gerte, bu tollu gerte, bu nekk ci kaw ñépp suuf bi; te ñépp garab, bu am ci biir am réneen gerte bu tollu gerte, dinañu leen nekk lekk, te ñépp rañoñu suuf bi, te ñépp picc yu asamaan bi, te ñépp mbotumaat bu mbotumaat ci kaw suuf bi, bu am ci biir am bakkan bu dundë, te ñépp cëru gerte bu wert ngir lekk; te dafa am ni. Te Yalla gis-na ñépp li mu def, te xam-na ne rafet na lool, te ngoon-u guddi am-na, te suba am-na, bés bu njëkk.

2

Asamaan ak suuf yi jeex nañu, ak lépp li mooy àdduna yu ñu. Te Yàlla jeexoon na ci bés bi ñaareelu limu am ñaari fukk ak benn, te noppi na ci bés bi ñaareelu limu am ñaari fukk ak ñaar, ci liggéey yi am lépp yi mu def. Te Yàlla barkeel fan bi ñeent, te yéesal ko, ndax ci moom Yàlla noppi ci lépp-lépp liggéey yi mu am yi, yi Yàlla tàmbale def. Lii téere bi ci dimbali asamaan ak suuf, ndax mu am, ci bés bi Boroom bi Yalla defal asamaan ak suuf, ak lépp lu werte ci gox bi avant di am ci suuf bi, ak lépp ñaari ci gox bi avant di daje; ndax Yalla taw naw ci suuf bi, te nit

du am ngir liggéey ci moom. Waaye ndox bi dafa jóge ci suuf bi, te dafa nob téeméer suuf bi yépp. Te Yàlla dafay fas góor gi, tànn bu jóge ci suuf si, te dafay feexal bàyyi bu njëkk ci kanam bi, te góor gi dafay nekk bàyyi bu njëkk bu am dund. Te Yàlla dafa tëkki bëccëg ci Eden ci penku kow-wàllu, te dafa jëkk fii nit bi mu ne mu samp. Te Yalla dafay waxal ci suuf ndox bi yëpp garab bu rafet ci gis, ak bu baax ci lekk, ak garab bu dundë ci biir paradis bi, ak garab bu xam bu baax ak bu bon. Dëkk-ndox bu njëkk ci Eden ngir ndoxal jannat bi, ginnaaw ci kanamu nekk dafa jëfandikoo ci ñeent tànn. Tur ci benn, Pishon, mooy lii daldi lépp réew Havilah, foofu fi woor nekk. Xalis bu jëkk bi réew boobu rafet na, te foofu nekk na karbon ak péeñ bu vert. Te tur bi ndox bi ñaareelu mooy Gihon, kii mooy ki di roonu lépp ci réew Etiopi. Te ndox bi ñett-éél, Tigris, mooy lii di dem ci kaw Asiri, te ndox bi ñent-éél, mooy Euphrates. Te Boroom bi, Yalla, jël nit ki mu fasonn, te dëkk ko ci jannatub njariñ bi ngir mu liggéey ci biir te mu wàcc ko. Te Boroom bi Yalla naan Adam, ne: Nga mën lekk ci yëpp garab yi nekk ci paradis bi. Waaye garab gu xam-xam ñu baax ak bon bi, dinañu lekk ci moom, te bés bi ngeen lekk ci moom, dee la ngeen dinaa dee. Te Boroom bi Yàlla wax ne, du baax góor gi nekk kenn rekk, ñu def ko ndimbalkat ci yoon am ni moom. Te Yalla dafay sax sos ci mbëj bi ñépp yépp ñi dëkk ci ginnaaw gi, ak ñépp yépp ñi dëkk ci asamaan bi, te mu indil leen ci Aadama, ngir gis lu mu ngi wax leen, te lépp li su fekkee Aadama mu ngi wax ko bëkëte bu nëw, loolu tur ci moom. Te Adama tudde tur yi lépp ñoom yi, ak peteñ yi lépp yi assamaan yi, ak mala yi lépp yi ëllëg bi, waaye Adama amul dimbali bu mel ni moom. Yàlla dafa doon jàpp ekstase ci Adam,

te nees na ko, te jël benn ci ay bànneel yi, te fey yomb ci boppam. Te Yàlla dafa sosi bànnex bi, mu jël ci Aadama, ci jëkk jigéen, te dafa indi ko ci Aadama. Te Adama ne wax, leegi yii mooy yax bu jóge ci yax yi ñu jóge ci sama yaram, te yaram bu jóge ci sama yaram, moom dinañu ko wax jigéen, ndax jóge nañu ko ci góor gi. Ndax ci li, góor bi dinaa fay baay am ak ndey am, te dinaa tëj ci jëkkër am, te ñaari yeneen dinañu am yoon bu benn. Ñaari yeneen ñu nekk ci toolu, Adam ak jigéen am, te ñu amul rew.

3

Bëy-bëy bi nekk na bu gën a am xel-xel ci yëpp ñi ñu ngi ci suuf yi ñu ngi ci kaw réew bi, yu Boroom bi Yalla bi def. Te bëy-bëy bi wax na ci jigéen ji: Lan la Yalla wax, du-ñu lekk ci yëpp garab gi ci aljanaa bi? Te jigéen bi wax na ci baaraam bi, dinañu lekk ci réneen garab yi ci Paradi bi. Waaye ci réneen garab gi nekk ci biir Paradi bi, Yàlla wax na, dinañu ko lekk, te dinañu ko tëgg, ngir dinañu dee. Te bëy-bëy bi wax na ci jigéen ji: Dinañu dee déedéet; Xam na Yàlla, ne fan bés bi ngeen lekk ci moom, dinañu ubbi yéen bët yi, te dinañu nekk ni yàlla yi, ngeen xam lu baax ak lu bon. Te jigéen bi gis ne garab gi baax na ngir lekk, te ne rafet na ci bët yi ngir xool, te ne rafet na ngir faham, te tekki ci réew bi, lekk na, te jox na góor gi am ak moom, te ñu lekk. Te bët na ñaari yëkk, te xam nañu ne dañu toolu, te tëj nañu ndab garab fig, te defal nañu leen bopp kacc yu ñu mën tëj. Te ñu dégg baat bi Boroom bi Yàlla bi daw ci ngoon bi ci njëkk bi, te ñu

nëbb, Adam ak jigéen bi am, ëpp kanam Boroom bi Yàlla bi ci biir garab bi ci ngoon bi. Te Boroom Yàlla woo Aadama, te wax ko, Aadama, foo nekk? Te mu ne ko wax, Dama dégg sa baat bu nga nëkk ci jàngale bi, te dama ragal ndax dama tooy, te dama nëbb. Te Yàlla wax ko ne: Kan moo wax la ne yaw dayo nga, bu nekk te dëkk ci garab bi, bi ma naan la ne sa boppam rekk bul lekk, yow lekk nga ci moom? Te Adam ne wax: Jigéen ji nga ma jox, moom la ma jox ci garab gi, te lekk naa. Te Boroom bi Yàlla naan ci jigéen ji: Lan mooy lii nga def? Te jigéen ji ne: Jànn ji dañ ma wuute, te lekk naa. Te Boroom bi Yàlla wax ci bëy-gaynde bi, ndax nga def lii, yàq nga ci yëpp yoon yi, te ci yëpp rañu-ndaw yi ci suuf àdduna bi, ci sa bant ak sa biir dinga dem, te suuf dinga lekk ci yëpp fan yi ci sa bakkan. Te ñu def seen xarit ci sa biir ak ci biir jigéen ji, te ci biir sa mbokk ak ci biir mbokk am, moom dinaa tëral sa bopp, te yaw dinaa tëral seen tànk. Te jigéen ji, mu ne: Dimbali dimbali dinaa yokk metit yi sa ak ñaan yi sa, ci metit lañu japp doom, sa dellu mooy ci sa góor, te moom dinaa jëfandikoo. Waaye Adam mu naan ko ne, ndax dégg nga baat bu jabar am, te lekk nga ci garab bi, bu ma yónnee la kenn ci moom rekk bul lekk, ci moom lekk nga, toxal na suuf ci liggéey yi am, ci ñaaw yi dinaa lekk ko ci bépp fan yi ci biir am. Yàmb ak jaxase dimbali na la, te lekk nga na cëru bi ci gox bi. Ci ñuul bu bëri ci kanam sa bët, nga lekk sa mburu, ba ngi dellu ci suuf bi mu ngay jël, ndax suuf nga, te ci suuf nga dinaa dellu. Te Adam tudde tur jigéen am Dundoo, ndax doomam yépp yuy ñëw. Boroom bi Yàlla dafay defal Adam ak jabar am tuniku ñu ànd ci der, te dafay yàll leen. Te Yàlla wax ne, xool, Adam jàppale ni benn ci ñu ngir xam lu baax ak lu bon, te léegi bu nekk mu dimbali loxo

am mu jàpp garab gu dem ak dundëf te lekk, te mu ngi dundëf ba saa bi ñu xamul. Te Boroom bi, Yalla, yónni ko ci parada bi bu neex ngir liggéey ci suuf si mu jóge ci moom. Te mu gis jëf-e Adam, te mu topp-al ko ci kanam bu paradis bu njariñ bi, te mu teral ay cherubim, ak pañe bu safara bi di yaatuwaay, ngir gàtt yoon wi ci garab bu dundëf bi.

4

Adam bu jëkk a xam Ewa, jabar bi am, te dafa gëstu a yar Kayin, te a naan: Maa am nit ci biir Yalla. Te mu yokk jàpp mag seen Abel, te Abel nekk na xaj yàq, waaye Kain nekk na liggéeykat ci suuf. Te ci jamono yi, Kayin indil sacrifice ci Borom bi, jóge ci réew yi ñu jëkk ci suuf si. Te Aabel itam indil ci ñuul yi ñu njëkk ci xar yi am, te ci mbëkëte yi ñu am. Te Yalla xool ci Aabel, te ci nataal yi am. Waaye ci Kajin, ak ci seen yeneen yi, bañ jàpp xalaat, te Kajin dafa am bañ-bañ lool, te kanam yi am dañu daw. Te Boroom bi, Yàlla, wax na Kayin, Lan mooy xam-xam bi nga jàmm ci biir, te lan mooy xam-xam bi kanam bi daldi? Ndax dëkk na ni su fekkee nga jëfandikoo ci njëkk bi, waaye nga xamul ni nga fey ci njëkk bi, yaa ngi dëgg bàkkaar bi? Tëgg, dellusaay ci sa boppam la mu dellu, te yaw nga ko mën a yóbbu. Te Kayin wax na ci Aabel, mag bi am mu ne: Ñu dem ci pediyon bi. Te jëm ci bi mu nekk ci ñoom ci pediyon bi, Kayin tàmbali na ci Aabel, mag bi am mu, te fas na ko. Te Yàlla Boroom bi naan na Kayin: Ana ngi Aabel, sa rakk bi? Te mu ne, xammuma; ndax sama rakk mooy ma kenn? Te Boroom bi naan, lan nga def? Baat

deret sa mag mooy ngi woy ci man dale ci suuf bi. Te léegi, yow dangay tuub ci kanam bi, bi ubbi sa gemmiñ ngir jël deret sa mag ci sa loxo. Bu jënd nga liggéey ci suuf bi, suuf bi dina amul doole bu nekk ci biir am ngir jox la, nga ngi yaay ak reer dina nekk ci suuf bi. Te Cain wax ci Yàlla bi Boroom, Sama bàkkaar mag na ci lu ma gën a dimbali. Su nga ma jëfandikoo tey ci biir kanam bu ndaw bi, ak ci biir kanam bu sa bopp dinaa nëbb, ak dinaa nekk yéewal ak reer ci biir ndaw bi, ak nekk na ñépp ku ma gis dinaa ma rey. Te Boroom bi Yalla naan ko, Deedeet, kenn ku nekk ku ree Kayin, ñaar-fukk yoon ci ñu naan jëfandikoo dafa am paralysie. Te Yàlla Boroom bi dafa doon dëkk alaamaa ci Kayin, ngir ku nekk mu gis ko du ree ko. Kain génn na ci kanam Yàlla te dëkk na ci réew Naid, ci wetu Eden. Te Kayin xam na jigéen am, te bu mu ame golo, juddu na Enok. Te mu ngi ci toog dëkk, te mu tudd dëkk bi ci tur doom am, Enoch. Enoch am na Gaidad, te Gaidad jàpp na Mahalalel, te Mahalalel jàpp na Methuselah, te Methuselah jàpp na Lamech. Te Lamech jël ñaari jabar, benn tudd Adah, te benn ñeent tudd Zillah. Te Adah joge Jobel, kii mooy baay ñi dëkk ci kër yu simm, yi lekk ñaw. Te tur mag-bi Jubal, moom mooy ki njëkk-al psaltery ak lyre. Zillah itam moom itam jurbale Tubal, te mu ngi fay sañ-sañkat ci kiwer ak tànn. Mbokk bu Tubal, Noema la. Wax naan te Lamech ci jëkkër am, Adah ak Sella: Déggal sama baat, jëkkër yi Lamech, nopp sama wax, ndax góor la ma rey ci blessure bu ma am, ak doom-góor bu mag ci blessure bu ma am. Ndax ñeent yoon la ñu ngi jaambur ci Kaayin, waaye ci Lamek, fukk ak ñeent yoon ñeent. Xam na waaye Adam Eve jabar am, te gëm na jàpp na doom góor, te tudd na tur am Seth, ne: Yóbbu na sama Yalla mbëj

beneen ci biri Abel, ku ñu rey Kayin. Te ak Seth am na doom, te mu tudd sant bi Enos, kii jëkkël na woo wëy tur bi Boroom Yalla.

5

Lii lañu téere ci téere bu njëkk bu nit ñi; fan bés bi Yàlla defee Aadama, ci nataal Yàlla la ko defee; Góor ak jigéen, defee na ñoom; te barkeele na ñoom; te tudde na tur bi mu Aadama, fan bés bi defee na ñoom. Adam dafay nànd teemeer ak ñeent fan ak ñaari téeméer at, te dafay jur ci sàmm am, te ci nataal am, te dafay tudde tur am Seth. Fanwi Aadama nee, ñu mu nee bi ci ginaaw jàppale Seth, mooy at teemeer-fukk, te mu jàppale doom-góor ak jànq. Yépp ay fan yi Aadama dëkk ci ñoom, tànn-beneen ak téeméer at, te mu dee. Waaye Seth dafa nekkoon juróom-ñeent ak téeméer at, te dafa jarul Enos. Te Seth dëkk fukk at ñeent-fukk ak ñaar-fukk ci ginnaaw bu mu japp Enos, te mu japp doom-góor yi ak doom-jigéen yi. Yépp yi fan yi Seth nekk nañu fukk ak juróom ñaar ak juróom téeméer at, te mu dee. Te Enos dëkk at téeméer ak juróom ñeent, te jële Kaynan. Te Enos dafaànd fukk at mu jàpp Cainan, juróom ñeent at ak ñetti téeméer at, te mu jàpp doom-góor ak doom-jànq. Te jëkk bëpp ay bés Enos juróom at ak juróom-ñeent téeméer, te dee na. Cainan dañu nekk fukk at ak juróom ñeent at, te mu jarul Mahalalel. Te Kaynaan dëkk ak ci ginnaaw mu jàpp Maleleyel, néetaliku fukk ak téeméer teemeer at, te mu jàpp doom-góor yi ak doom-jànten yi. Bëpp bés Kaynan dëkk ci fukk at ak juróom-ñeent-téeméer at, te mu dee. Te Mahalalel ngi agsi benn-u-juróom-benn ak juróom-

benn ak téeméer at, te ngi jàpp Jared. Te Mahalalel dëkk fukk ak teemeer at ginnaaw jàngale Jared, te jàngale doom-góor ak doom-jànq. Te dañu nekk yëpp yi fan yi Maleleel, at juróom ak juróom-ñeent-fukk ak juróom-ñeent-téeméer, te mu dee. Te Jared dëgg ñaari ak juróom-benn at ak téeméer, te jarul Enoch. Jared dañ̃ñu teemeer at ci ginnaaw mu jureñ Enoch, te mu jureñ doom-goor ak doom-jigéen. Te fekkoon yépp yi fan yi Jared ñaar ak juróom-benn ak juróom-ñeent teemeer at, te dee na. Te Enok dund juróom ñeent ak téeméer at, te mu jële Metusela. Enoch dafa pleased Yalla ginnaaw ci beget Methuselah, ñaari téeméer at, te mu begot doom-góor ak doom-jigéen. Lépp-lépp bësu-gàmmu Enoch dañu nekk juróom ak juróom-benn-fukk ak ñett-téeméer at. Te Enoch bëgg na Yalla, te ñu gisul ko, ndax Yalla yóbbu ko. Te Methuselah dajeele ñeent at ak juróom-benn ak téeméer, te jarul Lamech. Methuselah dañu nekk ñaar ak ñeent-teemeer at ci ginnaaw bu mu jarul Lamech, te mu jarul doom-góor yi ak doom-jànq yi. Te nekk ci bëpp fan yi Metusala ñu mu dundee, juróom ñeent ak juróom ñeent benn ak juróom ñeent teemeer at, te mu dee. Te Lamech dañ̃ñu ñeent ak juróom-ñeent ak téeméer at, te jarul doom-góor. Te mu tudd tur bi Nóe, te mu ne, kii dinañu jàmm ci liggéey yu ñu, te ci metit yu loxo yu ñu, te ci suuf bi, bu Yàlla Boroom bi toxal. Te Lamek dund teemeer-at yu bari ak juróom-ñeent ak juróom ci kanam bi mu jarul Nóe, te mu jarul doom-góor yi ak doom-jànq yi. Te nekk-na ñépp bés yi Lamech ñeent-téeméer ak juróom-ñeent ñett at, te dee na. Te Nuh am na teemeeri gaañ̃ ak juróom téeméer at, te am na ñetti doom-gór: Shem, Ham, ak Japheth.

6

Te, loolu xew bi, ñu nit yi bari bëgg-bëgg ci suuf dëkk bi, te jigéen yi juddu ñu jàpp leen. Gis-oon te doom yu Yalla jigéen yu nit ñi, ne rafet na ñu, jël-oon ñu ci bopp ñu jigéen ci lépp yu ñu tann. Te Boroom bi Yàlla bi wax ne, liggéey bima dara du dëkk ci nit yi ci jamono bi, ndax moom ñu nekk yaram, waaye fanweer yi ñoom, mooy téeméer at ak ñeent at. Giants yi ngi ngi ci kaw réew bi ci fan yépp yi, te ab yépp bi, ni bu ñu ngi dugg doomam yi ci Yalla bi ci jigéen yi ci nit yi, te ñu ngi juddu ci ñoom, ñoom yi ngi ngi giants yi ci jamano bi, nit yi tur yi. Gis-na te Boroom bi Yalla, ne bañ-na yoon yi nit ñi ci suuf si, te nit ku nekk dafa xalaat ci bët am ak jëmm ci yoon yi ci bépp fan. Te xalaat-na Yalla, ne def-na nit ki ci suuf si, te xalaat-na. Te Yàlla wax ne, dinaa fessal nit ki, ki ma defee, ci kanam àdduna bi, dale ci nit ba tëkki ku bëri yàq, te dale ci yépp yi ngàmb ba tëkki ku picc yi ci asamaan, ndax dama sànni, ndax dama koy defee. Noah te gis yoon ci kanam Boroom bi Yalla. Yooyu la jamonoy Nuh. Nuh, góor gu am jëf, mu nekk bu mat ci yoon bi ci biir sa xalaat, Nuh mën na Yàlla. Noah jàpp ñett doom: Shem, Ham, ak Japheth. Ndox bi jëkkale ci kaw Yalla, te ndox bi fey jëkkale. Te Boroom bi Yalla gis-na suuf bi, te moom ngi fey, ndax bunt bi yépp fey-na yoon bi am ci suuf bi. Te Boroom bi Yalla wax na ci Nuh: Waxtu ñépp nit ñu ñëw ci kanam sama, ndax suuf bi fekk na takkusaan bu bari ci seen, te xool, dama ragal leen ak suuf bi. Def donc sa bopp sa gaal bi ci garab yu carré, nga def nit yi ci gaal bi, te tëj ko ci biir ak ci bëtt ci asfalt bi. Te kon nga def arche bi, teemeer

benn weer coudée ci guddi bi arche bi, ak juróom-benn weer coudée ci yaatuwaay bi, ak fanweer weer coudée ci gàtte bi. Ci gathering together, nga leen def arche bi, te ci benn cubit nga leen jeexal ko ci kanam. Bari bunt bi ci arche bi, nga leen def ko ci kaay yi. Nga leen def ko lower, second ak third. Waaye man, xool, dinaa indil ndaw bi, ndox ci suuf si, ngir rëy lépp yépp bu am bakkan bu dundë ci biir ci suuf assamaan, ak lépp li nekk ci suuf si, dinañu dee. Te dinaa tekki sama alluwa ak yow, waaye yow dinaa dugg ci biir gaal bi, yow ak sa jëkkër yi, ak sa jigéen, ak jigéen yi ci sa jëkkër yi ak yow. Te ci yépp yi ñu naan yi, ak ci yépp yi ñu ragal yi, ak ci yépp yi ñu mala yi bu njool, ak ci yépp yaram, ñaar ñaar ci yépp nga indil ci gaal gi, ngir nga wóolu ak sa bopp; góor ak jigéen ñu ngi war. Ci yépp penc yi ci mbind mi, ak ci yépp ñaw yi ci mbind mi, ak ci yépp tànk yi ci dëkk ci ndox mi ci mbind mi ñoom, ñaar ñaar ci yépp yi dañuy doon ci yow ngir lekk ak yow, góor ak jigéen. Yow waaye, yow nga jël ci sa bopp ci lépp yi ñu lekk yi ñu ngi lekk, te yow nga teg ci sa bopp, te dina am ci yow ak ñoom ngir lekk. Te Nuh def bëpp li Boroom bi Yàlla fay ko yoonu, mu ngi def.

7

Te Boroom bi Yàlla wax na ci Nuh, dugg nga yaw ak ñépp sa kër gi ci gaal gi, ndax gis naa la ni nga am jom ci biir sama kanam ci aduna bii. Ci bët yi saf yi, jëkk ñeent-ñeent, góor ak jigéen. Waaye ci bët yi ubbiku saf yi, jëkk ñaar-ñaar, góor ak jigéen. Te ci ginnaaw yi ci asamaan yi saf yi, ñeent ñeent, góor ak jigéen,

ak ci ginnaaw yi yépp yi saf ñu, ñaar ñaar, góor ak jigéen, ngir lekkaloo mbooleem ci suuf si yépp. Ci ginaaw, ndax bés ñeent, maa ngi yóbbu ndox ci kaw réew, néetalikaw bés ak néetalikaw guddi, te dinaa feeñ lépp ci yam bi, bi maa def, ci kanam bés ci réew. Te Nuh defar lépp luy Boroom bi Yàlla fay ko yoonu. Noah amna teemeer at, te ndaw bi ci ndox mi am na ci suuf réew bi. Nuh ak doom-goor yi am, ak jëkkër am, ak jëkkër yi doom-goor yi am duggal ak moom ci gaal bi ndax ndox bi ci tëral bi. Te ci picc yi ñu sedd, te ci picc yi ñu sedd-ul, te ci mala yi ñu sedd, te ci mala yi ñu sedd-ul, te ci lépp yi di reer ci suuf, ñaari ñaari duggal ci Nuh ci gaal gi, góor ak jigéen, ni Yàlla wax na ko ci Nuh. Te xew-na ci ginnaaw ñeent fan, te ndox bi ci dëkk bi xew-na ci suuf aduna bi. Ci at bi ñetti-fukk ci nguur bi ci nekk bi Nuh, ci weer wi ñaareel, ci fukk ak ñaar-fukk ci weer wi, ci bés bi bii, ñu fessal lépp yi tuuti yi ci mbóot mi, te yi bunt yi ci asamaan bi ubbi ñu ko. Taw bi am na ci kow suuf, fukk ak ñeent fan ak fukk ak ñeent guddi. Ci bés bii, Nóe duggal, Shem, Ham, Jafet (doom yi Nóe), ak jigéen Nóe, ak ñetti jigéen yi doom yi am, ak moom, ci gaal bi. Te ñépp ay rañ yi ci seen xeet, te ñépp ay ñaw yi ci seen xeet, te ñépp ay mbotumaan bu nëbbal ci suuf si ci seen xeet, te ñépp ay picc bi ci seen xeet, duñu dugg ci Nuh ci biir gaal bi, ñaar ñaar góor ak jigéen, ci ñépp yaram yi bu am bakkan bu dem. Te yeneen yi di dugg, góor ak jigéen, ci bëpp yaram, duggoon nañu, ni Yàlla ko fayale Nuh, te Boroom bi Yàlla tëj na gàlasi bi ci biir. Te jëkk bi am na fukk ak ñeent fan ak fukk ak ñeent guddi ci kow suuf bi, te ndox bi yàqu na, te yomb na gaal gi, te yomb na ci kow suuf bi. Te ndox bi dafa am njariñ, te dafa am bari bari ci kaw réew bi; te arche bi dafa dem ci kanam ndox

bi. Ndox bi doonoon nañu ko baax baax ci suuf sa, te doonoon nañu ko far lépp tuuti yi gëna joge yi nekk ci suuf asamaan bi. Fukk ak juróom benn kubitt ci kaw yëkk na ndox bi, te daldi na ñépp tuuti yi yëkk yi. Te dee na lépp yaram bu nekk ci yoon ci suuf bi: gannaaw yu nekk, ak mbaraan yi, ak ñaw yi, ak lépp loolu bu raxas bu nekk ci yoon ci suuf bi, ak lépp nit. Te yëpp yooyu am bëkk-ngelaw bu njëkk, ak yëpp looy nekk ci suuf bi, dee nañu. Te Yàlla feeñ nekk bëpp bu nekk ci kanam suuf si, dale ci nit ba tàmbalikay, ak yëpp yi ngay dàkk, ak yëpp yi ci pàll ci asamaan, te ñu feeñ nekk ci suuf si, te Nóowa rekk doon ak ñi ak moom ci biir gaal bi. Ndox bi te-ñu-ubbi ci kaw réew bi, bés-u téeméer ak juróom ñeent.

8

Te Yàlla jëfandikoo Nuh, ak yëpp ñu nëbb yi, ak yëpp ñu ñaw yi, ak yëpp ñu picc yi, ak yëpp ñu dàngale yi ñuy dàngale, yëpp yi nekk ak moom ci biir gaal bi, te Yàlla indil bunt ci suuf si, te ndox bi daanu. Te dañu tëj yi cëru yi ci asamaan bi ak yi bëgg yi ci kaw bi, te dañu tëj ndox mi ñëw ci asamaan bi. Te ndox bi dafa jàpp ci biir dëkk bi, te ndox bi dafa yaatu ci fukk at juróom ñeent ak téeméer. Te arche bi toog ci weer wi ñeent, ci fukk ak ñaar-fukk bu weer wi, ci tudd yi Ararat. Ndox bi te dafa ngi neewal ba fukk ci weer bu fukk. Te ci weer bu fukk ak ñeent, ci bëccëg bu njëkk bi ci weer bi, ñu gis bopp yi ci tuuti yi. Te ci njëkk at fukk ñeent fan, Nux ubbi penku àll bi bu mu def. Te yónne na ndax bi, te génn gi, du dellu ba ndox mi paree ci suuf

si. Te mu yónnee kolomb bi ci biir moom ngir xool ndax ndox mi neewal ci suuf bi. Te ndax xëmm bi gisul dalal ci tànki yi, dellu ko ci yàlla bi ci gàlasi gi, ndax ndox bi woon ci kaw réew bi mu nekk, te yéesal loxo bi jël ko, te indil ko ci biir gàlasi gi. Ak mu xaar ci yeneen ñeent fan yu ñu gën, mu yëgle yeneen keer yëngulaay bi ci gaal bi. Te yoon bi dellu ci moom ci àggëlu, te am na bëccëg olif tuuti ci gemmiñ bi, te Nuwaa xam na ne ndox bi daanu ci suuf si. Te mu xaar ci benn ñeent fukk yu yeneen, mu yónnee yeneen woon ndéew bi, te ndéew bi delluloo ci biir am ko tudd. Te jëm ci at bu ñaar ak ñetti-téeméer ci réew Nuh, ci weer bu njëkk, ci benn ci weer bi, ndox bi daañ ci suuf si. Te Nuh ubbi tëgg bi ci aas bi bu mu def, te gis ne ndox bi daañu ci kanam suuf si. Ci weer ñaareelu, ci ñeent-fukk ak ñaar-fukk ci weer bi, suuf bi yàgg na. Te Boroom bi Yàlla wax na ci Nuh, mu ngi wax, Génn ci biir aas bi yaw, ak jabar am, ak doom yi am, ak jigéen yi doom yi am ak yaw. Te yépp rab yi ñu am ak yaw, te yépp yaram bu jëkk ci pir yi ba nañu maam yi, te yépp lool bu ngi dem ci kanam bi, génn nañu ak sa bopp. Te yokk te bari ci kaw suuf bi. Te Nuh génn, ak jabar am, ak doom yi am, ak jigéen yi doom yi am ak moom; Te yëpp rab yi, ak yëpp mëndël yi, ak yëpp picc yi, ak yëpp mbotumaan yi ñu nëbbee ci suuf si, ci njëkk yi ñoom, génn ñañu ci gaal gi. Te Nóowa tëral benn alteer ci Boroom bi, te jël ci lépp ay ñaw yi saf, te ci lépp ay picc yi saf, te indil safara bu mag ci alteer bi. Te Yàlla Boroom bi tann yoon bi bees bu baax. Te Boroom bi Yalla wax na ni mu xam xam, dinaa yokk ci yoon ci moytu suuf si ndox ndax liggéey yu nit ñi; ndax xel bi nit bi dafa am ci bañ ci lu bon ci doom-doom am. Dinaa yokk kenn ci yoon ci rëy bëpp loxo bu nëw, ni mu def.

Yépp yi bëccëg bi ci suuf bi, mbay ak njëkk, sedd ak tang, nawet ak noor, bëccëg ak guddi, du nañu wàcc.

9

Te Yàlla barkeel Nux ak doom-doom am, te wax nañu ko: yokku te desale, te feeñu àdduna bi, te jëfandikoo. Reer ak metit yépp, dina nekk ci seen yaram ci bépp dañu mbaam yu am ci suuf, ci bépp picc yu am ci asamaan, ak ci bépp muy tangal ci suuf, ak ci bépp jën yu am ci géej; sama loxo maa jox leen. Te yëpp loolu ñu nëbbu, loolu ñu mën a dundal, dinañu nekk lekk ci yeen, ni ñu jënd yeen ay mbuum ci ñaari loxo, laa joxe yeen yëpp. Waaye yàpp bu nekk ak deret ci biir du ñu lekk. Te ngir yoon sa deret bu ñu yomb ñu boppam ci loxo ci lépp ñi rab yi, dinaa koy seet, te ci loxo ci nit mag, dinaa seet boppam bu nit bi. Kuy réy deret bu nit, ci toolu deret bi mu am, dañu réy deret mu, ndax ci nataal Yàlla laa def nit. Yeen te increase, te multiply, yeen te fill bi earth, te subdue moom. Te Yàlla wax na ci Nuh ak doom-gór yi am na ak moom, ne, te xool-ma, man dama tàbbi sama àlluwaal ci yéen, ak ci mbokk yéen ci topp yéen, ak ci bëpp nit bu am ñu ak yéen, ci picc yi, ak ci ñaw yi, ak ci bëpp mala yu ñu ci suuf si, ñu ñëw ci yéen, ci bëpp ñu génn ci gaal gi. Te dinaa setal sama covenant ak yeen, te benn yomb bu am bu nekk du dee kenn ci ndox bi mu njël, te du dee am kenn ndox bu njël ngir rëy ëpp àdduna bi. Te Boroom bi Yalla wax na ci Nuh, Loolu la tànneef bi ci jokkoo ji, bu ma di jox ci biir sama ak yeen, te ci biir yëpp mbir bu nekk ci biir yeen, ba ci yoon yu bari ñu. Sama

arko bi dinaa ko des ci nëlu bi, te dina nekk alama yu diggante ci biir sama ak suuf si. Te dinaa am ne bu ma dajalee ginnaaw ci kow ndox, dinaa gis bant bi ci ginnaaw bi. Te dinaa fàtte sama amaana, bu nekk ci diggu sama ak seen, ak ci diggu yépp ñi am dund ci yaram yépp, te ndox bi dinaa koy am ci benn tëj tuuti, ngir rëy yaram yépp. Te sama bant dinaa jëkk ci ngélaw bi, te dinaa gis ngir fàtte alluwaay bu yàgg ci biir sama ak suuf si, te ci biir mbir bu dund bu nekk ci yàpp yaram, bu nekk ci kanam suuf si. Te Yàlla wax na Nuh: Bii mooy tànneef bi ci jokkoo ji, ju ma dëkk ci biir sama ak biir yëpp-yëpp ci mbir mi nekk ci suuf réew bi. Doom yi Nuh ñu génn ci biir gaal bi ñooy Sem, Kam, ak Yafet. Ham mooy baay Canaan. Ñetti ñepp yi nekk doomam Nuh, te ci ñoom la ñu yàqu ci àdduna bi lépp. Te Nóo ki nit ki dafa jëkk-taalif réew, te dafa samp gerte wiñet. Te mu ñaaw ci benn wiin, te mu sàkk, te mu yëb ci kër gi am. Te Xam, baay Kanaan, gisee nakedness bu baay am, te génne ci kaw, wax lañu ko ci ñaari rakk am ci kaw. Te Shem ak Japheth jël ndëkete bi, dañu ko doon ci ñaari bët-bu-ñów yu ñoom, te dañu dem ci ginnaaw, te dañu far toolu baay-am; te kanam yu ñoom ci ginnaaw, te toolu baay-am dañu koo gis. Nooh dafa sobb ci diwan bi, te dafa xam li doom am bu ndaw bi def ko. Te xam ne, Moy jàngalekat Canaan doom; dina nekk jëfandikkat ci sa rakk yi. Te mu ne: Bëgg na Yàlla, Boroom bi, Yàlla bu Shem; te Canaan dinaa jëkk xarit bu liggéey ci biir kër gi mu am. Yalla yokk Jafet, te mu jënd ci kër yi Shem, te Canaan nekk doom am. Nooh dafay nëbb ci ginnaaw téeréewu ndox bi, at ñetti téeméer ak juróom ñeent. Te jëkk bëpp ay yi Nuh juróom-ñeent téeméer ak ñeent at, te dee na.

10

Yéene te yéene ci liggéey yi ci doom yi Nuh: Shem, Ham, Japheth, te jur nañu ko leen doom yi ak bi tëj bi. Doom Japheth: Gomer, ak Magog, ak Madai, ak Javan, ak Elisha, ak Tubal, ak Meshech, ak Tiras. Te doom-yi Gomer, Ashkenaz, ak Riphath, ak Togarmah. Doom yu Jovan yi mooy: Elisha, Tharseis, Kittim, ak Rodanim. Ci yooyu ñu jëkk dunu taalibe yi ci réew yu bëri ñu, benn-benn ci làkk, ci jëfandikukaay yi ci ñu, ak ci réew yi ci ñu. Doom yi Xam, Kus, ak Misrayim, Fut, ak Kanan. Doom yi Kus, Saba, ak Havilah, ak Sabatha, ak Regma, ak Sabathaka; doom yi Regma, Saba, ak Dadan. Xus te jële Nimrod; kii tambali di nekk daw ci suuf bi. Kii moo ngi nekk daw bu mag bu jël ci kanam Boroom bi Yalla; ndax loolu dañuy wax, ni Nimrod daw bu mag bu jël ci kanam Boroom bi. Te dëkk na tamit ci tëraliin ci réew bi mu am Babilon, ak Orek, ak Arkad, ak Kalanne, ci réew bi Senaar. Ci réew boobu Asur génn, te mu tukki Niniv, te dëkk bu Rehoboth, te Calah, te Dasan ci biir Niniv, te ci biir Calah; dëkk bii mag na. Te Misrayim jële Ludim yi, ak Neftali yi, ak Anamim yi, ak Lehabim yi, ak Patrusim yi, ak Kasluhim yi, ci ñu Filistin yi génn, ak Kaftorim yi. Canaan amoon juddu Sidon, ñuul bu njëkk am, ak Xettaayu, ak Jebusaayu, ak Amoraayu, ak Girgasaayu, ak Xiwaayu, ak Arkaayu, ak Sinaayu, ak Arwadaayu, ak Semaraayu, ak Amataayu. Te ci kanam, liñu-liñu yi Kanaana ñu tasaaraan. Te ñu am ci ni dëkk yu Kanaana yi, dëkk bi jëkk ci Sidon ba teg ci Gerar ak Gaza, ba teg ci Sodóm ak Gomor, Adma ak Seboyim ba teg ci Lasha. Ñooy doom yu Xam, ci mbokk yi ñoom, ci làkk yi

ñoom, ci réew yi ñoom, ak ci liggéey yi ñoom. Te Shem am na doom, moom baay yu nekk yépp yi ci Eber, rakk Japheth bu mag. Doom Shem: Elam, ak Assyria, ak Arphaxad, ak Lud, ak Aram, ak Cainan. Te doom Aram, Uz, ak Ul, ak Gater, ak Meshech. Te Arphaxad juddu Cainan, te Cainan juddu Sala, te Sala juddu Eber. Te Eber ñaar doom góor ñu jóge; tur bi ci benn, Peleg, ndax ci jamono am bi, suuf bi dafa feex; te tur bi rakk am mooy Joktan. Joktan te am Elmodad, ak Sheleph, ak Hazarmaveth, ak Jerah, ak Hadoram, ak Uzal, ak Diklah, ak Obal, ak Abimael, ak Sheba, ak Ophir, ak Havilah, ak Jobab; ñépp ñoom doom yu Joktan. Te am na ñu jëkk ci kanam, dale ci Masse ba teg ci tund bu Saphera ci penku. Yii doom yi Shem, ci mbooloo ñoom yi, ngir làkk yi ñoom, ci réew yi ñoom, ak ci àdduna yi ñoom. Yii ngir yi liñu yi doom Nuh ci jëmmal yu ñu am, ci réew yu ñu am, ci yii dañu ñu yàqu duni yi réew ci suuf bi ci ginaaw tàngoor bi.

11

Te àdduna bi lépp am na benn làkk, te baat bu ñu ngi wax nekk na benn ci ñépp lépp. Te dëkk ci njëkk ci to move them from east, ñu gis plain ci réew Shinar, te ñu jëkk fii. Te góor gi wax ci mbokk am, Ñëw ñu def tubaab, te ñu toose leen ci safara, te tubaab bi nekk leen fenn bu mag, te asfalt bi nekk leen loto. Te ñu ne, demal ñu jëfandikoo dëkk ak turu, bu ñu bëgg mu nekk bu ñuy jot ci kaw gi, te ñu defal ñu tur, balaa ñu tasaarante ci kanam bëpp àdduna bi. Te Borom bi jëge ci suuf ngir gis dëkk bi ak turu bi, bu ñu tosi yëf yi ci nit ñi. Te Boroom a nee, xool, benn

xeet la, te benn làkk la ñépp am, te loolu la ñu tàmbalee def, te leegi dara du ñu jàpp ci biir ñépp li ñu bëggoon a def. Ñëw, te ñu ñëw jëkk, nu jéem ñoom làkk ci fii, ngir ku nekk bañ dégg dëgg baat bu mbokk. Te Boroom bi fey ko ci kanaam ci kanam bëj-saalum àdduna bi, te nañu daañ ci sax dëkk bi ak tuur bi. Ndax bii loolu ñu tudde tur bi mu Tàngoor, ndax fii Boroom bi tàngoor làmmiñ yi lépp ci àdduna bi, te fii loolu Boroom bi fay seen ci kanam lépp ci àdduna bi. Yii yi génération yu Shem, te Shem dafa nekk doomam téeméer at, bala mu jàpp Arphaxad, ci ñaari at bi après inondation bi. Shem dëkk ci biir at yu ñeent teemeer ginnaaw bi mu jarul Arphaxad, te mu jarul doom yi góor ak doom yi jigéen, te mu dee. Arphaxad dañu agsi teemeer at ak ñeent-juróom benn, te mu jarul Cainan. Te Arphaxad dafa dund, ginnaaw mu juddu Cainan, at teemeeri, te mu juddu doom-goor yi ak doom-jigéen yi, te mu dee. Te Keynan dëkk na teemeer ak ñeenti at, te juddu na Sala; te Keynan dëkk na, ginnaaw mu juddu Sala, ñetti teemeer ak ñeenti at, te juddu na doom-goor yi ak doom-jigéen yi, te dee na. Te Sala dund téeméer fukk ak ñeent at, te jarul Eber. Te Sala dëkk ak bi mu jàpp Eber, ñetti-téeméer ak ñetti fukk at, te mu jàpp doom-góor yi ak jànq yi, te mu dee. Te Eber dëkk teemeer benn fukk ak ñeent-fukk ñeenti at, te mu jarul Phaleg. Te Eber dajee, ndax leegi mu jàppale Phaleg, ñetti-téeméer at ak fukk ak ñeent, te mu jàppale doom-góor yi ak doom-jànq yi, te mu dee. Phaleg dañu nekk fanweer ak fukk at, te mu jarul Ragau. Te Faleg dëkk, ginnaaw mu jàpp Ragaw, juróom-ñeent ak ñaari téeméer at, te mu jàpp doom-góor yi ak doom-jànten yi, te mu dee. Ragau dafa yagg teemeer fukk ak ñaar at, te dafa jarul Seruk. Ragau dafa yagg ci ñaari téeméer ak

ñeent at ci ginnaaw bu mu jàpp Serug, te mu jàpp doom yi ak jànq yi, te mu dee. Seruch dëkk téeméer benn fukk ak ñeent fan, te mu jur Nahor. Te Seruch dund at ñaari téeméer, bi mu jurbale Nahor, te mu jurbale doom-goor yi ak doom-jigéen yi, te mu dee. Te Nahor dëkk at teemeer benn téeméer ak juróom ñeent, te mu juddu Terah. Ak Nahor dund, leegi ñu jur Terah, at téeméer ak ñeent, ak jur doom-goor yi ak doom-jànq yi, ak dee. Te Terah dañu ko juróom ñeent at, te juddu na Abram, ak Nakor, ak Aran. Yii ngir yi Terah. Terah amoon Abram, ak Nahor, ak Haran; te Haran amoon Lot. Te dee na Haran ci kanam Terah baay am ci réew bi mu jibinee ci, ci réew yu Chaldéen yi. Te Abram ak Nahor jël ñoom jëkkër, tur jëkkër Abram, Sarai, te tur jëkkër Nahor, Milcah, doom jigéen Haran, te baay Milcah, te baay Iscah. Sara dafa nekk goor-goor, te amul na doom. Te Taara jël Abram doom am, ak Loot doom Haraan, doom doom am, ak Saara njaboot am, jabar Abaram doom am, te génne leen ci réew yi Kaldeen yi, ngir dem ci réew Kanaan; te ñëw nañu ba Haraan, te dagg na fale. Te ñépp ay bés yi Terah ci réew Haran, dëkk na ñaari téeméer ak juróom at; te Terah dee na ci Haran.

12

Te Boroom bi wax na ci Abram: Génn ci sa réew, génn ci sa mbokk, génn ci kër gi sa baay, te ñëw ci réew bi maa ngi lay wone. Te dinaa def la ci réew bu mag, te dinaa barkeel la, te dinaa yàggal sa tur, te dinaa jàpp barkéel. Te dinaa bënël ñi ngay bënël, te ñi ngay wàcc dinaa leen wàcc, te ay mbokk yépp ci

àdduna dinaa ñu bënël ci yow. Te Abram dem, ni Boroom ko wax, te Lot dem ak moom. Abram amoon at juróom ñeent fukk, bu mu génn ci Haran. Te Abram jël Sarai, jabar am, ak Lot, doom ndey am, ak lépp-lépp seen ngelaw yi ñu jël, ak lépp-lépp nit yi ñu jël ci Haran, te ñu génn ngir dem ci réew Canaan. Te Abram daan ci réew bi, ci nguur-nguur bi lépp, ba nañu jot ci bër bi Sikem, ci kadd bi gàtt bi, te Kananeen yi nekk nañu ci réew bi wakati boobu. Te Boroom bi am na ci Abram, te wax na ko: Doom-doom am gi, dinaa jox leen réew bii. Abram dëkk na fa alteer ci Boroom bi am na ko. Te mu génn ci fii, mu dem ci tund bi ci penku Bethel, te mu samp sa mbàll fi ci Bethel ci bëj-gànnaar, te Angai ci penku, te mu sos alteer bi ci Boroom bi, te mu woo ci tur Boroom bi. Te Abram dem, te mu ngi dem doon, mu noppil ci bàyyil bi. Te am na njëkk ci suuf àdduna, te Abram daanu Ejipt ngir jënd fii, ndax njëkk bi gën na ci suuf àdduna. Xéew na te ndax ñu jàngal Abram dugg ci Ejipt, wax na Abram Saara jëkkër ji, Xam naa ma ne jëkkër bu rafet la. Dina nekk donc bi ñu gis la Ejipt yi, ñu ngi wax ne jigéen am mooy, te ñu ngi rey ma, waaye yow, ñu ngi teg la. Dëgg na donc, ne mbokk am la ma, ngir mu baax ma ci sama bopp ci sa yoon, te dund sama dëgg na ci sa yoon. Mu jàppale, bu Abram duggee ci Esipt, Esiptyaaŋ yi gis jabar am, ne rafet na lool. Te gis-nañu ko ñi boroom Pharaon, te fànn-nañu ko ci Pharaon, te indil-nañu ko ci kër gi Pharaon. Te Abram, ñu ko yëg bu baax ndax moom, te Abram am na ñaw, te am na séq, te am na mbaam, te am na jëkkër, te am na jëkkër-jigéen, te am na mbuul, te am na ngëmël. Te Yàlla dafa ñaan Farawóon ak jàpp yu mag yu bon, ak kër ga, ci lu jëkk ak Saara, jabar Abram bi. Mu woo ne Farawoon

Abram, mu ne: Lan mooy lii nga def ma, ndax dangay waxuma ma ne jigéen sa la? Lu tax nga wax ne sama rakk mag la? Ak jënd nañu ko sama bopp jigéen; te leegi xool, sa jigéen nekk na ci sa kanam, jënd ko te dem. Te Farawoon wax na nit ñi ci Abram benn ci yoon bu ñu yóbbu ko, ak jabar am, ak lépp li mu am.

13

Abram dafa dellu ci Egipt, yëf ak jabar am, ak lépp li am, ak Lot ci biir, ngir dem ci désert bi. Abram amna gëna am ay mbay, ak xaalis bu wer, ak xaalis bu wer. Te mu dellu ci sa mu jóge, mu dem ci désert ba Betel, ba ci bëre bu mu am sa tent ci njëkk, ci biir Betel ak ci biir Ayi, ci bëre bu alteer bi, bu mu def fii ci tëkkil, te Abram woo tur Yalla fii. Te Lot bu nekk ak Abram am na ñaw, am na nag, te am na kër gu jàpp. Te ndax dëkk bi mënul leen jàpp ngir ñu dëkk ci benn wàllu ndax seen xaalis yi bari na lool, te ndax dëkk bi mënul leen jàpp ngir ñu dëkk ci benn wàllu. Bataay am na ci biir ay galaykat yi ñu Abram yi ak galaykat yi ñu Lot yi, te Kanaankat yi ak Perizkat yi dinañu nekk ci réew bi ci wakati boobu. Abram ne Lot: Bu ñu amul xeex ci biir sama ak sa yow, ak ci biir sama ay mbind ak ci biir sa yow yi mbind, ndax nit mag-njaboot la ñu. Ndax dëkk bi lépp duñu ko gis ci sa kanam? Wuttu ci man; su fekkee yaa dem ci cámóno, man dinaa dem ci ñaamo; waaye su fekkee yaa dem ci ñaamo, man dinaa dem ci cámóno. Te Lot yomb sa bët yi, gis lépp dëkk bi ci biir Jordan, ndax lépp dafa am ndox bu bari, ba Yàlla des

Sodom ak Gomorrah, ni jannat Yàlla, te ni réew Egipt, ba jëm ci Zoar. Te Lot tànn ci bopp bëpp dëkk bi ci Jordan, te Lot dem ci penku, te ñu bokk, ñepp ak rakk am. Abram noppi ci réew Canaan, waaye Lot noppi ci dëkk yi ci kaw-kaw yi, te daldi ci Sodom. Ñi ak nit yi ci Sodom dañu bon te dañu jëf say ci kanam bi Yalla, bu bare lool. Waaye Yàlla wax na Abram bi Lot weccee ci biir am, bët sa bët ak gis dale bi yow nekk fi leegi ci bëj-gànnaar ak bëj-saalum ak bëj-genn ak géej, ndax lépp réew bi, bi yaw gis, dinaa la jox ko ak sa rëy ba asamaan. Te dinaa def sa mbokk bi mel ni suuf bu àdduna bi, su fekkee mën na ku nekk xam-xam suuf bu àdduna bi, sa mbokk bi itam dinaa fay xam-xam. Tàmbali, dalal ci réew bi, ci ginaaw bi mu am ak ci yaatuwaay bi, ndax dama lay jox ko ak sa rëy ci jamono bi. Te ngir jëfandikoo sa kër gi, Abram ñëw naan dëkk ci biir bant bi Mamre, bi nekk ci Chebron, te dëgg naan teg fii alteer bu Boroom bi.

14

Dinañu nekk ci réewum Amraphel buur Shinar, ak Arioch buur Ellasar, Chedorlaomer buur Elam, ak Tidal buur réewi yi, defañu yoon ak Bilhah buur Sodom, ak ak Birsha buur Gomorrah, ak ak Shinar buur Admah, ak ak Shemeber buur Zeboiim, ak buur Balak; boobu mooy Zoar. Ñépp yi ñoom ñu jëkkale ci kaw gi mu am sànni, moom mooy géej gu sànni. Fukk ak ñaar at, ñoom ñoom jëfandikoo ci Chedorlaomer, waaye ci fukk ak ñett ak juróom-benn at, ñoom génn. Ci at bu fukk ak ñeent, Kodorlomor

ak yi boroom yi ak moom ñëw, te ñu rëy yi gigantu yi ci Astarot ak Karnaim, ak yi limu yi baax yëp ak leen, ak yi Omeen yi ci dëkk bi Sawe. Ak Xorit yi ci tudd yi Seyir, ba terebent bu Paran, bu nekk ci désert bi. Te dellu ñëw nañu jëm ci penc bu réy bi, mooy Kades, te rëy nañu ñépp ay boroom yu Amalek, ak ay Amorit yi nekk ci Asasontamar. Waaye génn na boroom bu Sodom, ak boroom bu Gomor, ak boroom bu Adma, ak boroom bu Seboim, ak boroom bu Balak, mooy Sogor, te takkale nañu leen ci xare ci loolu bu ndaw bu genn, ci Kodorlomor boroom bu Elam, ak Tidal boroom bu ay réew, ak Amrafel boroom bu Sinar, ak Ariok boroom bu Elasar, ñeent boroom yi ci juróom yi. Tànk bi bu sew bi, puits yu asphalt, boroom bu Sodóm ak boroom bu Gomóṛ dañu ñëw, te dañu des faa, te ñi ñool dañu ñëw ci tund bi. Ñu jëloon waakaam bi lépp bi Sodóom ak Gomóor, ak lekk-lekk yi lépp yi ñoom, te ñu demoon. Ñu jël Lot, doom ndey Abram, ak xaalis-xaalis am, te ñu dem, ndax mu ngi dagg ci Sodom. Mu jëkk te ku nekk ci ñi ñu dimbali yi wax na Abram bu Ebre bi, moom te mu ngi dëkk ci biir wàññi Mamre bu Amorite bi, mag Eschol, ak mag Onan, ñu nekk xarit yu jëkk ak Abram. Bu Abram dégg ne Lot, mag-géen am, dafa am njëkk, jëndal na ñépp ci kër am yépp fukk ak ñett téeméer ak fukk ak juróom ñett; te topp na leen ba Dan. Te mu jàpp leen ci guddi gi, moom ak doom yi am, te mu rew leen, te mu topp leen ba tëdd Koba, bu nekk ci cámóño Damas. Te mu dellu bépp fas bi Sodom, te Lot, doom ndey mag am, mu dellu ko, ak lépp salum am yi, ak jigéen yi, ak nit ñi. Boroom bi Sodóm démb na ngir renconte ak moom, bi lepp mu dellu ci frappe Kodorlomor ak yi boroom yi ñu ngi ak moom, ci vallée bi Sabé. Loolu moom na plaine bi yi

boroom yi. Te Melchizedek, buur Salem, indil mburu ak diwin, te mu ngi sarax Yàlla bu mag ci kanam. Te mu barkeel Abram, te mu ne: Abram barkeel ci Yàlla bu mag ci yépp, ku daal asamaan ak suuf. Te Yàlla bu mag ci yépp, mu nekk barke, moom mooy joxe sa ñaani ci sa loxo; te Abram joxal ko fukk ak juróom ñeent ci lépp. Boroom-buur Sodom wax na ci Abram, Jox ma nit ñi, te faru bi jël ko sa bopp. Abram wax naan ci boroom bu Sodóm, dinaa yëkkati sama loxo ci Yàlla Boroom bi mag ci kaaw, kuy dàjale asamaan ak suuf, su fekkee ci benn fil ba teewu ndeuk, dinaa jël ci lépp sa yéen, ngir bul wax ne, man laa yore Abram. Waaye li ñu lekk ci yépp, ak xët-bi góor yi ñu dem ak sama Eschol, Onan, Mamre, ñoom ñañu jël xët.

15

Bi ñu nee ak baat yi nekk, dinañu wax Boroom bi ci Abram ci xeeti, mu ngi wax: Bul agsi Abram, man dinaa ngi jagleel la, njaay am nga bari dinaa am lool. Abram dafa naan, Boroom Yàlla, lan nga ma jox? Waaye man dinaa dem amul doom; te doomju Masek ci sama kër, moom mooy Eliézer bu Damas. Te Abram ne: ndax yow amul ma doom, kiy jibinee sama kër dina ma ñu. Te ci waxtu bi, baat bu Boroom bi dañu ko wax, mu ngi ne: kii du jël sa réew, waaye ku ñëw ci sa biir, moom mooy jël sa réew. Moom na ko yóbbu ci biir, te wax na ko: Xool nga ci asamaan bi, te yéene yépp bi, su fekkee ne mën nga a yéene leen. Te wax na: Noonu la ñu ñuy jàpp sa rëy. Te Abram soxla ci Yàlla, te loolu ngi ko jàppale ci ay yoon ci mbir. Wax naan ci

kanaam, man Yalla bu jënd la ci réew Chaldéens bi, ngir jox la suuf boobu ngir jëfandikoo. Mu naan te, Boroom Jëkkër, ci lu muy jàng na ne dama di jàpp ko? Mu naan ko ne, Jël ma nag-yoon ñett at, ak mbaam-yoon ñett at, ak xar-yoon ñett at, ak turtël, ak pijon. Mu jëkk ko yépp yooyu, te mu ko fey ci biir, te mu ko denc ci kanam ñu, waaye ginnaaw yi, amul ko fey. Ginnaaw yi dañu joge ñëw ci yëru yi, ci yëru benn-benn bi ñu fees ci ñaari ñoom, te Abram daal ak ñoom. Ci wàllu njëkk bi, benn trance dafa dëkk ci Abram, te gis, benn metit bu ñuul bu mag dafa dëkk ci moom. Te la-wax ci Abram: Xam-xam nga xam ne sa rëy dina am njëkk ci réew du sa bopp, te dina-ñu yàlla leen, te dina-ñu bon leen, te dina-ñu wàññi leen, teemeer teemer at. Mbooloo bi, su ñu ko njooli, dinaa ko juge, te gannaaw loolu, dinañu génn fi ak xaalis bu bari. Yow waaye dinaa dem ci biir sa mbokk am ci jàmm, bu ngi jàppale ci bàyyil bu baax. Ci àtt-u ñeent, ñu ngi dellu fi, ndax bataaxal yu Amoriit yi dañu ñu dara tàmbalee ba leegi. Ndax ngir njëkk bi nekk ci penku, safara nekk na, te gis furu bu jëkk ak toolu safara, ñu ci wéet ci diggu yépp yi ñu feeñ. Ci bés bii, Boroom bi defar ab àddiya ak Abram, ne, dinaa jox sa réndo réew mi, dale ci dex bu Esipt ba tëkki dex bu mag bu Eufrat; yéen Kenit yi, ak yéen Kenisit yi, ak yéen Kadmonit yi, ak yéen Etit yi, ak yéen Perisit yi, ak yéen Refayim yi, ak yéen Amorit yi, ak yéen Kananan yi, ak yéen Ivit yi, ak yéen Girgasit yi, ak yéen Jebusit yi.

16

Sarai, jigéen Abram bi, du ko jur. Am na te ab doom jigéen Ejipt, tur la Hagar. Sarai wax na ci Abram, xool Boroom bi dafa ma tëj bañ doom; dugg ngir kenn ci sama jëkkër-jigéen, ngir maa am doom ci moom; te Abram dafa déggal mbind bi Sarai. Te Saara, jigéen Abram bi, jëkk-oon Agar, Ejipt-kat bi, jigéen bu ndaw bu am ci biir, ci ginaaw fukk at ci Abram dagg ci réew Kanaan, jox-oon ko ci Abram, góor gi am ci biir, ngir ko nekk jigéen. Te mu duggal ci Agar, te mu jàpp, te mu gis ne mu am ci biir, te boroom bi jëkkëraale ci kanam am. Sarai naan na Abram, dama ñakk ci sa yoon; man dama joxe sama jëkkër jigéen ci sa bët, te bu mu gisee ne dafa am ci biir, dama am yàgg ci kanam. Yalla na Yalla xeex ci biir sama ak sa. Abram wax na ci Sarai, xool sa jëkkër bi ci sa loxo yi, jëfandikoo mu ni mu ngi neex ci yaw. Sara jëkk ko, te mu rëw ci kanam bi Sara am. Benn cillu Yàlla bi gis ko ci kaw ndox ji ci désert bi, ci kaw ndox ji ci yoon bu dem Shur bi. Te àngelu Boroom bi naan ko, Ajar, jëkkër ju bari Sara, fan nga jóge? Ak ana ngay dem? Te mu ne: Dinaa rëy ci kanam Sara, sama boroom. Kilimaan bi Yàlla wax na ko te, dellu ci biir sa kilifa bi, te jëfandikoo ci biir loxo yi ñu am. Te kilifa Boroom bi wax na ko, dimbali dimbali dinaa dimbali sa gënn, te du ñu ngi ko xayma ci biir ay bëri. Ak kilifa bi Boroom wax na ko moom, xool yaa am ci biir sa bët, ak danga fay mag góor, ak danga tudde tur am Ismaayiila, ndax Boroom dégg na sa tëral. Kii dina nekk nit bu njool, loxo yi am dina ci biir yépp, te loxo yi yépp dina ci biir, te dina ànd ci kanam yépp ñi mag rakk am. Te mu woo tur Yàlla bu mu ngi wax ak moom, Yaw Yàlla bu gis ma; ndax mu nee, Te xam na ci kanam gis naa ku gis ma. Ndax loolu la mu woo puits bi, puits bu ma gis ci kanam bi; xool, ci biir

Kadesh ak ci biir Barad. Te Hagar juddu benn doom ci Abram, te Abram tudde tur wi doom bi am, bi Hagar judduwoon ko, Ismaayiila. Abram amna juróom-ñeent-fukk ak ñaar at, bi Hagar jurbil ko Ishmael.

17

Abram amna juróom-ñeent ak juróom-ñeent at. Te Boroom bi wone ko Abram, te wane ko, man laa sa Yalla, bëgg na ma kanam sama kanam, te nekk ku bari dara. Dinaa def sama jokkoo ci biir sama ak sa, te dinaa yokk la bu bari lool. Abram dañu doon ci kanam. Te Yàlla wax na ko, ne: Man, behold sarax am ak sa, te dinaa jëkk baay ci ginaaw ci mbooloo yi. Te du ñu tuddu tuuti sa tur Abram, waaye sa tur dinaa nekk Abraham, ndax baay ay réew yu bari laa ko jëfandikoo la. Te dama yàgg la lool lool, te dama may def la ay réew, te ay buur dañuy génn ci sa. Dinaa jëfandikoo téere am ci biir sa ak ci biir sa rëy bi ci saa yoon, ci ay liggéey ñoom, ci téere bu yàgg, ngir am sa Yàlla, ak téere ak sa rëy bi ci saa yoon. Te dinaa jox la ak mbind bi sa, ci ginaaw sa, réew bi nga sojourn ci, lépp réew bi Canaan, ngir am ci possession bu yàgg la, te dinaa nekk seen Yàlla. Te Yàlla naan ci Ibraahima, waaye yaw nga. Yaa ngi war a tëral sama alliaans, yaw ak sa réew ci biir yaw ba noppi ci seen liggéeyu doom. Te bii mooy jamonoy bi nga ngi ko teg, ci biir sama ak sa yéen, ak ci biir mbooleem sa ak yaw ci yoon yu ñu, dinañu sëkk yépp góor yu sa yéen. Te dinaa leen sëriñ yaram bu njëkk ci biir sama ak yeen, te dina nekk alama ci jokkoo bu am ci biir sama ak yeen.

Te xale bu ñetti fukk ak ñeent fan dinañu ko saare ci yeen, ñepp góor ci yoon yi yeen; te kenn ju jibbu ci kër ak kenn ju jënd ak xaalis ci bëpp doom ju garab, ku du ci gaynde yeen. Saare dinañu ko saare kenn ju jibbu ci kër gi yeen, ak kenn ju jënd ak xaalis; te dinañ dund sama sarax ci yaram yeen jëkk sarax gu bees. Te góor gu bees sunnaat, ku ñu sunnaat-ul yaram bu bees sunnaat bi mu am ci bëccëg bu ñeeweel, dinañu rëy nit boobu ci mbokk mi, ndax dafa tëj joowam jama. Te Yàlla wax na Abraham: Sarai, sa jëkkër, du ñu naan tur am Sarai, waaye Sarah dinaa am tur am. Dinaa ko barkeel te dinaa la jox ci moom doom, te dinaa ko barkeel, te dinaa nekk ci mbokk yi, te boroom yi ci mbokk yi ci moom dinañu nekk. Te Abrahaam daanu ci kanam am, te reer, te naan ci xel am, ne: ndax góor gu am téeméer at dinaa am doom? Ndax su fekkee Sara am juróom ñeent at, dinaa juddu? Abraham waxoon na Yàlla, Ishmael bii, mu nex ci sa kanam. Yàlla wax na ci Ibraahiima, waaw, xool na Sarah jabar am dafa dinaa am doom góor, te nga ko tudde Ishaaq, te dinaa ma samp njëkk-njëkk am ak moom, ci njëkk-njëkk bu yàgg la, ngir ma nekk Yàlla am ak mbooleem am ak moom. Ci Ismaël te xam nga, ma dégg sa baat, te xam nga, ma barkeel ko, te dinaa yokk ko, te dinaa ëpp ko lool, fukk ak ñaar réew dañu jóge, te dinaa jox ko ci réew bu mag. Waaye sama àddina, dinaa ko sotti ak Isaac, kuy Sarah dinaa la japp ci wakhtug bii, ci at wu ñëw. Mu jeex te làkk ak moom, te Yàlla daldi jóge ci Ibraahiima. Te Abraham jëkk na Ishmael doom am ci bopp, ak ñépp ñi jëkk ci kër gi am, ak ñépp ñi jënd ak xaalis, ak ñépp góor yi ci nit ñi yi ci kër gi Abraham, te res na forskin yi ñu ci waxtu bés boobu, ni ko Yalla wax. Abraham bu am juróom-

ñeent-fukk ak juróom-ñeent at, ndax mu ngi ko reesu ci yaram bu njëkk bu moom. Ishmael waaye bi doom bu góor am na fukk ak ñett at, ñu ngi ko sàntu mbir bu jamonoy góor. Ci waxtu bés boobu, Ibraahiima reer na, ak Ismaaciil doom am, ak ñépp nit ñi góor ci kër am, ak ñi jibinaa ci kër am, ak ñi ñu jënd ak xaalis ci mbooloo réew yi ñu booleem.

18

Yalla gis-na ko ci bët dëkk ci oak bi Mamre, bi mu ngi togg ci bunt kër-gu-mbind bi am ci bëccëg. Bu mu yëkkati ak bët yi am, mu gis, te nees ñetti góor dañuy takk ci kanam am; te bu mu gisee, mu yàgg ci rëdd ci ñu jëkk ci bunt bu kër gu njël am, te mu naan ci suuf. Te mu ne, Boroom bi, su fekkee gis naa barkeel ci sa kanam, bul deme ci biir sa jëkkër bi. Jël na ndox, ñu leeral yéen tànk yi, te yéen sedd ci suuf garab gi. Te dinaa jël mburu, te dingeen lekk. Te ndax loolu dinga dem ci yoon wi nga, li nga jëkkaloon ngir doom nga. Te mu naan, defal noonu, ni nga ko wax. Te Abraham yàgg ci biir kër gi ngir Sarah, te wax ne ko: Yàgg, te péeñ ñetti mesuur farin bu rafet, te def mburu. Te Ibraahima daanu ci ñeew yi, te jël na ab ñeew bu ndaw bu rafet te bu baax, te jox ko doom bi, te doom bi yagg na ci def ko. Mu jëkk bëre ak meew ak ngelaw bu mu def, dooneel ko ci ñoom, te lekk ñu. Moom te, nekk na ci biir ñoom ci suuf garab bi. Mu naan ko, ana Saara jabar ga? Waaye mu tontu wax na, xool, f ci kër gu jàpp bi. Mu naan te, dinaa dellu ci sa biir ci jamono jii ci waxtu wi, te Sara sa jabar dina am doom góor. Sarah dégg na ci

buntu kër gu mbind gi, te mu ngi ci ginnaaw moom. Abraham ak Sarah dañu ngi mag, dañu ngi yàgg ci ay fan, te Sarah amul na ci ñu dara yu jigéen. Sarah rëy ci biir-am, mu naan: Dëkk bi dara ma leeraloo ba leegi, te sama jëkkër dafa mag. Te Boroom bi naan na ci Ibraahiima, lan mooy Sara reer ci biir am, di naan, ndax dëgg dëgg dinaa juddu? Waaye man, dama ñaw. Ndax benn baat du mën dëkk ci biir Yàlla? Ci waxtu wii dinaa dellu ci sa yaram ci waxtu yu bari, te Sarah dina am doom góor. Waaye Sara dees na, mu ngi ne, dama reer woon te; ndax mu ngi xif. Te mu naan ko, déedéet, waaye yow danga reer. Bi ñu tàmbali te jóge fi, nit ñi xool ci kanam Sodóm ak Gomor. Abraham benn dafa ngi dem ak ñoom, dafa ngi yobbu ñoom. Boroom bi wax na, deedeet dinaa nëbb sama doom Ibraahiima li man dafay def. Abraham waaye di nekk dinaa jëkk ci àdduna bu mag te bu bari, te dinañu barkeel ci moom yépp àdduna yi ci suuf. Xam naa ngir ne dina suñu taxaw ci doom yi am, ak ci kër gi am ak moom, te ñu dina gis yoon yi Yalla, ngir def jub ak jugement, ndax Yalla dina jël ci Abraham lépp li mu wax ci moom. Boroom bi naan na, ñaaw yi Sodom ak Gomorrah bari na ñu jëm ma, te bakkaar yi ñu def yépp mag na lool. Ndax ma jëkkandoo, dinaa gis, su fekkee ci bëgg-bëgg bi ñu ngi ci ñu bi ñu ngi jëm ci man, dañu ngi jeexital, waaye su fekkee amul, ngir ma xam. Te nit ñi dellu ci kanamu nekk, ñëw ci Sodom; waaye Abraham tay ngi nekk ci wees ci kanam Boroom bi. Te Abrahaam ci topp na, wax na: Bul yóbbu-wóor njëkk ak bu bees, te njëkk bi dinaa nekk ni bu bees bi. Su am na ñeent-fukk ak juróom nit yu baax ci dëkk bi, danga ko rëy yépp? Ndax du la woon yàlla benn sa bëccëg ci mbir mi lépp ndax at ñeent fukk ak juróom ñi baax yi, su ñu nekk ci biir?

Dëkk bu nekk yaa ngi def ni baat bii, bu ñu rey moom bu baax ak moom bu bon, te moom bu baax dina am ni moom bu bon. Dëkk bu nekk, yaa ngi wax ci àdduna bi lépp, du la def njëkk? Boroom bi wax na, su am na ñeent-fukk ak juróom nit yu baax ci Sodom, ci dëkk bi, dinaa jaay lépp dëkk bi, ak lépp boppam ci barke yépp. Te Abraham tontu, mu ne: leegi ma tambali wax ak sama Boroom, waaye man maa ngi suuf ak lefur. Su fekkee ñepp-at juróom benn góor yu baax yi ñaari fukk ak juróom benn, dinaa rëy dëkk bi lépp ndax juróom yi? Te mu naan, duma ko rëy, su ma gisee ñaari fukk ak juróom ñeent fii. Mu ngi ñu yokk ci kanam wax ak moom, te wax na: Su fekkee ñu jóge benn fukk ak ñeent fii, te wax na: Duma ko rëy ndax benn fukk ak ñeent yi. Te wax na, ndax dara Boroom bu fekkee dinaa wax? Waaye su ñu gis fan trente, ndax? Te mu ne, dinaa ko yàgg ndax ñeenti fukk. Te mu ne, ndax am na ma wax ak Boroom bi, waaye su ñu gis ñaar fukk fa? Te xam ne, Duma ko des, su ma gisee ñaar-fukk fii. Te mu naan, ndax dara Boroom bu ma wax benn yoon ci ginaaw? Waaye su ñu gis fukk ci foofu? Te xale bi ne, dinuma ko yore ndax fukk yi. Boroom bi démb bi mu paré wax ak Abraham, te Abraham dellu ci sa bët.

19

Ñëw nañu ñaari kilifekat yi ci Sodom ci ngoon. Lot nekk ngi topp ci buntu bëj-u Sodóm; te bu Lot gis leen, tàmbali ngir reer ak leen, te dëgg-al ak kanam bi daldi ci suuf. Te mu ne, xool, Boroom yi, dillu ci kër gi sama doom, te noppi, te saxal seen

tanki, te bu ngeen suba jëkk dineen dem ci seen yoon. Te ñu ne, déedéet, waaye ci bërëb bi ñuy noppi. Te mu yërmandé leen, te ñu jëkk ci biir, te ñu dugg ci kër gi mu am, te mu def leen yendu, te mu togg leen mburu bu amul levure, te ñu lekk. Ñu ngi nelaw ndaw, góor yi ci dëkk bi, Sodomit yi, dañu rëy kër gi, dale ci doom góor bu ndaw ba mag, mbooloo ñépp ci benn waxtu. Te ñu ngi woy Lot, te ñu ngi ko wax, ana ngi góor yi ñu dugg ca biir sa kër ci guddi gi? Yokk leen ci biir yóbbu leen fa ñu nekk, ngir nu mën jëkk ak leen. Lot gëna-woon ci yëpp ci bunt bi, te téye bu jàpp bi ci ginnaaw am. Wax naan te ci seen, dara amul mag ñoom, bu ñuul defee. Am naa ñaar doom ju jigéen ñu du gis góor, dinaa ko génn ci ñépp, te jëfandal leen ni mu neex leen, waaye ci nit yi rekk bul def lu bon, ndax dañu dugg ci sutura sama kër. Ñu naan ko, dem fi; yow danga dugg ngirànd, ndax da ngay xam ni nga juge jugement? Leegi loolu, dinañu la ñaaw lu bees ci ñoom. Te ñu ngi forcé góor gi Lot bu bari, te ñu ngi jëkk ci bëccëg bunt bi. Ci yéenal loxo yi, nit ñi daldi Lot ci biir kër gi te tëj bunt bi. Xale yi ak góor yi yi nekk ci bunt bi ci kër gi, ñu ko jàpp ak gëm-gëm, ci tuuti ba mag, te ñu doy ci wut bunt bi. Wane yi nañu wax ci Lot, ndax am nga fii jëkkër yi, walla doom-góor yi, walla doom-jànten yi? Bu kenn wala ku nekk ci sa biir dëkk bi, yokk ko ci boppam bi, ndax ñu ngi des boppam bi; ndax ñaari ñu ci kanam ñëw ci kanam Yalla, te Yalla yónne nu ngir des ko. Loot génn-na, te dëkk-na ak ñoom jëkkër yi am-na doom yi jigéen yi am, te wax-na: Tàkk-leen, te génn-leen ci biir ci bët bii, ndax Boroom bi dafa fey dëkk bi. Waaye xam-na-ñu ni dafa yëg ci kanam ñoom jëkkër yi am. Bu ngoon jëm, yëngu yi gën nañu bëgg Lot, nañu ne, yëkkaati jël sa jabar, ak ñaari sa doom ju

jigéen, yiy am, te génn, ngir yow itam du reer ak yoon yi ñu dul lakk ci dëkk bi. Te ñu doxoon, te yëngu yi dajale loxo mu, ak loxo jabar mu, ak loxo ñaari doom ju jigéen yu mu, ci Boroom bi di yërmandeel mu. Te mu jëkk bi ñu yóbbu leen ci biir, ñu ne, di dëkk sa bakkan, bul xool ci ginnaaw, te bul taxaw ci réew bi mu yëk, yóbbu sa bopp ci tundu bi, ndax du fey di am njëkk. Loot wax na ci ñoom, dama laaj Boroom, ndax doom am sa yaram am na yoon ci kanam sa bët, te yaa yokk sa jub, li nga def ci man, ngir rëy sama bakkan; waaye man mënuma gis yoon ci tund bi, ndax yooyu ñaaw yi ñëw ma, te dee na ma. Xool, dëkk bii jëgël na ci man ngir ma reer fii, mooy tuuti; te fii dinaa gëm; du tuuti dëkk bi? Te sama bakkan dina dund ngir yaw. Te wax nañu ko: Xool, dama marveled sa kanam, ak ci bii wax bi, dinañu destruction-ul dëkk bi nga wax ci. Yagg ndax gis njëkk fi, ndax mënuma def dara, ba nga jëkk fi. Loolu mooy li mu woo tur dëkk boobu, Segor. Njàll bi génn ci suuf si, te Lot dugg ci Soar. Te Boroom bi taw ci Sodoma ak Gomora safara ak safara jëkk ci Boroom bi ci asamaan. Te mu yomb dëkk yooyu, ak bépp ndaw-ndaw bi, ak ñépp ñi nëbb ci dëkk yi, ak yépp yi dajee ci suuf si. Ak jabar am jënd ci ginnaaw, te dafa jëkk tuuru sëll. Toog na ngir Abraham ci suba ci bët bi, bu mu nekk ëmb ci kanam Boroom bi. Te mu xool ci kanam Sodom ak Gomorrah, te ci kanam bi gox bi, te mu gis, te xoolal, mu yëg jëf ci suuf si, ni njariñ forno. Te mu Yàlla daan rëy lépp dëkk yi ci kaw gi, Yàlla fàttali Abraham, te yónnee Lot ci biir njool bi, ci waxtu Boroom bi daan rëy dëkk yi, yi Lot dëkk ci ñu. Lot daldi ci Zoar te dëkk ci tund bi, yëf ak ñaari doom-ju-jigéen yi, ndax mu ragal dëkk ci Zoar, te noonu nekk ci bët bi yëf ak ñaari doom-ju-jigéen yi. Mag

bi mag ci kaaw la naan mag bi tuuti, Baay-u ñu mag na, te amul ku nekk ci àdduna bi, ku mën a jël ci ñu, ni mu ware ci àdduna bi lépp. Ñëw te ñu joxe ñu yóbbu baayu mburu ci baay bi, te ñu lal ak moom, te ñu yëkkat doom ci baay bi. Ñu joxe baay bi ñoom wéen ci ngoon gëna-gë, te dugg mag bi dugg ci biir, nelaw ak baay bi am ci ngoon gëna-gë, te xam-ul ci nelaw bi, te ci wéesu bi. Dajale na te ci bësu ci ñëwu fan, mag bi bu mag wax na mag bi bu ndaw: Xool, laa nëbbee démb ak baay bu ñu. Ñu joxe ko bëre te ci guddi bii, dugg ngir nëbb ak moom, te ñu yeb ci baay bu ñu rëy. Ñu joxe ko yeneen benn guddi ci ngoon guddi gii baay bi ubbi, te dugal bi ndaw bi dugg ci biir baay bi, te baay bi xamul ci yendu bi ak ci yekku bi. Te ñaari doom-jigéen Lot jàpp ci baay-am. Te mag bi gën a mag jàpp doom góor, te mu tudd tur bi Moab, mu naan ne, Ci sama baay, moom mooy baay yu Moabit ba leegi. Jigéen bu ndaw bi itam jàpp benn doom-góor, te tuddee ko Ammon, ne: Doom sama mbokk la, moom mooy baay Ammonit yi ba léegi.

20

Te Abraham dem ci kanamu nekk ci réew bu jëkk ci bëj-saalum, te nekk ci biir Kadesh ak Shur, te dugg ci Gerar. Abraham waxoon ci Sarah, jabar am, ne rakk laa. Mu ngi ragal wax ne jabar am la, ndax nit yi ci dëkk bi mën nañu ko rey ngir mu. Waaye Abimelech, buur Gerar, yónne ko te jël Sarah. Te Yàlla dugg ci Abimelek ci ndeey ci guddi gi, te wax, xool, yàw dinaa dee ci mbir jigéen ji nga jël, waaye moom dafa am jëkk.

Abimelech bu amul jàpp ko, te wax na, Boroom, ndax dangay far àdduna bu amul xam te mu am solo? Ndax dëkk na ko wax ma ne, rakkaaju ma la? Ak bii jigéen wax naa ma, Sama rakk la? Ci bëgg-bëgg bu set ak ci yonent bu loxo, defoon naa lii. Yalla wax na ko ci barké, te man itam xam na ne ci bët-bët bu gëna jàmm nga def lii, te yàgg naa la ci lu tax bul jëkk la ci man, ndax loolu duma jàppale la bul tëj mo. Leegi bi, delloo jàkka jigéen ji ci nit ki, ndax kilifa la, te dina lacc ci sa yoon, te dina dundee. Waaye su delluloo, dina xam ne dina dee yaw ak lépp sa yoon. Te Abimelech suba njëkk ci suba, te woo ñépp ay doom am, te wax ñépp ay wax yii ci nopp yu ñu, te ñépp nit yi rag lu bari lool. Te Abimélek woo ngi Abraham te ko wax ne, lan mooy li nga def nun? Ndax dañu bañ jëf ci sa, ndax la leen jëfandikoo ci man ak ci réewum am bañ bu mag? Liggéey bi nit ku ñu ñu dinañu def, nga ko ma defoon. Abimelek wax na ci Abraham, lan nga gis nga def lii? Abraham wëne, waaye mu naan, ndax amul njub Yalla ci bët bii, te dañuy ma rey ndax jëkkër am. Dëgg la, rakk sama mag la, bopp sama baay, waaye du bopp sama yaay, te dafay jàpp sama jabar. Dajale na te ndax bi Yalla yóbbu ma ci kër boroom sama baay, te waxoon naa ko: bii yir yi nga war a def ci man, ci bépp bees bu ñu mujj fi, wax naa ma ne rakk sama mag la. Abimelek jël na teemeeri didram, ak xar, ak séy, ak doom, ak jigéen-jëfandikukat, te joxe na ko Abraham; te dellu ko Sara, jabar am. Te Abimelech wax ne Abraham, xool, sama réew mën na la, fi la bëgg, dëkk. Ndax Sarah mu naan, Gis na, leer dafa jox junni teemeer didrachma mag sa rakk, yii dina am sa yaram ci barkeel sa kanam, ak yépp yi ak yaw, ak yépp wax dëgg. Abraham dafa Yàlla laaj, te Yàlla gis Abimelech, ak jabar am, ak

jékër yi am, te ñu japp doom. Ndax Boroom bi dafa téye bëpp biir ci kër gi Abimelek, ndax Saara, jabar Ibraahiim.

21

Te Boroom bi jëkk na Sarah, ni mu ne ko, te Boroom bi def na ko ci Sarah, ni mu wax ko. Te Abrahaam am jàpp doom bu góor ci diir gi, ci waxtu wi Boroom wax ko. Te Ibraahima tudde tur doom bi ñu am ko, bi Sara jurbale ko, Isiyaaka. Te Ibraahima réew na Isiyaaka ci ñeenti fan bi, ni Yàlla fay ko. Te Abraham am na teemeer at bi Isak doomam jibinee ko. Sarah wax ne, Yalla dafay sama defar katane, ndax kuy dëgg dina xareesu sama. Te kon nañu ni kan la nañ wax ci Abraham ne Sara dafa di yëngu xale bi? Ndax ma jàpp doom góor ci sama guddug. Te xale bi yokk, te noppiwu; te Ibraahiim defal na ceebu mag, ci bés bi noppiwu Isaa, doom am. Bi Sàrra gisee doom Agar ju Ejipt, kuy Ibraahiim am, dafay fecc ak Isiyaaka doomam, te wax na Ibraahiim: Génne jigéen ju xaréet bii ak doomam; ndax doom jigéen ju xaréet bii dinañu dul herité ak sama doom Isiyaaka. Erey bi mag na lool te nañ ko wone sax ci kanam Abraham ci lu jëkk ak doom bi mu am. Yàlla wax na ci Ibraahima, bul jàpp ci sa bët ak ci jigéen ju jëkk jëkk bi, lépp li Saar dina la wax, déggal sa baat, ndax ci Isiyaak la ñu dina woo sa rëy. Te doom bi jigéen-jëkk bii, dinaa ko def réew bu mag, ndax mooy sama rëy. Ibrahim toog ci suba, te jël mburu ak njàmm ndox, te jox Aajar, te des xale bi ci bët ga, te yónne ko. Dem na te dander ci ngelaw bi, ci puits bu serment bi. Ndox bi ban te ndox bi génn ci biir sac

bi; te dafa dajal xale bi ci suuf ab garab sapin; Démb te dem, dafa topp ci biir réew, jëkkël ci moom, ni tir bu bët; waaye mu ne, duma gis lim bu xale bama. Te mu nekk ci biir kaw bu bari am moroom, xale bi dafa ree te dafa rooy. Yalla dégg na baat bi xale bi ci bërëb bi mu nekk; te kenn jëfandikukat bu Yàlla woo na Ajar ci asamaan bi, te wax na ko, lan la Ajar? Bul ragal; ndax Yalla dëgg na làkk bi xale bi ci bëj-sa bi mu nekk. Tàkk te jël xale bi, te tëj ko ak sa loxo; ndax dinaa ko def benn réew bu mag. Te Yàlla ubbi bët yi ci kanam, te mu gis puits bu ndox bu am dund, te dem, te fey sac bi ci ndox, te joxe xale bi. Te Yàlla nekk ak xale bi; te mu yokk, te mu dëkk ci désert bi; waaye mu jàpp jëf bu njool. Te mu nekk ci désert bi, ndey am jàpp ko jëkkër ju jóge ci Paran ci Egipt. Waaye am na ci jamono boobu, te Abimelek ne, ak Okozat kilifa bu xarit am, ak Fikol kilifa bu mag ci doole yi am, nañu naan ci Abrahaam, ni, Yalla nekk ak yaw ci lépp li nga def. Leegi loolu laye jëkk ma ci Yàlla bul ma ñakk, wala mbind am, wala tur am, waaye ci yoon ci yàgg bi ma def ak yaw, dinga def ak man, ak ci réew bi yaw daggee ci moom. Ak Abraham wax na, Man dinaa laj. Te Ibraahiima naan Abimelek ci mbir yi ñu jël ndox yi, yu jëkkër yi Abimelek ñakk. Te Abimelech ne ko wax, Xamuma ku def la baat bii, yow itam dangay ma wax, man itam dëgguma, ba leegi rekk. Te Abrahaam jëkk xar yi ak séy yi, te joxe ko Abimelek, te ñaari ñu defar jamonoy. Te defar Abraham juróom ñeent ñaar yi ñu jënd ci xar yi rekk. Te Abimelek ne wax ci Abraham, lan la ñu ñeent ay xar yu ñetti yi, yooyu nga teg ci kaw? Te Abraham wax ne: Ñeent xar yi nga ngi jël ci sama loxo, ngir ñu nekk sama gëstu ndax maa ngi topp puits bii. Ndax loolu la mu tudd tur téeraange bu ndaw bi, Puits

bi ñu naan ci, ndax foofu la ñaari yooyu naan. Te ñu defar allianse ci puits bi ci serment, te Abimelek tàmbali, ak Okozat xarit am, ak Fikol boroom jaambur bu mag bu xam, te ñu dellu ci réew yi Filistin yi. Te Abraham dajalee benn gox ci puits bi ñu naan puits bu serment, te fii muy woy tur Yalla, Yalla bu yéem sa yéem. Dëkk na te Abraham ci réew yi Filistin bés bu bari.

22

Te ci ginnaaw ay wax yii, Yàlla seet na Abraham, te wax na ko, Abraham, Abraham, te Abraham tontu, Naa ngi fi. Te o wax: Jël sa doom bu góor bi nga bëgg, bu nga bëggoon, bi Isak, te dem ci réew bi mag, te jox ko fii ci safara bu fey ci benn ci tuuti yi ñu ma wax la. Toog na Ibraahima suba, sanqal na àmbu am. Jël na ak moom ñaari xale, ak Isiyaaka doom am; te bu tàbb garab ngir ofraand bu mag, toog na dem, te njëkk ci bëj bi, bi Yàlla wax ko, ci ñetti fan. Te Abrahaam yëkkati bët bi, gis na bër bi ci kanam. Te Ibrahima wax na ci sama doom yi: topp fii ak mbaam mi; waaye man ak xale bi dinanu dem ba fa; te bu ñu ngi sant, dellu dinanu ci yeen. Abraham jëkk na bant yi ci safara bu mat bi, te dëkk na ko Isaac doomam bu góor, te jëkk na ak loxo yi safara bi ak paal bi, te dem nañu ñaari yépp ci benn waxtu. Isaa wax na ak Abrahaam baay am, Baay; te mu naan wax, Lan la, doom? Mu naan, waaye, xool, safara ak ñu bant yi, fan la jënd ji ngir sarax bu mat? Abrahima wax na ne, Yalla dina gis ñoom teew ci safara bu mat lëkk, doom. Démoon ñaari ñoom ci benn waxtu, ñëw nañu ci bëj bi, bi Yàlla wax ko. Te Ibraahiim tëj na altar bi fii, te

dox na ñu bant yi. Te tëjal na Isaa doomam, dox na ko ci altar bi ci kanam ñu bant yi. Te Abraham tànn sa loxo ngir jël paal bi, ngir reyy sama doom. Te Kilifa bu Boroom bi woo ko ci asamaan, te ne, Ibraahima, Ibraahima; te moom ne, naa ngi fi. Te mu ne, bul doon sa loxo ci xale bi, te bul def dara ci moom; leegi ndax xam naa ne dangaa ragal Yalla; te yow amul ko sa doom bu bëgg gi ngir man. Te Abrahaam bu ko wóolu ak bët yi am, gis na, te xool benn xar bu ñu jàpp ci gëndël Sabek ci baaraam yi. Te demoon na Abraham, te jël na bëy bi, te jox ko ci safara bu mag ci boppam Isaa doomam. Te Ibraahima tudde tur wi sa boppam bopp boobu, Boroom bi gis na; ngir ñu wax tay, ci tundu bi Boroom bi gis nañu ko. Te Kilifa bu Boroom bi woo Ibraahima ñaareelu yoon ci asamaan, mu ngi ne, Dinaa lëkkale ci sama bopp, Boroom bi ngi ne, ndax li nga def li, te du tëral sa doom bu nga bëgg ci sama yoon, Dëgg dëgg dinaa la barkeel ak barkeel, te dinaa yokk sa rëy, ni xeeti asamaan yi, te ni suuf bi ci bët géej gi; te sa rëy dinaa aar dëkk yu ñu naqaree yi. Te dinañu bëgg-bëgg ci sama réew bu am yëpp xeet yi ci àdduna bi, ndax defaral naa sama baat. Ibrahim dellu ci sama xale yi, te ñu tàkkee ñëw ci benn waktu ci puits bu serment bi. Te Ibraahiima dëkk ci biir puits bu serment bi. Dajale waaye ci ginnaaw ay waxin yii, te wax waxoon nañu ko Ibraahima, ngeen ngi ne, xool na Milka itam jële na doom-goor yi Naxoor sa rakk, Uus ñu jëkk, ak Buus sa rakk, ak Kamueel baay Siriyaŋ yi, ak Xasad, ak Asau, ak Faldees, ak Yeldaaf, ak Batueel. Betuwel juddu Rebeka. Ñeetti doom góor lañu ñooy, ñuy Milca juddu ci Nahor, rakk bu Abraham. Ak jabar-ju-moom, ki tur Reuma, dafa jur itam Tabek, ak Taam, ak Toxos, ak Moxa.

23

Dundu Saaraa dëkk na téeméer benn fukk ak ñeent-juróom-ñaar at. Te Sarah dee ci dëkk Arbok, bu nekk ci doole bi, mooy Hebron ci réew Canaan. Te Abraham ngi ñëw ngir yaatu Sarah, te ngir ñaan. Te Abrahaam tàmbali ci biir sa nit bu dee; te Abrahaam wax ci doom yi Xet, mu ngi ne, Suma nekk ci yeen suma jënd ci yeen, joxe ma ndax loolu taasu askan ci yeen, te dinaa aas sama nit bu dee ci suma. Doom yi Xet jàngal-ñu Abrahaam, nee: Déedéet, boroom. Dégg waaye sunuy buur, buur bu Yalla la ci sunuy biir, aas yiy réy sa mbaam ci sunuy mbir yi gën bees. Kenn ci sunuy du ñu naan sa mbir, ngir aas yiy réy sa mbaam fii. Tekki ndaw, Abrahaam jëfandikoo ci mbooloo réew mi, doom yi Xet yi. Te Abraam dëgg ci bënn ci leen, mu wax ne, su fekkee am ci bëpp bi leen, ngir ñu ñëw njëkk bi sama ci kanam bi sama, déggal ma, te wax ci sama Efron bi ci bi Saar. Te mu jox ma péey bi ñaari, bi mu am, bi nekk ci bëj-u réew mi mu am. Ci njëg-xaalis bu am njëg, joxal ma ko ci yéen ngir am jamonoy-astu. Efron nekk ngi topp ci biir doom yi Xet; waaye Efron Xetaay bi jàngal Abrahaam, wax na, ci yëg doom yi Xet, ak ñépp ñi ngiy dugg ci dëkk bi, mu ngi wax: Jàngal ma, boroom, te déggal ma; caabi bi, ak bunt bi ci mu nekk, dama la jox; ci kanam ñépp ñi ci sama dëkk, dama la jox; sàcc sa mbaam. Te Abraham jëkkël ci kanam ñi ci suuf bi. Te wax nañu ko wax ci Ephron ci nopp yi ci kaw xalaat yu njëkk yi ci réew bi, ndax ci sama yoon nga, deggal ma, xaalis bu njëg bi jël ko ci sama loxo, te dinaa sàcc sama nit bu dee bi fii. Ephron jaabale Abraham,

wax na, Déedéet, boroom, dégg naa lool, réew bi ñeent fukk teemeer diram werr; waaye lan la mooy li ci biir sama ak sa. Yow, ñebb sa réew gi dee na. Te ak dégg-na Abraham bu Ephron, te ak dellu-na Abraham ci Ephron bi xaalis, bu mu wax ci nopp yi ci doom yi Heth, teemeeri fukk ak ñeent didrachma ci xaalis bu baax ci boroom-jaay yi. Te jàpp na gàlle Efron, bu nekk ci biir pàll gu ñaari, bu nekk ci kanam Mamre, gàlle bi ak pàll bi, bu nekk ci biir, ak bépp garab, bu nekk ci gàlle bi, ak lépp lu nekk ci sàmpi yam ci wàllu, ci Abraham, ci jëfandikoo, ci kanam doom yi Xet, ak lépp ñi di dugg ci dëkk bi. Bi ñu ngi def lool yii, Abraham tàmbalee Sarah, jëkkër am, ëllëg bi ci biir pàll bi ci gox bi ñaari, bi nekk ci kanam Mamre; boobu mooy Hebron ci réew Canaan. Te ci jàpp na ngir Abraham, genn bi ak pàll bi ci biir, jëfandikoo ci ñoom yu doom yi Xet, ngir nekk sa bopp bu ñu àndal.

24

Te Abraham dafa am xarala ci ay fan, te Boroom bi barkeel na Abraham ci yëpp. Te Abrahaam naan ci doom ju mag ci kër ga, kiy jëfandikukat lépp luy am: Dox sa loxo ci biir sama rëñ. Te man la joxe Boroom bi, Yàlla bu asamaan bi ak Yàlla bu suuf si, ngir bul jël jabar ci doom am Isaac ci biir doom yi ñu jigéen yu Kanaana yi, ñu maa ngi dëkk ci biir. Waaye dinaa dem ci réew bi sama, fi ma jibbu, ak ci sama liggéey, te dinaa jël jigéen ci sama doom Isak fi. Xale bi wax na ko te ne, su jigéen ji bëggul dem ak man dellu ci réew mii, dinaa delsi doom am ci réew bi, fi nga

génn ci. Abraham wax ko ne: Jàppale sa bopp, bul dellu sama doom fale. Boroom bi, Yalla bu asamaan ak Yalla bu suuf bi, kuy jëlam ma ci kër bu sama baay, ak ci suuf bi muy ma am jibbu, kuy wax ma, ak kuy laykat ma, mu ngi ne, yow dinaa la jox suuf bii ak sa rëy, moom dinaa yónni Kilifa am ci sa kanam, te yow dinaa jël jabar ci doom ju góor bu ma fi. Su fekkee jigéen ji bëggul dem ak yaw ci réew mi, yow dafa set ci lëndëm am, waaye bëgg nga bul dellu doom jàmm am fii. Te doom bi dafa dox loxo am ci biir tànk Ibraahiim, boroom am, te dafa layy ko ci barke baat boobu. Te góor gi jëkk fukk kamel ci kamel yi boroom am ak ci yëpp lu baax yi boroom am ak moom, te taxaw dem ci Mesopotami ci dëkk bi Nahor. Te mu nañ jàll gémeñ yi ci biir dëkk bi, ci bàyyi puits bi ndox bi, ci jamono ngoon, ci waxtu bu jéex, bu ñu nekk ñi ngay jël ndox yi. Te xam ne, Boroom, Yàlla bu boroom sama Abraham, yàlla ma réew ci kanam bi, te def yërëm ak boroom sama Abraham. Xool, dama takk ci kaw puits bu ndox, te jigéen yi ñu ngi dëkk ci dëkk bi dañuy génn ngir bëy ndox. Te ndaw ju bëgg ma wax ne, Wóor sa mbotaay ndox, ndax ma naan, te mu wax ma ne, Naan yaw, te sama ay gëmëj itam dinaa jën naan, ba ñu jeex naan, mooy la soppee sa doom Isiyaak; te ci li dinaa xam ne nga def lim ak sama boroom Ibaraam. Te am na jëkk balaa mu tàmbalee wax ci biir xel bi, te behold, Rebecca dëkk na ci biir, mooy jànq na Bethuel, doomam Milcah, jëkkër bi Nahor, te rakk bi Abraham, am na ndaaru ndox bi ci bàtt yi. Jigéen ji am na rafet bu mag lool, jigéen bu bees la, góor gu xam ul ko. Mu jiit ci ndox mi, fey ndox jar bi mu am, te yéewal. Xale bi yàgg na ci renconte bum, te wax na, Jox ma tuuti ndox ci sa jar bu ndox bi. Bi te mu naan, Yóbbu, boroom, te mu

yagg te mu dëkk bi ndaw ci loxo bu njëkk bi ci loxo mu, te mu joxe ko, ba mu jeexoon di yóbbu. Te wax na, Ak sa yéen kameel yi itam, dinaa ko jox ndox ba ñépp ñu naan. Te mu yagg te mu feeñ ndab bi ci bët bi, te mu daldi ci puits bi ngir teg tuuti, te mu teg ndox ci ñépp yémbale yi. Góor gi dëkk na ko te dëkk na ci noppi ngir xam ndax Boroom bi am na yoon bi mu jënd ci, walla déedéet. Mu jàppale te bu ñépp géej yi jeexoon yàqu, góor gi jël na bañ-nopp yu wér yu am benn daraxam ci tànk, ak ñaari bañ-loxo ci loxo yi ñoom, fukk yu wér ci tànk yi ñoom. Te mu naan ko, te mu nëe, doom ju jigéen bu kan nga? Wax ma xabar, ndax am na benn bàll ci biir kër sa baay ngir nu noppi. Mu nekk te wax ko, Doom jigéen Bethuel laa, ci Melchas, ku mu juddu ci Nahor. Te mu ne ko, Ñu am paaka ak ñam-ñam yu bari, te am na benn bër ngir dalal. Te góor gi kontaan la, jëfandikoo Yalla, te wax na, barkeel na Yalla, Yalla bu boroom sama Ibraahiima, kuy bañul yàq-yàqu am ci biir ak dëgg-dëgg, ci boroom sama; te Yalla yóbbu ma ci kër bu mag bu boroom sama. Te xale ji tàmbale, mu naan wax ci kër gi yaay am, ci ay wax yii. Rebecca am na mag bu tudd Laban, te Laban daldi ci góor gi ci kaw ci puits bi. Te dëkk na ñu nekk ci jamono bi mu gis bëj-nopp yi ak simbiir yi ci loxo yu mag gu doom-jàngalekat bu góor, te ci jamono bi mu dégg baat yi Rebecca doom-jàngalekat bu góor di ne, noonu la nit ki wax ma, te dem na ci nit ki bu nékk taxaw ci kaay ngëmël yi ci puits bi. Te mu naan ko, kaay dugg fi, barkeel Boroom bi; lu tax nga tàgg ci kër gi? Waaye man ngi naan ñoom, ngelaw kër gi, ak benn barab ngir ñoom yi. Góor gi dugg ci kër gi, dëkk gëmël yi, joxe paay ak lekk ñu gëmël yi, ak ndox ngir saf tànk yi am ak tànk yi nit ñi yi nekk ak moom. Te mu jëkk ci ñoom mburu ngir

lekk, te mu ne: Duma lekk ba muy wax sama baat yi. Te mu ne: Wax. Te mu naan, dama doom Ibraahima. Yalla bari naa sama boroom bu mag lool, te yéesal na; te joxe ko ñaw, te ñaw yu ndaw, te xaalis bu wëy, te xaalis bu wër, doom, te jigéen yu liggéey, ngëmël, te mbaam. Te Saaraa, jigéen boroom bi am ci sama boroom, jur na benn doom góor ci sama boroom bi ci ginaaw maggu nekk mooy mag, te jox na ko lépp lu nekk ci mo. Te boroom bi sama wërëkkat na ma, mu naan: bul jël jigéen ngir doom bi sama ci biir doom yi ñu Kanan yi, ci réew mi maa ngi daara ci. Waaye dem nga ci kër gi sama baay, ak ci sama liggéey, te jël nga jigéen bu sama doom ci fii. Waxoon naa boroom bi sama, bu jigéen bi amul dëkk ak man. Te mu naan ma, Boroom bi Yàlla bu ma bëggoon ci biir am ci kanam, moom beneen nañu koy yónne Kilifa am ak yow, te mu nañu yàlla yoon sa yoon; te nga nañu jël jabar ci sama doom ju góor ci mbokk am, te ci kër boroom sama baay. Ndax yow danga jàpp ci sama mallaxaan, ndax su fekkee dem nga ci sama mbokk, te ñu ñu joxul la, te yow danga jàpp ci sama ndeyu. Ak bi ñëwoon tey ci puits bi, waxoon na, Borom, Yàlla bu borom sama Ibraahiima, su fekkee yaa ngi yàq sama yoon bi, ci ñu man ngi dem ci moom léegi, xool naa, man ngi takk ci puits bu ndox bi, ak jigéen yi ñi nit yi ci dëkk bi ngi génn ngir tase ndox; ak jigéen bu weesul bi, bu man waxee ko, joxal ma ndox tuuti ci sa jar bi, te ko wax ma, yaw itam naan, ak sa gémeñ yi dinaa ko joxal ndox, mooy jigéen ji Borom bi toggal ci biir sama kharjam Ishaak; ak ci li dinaa xam ne yaa ngi def yërëm ci borom sama Ibraahiima. Te dëkk ko ñu njëkk ma tëj wax ci sama xel, ci diir dëkk bi, Rebecca génn, am na ndap ndox ci bët-bët, te jeenee ci puits bi, te tëj ndox. Wax naa ko:

Joxe ma ndox. Te mu yagg-yagg, dàkk na ndap bi ci loxo am, te mu wax: Naan la, te yéeneen yi sama ngàmm dina koy jël ndox. Te mu naan, te mu jël ndox ngàmm yi. Te ma naan ko, te ma ne, doom ju jigéen bu kan la, wax ma. Mu naan te ne, doom ju jigéen bu Bethuel laa, doomam Nahor, mu juddu ko Milcah. Te ma donn ko boppam yu ñuul, te donn yu ci loxo yu jigéen yam. Te am nañu bëgg-bëgg, jëfandikoo Boroom bi, te barkeel naa Boroom bi, Yalla yu boroom sama Abraham, ku yóbbu ma ci yoon bu dëgg ngir jël doom ju ndey rakk boroom sama ngir doom am. Su fekkee ngeen def mbëggeel ak njub ci boroom am, waaye su fekkee deedeet, waxal ma, ngir mën naa dellu ci ngemam walla ci caam. Mu jaab waaye Laban ak Bethuel, wax nañu: Ci biir Yalla génn na li xëy boobu, du ñu mën la wax dëgg mbaa bon. Xool, Rebecca nekk fi ci kanam bi sa, jël ko te dem, te mu nekk jigéen ci doom bi boroom bi sa, ni Yàlla wax. Mu njëkk te ci ndeg-ndeg bu doom bi bu Ibraahiima deglu baat yi ñu, mu naan ci suuf bi ci Boroom bi. Te xale bi génne àll yi ñëw ak xaalis ak ngelaw, joxe ko Rebekka; te kaddu yi joxe ko mag bi mooy sama mag, ak ndey am. Te ñu lekk, ñu naan, moom ak yi góor yi ak moom ñu nekk, te ñu lalaa. Te bu tàkk ci ngoon bi, mu ne: Yónni ma, ngir ma dem ci sama boroom. Rakk yi ak ndey yi naan: Ndaw jigéen ji na jàppale ak nun bés yu mel ni fukk, te ci gannaaw yooyu, dina dem. Mu nee ko ci ñoom: Bul ma tëral, te Boroom bi yàggal sama yoon ci man, yónne ma ngir mënuma dem ci sama boroom. Ñoom lañu wax, Waxtaan nanu xale bi, te ñaan ko lakk sa gemmiñ. Te ñu woo Rebeka, te ñu ko wax, ndax dangay dem ak góor gii? Waaye jigéen ji nee, dinaa dem. Te ñu yónne Rebekka, mag ñoom bi, ak salub am am, ak xarit

Abrahaam bi, ak ñi nekk ak moom. Te ñu bëgg-bëgg Rebecca te ñu ne: ndey-dikër bu ñu, yóbbu-la ci junni yu bari yu bari, te sa rëy mu am ci jëm dëkk yi ñu jañ yi. Rebekka ak jigéen yi ñu ngi def liggéey am tekki nañu, daanu nañu ci kamel yi, te dem nañu ak góor gi; te ndaw bi tekki na Rebekka, dem na. Isaac te doon dem ci biir njëkk-biir bi ci bënn puits bu ñu gis, te mu ngi dëkk ci réew bi ci bënn-gànnaar. Te Isiyaaka démb ngir wax ci bànnge bi ci ngoon, te mu wonewoon ak bët yi am, mu gis ñëemeelu golo yi ñëw. Te Rebekka jëkk sa bët, gis na Isak, te daldi daw ci gëmël gi. Te mu naan ci doom bi, kan la nit keneeni miy dem ci gànnaar gi ngir rencoo ak nun? Xale bi wax na, kii moo ngi sama boroom; te jigéen ji jël na véél bi, dafa ko doon. Te xale bi wax na Isaac lépp ay wax yi, ñuy def. Isiyaaka duggal na ci kër gi ndey am, te jël na Rebeka, te doon na jëkkër am, te bëgg na ko, te Isiyaaka noppi ci Saara, ndey am.

25

Mu ngi am ci biir ak Abraham, Abraham jël jabar, tur jabar bi Keturah. Mu jàpp ko Zombran, ak Iezan, ak Madal, ak Midian, ak Iesbok, ak Soie. Iezan jox Saba ak Dedan, te doom yi Dedan mooy Asshurim, ak Letushim, ak Leummim. Doom yu Midian yi mooy Gepher, ak Apher, ak Enoch, ak Abida, ak Eldaag, ñépp yooyu ñooy doom yu Keturah. Joxe na Abraham yëpp bi ñu ngi am yu am ci biir am Isaac, doom bu am. Te ci doom yi jigéen yu am jabar yi am moroom jëf-jëf, jox na Abraham kaddo yi, te yónnee na leen ci biir Isaac doom am, te mu ngi moom ci

dundëf, ci penku, ci réew bi ci penku. Yéen lañu ay at yu bés yu nekk ci biir dundu Abrahaam, yéen lañu ñu gën bari: téeméer at ak juróom ñeent at. Ci failing bi, dee na Abraham ci benn barke bu baax, dafa doon mag, te dafa am ay fan yu bari, te noppi nañu ko ci sa mbokk. Te Ishaaq ak Ismayiil, doom yi mu am yo, asdeu ko ci bëñ bi ñaari, ci naaw Efron bu Sohar bu Xet, bi nekk ci kanam Mamre, naaw bi ak bëñ bi, bu Ibraahiim jënd ci biir doom yi Xet yo; fii asdeu ñu Ibraahiim, ak Saara, jabar am. Dañu nekk te ginnaaw ci ndax dee Abraham, Yalla barkeel Isaac doom am, te Isaac dëkk ci kër puits bi ñuy gis. Yii lañu yoon yi Ismaël, doomam Abraham, ku Agar bu Egipt bi, jëkkër bi Sarah, jële ci Abraham. Te yii tur yi ñu dem Ismayil, ci tur yi liggéey yi mooy: mag bu njëkk Ismayil, ak Nebayot, ak Kedar, ak Nabdeel, ak Massam, ak Masma, ak Duma, ak Masse, ak Xoddan, ak Tayman, ak Yetur, ak Nafes, ak Kedma. Ñooy lañu doom Ishmael, te ñooy lañu tur yépp ci seen kër gu jàpp, ak ci seen kër gu dëkk, fukk ak ñaar boroom ci seen réew yépp. Yii ay at yu njëkk ci biir Ishmael, téeméer at ak juróom ñeent at. Mu dee ci topp, te doonoon ci biir mbokk am. Mu nëkk waaye dale ci Havilah ba teeñ Shur, bu nekk ci kanam Egipt ba teeñ dem ci Asiryaa, ci kanam yépp ñi mag yi am, mu nëkk. Te yii ay mbokk yi Isaac bu jëkk bi Abraham, Abraham jappa Isaac. Isaac am na ñeenti fan tameer bu njëkk ci jamono bu mu jël Rebekka, jigéen ju Betuwel bu Siriya ci Mesopotamiya ci Siriya, rakk ju Laban bu Siriya, ngir bopp am ci jabar. Isak dañu naan Boroom bi ngir Rebeka, jabar am, ndax dafa doon bu xeex. Yalla dañu dégg ko, te Rebeka, jabar am bi, daldi. Xale yi dañuy romb ci biir am, te mu naan, su ni loolu war na ñëw ci man, lan la loolu ci man? Mu

dem ngir laaj ci Boroom bi. Te Boroom dafa ko wax bii, ñaari réew ci biir sa bët yi nekk, te ñaari askan ci biir sa bët yi dinañu yëkkat, te askan bu bari askan bu bari dina ko gën, te ku mag dina dëkk ci ku ndaw. Te noppalu-ñu ay fan yu jëkk yi ci jëkk bi mu war a juddu, te fi nekk na mag-ñu ñaari ci biir-réew bi mu am. Génn gi ci njëkk dem na ci biir, mu xonq, lépp, ni ko ngelaw bu bari yoon, te mu tudd na tur bi moom Esau. Te ci kanam sa rakk génn, mag bi mu am génn, te loxo am dafa am tëgg ci bàtt-tànk Esau, te ñu tudde tur am, Yaakub. Isiyaaka amna juróom-benn at bu Rebeka juddee ñoom. Xale yi ñu yokk, te Esau mooy nit mu xam ñakk, nit ci ëllëg, waaye Yakub mooy nit mu sell, mu nëbb kër. Isiyaaka bëgg na Esaaw, ndax lëkk bi mu jëkk ci cër mooy lëkk bi mu, waaye Rebekka bëgg na Yaakub. Yaakub toog ceeb, te Esaaw soog ci réew bi, mu neexa. Te Esau wax ne Jacob: Lekkaluma ci ceeb bu xonq bii, ndax dama daanu. Ndax loolu la tudduwaat tur am Edom. Yakub naan Esau, jëndal ma tey sama jamonoy bi. Te wax Esau, xool ma, damay dem dee, te lan la ko man ci birthright bi? Te Yaakub wax na ko Laj ma tey, te mu laj ko. Esaaw jaayee na Yaakub seen mag bi. Jacob waaye joxoon na Esau mburu, ak ndambe lentil. Lekk na te naan na, te toog na dem na. Te Esau bañoon na birthright bi.

26

Ndaw ci suuf bi am na ci suuf si, yeneen ndaw ci suuf si ñu am ci jamano bu Abraham, te Isaac dem na ci Abimelech, buur yi Filistin, ci Gerar. Boroom bi jëkkale te gis ko, te wax, Bul jëkk ci

Egipt, waaye dëkk ci réew bi ma waxee la. Te dëkk ci réew bii, te dinaa nekk ak yaw, te dinaa barkeel la, ndax yaw ak mbooleem am dinaa jox lépp réew bii, te dinaa tëral lëndëm am, bu ma noppee Abraham baay am. Te dinaa ëpp sa mbokk, ni cëru asamaan yi, te dinaa jox sa mbokk bëpp suuf boobu, te yëpp réew yi ci suuf dinañu barkeel ci sa mbokk. Ndax Abraam, baay bi sa, dëgg bëgg-bëgg bi sama baat, te moom tëral sama yëf yi, te sama yëf yi ci wax, te sama yëf yi ci leer, te sama yëf yi ci sarax. Moom na Isaac ngi tudd ci Gerara. Ñaañu nit ñi ci bët bi laaj ci Rebecca, jabar am, te wax na: Rakk sama la. Ragal na ndax wax ne jabar am la, ndax ñu nit ñi ci bët bi mën a rey ko ci Rebecca, ndax rafet na ci kanam. Dañu jàpp benn waxtu bu gudde fii, te Abimelek, boroom réew Gerar, bu nee ci biir palanteer bi, gis Isaac di fecc ak Rebeka, jëkkër am. Abimélek woo naan Isiyaaka, te wax ko, ndax dëgg la ne sa jëkkër la? Lan mooy lu nga wax ne, mag laa? Isak na ko wax, ndax ma ngi wax, su ma dee ci yoon bi. Waaye Abimelech wax na ko, lan mooy lii nga defoon ñu? Tuuti rekk, ku nekk ci sama mbokk mën na nëbbeel ak sa jëkkër, te yow nga ngi leen di amal njuumte ci ñu. Abimelech commanded ci bépp mbooloo am, ci wax: Kuy jàpp nit bii ak jigéen am, dinañu ko ci deret. Isaac dafa tëgg ci réew boobu, te ci at boobu mu am récolte bu ñu nekk teemeer, te Yalla dafa ko barkeel. Te yombul nit ki, te mu ngi yombante bu mag jëkk, ba mu mag lool. Mu am seen xar yu bëri, ak seen xar yu nag, ak liggéey bu bari ci réew. Filistin yi nañu ko xeew. Te yépp yi puits yi, bu doom yi baay am seddale ci jamono baay am, Filistin yi tëj nañu ñoom te fey nañu ñoom ak suuf. Abimelech naan na Isaac, dem ci biir sunu, ndax gën nga ci sunu ñu jëkk bari lool. Te Isiyaaka démee

fi, te noppi ci waññi Geraar, te dëkk fii. Te Isaa tudd na cëru puits yu ndox yi, yu cëru xale yi Abraham baay am, te Filistin yi tëj nañu leen ci ginnaaw dee Abraham baay am, te tudde na leen turu ci turu yi, yu tudde baay am. Te doom yi Isiyaaka ñu fees ci gànnaar Geraar, te ñu gis fii ndaw ndox bu njëkk. Te yëf-jaay yi Gerar xeex ak yëf-jaay yi Isaac, di laaj ne leen la ndox bi, te ñu woo tur wi ci puits bi Injustice, ndax ñu ko ñakk. Mu dem ci kanaa, mu toolu benn puits wuute, ñu xeex ci kanaa itam, te mu tudde tur bi Xeex. Mu ngi dem ci kanaam, mu togg puits beneen, te ñu ñaakul ci kanaam mu, te mu tudde tur mu Dëkk bu Mag, mu ngi ne, ndax leegi Boroom bi mag na ñu, te mu yokk na ñu ci suuf si. Dafay jóge te fi, ci ndaaje bi ci serment bi. Boroom bi ngi gis ko ci guddi boobu, te wax na: Man laa Yalla bu Ibraahiima sa baay, bul ragal, ndax ak yow laa ci, te dinaa la barkeel, te dinaa yaatu sa rëy ci Ibraahiima sa baay. Te mu toog fii alteer bi, te mu woy tur Yalla, te mu simm fii kër-gaal am, te xale yi Isaac ñu seddu puits bi ci biir ndaw Gerar. Te Abimelech dem nañu jëm ko dale ci Gerar, ak Ahuzzath xarit am, ak Phicol boroom jaambur bu mag bu am. Te Isiyaaka naan leen, lu tax ngeen ngi nañu? Waaye yeen sañ ma, te yeen yónne ma ci yeen. Ñoom lañu wax, bu ñu gisoon ñu gis ne Boroom bi nekk ak yaw; te ñu wax, amna ay sarax ci biir ñu ak ci biir yaw, te ñu ngi dinañu def ak yaw sarax, Bul def ak ñu bon, ndax ñu bokkul la ñu, te ni ñu jëfandikoo la bu baax, te ñu yónni la ak jàmm; te léegi yaw nga barkeel ci Boroom bi. Mu ngi def leen to banquet, te ñu lekk te ñu naan. Ci suba, bu ñu nekk, ñu nekk ci benn ak beneen, te Isak yónni leen, te ñu dem ci biir sutura. Dafa am ci bés bi, te doom yi Isiyaaka ñëw nañu, wax nañu ko ci puits bi ñu topp, te wax

nañu, ñu gis-ul ndox. Te mu ko wax Ndeye, ndax loolu mu ko wax tur bi dëkk boobu Puits bu Ndeye, ba ci bés bi tey. Esau doon nañu at benn fukk, te jël na jëkkër Judith, doom-jëkkër Beeri bu Hittite, ak Basemath, doom-jëkkër Elon bu Hittite. Te ñu ngi naan xeex ak Isiyaaka ak Rebeka.

27

Dañu waye te ci ginnaaw bi Isaac mag, bët yi ñu nekk ci Isaac bët na ci gis, te woo na Esau doomam bi mag, te wax na ci moom: Doom am, te Esau wax na: Fii naa. Te wax na, xoolal damay mag, te xamuma bés bu sama fey. Leegi donc jël sa jumtukaay, sa ndakkaaru fett ak sa ndaw, te génn ci gànnaar gi, te faral ma ngir ma. Te tollu ma ñam yi, ni nob naa ma, te jëkk ma ko, sama xel barkeel na la ci kanam ma. Rebecca deglu Isaac ci kanam bu mu nëw ak Esau, doom am, waaye Esau dem ci bàng bi ngir ñàkk ñàkk ci baay am. Rebekka nekk na wax ci Yaakub, doom am ju ndaw, xool, ma naan sa baay dafa wax ak Esaaw sa rakk, dafa naan, Indil ma ginnaaw, te defal ma lekk, ngir su ma lekk duggal naa la ci kanam Yalla ba ma dee. Leegi loolu, doom sama, dégg sama, ni man lay wax. Te dem ci patam yi, jël ma ñaari bëy-gaynde yu neex te yu baax, te dinaa ko def lekk yu neex ci sa baay, ni mu ngi bëgg. Te nga indil baay ga, te mu lekk, ngir baay ga bënël la ba tàmbalee mu dee. Yaakub naan ci Rebeka ndey am, Esau rakk sama mag nit bu yëg la, waaye man dama nit bu leer. Bul dëkk sama baay jàpp ma, te dinaa nekk ci biir seen bopp ni ku moom neelaw, te dinaa yóbbu

ci sama bopp làkk, te du barkeel. Yaay bi wax na ko, maalekum bi ay ma ñu jël sa doom, rekk déggal sama baat, te dem jël ma ko. Mu ngi dem, jënd, te indil yaay bi, te yaay am defar lekk yi, ni baay am bëgg na. Te Rebekka jënd ndoole bu rafet bu Esau, doom am bu mag, bu nekk ci biir kër gi, dafa yëkk ko Jakoob, doom am bu ndaw. Mu doxal ay der yu mbaam yi ci kanam yi ak ci bët bu njool bu bakkan bi. Te jox na ñu ay réew yi ak mburu yi mu def ci loxo Jacob, doomam. Mu jënd ko ci baay am, te mu wax na, Baay. Ba mu wax, Fii naa. Kan nga, doom? Te Yakub wax na baay bi, man ngi Esau, mag bi am nga, dama def ni nga wax ma, yégg nga toog, te lekk ci lëkk bi ma ñaaw, ngir barkeel bi am nga barkeel ma. Isiyaaka wax na ci doom góor am, lan mooy lii, li nga gis gaaw gaaw, doom? Waaye mu naan, li Boroom bi Yalla sa jëkkër ci sama kanam. Isak naan te wax ne Yakub: Jëkk ma, te dinaa tànk la, doom, ndax ata yaw nga doomam Esau, wala déedéet. Yaakub jëkkale ci Isiyaak, baay-am, te tëccal nañ ko. Mu naan wax: Bii dëgg bi, dëgg Yaakub la, waaye yii loxo yi, loxo yu Esaw la ñu. Te xamul ko, ndax loxo yi am na ñu ni loxo yi Esau, mag bi mu, bañ na. Te barkeel na ko, te wax na: Dangaa doomam Esau? Waaye mu naan, Man laa. Te o ne: Yóbbu ma, dinaa lekk ci sa gaynde, doom, ngir sama bakkan bëgg na la bëgg. Te mu yóbbu ko, te o lekk, te mu indil ko diwan, te o naan. Te Isaac, sama baay, wax ko ne: Jëkk ma, te suma ma bëgg, doom. Te mu ngi jëkk a ko mujj, te mu ngi tëj yoon bi yéeméelu ndoq yi am, te mu ngi barkeel ko, te mu ngi wax, xool, yoon bi sama doom, ni yoon bi gox bu fees, bu Boroom barkeel. Te Yalla jox nga ndox ci asamaan, ak yoon ci suuf, ak bari céebu ak diwin. Te natioŋ yi na jëkk la yow, te boroom yi na jëkk la yow,

te nekk boroom sa rakk, te doom yi ci sa baay na jëkk la yow. Ku la moy, du moy; ku la yërmandee, du yërmandee. Te dëkk ci waxtu Isak dillu bëgg-bëgg Yakub doom am, te dëkk, ni bu Yakub génn ci kanam Isak baay am, te Esaaw mag am ñëw ci cër. Te mu def ak moom beneen ñam yu rafet, te mu indil ko ba baay am, te mu ne ba baay: baay ama a jeex, te mu lekk ci ñam bu japp doom am, ngir barkeel ama a ma barkeel. Te baay am Isiyaaka wax na ko, kan nga? Waaye mu naan, man laa doom sa bu njëkk bi Esau. Isaa gis-gis boppam bu mag lool, te wax na, kan ngir la fas sama fas te indil ma ko, te lekk naa ci lépp gëna a ñëw? Te barke naa ko, te am na barke dina am. Mu jàppale te bu Esau déggee baat yi baay am Isaac, mu woy ci baat bu mag te bu ñaw lool, te mu ne: Bëgg ma itam, baay. Mu naan ko ne, ndax sama rakk bi ñëw ak bakkan, jël na sama barkéél. Te mu ne, ci dëgg-dëgg la ko wëte tur bi mu am Yakub, ndax mu ngi ma ñaareelu yoon bii, jàngaleelu juddu bi ma am la ko jël, te léegi jël na barkéelu ma, te Esoo ne baay am, ndax du ma des barkéel, baay? Jàngal-leen te Isak naan ci Esau: Su fekkee ma jëfandikoo ko boroom sa, te yépp sa rakk ma jëfandikoo ko ñiy jëfandikaat am, te ma neewal ko céeb ak divin, yow te, lan lañu def, doom? Esau wax na ci baay am, ndax bénédiction benn rekk la am, baay? Barke ma itam, baay; waaye Isaka bu mu neelaw ci biir, Esau woy ci bakkan, te ñaan na. Te Isiyaaka baay am daldi wax ne ko, xool, ci mbooleem bu mag bu ndox bi sa ndukaale dinaa nekk, te ci nduuwe asamaan bi ci kanam. Te ci sa pañe la nga di dundee, te sa rakk la nga di njaboot, waaye bu fekkee nga ko wàññi te nga yokk sa bàkkan bi mu am ci sa baat. Te Esau jëkk-jëkk Yakub ci bëgg-bëgg bi, bi baay am bëgg Yakub. Waaye Esau wax ci biir

am: ñu jëkk-jëkk fan yi ci ñaan baay am, ngir mën a rey Yakub, rakk am. Waxoon nañu ko Rebekka ay wax yi Esaaw, doom ju mag am. Ak yónnee, woo nañu Yaakub, doom ju ndaw am, te wax nañu ko: xool, Esaaw, rakk am, dafa lay xeew ngir rey la. Leegi loolu, doom, dégg sama baat, te yégg te rëy ci Mesopotami ngir dem ci Laban, sama rakk, ci Haran. Te dëkk ak moom fan yi gën-gën, ba noppi seen xol ak seen bakkan bi mag bi jëm ci sa, te fatte li nga def ko, te bi ma yónni dinaa woo la fi, ndax amul ma ñaar yeen ci benn fan. Rébéka wax na ci Isaac: Dama sonn ci sama bopp ci sama dund ci li ñu jënd yu doom yi Xét. Bu Yaakub jël jigéen ci jënd yi ci réew bii, lan la ma ngi dund?

28

Bi Isaka weesu Yakuba, mu barkeel ko, te mu yoonu ko ne: Bul jël jabar ci doom-ju-jigéen yi Kanana yi. Tàngal, dëkk ci Mesopotami, ci kër Bethuel bu baay yaay am, te jël benn jigéen fi, ci doom-jigéen yi Laban bu rakk yaay am. Bi Yàlla ama bari ma, ma béneen la, te yàq la, te yaatu la, te dinaa jëkk ci mbooloo yi ci xeet yi. Te yoon la sama baay Abraham barkéelu bi, yaw ak sa rëy bi ci biir yaw, ngir dund réew bi nga tudd ci, bi Yalla joxe Abraham. Isiyaaka yónnee Yaakub, te mu demee ci Mesopotami bu Laban, doomugóor Betuwel bu Siriya, mag-rakk Rebeka, ndey Yaakub ak Esaaw. Gis te Esau ne Isaac bëgg-bëgg Isaac ci Jacob, te yónne ko ci Mesopotamia ci Syria ngir jël bopp bi jigéen ci fii, ci bëgg-bëgg bi moom, te waxtaan ci moom ne: Du jël jigéen ci jigéen yi ci Canaan yi. Yakub dëggal sa baay ak sa yaay,

te dem ci Mesopotami bu Siri. Gis-na te Esau ni doom-ju-jigéen yi Canaan bon na ñu ci kanam Isaac baay am, dem-na Esau fa Ishmael; te jël-na Mahalath, doom-ju-jigéen Ishmael doom Abraham, mag Nebaioth, ci biir jigéen yi am ko jabar. Yakub génn ci puits bu serment bi, te dem ci Haran. Te mu jëkk ab bees, te mu nëbb foofu, ndax njàngale bi dóor na, te mu jot ci ay mbër yu bees bi, te mu defe ko ci bët sa bopp, te mu nëbb ci bees boobu. Te mu noppi, te xool na, ab letër bi dañu ko taxal ci suuf bi, bopp bi mu noppi jot ci asamaan bi, te ñi yëngu Yàlla bi dañuy yëkk te dañuy dindi ci kanamu letër bi. Boroom bi nekk nañu ko takk ci kanamu, te wax na, Man laa Yalla bu Abraham sama baay, ak Yalla bu Isaac, bul agsi, réew bi nga lal ci kanamu, dinaa la jox ko, ak sa rëy. Te sa gënn bi dinaa nekk ci ni suuf bi ci ndox bi, te dinaa yàqu ci kow géej, te bëj-saalum, te bëj-gannaar, te ci penku, te lépp ay mbokk yi ci ndox bi dinaa barkeel ci yow, te ci sa gënn bi. Te xool, man ngi ci sa yoon, ngi lay jaabale ci yoon yi lépp bu nga dem, te dinaa lay dellu ci réew bii, ndax duma lay bay ba ngi def lépp li ma lay wax. Te Yakub daldi ci seen ndetteelu, te wax ne, Boroom bi nekk ci bii bàkk, waaye man xam-uma. Te mu ragal, te mu ne: Ni mu ragalu bii sa bopp! Dëkk bii du dëkk, waaye kër Yàlla la, te bii mooy bunt asaman. Te Yakub tànn ci suba, jël mburu mu doon dëkk fii ci kanam am, teg ko ci bët, te tëj ñetti ci kaw bi. Mu weet tur bopp dëkk boobu ne kër Yàlla, te Luz mooy tur bi dëkk bi am ci njëkk. Te Yakub naan ci bëgg-bëgg, ne, su fekkee Boroom bi Yàlla nekk ak man, te gëm ma ci yoon wi man dem naa, te jox ma mburu ngir lekk, te yere ngir bës, te dellu ma ak mbir ci kër sama baay, te Boroom bi dinaa ma nekk Yàlla. Te bu ngoon bii, bu maa tekki njëkk, dinaa

ma nekk kër Yàlla, te lépp li nga ma may, dinaa ma jox seen fukk ak juróom ñaar ci sa.

29

Te Yakub yëkk-na tànk yi, dem na ci réew gu penku, ci Laban, doom Betuwel mu Siri, mag bu Rebeka, ndey Yakub ak Esau. Te mu gis, te xool na, benn puits bi nekk ci ngéej bi, te ñetti yoon yu xar yi nekk fii, nañu noppi ci kaw bi, ndax ci puits boobu la ñu naan yoon yi, te benn gàncax bu mag nekk ci gemmiñ puits bi. Te ñu ngi tëral fi ñépp yi mbëkëël yi, te ñu ngi wañi mbër mi ci gemmiñ gu puits bi, te ñu ngi naan xar yi, te ñu ngi dellu mbër mi ci gemmiñ gu puits bi ci sa bopp. Waaye Yaakub wax na leen, mag yi, fan ngeen jóge? Ñoom nañu ne, dinañu jóge ci Haran. Mu naan ko ci ñoom, xam ngeen Laban bu doom Nahor? Ñoom lañu wax, xam nañu; Te mu ngi wax leen, ndax dafa bees? Ñoom nañu ne, mu ngi santaane; te xool, Rachel doom jigéen am dafa ngi ñëw ak yow yi. Te Yakub ne wax, bëri ci jamono bu bari la, dëkk waxtu ci tëral yërmande yi, bu ngeen naan yaw yi, démee jëfandal leen. Ñoom te ñu ne: Dees, dinañu mën ba ngi leen boole yëpp yi ñëpp yi, te ñu ngi wañi mburu bi ci gemmiñ bi ci puits bi, te dinañu naan yi xar yi. Bi mu ngi ci wax ak leen, te xool, Raachel bu jënd Laban mu ngi ñëw ak yow yi ci baay am, ndax moom mooy ragal yow yi ci baay am. Dañu waye te ni Yaakub gis Rachel, doom-jigéen Laban mag yaay am, ak yow Laban mag yaay am, te dugg Yaakub fetal bunt bi ci gemmiñ puits bi, te naan yow Laban mag yaay am. Te Yaakub bëgg na

Raaxel, te mu ngi ñaaw ci baat bi am ci biir, mu ngi rew. Te mu wax ci Raachel ne mu ngi mag bu baay am, te ne mu ngi doom bu Rebekka, te mu tangal wax ci baay am ci ay wax yii. Dajale te bu Laban dégg tur bi Yakub, doomukër bu doom ju jigéen am, dafa yàmbal ngir renconte moom, te mu tëj moom, mu bëgg ko, te mu indil ko ci kër gi, te Yakub raconter Laban yépp yi baat yéyi. Te Laban naan ko, Yoon sama ak mbokk sama nga la, te mu doon ak moom benn weer. Laban wax na ci Yakub, Ndax sama rakk la nga, du dëkk ci liggéey sama benn njëg. Wax ma ñaata la sa alal. Laban am na ñaar doom jigéen, tur bi mag Leya, ak tur bi ndaw Rashel. Bët yi Leah gudi, waaye Rachel doon rafet ci yoon bi, te rafet baax ci xel bi lool. Yakub bëgg na Rashel, te wax na, Dina la liggéey juróom ñeent at ngir Rashel, sa doom ju jigéen ja ndaw. Laban na ko wax, Gën a jox ma mo yaw, ci jox ma mo góor wu ween; dëkk ak ma. Te Yakub liggéey ci bëgg-bëgg Rashel at juróom ñeent, te yépp di ci biir sa xol mel ni fan ñu ngi ñaar bés rekk, ndax dafa la gëna bëgg. Yakub naan na Laban, jox ma sama jabar, ndax ay fan yi nekk na paré ngir maa dugg ci moom. Laban jëkk ñépp nit yi ñu góor ci bëj bi, te mu def takk. Te dëkk na ngoon, te jël na Leya, doom-jigéen am, indil na ko ci Jacob, te dugg na ko Jacob. Laban joxe Zilpah, jigéen-jëkkër bu am, ci Leah, doom-jigéen bu am, ngir mu nekk jigéen-jëkkër moom. Dajale suba, te gis Leya moo ngi fi; te Yakuba wax na ci Laban, lan mooy li nga def ma? Ndax duma liggéey ci sa biir ngir Rachel? Te lu tax nga ñaan ma? Laban mu tontu waaye, ci dëkk bi ñu nekk, amul moroom benn jëkk bu ndaw di jox ci kanam jëkk bu mag. Tëral donc ayu-bés bi ci bii, te dinaa jox la ak bii itam ci bëgg-bëgg ci liggéey bi, bu nga liggéey ci man ñu ko ñaar

ñeent at yeneen. Yakub def na ci noonu, te mu tëral ay ñeenti yoon yi ci mooy, te Laban joxe ko Rashel, doom jigéen am, ngir jëkkër. Jox na Laban doom ju jigéen am Bilha, jigéen ju liggéey am, moom jigéen ju liggéey. Te duggal na ci biir Rashel, waaye bëgg na Rashel gën-a ci Leya, te liggéey na ci kanaam at juróom ñeent yeneen. Gis na Boroom bi Yalla ne ñu naan Leya, fetal na bëtt-bëtt bi mooy, waaye Rashel doon u goro. Te Leah gis gàcce, te juddu doom góor ci Yakub, waaye mu tudd tur bi Ruben, ne: Ndax Boroom bi gis sama yàqu-yàqu, te jox ma doom góor, léegi kon dina ma bëgg sama jëkkër. Te mu jënd kenn, te juddu benn doom bu ñaareelu Jacob, te ne: Boroom dafa dégg ne dinaa nëbb, te joxe ma kenn itam, te woo tur bi Simeon. Te mu giir conceived, te mu bore doom-goor, te mu ne, ci wakhtug léegi, sama jëkër dina ma jël, ndax ma am ko ñetti doom-goor, ndax loolu mu tudde tur bi mu am, Levi. Te bu mu gëna jàpp ci biir, mu juddu doom-góor, te mu ne, leegi ba leegi dinaa lay sant Boroom bi; ndax loolu la mu woo tur sa turu Juda; te mu taxaw juddu.

30

Bi Raxel gis-na ne bañ-u ko jur ci Yakub, jealous-na ci jigéen-u doom-u ndey am, te wax-na ci Yakub: Jox ma doom yi, su fekkee te bañ, dee naa ma. Mu Yakub am njool, mu naan Rachel: Ndax duma Yalla, kuy la ëpp réew bu biir sa bët? Raxel wax na Yaakub, xool sama jabar-jëkk Bila; dugg ca yoon; te dinaa juddu ci sama tànk, te dinaa am doom itam ci moom. Te mu jox ko

Bilha, jëkkër ju bari am, jox ko ko jëkkër. Te Yaakub dugg ci biir am. Te Bilha, jëkkër ju Raachel, dafa am jabbar, te dafa jàppale Yaakub doom góor. Te Rachel ne, Yalla juge na ma, te dégg na sama baat, te jox na ma doom góor; ndax loolu mu tudde tur am ci Dan. Te Bilha, jëkkër ju Raaxel, gis liggéey bu bees, te jàpp doom ñaari ñoom ngir Yaakub. Te Rachel wax ne, Yàlla dafa ma jàppale, te maa ngi xeex ak sama rakk, te maa gën, te mu tudd tur am mu, Naphtali. Leah gis na ne ëpp na ci japp doom, te jël na Zilpah, jëkkër bu njool bi mu am, te jox na ko ci Jacob ngir jëkkër, te Jacob dugg ci moom. Te Zelpha, jigéen bu ndaw bu Leah bi, jàpp golo, te mu jur benn doom góor ci Yakub. Leah wax ne: Ci barke la! Te mu tudd sant bi Gad. Te Zelpha, jigéen bu góor bi Leah, gàtt na ba leegi, te fay na Yaakub doom ju góor ñaareelu. Leah ne wax, Bëgg na ma, ndax jigéen yi dinañu wax ni bëgg na ma, te mu tudde tur bi Asher. Reuben dem nañu ci bés-u mooy-u mburu, te gis nañu ñéew yu mandragoor ci gox gi, te indal nañu leen ci Leah yaay am, te Raashel wax nañu ci Leah rakk am, jox ma ay mandragoor yi sa doom. Leah naan na, doo ñu ne la ne yaa jël sama jëkkër bi? Ndax doo jël ay mandragoor yu doom ama gi itam? Waaye Rakel ne, deedeet kontu; mu nëbb ak yow guddi bii ci ëllëg mandragoor yi doom sa goor. Dugg na waaye Yaakub ci réew ci ngoon-ngoon, te génn na Leya ci renconte bi mu, te wax na, Ci man nga dugg léegi, lool la ma ngi looj yow ci boppam mandragoor yi doom am, te naan na ak moom guddi boobu. Te Yalla dëggal Leah, te bu mu gëstu doom, mu jëkk doom bu ñeent-ñaar ci Yakub. Te Leah wax: Yalla dafa ma jox sama noonu, ndax dama jox sama jëkkër bëy sama góor, te mu tudde tur bi Issachar, bu tekki ni noonu. Te Leah jàpp

ëllëg, juddu doom-góor ñaar-fukk ci Jacob. Te Leya ne wax, Yàlla jox na ma tëral bu baax ci jamono bi leegi, góor gama dina tànn ma, ndax jàppale na ma jëkkër juróom-benn, te mu tudde tur bi, Zabulon. Te ndax loolu, mu jàpp doom ju jigéen, te mu woo tur moom Dëgg-dëgg bu Bon. Yàlla bu Raxel yalla na, te Yàlla dëgg ko, te ubbi biir géwël bi. Te bu mu gis liggéey, mu jàpp Yaakub doom ju góor, te Raaxel ne, Yàlla sama dafa dóor sama ñaaw. Te mu tudd tur bi Joseph, ne: Yàlla na Yàlla may jox beneen doom góor. Dañu jàpp te bu Raachel juddi Yusuf, Yaakub wax na Laban: Yónne ma, ngir mën na demee ci sama bët, ak ci sama réew. Dellu jigéen yi sama, ak doom yi sama, ci lu ñu mujj maa liggéey la, ngir maa dem; yaw rëkk xam na liggéey bi, bu mujj maa liggéey la. Laban wax na ko, Bu fekkee jàpp gëstu ci biir sa bët, dinaa xam ci nataal, ndax Yàlla barkeel ma ci sa ñëw. Wax-al ci man li nga bëgg a jël, te dinaa la jox. Wax na te Yakub, yaw xam nga liggéey bu ma def ci biir yow, ak ñaari ñi nekk bëy-gaynde bu am yow ak sama. Ndaw la nekk li am nga ci biir sama kanam, te yéesal na ba jëkk ci lu bari; te Boroom bi Yàlla barkeel na la ci sama tank; leegi kon kañ dinaa jëfandikoo ma sama kër? Te Laban naan ko, lan laa lay jox? Yakuub naan ko, bul ma jox dara, su fekkee nga def ma li leer bi, dinaa tudd jëfandikoo yow sa xar yi, te dinaa ko jagleel. Yépp sa yow yi dina agg tey, te wuute ci ñu ñépp xar yu ñuul ci jànq yi, ak ñépp yu teg te yu teg ci mbaam yi, mooy dina am sama nopp. Te ak dëgg na ma sama yoon ci bëccëg bi ci ñu dem, ndax mooy sama tefes ci sa kanam, lépp lu amul tache ak wex ci yéen yi, ak ñuul ci xar yi, sax na ko ci sama. Laban ko wax ne ko, amul ci sa baat. Te ci bés bi, mu tëjël mbaam yi ñu tëj ak yi ñu weex, ak yépp yii mbaam yi ñu tëj

ak yi ñu weex, ak lépp li nekk ñuul ci xar yi, ak lépp li nekk weex ci ñoom, te mu jox ko ci loxo doom-yi am. Te mu yóbbu yoon ñetti fan, te ci biir ñoom te ci biir Yaakub. Yaakub te mu ñaw yaw yi Laban yi ñu des. Yakub jàpp na bant bu storax bu bees, ak bu almond, ak bu plane tree. Yakub dëggal na leen, dëggal yu weex. Bi mu ngi dëggal bu bees bi, bu weex bi am na ci bant yi, bi mu dëggal, bu yàqu yàqu. Te mu dajale bant yi bu mu sëriñ ci biir aay yu ndox yi, ngir su ñëw yi ñëw ñow, ci kanam bant yi, su ñëw ñëw ci ñow, ñëw yi jàpp ci bant yi. Te yow yi dafa am njëkk ci bant yi, te yow yi dafa yore ñu weex, ñu teg, ñu bëre ak ñu teg. Xar yi, Yaakub feeñal nañu ko, te dafa teg ci kanam yéen yi benn xar bu njool bu am tànn, ak lépp lu am njëkk ci xar yi. Dafa feeñal ñoom ñoom yéen yi ci bopp am, te amul ko taxaw ñoom ak yéen yi Laban yi. Dajale na te ci waxtu bi ñaw yi ngi jàpp ci biir yaram, Yaakub dafay denc bant yi ci kanam ñaw yi ci biir sàcc yi, ngir ñu jàpp ci biir yaram ci lu jëm ak bant yi. Bi xar yi gën jàngal, bul ko des, te yépp yi ñu ñu tëral yëpp ci Laban, te yépp yi ñu ñu tëral yëpp ci Yakub. Te góor gi am na yoon bu bari bu bari, te am na ñaw yu bari, te nag, te doom yi, te jigéen yi liggéey, te gëmël yi, te mbaam yi.

31

Yaakub dégg na wax yi jëkk yi Laban nuy wax ne, Yaakub jël na lépp yi baay bu ñu am, te ci yi baay bu ñu am def na lépp barke bii. Te Yakub gisee xët bi ci Laban, te begg na, doonul ci moom ni démb ak bësu ñetti fan. Waxoon na Boroom bi ci Yakuuba, dellu

ci réew bu baay ga, ak ci mbokk ma, dinaa nekk ak yow. Yonnee te, Yakub woo naan Leya ak Rachel ci mbëdd bi, boo nekk ñi ñow yi. Te xam nañu leen, gis naa kanam bu baayu samay baay, ne dañu ko wuutu ci man, ni démb ak ñetti fan, waaye Yàlla bu sama baay moo ngi ak man. Te yéen itam nga xam ne ci lépp sama doole, maa ngi liggéey ci sa baay. Baay-bi leen jàmm na ma, te ñu soppi saleer-bi am fukk ak juróom ñeent yoon, waaye Yàlla joxul ko mu ñaan ma. Su ne waxtaan noonu, yépp yu njool mooy sa ndam, te yépp yi ñu ñow dañuy juddu yépp yu njool. Waaye su ne waxtaan, yépp yu weex mooy sa ndam, te yépp yi ñu ñow dañuy juddu yépp yu weex. Yàlla jëkk na lépp yërmande yi sa baay, te jox na ma ñoom. Te dëkk na ñu ngi yëngal yaw yi, te yaw yi ngi jàpp ci biir, te gis naa ak sama bët ci ndaw, te xool, yéen yi ak yéen yi ngi yëkk ci yaw yi ak yéen yi, yu weex yu bees, ak yu wuute wuute, ak yu mel ni tann, yu tëj tëj. Te Kilifa bi Yàlla wax naa ma ci ndox, Yaakub; waaye man wax naa, lan la? Te xale bi ne: yëkkati sa bët, te gis yow yi ak yow yi ñu ngi takk ci mbaam yi ak meew yi, yu weex ak yu bari-bari ak yu mel ni tann, yu teg tache. Ndax gisoon naa li lépp Laban di la def. Maa ngi Yàlla bi nekk ci sa kanam ci bët Yàlla, fi nga sett ma fa tuur bi, te nga naan ma fa weer, leegi kon tàmbali, te génn ci réew bii, te dem ci réew bu moome sa mbokk, te dinaa nekk ak yaw. Ak Rachel ak Leah jàngal nañu ko, Amul nu leen ci leeb walla héritage ci kër bu baay gu am? Ndax dañu ngi ko jëfandikoo ni ñi gën-gën? Mu nëbb itam nañu, te mu lekk nañu ci lekk xaalis bu ñu. Lépp-bi ak seen-bi bees Yàlla jël ci baay-u ñu, dinañu am ak doom-u ñu, leegi loolu tax, lépp li Yàlla wax la, def ko. Bi Yaakub toog, mu jël ay jëkkër yi am ak ay doom yi am,

dugal leen ci kaw ñagam yi. Te mu yóbbu lépp ay lëkk yi am, ak lépp ay mbir yi am, yi mu jàpp ci Mesopotami, ak lépp yi am, ngir dem ci Isiyaaka baay am ci réew Kanaan. Laban demoon ngir kees yow xar yi am, waaye Rachel gis idool yi baay am. Yakub nag Laban bu Siriya, ndax waxul ko ne dafa daw. Te moom daldi ak lépp li mu am, te daane ndox mi, te dem ci tundu Galaad. Dañu wax Laban bu Siriyaŋ ci bés bi ñetteel, ne Yakub daldi. Ak jëkk-jëkk tëdd mbokkam am ak moom, pursew nañu ko ci yoon ci bësu fan ñeent, te jot nañu ko ci tund Gilead. Yàlla bi ñëw ci Laban Sirien bi ci ndaw ci guddi gi, te wax ko ne, Teg sa bopp, bàyyi bul dégg tuuti wax ak Yakub dañu bon. Te Laban jàpp Jacob, te Jacob daje sa kër gi ci tundu bi, te Laban dajalee ñoom sa mbokk yi ci tundu Gilead bi. Laban naan na ci Yaakub, lan nga def? Kañu la nëbb ci sutura, te la ma ñool, te la yóbbu sama jigéen yi, ni ñu ngi ñu ñów yu jàpp ci pexe? Ndax su fekkee nga wax ma, dinga jox ma ak bëgg-bëgg, ak misik, ak tàmbal, ak xalam. Te amuma jàppale bu ma gis ne dama sotti sama doom yi ak sama jigéen yi, te léegi yow def nga ci lu ñaaw. Te leegi loxo sama am na doole bu bari ngir jafe la, waaye Yàlla bu baay ga woon na wax sama bëgg-bëgg, ne mu ngi wax: Teg sa bopp boppam bul dégg wax ak Yaaqub dëgg bu bon. Leegi donc dem nga, ci bëgg-bëgg bi ngir bëgg nga dem ci kër gi baay am, lan mooy sax lakk nga yeneen yi am? Mu jaabale waaye Yaakub naan na Laban, ne maa ngi ragal, waaye maa ngi naan, bu ñu ñaan jël sa doom-ju-jigéen yi ci man, ak lépp li ma am. Te Yakub ne wax, kuy gis yéen yi sa yalla yi ci biir ñu, dafa dinaa dee ci kanam ñu mag ñépp, xam lu nekk ci sama loxo ci sa yéen yi, te jël ko, te xamul dara ci biir am, waaye Yakub xamul ne Raxel,

jëkkër am, dafa leen ñaaw. Laban duggal, seet ci kër Leah, te gis-ul, te génn ci kër Leah, te seet kër Jacob, te ci kër ñaari jigéen yu ndaw yi, te gis-ul, duggal na itam ci kër Rachel. Rachel jël na ay jamonoy, te doxal na leen ci sakku géej bi, te topp na ci ñoom. Te ak mu naan ci baay am, bul jafe bu mag, boroom, manuuma takk ci sa kanam, ndax aada bu jigéen yi dafay jëm ma, Laban mu seet ci kër bi lépp, te bul gis jamonoy yi. Yakuub dafa sonn te dafa xeex ak Laban, te Yakuub mu tontu wax na ci Laban, lan mooy seen-seen buma def? Ak lan mooy bëgg-bëgg bi sama, ndax dangaa noppee ci biir sama, ak ndax dangaa seet lépp ay mbotaay yi ci kër ga sama? Lan nga gis ci mbind yi lépp ci sa kër? Daldi fi ci kaw sa mag-ñoom ak ci kaw sama mag-ñoom, te ñu naan ci biir ñaari ñu. Yii ñu ñaari fukk at, man dama nekk ak yaw; sa xar yi ak sa bëy yi amul ñu doom; ñetti xar yi ñu sa xar yi, lekk-uma ñu. Bi ñu ñaaw ci bët yi duma indil la, man dama di fey ci sama bopp ay sàcc yu am ci bés, ak ay sàcc yu am ci guddi. Dañu ma togg ak njariñ ci bés bi, dañu ma sedd ci guddi gi, te nelaw bi jóge ci bët yama. Yéen yii ñaar-fukk at laa nekk ci sa kër, liggéeyoon naa la fukk ak ñeent at ngir ñaari sa doom ju jigéen, ak juróom-benn at ci sa yow, te yombul nga sama alal fukk ginaar. Su Yàlla bu sama baay Abraham ak rëy bi Isaac amul ma, leegi yaa ngi wóor ma naan ma tuuti. Tëriinu sama ak liggéey bu sama loxo, Yàlla gis na, te tànn na la démb. Mu jaañ te Laban ne ci Yakub: jigéen yi, jigéen yama la, ak jëkkër yi, jëkkër yama la, ak ñaw yi, ñaw yama la, ak lépp li nga gis, sama la, te jigéen yama yi, lan lañu def ci ñoom tey walla ci doom ñoom yi, ñu juddu? Leegi donc, fii dinaa def jàppale sama ak yaw, te dina nekk ci gëstu-waxtaan ci biir sama ak sa. Mu ne ko te: Xool, amul

ku nekk ak ñu, xool Yàlla moytukatu ci biir sama ak sa. Yakub jëkkël na benn gàncax, te dafa ko sotti jàllale. Yaakub waxoon na ci mbokk am ñu: Molluwleen tànneef yi, te ñu molluwoon tànneef yi, te ñu defoon tundu, te ñu lekk foofu ci kaw tundu bi. Laban waxoon na ko: Tundu bii gëstu ci biir sama ak sa tay. Te Laban woo ko ni tund bu témoignage bi, waaye Yakub woo ko ni tund bu témoin bi. Laban wax na ci Yakub, xool bi tund bii ak bi tëgg, bu ma dëggal ci biir sama ak sa yow, di gëm bi tund bii, te di gëm bi tëgg bii, ndax loolu dëkkuwaat bi tur, tund di gëm. Ak xalaat bi te wax, Yalla di xool ci biir sama ak sa, ndax dañuy teg benn ci beneen. Su fekkee ñu ñoom sama doom-ju-jigéen yi, su jël jigéen yu-bakk ci kanam sama doom-ju-jigéen yi, xool, ku-ñu-ñi ak-ñu amul gis-kat, Yalla mooy gis-kat ci biir man ak ci biir yaw. Su fekkee man duma daan ñëw ba ngir jëm la, yaw itam bul ñëw ba ngir jëm ma tund bii ak poto bii ci bon. Yàlla bi Abraham ak Yàlla bi Nahor, ñu juddu ci biir ñu. Waaye Jacob dëgg na ci tur sew bi baay am Isaac. Te mu jàpp sarax ci tundu bi, te mu woo ay mbokk am, te ñu lekk, ñu naan, te ñu noppi ci tundu bi.

32

Tawee te Laban suba bi, mu fàtte doom yi ak jigéen yi am, te mu barkeel leen, te Laban dellu, dem ci boppam. Te Yaakub dem ci yoon bu xam, te bu ngi yëkkati kanam gis kampam Yàlla bu ngi kampee, te ñi Kilifam Yàlla rencoo ko. Yakub naan te, ci jamono yu mu gis leen, Kamp Yalla lañu, te mu woo tur bi ci boppam bi

Kamp yi. Yónnee te, Yakub yónnee àll-alkat ci kaw am ci Esau, mag-doom am, ci réew Seir, ci réew Edom. Te o indil leen, mu ngi ne, konkon dangeen wax ci boroom sama Esau: konkon mu ngi ne doom sa Jacob: ak Laban dama dëkk ci kanam, te dama toog ba leegi. Te nag ma am nag ak yow, ak mbaam yu bees, ak xar yi, ak ñaw yi, ak doom yi, ak jigéen yi ñu liggéey, te yónnee naa ko yónnee wax ci boroom bam Esau, ngir doom am bi gis barkeel ci kanam. Te ay messagers yi dellu ci Yaakub, nañu ne, Nun ngi ci sa rakk Esaaw; te xool, moom ngi ñëw ngir reer ak sa, te ñeent-teemeer góor ñi ak moom. Yaakub jëkk na lool, te dafa yaataan, te dafa tëjël ñi nekk ak moom, ak ñay yëf, ak ñay gëmël, ak ñay xar, ci ñaari kampu. Te Yakub ne, su Esau ñëw ci benn kamp te dëkk ko, kamp bu ñaareelu dina am ci sauver. Yaakub wax na, Yàlla bu sama baay Ibraahiima, ak Yàlla bu sama baay Ishaak, Boroom bi, yaw nga wax ma, dellu ci réew bu sa njëkk, te dinaa la def lu baax; Mu ma yamal ci lépp-lépp yaatuwaay bi, ak ci lépp-lépp dëgg bi, bu nga def sa jëkkër; ndax ci bàkkan bii sama, mën na ci weccee Urdun bii; leegi te feeñ naa ñaari gàllu. Wóoral ma ci loxo sama rakk, ci loxo Esau, ndax dama ko ragal, su fekkee ni ñëw dina ma dëgg ak ndey ak doom. Waaye yow nga naan, bees dinaa la def, te dinaa jox sa réew ni suuf bu ci géej gi, bi ñu du ñu ngi ànd ci ndaw bi ci lim. Te mu nëbbee fii ci ngoon guddi. Te mu jël ay kaddu ci ñuy jënd, te mu yónne ko Esau, mag-waa-mu: mbaam yépp ñaari téeméer, yénn góor ñeent fukk, xar yépp ñaari téeméer, xar góor ñeent fukk, ngëmël yuy jiitu ak ñoom doom ñetti fukk, nag temneer fukk, nag góor fukk, mbaam ñeent fukk, ak ñoom doom fukk. Te mu joxe leen ñoom doom yi am, ñu benn-benn ñaw; waaye mu naan ñoom

doom yi am, demal ñëw ci sama kanam, te defal benn ginaaw ci biir ñaw ak ñaw. Te mu yóbbale bii njëkk bi, ne: su Esau sama rakk jóge la, te laaj la, ne: kan la nga? Ak ana ngay dem? Ak kan mooy yépp yooyu ñëw ci biir sa? Dinaa wax, sa doom Yaakub; yónnee teewu ci sama boroom Esaaw; te gis ko, moom ngi ci ginnaaw ñu. Te mu yoon ci bëy bu njëkk, te ci bëy bu ñaareel, te ci bëy bu ñetteel, te ci ñépp yi ngi dem ci ginnaaw yoon yi, ci ginnaaw mbaam yii, mu ngi ne, waxu baat bii Esau bu ngeen gisee ko. Te dinga wax, xool sa doom Yaakub mu ngi ñëw ci ginnaaw nu. Ndax mu ne, dinaa wuutal kanam am ci kaddu yi ngi dem ci biir yoon am, te ci ginnaaw loolu dinaa gis kanam am. Ndax xanaa dinaa jël kanam sama. Te nattu yi ngi dem ci biir, ngi tàmbalee boppam bu mu, waaye mu yéene ngi lekk guddi gi ci kamp bi. Tekki ci ngoon guddi, mu jël ñaari jigéen yi, ak ñaari jigéen-jëfandikukat yi, ak fukk ak juróom benn doom yu am yi, te soppi méelo Yabbok bi. Mu jël leen te soppi ndox bi te rëy lépp sa xaalis. Yakub dafay des rekk, te ab nit làmb na ak moom ba subaa. Xool na ne mu mën ul ko, te japp na loxo bi ci tànk bi mu am, te fey na loxo bi ci tànk bi Yaakub ci seen ci lutte bi mu am ak moom. Te mu naan ko, yónne ma, ndax suba jóge na. Waaye mu ne, deedeet dinaa la yónnee yow, bu fekkee yow barkeel ma. Mu naan ko, lan mooy sa tur? Mu naan, Yaakub. Te mu ne ko wax: Sa tur du ñuy tudde Yakub, waaye Israel dinaa nekk sa tur, ndax nga xeex ak Yàlla, te ak nit ñi nga dinaa am doole. Yaakub waxtaan na, te wax na, waxal ma sant bi sa; te wax na, lu tax nga laaj sant bi sama? Te barke na ko fi. Te Yaakub tudde tur bi ci bëj boobu, bëgg-bëgg Yàlla; ndax gisoon naa Yàlla kanam ci kanam, te sama bakkan fay. Njàkk bi tàmbali

ci boppam bu Yàlla bi daan, te moom noppi ci sama pat. Ndax ci lii, doomub Israël du ñu lekk nerf bi bu nekk numb, bu nekk ci hollowub thigh bi, ba ci bés bii, ndax mu tëgg hollow bi ci thigh bi Yaakub ci nerf bi bu nekk numb.

33

Yaakaaru yëg bët bi am te gis na; te xool, Esaawu mag bi am di ñëw, ak ñeent téeméer góor ak moom; te Yaakaaru tëj na xale yi ci Leyaa, ak ci Raaxel, ak ñaari jëkkër yi. Te mu denc ñaari jigéen-jëf yi ak doom-jigéen yu ñëw ci njëkk, te Leya ak doom yu ñu mooy ci ginnaaw, te Raxel ak Yusufa ci leer. Moom boole dem ci biir ñoom, te jëkkël ci suuf si juróom-ñeent yoon, ba noppi mag bi. Te Esau a tàmbalee ci kanam ngir rencoo ak moom, te mu tëgg ko, mu daldi ci baat-kanam, te mu takk ko, te ñaari yépp daldi. Te Esau bu xool ci kanam gis na ñi jigéen yi ak ñi xale yi, te wax na, lan mooy yépp yooyu ci yow? Waaye mu naan, yépp xale yi, ñu Yàlla fay sama doom. Jigéen yi ak ñi doom yu leen jëkk, te ñu naan. Te Leah jëkk ak doom yi ñu am, te ñu naan. Te ci ginaaw boobu, Raachel ak Yusuf jëkk, te ñu naan. Te mu naan, lan la lii yépp, ay gallu yépp yii, yiy ma topp? Waaye mu naan, ngir doom bi sa gëm ci biir sa kanam, boroom bi. Esau wax na ne, am naa bari, mag, sa yéen a jóge la. Yakuub naan, su fekkoon ni jàppoon barkéel ci kanam, jël ay kaddu ci sama loxo; ndax loolu gisoon sa kanam, ni ku nekk gis kanam Yàlla, te di bëgg ma. Jël sama barkéef yi, ñuy ma indee ne fa, ndax Yàlla am na ndigël ci man, te am na ma yëpp, te mu noppi ko, te mu jël. Te

mu ne, bu ñu dem, a ñu dox ci yoon bu mat. Mu naan ko, boroom am xamna ne xale yi gëna meññeeku, te yow yi ak nag yi dañuy yar ci man; kon su fekkee naa tuddoon leen benn fan, dinañu dee yëpp ñoom yi. Na boroom bi am ci sama biir dem ci kanam doom bi am ci boppam; waaye man dinaa am doole ci yoon bi ci lu njëkk ak taaxu bi ci kanam sama, ak ci lu njëkk ak tànk yi xale yi, ba man jëm ci kanam boroom bi am ci sama ci Seyir. Esau wax na, dinaa jël ak yaw ci nit yi nekk ak man; waaye mu wax, lu tax loolu? Dafa doy ne man jëfandikoo gis yoon ci biir sa kanam, boroom. Waaye Esau dafay dellu ci bés bi ci yoon bu njëkk bu mu am ci Seir. Te Yakuba dem ci tentes, te mu def bopp am fi kër yi, te yoon yu ñu nit am mu def tentes, ndax li moo woo tudd tur bi mu nii Tentes. Te Yakub dellu ci Salem, dëkk bu Sikem, bu nekk ci réew Kanaan, bi mu delsi ci Mesopotami ci Siri, te mu doxal ci kanam dëkk bi. Te mu jënd xaalis bu nekk ci mbir bi, fi mu tëral sa kër gu yëg gi, ci biir Emmor, baay Shechem, ci téeméer amnon. Te mu teg fi alteer, te mu woo Yàlla Israel.

34

Génn na Terrible te doom-jigéen bu Leah, boo Leah juddu Jacob, ngir xam-xam doom-jigéen yi ñu nekk ci réew bi. Shechem, doom bu Emmor mu Hivite, boroom réew bi, gis na ko, jël na ko, noppi na ak moom, te reer na ko. Te mu jëkk ci bët bi ci mbind Dinaa bi jënd bi Yaakub; te mu bëgg jënd ji; te mu wax ci lu jëkk ak xel bi jënd ji ko. Shechem wax na Hamor, baay am, ne: Jël ma

jëndëël bii ngir am ko ci jabar. Jacob dégg ne doomam Emmor souniou Dinah, doom-ju-jigéen am. Waaye doom-yi am ñu ngi ak ñaw am ci gànnaar gi. Jacob tëj sa baat ba ñëw ñu. Emmor bu nekk baay Sichem démb na ngir dem wax ak Yakub. Doom yi Yaakub ñëwoon ci gëm bi; te bu ñu deglu, doom góor yi dañu tuuti, te dafa jafe leen lool; ndax dafa def dara bu bon ci Israayil, naan ak doom ju jigéen ju Yaakub; te dëkk bi du amul ni kenn. Te Hamor wax na leen, ne, Shechem sama doom tann na jigéen yi ñu ci bëgg-bëgg, joxe nañu ko ma jigéen, te ñu ñu jëkk ak ñu, jigéen yi ñu joxe nañu, te jigéen yi ñu jëkk ngeen ak ñu doom yi ñu. Te ci ñu nga jëkk, te réew mi xool nañu ne dafa mag ci kanam yeen, jëkk ngeen, te jëfandikoo ci moom, te am ay mbir ci moom. Sikem nañu wax ci baay bi mu, ak ci rakk yi mu: Gëm naa njaboot ci kanam yeen, te li ñu wax, dinañu jox. Yéesal jëfandikoo bi tuuti, te dinaa jox li ngeen wax ma, te joxal ma doom jigéen bii ngir jëkkër. Ñoom yi Yakub jàngal nañu te Sikem, ak Emmor baay am, ak bakkan, te wax nañu leen, ndax jàll nañu Dina jigéen ñoom yi. Ak Simeon ak Levi, mag-yi Dina, wax nañu leen, dunu nu mën def baat bii, jox mag-u jigéen bu ñu nit ku am forsko; ndax dafa jëkkël ci ñu. Rekk ci bii ñu ngi war a ñakk ni yeen, te ñu ngi war a dagg ci yeen, su fekkee yeen jëkk ni ñu te yeen, ci sa yépp góor bu ñu sëddale. Te ñu jënd ñu doom-jigéen ci yeen, te ñu jël ci yeen doom-jigéen ñu jigéen, te ñu dëkk ak yeen, te ñu nekk ni mbokk benn. Su fekkee doo déggaloon nu ngir ñu yàlla, yóbbuwaayu sunu doom jigéen, dinañu dem. Te yi wax yëpp bëgg-na-ñu Emmor ak Shechem, doom bi Emmor. Te xale góor gi tàmbali ci def baat bii, ndax dafa nékk ci biir doom ju jigéen bu Yakub, te moom dafa nekk

ku gën jëm ci yëpp ci kër boroom sama baay. Hamor ak Sikem doom am ñëw ci bunt dëkk bi ñoom, te wax ak nit ñi dëkk bi ñoom, di ne, Nit yi nekk nañu nit yu jàmm, na ñu dëkk ak nun ci réew mi, te jëfandikoo ko; réew mi xam nga rafet na ci biir ñoom; doom ñoom yi jigéen dañu ko jël nu leen jëkër, te doom ñu yi jigéen dañu ko jox leen. Ci bii rekk ñoom ngi war a xam ne nit yi di dëkk ak nun, ngir ñu nekk mbooloo benn, ci yëf-yëf bu bees bu góor, ni ñoom itam yëf-yëfoon. Ak yow yi ñu am, ak mala yi ñu am, ak lu ñu am, du ñu dinañu nekk suñu? Rekk ci bii ñu am ni ñoom, te dañuy dëkk ak nun. Te Emmor ak Shechem, doom am, ak ñépp ñu ngi jaaykat ci bunt bi ci dëkk bi dañu dégg, te dañu ñépp sëkk yaram yu góor ci mbàmm bi. Dañu nekk ci bés bi ñett-éelu, te bu ñu nekk ci metit bi, ñaari doom-gór yi Yaakub, Simeyoon ak Lewi, mag-ñoom Dina, ku nekk jëkk a jël paka bu xam, te duñu dugg ci dëkk bi ak jamm, te dañu rey nëpp gór-gór. Ñu rëy Emmor ak Shechem, doom am, ci baat paal, te ñu jël Dinah ci kër gu Shechem, te ñu génn. Waaye doom yi Yakub duggal ci kanam yi, te ñu ñakk dëkk bi ci bees bu ñu seddali Dinah, rakk-jigéen yi. Ak ñaw yi ñoom, ak nag yi ñoom, ak mbaam yi ñoom, lépp li nekk ci dëkk bi, ak lépp li nekk ci jant bi, ñu jël. Te ñépp yaram yi ñoom ak lépp-lépp li ñu am ci seen bagaas ak jigéen yi ñoom, ñu jël seen, te ñu ñàkk lépp-lépp li nekk ci dëkk bi ak lépp-lépp li nekk ci kër yi. Yakub wax na ci Simeon ak Lewi: Yoon bu bees ma ngeen def, te loolu dafa am solo ma nekk ku bon ci ay yépp ñu ngi dëkk ci réew bi, ci Kananekat yi ak ci Peresekat yi. Man dina ma nekk tuuti ci limu, te ñu ñu di tëj ci man, ñu dina ma rëy, te dina ma yokk man ak kër gam. Ñu te wax: Waaye, eske ñu bëgg jëfandikoo sag doom-

jàngale bu ñu ni jigéen bu jaay dëkk?

35

Yalla na Yàlla wax ci Jacob, Tàkk, yàlla ci bëj-gànnaar Bethel, te dëkk fii, te sos fii alteer bu Yàlla bi ñu gis la ci sa rëccoo ci kanam Esau, sa rakk. Yakub naan kër gi am ak ñépp ñi ak am ne: Jëlal yoon yi barke yi ñi ak yeen ci biir yeen, setal yeen, te soppi yéene ndaw yi yeen. Te bu ñu toog, ñu yàgg ci Bethel, te ñu sos fii alteer bu Yàlla bu dégg suma laaj ci bés-bi bu tàkkat, mooy nekk ak man te fay ma ci yoon wi, mu ma dimbali. Te ñu joxe Yaakub yi yàlla yi yeneen yi ñu ngi ci loxo yu ñu ak yi bëj-bëj yi ñu ngi ci nopp yu ñu, te Yaakub naal leen ci suuf téeréebéent bi ci Sekem, te reer leen ba ci bés bi léegi. Te démm na Israël ci Shechem, te jàpp na ràññu Yàlla dëkk yi yépp ci biir ñu, te ñu ñu pursui-wul ci ginnaaw doom yi Israël. Yaakub dëkk na ci Luza bu nekk ci réew Kanaan, bu nekk Beyteel, moom, ak bépp nit bu nekk ak moom. Te mu teg fale alteer, te mu woo tur ci sa baat ci kanam bi Betel, ndax fale la Yalla am njool ci moom, ci sa yoon bi mu teg ci reyyu kaaw Esaü rakk am. Deborah, njëkk-aloom Rébecca, dee na, te dañu ko sàkk ci suuf Bethel ci ginnaaw garab oak bi, te Yaakub tudd ko tur oak bu bëgg-bëgg. Yalla gisoon na ci Jacob ci ginaaw ci Luz, bi mu ñëwee ci Mesopotami bu Siri, te Yalla barkeel na ko. Te Yàlla wax ko ne, sa tur du na ko wees tudd Yakub, waaye Israel dinaa nekk sa tur, te mu tudd sa tur Israel. Yàlla wax na ko ne, man la Yàlla sa, yokk te yaatu, àdduna yi ak nguur yi ñu àdduna yi ñu ñëw ci sa bakkan, te buur yi ñu

génn ci sa nit. Te ndox bi, bu ma joxe Abraham ak Isaac, dafa la jox ko, moo la di am, te dinaa jox ndox bii ci sa rëy yi ñu ñëw ci ginnaaw. Yàlla bi dafa yàgg ci boppam ci sa kër gi, bu mu noppee ak moom. Te Yakub a teral benn xaj ci benn bees, bi Yalla wax ak moom ci, xaj bu genn, te mu doxal ci kow benn doxalin, te mu doxal ci kow néew. Te ak Yakub weet tur bi ci o Yàlla naan ak moom fii, Betel. Bi Yakub génn ci Bethel, mu tëgg sa kër gi ci wees ci turu Gader. Waaye bu mu neelaw ci Chabratha ngir dem ci Ephrathah, Rachel juddu, te mu am yaram bu gatt ci juddu bi. Dajale waye te ci bi mu njool moom juddu, jëkkër-doom bi wax na ko: Am fit, ndax bii itam la jëkk. Li xew te ci jamono bi mu dellu boppam bi, mu ngi dee lool, mu woo tur bi, doom ci metit am. Waaye baay bi woo tur bi Benjamin. Rashel dee na, te mu njaboot ci yoon bi ci hippodrome Ephrathah, boobu mooy Bethlehem. Te Yakub defar ab turu ci kaw sa ndey am, loolu mooy turu ci kaw sa ndey Raxel ba leegi. Dëkk na waaye jamano bi Israël dëkk ci réew boobu, dem na Ruben, te nëbb na ak Ballas, jëkkër bu baay am Yakub. Dégg na Israël, te bon dafa mel ëmb ci biir am. Doom yi Yakub ñu nekk fukk ak ñaar. Doom yi Leah, mag bi njëkk bi Yaakub, Ruben, Simeon, Levi, Yuda, Isakar, Zabulon. Doom yi Rachel, Joseph, ak Benjamin. Doom yi Bilhah jékër bu Raachel, Dan, ak Neftali. Doom yi Zilpah, jëkkër bu ndaw bu Leah, Gad ak Asher, ñooy doom yi Yakub ñu ñuy jóge ko ci Mesopotami bu Siri. Yakub dañu nekk ci Isak, baay am, ci Mamre, ci dëkk bu réew bu plaine—bii mooy Hebron ci réew bu Canaan—fi Abraam ak Isak dañu daaw. Bés yi Isiyaaka dundee jëkkoon at téeméeréél tànkfukaay. Te Isiyaaka dee na, mu dee, te nañu ko yokk ci mbokk am, mu ngi mag te mu am fan ci àdduna,

te Esaawu ak Yaakub, doom ñi am, nañu ko ñool.

36

Yii yépp ci mbind yi Esau, moom mooy Edom. Esau jàpp na ñi jékër yi ci boppam ci doom-jigéen yi ci Kanaana yi: Adah bi, doom-jigéen Ailom bu Xettaayo bi, ak Olibema bi, doom-jigéen Ana bu doomukër Sebegon bu Evaayo bi. Ak Basemath, doom Ishmael, rakk Nebaioth. Adah jigeen na ko Eliphaz, te Basemath jigeen na Raguel. Te Olibema jàpp na Ieous, ak Ieglom, ak Kore. Ñoom lañu doom Esau, ñu am ko ci réew Canaan. Esau jëkk na jëkkoon yi am, ak doom yi am yi góor, ak doom yi am yi jigéen, ak lépp yi sówwat yi ci kër gi am, ak lépp yi am, ak lépp yi ñaw yi, ak lépp yi mu jëkk, ak lépp yi mu am ci réew Canaan, te dem na Esau ci réew Canaan, jëm ci kanam Jakob, rakk am. Dafa nekk ndax ñoom ñu am ay salum yu bari, ngir dëkk ci benn wàll, te dëkk bi ci ñoom nañu dëkk ci nekk mënul jàpp ñoom, ndax ay salum yu bari yu ñoom am. Esau dëkk na ci tund Seir, Esau yow la Edom. Yii lañu ci mbind yi Esau, baay Edom, ci tundu Seir. Te yii tur yi ñu njiit doomam yi Esau: Eliphaz, doomu jëkkër Adas bu Esau, ak Raguel, doomu jëkkër Basemath bu Esau. Doom yi Eliphaz ñooy Teman, Omar, Zophar, Gothom, ak Kenaz. Thamna mooy jabar bu jëkk bu Eliphaz, doom bu Esau, te mu jur na Amalek ci Eliphaz. Ñeneen yi mooy doom yi Adas, jabar bu Esau. Yéen ak doom yi Raguel: Nahath, Zare, Some, ak Moze. Yéen a ngi doom yi Basemath, jabar Esau. Yéene te doom yi Olibemas, jëkkër Ane bu doom Sebegon, jabar Esau. Jur na te

ci Esau: Ieous, ak Ieglom, ak Kore. Yii ñooy boroom yi, doom yi Esau; doom yi Elifas, mag bu njëkk bu Esau; boroom Teman, boroom Omar, boroom Sefo, boroom Kenaz, boroom Kora, boroom Gatam, boroom Amalek; yii ñooy boroom yi Elifas ci réew Edom; yii ñooy doom yi Ada. Te yii doom yi Raguel doomu Esau: boroom Nahoth, boroom Zare, boroom Some, boroom Moze. Yii boroom yi Raguel ci réew Edom, yii doom yi Basemath, jabar Esau. Yéen dañu nekk doom yi Olibemas, jëkkër Esau: boroom Ieous, boroom Ieglom, boroom Kore. Yéen dañu nekk boroom yi Olibemas, doom ju jigéen Ana, jëkkër Esau. Yii doom yi Esau, ak yii boroom yi ñoom, yii ngi doom yi Edom. Yii ak doom yi Seyir bu Xorit bi, bi dëkk ci réew bi: Lotan, Shobal, Zibeon, Ana, ak Dishon, ak Ezer, ak Dishan; yii boroom yi bu Xorit bi, bu doom bu Seyir ci réew Edom. Doom yi Lotan jëkkoon nañu Korri ak Eman, te mbokk bu Lotan mooy Tamna. Yii ngir doom yi Shobal: Golam, Manahath, Gaibel, Zophar, ak Omar. Te yii doom yi Sibeyon, Aye ak Ana; kii mooy Ana ku gis Yamen ci désert bi, bala mu ngi yàq yoon yi Sibeyon baay am. Te yii doom yi Ana; Dison, ak Olibema jànq Ana. Ñoom lañu doom Deson: Amadah, ak Asban, ak Itran, ak Haran. Yépp yii mooy doom yi Asar: Balaam, ak Zoukam, ak Ioukam. Yéen lañu doom Rison: Oos ak Araan. Yooyu ngir ay boroom yi Xori: boroom Lotan, boroom Sobal, boroom Sibeyon, boroom Ana, boroom Dison, boroom Esar, boroom Risan; yooyu ngir ay boroom yi Xori ci seen boroom yi ci réew bu Edom. Te yii ay boroom yi ñu ngi jamonoo ci Edom, ba benn boroom jamonoo ci Israël. Te Balak, doomam Beor, am na jëf ci Edom, te tur bi dëkk bi mooy Dennaba. Balak dee na, te Jobab doom Zara ci Bosorra mën a jëf

ci boppam. Jobab dee na, te Asom ci réew Thaiman jàppale boroom réew ci boppam. Asom dee na, te Adad doom Barad moo jëf boroom ci boppam, kii nekk ku rew Madian ci gànnaar Moab, te tur dëkk bi mooy Gethaim. Adad dee na, te Samada jóge ci boppam, mu nekk ci Masrekah. Samada dee na, te Saul jëkk ci boppam, mu jóge ci Rooboth bu nekk ci ginnaaw ndox gi. Saul dee na, te Ballenon doom Achobor teg na ci biir moom. Ballenon dee na, doomub Achobor, te Arad boroom na ci boppam, doomub Barad, te tur bi dëkkam Phogor, te tur bi jabaraam Metebeel, jantub Matraith, doomub Maizob. Yéen yaa tur yi ñu boroom yi Esau, ci mbokk yi ñu, ci bëj-saa ñu, ci réew yi ñu, ak ci réew yi ñu; boroom Timna, boroom Alva, boroom Jeter, boroom Oholibama, boroom Ela, boroom Pinon, boroom Kenaz, boroom Teman, boroom Mibsar, boroom Magdiel, boroom Iram; yéen yaa ñu boroom yi Edom, ci dëkk yi ñu jëkk ci réew bu ñu am; kii moo ngi Esau baay Edom.

37

Yaakub dëkk na ci réew bi baay am jënd fii, ci réew Kanaan. Yii ngi liñuy wax ci mbir yi Yaakub. Joseph am na fukk ak juróom ñeent at, di rew yow yu baay am ak ñoom rakk, te mu nekk tuuti, ak doom yi Ballas, ak doom yi Zilpah, jëkkër yi baay am. Waaye Joseph jëgal na tukki bu bon ci Israel, baay ñoom. Jacob bëgg na Joseph ci biir yëpp seen doom, ndax doomub njëkk la, te def na ko tuunik bu njool. Bu rakk-yi am moroom gis ne baay bi bëgg moroom ci biir yëpp yi doom yi am moroom, ñu topp

moroom, te ñu mën-u-l wax ci moroom dara bu jàmm. Gis-gis ndaw yi te, Joseph xalaat na ko ci mbokk am. Te ko wax leen, deggal ndaje bii bu ma njaree. Xamnaa ne yeen dëkk dëkk ci biir ndox bi, te tàmbalee sama dëkk, te jëkk. Wante dëkk yeen yi dellu-dellu, naan sama dëkk. Waaye mag-yi am yi wax nañu ko, ndax dangaa ngi moom boroom bul ngi moom boroom ci ñu, walla dangaa ngi moom boroom bul ngi moom boroom ci ñu, te yonent nañu ci tàmbalee ko ndax ay ndaje am, te ndax ay wax am. Xam na beneen ndaje, te wax ko ci baay am ak mag yi am, te ne: Xool, xam naa beneen ndaje, ni asamaan bi, ak weer wi, ak fukk ak juróom benn xeeti yi naan nañu ma. Te baay am tànn ko, te wax ko, lan la ndox bii, bu nga fàtte bi? Ndax dëkk bi dinañu ñëw, man ak sama yaay ak sa rakk yi, ngir ngi jàppale la ci kanam bi? Rakk-kaay yi ñu jëkk mu ñu am xeex ci seen mag, waaye baay-am tëral na baat bi. Démoon nañu te rakk-yi am ko jant ci lekk xar-yi baay-yi am ñu ci Sukem. Ak Israayil naan ko Yusuf, ndax rakk sa mag ñi di rew ay pattar ci Sikem? Fii dinaa la yónne ci ñoom, waaye mu ngi ko wax: xool, man laa. Israel waxoon ko ne: Dem gis ndax ñu baax na, mag yi ak yaw yi, te wax ma. Mu yónne ko ci vallée bu Hebron, mu jëkk ci Shechem. Góor gi jàpp ko ci xeetu ndaw, te laaj ko, ne: Lan ngay wut? Mu naan ne, Dama seet sama rakk, wax ma fi ñu ngi yàll. Góor gi wax na ko, ñu dem ñëw fi, ndax dégg naa leen ci wax, dem ñu ci Dotayim, te Yusuf dem ci biir mag yi am, te gis na leen ci Dotayim. Ñu gisee ko ci kanam ci kow ci ñaari jëkk, ci waxtu bu njëkk mu jëkk ci yàgg ak leen, te ñu xalaat lu bon ngir rëy ko. Xamne te benn ku nekk ne ci boroom jabar am, Gis, bi rêveur boobu ñëw na. Leegi loolu donc, nañu jëm, reyyi nu wàcc ko, te

reyyi nu doon ko ci benn ci ay puus yi, te nañu naan, rab bu bon lekk na ko, te dinañu gis lu muy seen xalaat yi. Dégg-oon te Ruben, feccoo ko ci loxo yu ñoom, te wax na: Bul ñu rew ko ci boppam. Reuben wax nañu ko ne: bul tëj dereet, jëfal ko ci benn ci puits yooyu yi nekk ci désert bi, waaye bul jëfandikoo loxo, ngir mu mën ko daal ci loxo-yi ñu, te dellu ko ci baay-am. Xew na te ndax Yusuf jëm ci rakk yi am, ñu daas Yusuf ngir yëf bi bu njool bi mu dugg. Te jënd ko, ñu dañu doon ko ci pit bi, waaye pit bi dafa empty, amul ndox. Ñu tooy ngir lekk mburu, te bu ñu wóolu ak bët yi, ñu gis, te xool-na, jënd yi Ismayiil ñu ñëw ci Galaad, te aw gémeñ yi am na ñu tuuru ak gomm ak mir. Ñu ngi dem ngir yóbbu ci Esipt. Yuda wax ci mag-yi am, lan la nees bu ñu rey mag-u ñu te ñu nëbb deret am? Ñëw nu jaay ko yi Ismayilit yooyu; waaye loxo ñu nekk ci kanam, ndax rakk ñu la te yaram ñu la. Dégg nañu te mag yi moom. Te nit yi Madyan yi ñu nëkk cërukat yi dañuy wax, te dañuy doxe te dañuy yeb Yusufa ci puits bi, te dañuy jaay Yusufa ci Ismayiil yi ñaari fukk wéer bu xalis. Te ñu indil Yusuf ci Esipt. Ruben dellu ci biir puus bi, te gis-ul Joseph ci biir puus bi, te daan ñax yéene yu mu. Te mu dellu ci rakk-am yi, te mu ne, xale bi amul; waaye man, fan laa ngi dem? Ñu jëkkël bopp bi Joseph, ñu ree benn mbaam ci yéew yi, te ñu topp bopp bi ci deret bi. Te ñu yónne tunig bi ñu naqar, te ñu indil ko ci baay-am, te ñu ne: Loolu la ñu gis, xam-xam bu baax si tunig bu doom-am la, walla déedéet. Te xam ko, te wax ne, Tunig sama doom la, ñaaw bu bon lekk ko, ñaaw jàpp Yusuf. Yakub daan yëpp ndaw yi am, dugg sackcloth ci waist bi am, te daan ñaan doom bi am fan ay bés yu bari. Ñu boole ñépp doom-góor yi ak jigéen yi, te ñu ñëw ngir farlu ko; waaye bëggul

na ni ñu farlu ko, dafa wax ne, dinaa jiitu ca biir Aad ci ñaan ba jëkk doom-góor buma, te baay bi dafa ree mo. Midianit yi jaay nañu Yusuf ci Esipt ci Potifar, eunuque bi Farawun, kenn-kuykat bu mag bi.

38

Waaye fi ci jamono boobu, Judah dàkk ci biir mag yi, te dem ba jot ku nekk Adullamite, ku tudd Hirah. Te Yuda gis fi benn doom-jigéen bu góor bu Kanaan, mu tudd Shua; te jël ko, te dugg ci biir am ak moom. Mu jàpp golo te juddu góor gu njëkk, te tudde tur am Eer. Te mu jàpp golo, joge doom jëkk, te mu wëcce tur am Onan. Te yokk ci yoon, jàngal doom-góor, te weet tur bi Sélom, ndax mu nekk ci Kasbi, ba mu jàngal leen. Ak Judah jël jabar bu góor ngir Er, doom bu njëkk bi mu am, ki mu tudd Tamar. Xeeñ na te Er, mag bu njëkk bu Judah, bon na ci biir Boroom bi, te Yalla reyoon na ko. Yuda wax na ci Onan: dugg ci jabar sa rakk, te liggéey ak mo ngir yëkk doom ci sa rakk. Xam-oon te Onan ne bañ warul moom la am na gënn gi, dafa am ni bu nekk nañu dugal ca jëkkër ndey doom bi, dafa tëj ci suuf si ngir bañ jox gënn ci rakk bi. Bàkkaar te nekk na ci kanam bi Yàlla, ndax dafa def lii, te dafa ree ak moom itam. Yuda wax na Tamar, jëkkër am, topp dëkk ci kër sa baay, ba Shelah doom am mag na; wax na ndax, bu mu dee itam, ni ñoom ay mag-waa am. Tamar dem, te togg ci kër baay am. Ñu bari ay fan, te Shua jëkkër Juda dee; te Juda bu mu noppaloon dem ci ñuy ket yow yi am, yaw ak Hira kër yi am bu Adulam ci Timna. Te nañu wax Tamar, jabar bu

jëkk bi ci sama doom, ñu ngi ne, xool, sa baay-jëkkar bi dafa dëkk ci Timna, mu ngi dem ngir kese sama xar yi. Te mu yëkkati yëf yi ci mbëkk bi, mu dëkk yëf yu bëri ndaw, te mu rafet, te mu tooy ci biir bunt yi ci Ainan, bu nekk ci yoon wi ci Timnah, ndax mu gis ne Shiloh mag na, waaye moom dufoo ko jox ko ngir jëkkër. Ak bu Yuda gis ko, dafa xalaat ne dafa jigéen bu jaay; ndax dafa tëj kanam bi te xamul ko. Mu réy benn ci yoon bi, te mu naan ko: Yóbbu ma dugal ci sa, ndax xamul ne doomam jëkër la. Mu naan: Lan nga ma jox, su fekkee dugal nga ci man? Kenn nga wax, Dinaa la yónni ab mbaam-jënd ci sama ñaw, te moom itam wax, Su fekkee ma ab wacc, ba nga yónni ko. Waaye mu naan, ban araabu la ma di la jox? Te xale ji naan na, bàmmeelu sa loxo, ak njàllaŋ bi, ak garab gi ci sa loxo. Te mu jox ko, te mu dugg ci biir am, te mu am doom ci biir sa bët bu jëkk ci moom. Ci tàmbali, dem na, yëgle na yoon gi mu nee, te doxe na yëf-yoon yi ci seen-am ñu jàpp. Yuda yónne bëy-gaynaar bu jege ci loxo say berje bu Adulam ngir jël arabo bi ci biir jigéen ji, waaye gisul ko. Mu laaj nit yi ñu jóge ci bët bi, ana ngi jigéen ju jaay ji nekk ci Enan ci yoon wi? Te nañu ne, amul benn jigéen bu jaay fi. Te dellu ci Juda, te ne, gisuma ko; te nit yi ci bëj bi dañuy ne, amul jigéen ju jaay fii. Yuda ne na moom na ko am; waaye bul doon reer nu; man la ngi yónne mbaam bii, te yow du ko gis. Waaye ci ginaaw ñetti weer, wax nañu ko Juda, nañu ne, Tamar sa njaboot dafa jëkk, te xool, dafa am doom ci biir ci jëkk; Juda naan na, yóbbuwul ko, te bu ñu ñaan ko. Bii te yëna yoonu yënne ci seen baay jëkër bi, ne: Ci nit ku ñu nekk lii, maa ngi am ci biir sama bët. Te yënne: Xam kuy seen bàgg bi, te seen xar bi, te seen garab bii. Judah xam na, te wax na, Tamar am na yoon ci

ñu ko gëna ci man; ndax lii la joxe uma jox ko Shelah sama doom; Te bul ko yokk ci des benn ci xam ko. Xew-xew na te ndax bu mu ngi jàpp, mag ñaari doom nekk na ci biir sa bët. Dafa am waaye ci njëkk bi mu tollu doom, benn ci ñoom yëgle loxo bi. Mu jël waaye ay sàcc bi, mu tëj ci loxo bi mu am kókkóor, mu naan: Bii dinaa génn ci njëkk. Bu mu dellu loxo bi, te ci diir dëkk na rakk mag bi; te mu naan, lan la fey ndax yaw barab bi? Te mu woo tur bi moom, Perez. Te ci loolu, mag bi mu am ci loxo am xaalis bu xonq bi génne, te mu woo tudde am Zerah.

39

Joseph bu dem jënd na ci Egipt, te Petepres, eunuque bu Farawun, chef cuisinier bi, góor gu Egiptien, jël na ko ci loxo yi Ismaelites yi, ñu jënd na ko foofu. Boroom bi nekk ak Yusuf, te mu nekk nit ku am njariñ, te mu am ci kër boroom am mu Ejiptiyaŋ bi. Boroom bi xam ne Boroom bi jàppale ak am, ak lépp lu mu def, Boroom bi yàgg ko ci loxo am yu. Te Yusuf gis barkeel ci kanam boroom am, te bëgg na ko. Te mu ko dëkk ci kër gi am, te lépp lu mu am, joxe ko ci loxo Yusuf. Dajale waaye ci ginnaaw mu des ci biir kër gi am ak ci yëpp li mu am, te Boroom bi barkeel kër bu Ejipti bi ndax Yusuf, te dajale barkeel bu Boroom bi ci yëpp li mu am ci biir kër gi ak ci biir tool gi am. Te mu jëfandikoo ñépp li mu am ci loxo Yusuf, te xaritam xamul dara ci li mu am, mu neexa mburu bi mu lekk rekk. Te Yusuf nekk na am baat bu rafet, te rafet na lool ci wone bi. Te, loolu xew-woon, jëkkër boroom bi dafa seet Joseph ak wax ne: Lal ak

man. Waaye bëggul; te wax na jigéen boroom bi ne, su boroom sama xamul dara ci kër gi, te lépp li am dafa jox ci loxo sama, te amul lu gën ci sama ci kër gii, te amul lu neewal ci sama dara, te yaw rekk, ndax yaw jigéen am na, te naka dinaa def lii bu bon, te dinaa bàkk ci kanam Yàlla? Bi mu ngi wax ak Joseph bés ci bés, te Joseph amul dëgg-dëgg lool ngir mu lekk ak moom, mu jàpp ak moom. Dinañu nekk ni konañu benn fan, te Joseph duggal ci kër ngir def liggéey am, te amul ku nekk ci biir kër. Te mu tëj ko ci seen yëf, te wax ne, Lekk ak man, te mu des seen yëf yi ci loxo yi, daldi, te génn ci kaw. Te bu mu gisee ne mu des yërmandeem bi ci loxo yi ñu am te mu rëwee, te mu génn ci biir, te mu woo ñu ñëw ci kër gi, te mu wax leen, mu ngi wax, xoolleen, mu indil nu góor gu Ebre, ngir ñaan nu; mu dugg ci man, mu ngi wax, lalal ak man; te ma woy ci baat bu mag. Ci ndax deglu ko ne yombasu baat sama ak reer ma, dajalee yéene yi ñu am ci sama bët, dëkk ak génn ci biir. Te mu des yépp ci biir-am, ba njool boroom bi dellu ci kër gi. Te mu wax ne ko ci baat yi, mu ngi ne, xale bu Ebre bi nga indil ci ñu dugg ci man ngir rag ma; te mu wax ma ne, dinaa nëbb ak yaw. Ndax mu dégg ne ma yëkkat sama baat te reewal, muy tëj seen yëf ci sama bët, daw, te génn ci biir. Waaye am na, bi boroom bi deglu baat yi jëkkër ji la wax, ñu la wax ci boppam, mu ngi wax, noonu la def ma doom bu góor ba nga, te tëj na ci mérr. Te boroom bi jëkk Yusuf, dugal ko ci kër-gej bi, ci bëj-sa bi ngir yeneen ñi jëkk yi boroom-bi rey bi am fii ci kër-gej bi. Te Boroom bi nekk ak Yusuf, te dañu tëj yërmandeem bu mu am, te dañu jox ko gëstu-gëstu ci kanam boroom prisoŋ bi. Boroom kaso bi jox naa kaso bi ci loxo Yusuf, ak ñépp ñi gëna ci kaso bi, ak lépp lu ñu def fii,

moom mooy def. Boroom jail bi amul xam-xam dara ci Yusuf, ndax lépp mooy ci loxo Yusuf, ndax Boroom bi nekk ak moom, te lépp li moom def, Boroom bi di ko yàgg ci loxo yi am.

40

Dajale waaye ci biir erayam yépp yi, boroom-vin bu mag bi ci buur bu Esipt bàyyi, ak boroom-mburu bi, ci boroom-am buur bu Esipt. Te Farawun dafa sonn ci ñaari eunuques yi ci biir ñoom, ci kenn bu mag ci waxkat yi ak ci kenn bu mag ci mburu yi. Te dafa ko dëkk ci prison, ci kaso prison bi, ci bees bi, fi Yusuf nekk nañu ko fa. Boroom jaay bi dafa jox Joseph ñoom, te Joseph dafa takk ci ñoom, te ñu nekk fan ci jaay bi ci benn fan. Ak ñaari ñoom gëna xool tëj ci benn guddi, te xool-tëj bi ci tëj bi boroom-ndox-yàq bu mag ak boroom-mburu bu mag, ñu nekk ak boroom-réew bu Esipt, ñu nekk ci kaso bi, mooy bii. Yusuf duggal ci ñoom ci suba, gis ñoom, te ñu ngi tëral. Ak mu laaj eunuques Pharaon yi, yi ñu nekk ak moom ci prison ci boroom bi am, mu laaj: Lan mooy kanam yeen ñu gloomy tey? Ñu naan ko, Am na ñu gis teer, te kuy mel teer bi amul. Waaye Yusuf naan ñu, Ndax dëkk bi ci biir Yalla la? Xalaat nañu ma kon. Te boroom jëfandikukat bi wax na Yusuf tëral bi am na; te wax na, ci noppi sama am na gëna bu nekk ci kanam ama. Ci wéen wi ñetti gàncax, te yow boppam dafa tàng, dafa am mbokk; yépp yu rëy ci raisin tànn nañu. Te koppël Farawun bi nekk na ci loxo sama, te jëloon naa raisin yi, te feccoon naa leen ci koppël bi, te joxoon naa koppël bi ci loxo Farawun. Te Yusuf wax na ko: loolu mooy

tëralinu am, ñetti pithmen yi, ñetti fan la nañu. Ci ñetti fan rekk, te Farawun dinañu fàtte sa liggéey, te dinañu dellu la ci sa liggéey bu mag bu doxalin diiwaan, te dinañu jox kóob bi ci loxo Farawun ni sa liggéey bu njëkk, ni ngay doxalin diiwaan. Waaye fàtte ma ci sa bopp, bu baax am nga; te dinga def ci man yërmande; te dinga fàtte ma ci Farawoon, te dinga gënë ma ci ndaaje bii. Ndax ma ngi ñëw ci yoon ci réew Ebre yi, te fi amuma jëf dara, waaye ñu koy daldi ci puit bii. Te boroom-mburu-mburu bi gisee ne dafa ñakk am ci njëkk bi, te wax na Yusufa, man itam gisee naan, te xalaat naa ñetti paññe yu mburu yëg ci sama bopp. Ci paññe bi ci kanam, ci lépp-lépp ay xeetu lekk yi Farawun lekk, liggéey bu boroom-mburu-mburu, te picc yi ci asamaan dañuy lekk ñoom ci paññe bi ci kanam ci sama bopp. Mu Yuusuf dëggal, mu naan ko, bii mooy taalif bii mu am: ñetti panye yi, ñetti fan ñu lay; Ci ñetti fan yi ci toolu, Farawun dinaa jël sa bopp ci sa kanam; te dinaa wàcc la ci garab gu, te gannaaw yi ci asamaan dinañu lekk sa yaram ci sa kanam. Dañu nekk ci bés bi ñett-éelu, bés bi juddu bu Farawun la, te dafa def lim-lim bu nekk ci ñépp doom yi am, te dafa fàtte liggéey bu kiy joxe diw ak liggéey bu kiy def mburu ci biir doom yi am. Te mu dellu boroom-kàddu bu mag bi ci sa bopp; te mu jox kàddu bi ci loxo Farawun. Waaye boroom-jaambur bu mag bi, mu ko daanu, ni Yusuf jëfandikoo leen. Waaye boroom sërwiñkat bi fatte-wul Yusuf, te fatte na ko.

41

Xéwoon na ci ñaari at yu fan, Farawóon gis na ndox, mu xalaat ne dafa tàgg ci kanam géej bi. Te xool, ni ko mel ni ñetti fukk ak juróom nag ci ndox bi dañuy yéex, rafet ci boppam, te tann ci yaram, te dañuy lekk ci Àche bi. Ñenent yu toll ñaari fukk nag dem ci kanam ci biir ndox bi, ñu bon ci boppam, te ñu tànn ci yaram, te ngi lekk ci biir ñenent yi ci baat ndox bi. Te ñeent yàq yi ñuul yi ak yi tànn ci yaram ñu lekk ñeent yàq yi rafet ci bàyyi ak yi ñu tann ci yaram, waaye Farawóon toog. Te mu nëw tuuru ñaareelu yoon; te xool-na ñeent tëpp yu mbëkk yi dañuy dëkk ci benn ganaar, yuy tann ak yuy rafet. Te xool, ñeent tànk yu tuuti te yu njool ci barke dëkk di daje ak ñoom. Te ñetti fukk réew yi tuuti yi te yi ñu nawet loxo, lekk ñañu ñetti fukk réew yi ñu tann te yi mu mel ni ñu fey; waaye Farawóon dajale, te amoon na ndox. Dajale suba, te bàkk-u moom tàmbalee, te ci yónnee waxaat ñépp interpreters yi Egipt, ak ñépp wise yi Egipt, te Pharaon wax nañ leen ndaje bi moom, te amul ku mën a wax ko ci Pharaon. Te kilifa jëfandikatu diw wax ak Farawun, mu ngi ne, dinaa fatu sama njub tey. Farawun dafa soxla ci doom yi am, te dafa leen leen ci kaso, ci kër gi chef cuisinier bi, man ak chef boulanger bi. Te ñu gis ndank ñaari ñu ci benn guddi man ak moom, ñepp kenn ci sa bopp ndank bu moom gis na. Amoon na fii ak nun góor gu njool, doom gu Ebre bu boroom-kujën bi, te xëy nañu ko, te taalal na leen. Dajale na, ni mu ngi ko taalif nu ci ñoom rekk mooy ni mu njëkk, man dañu ma dellu ci sama bopp bu am ak moom dañu ko yóbbu Bi Farawóon yónnee, wóolu Yusuf, te ñu génne ko ci kaso bi gëna mag, te ñu kas ko, te ñu soppi yéene am, te dem na ci Farawóon. Faraaw wax na ci Yusuf, damay gis ab ndox, te kuy mel ni ñu ko wax amul; waaye man

deguma ci sa yoon ñu ngi wax, ni yaw degoon na ndox, te mel ni ñu ñu ko wax. Yusuf ci tànneef Farawun wax na, bu Yalla ñuul, du ñuy tànne li gën a Farawun. Faraaw wax na ak Yusuf, mu ngi ne, ci sama ndeey mi ma xalaat ne ma ngi teg ci bët géej gi. Te ni ñu jëkk ci ndox bi, ñeent nag ci juróomi ñetti, ñu rafet ci boppam te ñu tann ci yaram, te ñu lekk ci Ache bi. Te julli ñaar fukki nag ñeneen dañuy yëkk ci biir ngeen ci gannaaw dëkk, te dañuy bon te dañuy jafe ci seen baat, te dañuy tànn ci seen yaram, yu mel ni xamuma dara yu mel ni ñeneen ci réew Egipt bu mat jafe. Te ñetti fukk nag yi bon yi ak yi tànn yi lekk nañu ñetti fukk nag yi njëkk yi, yi rafet yi te yi gën yi. Te ñu dugg ci biir seen xol, te bañ-u-koo gëne ne ñu dugg ci biir seen xol, te seen baat yi bon na, ni ci njëkk bi, waaye ma sàmm ma nelaw. Te gisoon na ci sama ndeey, te ni ñeent fukki mburu ñu ngi yàgg ci benn tànn, ñu fees te ñu rafet; Waye yeneen ñeent fukki mburu ñu tànn te ñu naw ci njool, ñu ngi daje, ñu ngi topp leen. Te ñeent-fukk yu cépp yi tuuti te ñu njariñ ci ngew yi lekk ñeent-fukk yu cépp yi rafet te yu feex; kon wax naa ko ci ñi wax-waxale, te amul ku ma ko waxale. Te Yusuf naan Firawn, ndaje Firawn benn la; lépp li Yàlla dafay def, wone ko Firawn. Ñeent yàq yi rafet yi, ñeent at la ñu; ak ñeent tëj yi rafet yi, ñeent at la ñu; ndank bi Firawn benn la. Te ñeent nag yi rëy yi, yiy daw ci ginnaaw ñoom, ñeent at la ngeen; te ñeent épis yi rëy yi te yiy aw bi dëgg, ñeent at la ngeen; dinañu nekk ñeent at yu njariñ. Baat bi ma wax Farawun, lépp li Yalla dafay def, mooy li Yalla wone Farawun. Xool, juróom ñeent at dinañu ñëw, barke bu bari ci réew Esipt bi lépp. Waaye juróom-ñeent at yu njariñ dinañu ñëw ci topp yépp yi; te dinañu fatte yeneen yu bari yu nekk ci

Ejipt lépp; te njariñ bi dinaa lekk réew bi. Te yoon bi du ñu xam ci réew mi ci ndimbalante bi ñu ngi war a am ci kanam yooyu, ndax dina am doole bu mag lool. Ci lu jëkk ak répéter ndaje bi Farawun ñaari yoon, ndax dëgër na ne benn xaale bi boppam Yàlla; te Yàlla dina gaaw ci def ko. Leegi donc, xalaat benn nit ku xam-xam te gëm-gëm, te desale ko ci réew Egipt. Te Farawun a def ak a teral ay gouverneur ci kanam bi, te ñu tukki yépp ay récolte yu kanam bi Esipt ci ñeent at yi ñu neexa, te ñu tëj yépp ay lekk yi ci ñeent at yi ñu ñëw yi baax yooyu, te céeb bi a tëj ci loxo Farawun, lekk yi ci dëkk yi a mooy. Te lekk yi ñu tëral ci réew mi dinañu nekk ci ñeent at yi ci naaw bi, ñu dinañu am ci réew bu Egipt, te réew mi dinul wuutu ci naaw bi. Baat bi dafa neex ci kanam Farawun, ak ci kanam yépp limu doom yi am. Te Farawóon naan ci bépp doom am: Dinañu gis nit bii mel ni, bu am bakkan Yàlla ci biir am? Faraaw wax na ci Yusuf, ndax Yaayu wone na la ñepp yii, amul nit bu gën a am xel te bu gën a faham ci sa bopp. Yaw dinaa nekk ci kër guma, te ci sa gemmiñ dinañu dégglu ñépp sama mbokk; waaye réew mi rekk, man dinaa gën a mag ci yaw. Faarawoon wax na ci Yusuf, xool, dama lay jagleel tey ci réew Esipt yépp. Te Farawun dafa yëkk bàgg bi ci loxo am, dafa ko ëllëg ci loxo Yusuf, te dafa ko noppil ndoket bu rafet bu leer, te dafa ëllëg kole bu wërëxël ci baat am. Te mu faye ko dugg ci woto bi ñaareelu bi ci sa yoon, te kërëm bi wax ci biir am ko, te mu jox ko ci réew Egipt bi lépp. Firawn wax na ci Yusuf, man Firawan la; bu amul sa yow, ku nekk du wóor sa loxo ci réew Egupt yépp. Te Farawun wax tur Yusufa ne Psonthomphanech, te jox ko Aseneth doom jigéen Potiphera sëriñ Heliopolis ngir jëkkër. Yusuf amna fanweer ak juróom ñeent at, bu mu tàggee ci

kaw Farawun, buur bu Esipt; te Yusuf génnee ci kanam Farawun, te mu dalee ci réew Esipt yépp bi. Te ndox bi dafa def mbay yi ci ñeent at yi ñu bariwul. Te mu naan ci benn ñeent lépp yi ñetti at yi, ci yooyu am na yoon ci réew Ejipt; te mu denc lépp yi ci dëkk yi; lépp yi ñu jëkk ci ginnaaw dëkk bi ci biir am, mu ko denc ci moom. Te Yusuf dajale céebu ci ni suuf bu géej bu bari lool, ba mu mënul nianal, ndax nianal amul. Yusuf amoon ñaari doom-góor ci gannaw juróom-ñeent at yu njëkk bi ñëw, ñu Aseneth jànq na ko, doom-jànq bu Potiphera, sëriñ Heliopolis. Yusuf woo tudde tur bi ñu jëkk bi Manase, ndax Yaw dafa jëfandikoo ma dimbali lépp yépp yuy tëral sama ak lépp yépp yu sama baay. Te tur bi ñaareelu woo tudde ko Efrayim, ndax Yaw dafa yokkandikoo ma ci réew bu sama yërmandeem. Ñeewoon nañu at ñeetti yi ci yoon bu baax bi, ñu am ci réew Esipt. Te ñeew at yi juróom ñeetti at yi ci naange bi tàmbalee, ni mu ne Yusuf; te naange bi am na ci réew bi lépp; waaye ci réew bi lépp bi Esipt, mburu yi am nañu. Te réew Egipt bi lépp dafa noppoon, te ndaw bi dañu woy Farawun ci lu jëkk mburu, te Farawun dafa wax ci Egiptiyaan yi lépp: Demal Yusuf, te li mu waxee leen, defleen ko. Te ndaw bi nekk na ci kanam àdduna bi lépp; waaye Yusuf ubbi na céebu-mburu yi lépp, te jënd na ko ci Ejiptiyaan yi lépp. Te réewi yi yépp ñëwoon ci Esipt, jënd ci Yusuf, ndax naange bi am na bàrke ci réew bi yépp.

42

Bu Yakuuba gisee ne am na jaay ci Esipt, wax na ci doom yi am

ne, lu tax ngeen noppi? Xool naa, deglu naa ne am na céebu ci Esipt; jëkkël feen, te jënd leen ñoom tuuti, ngir nu mën a dundë te du ñu dee. Fukk yi ñeent yi Yusuf dañu dem ci suuf, ngir jënd céebu bari ci Esipt; waaye Benyameen, mag Yusuf, du ko yónne ak mag yi am, ndax mu naan, su fekkee dara ko jàpp. Ñëwoon ñu doom yi Israël ngir jënd ak ñu ñëw yi, ndax am na naaw ci réew Canaan. Yusuf nekk na boroom réew bi, te moom mooy nékk jaay ci mbooloo réew bi yépp; te mag yi Yusuf ñëw nañu, te nañu ko naan ci kanam ci suuf réew bi. Gis-na Yusuf mag-yi am yi, xam-na-leen; te dëgg-na-ko jëmm ci yëpp, te wax-na-leen ak bàkk bu mag; te wax-na-leen, fan ngeen jóge? Waaye ñoom nañu wax, dale ci réew Canaan, ngir jënd lekk. Yusuf xam na rakk-kaay am, waaye ñoom xam-u-ñu ko; Te Yusuf fàtte na ay ndaje yi mu gis, te wax na leen, Njool ngeen, ngeen ngi ñëw ngir gis seen réew bi. Ñoom ñu naan, deedeet, boroom bi; ñoom jànq yi sa ñu ñëw ngir jënd lekk. Ñépp ñu ngi doom benn góor; ñu ngi jàmm, doom yi sa dañu dul nettalikat. Mu naan leen, déedéet; waaye yow ngeen ñëw ngir gis bàyyi réew bi. Ñu naan, fukk ak ñaar lañu, doom yi sa, mag-ñu, ci réew Kanaana; te gis, ku ndaw bi ak baay bu ñu tay; waaye beneen bi amul. Yusuf wax nañu ko ci seen, loolu mooy li ma wax leen, ci wax ne, yoon-yoon ngeen. Ci loolu dañu wone leer; ci wér-gi Farawun, dinañu ñëw génn fi, su fekkee mag-bi ñu ndaw jëkk fi. Yónentee benn ci yéen, te jël sa mag; waaye yéen nañu lay jaar te nékk ci kaso ba ñu gis ne yéen sa wax dafa dëgg, su fekkee dëgg la walla dëggul; waaye su dëggul, ndax wéru Faraaw, yéen dañu nékk ay xët-xët. Te mu leen lakk ci prison ci ñetti fan. Mu naan leen ci bés bi ñett-éél, defleen lii, te dangeen dundee; ndax maa ngi ragal Yalla. Su

fekkee ngeen ngi ci jàmm, benn ndongo seen na ko tëj ci kaso; waaye yéena dem, te jëlal lëkkalekaay bu jënd bi seen. Te indil seen mag bu ndaw bi, yënëlu ko ci man, te ay baat yeen dañuy sonn; waaye bu fekkee, dinañu dee. Ñu def nañu ko ci njëkk boobu. Te benn ku nekk wax na ci mag am, waaw, ndax ñu ngi ci bàkkaar ci li ñu jëfandikoo mag-ñu, ndax ñu gisoon na metit bi amal mag-ñu ba mu ñaanoon ñu noppale, te ñu degguloon ko; te ndax li, metit bii jëkkoon na ci ñu. Ruben tontu, mu wax leen: ndax waxuma leen, ne, bul ñaaw xale bi, te dégguluma? Te xool, deret bim dafay wut. Ñoom beneen amul xam ne Yusuf dafa dégg, ndax kiy tollu làkk bi jàppale ci biir ñoom. Waaye Yusuf dafa dellu ci ñoom te ròòt. Te dafa dellu tuuti ci ñoom te wax leen. Te dafa jël Simeon ci ñoom, te dafa tëj ko ci kanam ñoom. Yusuf waxee sañ-sañu ñu fey seen ay golo ci céréal, te dellu seen xaalis, ku nekk nekk ci seen sac bu mu am, te jox leen ay lekk ci yoon wi; te dafay ñëw leen ci noonu. Te bu ñu doonee daf céréal bi ci kaw yoon yu ñu, ñu dem ci fii. Benn ak benn dafa ubbi sàcc bi mu am, mu jox ñam baànd yi mu am, fi ñu noppi, te gis na pakët bi xaalis bu mu am, te dafa nekk ci kanam gi sàcc bi. Te mu wax ci rakk-kaay am, Dinaar bi dellu ma ko, te xool, li nekk ci biir sac-am, te xëlu ñoom gëna am xol-xol, te ñu jafe ci biir ñoom, mu ngi wax, Lan mooy li Yàlla def ñu? Ñëw nañu te dellu ci Yaakub baay-am ci réew Kanaan, te xabar nañu ko lépp li ñu gis, di naan: Góor gi boroom réew bi wax na nu ay wax yu gàtt, te dugal na nu ci kaso, ni ñu ngi xool-xool réew bi. Nu naan ko, ñu ngi am jàmm, ñu ngi du espion yi. Fukk ak ñaar mag la ñu, doom góor yu baay bu ñu; benn amul; waaye ndaw bi nekk ak baay bu ñu leegi ci réew Kanaan. Nit bi, góor bi, kilifa bi réew bi

wax na ñu ci ndax bii dinaa xam ne ngeen nit ñu jàmm; mag bu benn balal fii ak man; waaye jënd bi céebu-mburu bi kër gi yeen jël nañu ko dem. Ak indil ci man mag ñu ndaw bi. Ak dinaa xam ne doo ñu ay espion, waaye ne doo ñu ay nit yu jàmm. Ak mag ñu bi dinaa ko dellu leen, ak ci réew bi dinaa ñu jaay. Waaye dafa am ci yoon bi mu ngi ñu daldi ñëw yi ñoom, te paketi bu nekk ci ñoom dafa am ci biir saku ñoom; te ñoom ñëpp ak baay ñoom gis nañu paketi yu xaalis yi ñoom, te ñu ragal. Wax na leen Yaakub baay-am, yéen ma jëlal sama doom; Yuusuf amul, Simeyoon amul, te Benyameen dangeen ko jël? Ci sama kaw, yépp yi nekk nañu. Ruben wax na sama baayu ñoom, ne: ñaari doom-goor yi sama rey, su fekkee ma dellu ko ci sa kanam; jox ko ci sama loxo, te man dinaa dellu ko ci sa kanam. Mu naan ne, duma dem sama doom ak yeen, ndax rakk bi dee na, te yow rekk la des, te dina am ni mu yagg ci yoon bi, su fekkee ni demee, te dinaa yóbbale sama guddug ak bañ ci kaw gi.

43

Waaye ñaari bi ñàkk na ci suuf bi. Waaye di njëkk ci jamono bu ñu jeexee lekk céebu mburu bi, bu ñuy jënd ci Esipt, te baay-am gi wax nañu ko, dellu tubaab jëndal nañu lekk-lekk yu ndaw. Yuda wax na ko, ne, ak avertissement bu mag, nit bi boroom réew bi testimonier na nanu, ne, dinañu gis kanam bi sama, su mag rakk bi ndaw bi ak yeen. Su fekkee yaa yonnee mag-bi ñu ak ñu, dinañu dem ci suuf, te dinañu jënd la lekk. Su yow yonnee mag bi suñu ak suñu, dinañu dem; ndax góor gi wax

nañu ko, ne, dinañu gis sama kanam, su mag bi suñu ndaw yonnee ak yeen. Israayil wax na te, lan la ngeen jëkk ma, xabaar-leen góor gi ne am ngeen mag? Ñu ne, góor gi laaj na ñu lañu, laaj na ñu ak mbokk mi nu, ne, ndax baay ñu dafa ci nekk, ak ndax am nañu mag, ak nu wax ko ci li mu laaj bi, du ñu xam ne dina ko wax ñu, yóbbuwu mag ñu. Yuda wax na ci Israayil baay am te wax ne yonnee xale bi ak man, te ñu taxaw ñu dem, ngir ñu mën a dundë te ñu ñu dee, ñu ak yow ak mbotaay ñu. Man naa ko jaay; seet ko ci loxo am; su fekkoon ko jëkk fa yow, te taxaw ko ci kanam yow, dinaa bàyyi ci yow ñepp fan. Su ñu jàngalul, ñu ngi nee dellu ñaari yoon léegi. Israayil baay-am wax na leen, su ne noonu la, def lool; jëlal ci mëngóolu réew mi ci sa pàkket yi, te indil nit ki nataal yu góor ci résine, ak miel, ak tuuray, ak stacte, ak térébinthe, ak gerte. Te ñu jël xaalis bu ñaari yoon ci loxo yéen; xaalis bi dellu ci sak yéen yi, delloo ko ak yéen; xanaa amul ni dara xam-xamu la. Ak jëkk-u-leen mag-bi seen, ak tànn-u-leen, dem-u-leen ci nit-bi. Yalla Yàlla sama jox na leen barkéel ci kanam nit ki te yónnee mag yéen benn ak Benyamɛɛŋ; man dama ngi réer doom, dama ngi réer doom. Bu jëkk yi jëkke ay kaddo yooyu ak xaalis bu ñaari yoon, jëkkoon nañu ci loxo yi ñu ak Benyamën; te taxawu nañu, jeemoon nañu ci Esipt; te taxawoon nañu ci kanam Yusuf. Yusuf gis leen, te gis Benyamin mag rakk bu jëkk bu am ndey bu nekk, te wax ci kuy jëfandikoo kër gi: indil nit ñi ci kër gi, te rëy tëj yi, te samp, ndax nit ñi dina lekk mburu ak man ci ñaari-waxtu. Góor gi defal ni Yusuf wax, te ag nit ñi ci kër gi Yusuf. Bu góor yi gis ne ñu am nañu ko indil ci kër gi Yusuf, ñu naan, ndax xaalis bi dellu ci sac yi ñu ci jiitu, ñu ngi ñu indil nu, ngir ñu togg nu ci mbir te defe

nu, ngir ñu jël nu jëfandikukat, ak mbaam yi ñu. Ci ñëwoon ci nit bi ci biir kër gi Yusuf, ñu wax ci moom ci bunt bi kër gi, di naan, danu soxla, boroom; ñu ñëw ci tëkki bi ngir jënd lekk. Waaye dafa am te bu nu jëkkoon ci bët bi, te nu ubbi sàcc yu nu, te xaalis bi nekk ci biir sàcc bu nekk mooy xaalis bu benn ak benn, xaalis bu nu ak tëralinu dellu nanu leegi ci loxo yu nu. Te amoon ñu indi xaalis beneen ak ñu ci biir ñu ngir jënd lekk; xamuñu ku dugal xaalis bi ci sac yu ñu yi. Mu naan leen, yàlla la jàmm, bul ragal; Yàlla yéen, ak Yàlla yéen baay yi, joxe na leen ay gëstu ci seen sak yi; te xaalis yéen bu baax maa ko am; te mu yóbbee Simeon jëm leen. Te mu indil ndox ngir seet tànneef ñoom, te mu jox lekk ñaari mbaam ñoom. Ñu ngi ci jëfandikoo ay kaddo, ba Yusuf ñëw ci bëccëg, ndax dañu dégg ne foofu la war a lekk. Youssef dugg ci kër gi, te ñu jëkk ko ay kaddo yi ñu am ci loxo ñu ci kër gi; te ñu nianal ko ci kanam ci suuf si. Mu naan koo leen, nañu ngay am? Te mu ngi ko wax leen, ndax baay seen bi mag bi, boobu nga ko waxoon, dafa bari werr? Dafa ci ginaaw dund? Ñu naan, sa doom, suñu baay, dafa santaane yalla, dafa tuuti mooy dund. Te mu ne, nit kii barke na ci biir Yàlla, te ñu bakk ci suuf, ñu njaboot ko. Bu Yusuf yëkkati ak bët yi, gis na Benyamëŋ mag bi, rakk bi am na ñaari yaay ak moom, te wax na, ndax loolu la mag binu ndaw bi, loolu nga wax ne dinga indil ma? Te mu naan: Yàlla na la yërëm, doom. Yusuf dafa jàmm wuute, ndax biir-bët am dafa daldi ci kanam mag am, te dafa bëggoon rew; waaye duggal na ci néeg bi, fekk na rew foofu. Te bu mu soog sa kanam, mu génne ci biir, mu xam-xam sa bopp, te mu ne, deggal mburu gi. Te ñu dajale ko kenn rekk, te ñu dajale leen ñoom ci seen bopp, te ñu dajale Ejiptiyen yi di

lekk ak moom ci seen bopp; ndax Ejiptiyen yi mënuñu lekk mburu ak Ebre yi; ndax abominaasion la ko ci Ejiptiyen yi. Ñu togg ci biir kanam, mag bi ci sàmm sama mag, te ndaw bi ci sàmm sama ndaw; waaye nit ñi gëna am solo, ñepp ak sama rakk. Ñu jël ndimbal ci biir moom ngir leen bopp; te ndimbal Benyameen mag na ci ndimbal yépp juróom yoon ci sa ñoom; te ñu naan ak ñu sax ak moom.

44

Te Yusuf waxoon kuy jëfandikoo ci kër ga ne, mu ngi ne: Fekkali sàcc yi nit ñi ñam, luy ñu mën ko tëj; te duggalal benn-benn xaalis bi ci gemmiñ sàcc bi. Ak dugal sama bu njëkk bi bu werr bi, duggal koo ci sac bi ci kii ndaw bi, ak njëkkal céebu mburu am, te dëkk na ci baat bu Yusuf, ni mu ne ko. Suba si ngoon la fajjar; te nit ñi yónnewoon, ñoom ak mbaam-mbaam yi ñoom. Bu ñu génn ci dëkk bi, duñu yàqu guddi; te Yusuf wax ci kuy jëfandikoo kër gi, tàmbali tàmbalee noppi nit ñi, te dinaa jàpp leen, te dinaa waxoon leen lan la ngeen jëfale bon ci biro bu bees? Lan mooy wax ngeen sàcc sama kópp bu wërsëg? Ndax dii dëkk, ci luy ñaaw sama boroom? Waaye moom, mu ngi jàngale ci biir moom. Dañu jeex ci yoon yi ñu jëf. Bi mu gis ñoom, mu ngi leen wax ci baat yii. Ñoom ngir nañu ko, lu tax boroom bi dafay wax ci ay wax yii? Amul waral sa doom yi def ci ni baat bii. Su xaalis bi ñu gis ci biir sàcc yu ñu bi, ñu dellu ko ci sa yow dale ci réew Kanaana, nan la ñu mën a sàcc xaalis walla wér ci kër boroom ma? Ku ñuy gis sa kópp bi ci biir sa doom yi, moo

nañu def mu dee; te ñu itam dinañu jëkk ci biir doom yi ci sunuy boroom. Mu naan ne, te leegi, ni ngeen ko wax, noonu la dina am; kuy gis kópp bi ci biir, dina am sama doom te yeen dinañu am yéene. Te ñu yagg-yagg, te ku nekk dindi sàcc bi am ci suuf si; te ku nekk ubbi sàcc bi am. Mu seet, tambali ci mag bi ba mu jëm ci ndaw bi. Te mu gis kópp bi ci sac bu Benyameen bi. Te ñu daas seen yëf, te ñu doon ñëw nekk benn benn seen sak ci seen mbaam, te ñu dellu ci dëkk bi. Judah ak ñoom yi am dugg ci biir Yusuf te mu ngi fi ci kaw, te ñu des ci kanam suuf si suuf. Yusuf wax nañu ko leen, lan la lii ngeen def? Amul xamuleen ne góor gi dafay fànn ci fànn, njëkk sama bopp? Yuda wax na, lan la nu wax ci biir boroom bi, walla lan la nu wax, walla lan la nu gën a jàmm? Yàlla bi gis na njub yi sama doom yi; xool, ñu ngi jëfandikkat yi boroom bu ñu, ak ñu, ak kiy gis na koppë bi ci biir am. Yusuf wax na waaye bul ma am ni def lii, nit bi ñu gis koppë bi ci biir sa loxo, moom mooy doon sama doom; yeen dégg, yéeneen dellu ci jamm ba ci seen baay. Mu Yahuuda jëkk ko te wax, dama la laaj, boroom; na sama doom wax benn baat ci sa kanam, te bul seet sama doom, ndax yaw moo ngi ak Firawnaa. Boroom, yaw lañu laaj sa doom yi, mu ngi ni: ndax ngeen am baay walla mag? Te nu wax ci boroom bi, am na ñu baay bu mag, ak xale bu ndaw bu jëkk ci diggante bi, te rakk am bi dee na, moom rekk daldi ci ndey am, te baay bi bëgg na moom. Te yaw wax ci doom yi am, indil ko ci man, te dinaa jàppale ko. Te nu wax ci boroom bi, xale bi mënul des baay am, waaye su des na baay bi, dina dee. Waaye yow, wax nga ci doom yi sa: su mag yi sa ndaw bi ak yeen ñëwul, dinoo gis kanam bi sama. Dafa ubbee te bu ñu yàgg ci doom bi sa baay bu ñu, ñu wax ko ay

waxin yi boroom bu ñu. Waaye baay bi nu jëkk a naan, demal tudd te jëndal nu ñam yu ndaw yu ndaw. Nun waaye ne nun, ñu nees a mën a disee; waaye su mag-ñu bu ndaw bi disee ak nun, dinañu disee; ndax ñu nees a mën a gis kanam bi nit bi, mag-ñu bu ndaw bi du nekk ak nun. Sa doom, baay-u ñu ne ñu ci ñu: yéena xam ne ñaari la jëkër-am jël ma, te benn ci ñu génn ci man; te yéena ne ñu ne raw yi lekk ko, te gis-u-ma ko ba léegi. Su dégg nga jël keneen bii ci kanam bi te dafa am benn dëkk ci yoon wi, dina nga wóolu sama xaraalis bi ak naqar ci àdduna yi. Leegi loolu su fekkee ma duggee ci sa doom, bu nekk baay-bi nu, te xale bi amul ak nu, te bakkan sa bëgg-bëgg dajaloo ci bëgg-bëgg xale bi, te dinaa am ni su gisee ko xale bi amul ak nu, dinaa dee, te sa doom yi dinaa yóbbuwaat ci diir sa doom, bu nekk baay-bi nu, ak mbëttel ci aadd. Ndax doom sa ci baay bi jël na xale bi, ne, su fekkee ma ñu ko indil ci sa, te ma takk ko ci kanam sa, dinaa am bëgg-bëgg ci baay bi ñepp fan ci ay bés yi. Leegi loolu dama doon demee ak yow doom ci boppam xale bi, jëfandikkat bu boroom bi; waaye xale bi na dem ak mag yi am. Naka laa gën dellu ci sama baay, su xale bi amul ak nun? Ngir suma gis yépp yooyu bon yi, yooyu dinañu gis sama baay.

45

Te Yusuf mënul dëgër ak ñépp ñi nekk ci biir sa, waaye mu naan, yéeneen ñépp ci man; te beneen ku nekk dëgër ak Yusuf bu mu di waxale ak sa rakk yi. Te mu woyyi baat ak ñaan, te Ejipt yi yépp dégg nañu, te dañu ko dégg ci kër Farawun. Yusuf

wax na ci sama rakk yi, man laa Yusuf; ndax sama baay dafa ci mooy? Te amul ñu xam-xam ñu mag yi jàpp ko; ndax dañu dolli. Yusuf wax na ci rakk-am, jëkkël nañu ci man; te jëkkël nañu; te wax na, man laa Yusuf mag-leen, kuy ngeen jaay ci Esipt. Leegi donc bul jëkkël, te bul am solo ci seen xol, ndax daal la ñu jaay ma fii; ndax ngir ñu mën dund, Yàlla la koy yónni ma ci seen kanam. Ndax loolu mooy at bu ñaareelu gerte ci suuf bi, te ñaar na ñeent at yu des, ci yépp ñu du naan, du bari itam; ndax Yàlla dafay ma yónnee ci kanam yéen, ngir damay des ci suuf bi ci yéen, te ngir damay lekkaloo yéen ci des bu mag. Leegi loolu dëkk bi doo yeen la yónne fi, waaye Yàlla la; te mo ngi ma jëfandikoo ni baay Farawóon, te boroom téeméer sa kër gi, te boroom réewum Esipt bi lépp. Ndank-ndank donc, yéeneen jëkk ci sama baay, te waxleen ko, yii nga wax doom sa Yusuf: Yàlla dafay jëfandikoo boroom réew Egipt yëpp; daal donc jëm sama, te bul toog; Te dinaa dëkk ci réew Gosen Arabi; te dinaa jëkkoon sama yow, ak sa doom yi, ak doom sa doom yi, ak sa xar yi, ak sa nag yi, ak lépp li nga am. Te dinaa lekk-leen fi, ndax amna ñetti at yu njëkk ci biir, ngir yaw ak doom-yi am ak lépp li nga am du ñàkk. Xoolal, bët yi yeen di gis, ak bët yi Benyameen mag sama, ne gemmiñ sama la ngi wax ak yeen. Waxaleel sama baay ci lépp sama barke bi mu am ci Esipt, ak lépp lu ngeen gis; te gaaw yóbbu sama baay fii. Te mu des ci baat Benyamɛɛŋ mag bi mu, mu naan ci kanamu, te Benyamɛɛŋ naan ci baat bi mu. Te bu mu nee bëgg-bëgg yëpp ñoom mag yi am, mu ree ci seen bëpp; te ba ñu jeex ay mbir yi, ñoom mag yi am wax ak moom. Te xabar bi wax na ci kër Farawun, ñu ngi wax, mag yi Yusuf ñëw nañu; te Farawun bëgg na ak ñi jëfandikoo yi. Faraaw naan ko Yusuf,

wax sama mag yi, lii defal, tëjal seen bët yi, te dem ci réew Kanaan. Te ngeen jël sa baay ak seen ngelaw yi, ngeen ñëw ci man, te dinaa leen jox lépp lu bees ci Esipt, te dingeen lekk mooy réew bi. Yow ngir yobbu ñu lii: jël leen chareti yi ci réew Esipt ngir doom yéen, ak jëkkër yéen; te bu ñu jëlee baay yéen, ñëw. Te bu ñu xam sa bët yi, ndax lu nekk ci Esipt dafa am njariñ, mooy sa yeen. Xale yi Israel defoon konkon; te Yusuf joxoon leen charette yi ci li Faraaw buur bi wax; te joxoon leen lekk ci yoon wi; Te yëpp joxoon leen ñaari ndeye; te Benyameen joxoon ko ñetti téeméer wór, ak juróom ndeye yuy soppi. Te baay bi mu am yónnee ko ni ñu ko def; te fukk ñaar asan, ñu jëkk ci ay benn yëpp yu bees ci Esipt, te fukk ñaar mulet, ñu jëkk mburu ngir baay bi mu am ci yoon wi. Mu yónnee mag-yi am, te demñu ñu, te wax na leen: bul seet ci yoon bi. Te ñu jiitu ci Ejipt, te ñu ñëw ci réew Kanaana, ñëw fa Yaakub baay-am nekk. Te ñu wax ko ne, ñu ngi ne sa doom Yusuf dafa mën a dund, te moom dafa yóbbu lépp réew mi Esipt, te Yakub dafa seddoo ci xel, ndax dafa amul dëgg ci ñoom. Ñu ngi ko wax ci bëpp ay mbind yi Yusuf waxoon, lépp li mu ngi leen wax. Bu Yaakub gis ay saret yi, yu Yusuf yónne ngir jël ko, xel bi Yaakub, baay-ñoom, dafa tàmbalee. Israayil naan na te, mag na ci man, su fekkee Yusuf doom am mooy mujj; dinaa dem gis ko balaa ma dee.

46

Israayil démb na, yëf ak lépp li am, jóge na ci puits bi serment, te jébbal na jébbal ci Yàlla bu baay am Isiyaaka. Yàlla wax na ak

Israël ci wone bi ci guddi, mu ngi wax, Yaakub, Yaakub; te Yaakub wax na, lan la? Waaye mu ngi ko wax, man naa ngi Yàlla yu baay yi sa, bul agsi dem ci Esipt, ndax dina la def réew bu mag fi. Te man, man nañu dem ak yow ci Esipt, te man, man nañu dellu la ci ndaaje. Te Yusuf dina tëj loxo yi ci sa bët yi. Yaakub dafa tàmbali ci puits bu njaboot bi, te doomub Israel yi ñu jël baayam, ak xaalis-xaalis yi, ak jëkkër yi ci charrette yi Yusuf yónnee ngir jël ko. Te ci nañu jël seen saloom, ak lépp seen ndigël, bu ñu jariñu ci réew Kanaana, duñu dugg ci Esipt, Yaakub, ak lépp seen rëy ak moom. Doom yi, ak doom yi ci doom yi am ak moom; jigéen yi, ak jigéen yi ci jigéen yi am; ak lépp li am ci rëy am daan naan ko dugg ci Esipt. Yooyu la tur yi ci doom yi Israayil yiy dugg ci Esipt ak Yaakub baay am. Yakub ak doom yi am: ñu jëkk Yakub am, Ruben. Doom yi Reuben, Enoch, ak Phallus, Hezron, ak Carmi. Doom yi Simeon, Jemuel, ak Jamin, ak Ehud, ak Jachin, ak Zohar, ak Saul doom bu jigéen Canaan. Doom yi Lewi, Gershon, Kaat, ak Merari. Doom yi Juda, Er, ak Onan, ak Shela, ak Perez, ak Zerah; waaye Er ak Onan dee nañu ci réew Canaan; doom yi Perez yoyu, Hezron, ak Jemuel. Doom yi Issakar, Tola, ak Puwa, ak Asum, ak Shimron. Doom yi Zebulon, Sered, ak Elon, ak Jahleel. Yii mooy doom yi Leya, ñuy jëkk ko Yakub ci Mesopotami ci Siri, ak Dina doom ju jigéen am. Ñépp yi ñi nit yi, doom yi ak doom yu jigéen yi, fanweer ak ñett. Doom yu Gad, Sefon, ak Agi, ak Suni, ak Esebon, ak Eri, ak Arodi, ak Areli. Doom yi Asher, Iemna, Iessoua, ak Ieoul, ak Baria, ak Sara rakkaaju ñoom. Doom yi Baria, Chobor, ak Melchiil. Yii mooy doom yi Zilpah, bu Laban jox Leah doom ju jigéen ji am, bu mu juddu yii ngir Yaakub, fukk ak juróom benn nit. Doom yi

Raachel, jëkkër Yaakub, Yusuf, ak Benyameen. Amoon nañu doom yi Yusuf ci réew Esipt, yooyu Aseneth jànq Potiphera sëriñ Heliopolis jurbatul ko, Manase ak Efrayim; amoon nañu doom yi Manase, yooyu jàbbalékat bi Siriyaan jurbatul ko, Makir; Makir dafa jurba Galaad; doom yi Efrayim rakk Manase, Shutelah ak Taam; doom yi Shutelah, Edom. Doom yi Benyameen, Bala ak Bokor, ak Asbel. Ñu nekk doom yi Bala, Gera, ak Noeman, ak Anchis, ak Rosh, ak Mamphim; te Gera juddu Arad. Yii mooy doom yi Rachel, ñu muy juddu ci Yaakub; yëpp nit ñi fukk ak ñeent. Doom yi Dan, Asom. Te doom yi Naphtali, Asiel, ak Guni, ak Izhar, ak Shillem. Yii ngay doom yi Bilha, Laban joxoon na ko Rachel doom ju jigéen ji am, moom fal na ñoom ci Jacob, yépp nit yi juróom-ñaar. Yépp nit ñi duggal ak Yaakub ci Esipt, ñi génn ci biir mëkkaan bi, bu ñu wuutal jigéen yi doom yi Yaakub, yépp nit ñi, juróom-benn-fukk ak juróom-benn. Waaye doom yi Yusuf ñi am ko ci réew Esipt, nit ñi juróom-ñeent. Yépp yépp yu ci kër Yaakub, ñu duggal ak Yaakub ci Esipt, yépp juróom-ñeent-fukk ak juróom. Waaye mu yónne Juda ci kaw am ci kanam ngir reer ak Yusuf ci dëkk bu Eero, ci réew Ramsès. Yusuf tëral na seen sàr yi, dem na ci kanam ak Israayil baay am, ci dëkk bu Eero; te bu ko gis, daldi na ci baat am, te ñaan na ñaan bu bari. Ak Israayiil naan ko Yusuf, dinaa dee ci leegi, ndax gisoon naa kanam; yaw dafay dëkk. Yusuf wax na ci sama rakk yi, dinaa des naan ma wax ci Faraawaan, te dinaa ko waxe, sama rakk yi, ak kër sama baay, ñu nekk ci réew Kanaan, ñu ñëw ci man. Góor-góor yi dañu ngi pastooral yi; ndax góor-góor yi dañu ngi waa ñaw yi, te ñaw yi, ak nag yi, ak lépp li ñoom, dañu ko indil. Su Farawóon wóoluleen donc, te mu naanleen ne, lan la ngeen

liggéey bi? Dinaa wax, nit ñi, ñu ngi jëfandikukat yow ci doom yi, ñu ngi jëfandikukat ci doom ba leegi, ak ñu, ak baay yi ñu, ndax mu jëkk dëkk ci réew Gosen ci Arabi; ndax dayo la ci Ejipt bëpp kaw-kaw bu xar.

47

Yàlla Yusuf ag na, wante xabar na Farawun, ne: sama baay, ak sama rakk yi, ak ñaw yi, ak nag yi ñoom, ak lépp lu ñoom, ñëw nañu ci réew Kanaan; te gis, nekk nañu ci réew Gosen. Ci biir mag-yi am, mooy jël juróom góor, te fay leen ci kanam Farawóon. Te Farawun naan ci mbokk Yusuf yi, Lan la ngeen liggéey? Te ñu naan ci Farawun, kaw yu xar yi la ñu sa doom yi, ak nun ak seen baay yi. Ñu naan ci Farawóon, nu jëkk ci réew bi ñu ñëw, ndax amul meew yu bëgg-bëgg yi ñi jëkkaale yu am, ndax nguur gi am doole ci réew Kanaana; leegi kon dinañu dëkk ci réew Gosen. Faraaw wax na ci Yusuf, Ñu nëbb ci réew Goshen; waaye su fekkee nga xam ne am na ci ñoom nit ñu baax, yëgle leen boroom sama ñaw. Ñëwoon nañu ci Esipt ci Yusuf, Yakub ak doom-gór yi am, te Farawun, boroom réew bu Esipt, dégg na. Te Farawun naan ko Yusuf, mu ngi ne, sa baay, ak sa rakk yi, ñëw nañu ci sa yoon. Xool, réew Egipt bi nekk ci kanam sa; ci réew bu gën gëna bees, doxal sa baay ak sa mag yi. Yusuf dafa agsi Yakuba baay am, te dafa ko takk ci kanam Farawun, te Yakuba dafa barkeel Farawun. Pharaon naan na Yaakub, ñaata at yu fan ci sa bakkan? Te Yakub wax na Farawun, ay bés yi ci at yi ci sama dundéelu, ñuy ma dundéelu,

téeméeréel fukk ak ñetti fukk at; tuuti te bon la ay bés yi ci at yi ci sama dundéelu; amuñu ñu jot ci ay bés yi ci at yi ci dundéelu sama baay yi, ñuy ñu dundéelu ci yéen bés yi. Te Yakuba barke Farawun, génne ci biir am. Te Yusuf dimbali baay am ak rakk am yi, te joxe leen taatu ci réew Esipt, ci réew bu gën a baax bi, ci réew Ramsès, ni Farawun laaj na ko. Te Yusuf dafa jënd céeb ba ci sama baay, ak ci sama rakk yi, ak ci lépp kër gu sama baay am, céeb, bu njëkk ci yaram. Céebu amul te ci lépp réew bi, ndax naange bi gën na am doole; te réew Esipt bi ak réew Kanaan bi des nañu ci naange bi. Yusuf dafa teg ci benn bépp xaalis bi ñu gis ci réew Esipt ak ci réew Kanaana, ci céebu bi ñu ngi jënd, te dafa joxe leen céebu, te Yusuf dafa indil bépp xaalis bi ci kër Farawun. Te bépp xaalis bi jëkk ci réew Egipt ak ci réew Kanaana; waaye yëpp ñu Egipt ñëw ci Yusuf, naan leen, jox nu mburu, te lu tax dinanu dee ci kanam? Xaalis bi tàmbalee na, ndax xaalis bi mujj na ci sunu loxo. Yusuf wax nañu ko leen, yeneen seen ñaw yi, te dinaa jox leen mburu, ci bëccëg seen ñaw yi, su fekkee seen xaalis bi jeex na. Ñu indil seen mbootaay ci Yusuf, te Yusuf joxe leen mburu ci ëllëg seen fasu, ak ci ëllëg seen xar, ak ci ëllëg seen nag, ak ci ëllëg seen mbaam, te mu lekkaloo leen ak mburu ci ëllëg lépp seen mbootaay ci at boobu. At bi génn gi génne, te ñëw nañu ci kanamu at bi ñaareelu bi, te wax nañu ko, ndax bañu rëy ci biir boroom bu ñu? Bu ndaw xaalis-biru ñu parewul, ak ay salum ñu am ak ay ñaw ci yaw boroom bi, ak amul dara ñu des ci kanam boroom ñu, waaye kenn dara ñu am mooy bakkan ñu ak suuf ñu, ndax du ñu dee ci kanam yaw, ak suuf bi amul góor, jënd ñu ak suuf ñu ci wàllu mburu, ak dinañu ñu ak suuf ñu jëkkër Farawóon; jox ñu gënn,

ndax ñu wëcc, ak ñu dundë ak du ñu dee, ak suuf bi dinañu ko amul góor. Te Yusuf jënd lépp suuf yi Ejipt yi ngir Farawun; ndax ñu ngi Ejipt yi jaay suuf yi ñoom ngir Farawun; ndax naaw bi gën a tànn leen; te suuf bi jàppale Farawun. Te nit ñi dafa ko jëfandikoo ci doom, dale ci bëj-bëj yu Egipt ba bëj-bëj, te wante loxo bu sarét yi rekk; Yusufa amul ko; ndax Farawun defa jox sarét yi tëral, te ñu ngi lekk tëral bi, bi Farawun joxoon leen; ndax loolu ñu jaynduwul loxo-yi. Yusuf wax na ci ñépp Ejiptiyaan yi, xool, maa ngi jàpp leen ak suuf seen tey ngir Farawun; jëlleen seen bopp gënn, te tànnleen suuf bi. Te dina am récolte bi, te dinga jox ñaareelu-juróom bi ci Faraawu, waaye ñeenti yépp bi dina am yeen yéeneen ci graine bi ci suuf si, te ci lekk bi ci yeen, te ci ñépp yi nekk ci kër yi yeen. Te ñu ne, yaa ngi fay sañ nu; ñu gis barkeel ci kanam bu buur bi ñu, te ñu dinañu nekk doom yi Farawoon. Te Yusuf defal leen ay leer ba ñu jot ci bés bii, ci réew Esipt ngir Farawun joxe juróom-ñeent, te réew yi seriñ yi rekk; du Farawun la. Israël dagg ci réew Egipt ci réew Goshen, te ñu hérite ci kanamu, te ñu yokk te ñu bari lool. Yaakub dafa nékk ci réew Esipt fukk ak juróom ñaar at, te ay fan yu Yaakub ci dundu am téeméer ak ñeent-fukk ak juróom ñaar at. Ay bés yi faneen ci bés Israël bu dee; te mu woo doom am Yusuf, te wax ko, su fekkee jàppee gëstu-gàllu ci biir sa bët, dox sa loxo ci biir sama ránk, te def ma yërmande, te dëgg, ngir bul ma nàcc ci Esipt; Waaye dinaa nëlaw ak sama baay yi; te dinaa jël ma ci Esipt, te dinaa nàcc ma ci seen nàcc; te mu wax, man dinaa def ni sa baat. Mu naan te wax, Laj ma; te mu ko laj; te Israel dëgg ci kaw bët bu mu am.

48

Xamoon na ci biir ay waxin yi, te wax nañu ko Yusuf, ne baay am feebar; te mu jël ñaari doom goor am yi, Manase ak Efrayim, dem na fa Yakub. Wax nañu ko wax ci Yaakub, ngeen ngi ne, xool, sa doom Yusuf dafa ngi ñëw ci yaw; te Israayil dafa am doole, topp na ci teere bi. Te Yaakub naan Yusuf, sama Yaw gis ma ci Luz ci réew Kanaan, te barkeel na ma, te naan ma, xool, man dinaa yokk la, te dinaa des la, te dinaa def la bokk yi ci mbokk yi, te dinaa jox la réew bii, te sa rëy bi ci sa bakkan, ngir mbir bu am saa. Leegi loolu ñaari doom yi sa yi, yi ñu am ci réew Ejipt ba ma ñëw ci sa kanam ci Ejipt, dama koy am, Efrayim ak Manase; ni Ruben ak Simeon, dañuy ma ko doon. Waaye doom yi, ñu nga ame ci ginnaaw yooyu, dinañu nekk ci tur wi mag bokk yi, dinañu woy ci tur yooyu. Waaye man, ci sama njëkk ci Mesopotami ci Siri, Raxel sa yaay dee na ci réew Kanaan, ci sama ñëw-ñëw ci bëccëg mburu Xabrata ci réew bi, ngir ñëw Efrata; te sama santu ko ci yoon wi ci bëccëg mburu bi; loolu mooy Betleyem. Bu Israayiil gis doom yi Yuusuf, wax na, kan ngeen yi yow? Yusuf wax na ko baay am, Doom yi sama ñooy, ñuy Yalla jox ma fi. Te Yaakub ne: yóbbu leen ma, ngir ma ngi leen barkeel. Bët yi Israel dañu dof ci barke gi, te mënul gis; te mu ñu jëkk ci boppam, te mu ñu bëgg, te mu ñu tëral. Te Israayil naan ko Yusuf, xool na kanam gisul sa kanam, te xool na Yàlla wane ma itam sa rëy. Te Yusuf génne leen ci bëñ-bëñ am, te ñu nianal ko ci kanam ci suuf. Yóbbu Yusuf ñaari doom yi am, Efrayim ci loxo ñaame, ci canam ñaame bu Israel, te Manase ci

canam ñaame, ci loxo ñaame bu Israel, yóbbu leen jëkk ko. Israayil dafa yaatal loxo bu njëkk bi, dafa ko doon ci bopp Efrayim, ndax kenn kii moo gën ndaw, te loxo bu caam ci bopp Manaase, dafa wañi loxo yi. Te mu ñaan leen barke, te mu ne, Yàlla, bu sama baay yi bëgg ci kanam am, Ibraahiima ak Ishaaka, Yàlla bu ma lekk ci sama ndaw ba ñëw ci bés bii, Kilifa bu ma dimbali ci yépp yéen yu bon yi, barkeel xale yii; te tur na ci ñoom sama tur, ak tur yi sama baay yi Ibraahiima ak Ishaaka; te ñu bari ci ñu am lu bari lool ci suuf si. Gis na Yusuf ne baay am dafa doon daanu loxo ñaari am ci bopp Efrayim, rafet na ko ci biir, te Yusuf jappale na loxo baay am ngir yóbbu ko ci bopp Efrayim di des ci bopp Manase. Yusuf wax na ci baay am, waaye baay deedeet moo mel, ndax kii mooy mag bi ñu jëkk, topp sa loxo ñaari ci bopp am. Te bëggul, waaye mu ne, xam naa, doom, xam naa; te moom bëna am ci mbooloo, te moom bëna yëkkat; waaye mag bi ndaw bi dafa gën ka mooy, te nataal am dina am ci bari limu réew yi. Te mu ngi leen barkeel ci bés boobu, mu ngi wax, ci yéen lañu Israayil barkeel, ñu ngi wax, na Yàlla def la ni Efrayim ak ni Manase; te mu ngi Efrayim dox ci kanam Manase. Israayil wax na Yusuf, xool, ma ngi dee; te Yaalag dina am ak yeen, te dina dellu yeen ci reew baay-baay yeen bi. Waaye man dama la jox Sikem bu jaadu ci say mbokk yi, bii ma jappee ci loxo yu Amorit yi ak sama paka ak sama nday.

49

Yàqub woo na doomam yi, te ne leen: Dajeleen, ngir ma yégal

leen li dina leen dal ci bés yu mujj yi. Tawee ngeen, te degleel ma, doom yi Yaakub; degleel Israayil, degleel seen baay. Reuben, mag-ñépp bu njëkk bi ama, yaw doole ama, ak tambali ci doom yam, mag bu gëna yàqu, te mag bu gëna bëgg sa bopp. Nga jàll ci seen ñi, ni ndox la, bul takk, ndax nga yàgg ci nëg bi sa baay; ba leegi nga sax nëg bi, fi nga yàgg. Simeon ak Levi, mag yi, ñu jeex ñaaw ci biir ñoom; Sama fit bu bañ duggal ci diwan ñoom, ak sama bët yi bu bañ xeex ci mbooloo ñoom; ndax ci seen xol-xol ñu rey nit ñi, ak ci seen bëgg-bëgg ñu tëj-tëj mbaam bi. Bàyyi na seen xeex, ndax dafa am solo; ak seen xeex, ndax dafa gàtt; dinaa leen ñeexal ci Yaakub, te dinaa leen saamp ci Israayil. Juda, sa rakk ñu ngi woyyi la, sa loxo ñu ngi teg ci biir sa jabar yi, ay doom sa baay ñu ngi woyyi la. Góor-gaynde bu Juda; ci réew, doom sama, yow yékkati; yow lal te nelaw ni gaynde te ni góor-gaynde; kan la wara ko yéegal? Boroom bu bari dañu wara jàpp ci Juda, ak kenn ku ngi toog ci biir mbootaay am, ba nañu jëkk li mu yagg ci boppam; te moom mooy xelaat àdduna yi. Mu ngi tëj polus am ci benn taan, ak mu tëj polus bu ñaay am ci benn helix, dina feccal ndëkete am ci vin, ak dina feccal rad am ci deret raisin. Bët yi mu am dañuy am njariñ ci gannaaw vin, te weex yi mu am dañuy weex ci gannaaw meew. Zebulun dina nëbb ci kàddu géej, ak moom beneen dina nëbb ci kaw port yu xalis yi, te dina tàll ba Sidon. Issachar bëgg na lu baax, di noppal ci biir ay xaalis yi. Te gis dalal bi ne rafet na, te gis suuf si ne nduul na, dafa doon samp sàmm am ci liggéey bu yàqu, te dafa jàpp ko góor bu liggéey ci suuf. Dan dinaa juge nit ñi am, ni lu mel ni benn liggéey ci Israël. Te Daan dina am bënn jaan ci yoon wi, topp ci yërmande wi, feccante tànk fas bi, te mbëggeel fas bi

dina daw ci ginnaaw, daal ci njëkk Boroom bi. Gad, benn kaw bu pirate yi dina ko sàcc; waaye moom itam dina ko sàcc ci tànk. Asher, mburu am ngi ñëw, ñam bi; te moom dinaa jox yéene ci ay boroom. Naphtali daañu bu yomb la, mu di jox rafet ci doom yi. Doom bu yokk Yusuf, doom bu yokk sama bu nit ñi ragal, doom sama bu ndaw ci yépp; dellu ci man. Ci kuy, bu ñu ngi xam-xam ci benn, ñu ngi tuugantu ko, te boroom yi ñu ñëw ñu ngi amul lu tax ci moom. Te ñu fessal ak doole bant yi ñoom, te ñu wuutu simbi yi ci loxo yi ak loxo ñoom, ndax loxo bu mag bu Yaakub; fii mooy ku gën Israel ci biir Yàlla bu sa baay. Te Yàlla ama di la dimbali, te barkeel na la barkeel assamaan bu jóge ci kanam, te barkeel suuf bu am lépp, ndax barkeel nopp yi ak benn yi, barkeel baay am ak ndeey am; gën na ci barkeel tundu yi bu dëgër, te ci barkeel tuuti yi bu yàgg la jàpp; dañuy jëkk ci bopp Yusuf, te ci kaw bi mu naan mag ñi ci mag ñoom.
Benjamin bokk na ci buki njool bu gëna lekk, ci suba dafa di lekk ba leegi, te ci ngoon dafa jox lekk. Ñépp yépp yi doom yi Yaakub fukk ak ñaar; te yépp yii wax nañu ko baay-am; te barkeel na ñu ko; ñepp benn ci diggante barkeel bi moom barkeel na ko. Te wax na leen, man dinaa duggal ci sama mbokk; asuleen ma ak sama baay yi ci bët bi, bi nekk ci gox gu Efron Xetaay, ci bët bu ñaari, bu jëkk Mamre, ci réew Kanaan, bi Ibraahiima jënd bët bi ci biir Efron Xetaay ngir jëfandikoo jamonoy. Foofu ñu aas Ibraahiima ak Saara, jabar am; foofu ñu aas Isiyaaka ak Rebeka, jabar am; foofu ñu aas Leya; ci mbir loolu bu njëkk ak pëlëg bi nekk ci moom, ci biir doom yi Xet. Te Yaakub noppi waxtaan ak doom-gór yi am, te yóbbu tànk yi ci digg bi, dee na, te yokk na ak mbokk am.

50

Te Yusuf daldi ci kanam baay am, ñaan na ci kanam bi, te mbëccël na ko. Te Yusuf yónnee ñi ñu dimbali, ñi ñu tànn, mu tànn baay am, te ñi ñu tànn yi tànn Israayil. Te ñu fecc ñaari fukk fan ci moom, ndax noonu la ñu jëkk ay fan yu amal, te Esipt ñaanoon ko ñetti fukk fan. Bu ayub réew yi ñëw, Yusuf wax ak ay boroom-buur bu Faraawun, ne, su fekkee ne jàppee njaboot ci kanam yéen, waxale ma ci noppi Faraawun, ne, sama baay waxoon ma lëkkalook, ne, ci sa-njaboot bi, bu ma tootal ma ci réew Kanaan, fii nga ma rëdd; leegi kon, dama dem; dinaa rëdd sama baay, te dinaa dellu. Te Faraawun waxoon Yusuf, dem, rëdd sa baay, ni mu la waxoon lëkkalook. Te Yusuf dem na askan ndax mu asko baay am; te ñu dem na ak moom ñépp yépp xale yi Firawn, ak mag-mag yi kër gam, ak ñépp mag-mag yi réew Egupt, ak ñépp nit ñi ci kër gi Yusuf, ak mag yi moom, ak ñépp kër gi baay am, ak mbokk am; te xar yi, ak ñaw yi, ñu ko fay ci réew Goshen. Te ñu ngi dem ak moom te ay gaalaw te ay mbëggëël, te camp bi nekk mag lool. Te ñu jëge ci gànnaar Atad, bi nekk ci waaUrdun, te ñu noppale ko noppaleem bu mag te bu baax lool, te mu def noppale ba baay am ci juróom-ñeent fan. Te ñiy dëkk ci réew Kanaana gis nañu ñaan bi ci sàcc Atad, te wax nañu, ñaan bii moo gën mag ci Ejiptiyen yi; ndax loolu tudd na tur bi, Ñaan bu Ejipt, bi nekk ci bëj-gànnaaru Urdun. Te doom yi defañu ko konkon. Te doom yi am ko jël ci réew Kanaana, te ñu santu ko ci bëñ bi ñaari, bi Ibraahiima jënd bëñ bi ci jëfandikoo jamonoy ci biir Efroon bu Xetaay, ci kanam Mamre. Te Yusuf

dellu ci Esipt, yaw ak mag-yi am ak ñi ñëw ak moom ngir aas baay-am. Bi gisoon ñu mag yi Yusuf, ndax dee na baay-am, wax nañu, amul Yusuf sonn nu bañ, te jël-leen nu ñépp yoon yi bon yi, ñu wone ci moom. Ak bu ñu ñëw ci Yusuf, ñu naan, sa baay la wax ni mu wàcc ko ci kanam mu dee, mu naan, noonu la leen wax Yusuf: bàyyi leen li ñu ñaaw ak li ñu jëm, ndax dëgg-dëgg la ñu wone yàqu ci yow; te leegi jël li ñu ñaaw ci jëfandikkat yi Yàlla yu sa baay; te Yusuf ñaan bu ñu ngi wax ci moom. Te bu ñu ñëwoon ca boppam ñu naan, yii ñu ñoo sa jëfandikukat yi. Te Yusuf naan leen, bul agsi, ndax Yalla la ma am. Yéen daan jëfandikoo ci sama biir ci lu bon, waaye Yaw daan jëfandikoo ci sama biir ci lu baax, ngir mu mën woon ni léegi, te nit yu bari gën a lekk. Te wax na leen, bul ragal; man dinaa leen wacce, ak ay kër yi leen; te noppi na leen, te wax na ci bëpp-saa leen. Te Yusuf dëkk ci Esipt, yow ak mag-yi am ak mbokk-u kër bu bëri baay am, te Yusuf dund at téeméer fukk ak juróom ñaar. Te Yusuf gis doom yu Efrayim, ba ci njëteel yoon; te doom yi Makir, doom bu Manase, ñu ñew ci tànk yi Yusuf. Te Yusuf naan ci rakk-kaay yi ne, dafa naan, man dinaa dee; waaye Yaasin dina leen yaasin, te dina leen jëkk ci réew bii ngir leen jëkkal ci réew bi Yaasin layoon ci njabootaay ñu, Ibraahiim, te Ishaak, te Yaakub. Te Yusuf waxoon nañu laa ci bët doom yi Israël, mu ngi ne, ci yërmandeem bi Yaayu Boroom bi dinaa la yërmandee, te dinañu leen jël sama yàq yi fi ak leen. Te Yusuf dee ci at bu njëkk fukk ak fukk, te ñu seddale ko, te ñu tëj ko ci saayaa bi ci Esipt.

Éksood

1

Yii ngeen yi tur yi ci doom yi Israël yi ñu dugg ci Egipt ci benn waxtu ak Yakub baay-am, ñepp ak mbokk-am lépp dugg nañu. Ruben, Simeyoon, Lewi, Yuda, Isakar, Sabulon, Benyamen, Dan, ak Neftali, Gad, ak Aser. Joseph maar jëkk ci Egipt, te yëpp boppam yi ci Yakub jëkk juróom-ñeent-fukk ak juróom. Dee na waaye Joseph, ak ñépp ñoom rakk am, ak lépp bi ginnaaw boobu. Waaye doom yi Israël yokk, te bari, te bees, te am doole bëri bëri, te suuf bi bari ñoom. Boroom bu bees bi ñëw ci Egipt, kuy xam Yusuf. Mu naan ci réew am uy xool, xoolal mbooleem yi doomub Israel ñu bari yoon, te ñu baax ci ñu. Ñëw donc, nu xam-xam leen, ndax bu ñu bari, te bu bëgg-bëgg jàpp leen njëkk, dañu leen yokk ak ay jàmm-jàmm, te bu ñu ngi jàpp leen, dañu ñëw ci réew bi. Te mu jël leen ay boroom liggéey, ngir ñu naan leen ci liggéey yi. Te ñu toog ay dëkk yu gëm ngir Farawun, Peitho ak Ramesès ak On, bu nekk dëkk bu Njël. Ndax ci li ñu ngi ko ñaan di jëfandikoo yoon, loolu mooy li ñu ngi yaatu bari bari, te ñu ngi am doole bu mag bu mag, te ñu ngi Ejipt yi di bañ ci xol

ci doom yi Israayil yi. Ejipt yi dañu ñaan doom yi Israayil ci doole. Te ñu ngi afflicting ñoom ci life ci liggéey yu gatt, ci mud te ci brick making, te ci bépp liggéey yi ci ginnaaw, selon bépp liggéey, yu ñu enslaved leen ak force. Te boroom bu Esipt wax ci ay sàggkat yi ñu Ebre yi, benn ci ñoom tudd na Sefora, te tudd bu ñaareelu mooy Pua. Te wax na, bu ngeen sàggkat jigéen yi ñu Ebre yi, te ñu ngi ci jiitu, su nekk ni góor la, fayalu ko; su nekk ni jigéen la, dimbali ko. Yi ñu jëkkër yi ragal Yalla, te ñu defees li boroom réew Egipt wax nañu ko, te ñu gëna yërmandé yi góor yi. Waaye boroom bu Egipt woo na yëg yi, te wax nañu ko: Lan la ngeen def li lii, te ngeen gëna yaram yi? Ñu naan te ay sàcc yi ci Farawóon, dëkk bu jëkk ci jigéen yi Egipt yi jigéen yu Ebre yi, ndax dañu juddu gëna wàcc ci sàcc yi dugg, te dañu juddu. Yàlla def-na baax ci ay sage-femmes yi, te ay mbokk mi bees-na, te ñu am-na doole bu mag lool. Ndax te xam-xam yi ñu boole Yàlla, ñu defal seen bopp kër yi. Pharaoh commanded benn góor gi ñépp, mu naan: benn góor bu ñu jàpp ci Hebrews yi, jëfal ko ci ndox mi, te benn jigéen bu ñu jàpp, waxal ko ngir mu dund.

2

Amoon na kenn ku nekk ci liñu Lewi, ku jël ci doom-jigéen yu Lewi. Te ci biir golo jàpp, te juddu góor, te ndax ñu gis ne rafet na, ñu nëbb ko weer ñett. Ndax bu ñu xamul ne ñu mënul ko nëbb ci kaw, yaay bi jël na pañña bu, te duggal ko bitim ak goudron, te doxal xale bi ci biir, te daf ko am ci ñaari géej bi ci kaw ndox mi. Ndey am di xool ci kanam ngir xam li muy am.

Doom-jigéen Farawóon jënd na ngir sànk ci ndox gi, te jigéen-jëkkër yi am na ñu ngi dox ci kaw ndox gi. Gis na pañña bi ci làq bi, yónne na jigéen-jëkkër bi, te jël na ko. Bu ubbi, gis na doom bu daw ci biir paanye bi, te doom ju jigéen bu Farawóon ñaan na ko, te ne na, doom yu Ebre yo lañu bokk mooy këram. Te rakk bi mu ngi am ne doom bu jigéen bi Farawun, bëgg nga ma woo benn jigéen bu ngi yëm ci Ebre yi, te dina yëm xale bi la xale bi? Doom ju jigéen bu Faraaw la wax, Dem; te ndaw ji ñëw na woo waxal ndey xale bi. Doom bu jëkkër Farawóon wax na ci kanaam, Tëral ma xale bii, te noonal ma ko, man dinaa jox la sariit. Jël na jigéen ji xale bi, te noonal na ko. Bi xale bi mag na te yëg na, mu indil ko ci doom ju jigéen bu Farawun, te mu nekk ko doom ju góor; mu tudd tur bi Musa, mu naan, jëloon naa ko ci ndox bi. Dajale na te ci ay fan yu bari yooyu, Musa bu mag ci yoon, génn na dem ci mbokk am yi doomub Israayil. Ci xam-xam liggéey bu yàgg bi ñu ngi def, gis na benn nit Ejipt bu ngi doy benn Ebre, ci mbokk am yi doomub Israayil. Mu ngi xool ci benn bënn kaw te benn bënn kaw, du gis ku ñu ñu, te mu ngi dajale Ejipti-yi, mu ngi nëbb ko ci suuf-si. Génn gi waaye bés bi ñaareelu, gis ñaar góor Ebre ñu ngi xeex, te wax ci kuy def dëgg: Ndax lu tax yaw doy ragal mbokk mi? Waaye mu naan, kan la jëfandikoo boroom ak juge ci seen kaw? Amul bëgg nga rey ma, ni nga rey-oon démb Ejipsiyen bi? Waaye Musa ragal, te wax na, su fekkee ni loolu, xam-xam bii gëna wone. Farawóon dégg na baat bii, te dafa seet ñaan Musa. Muusaa dem ci kanam Farawóon, te dëkk ci réew Madiyaan; te mu soo jëkk ci réew Madiyaan, mu tooy ci kaw puits bi. Sarax bi Madian am na juróom-ñeent doom-ju-jigéen, ñu ngi yàlla yow yi baay-am Yetro.

Bu ñu ñëwee, ñu ngi tase ndox ba ñu feeñ seen, ngir naan yow yi baay-am Yetro. Bi ñu ñëw, yëf yi dañu leen gis, waaye Musa bi mu toog dafa leen dimbali, te dafa ndox teg leen, te dafa yàq xar yi ñu. Ñu ñëw te ci Raguel, boppam bu ñu, mu naan ko leen: Lu tax ñu yagg ci ñëw bi leegi? Ñu ñu te wax: Góor gu Egipt bi dafa nu dimbali ci ay gardiyan, te dafa nu teg ndox, te dafa naan xar yi ñu. Mu naan ci doom-ju-jigéen yi am, te fan la nekk? Te lu tax ngeen faale nit ki? Wooyalal ko kon, ndax mu lekk mburu. Muusaa dafay dëkk ci biir góor gi, te góor gi joxe ko Sefora, doom ju jigéen am, ngir jabar. Ci biir ndey bi, jigéen ji am ci biir, joge benn doom góor, te Musa tudd sant bi ne Gershom, ne: Ndax maa ngi tudd ci réew wu ñu ñu. Bi ci ginaaw ak yépp ci ay fan ay bari yépp yooyu, boroom bu Esipt dee na, te ñoom yi Israayil njaaxal ñu ci ay liggéey, te ñu woy, te yéeg bu ñoom yéeg na ci Yàlla ci ay liggéey. Yàlla dëggoon seen ñaan, te Yàlla fàttewoon seen àllal bu mu jëfandikoo ak Abraham, ak Isaac, ak Jacob. Yàlla gis doom yi Israël, te ñu ko xamante.

3

Te Musa dafa ngi yàgg yaw yi Yetro, mag-seen am, sëriñ Madyan bi, te dafa ngi yàgg yaw yi ci biir ngaañ bi, te dafa ngi ñëw ci tundu Koreb bi. Gisee na ko te Kilifa bu Boroom bi ci safara bu dënd ci biir suuf bi, te gis na ne suuf bi dafa dënd ci safara, waaye suuf bi dënduwul. Musa wax na, Jëm na ma gis seen bi mag bii, ndax suuf bi toñ-toñ-ul. Ndax bi Boroom gis ne mu ngi jëkk ci wone, Boroom wëy ko ci biir suuf bi, ne: Musa, Musa, ba

mu ne: Lan la? Waaye mu naan, bul jëkk fi; wóor sa naat ci sa tànk, ndax bii bàkkan. Ci li nga toog, suuf bu bees la. Te xëy ne, man ngi Yàlla bu baay ga, Yàlla bu Abraham, ak Yàlla bu Isaac, ak Yàlla bu Jacob. Waaye Musa rëdd na ñaari kanam, ndax mu ragal xool ci Yàlla. Boroom bi wax na ci Musa, gis naa gis naa dëgër bu njool bu sama nit ñi ci Esipt, te dégg naa ñaari cey yi ñu ngi woy ci seen boroom liggéey yi, xam naa ndax metit yi ñu am, te disee naa ngir feccal leen ci loxo yu Esipt yi, te génn leen ci réew boobu, te indil leen ci réew bu baax te bari, ci réew bu ngi takk meew ak tam, ci bëccëg bu Kanaana yi, ak Xet yi, ak Amor yi, ak Ferese yi, ak Girgasi yi, ak Evi yi, ak Jebusi yi. Te léegi, yéene yi ñu doom Israayil yi nekk nañu jëm ma, te gis naa noppaliku bi ñu Ejipt yi ngi noppali leen. Te léegi njëkk, dinaa la yónne ci Farawóon, buur bu Ejipt, te dinaa génne ndaw am, xalaat am, yënu Israayil, ci réew bu Ejipt. Te Musa waxoon na Yàlla, Kan la ma mën a nekk man, ndax dinaa dem ci Farawóon, buur bu Esipt, te dinaa génn ci suuf xale yi bu Israayil ci réew mi bu Esipt? Yalla wax na Musa, ne: Dinaa nekk ak yow, te bii nga ci tànneef bi ne maa ngi la yónnee, ci bi nga genn mbooloo ma ci Egipt, te dinañu jëfandikoo Yalla ci tund bii. Te Musa ne ci Yàlla, xool ma ngi dem ci biir doomub Israel, te dinaa ko wax ne, Yàlla bu baayu sunuy baay yonneewoon naa ma ci yeen; dinañu ma laaj ne, lan la tudd? Lan laa wax ci seen boppam? Te Yàlla wax ci Musa ne, Maa ngi Kuy Nekk, te wax ne, Konaa la war a wax ci doom yi Israël, Kuy Nekk yónnee ma ci yéen. Te Yàlla wax na ci kanam ci Musa, konkon nga wax ci doom yi Israël: Boroom bi, Yàlla bu baay-baay yi ñu, Yàlla bu Abraham, te Yàlla bu Isaac, te Yàlla bu Yakub, yónne na ma ci yéen. Bii maa ngi sama tur bu

yéem sa yéem, te xarit bu yoon yi ci yoon yi. Bi ñëw kon, bokk seen njëkk-yi ci mbooloo yi ñu mag ci doom yi Israël, te nga wax ci ñoom: Boroom bi, Yàlla bu baay-baay yi ñu ñëw, jëkkër ma, Yàlla bu Abraham, ak Yàlla bu Isaac, ak Yàlla bu Jacob, di wax: Ci gëstu-gëstu, maa ngi leen gëstu, ak lépp li ñu am ci leen ci Egipt. Te xam ne, dinaa la yobbu ci biir-biir bu Ejipt yi, ci réew yi Kanaana yi, ak Xet yi, ak Amor yi, ak Ferese yi, ak Girgase yi, ak Xiwi yi, ak Jebuse yi, ci réew bu meew mëlëk ak tam. Te ñu dégg sa baat, te yow ak njëmbëlu Israël dinañu dugg ci Farawun, buur bu Ejipt, te dinaa ko wax ne: Yàlla bu Ebre yi wees na nu, kon dinañu dem yoon ñetti fan ci ñaaw ngir nu sàcc ci Yàlla bu ñu. Waaye man xam ne Farawoon, boroom réew bu Ejipt, dinañu ko wara jël leen dem, su fekkee dafa amul loxo bu baax. Te ci tànnal sa loxo, dinaa rëy Ejipt yi ci ay mbëkëte yépp yama, yu maa ngi def ci ñoom, te ci gannaaw yooyu, dinaa la yónnee. Te dinaa jox mbokk ci kanam ndimbalante yi ci kanam Ejiptiyen yi; te bu ngeen démee, dinaa ngeen dem ak loxo yu tuuti. Waaye jigéen bi dina laaj ci mbokk ci sama nit ñu jëkk ak nit ñu dëkk ci biir kër gi, ay mbotaay ñu am werr ak ay mbotaay ñu am xar, ak yéene; te dinaa ngeen doon ko ci seen doom yi góor ak seen doom yi jigéen, te dinaa ngeen ñàkk Ejiptiyen yi.

4

Musa jàngal waaye te wax, su ñu amul jëf ci man, te ñu deggul baat bi sama, ñu ngi wax na ndax, Yàlla amul ci yàw, lan laa wax ci ñoom? Waxoon na ko Boroom bi, lan mooy lii ci loxo am nga?

Mu naan, Bant. Te mu ne, dañu ko ci suuf, te dañu ko ci suuf, te mu nekk bëy, te Musa daw ci moom. Te Boroom bi wax na ci Musa: Yóbbu sa loxo, te tëj sa bët ci ndaw bi. Mu yóbbu sa loxo, tëj na ndaw bi, te dafa jëkk bët ci loxo am. Ngir ñu gën a gëm la, ne Yàlla yu baay-baay yi am wone la, Yàlla bu Ibraahiima, ak Yàlla bu Isiyaaka, ak Yàlla bu Yaakuba. Boroom bi wax na ko benn kañ: Dugal sa loxo ci sa bët, te dugal na sa loxo ci sama bët, te jëkke na sa loxo ci sama bët, te sa loxo bi jëm na ni nëw. Te mu ne tuuti, dugal sa loxo ci sa biir, te mu dugal loxo ci biir am, te mu tolle ko ci biir am, te tuuti mu dellu ci nopp bu yaram bi am. Su fekkee te amul dëgg la yow, te amul dégg baat bu xët bi bu njëkk, dañuy dëgg la yow baat bu xët bi bu ñaareelu. Te dina am su fekkul ñu yomb la ci ñaari tànneef yii, wala su deglul ñu baat bu yaw, dinga jël ndox ci dex bi, te dinga tànn ko ci suuf bi, te ndox bi nga jël ci dex bi dina doxe deret ci suuf bi. Musa ne wax ci Boroom bi, Damay laaj, Boroom bi, duma gën bëgg ci ginnaaw bi walla ci ñetti fan bi, walla ci li jëkk nga tànn wax ak sa kër-ga, dama am baat bu gàtt te dama gëna tànnaat. Boroom bi waxoon na ci Musa, kan mooy joxe gemmiñ ci nit? Ak kan la def ku yagg ci dëgg ak ku mu, ku gis ak ku gëm? Ndax duma ma Yàlla bi? Te léegi, dem, te man dinaa ubbi sa gemmiñ, te dinaa jàng la li nga bëgg a wax. Te Musa ne, Dama la laaj, Boroom, teral beneen ku mën, kuy ngay di yónne. Ak bu Boroom bi am solo ci biir mbir ci Musa, mu ne, ndax Aaron mag sa rakk Lewit bi? Xam naa ne waxante wax na ko la yow; te xool, moom dinaa génn ngir rencontre ak yow, te bu ko gisee dinaa kontaan ci biir-am. Te nga wax ci kanaam, te nga jox sama baat ci gemmiñ am, te man dinaa ubbi sa gemmiñ ak gemmiñ am, te dinaa jàng leen

li ngeen def. Te moom nañu ko wax ci sa nit ñi, te moom dinañu nekk sa gemmiñ, yow te dinañu jëkk ko ci yoon yi ci Yalla. Te bët bi, bi nekk na serpent, dinga jël ci sa loxo, bi nga def ci moom ay signe yi. Muusaa dem na, te dellu ci Yetro boroom doom bu jëkker am, te naan na, dinaa dem te dellu ci rakk yam yi nekk ci Esipt, te gis ndax ñu ngi ci ngelaw ba leegi; te Yetro wax na ci Muusaa, dem ci jàmm; te ci gannaaw ay fan yu bari yooyu, boroom réew bu Esipt dee na. Boroom bi wax na ci Musa ci Madiam, Dem, génn ci Egipt, ndax ñépp ñu ngi seet sa bakkan dee nañu. Bi Musa jël jabar ji ak xale yi, mu des leen ci yoon yi, te mu dellu ci Esipt; te Musa jël bant bi mu jot ci Yalla ci loxo am. Boroom bi naan na Musa, bi nga dem te dellu ci Egipt, xool yépp ay reer yi ma jox ci loxo yi sa, def leen ci kanam Farawun, waaye man dinaa tëgg xol am, te du ko joxe ndaw yi. Yow te nga na wax ci Pharaon: Yépp yi Boroom bi wax, doom bu njëkk bu ma moy Israel. Maa ngi la wax te, yónne sama mbokk, ngir maa ngi ko liggéey. Su fekkee bëgg-ul yónne leen, xool na te, man dinaa rey sa doom, sa ñuul bu njëkk. Waaye am na ci yoon ci nit yi dalal bi, Kilifa bu Boroom bi rënkale na ak moom, te dafa xool bëgg a fas moom. Te Sefora jël na benn piyer, te dëgg na doom góor bu jëkk; te daldi na ci tànk yi, te wax na, dëgg bi ci dëgg bu jëkk bi tàgg na. Te mu dem ci biir moom, ndax mu ne, deret bi ci saare bi ci sama doom taxaw. Boroom bi waxoon na Aarun: Dem ngir topp Musa ci désert bi, te démoon na, te topp na ko ci tund bi bu Yalla, te noppale ñu. Te Musa wax na ci Aarun lépp ay baat yu Boroom bi mu koy yónne, ak lépp ay baat yu mu koy yóbbale. Musa ak Aarun demee, te ñu bokk liggéeykat yu mag yi ci doom yi Israël. Te Aaron wax ci bëpp erayam yépp yi, yu Yàlla wax ci

Musa, te def ay tànneef ci kanam mbooloo mi. Te ngir-yi yëkkat te bëgg-na-ñu, ndax Yàlla jëkk-na doom yi Israël, te gis-na seen tilim, te ngir-yi yëkkat te naan-na-ñu Yàlla.

5

Te ci ginnaaw yépp yi, Musa ak Aarun duggal ci biir Farawun, te wax ko ne, Boroom bi, Yàlla bu Israayil, dafa wax ni, yóbbuwul sama mbokk mi, ngir ñu naan ma sàcc ci ñaaw gi. Te Farawun ne: Kan la, man nañu deglug baat ba ak xalaat am ci biir sama bopp ngir yóbbu doom yi Israayil? Xammuma Boroom bi, te Israayil dinaa ko yónnewul. Te xam ne, Yàlla yu Ebre yi wees nañu, dañuy dem ndax loolu tuuru fan ci nit ñetti ci désert bi, ngir ñu sax Yàlla, Boroom bi, Yàlla yu ñu, bul fàtte dee walla rew ñu. Te boroom bi Ejipt wax nañu ko leen, lu tax Musa ak Aaroon dangaa yëkkat nit ñi ci liggéey yi? Démee, népp ku ci yéen, dem ci liggéey am. Te Farawoon ne wax, xool leegi nit ñi bari na, kon amul dara nu aréte leen ci liggéey yi. Farawóon naan ci yërmandékat yi ak sëriñ-bind yi, ne: amul nañu ko jox nit ñi paay ngir defar brik, ni mu ngi dem ci démb ak ñetti bés; waaye ñoom ñépp, ñu dem te ñu boole paay ñoom. Ak ci njëg ci dëkk ci brique yi, bu ñu def bësu bés, da nga ko jox leen, bul agsi dara. Ndax dañu am jamm, loolu mooy li tax dañu woy, ci wax: Nu jeex, te nu sacc ci Yàlla bu ñu. Amal yi nit ñi yi di ñu am solo, te ñu seet ci yéen, te ñu seetul ci baat yu ñuul. Ñi jëfandikukat ak ñi bind-bind dañuy yëgle-yëgle leen, te dañuy naan ci mbooloo mi, naan-naan: yii naan Farawóon, duma jox leen tuuti bu góor.

Yéen ngeen dem ñaan ci sa bopp tànn, fi ngeen gis, ndax dara ci sa liggéey dara. Te yoon nit ñi gis-gis ci réew bu bees Esipt ngir teg kalamaan ci asuura. Ñu ci ñi jëfandikukat yi waxoon leen, ne: Jeexal ñi liggéey yi ñi war ci bés bu nekk, ni mu mel ak te ñu joxe leen paay bi. Te ñu fas yi bind ci mbooloom yi doom yi Israël yi, yi ñu teral ci ñoom, ñu fas ñoom ci jëfandikukat yi Farawoon yi, ñu ngi ne, lan mooy ñu amul ñu jeexal yoon yi ñu wara def ci ligeey bu bëgg brik bi ni démb ak ñetti fan, ak bi tey? Duggal-leen te bind-bind yi aw xale yi Israël ñu woy ci Farawun, di ne: Lu tax yaw mu ngi def ni ci sa boroom-kër yi? Paay duñu ko jox sa surga yi, te dañuy wax nu ñu def brique bi, te xool, sa doom yi dañuy fay, kon da ngay jañ̃ñ sa mbokk mi. Te wax nañu leen: Dangeen yomb, yomb la ngeen. Ndax loolu la ngeen wax: Nañu dem, nañu sacc ci Yàlla ñu. Leegi donc, dem, liggéey, ndax paaka du ñu jox la, te liggeey bu bëgg ci brick bi nga war a jox. Ñuy gis te yi gramatiir yi ci doom yi Israël bopp ci yoon yi, ci wax: Amul ñuy des ci tollu brik bi ci bés bi. Ñu topp Musa ak Aaroon ci yoon yu ñu ngi ñëw ci topp leen, ci yoon yu ñu ngi génn ci biir Farawoon. Te ñu wax leen, na Yàlla gis yeen te yëgle, ndax danga ñu jàppale seen xalaat ñu ci kanam Farawoon, te ci kanam say yoon yi, jox pañe ci loxo mu reykat ñu. Muusa dellu te delloo ci Boroom bi, te wax na, dama laaj, Boroom; lan la nga ñàkk ndongo bii? Te lu tax la yónne ma? Ci jamano bu ma dem ca Faraaw ngir wax ci sa tur, mu ñaan ngir doom aadama yi, te du nga wutal sa doom aadama.

6

Te Boroom bi wax na ci Musa, leegi danga gis li ma ngi def ci Farawun, ndax ci loxo bu mag la ngi koy yónnee, te ci loxo bu yéex la ngi koy toxal ci réew am. Boroom bi dajaloo ak Musa, te wax ne ko, man naa Boroom bi. Te man jëkkale ko ci Abrahaam te Isak te Yakub, Yàlla bu nekk seen, te tur sama Boroom du ma wax lool ko ñoom. Te ma ngi defar sama àddiya ak ñoom, ngir jox ñoom réew yi Kanaana, réew bi ñu ngi tudd ci, te ñu ngi tudd ci. Te man dégg na jabar bu mag bu doom yi Israël yi, bu Égyptien yi ngi yàgg leen ci ndigël, te man fàtte na ci seen àlluwaal. Dem, dinaa wax ci doom yi Israël, ne, man naa Boroom; te dinaa génn leen ci doole Ejipt yi, te dinaa wuutal leen ci jëfandikoo bi, te dinaa jënd leen ci loxo bu gàtt te ci jugement bu mag; Te dinaa jël leen suma bopp leen mbooloo ma, te dinaa nekk seen Yàlla; te dinaa xam ne man naa Boroom Yàlla bu leen, kiy génn na leen ci doole Ejipt yi. Te dinaa agsi leen ci réew bi, ci mu ma tegal sama loxo ngir jox ko ci Abraham, ak Isaac, ak Jacob, te dinaa jox leen ko ci jamonoy, man Boroom bi. Musa wax na ci benn xam-xam yi doom yi Israël, waaye deggul nañu Musa ndax ndimbal u bët-bët, ak liggéey yi gëna yàqu. Boroom bi wax na ak Musa ne, dugg, wax ak Firawn buur bu Esipt, ngir mu yóbbu doom yi Israayil ci réew am. Wax na Musa ci kaw Yalla, ne, xool, doom yi Israayil deggul ma, te ndax kan la Farawun dina deglu ma? Waaye man, dama doy ñu nekk ku am xel. Boroom bi wax na ci Musa ak Aarun, te yóbbu ñu leen ci Faraon, buur bu Ejipt, ngir yónnewi doom yi Israayil ci réew mi Ejipt. Te yii ñooy boroom kër mbokk ñoom, doom yi Reuben, mag bu njëkk bi Israel: Enoch, ak Pallu, Hezron, ak Carmi. Loolu mooy mbokk mi Reuben. Doom yi

Simeon yi mooy: Jemuel, ak Jamin, ak Ehud, ak Jachin, ak Zohar, ak Saul bu jóge ci jigéen bu Canaan. Yépp yi mooy mbokk yi ci doom yi Simeon. Te yii tur yi ñu njiit doomam yi Lewi ci lu ñu jëkk ci mbokk: Gershon, Kohath, ak Merari, te at yi ci nguir Lewi téeméer fukk ak ñeent-juróom-ñaar. Te yii doom yi Gershon: Libni ak Shimei, ci kër mbokk yi ñu. Te doom Kohath, Amram, ak Izhar, Hebron, ak Uzziel, te ñeew ci dundu Kohath mooy téeméer ak fukk ak ñett ñeew. Te doom yi Merari: Mahli, ak Mushi. Yii ngiy kër yi ci mbokk yi Levi ci jëkkandoo ñoom. Te Amram jël Jochebed, doom jigéen mag rakk baay am, ngir mën jëkk am jabar, te mu jël ko Aaron ak Moses, ak Miriam, mag rakk ñoom. Te at ci dundu Amram, téeméer fukk ak ñeent ak ñaar at. Te doom-doom Izhar yi mooy Korah, ak Naphek, ak Zechri. Doom-doom Uzziel yi mooy Mishael, Elizaphan, ak Segrei. Aaroon jëkk na Elisabet, jigéen Aminadab, rakk Naasoon, mu ko jàpp jëkkër, te dafay jur ko Nadab, ak Abiud, ak Eleazar, ak Itamar. Doom yi Korah, Asir, ak Elkanah, ak Abiasar, yépp yaa ngi liñuy génération Korah. Ak Eleazar bi ci Aaron jënd ci jëntaale yi ci Phutiel jël ko jëkkër, te jël ko Phinehas. Yooyu yaa ngi tëraliin yi ci mbokk yi ci Lewit yi, ci lu njëkk ak liggéey yi ci ñoom. Bii mooy Aaron ak Musa, ñu Yalla wax leen ci ñoom mu jëfandikoo jënd doom yi Israël ci réew Egipt ak doole ñoom. Yooyu la ñu ngi waxtaan ak Firawn buur bu Esipt; te ñu gën a génne doom yi Israayil ci réew mi Esipt, moom Aaroon ak Muusa, ci bés bi Yalla wax ak Muusa ci réew mi Esipt. Te Boroom wax ak Musa, ne: Man laa Boroom, wax ak Farawun, buur bu Esipt, lépp li man di wax ak yaw. Te Musa ne wax ci kanam Yalla, xool na, man dafa ma am baat bu gëna ci wax, te

noonu Firawn dinaa ma deglu?

7

Te Borom bi wax ci Musa, mu ngi ne: xool, dama la jox Yàlla ci Farawun, te Aaron sa rakk bi dina jëkk sa kilifa. Yow te nga wax ko ci bëpp lool ci sa yaram ëmb yow jëfandikoo, te Aaron te sa rakk wax ci Pharaon, ngir yóbbu ñu ñoom Israël ci sa réew. Waaye maa ngi naa gën rënd bët bi Farawoon, te naa ëpp ay simb yam ak ay reer ci réew Ejipt. Te Pharaon dina wax ni dinañu ko dégg, te dinaa topp sama loxo ci Egipt, te dinaa génn ak sama doole sama mbokk, doom yi Israël, ci réew Egipt ak ñaan bu mag. Te ñépp yi Egyptien ñu ngi xam ne maa ngi Boroom, bi maa ngi tànn sama loxo ci Egypte, te dinaa génn yi doom Israël ci biir ñoom. Musa ak Aarun defar nañu ni Boroom bi fay ko leen, kon defar nañu. Musa am na juróom-ñeent at, te Aaron, mag-waa am, am na juróom-ñeent-ñett at, ba ñu waxee ak Pharaon. Te Yàlla wax na ci Musa ak Aarun, mu ngi wax, te su fekkee Faraana wax na ci yéen, mu ngi wax, joxal leen alama walla xayma, te yow dinaa wax Aarun sa mag, jël sa bàkkan, te doxal ko ci suuf ci kanam Faraana, te ci kanam ñi jëfandikkat yu mu am, te dinaa nekk jaan. Duggal te Musa ak Aarun ci kanam Farawon, ak yëf-yëf bu njëkk bi am, te dëkk nañu ci ni, ni Boroom bi waxtaan leen. Aarun dajal na bant bi ci kanam Farawon, ak ci kanam yëf-yëf bu njëkk bi am, te jàppandi na jaan. Waaye Faraaw woo ci benn soppi yi sophists yu Egipt ak yi sorcerers, te ñu def ak yi enchanters yu Egipt yi ak sorceries yu

ñoom ci njëkk bu mel ni. Te ñu dajale benn-benn bët bi ci ñoom, te ñu nekk bëy-gaynde, te bët bi Aaron naan yi ci ñoom bët yi. Te bëgg-bëgg bi Farawoon dafa gëna am doole, te deggul leen ñoom, ni Boroom bi fexe leen ko. Boroom bi naan na Musa, xol bu Farawun dafa tëgg ngir mu ñu jëlale nit ñi. Dem ci Farawóon ci suba, xool, mën na ko jënd ci ndox mi, te nga am na ko jëm ci bët bi ci ndox mi, te bàkkan bi mu soppi ci njan, nga jël ko ci loxo sa. Te nga wax ne ko: Boroom bi, Yalla bu Ebre yi yonnee ma ne ko, wax ne: yonnee sama mbokk mi, ngir ñu ma liggéey ci désert bi, te xool, déggul nga ba léegi. Yéeneeni yii Boroom bi di wax, ci bii nga xam ne man laa Boroom bi, xool laa, maa ngi rew ak bant bi ci loxo sama ci ndox bi ci dex bi, te dina soppi ci deret. Te jën yi ci ndox gi dinañu dee, te ndox gi dinañu tox, te Ejiptiyen yi du ñuy mën naan ndox ji ci ndox gi. Boroom bi wax na ak Musa, wax na Aaron, mag bi sa rakk: Jël bët bi sa loxo ci sa loxo, te yëkk sa loxo ci ndox yi Egipt, te ci géej yi ñu, te ci canal yi ñu, te ci marsh yi ñu, te ci bépp ndox bu ñu bokk, te dinañu nekk deret. Te nekk na deret ci bépp réew Egipt, ci garab yi ak ci penc yi. Te defoon nañu ci ni Musa ak Aarun, ni Boroom bi fay ko ci ñoom. Te yomb ci bant bi am, dëgg ndox bi ci dëkk bi ci kanam Farawon, te ci kanam jëfandikukat yi am. Te soppi lépp ndox bi ci dëkk bi ci deret. Te yéen yi yéen ci ndox mi dee nañu, te ndox mi taw na, te Ejiptiyaŋ yi mënuñu ñaan ndox ci ndox mi, te deret bi nekk na ci bépp réew Ejipti. Ñu def ni ñu ñu ak yeneen-yeneen yi ci Egipt yi ci jëfandikukaay yu ñu, te nduul Farawóon bi nduul, te bañ ko deglug ñu, ni mu wax Boroom bi. Dellu-woon, Farawóon duggal ci biir kër am, te du jëfandikoo xel am ci loolu itam. Ñépp ñi Ejipt yi ñu togg ci biir ndox bi, ngir ñu

naan ndox, waaye ñu mënuñu naan ndox ci ndox bi. Te ñu jeexee fukk fan, gannaaw bi Boroom doxee ndox bi. Boroom bi wax na ci Musa, dugg ci Farawon, te nga naan ko, yii mooy li Boroom bi wax, yónnee sama mbokk mi, ngir ñu ngi ma njaboot. Su nga bëgg-ul yóbbu fekk, xool, man dama doy lépp ay xët-xët yi am nga ak mbóot yi. Te ndox bi dina fott mbàmbulaañ, te ñu ci yéego, dañuy dugg ci kër yi sa, te ci biir pexe yu kër gu jàpp yi sa, te ci kanam yi sa, te ci kër yi jëfandikkat yi sa, te ci sa mbokk, te ci sa soow yu ngay tànn, te ci sa ceeb. Te ci sa yoon, te ci sa boroom-kër yi, te ci sa mbooloo mi, dinañu yëkk ay mbëtt yi.

8

Boroom bi wax na ci Musa, wax na ne Aaron sa rakk, yëkk ci sa loxo sa bàkkan bu gudde ci géej yi, ak ci yoonu ndox yi, ak ci ngelaw yi, te yóbbu ñombi yi. Te Aaroon yëkkati loxo ci ndox yi Egipt, te yëkkaloo ñombi yi, te ñombi bi daldi, te far réew Egipt bi. Ñu def te ci wàllu ci wàllu ak ñi enchanters yi ci Egyptiens yi ci sorceries yi ci ñoom, te ñu yóbbu grenouilles yi ci réew Egypte. Te Farawoon woo naan Musa ak Aarun, te a naan: Ñaan toog ci sama boppam ci Boroom bi, te moom na jël yéen yi ci sama boppam, te ci sama nit ñi, te dinaa ko yónni leen, te ñu naan sàcc ci Boroom bi. Musa wax na Farawoon: Teg sama yaram, jamano dama di sant ci sa yow, ak ci yow yu ñu jëfandikukat yi sa yow, ak ci yow yu ñu mbooloo sa yow, ngir rëy yu ñu mburu yi ci sa yow, ak ci sa yow yu ñu mbooloo sa yow, ak ci yow yu ñu kër yi seen yow. Waaye ci ndox yi rekk

lañu des. Mu naan, ci suba. Mu naan kenn, ni nga ko wax; ngir nga xam ne amul beneen waaye Yalla. Te dindi yi dinañu dindi ci sa, te ci kër yi ngeen, te ci naqar yi, te ci jëfandikkat yi sa, te ci askan wi sa, waaye ci ndox mi ñuy des. Génn-na waaye Musa ak Aaroon ci Farawoon, te wen-na Musa ci Boroom bi ci lu jëkk ak njool yi, ni mu ngi teg Farawoon. Boroom bi defoon na ni ko wax Musa, te mbóot yi dee nañu ci kër yi, ci mbind yi, ak ci caani yi. Te ñu teg ko ci benn tëgg yi tëgg yi, te réew bi tàng. Bu Farawóon gis ne dafa am njariñ, xol am gi tëgg na, te deggul-u-leen, ni Yàlla wax na ko. Boroom bi wax na ak Musa: Ma wax Aaron, yëngal sa loxo, jëfandikoo sa bàkkan, te wëcce mbàtt bi ci suuf si, te ñu doon ndiir ci nit ñi, te ci mala ñeent yoon yi, te ci réew Egipt bi lépp. Aaron dafa teg sa loxo ak sa garab, te dafa fay toppale suuf bi ci kanam, te ñemmeeku yi am na ci nit ñi, ak ci mala yi ñaari-ñent, te ci suuf bu nekk ci kanam, ñemmeeku yi am na. Ñu def ak ndax ci waa ni ak ñi jëfandikukat yi ak ñi jëfandikaat yu bari ñu def benn, jënd ci biir ñi ñaaw yi, waaye amul dara ñu mën. Ñaaw yi nekk ci biir nit ñi, ak ci biir mala ñeent yi. Ñu wax ndax ñoom yu am xam-xam yi ci Farawóon, Baaraam Yàlla la li, te teg na xol Farawóon, te déggul leen, ni Boroom bi wax. Boroom bi wax na Musa, tànn suba bi, te takk ci kanam Farawóon, te gis, yow moom dinaa génn ci ndox bi, te dinaa ko wax, yii mooy li Boroom bi wax, yónnee nit ñi am, ngir ñu ma liggéey ci désert bi. Su fekkee te bëgg-ul yónnee nit ñi am, xool na, man dinaa yónne ci sa yow, ak ci jëfandikkat yi am, ak ci nit ñi am, ak ci kër yi ñu am, ñommeelu pattu. Te kër yi Ejipt yi dinañu fey ak ñommeelu pattu bi, ak ci réew bi ci nekk ci kaw bi. Te sama def ay jëf yu gàtt-gàtt ci bësu Gosen, bu nekk sa réew mi ngi fi, ci

bësu tànneef yi dëkk woon dara, ngir nga xam ne man laa Boroom bi, Yàlla bu bësu àdduna bi. Te dama jox wuute ci biir sama nit ñi ak ci biir sa nit ñi, waaye suba dina am ni ci suuf. Boroom bi defar na kenn ci noonu, te nëbb bu bari bu dog fly njool na ci kër yi Pharaon, te ci kër yi liggéeykat yi am, te ci lépp réew bi Egypte, te réew bi fessal na ci dog fly bi. Pharaoh woo na Musa ak Aaron, ne: Ñëw, jëfandikoo Boroom, Yalla ñu ci réew bi. Te Musa ne wax, doo mën dëkk ci noonu, ndax yeneen yi Ejipt ñu ngi yàgg dinañu ko sacc ci Boroom bi, Yàlla bu ñu. Su fekkee dinañu sacc yeneen yi Ejipt ñu ngi yàgg ci kanam ñu, dinañu ñu fey ñu ak bunt. Dinañu dem yoon ñett fan ci désert bi, te dinañu sacc ci Yalla bu ñu, ni Boroom bi ko wax ñu. Te Pharaoh wax ne: Dinaa la yónnee, te yéeneen nañu Yàlla yéen ci désert bi, waaye bul démee sori. Kon, ndéyseewu ma ci Boroom bi. Musa ne wax, Man dinaa génn ci sa biir, te dinaa naan Yalla, te ñombeelu bi dinaa dem ci sa jëfandikukat yi, te ci sa mbooloo bu nekk, suba. Bul yokk tuuti Firawnaa, bul leen lëkkaloo, ngir bul yónnee mbooloo bi mu def sarax ci Boroom bi. Musa gën ci biir Farawoon, te dañu ko santaane ci Yàlla. Boroom bi defoon na ni ko wax Musa, te yëgle na ñuul yi ci Farawoon, ci jëfandikkat yi am, ak ci mbooloo am, te amul benn bu des. Te Farawun gëna wóor sa xol ak ci jamono jii, te bëggul ko yónnewi ndaw yi.

9

Boroom bi wax na ci Muusaa, dugg ci Farawoon, te wax ko ni, Boroom bi, Yàlla bu Ebre yi, wax na ci li: yóbbale sama mbokk

mi, ngir ñu ma samm. Su fekkee bëgg a yónnee ndaw sama bopp, waaye daal dafa lay jëfandikoo, Xool, loxo Boroom bi dinaa jëm ci sa ñaw yi ci ginnaaw yi, ci fas yi ak ci mbaraan yi ak ci gémeew yi ak ci nag yi ak ci xar yi, attaya bu mag lool. Te man dëgg-dëgg ci jamono jëm, dinaa def ay mbir yu mag ci biir yërmandeem yu Ejipt ak ci biir yërmandeem yu doom Israayil, amul benn ci lépp ci doom Israayil bi dinaa dee. Te Yàlla dafa jox benn wàkkat, ne: Suba, Boroom bi dina def baat bii ci suuf bi. Te Boroom bi def eeg bii ci ngoon gu ñëw, te yëp yéen yëpp ñi Ejipt yi dee, waaye ci yéen yi doom yi Israayil yi, amul benn bu dee. Bu Faraana gisee ne amul benn ci bëpp ay ñaw yi doomam Israayil ñu dee, bari na xol bi Faraana, te yonnewul nit ñi. Boroom bi wax na ci Musa ak Aarun, ne: Amul loxo yu feex ci suuf bu jëkk ci jamonoo, te Musa na ko fey ci asamaan ci kanam Farawun ak ci kanam say nit ñi. Te ñu jàpp ni tàngóor di am ci suuf Esipt bu yépp; te dinañu am ci nit ñi, ak ci mala ñépp ñi, bëñ, pexe yi di sore ci nit ñi, ak ci mala ñépp ñi, ci suuf Esipt bu yépp. Te Musa jënd suuf bu furnace bi ci kaw Farawun, te Musa fay ko ci asamaan, te ab njariñ ak pexe yëkkati ci nit ñi ak ci mala yi ñaari tank. Sorcerers yi mënuñu tàgg ci kanam Musa ndax bëñ yi, ndax bëñ yi am na ci sorcerers yi, te ci réew Egipt bu bees. Boroom bi rëndal mbëkk Farawoon, te Farawoon dëggul ñoom, ni Boroom bi takk. Boroom bi wax na ci Musa, tàmbali suba si, te takk ci kanam Farawóon, te deg na ci moom: Boroom bi, Yàlla bu Ebre yi, wax na yii: yóbbu nit ñi am, ngir ñu ma samm. Ci te ndax leegi waxtu bi, maa ngi yónne yëpp ay jafe yu ma ci biir sa xol, ak ya liggéeykat sa yi, ak sa mbokk sa, ngir nga xam ne dañu wuul, ni maa, beneen ci yëpp te suuf bi. Leegi,

ndax sama loxo yëkkati, dinaa la woowee, ak sa mbokk mi dinaa ko rey, te dinaa la soppiku ci suuf bi. Te ndax loolu la gis ngay teg ci sa bopp sama doole, te ngir ñu wax sama tur ci àdduna bi lépp. Gisgis donc, yow dafay sabab ci mbooloo sama xalaat, ndax bu ñu ñu yónni koo? Xool, man ngi taw bëri ci bii waxtu ñu nekk ci suba, taw bu bari lool, bii ñu ñaari xeeti amul ci Esipt, dale ci bësu njëkk ci fan mu des ba ci bii bës. Leegi loolu dañuy gaaw teg sa ñaw yi ak lépp lu la am ci gànnaar gi; ndax nit ñépp yi ak ñaw yi, lépp lu la am ci gànnaar gi; ndax nit ñépp yi ak ñaw yi, lépp lu ñu gis ci gànnaar yi te duñu dugg ci kër, waaye nàq na ci ñoom yàlla bi, dinañu dee. Kuy gëna xeex baat bu Boroom bi ci biir yërmandékaatu Farawóon yi, dafa tëj seen ñaw yi ci kër yi. Kuy waaye jàppul xel ci baat bu Boroom bi, joxe ñoom yi ci gànnaar yi. Boroom bi wax na ci Musa, yóbbu sa loxo ci asamaan bi, te dinaa am ngelaw ci réew Egipt bëpp, ci nit ñi, ak mëndëf yi, ak ci ndaw yi yëpp yiy ci suuf si. Musa yomb loxo bi ci asamaan bi, te Boroom bi jox ay baat ak ngelaw, safara bi daldi ci suuf bi, te Boroom bi taw ngelaw ci réew Esipt bépp. Ndox bi ak safara bu nekk ci ndox bi amoon na, te ndox bi bari na lool, bu nekk ni bañ amul ci Ejipt, dale bi bëccëg ci kanamu réew bi. Ndaw bi dañu jàpp ci bépp réew Egipt, dale nit ba nañu jëkk mala, te ndaw bi dañu jàpp bépp ndaw bi nekk ci kaw bi, te ndaw bi dañu fesale bépp garab yi nekk ci kaw yi. Waaye ci réew Gesem, bees ñu nekk doom yi Israël, grêle bi am ul. Yonnee te, Farawoon wëlante Musa ak Aarun, te wax nañu ko: Dama bàkkaat bi leegi, Boroom bi mu ngi am jëm, waaye man ak sama mbooloo, ñu ngi jañ̃ñ Yàlla. Jàngalleen ndax man ci Boroom bi, te pausal ci am benn xeew yu Yàlla, te safara bi, te safara bi, te

dinaa yónnee leen, te deedeet dinga yagg toog. Moïse wax ko ne: Bi ma génnee dëkk bi, dinaa yeb sama loxo ci Boroom bi, te baat yi dinañu taxaw, te safara bi ak ndox mi du na ñu am ci kanam, ngir nga xam ne Boroom bi mooy kilifa suuf si. Ak yaw ak sa jëkkër yi, xam naa ne déwénti jàngal Boroom bi. Mbooloo bi ak gerte bi dañu fay, ndax gerte bi dafa nee teg, te mbooloo bi dafa nee am genn. Safara ak céréal yi ñu tuddu spelt duñu jàpp, ndax dañuy retard. Muusaa génn, démb ci Faraaw ci biir dëkk bi, te loxo loxo-am ci Boroom bi, te baat yi daañu, te safara bi ak ndox mi duñu tànn ci suuf réew mi. Gis-na-a te Farawóon ne am-na-a dëgg ne naaw-na-a ñów bi ak safara bi ak baat yi, yokk-na-a ci des ci bàkkaar, te tëgg-na-a sama xol ak sa yëf yi ñu ko topp. Te xol Pharaon dafa tàng, te déesul doom yi Israël, ni Yàlla ko wax ci Moses.

10

Boroom bi wax na ci Muusa, mu ngi ne, dugg ci Farawóon, ndax man rëkk na xol am ak xol ay jëfandikkat am, ngir yii ay siñ yi ñëw ci ñoom; ngir dinaa wax ci nopp doom yéen, ak ci doom yi doom yéen, li man reer ci Ejiptiyen yi, ak ay siñ yam, yi man def ci ñoom; te dinaa xam ne man laa Boroom bi. Duggal na Musa ak Aaroon ci kanam Farawoon, te wax nañu ko, yii ngi Boroom bi, Yàlla bu Ebre yi, laaj: ba kan la bëgg-ul jëkk sama bët? Yónnee sama mbooloo, ngir ñu ngi ma njaboot. Su fekkee bëgg-ul yaw yóbbu nit ñi am ak man, xool-al, man dinaa indil ci wakhtug attan ràkk bu bari ci ay xeet yi lépp yi sa. Te dina tëj gis-gis bu

ndaw bi, te du nga mën a gis ndaw bi, te dina lekk lépp li ëpp ci ndaw bi li des, li galaas bi dellusi leen, te dina lekk yépp garab yi nëw ci ndaw bi ci seen biir. Te dinañu fees sa kër yi, ak kër yi ci sa jëfandikukat yi, ak yépp kër yi ci yépp suuf ci Ejipt yi, bu baay sa wees gis, wala baay-baay ci ñoom, dale ci bés bu ñu am ci suuf bi, ba bés bii. Te Musa daldi génn ci Farawoon. Te yoon yi Farawóon naan ko, ba kan mooy dëkk piège bi ci biir sunu? Yónnee nit ñi, ngir ñu naan Yàlla ñu, walla bëgg nga xam ne Esipt fatu na? Te ak Muusaa ak Aarun dellu woon ci Farawoon, te mu naan leen: Demuleen te liggéeyleen Boroom bi, Yàlla ñu. Waaye, ñaata ak ñaata la ñu ñuy dem? Te Musa wax ne, ak doom-góor yi ak mag-yi dañuy dem, ak doom-jigéen yi ak doom-góor yi, ak xar yi, ak nag yi ñu, ndax dafa am benn àtte bu Boroom bi. Te mu naan ko ci ñoom, amoon na ci noonu Yàlla ak yeen; ni ma ngi yeen yónni, du ñu ak seen bagaas itam? Xoolal ne boñ bi dugg ci yeen. Amul ci njëkk bi, waaye ñi góor yi dañu dem, te ñu liggéey ci Yàlla, ndax loolu la leen boole ngeen wut. Waaye ñu ko leen toxal ci kanam bu Farawóon. Boroom bi wax na ci Musa, yëngal sa loxo ci réew Egipt, te sànkhaale bi na tàbbe ci réew bi, te dinañu lekk bépp gerte bu ci suuf bi, ak bépp ñam bu ci garab yi, bu galase bi dalal. Te Musa yomb na bàtt bi ci asamaan, te Boroom bi indil na ngelaw bëj-saalum ci suuf si, ñépp ci bés boobu, ak ñépp ci guddi gi; suba jot na, te ngelaw bëj-saalum bi tëj na rakkatu bi, te indil ko ci ñépp suuf bu Esipt; te dajalee na ci ñépp miñ yi ci Esipt, bari lool; ba leegi rakkatu bu mel ni boobu amul, te ci kanam boobu du am mel ni. Te mu tëj ci kanam bu njëkk bi, te njëkk bi rëy, te lekk lépp ay ndaw yu njëkk bi, ak lépp yëf yi ci garab yi, yu des ci safara bi. Amul lu

des bu werte dara ci garab yi, ak ci lépp ndaw yu bàkk bi, ci lépp réew bu Ejipt. Pharaon bi yàgg na ngir woo Moses ak Aaron, ne: Dama njëkk ci biir Boroom bi, Yàlla bu ñu, ak ci ñu. Jël sama bëgg-bëgg ci donc sama xataare ci leegi ba leegi, te ndaw Yalla ci Boroom bi, Yalla bi ñu am, te mën na jël ci sama boppam làmb bii. Musa gën ci biir Farawoon, te santaane na Yàlla. Te Boroom bi soppi bunt bi ci géej bi bu mag, te jël rakkaale bi, te doxal ko ci géej bu xonq bi, te amul benn rakkaale ci lépp réew Egipt. Te Yàlla rëy xol Pharaon, te déesul yënnu Israël. Boroom bi naan na Musa, Yóbbu sa loxo ci asamaan bi, te am na ñu mbëkk ci réew Egipt bi, mbëkk bu mën a tëj. Muusaa tànnal loxo ci asamaan, te am na ñetti ak mbëkëte ak taaw ci réew Esipt bépp ñetti fan. Ku nekk gisul mag am ñetti fan, te ku nekk tàggul ci sa nëlaw ñetti fan. Waaye doom yi Israayil am nañu leer ci lépp li ñu nëkkoon fi. Te Pharaoh wóolu Moses ak Aaron, ne: Démee, liggéey Boroom bi Yàlla sama, waaye yow yi ak nag yi daal, te bagaas yi sama dem ak yéen. Te Musa ne wax, waaye yow itam, dinga jox nu ay sarax yu ñu tëj ak ay sarax yu nu ngi def ci Boroom bi, Yàlla nu. Te sunuy ñaw di dem ak nun, te ñuñu ngi war du des benn tànk, ndax ñuñu ngi na ñu jël ci ñoom ngir liggéey Boroom bi, Yàlla sunuy. Nun ba, ñuñu xamul lu ñuy liggéey Boroom bi, Yàlla sunuy, ba ngi ñu jot fii. Boroom bi dafa teg xol Pharaon mu gën yëg, te bëggul ko yónnee leen. Te Farawoon a ngi ne, dem ci man, tànn sa bopp bu bees bul yokk ci ñaari yoon gis sama kanam, benn fan ci bés bi nga gis ma, dinaa dee. Waaye Muusaa ngi naan, yaa ngi wax: duma naa gis sa kanam tuuti.

11

Boroom bi wax na ci Musa, Jëkk benn dayo la ma ngi naan di indil ci Farawon ak ci Ejipt, te ci ginaaw yooyu, moo ngi naan di yóbbu leen fi. Bu mu yóbbu leen ak lépp, moo ngi naan di génn leen ak génn. Wax ndax ci sutura ci nopp yu mbooloo yi, te ku nekk benn dañu ko laaj ci kenn ku jëkk, ay mbëkëte yu werr ak yu wërëkk ak ndiggante. Boroom bi waaye jox na njariñ ci biir mbooloo am ci biir nit ñi Ejipt yi, te jëfandikoo leen, te nit bi Musa mag na lool ci biir nit ñi Ejipt yi, te ci biir Farawoon, te ci biir jëfandikukat yi am. Te Musa ne wax, yii ngay wax Boroom bi, ci diir-guddi man dinaa dugg ci biir Ejipt. Te dinañu dee ñepp ñi ñu jëkk ci réew Ejipt, dale ci ñu jëkk Farawun, moo topp ci kursi bi, ba ñu jëkk jigéen ju liggéey ji ci kaw meul bi, ba ñu jëkk ñepp mala. Te ab na am ñaaw bu mag ci réew Egipt bépp, bu ñu nañu gis ñu, te bu ñu dinañu gis bala. Te ci bépp doom yi Israël, bëgg bëgg xale bi bari dara wax ci làmmiñ am, te ci nit ba tàkk ci mala, ngir nga xam li Boroom bi dina def ci wetu Ejipt ak Israël. Te bépp sa doom yi ñu ngi fi dañuy dindi ci man, te dañuy reer ma, ngi naan, génn nga, yaw, ak bépp sa mbokk mi, mu nga ngi toolu; te ci gannaaw yooyu dinaa génn; waaye Musa génn na ci biir Farawoon ak mérr. Wane Boroom bi naan na ci Musa, Farawoon dañu deglu leen, ngir sama tànneef yi ak sama reer yi ñu bari ci réew Ejipt. Musa te ak Aaroon defoon yëpp ay tànneef ak ay xeeti yooyu ci réew Egipt ci kanam Farawoon, waaye Boroom bi teg xol Farawoon bu mag, te dëggul ngir yónne doom yi Israayil ci réew Egipt.

12

Waxoon Boroom ci Musa ak Aaroon ci réew Esipt, mu ngi wax, weer wii mooy leen téemeeru weer yi; ñu njëkk la leen ci weer yi ci at bi. Wax ci bépp jaambur yi doomub Israayil, ne: ci fukk at bu njëkk ci weer wii, ñu jël ñépp benn xar ci kër yi mbokk, ñépp benn xar ci kër. Su fekkee ndax ñu tuuti ci kër gi, te ñu amul dëggu ci xar mi, dina jël ak moom bopp am jëkkër bi jëkkër bi ci biir am, ci limu bëkëte yi, ku nekk li mu mën a am dina ngi xam ci xar mi. Xar bu mat, bu góor, bu am at ñaar dina am ngeen, ci arnon yi ak ci mbaam yi dina ngeen jël. Te dina am leen mooy nga teg ko sa ndigël ba njootu fukk ak ñeent ci weer wii, te lépp ci mbooloo jaambur yu doomub Israel dañuy ree ko ci ngoon-goon. Te ñu jël ci deret bi, te ñu des ci ñaari bunt yu bunt ak ci ndaw bi, ci kër yi ñu gën lekk leen ci ñoom. Te ñu lekk ndamm bi guddi gii, bu roasted ci safara, ak mburu bu amul levure ci kaani pikrid yi, dañu lekk. Amul lekk ci ñoom ci seen boppam mburu, wala ci ñoom tooy ci ndox, waaye lekk ñoom ci tooy ci safara: bopp ak tanaan ak biir-sa-biir. Bul dina des ci biir am ngir suba, te yoon bu ñu ñu nañu tëj ci biir am, te yépp yi des ci biir am ngir suba, ci safara dina ñu leen fey. Noonu te dinaa lekk ko, yéen noppi yéen teg ceinture ci yéen loins, ak yéen sandals ci yéen tànk, ak yéen staffs ci yéen loxo, ak dinaa lekk ko ak gàcce, Passover la ci Boroom bi. Te dinaa dëkk ci réew Egipt ci guddi bii, te dinaa rëy ñépp ñu njëkk ci réew Egipt, dale ci nit ba tàkk ci mala, te ci yépp yi yàlla yi Egiptiyaaŋ yi, dinaa def njool, man Boroom. Te deret bi dina am ci seen bopp ci tànn

ci kaw yépp yi, ci yooyu ngeen nekk fii, te dinaa gis deret bi te dinaa ñu dimbali, te deret bi du dina am ci seen bopp ci tànn yu bari bu ñu ñàkk, ni dinaa rëy ci réew Egipt. Te bés boobu dina am ci yéen ci hakkillu, te dinaa ñu seet ko ci Yalla, seet bi, ci yépp yi yéen ci yoon, leer bu yéen bu yéen, dinaa ñu seet ko. Ñeent fan ngeen lekk mburu bu amul sàmm, te ginnaaw ci bësu njëkk bi, ngeen wàññi sàmm ci seen kër yi, ku nekk moo lekk sàmm, dina ñu far bakkan bi moom ci Israël, ginnaaw ci bësu njëkk bi ba bësu ñeenteel bi. Te bés bi njëkk bi, dinañu ko wëy sàntu, te bés bi ñeent-fukk bi, dinañu ko wëy sàntu la ci yéen. Lépp liggéey bu jëfandikoo doo def ci yéen, waaye li ñu ngi def ci bépp nit, loolu rekk la ñu ngi def ci yéen. Te dinaa tëral ndigël bii, ndax ci bés bii dinaa génn doole yéen ci réew Egipt, te dinaa def bés bii ci yoon yéen loi bu yàgg sa yàgg, ci tambali ci fukki at bi njëkk ci weer bi njëkk, ci ngoon dinaa lekk mburu bu amul lewral, ba bés benn ak ñeenti ci weer bi, ba ngoon. Ñeent bës, leaven du war am ci sa kër yi. Kenn ku lekk luy leaven, dinañu tokk soul boobu ci jamaa Israel, yàmb strangers yi yàmb natives ci réew bi. Nekk bu am levure dinañu lekk, waaye ci nekk bépp bu am sa kër, dinañu lekk mburu gu amul levure. Musa woo te ñépp conseil bu elders yu doomub Israel, te mu ne ci ñoom: Demleen jël leen mbaam ci accord ak mbokk bu leen, te sacrifice-leen bi passover. Dinaa jël benn pakk isop, te ngir tëjël ci deret bi nekk ci bunt bëj bi, dinaa tëral ci mbind bëj bi, te ci ñaari yeneen mbind bëj yi, ci deret bi mu nekk ci bunt bëj bi. Yeen te dinaa ñëw génn, kenn bëj bi kër gi am ñu ba suba. Te Boroom bi dina wécc ngir rëy ay Ejipt, te dina gis deret bi ci biir bunt bi, te ci ñaari biir bunt yi, te Boroom bi dina wécc bunt bi,

te du naan kuy yàqu-yàqu bi dugg ci ay kër yi ngeen ngir rëy. Tëral baat bii ci sarax, yow ak doom yi sa, ba jàmm. Su fekkee nga duggal ci réew bi, bu Boroom bi di may la yoon, ni mu naan ko, tëralal liggéey bii. Te mu ngi def ni su doom yeen wax ci yeen, Kan mooy li worship bii? Te dinañu wax leen: Sacrifice la passover bii ci Boroom bi, ni mu tëgg kër yi doom yi Israël ci Égypte, bale mu fay Égyptien yi, waaye kër yi ñu, mooy mu sauver. Te nit ñi ñu bowing, ñu worshiped. Te ñëw ci dem, xale yi Israel defar na ñu, ni Yàlla fay wax ci Musa ak Aarun, kon defar na ñu. Dëkk na te dëgg na ci biir ci guddi bu njëkk, te Boroom bi fay nañu ñépp mag yi ñu jëkk ci réew bu Egipt, dale mag bu Faraaw bu mu topp ci kursi bi, ba tàmbalee mag bu jigéen ju ñu jàpp bu mu nekk ci pël bi, te ba tàmbalee mag bu yëpp mbootaay. Te Pharaoh am jeex ci guddi, ak ay boroom-kër gu bari am ci Esipt bëpp. Wante amul kër bu amul ku dee ci biir. Te Pharaoh woo Moses ak Aaron ci guddi, te wax leen: tàkku, te génn ci sama xalaat, yow ak doom yi Israel, dem te liggéey Yalla sa Boroom, ni ngeen ko wax. Te jël seen xar yi ak seen nag yi démee, bëggal naa itam ma. Ejipt yi dafa ñu ngi jëfandikoo ci yëg-yëg ngir génn ñu ci réew bi, ndax dañu ne, yëpp ñu ngi dee. Jëkk na waaye mbooloo mi, nit ñi staas bi ñoom gëna-gëna mu ñu leen, kneaded dough bi ñoom tëj na ci garments yi ñoom te des na ci shoulders yi. Doom yi Israël yi defoon, ni Musa ko leen fay, te ñaanoon leen jënd ci Ejiptyaaŋ yi ay mbëj yu werr ak yu wërëkh ak ngelaw. Te Boroom bi jox na seen mbokk ci kanam bu njëkk ci biir Ejipt yi, te ñu joxe leen, te ñu ñakk Ejipt yi. Mu démb ak doom yi Israel jëkk ci Rameses yàgg ci Sukot, tey ñu tuuti juróom-benn téeméer fukk duuru jëkkandikkat, góor yi, bu

weesu seen mbir. Te benn mbooloo bu njëkk bu bari daldi yëkk ak ñoom, ak yow, ak nag, ak mbaay yu bari lu am solo. Te ñu togg ndax bi ñu génn ci Egipt, mburu yu amul lewral, ndaxte du lewral. Ndaxte Egiptuwaayi dañu koy doxal, te ñu muñ a toog, wala lekk ci yoon bi ñu muñ a def. Tëdd bi ci xaaju doom yi Israël, bi mu tëdd ci réew Egipt ak ci réew Kanaan, mooy at teemeer benn fukk ak fanweer. Te am ci bi ñepp ñent téeméer ak fukk fan ñetti fukk at yépp, génn ci suuf Boroom bi yépp ci réew Esipt ci guddi. Gàtt mooy ci Boroom bi, ngir génn-leen ñoom ci réew Egipt bi. Guddi gii mooy gàtt ci Boroom bi, ngir lépp ci doom yi Israayil nekk ci yoon-yoon yu ñoom. Boroom bi wax na ci Musa ak Aaroon, bii mooy loi bi passover bi, nit ku nekk tubaab du lekk ci moom. Ak bëpp surga walla ku jënd ak xaalis, dina ko ñaan, te ndax leegi dina lekk ci moom. Sojourner walla worker du ñu lekk ci moom. Ci kër bu benn rekk la ñu dina lekk, te doo mën dindi mburu bi ci kër bi ci biir, te yàkk boo mën fes ci moom. Lépp congregation yu doom yi Israel dina def ko. Su fekkee am na ku nekk ci biir yeneen réew bi ñëw ngir def Paask bi ci Boroom bi, war nga kes yëpp góor gi ci moom, te léegi dina ñëw ngir def ko, te dina nekk ni ku jibinoo ci réew bi. Ku nekk ci biir yëpp bu ñu kesul dina lekk ci moom. Lëkk-lëkk benn ñu ngi am ci kaw bu njëkk ak ci kaw bu ñëw jëm ci yeen. Xale yi Israel defoon ni Yàlla fay wax ci Musa ak Aarun, noonu lañu defoon. Te ci bés boobu, Boroom bi génné xale yi Israël ci réew Egipt ak doole ñoom.

13

Boroom bi wax na ci Musa, ne, yéesal ma ñépp ñu jëkk bu njëkk bu am njëkk bu ubbi ñépp biir ci doom yi Israayil dale ku nit ba tëj ku mala, sama la. Musa wax na ci mbooloo bi, Fàttalikat bësu bi, ci bi ngeen génn ci réew bu Ejipt, ci kër bu yërmandeem, ndax ci loxo bu baax la Boroom yi génn leen fi, te dunu lekk mburu. Ndax leegi, ngeen ngi génn ci weer bu bees. Te dinaa am su fekkee su Boroom bi, Yalla sa, yëngu la yëg sa ci réew bi ci Kanaanéen yi, te Xettéen yi, te Amoréen yi, te Ewaayéen yi, te Jebusséen yi, te Gergeséen yi, te Pereséen yi, bi mu naan ci sa baay-baay yi, jox sa réew bi di daldal meew te dëgg-dëgg, te dinaa def liggéey bii ci weer wii. Ci ñeent fan ngeen lekk mburu bu amul soombi, te ci benn fan bi njëtéelu ñu ngi jaamu Boroom bi. Mburu bu amul levir la nga lekk ñeent fan, du ñu gis mburu bu am levir ci sa kanam, te levir du ñu am ci sa réew mi yépp. Te yaa ngi wax ci doom ga ci bés boobu, ne, ndax li Yàlla Boroom def ma, bi ma gën ci Esipt. Te dinaa jëkk la yow tànneef ci loxo yow, ak njëfandikoo ci kanam bët yow, ngir yàq bi sarax bu Boroom bi nekk ci gemmiñ yow, ndax ci loxo bu mag la Boroom bi Yàlla génne la ci Egipt. Te ndawleen loi bi ci temps yi ak saisons yi, ci bés ba bés. Te dina am ni bu Boroom bi, sa Yalla, dugalal la ci réew yi Kanaanéen yi, ni mu nii jàpp ci sa baay-baay yi, te dina jox la lëkk. Te nga jëkk-jëkk bëpp ubbi biir golo, yépp góor yi ci Boroom bi, bëpp ubbi biir golo ci ñaw yi walla ci seen mbootaay yi, lépp li ñu am nga, yépp góor yi nga santaane ci Boroom bi. Lépp-lépp bu ubbi biir mbaam bu ñay, nga wara ko soppi ak xar. Su fekkee te du ko soppi, nga wara ko jaar. Lépp-lépp bu njëkk bu mag ci doom-gór yi sa doom, nga wara ko jaar. Su doom-goor gi laaj la ci kàddu gannaaw yooyu, te ne Lan mooy

lii? Te nga wax ko ne, ndax ak loxo bu gëm Boroom bi génne nu ñu ci réew Esipt, ci kër jëfandikoo. Ndax bu Farawoon tëgg xol ci woyof nu, mu rey ñépp ñu jëkk ci réew Egipt, ci ñu jëkk ci nit ba ñu jëkk ci mala, loolu mooy li tax man dimbali ñépp ñu ubbi biir, góor yi ci Boroom bi, te ñépp ñu jëkk ci doom yi sama dindi naa koy jar. Te dina am ci tànn sa loxo, te dina dëgër ci kanam sa bët, ndax Yàlla moo la génn ci Egipt ak doole bu mag. Bi Farawóon yónnee ngir yóbbu mbooloo mi, Yàlla du leen yóbbu yoon réew bu Filistin yi, ndax jëgge na. Waaye Yàlla naan na: Ndax mbooloo mi, su ñu gise xare, ñu mën a bàyyi ci seen xol, te ñu dellu ci Ejipt. Te Yàlla daldi ndaw yi ci yoon bu jëkk ci désert, ci géej gu xonq, te ci ñeenteel ñaar fukk ñeent, xale yi Israel yëkkatiwuñu ci réew Egipt. Te Musa jënd ay yax yu Yusuf ak moom, ndax serment la waxtaan doom yi Israël, ne: Yëngal bi Yoonu la di yëngal leen, te dinañu jënd sama yax yi fi ak yeen. Waaye xale yi Israayil yéenal ci Sukot, noppee ci Etam, ci bët désert bi. Yàlla mooy ñu yobbu, ci bés bi ci turu njool, ngir wone ñu yoon, te ci guddi gi ci turu safara. Piliye bu njool bëri agsi bés, ak piliye bu safara bëri agsi guddi, ci kanam mbooloo mi lépp.

14

Te Boroom wax na ak Musa, ne: Wax ak doom yi Israayil, te ñu dellu ñu doxe ci ngir kër gi, ci biir Migdol ak ci biir géej gi, ci ngir Baal Zephon; ci kanam ñoom dinañu doxe ci géej gi. Te Farawoon dina wax ci ngir mbooloo am, yépp yi Israayil yañu

reer ci réew bi, ndax désert bi dafa ko tëj leen. Waaye man, dinaa rëndoo bët bi Pharaon, te dina ko topp ci biir ñoom, te dinaa am ngelaw ci Pharaon, te ci armée bi mu am yëpp, te Egyptien yi yëpp dinañu xam ne man laa ngi Boroom bi, te ñu defee noonu. Te xalaat nañu boroom bu Ejipt ne mbooloo bi takk na, te bët bu Farawoon ak ya tëgg-liggéey am soppi na ci mbooloo bi, te nañu ne: Lan mooy lii nu def, mu jëlele xale yi Israayil, mu ñu ngi liggéey nu? Farawoon dafa tëj seen char yi, te dafa bokk ak ñépp seen nit yi ak moom, te dafa jël juróom-benn téeméer char yu bees, te lépp fas yi Ejipt yi, ak ay ofisiye ci yépp. Te Boroom bi tëral bët bi Farawoon, buur bu Ejipt, ak yërmandeem yi, te mu noppalu xeeti doom yi Israayil, waaye doom yi Israayil génnee ak loxo bu gàtt. Te ak ñu ngi leen topp ci biir ñoom, te gis ñu leen ñu ngi dajalee ci bët géej, te lépp bi fas ak yii woto Farawoon, ak yii mbëkëlkat fas, ak jëfandikukat bi mu am, ñu ngi kaw ci dajalee bi, ci kanam Baal zephon. Te Farawoon dafa ngi ñëw, te bu doom yi Israayil toppee xool ñu jëkk ak bët yi, ñu gis ne Ejipt yi tollu ci biir ñoom, te ñu ragal baax lool. Wante doom yi Israayil ñu woy ci Boroom bi. Te ñu naan ci Musa: Ndax amul tombs ci réew Egipt, yaa nga ñu am jënd ci désert? Lan mooy lii nga def ñu, nga am jënd ci Egipt? Dëkk wax boobu du wax bu ñu wax ci sa yaram ci Esipt, di ne, yóbbu ñu, ngir ñu liggéey ci Esiptyaan yi? Baax na ñu nu liggéey ci biir Ejiptyaan yi, walla dee ci désert bii. Waaye Musa ne ci mbooloo mi, amal-leen seen xel, taxaw te gis-leen dimbali bi jóge ci Boroom bi, bi mu ngi def leen tay, ndax ni ngeen gis Ejipt yi tay, dinaa leen yokk gis leen ci waxtu bu yàgg bi; Boroom bi dinaa xare ci seen boppam, te yeen dinaa noppi. Boroom bi

naan na Muusa, Lan ngay woy ci man? Wax ak doom yi Israël, te ñu dem. Te yow, tëral sa bët, te yërmëndi sa loxo ci géej gi, te fey ko, te ñu ñëw doomub Israel dugg ci biir géej gi ci lu meloon. Te xool-bi, man dinaa rëy xol Farawoon ak Ejipt-kat yépp, te dinañu dugg ci biir seen, te dinaa am barke ci Farawoon, te ci seen askari yépp, te ci seen woto yu xeex yi, te ci seen fas yi. Te ñu xam lépp yi Masarwaayi ne maa ngi Boroom bi, su ma am barke ci Firawnaa, ak ci ay gaal yu njëkk, ak ay fas yu am. Kilifa Yàlla bi mu ngi dem ci biir kër-ga yi doomub Israayil yi, te mu dem ci ginnaaw; kilifa bi ak poto bi nelaw ci kanam ñoom, te mu takk ci ginnaaw ñoom. Dugg na ci biir kamp yi Ejipt, te ci biir kamp yi Ejipt, te ci biir kamp Israël, te taxaw na. Am na dëkk ak ñu dëkk, te guddi bi daan. Ñu ñu jëkkal ci biir yépp guddi bi lépp. Musa tegal loxo bi ci kaw géej bi, te Boroom bi tukki géej bi ci melokaanu bëñ bi bu mag ci ñu bépp, te defal géej bi tànn, te ndox bi feeñ. Doom yi Israel duggal ñu ci biir géej gi ci lu meloon, te ndox bi mu am jëkk mur ci ñam njëg ak mur ci ñam caam. Te Ejipt yi ñu noppi te dugg ci biir seen bakkan ak bépp fas bu Farawun ak ay saret ak ay mbëkëlkat, dugg ci diggu géej gi. Waaye am na ci ngalaan u subba, te Boroom bi xool na kër-ga yi ñu Ejipt ci ginaar u safara ak nëlaw, te yàqu na kër-ga yi ñu Ejipt, te tëj na ay roow yi ñu saret yi ñu Ejipt, te yóbbu leen ci doole. Te Ejipt yi wax nañu, ñu rëy ci kanam Israayil, ndax Boroom bi daan na ci Ejipt yi ngir leen. Boroom bi wax na ci Musa, Yóbbu sa loxo ci géej gi, te ndox bi dellu, te mu far Ejipt yi, ci seen gàllaas yi ak seen mbëkk yi. Tegal ci biir, Musa tegal loxo bi ci kaw géej bi, te ndox bi dellu ci ëllëg ci kaw réew bi. Ejipt yi reer ci biir ndox bi, te Boroom bi yor Ejipt yi ci biir géej bi. Te

ndox bi dellu, mu rëy ay char yi ak ay mbëkk-garab yi, ak lépp-lépp doole Firawn, ñu ngiy dugg ci biir géej gi ci biir seen bakkan, te amul benn ci ñoom ñu des. Waaye doom yi Israël demoon ci yoon bu reer ci biir géej gi, te ndox mi jëkk leen mur ci ñaamu njool, ak mur ci ñaamu caam. Te Boroom bi daldi Israel ci bësu boobu ci loxo yu Ejipt yi, te Israel gis Ejipt yi ñu nee ci bàyyi géej gi. Israel gis loxo bi mag bu Yàlla def ci Ejipt yi, te ndaw bi fey Yàlla, te soxla ci Yàlla, ak Musa kii jëfandikukat bi am.

15

Ndax Musa ak doom-doom Israël ñu woy woy bi ci Yalla, te ñu ne, ci wax: Nu woy ci Boroom, ndax mu am barke bu mag lool, fas ak kilifa la ko dajale ci géej. Ndimbal ak moytul dafa am ma ci salvation, kii moom Yalla ama, te dinaa ko yëkk, Yalla sama baay, te dinaa ko yëkk. Boroom bi dafa fey yéenem yi, Boroom mooy tur bi ci moom. Ay char yi Farawoon, ak doole bam, dafa koy dajale ci géej gi, mbindam yu tann yu ñeexeel yu ñetteel; dañuy ñaaw ci Géej gu Xonq gi; géej gi dafa koy far leen; dañuy génne ci tund bi ni genn. Loxo bu ndeyi am, Boroom, jàppale ci doole, loxo bu ndeyi am, Boroom, fessal jamonoy. Te ci ay bari ci barke bu mag bu am, yàgg nga ay ñuul yi, yónnee nga seen xol bu mag, lekk leen ci ni paaka. Te ci xol bëgg-bëgg bu yàqu bi sa xel ndaw, ndox bi daldi, teg ni mur ndox yi, teg ni mur yéen yi ci biir géej gi. Jàmbaar bi wax na, suma topp dinaa jàpp, dinaa tànn ganaar yi, dinaa fey sama bët, dinaa rey ak sama paka,

dinaa mën ak sama loxo. Yàlla nga yónnee sa bakkan, gëstu-ndox bi tëj leen, ñu daanu ni plomb ci ndox bu mag. Kan mooy ni yaw ci biir yoonu Yàlla, Boroom bi? Kan mooy ni yaw? Mu ngi yore ci yeneen yu bees, mu ngi am ci yeneen yu gàtt, mu ngi def yeneen yu gàtt. Nga yemale sa loxo ñu njëkk, dëkk bi naan leen. Yow yobbu ci sa yoon-yoon sa réew bii nga jaariñ, yow noppale ci sa doole bu nekk ci sa noppalug bu bees. Liñu yi dégg na, te ñu fekkee, metit yi jàpp na ñu ñuy nëbb ci Filistin. Ndax, ay boroom Edom yëg-yëg nañu, ak ay boroom réew Moab, reer moo jàpp leen, yëpp ñu nekk ci Canaan daan nañu. Nga ñu gën a des ci seen kanam reer ak aay, ci yatu bët sa loxo nga ñu gën a tëral ngir nekk ni mbër, ba ngi dem sa mbooloo, Boroom, ba ngi dem sa mbooloo bii, bu nga jënd. Bi nga indil ñu, daal ak lool ñu ci tund réew bu jàpp bu am sa, ci dëkk bu am seet bu nga seet, Boroom, dëkk bu njëkk, Boroom, bu sa loxo seet. Boroom bi mën a yoon ci jamono bi, ak ci jamano bi, ak ba leegi. Ndax dugg Farawoon ak seen ay garab ak seen ay mbëkëtëkat dugg ci géej, te Boroom bi indil ci seen ndox bu géej bi, waaye doom yi Israayil dëkk ci yoon bu tàng ci biir géej bi. Maryam bu profeet, rakk Aarun bi, jëkkël na timbaal ci loxo am, te jëm ñépp yi jóge na ko ak timbaal yi ak xeew yi. Mu tamit te dëkk ci seen Maryam, mu ngi wax: Nu woy ci Boroom bi ci barke ndaw ndaw, ngir mu ngi barke. Fas ak mbootkat, mu ngi koy doon ci géej. Musa jëkk xale yi Israël ci géej gëj gu xonq, te mu yobbu leen ci ñaaw Shur. Ñu dem ñett fan ci ñaaw bi, waaye ñu gis-ul ndox bu ñu mën naan. Ñëw nañu te Mara, te mënuñu koo naan ndox ci Mara; ndax bëri na; ndax loolu tur nañ tur téeré bi sa bëri. Te ndaw yi di ñaan ci Musa, di ne: Lan lañu naanu? Musa waxaat ci

Boroom bi, te Boroom bi wone ko garab, te doxal ko ci ndox bi, te ndox bi tann. Foofu mu des ko leer ak ay jugement, te foofu mu ko seet, te wax: Bu fekkee dégg nga dégg baat bu Boroom Yalla sa, te def nga yépp bu baax ci kanam mu, te déggal nga ay ndigël yu mu, te tëral nga yépp leer yu mu, bëpp feebar bu ma indil ci Ejipt, duma ko indil ci yaw; man laa ngi Boroom Yalla sa bu yore la. Te ñu ñëw ci Elim, te am na feen fukk ak ñaar yoon yu ndox, te juróom ñeent ak ñaar fukk bant yu palm, ñu doxe na feen ci biir yu ndox.

16

Ñu génn ci Elim, te ñu ñëw, lépp ci mbooloo xale yi Israël, ci désert bi Sin, bi nekk ci biir Elim ak ci biir Sinaay. Ci fukk ak juróom ñeent bés, ci weer wi ñaareelu, bu ñu génnee ci réew Esipt, lépp askan bi doomub Israayil naan-naan ci Musa ak Aaroon. Te xale yi Israel wax nañu ko ci ñoom: Eske ñu fay ñu ree ñu ngi jàpp ci Boroom ci réew Egipt, bi ñu ngi tooy ci kanam yi, ñu ngi lekk yàpp, te ñu ngi lekk mburu ci mel mi mu mel! Ndax la ñu génn ñu leen ci njàkka bii, ngir ñu rey lépp askan bii ci ñaaw. Boroom bi wax na te Muusaa, xool, ma ngi taw leen mburu ci asamaan; te ndaw yi dinañu génn, te dinañu dajale li ci bés bi ci bés bi, ndax ma ngi seet leen su fekkee dinañu dem ci sama loi, walla déedéet; Te dina am ci bés bi ñaar-fukki, te dinañu samp li su fekkee ñu indil; te dina am ñaari yoon li su fekkee ñu dajale ci bés bi ci bés bi. Te Musa ak Aaroon wax ci bëpp-bëpp réew doom yi Israayil, ngoon-gàddaw dinañu xam ne

Boroom bi tollu leen ci réew Ejipt, te suba dinañu gis mandarga Boroom bi ci dégg ñaan yi ngeen ci Yàlla; nun waaye lan lanu, ndax dañu ñaan ci nun? Te Musa ne: ci Boroom di jox leen yàpp bu njëkk ci ngoon, te mburu ci suba ba mu mel, ndax Boroom dëggal seen ñaan-ñaan, mu ngeen di ñaan-ñaan ci nun; waaye nun, lan la nu? Ndax ñaan bi seen mooy du ci ñun, waaye mooy ci Yalla. Musa wax na ak Aaron, wax na ci bëpp kongregasion yu doom yu Israel, ñëw ci kanam Yalla, ndax dëgg na seen ñaan. Ndax te Aaron moom ngi naan ci mbooloo yépp yu doom yi Israël, te ñu dellu ci désert bi, barke bu Boroom bi dafa am ci sàmm si. Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, dama dégg ñaan yi doom yi Israël; wax ak ñoom, mu ngi ne, ci ngoon dinaa lekk yàpp, te ci suba dinaa tëj ak mburu; te dinaa xam, ne man laa Yàlla, Boroom bi nga. Dëkk na waaye ngoon, te yëg na ortugomeetra, te far na kamp bi. Suba, dëkk na bi dew bi neexa ci biir kamp bi. Te xool, ci kanam bu njëkk bu bàyyikatu tëral, yëf yu ndaw ni mbewu koriandre yu weex, ni mbewu mbewu ci kanam. Bu ñu ko gisee, xale yi Israayil ñu naan beneen ci beneen, lan la lii? Ndax xam-u-ñu luy woon; waaye Muusa wax na leen, mburu mi Boroom bi may leen ngir lekk. Lii mooy baat bi Boroom bi fay naan: ñu leen taxawal ci moom, kenn ku nekk ci yéen yi am nañu ci lu am nit, benn gomer ci benn bopp, ci limu yéen yi nekk, kenn ku nekk ak ñi nekk ci kër gi yéen, ñu leen taxawal. Doom yi Israël def nañu kon, te ñu teg, yenn bari, yenn tuuti. Te bu ñu ngi tànn ak gomer, ku am bari amul ko yokk, te ku am tuuti amul ko naqar; ñépp ñu ngi tànn ci lu nekk ci biir ñu, ñu ngi tànn ci biir ñu. Musa naan lañu ko ne, kenn bu ñu amul dara ci bëccëg. Te xam-xamuwul Musa, waaye yenn ci

ñoom daldi ko ba suba, te mu tollu mburu, te mu xoñ, te Musa jàmm ci ñoom. Te ñu dajale ko suba suba, ku nekk ci ñoom dafa am sa xëy, te bu njàkk bi tàngal, dafa doy. Waaye ci bés bi juróom-benn, ñu taxoon luy war ñaari yoon, ñaari gómor ci benn; waaye yépp ay boroom ci mbooloo bi duggee, te ñu wax ko Musa. Moïse wax na ci ñoom, ndax li Boroom bi wax déedéet, doo wax loolu? Sabbat yi dañu noppi bu baax ci Boroom bi suba; li ñépp bëgg a tógg, tóggalees; ak li ñépp bëgg a tànn, tànnalees; ak lépp li gën a bari, defalees ko ci ndaaje ba guddi. Te ñu jël ci sa bopp ba suba, ni Musa ko xamal leen, te bañ tuuti, wala benn njuul amul ci. Musa wax na te, lekk tey, ndax tey mooy sabbat ci Boroom bi, du ñu gis ci ngaaka bi. Ci ñeent fan ngeen nañu jël, waaye ci fan bi njëkk-ñaar, sabbat la, ndax amul ci moom. Dafa am te ci bés bi ñeent, ñeneen ci mbooloo mi ñu jàpp ci nit ñi mu jëkk, waaye ñu gisul. Boroom bi wax na ak Musa: Ba kan ngeen bëggul dëglu sarax yam ak yoon yam? Xoolal, ndax Boroom bi joxe leen àllarba bii fan, ndax loolu moom joxe leen ci fan bi ñaareelu mburu ñaari fan. Toog ñépp ci sa kër yi, ku nu génn ci sa bopp bi ci fan bi ñaaréelu. Ndaw yi noppee ci bés bi njëkk-ñeent. Xale yi Israel tudd ko tur bi Manna, te mu nekk ni mburu koriandre bu weex, te ndey am bi nekk ni gato bu am mël. Musa wax na te, bii ekkam bi, bu Boroom bi yoone, fesale gomoram bu maan bi, ci wàll ci mbir ci yoon yéen, ngir ñu gis mburu bi, bu yéen lekk ci baraxlu bi, ni Boroom bi génne leen ci réew Esipt. Te Musa ne ci Aaroon, jël benn jaaru wóor, te dugal ci moom benn gomor bu fees ci manna bi, te dinaa ko topp ci kanam Yàlla, ngir gëstu ci ay limu-njool yéen, ni Boroom bi fay Musa; te Aaroon topp ko ci kanam témoignage bi ngir gëstu. Xale yi Israël

lañu lekk man bi ñeenti at fukk, ba ñëw nañu ci àdduna bu nekk ci, lekk nañu man bi, ba ñëw nañu ci benn xayma Fenisi. Gómor bi mooy fukk ak juróom ñaar ci teefu yépp bi.

17

Te bëpp jamonoy doomub Israel dëkk ci désertub Sin, ci naaw ay kamp yu ñu moom, ndax baat bu Boroom bi, te ñu doxe ci Rephidim, waaye ndox amul ci nit ñi mu ñaan. Te ngeen nit ñi daldi ak Musa, ngeen naan: jox leen ndox, ngir ñu naanu, te Musa wax leen ne: lan ngeen daldi sama, te lan ngeen seet Boroom bi? Waaye nit ñi daan nañu ndaw ndox fi; te nit ñi daan nañu xalaat fi ak Musa, di ne, lu tax lii? Yow la nu jëkk ci Esipt ngir rey nu ak doom yu nu ak naq yi ci ngelaw? Muusa mu neelaw ngir Boroom bi, mu naan, lan laa gën a def ci mbooloo mi? Ci tuuti ndaw, te ñu naa ma fetal ci bër. Te Boroom la wax ci Musa, dem ci kanam ci mbooloo mi, te jël sa bopp ci yeneen yu mag yi ci mbooloo mi, ak bàkkan bi, bu nga jàpp ci des bi daldi ndox mi, jël ko ci loxo am, te dem nga. Lii maa ngi takk fii ñaari yow ci kaw mbàmb bi ci Horeb, te nga fay wutal mbàmb bi, te ndox bi dinaa génn ci moom, te ndax bi dinaa naan. Musa def na ci boppam te ci kanam doom yi Israayil. Te mu tudd tur bi nekk boobu Seet ak Yàgg, ndax yàgg yi doom yi Israël yi, te ndax seet Boroom bi, ci wax ne, ndax Boroom bi nekk ci ñu, walla déedéet? Amalek jóg na te mu ngi xare ak Israel ci Raphidim. Musa wax na ci Yusuwa, Tann sa bopp nit yu gëm, te génn ngir jàppale ak Amalek suba, te xool, man ngi teg ci kaw bu bët bi, te

bàkkan bu Yàlla ci loxo sama. Te Yésu def ni Musa ne ko, te génn gi jëkk ci Amalek, te Musa ak Aarun ak Hur yëg ci kaw bu tundu bi. Te Musa yëkk sa loxo, Israayil moom mooy am njariñ, waaye bu ko tëdd sa loxo, Amalek moom mooy am njariñ. Loxo yi Moses ñu ngi gëna tàng, te ñu jël benn gàncax, ñu ko topp ci biir am, te mu yegg ci kaw. Aaron ak Hur ñu ngi tëral loxo yi am, benn ci benn yàlla, te benn ci benn yàlla. Loxo yi Moses ñu ngi tëral ba ñu gis ñetti-àll bi. Yusuf routed Amalek ak ñépp nit ñi am ci murder bu pexe. Boroom bi wax na ci Musa, Bind tëral bii ci xarit ci téere, te jox ko ci nopp yi Yusu, ndax dama ñu resa bu mat xarit bi Amalek ci ngir asaman bi. Te Musa toog benn alteer ci Boroom bi, te mu tudd tur bi ne: Boroom moy sama takk. Ndax ci loxo bu sutura, Boroom bi ngi xare ci Amalek dale ci jiil yi ba jiil yi.

18

Jethro, jullitkat Midian, ki nekk baay-jëkër Moses, dégg na lépp li Boroom bi def ngir Israel, mbooloo am suñu bopp, ndax Boroom bi jëfandikoo na Israel ci Egipt. Jethro bu nekk jëkkër Musa jëkk na Sipporah bu nekk jabar Musa ba ñu dellusiwoon ko, ak ñaari doom-goor yi am na; tur bu njëkk ci ñoom Gershom, ne: Dinaa nékk tudd ci réew wu benn, ak tur bu ñaareelu Eliezer, ne: Ndax Yalla bu sama baay dafa ma wëral, te dafa ma dimbali ci loxo Farawoon. Te Jethro, boroom-kër Musa, ak doom yi ak jigéen ji génne ci biir ngaaka bi, fi Musa noppi kër ci tund-u Yalla bi. Dañu wax Musa, nañu ngi ne, xool nga, boroom doom sa jëkër

Jethro dañu ngi ñëw ci yow, ak jigéen bi ak ñaari doom yi sa ak moom. Musa génn ci ginnaaw ngir reer ak seen boroom kër, te jëkk ko, te takk ko, te ñu yeewu boppam, te indil leen ci kër gi. Te Musa wax na ci seen jabar-ju-jëkk lépp li Yalla def ci Farawun ak Ejipt yi ñépp ndax Israel, ak lépp li ñu natt ci yoon wi, te ni Yalla fay leen ci loxo bu Farawun ak ci loxo bu Ejipt yi. Yetro dafa gis yéene ci bëpp yéeneef yi Boroom bi def léén, ndax dafa wóor léén ci loxo yu Ejipt ak ci loxo yu Farawóon. Te Jethro ne wax: Barkeel na Boroom, ndax dafa leen fayyi ci loxo yu Ejiptiyen ak ci loxo yu Farawun. Leegi dinaa xam ne Boroom moo gën ci yépp yeneen yàlla yi, ndax loolu, ndax ñu leen jàppale. Ak Yethro, jëkkër Musa, jël offaraand yu tollu ak sàcc yi ci Yàlla; waaye Aaroon ak ñépp màggkat yi Israel ñëw ngir lekk mburu ak jëkkër Musa, ci kanam Yàlla. Te jëkk ci bëccëg bu njëkk bi, Musa yegg ci wërsëg ngir juge mbooloo mi, te mbooloo mi lépp dëkk ci biir Musa dale suba ba ngoon. Ak Yetro bu gisoon lépp li mu ngi def ci mbooloo mi, dafa wax, lan mooy lii nga ngi def ci mbooloo mi? Lu tax yaw mënul nekk kenn rek, waaye ñépp nit ñi taxaw ci sa biir dale ci suba ba ngoon? Te Musa naan sama bajjan, Ndax mbooloo mi dañuy ñëw sama bët ngir seet jugement ci biir Yalla. Bi ñu am benn xeex-xeex, te ñu ñëw ci man, dinaa weccal ñepp benn-benn, te dinaa xamle leen yoon yi Yàlla ak jawwu-jàmm am. Boroom doom jëkër bi Musa wax nañu ko ne, du dëgg la nga def li baat bii. Ci impatient, yaa ngi def destruction ak yaa, ak lépp bi xalaat bii, ku nekk ak yow, bi baat bii dafa teg ci yow, du yaa gën def yaa rekk. Leegi, dégg sama baat, te dinaa la yobbu, te Yalla dinaa nekk ak yaw. Nekk yaw ci nit ñi yi ci lu jëkk ak Yalla, te dinaa jox ñu baat ci Yalla. Te

nga xamal ñoom ay sarax yu Yàlla ak ay leer yu Yàlla, te nga wone ñoom ay yoon yi ñuy dox ci yooyu, ak ay liggéey yi ñuy def. Te yaw, tànnal ci sa bopp ci mbooloo nit yi nit ñu gëna, ñu nangoo Yàlla, nit ñu am jub, ñu tàngal xeew, te nga wara jëfandikoo ci ñoom ay koom-at-junni ak ay koom-at-téeméer ak ay koom-at-juróom-benn ak ay koom-at-fukk. Te ñu ngi juddu mbooloo ci bëpp waxtu, waaye baat bi ñu ngi excessive arrogant, ñu ngi ko bring up upon yow, waaye yépp yi ñu ngi briefly ci judgments, ñoom ñu ngi leen juddu, te ñu ngi yaw wàññi, te ñu ngi la dimbali. Su fekkee bii nga def, Yàlla dinaa jàpp la, te nga dinaa mën dajale, te nit yi yépp dinaa dellu ci seen bopp biir ak jàmm. Muusa dégg na baat bi sama bajjan bi, te def na lépp li mu ko wax. Te Musa tànn nit ñu gëna mag ci Israayil lépp, te def leen ci ñoom yëf ay koom-junni ak ay koom-téeméer ak ay koom-juróom-benn ak ay koom-fukk. Te ñu judged mbooloo mi ci lépp waxtu, waaye lépp baat bu difficult, ñu ko indil Moïse, te lépp baat bu easy, ñoom ñu ko judged. Moïse yónne seen doom-ju jëkk, te mu dem ci réew-am.

19

Ci weer wi ñetteel ci jëkk bi ci ñëwu yi Israël ci réew Egipt, ci bés bi bii, ñëw ñu ci désert bi Sinai. Te ñu dem ci Rafidin, te ñu ñëw ci désert bi ci Sinay, te Israayil dëkk fii ci kaw bi. Te Moïse ñëw ci tund bi ci Yalla, te Yalla woo ko ci tund bi, ne: Yéen nga wax ci kër gi ci Yaaqub, te nga xamle ci doom yi ci Israayil. Yéen ngeen gis li ñu am ci limu ñu def Ejipt yi, te ñu jël leen ni ko def ci

kanam yépp yu bëri ndox yi, te ñu indil leen jëm sama bopp. Te léegi, su fekkee dégg ngéen dégg sama baat, te ngéen gënal sama alluwa, dinaa leen jëkk mbooloo bu njëkk ci biir yépp yi réew yi, ndax sama la lépp suuf bi. Yeen waaye dinaa nekk sama royoom sëriñ ak àdduna bu bees, yii ay wax dinaa ko wax ci doom yi Israël. Musa jóg na, te dëkk na ay màggkat yi ci mbooloo mi, te doon na ci ñoom yépp ay wax yooyu yu Yàlla wax ci ñoom. Mbooloo bi mu nekk lépp jàngal ci benn xel, te nañu ne, lépp li Yàlla wax, dina ñu def te dina ñu deglu, te Musa yóbbu baat yii ci Yàlla. Boroom bi naan na ci Musa, xool, dama ngi ñëw ci yaw ci bir-biru ngélaw, ngir mbooloo mi deglu sama wax ci yaw, te yaw jàppale leen ba ci kanam. Musa xalaat na ay waxin yi mbooloo mi naan ci Boroom bi. Boroom bi wax na ci Musa, Nga jiitu nga yóbbu ndimbalante bi, te nga setlu leen tey ak suba, te ña ñaan ñu feccal seen yere, te ña nekk ñu am njariñ ci bés bi ñetteelu; ndax ci bés bi ñetteelu Boroom bi dinañu jiit ci tundu Sinay bi, ci kanam bépp ndimbalante bi. Te yow dina wécc mbooloo mi ci biir, ni: jàppaleleen sa bopp ngir dugg ci tund bi, te dëgg luy doon. Ku nekk ku dëgg tund bi, dina dee ak maale. Loxo du jàpp am loxo, ndax ci mburu la ñuy mburu jàpp, walla ci flèche la ñuy flèche jàpp, su fekkee ñaay walla su fekkee nit, du dund, su batu nooy yi ak trompette yi ak suuf bi dem ci tund bi, ñeneen ñuy yàgg ci tund bi. Musa jënd na ci gànnaaru gi ngir dem ci mbooloo mi, te yéesal na leen, te fooñ nañu yéene yu. Te mu ne ci mbooloo mi, amul seen sarax, ñetti fan bu njëkk bul jëkk jigéen. Dajale ci bés bi ñetteelu jëkkër ci subba, te dajañu baat yi ak làmbi yi ak néew bi ñuul ci kaw bi Sinaa, baat bi ci kornu bi tànn bu mag, te ragal nañu ñépp nit yi ci kër-ga bi. Te

Musa yokk na ndaw yi ci kamp bi ngir renc ak Yalla, te takk na ñu ci suuf tundu bi. Tund bi Sinai dafa dëkk ci saxaar yu bari yëpp, ndax Yalla dafa jeenee ci kaw ci safara, te saxaar bi dafa yëkkat ni saxaar bu forno, te nit ñi yëpp dañu gëna gis yàqu bu mag. Te baat yi ci trompet bi ñu nékk, di dem ci kanam, di am doole bu gën bu bare lool. Musa wax na, waaye Yalla tontu ko ci baat. Boroom bi jëge ci tund Sinai, ci kaw bi ci tund bi, te Boroom bi woo Musa ci kaw bi ci tund bi, te Musa yëkk. Te Yàlla wax na ci Musa, mu ngi ne, bu nga disee teral ndimbal ci mbooloo mi, ndax ñu ñàkk ci Yàlla ngir gis, te bari ci ñoom mën nañu daw; Te ay sëriñ yi mu ngi ñàkk ci Boroom bi Yàlla, war nañu yàqu, ndax Boroom bi mën na jëlante ci ñoom. Te Musa wax na ci Yàlla, mbooloo mi mënul a yëkk ci tundu Sinay bi, ndax yaw nga nettali nu, ni: Tëral tundu bi, te yërëm ko. Boroom bi wax ne ko, dem, dissi, te yàgg yow ak Aaron ak sa, waaye saytaane yi ak mbooloo mi nañu ñu bañ yàgg ci Yàlla, su ñu koy def, Boroom bi mën na reyee ci ñoom. Musa jënd-na ci ndaw ci mbooloo mi, te wax-na leen.

20

Te Yàlla wax nëpp ay wax yii, mu ngi wax, man laa ngi Borom bi sa Yàlla, kii muy gëna la jëkk ci réew Esipt, ci kër yoon. Amul sa yéene yi beneen, Yàlla laa rekk. Bul nga def sa bopp nataal, wala yenn ci lu ëpp ci lu nekk ci asamaan ci kaw, ak lu nekk ci suuf ci suuf, ak lu nekk ci ndox yi nekk ci suuf suuf. Bul ñaan njaboot leen, te bul ñaan liggéey leen; ndax man laa ngi Boroom bi, Yàlla

sa, Yàlla bu gëm-gëm, di dellu bëgg-bëgg yi baay yi ci doom yi, ba ñetti ak ñenenti liggéey yi ñu mën ma, te di def yërmande ba junni yi ñu bëgg ma, te yi ngi tëral ay ndigël yam. Bul jël tur bi Yalla bi sa Boroom ci lu ñu wuul, ndax Yalla bi sa Boroom du ñu woon saf kenn ku jël tur bi moom ci lu ñu wuul. Fàtte bés bi ci ay sabbat yi ngir yàq ko. Ci fukk benn, danga liggéey, te nga def yëpp yi liggéey yi sa. Waaye bés bi ñeent bi, sabbat la ci Boroom bi Yalla sa; du def ci mu dara liggéey yépp yow, ak doom-goor sa, ak doom-jigéen sa, doom sa, ak jigéen-jëkk sa, nag sa, ak mbootaay sa, ak bëy-bëy yépp sa, ak kiy jóge bi dëkk ci sa biir. Ndax ci fukk fan, Boroom bi dafay defar asamaan ak suuf ak géej ak lépp li nekk ci ñoom, te mu noppi ci bés bi ñaareelu, ndax loolu la Boroom bi barkeel bés bi ñaareelu, te mu yéesal ko. Yëkk sa baay ak sa yaay, ngir yàgg la neex, te ngir yàgg la dund ci suuf si réew bu baax bi, bi Boroom Yàlla am nga di jox la. Bul nga jabar seen jabar. You shall not steal. You shall not murder. Bul nga def témoignage bu gëna-gëna ci sa mbokk. Bul bëgg jabar bu mbooleem sa, bul bëgg kër gu mbooleem sa, wala caaka am, wala doom am, wala jëkkër jigéen am, wala nag am, wala mbaam am, wala lépp rab am, wala lëpp lu mbooleem sa am. Te ñépp bi mbooloo gis-na baat bi, ak lampaas yi, ak baat bi ci trompet bi, ak tund bi mu nëw taxaw. Waaye bu ñu ragal, ñépp bi mbooloo takk-na ci kanam. Te ñu ne ko Musa, yaw la wax nu, te Yàlla bu bul wax nu, ndax nu ñu dee. Te Musa wax nañu ko: Takku seen xol, ndax Yàlla jóge nañu la ngir gëm la, ngir ay seen xol jàpp seen xol, ngir bul seen bàkkaar. Mbooleem bi tëdd na ci njool, waaye Musa dugg ci ñuul bi, fi Yàlla nekk na. Boroom bi wax na ak Musa, Yii ngay wax ci kër Yakub, te nga

wax ci doom yi Israël: yéena gis ne ci asamaan laa wax ak yeen. Amul nga def ci sa bopp yéene ñu ñu am njëkk, ak yéene ñu ñu am wérr amul nga def ci sa bopp. Alteer ci suuf dinañu def ma, te dinañu sacc ci kaw am yi ñu toñ yépp, te yi salut yépp, te yi xar, te yi séy yépp ci bépp bés, bu ñu ko wax tur sama ci foofu, te dinaa ñëw ci yow, te dinaa yóbbu la. Su fekkee nga def ma alteer bu bari ci mbër yi, bul ko sa ñu ko jëf ak mbër yu tëj, ndax sa paka bi nga ko jëfandikoo ci ñu, te dañu ñu jàmm. Bul la des ci ay marches ci kaw sama tëggël, ngir la nañu wara bañ wone sama yaram ci kaw bi.

21

Te yii ñu yi lois yi, nga ngi ko wax ci kanam ñoom. Su nga jënd doom bu Ebre, ñeent at dina la dëkk; waaye ci at bu ñeeweel, dina dem bu am yoon, amul fay. Su moom kenn duñu donni, moom kenn dinañu génn, waaye su am na jigéen yi duñu donni ak moom, dinañu génn ak jigéen am. Te su boroom bi joxe ko jigéen, te jigéen bi am ko doom-gór walla doom-jigéen, jigéen bi ak xale yi dina am boroom bii, te moom kese rekk dina génn. Su jàngalekat wax ni doom ji, Bëggoon naa sama boroom, ak jabar ji, ak xale yi, dinuma dem simb, boroom bi dina ko indil ci tribunal bu Yàlla, te ba noppi dina ko indil ci bunt bi ci poids bi, te boroom bi dina topp nopp bi ak awl bi, te dina ko liggéey ba sa àdduna bi. Su fekkee ku nekk jaayee sama doom ju jigéen ci jëfandikukat bu kër, dëkk na ci biir kër, du dem, ni ñu dem ñi jigéen yi ñu jëfandikukat. Su fekkee mu ubbil boroom bi mu

nekk jigéen ji, mu nekk mu mu jamonoo ak moom, dina ko jénd. Waaye ci mbokk bu njool, du boroom, dara jaay ko, ndax dafa ko tëj ci moom. Su fekkee te ci doom-goor gi mu jagleel ko mo, ci njëkk-jëf bu benn jigéen yi, dina def ko ci mo. Su amul waaye beneen jigéen jël ci bopp am, yëf yi war a am ak njaboot bi ak mbooloo bi mu nekk ak moom du ko dindi. Su fekkee te yépp ñetti yii defuma ko moom, dinaa génn benn cadeau ñu amul xaalis. Su amul benn ku jàpp benn ku, te mu dee, bu ñu jàpp ko ci làmmiñ bi, war nañu rey ko. Waaye bu nekk dëggu Yalla joxe ko ci loxo am, dinaa la jox benn bër bu kii kilifa mën des fay ci. Su amoon bu nekk jàpp sa mbokk bëgg fey ko ci bakkan, te takkee, ci alteer ama jàpp ko ngir rey ko. Kuy rëy baay am walla ndey am, mu war fey ci anam. Kuy njëkk-njëkk bàyam am walla ndeey am, dinañu ko rey ak mbam. Ku nekk su kenn yoon benn ci doom yi Israël, te mu ñàkk ko te mu jënd ko, te mu gëm ci biir am, dina dee ak maale. Su ñaari góor xeex, te ñu rëy kilifa bu jëkk ak mbere walla loxo, te du dee, waaye du lal ci nëg, su nit ki tàmbali te daw ci biir ak bàkkan, kuy rëy bi dina am njariñ; waaye dina fey liggéey bu mu xamul ak tëriit. Su ku nekk dañu ko bët ak bët bi mu am walla jigéen ju mu am ak bët bi, te dee ci loxo yi mu am, dañu ko def justice. Bu amul si mu mën a duggal benn fan walla ñaar fan, bu xamul aduna, ndax xaalis bi mooy sa bopp. Su ñaari góor xeex, te ñu jàpp benn jigéen bu am moom, te doom bi génn ci biir am bu taxawul boppam, dañu ko def sàcc; ni góor ji jigéen bi am di ko wax, dina jox ak dëgg-dëgg. Su nekk ni dañu ko formé bu mat, dinaa jox bët ci ëllug bët, bët ci ëllug bët, bët ci ëllug bët, loxo ci ëllug loxo, tànk ci ëllug tànk, fey ci ëllug fey, meññ ci ëllug meññ, daw ci ëllug daw. Su ku

nekk dañu jàpp bët surga bu góor mu am walla bët jigéen mu am te feeñ ko, dina ko yóbbu bu am yoon ci wàllu bët bi mu feeñ. Su amul waaye bëñ ci bëñ-u jant bu góor-géwél, walla bëñ-u jant bu jant-katt am mu des ko, dëkk ak jamono fok na ko yóbbu ñu ci bëñ-u bëñ-u jant bi. Su fekkee nag bi nag na góor walla jigéen te dee na, dañuy ñaan nag bi ak mburu, te dañuy ñaamul yàpp bi mu am, waaye boroom nag bi dinañu am njariñ. Su fekkee ni nag bi goring woon ci ginaaw ak ci ñetteelu bés, te ñu yóbbu boroom bi, te boroom bi amul ko tëj, te nag bi rey nit ku góor walla jigéen, nag bi dinañu ko sët ak tëy, te boroom nag bi itam dinañu ko rey. Su fekkee ransom bi imposed ci moom, dinaa jox ransom bi soul am nga, ci tànk yi su fekkee imposed ci moom. Su fekkee doom-góor walla doom-jànq la ñaaw, ci ndigël boobu la ñu war a def ko. Su njàng bi fatt doom walla jëkkër jigéen, kilifa yàgg bi dina jox fukk ak ñeent didrakam wërëngëer ci boroom ñoom, te kilifa yàgg bi dinañu ko fetal ak bunt. Su ku nekk ubbi benn puits walla jëmm benn puits, te du ko tëj, te benn séy walla benn mbaam daje fa, borom bi puits bi dina fey, dina jox xaalis ci borom bi ñoom, te lii dee bi la di am. Su nag ñaari góor bu nekk bu am na ñaari góor bu jëkk ñaari góor bu jëkk bi ci kanam gi, te dee na, dañuy jaay ñaari góor bi mu ngi yàqu, te dañuy weccee xaalis bi mu am, te ñaari góor bi mu dee bi dañuy weccee. Su fekkee te xam ne nag bi ñu gëna ko, ñu ngi jàpp ci biir ay fan ci kanam ay bés ak ci kanam ay ñetteelu bés, te ñu ngi leer ko boroom bi mu am, te du ko ñàkk, dina jox nag ci wàllu nag, waaye nag biy dee dina am ko. Su fekkee te ku nekk gis ngelaw ñaari xar mbaam walla xar mburu, te ronkaat walla jënd ko, juróom ñaari xar mbaam dina fey ci biir xar

mbaam bi, te ñeent ñaari xar mburu ci biir xar mburu bi.

22

Su fekkee waaye ci tool bi ñu gis yoon-kat bi te ñu doy ko te dee, dëkk na ne ci moom mun na. Su fekkee te ñu jàpp ne ci kaw am na njëkk ci seen xaalis, dañu koy jaay ngir seen xaalis bi ñu jël. Su fekkee kaatalewu te jëmewu ci loxo am to kléma, ci mbaam ñaari ñoom ci buur ci xaj am ñoom bu nekk, dëgg fey ñaari yépp am. Su fekkee ku nekk dañu lekk ci mbay walla ci gerte raisin, te mu joxe ñam yu am lekk ci mbay wu nekk beneen, dina fey ci mbay am ci lu ñu am ci mbay bi. Su fekkee dañu lekk lépp mbay bi, yu gën ci mbay am te yu gën ci gerte raisin am dina fey. Su safara génn te jóge ñu sonn, te tëj kër yu ñu daan céeb walla mburu céeb walla jant, kuy tëj safara bi dina fay. Su ku nekk jox ku jëkk-e xaalis walla ay mbotaay ngir gëm, te yëngu ko ci kër ki, su ñu gis ki yëb bi, dina fey ñaari yoon. Su gis-gis ki ñaaw gisuwul, boroom kër bi dina ñëw ci kanam Yalla, te dina laj ni dëkk na dëgg ne déesu ko def lu bon ci bépp li mu jëkkale ci mbokk am, ci bépp njub bu wax, ci seen yoon te ci mbaam te ci xar te ci ndiggël te ci bépp ñakk bu ngi ko wax; lu mu nekk, ci kanam Yalla dina ñëw yoon ñaari, te ki Yalla gis ne dafa bon, dina fey ñaari yoon ci mbokk am. Su ku nekk jox kilifa bi bët-bët bu am doole walla ñaari-ñent walla xar walla ñépp mala ngir gëm, te bu ñu fessal walla dee walla jàpp ko, te ku nekk xam wax, serment bu Yàlla dina am ci biir ñaari yeneen, mu naan dëkk dëkk du def lu bon ci lépp ci amaana bu kilifa bi; te noonu

boroom bi dina jàpp, te du fay. Su ñu ko gën ci biir sa loxo, dina fey boroom bi; waaye su ko bët yi ñaan, dina ko indil ci ñaani bi, te du fey. Su fekkee ku nekk dañu laaj ci biir kilifa bi, te mu ñaaw walla dee walla jàpp ko ngir yàbb, te boroom bi amul ci biir mu, dina fey. Su amna boroom bi ak moom, dara du fay. Su amna liggéeykat bi, dina am ko ci biir seen alal. Su amoon bu ñu jàpp ku nekk ci yoon bu bañ jigéen bu bees bu ñu ngi ko jabar, te naan ak moom, dëgg na mu jox ko séy ngir mu nekk jigéen am. Su amul te baayam jigéen ji bëgg-ul jox ko moom jëkkër, dina jël baayam bi xaalis ci njëg-njëg ak li ñu jëlal jigéen yu bees yi. Sorcerers dañu koy warul dundal ci wey. Ku nekk tuuti ak mala yépp, dinañu ko fay ci lim. Kuy sacrificing ci yow yi, dañu ko destroyed ak death, waaye Boroom rekk. Te sojourner bi, bul ko boole, te bul ko noppi itam, ndax damnga nekk sojourner yi ci réew Egypte bi. Lépp mbokk-jigéen bu mag ak doom bu njool dinañu koo yàqu walla dinañu koo topp ci bon. Su fekkee ngeen ñaan leen ci bàkkaar, te ñu weesu ñaan ma, dëgg na naa dëgg baat bi ñoom, te dinaa sonn ci mérr, te dinaa reen yeen ak palaas, te dinaa jëkk jigéen yeen yi nekk jàngalekat, te dinaa jëkk doom yeen yi nekk mbokkaay. Su fecc nga jënd xaalis ci sa mag bu nëbb bi nekk ci sa biir, bul ko tëral, te bul ko jëfandikoo riibu. Su jënd nga jënd yërmandeem yërmande noppi yërmande bu mag bi, balaa ñëwu ñu njëkk, di nga ko dellu; ndax loolu mooy tëgg am, loolu rekk mooy yërmande bu mag bi ci say rëy am; ci lan la nañu nelaw? Su kon dañu woy ci man, dinaa ko dégg; ndax dama nit bu am yërmande. Yalla yi du-la wax lu bon ci, te boroom-buur bu mbokk ma du-la wax lu bon. Jëfandikuñu ñi njëkk ci biir ngaay ak prees reer bu nga am du nga tànn, ñi

njëkk ci biir doom-góor yi nga am dinga jox ma. Noonu la nga def sa ñaari-ganaar ak sa xar ak sa mbootaay bu jëkk, ñeent fan la ñu di ci biir sa njaboot, waaye ci benn fukk ak ñeetti fan la nga dellu ma ko. Te nit yi holy dinañu nekk ci sama yëf, te yàmb bu njool ci rab yi, ñu ñu lekk, xaj yi dinañu ko jëfandikoo.

23

Bul jël lëkkalekaay bu ñu am, te bul naan ak ku ñu am njub ngir nekk témooin bu ñu am njub. Bul jël ak ay gën-woon ci bàkkaar, bul yokk ak ay mbooloo ngir yëkkat ak ay gën-woon, te rëy justice. Ak nit bu yomb du nga leen mëna ci waxtu juge bi. Su fekkee jëkk ak nag bu njool sa jaboot, walla ak ñawo bu njool bu mu am bi mu yaatu yëg-yëg, dellusi ko ci biir. Su fekkee nga gis ñu mbaam bu jàpp bu sa boroom jabar bi daldi ci biir sa tëgg bi, du nga daan wàcc ko, waaye dina nga wër ko ak moom. Bul nga wañi jugumaan ay doom-juddu ci jugumaan ñu am. Ci benn wax bu baaxul yëpp nga nañu jël, kilifa ak njub bul fay, te bul wax ni nit bu baaxul mooy kilifa ndax ay kaddo. Te bakaan du nga jàmm, ndax bakaan yi dafa ñu gëm bët yi ci ñi gis, te dafa ñu topp baat yi ci ñi ngi ko dëgg. Ak horom bu njëkk du leen ñaan jëfandikoo, ndax yeen xam naa bëgg-bëgg bu horom bu njëkk bi, ndax yeen seen bopp horom yu njëkk la leen nekk ci réew Esipt. Ci ñeent at, danga sow sa suuf, te danga tànn sa récolte. Ci at wi ñaar-fukk ak juróom-ñett, nga naan def leer, te nga ko wàññi, te ñi ñuul ci mbokk mi nga di lekk, te yépp yi ci topp, ñi barab yu ndaw di lekk. Kon nga def sa gerte raisin ak sa gerte olif. Ci

ñeent fan, nga dina def sa liggéey, te ci fan bi ñeeweel, noppi, ngir noppi sa nag ak sa mala bu jëkk, ak ngir yërmande doom bu jëkkaale bu góor gi sa jëkkër ak gaañu gi. Lépp yi yépp ci ñu ma wax ci yéen, tëral leen, te tur yu yeneen yàlla yi du ñu def xalaat, wala bu ñu dégg ci ginnaaw yéen. Ñett yoon ci at, lañu war agg sama xew. Teg jàngu mbind mi ci mburu bu ñu seetul, juróom ñeent fan dinañu lekk mburu bu ñu seetul, ni mu ngi ko waxtaan la, ci waxtu weer wi ci ñuul yi, ndax ci moom la génn ci Egipt, du ñu ngi jëkk ci kanam sama ak loxo ñuul. Te nga def àtte bu ñetti-kàddu bu njëkk ci liggéey yi nga def, yi nga sow ci ngoon ma, te àtte bu jeexitalu at bi ci bokk liggéey yi nga def yi jóge ci ngoon ma. Ñetti yoon ci at bi, nekk na ci seen bëpp góor gi sa ci kanam Boroom bi, Yalla bi sa. Bi nga ñu ëpp ci kanam yi ci sa kanam, te nga yàgg sa yoon yi, du nga sàcc ci leewaan deret bu encens bu ma, te weex bu xew bu ma du lal ba suba. Yépp yi ñu njëkk ci bët yi ñu njëkk ci sa réew, dinaa ko indil ci kër Yàlla sa Yàlla. Du nga togg xar ci meew sa yaay. Te xool, maa ngi yónnee sama kilifa ci kanam sa kanam, ngir mu wàcc la ci yoon wi, ngir mu indil la ci réew bi, bi maa ngi ñàkk la ko. Jàppale sa bopp te déggal ko, te bul ko yàlla, ndax dëkk na ci moom sama tur. Su fekkee dégg dégg nga dégg ci sama baat, te nga def lépp li ñu ñuy jàppale la yow, te nga tëral sama alluwa, dinañu jàppale ma mbooloo bu njëkk ci yépp yi réew yi, ndax sama la lépp ci suuf bi. Yéen dina, dinañu jàppale ma réew bu buur bu njëkk ci saraxalekat, te réew bu sell. Yii yi baat yi dinaa ko wax ci doom yi Israël. Su fekkee dégg dégg nga dégg ci sama baat, te nga def lépp li ñu ñuy wax la yow, dinaa jàppale jàkkarlo ci sa jàkkarlokat yi, te dinaa noppale ci sa noppalokat yi yow. Dafa

dem ndax sama kilifa dina dem bi mu ngi yobbu la, te dina la indil ngir Amorit, ak Etit, ak Perisit, ak Kanaanit, ak Girgasit, ak Iwit, ak Jebusit, te dinaa leen rëy. Bul nanguwu yoon seen yàlla yi, waaye bul liggéey seen, bul def ni seen liggéey yi, waaye dëgg-dëgg nga nañu yàqu, te nga nañu fessal seen garab yi. Te nga def loxo ci Boroom bi, Yalla am nga, te dinaa barkeel mburu am nga ak divin am nga ak ndox am nga, te dinaa dellu febar bi ci yeen. Amul doon am ku ñu juddu doom, wala ku ñu juddu doom ci sa réew; limu sa fan, dinaa ko fey. Ak dinaa yónni xof bi ñu ngi tàgg sa kanam, te dinaa yéex ak sedd yépp yi ñu ngay dugg ci ñoom, te dinaa jox ñépp sa jamonoy ñu nekk ñu ñu rëy. Te man tànnal ay nëmbëkët ci biir sa, te nga def Amoritnukati, Ivitnukati, Kanaannukati, ak Itiitukati génn ci sa. Duma dinaa jëfandikoo ñoom ci at ab, ngir réew bi bul am njëkk, te ay rañéef yu bari ci réew bi ñëw ci sa kanam. Ci ndaw-ndaw dinaa koy yóbbu ñu ci sa, ba nga mën a yokk te nga duggal sa réew. Te dinaa dëkk ay mbir ci sa réew, dale ci géej gu xonq bi ba géej bu Filistin bi, te dale ci désert bi ba dex gu mag Euphrate bi, te dinaa jox ci loxo seen nit ñi nekk ci réew bi, te dinaa toxal leen ci sa. Dëkk u-nga agree ak ñoom ak yéen i Yàlla yi ñoom yi. Te ñu ngi ñu nañu dajale ci réew sa, ngir bul def sa bàkkaar ci sama biir, ndax su fekkee nga topp yàlla yu ñoom, yooyu dinañu jàpp sa yoon.

24

Te Musa ne wax, Yàlla ci Yàlla, yow ak Aarun, ak Nadab, ak

Abiud, ak juróom ñeent ci ay màggkat Israël, te ñu ngi jàppale ci kanam ci Yàlla. Te Musa rekk mën na jëkk ci Yalla, waaye ñoom du ñu jëkk, te ndaw yi du ñu yëg ak ñoom. Musa dugg na, te wax na ci nit ñi yëpp ci erayam yi Yàlla te sarax yi. Nit ñépp ñi jàngal nañu ci benn nopp, di ne: Erayam yépp yi Boroom bi wax, dina nu koy def, te dina nu deglu. Te bind na Musa baat yi lépp yi Yalla. Musa dafa toog suba, mu sos autel ci suuf tundu bi, ak fukk ak ñaar taan ngir fukk ak ñaar liñ yi Israayil. Te mu yónnee góor yi ñu tuuti yi ci doom yi Israël, te ñu jëfandikoo ay safara yu tollu yépp, te ñu jàpp-loo safara yu jamm ci Yàlla, neer yi. Musa jàngal ñaari yoon bu deret bi, mu teg ci biir jaasi yi, te ñaari yoon bu deret bi mu teg ci kanam bi. Te jàpp téere bi ci mbindum bi, moo jàng ci nopp yi ñu nit yi, te ñu ne, lépp li Boroom bi wax, dina nu def te dina nu deglu. Musa jàngal deret bi, mu fey ko ci mbooloo mi, te mu ne, xool deret bi ci jokkoo bi, bu Yàlla defal ak yeen ci bari yépp yi yii. Musa ak Aarun ak Nadab ak Abihu ak juróom ñeent ci conseil yi mag yi Israël dañu yëkk. Ak ñu gis bëj bi Yàlla bu Israayil nekk ci, ak yépp yi nekk ci ginnaaw tànk yi am, mel ni liggéey brik safir, ak ni cóob samaa asaman ci sedd. Te ci yeneen yu bees yi ci Israël bañ u des, te beneen ku nekk, te ñu gis ci bëj-saa bu Yàlla, te ñu lekk te ñu naan. Te Boroom bi naan ko Muusaa, yéenal ci sama kanam ci tundu bi, te nekk fii, te dinaa la jox ay taabal yi ñu defar ak pereer, yoon bi ak ay ndigël yi, yuy bind ci bind ngir jàngal leen. Te Musa am Yushua bu nékk ci biir sa bët bi tàmbali, ñu yëkk ci tundu Yàlla. Te ci ay màggkat yi, ñu naan: Dëggalug fi, ba nu dellu ci yéen, te gis, Aarun ak Hur ak yéen nañu, su am na ku juge bëgg, na ñu jëkk ci ñoom. Te Musa ak Yusuwa yëkkoon ci

tundu bi, te ngoon bi tëjoon tundu bi. Te barke bu Yalla bi dajee ci kawe Sinai, te tëj bi dajee ko juróom-benn fan, te Boroom bi woo Musa ci fan bi juróom-ñeent ci biir tëj bi. Boppam réewu Boroom bi, mu mel ni safara bu dëgg ci kaw tund bi, ci kanam doom yi Israël. Te Musa dugg ci biir ngéew bi, te yàgg ci tund bi, te nekk fii ci tund bi fukk ak ñeent fan ak fukk ak ñeent guddi.

25

Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, wax nañu ci doom yi Israël, te jël leen ay premye récolte ci biir lépp, ñu ñu xol am ci seen xol, te dinañu jël ay premye récolte yam. Ak bii mooy bëgg-bëgg bu njëkk bi, bu ngeen jël ci seen doom: wóor, ak xalis, ak bronz, ak jasintu, ak môl, ak kókkine bu ñaari yoon, ak tisu bu rafet bu tëj, ak bër yu yéew, ak der yu xar yu ñuul ci rouge, ak der yu baxa, ak garab yu dul fes, ak pérée Sardius, ak pérée ngir samp ci épaule bi, ak tunig bu gàtt. Te nga def ma bëj-gànnaaw, te dinaa jëkk ci yeen. Te dinaa def ma ci lu nekk ci lépp li ma ngi wone la ci tund bi, misaal bu kër gu guddi bi, ak misaal bu yëpp jumtukaay yi ci kër gu guddi bi; noonu dinaa ko def. Te nga def cofur bu témoignage ci garab gu ñu mën dul ree, ñaari coudée ak beneen xarnub ci gëm, ak benn coudée ak beneen xarnub ci yaatuwaay, ak benn coudée ak beneen xarnub ci gàtte. Te nga def ko ci wér bu jege, ci biir ak ci bëj-gàddu nga def ko ci wér, te nga def ko ay kuymbatiya yu wér yu tëj ci bëj-gàddu. Nga ngi def ci moroom yi ñeent benn-benn xaalis bu jàng, te nga ngi topp ci ñeent yépp yi, ñaar benn-benn ci benn yépp, ak ñaar benn-benn

ci benn yépp bu ñaareelu. Dinaa def bant yi ci garab gi ñu bul yor, te dinaa ñu tëral ak wer. Te dinaa dugal bant yi ci biir baañ yi ci yeneen yi nekk ci yaatuwaay bi, ngir yeb bi ak ñoom. Ci benn-benn yi ci saandaaka bi, baat yi di na nekk bañ-bañ. Te yaa naa dugal ci biir kofur bi témoignages yi ñu naa may jox la. Te nga def bët jamonoo-yàlla dëkk bi wóor ci wér bu njëkk, ñaari kubite ak ñaar ci guddi, ak benn kubite ak ñaar ci yaatuwaay. Te nga def ñaari cherubim ci wàññi tëj, te nga tëral leen ci ñaari yéen yu kow yi ci mercy seat bi. Dañuy defar keruub benn ci këtu bii, ak keruub benn ci këtu bu ñaareelu bu mercy seat bi, te danga def ñaari keruubim yi ci ñaari këtu yi. Cherubim yi dañuy yëkkati seen bët yi ci kanam, dimbali ci seen bët yi ci kaw ñu dimbali bi, te seen kanam yi di jëkkale yeneen benen, ci ñu dimbali bi dañuy jóge kanam yi cherubim yi. Te nga doon dëkk jëfandikukat bi ci kaw bi bopp, te ci biir bi nga doon dëkk témoignages yi ma doon jox la. Te dinaa xam sama bopp ci yow fi, te dinaa wax ak yow ci kanam ci mercy seat bi, ci biir ñaari cherubim yi, yi nekk ci kanam ci ark bi ci testimony bi, te ci lu ñépp li su ma yóbbu la yow ci doom yi Israel. Nga def taabalu bu njëkk bu wér bu séex, ñaari kubit ci giray, ak benn kubit ci yaatuwaay, ak benn kubit ak ñaar ci gàtte. Te nga def ko ay motif yu tëj yu wër ci digg. Te nga def ko ay bëñ bu njëkk ci digg. Te nga def motif bu tëj bu ndaw ci bëñ bi ci digg. Te nga def ñeent bàkkan bu dëkk, te nga tëral ñeent bàkkan yi ci ñeent xaj-xaj yu tànk yi ci ginnaaw seen bu njëkk. Benn-benn yi dina nekk njëkk ngir ay bant yu ñu mën def ci biir ngir romb taabël bi. Te nga def yi ñu teg ci garab gu bees bees, te nga wàññi leen ci wàr gu saf, te taabalu bi dina jël ci ñoom. Te nga def seen mbotaay yi, ak

seen ndoxin yi, ak seen mbotaay liggéey yi, ak seen tas yi, ci ñu nga teg ci ñoom, ci wóor bu weex nga def leen. Te nga defe ci kaw taabalu mburu yu njëkk ci kanam sama bés ci yépp. Te yaa ngi def taabal làmpu bu jëkk ci wàll bu weex, bu tëj. Yaa ngi def taabal làmpu bi bu tëj: bët bi, ak sàncub yi, ak kóob yi, ak bët-bët yi, ak liris yi, dañu jëkk ci moom. Ñeent ginnaaw yi génne ci yéen, ñetti ginnaaw yi ci lampaas bi ci yéen bi benn ci moom, ak ñetti ginnaaw yi ci lampaas bi ci yéen bi ñaareelu. Te ñetti tas yi ñu samp ci almond ci benn gàncax bu nekk, tas ak lily, kon ci ñetti-fukk gàncax yi ñu génn ci lampadeer bi. Te ci làmpu bi, ñeent koppu yu ñu sore ci almond shaped, ci benn gàncax, knobs ak seen yi lilies bu làmpu bi. Bi bowl bi nekk ci ginnaaw ñaari tànk yi jóge ci moom, ak bowl bi nekk ci ginnaaw ñeent tànk yi jóge ci moom, noonu ci ñetti fukk tànk yi ñëw jóge ci làmpu bi, te ci làmpu bi ñeent bowl yi ñu samp ci batal almond. Ay knobs yi ak ay reeds yi dañu jóge ci moom, lépp dañu jëfandikoo ci benn wér bu saf. Te nga def làmpu yi ñu nekk juróom-ñeent, te nga topp làmpu yi, te ñu ngi yeex ci benn kanam. Ak encensoir bi mu am, ak bi njëkk yi mu am, ci wàllu xalis bu saf nga def. Seen yi yépp, benn talant bu wërëg bu saf. Gis, nga def ci lu ñu wone la ci tund bi.

26

Te tënd bi, danga koy def ak fukk benn ridoo ci leer bu njool bu tëkki, ak baxa, ak xonq, ak xonq bu xeex bu tëkki, ak kerubim, liggéey bu tëkki, danga koy def leen. Giir bu rideew bi benn

ñeent ak ñaar-fukk kubite, ak yaatu ñeent kubite, rideew bi benn dina am, sañ-sañ bi benn dina am yépp yi rideew yi. Juróom-ñeent rideew yi dañuy jëkk, beneen ak beneen, te juróom-ñeent rideew yi dañuy jëkk, beneen ak beneen. Te nga def leen ay jaamu yu baax ci baat bi ridoob bi benn, ci benn xeet bi ci mbooleem bi, te noonu nga def ci baat bi ridoob bi gënnaar ci mbooleem bi ñaareelu. Nga def ñeenti fukk ak juróom ñaari bëccëg ci rideew bi ñu benn, te nga def ñeenti fukk ak juróom ñaari bëccëg ci bëccëg bu jëkk ci rideew bi ci kaw bu ñaareelu bi, ñu ñëw ci boppam, ñu dajale benn ak beneen ci ñepp. Te nga def benn-benn ak fukk fan yu wër, te nga tëral ridewo yeneen ci yeneen ak benn-benn ak fukk fan, te tàmbali bi dina nekk benn. Te nga def njaram yu am bët ci kanam ngir mbooloom ci kaw tent bi, fukk ak benn njaram nga def ñoom. Giir gi ci mbooloo bi ci benn, fanweer fukk ak ñaar-fukk coudée, ak yaatu bi, ñeent-fukk coudée ci mbooloo bi ci benn, xam-xam bi bopp bi dinaa am ci fukk ak benn yéen mbooloo yi. Te nga tëral juróom-ñeent yi ci kanamu yoon, ak nga tëral juróom-ñeent yi ci kanamu yoon, te nga dëkkal ñeent bi juróom-ñeent ci kanam bi tabernacle bi. Te nga def àngkil ñeent-fukk ci kanam bu njool bi ci mbooleem bi benn, bi ci biir ci ñu ñu topp, te ñeent-fukk àngkil nga def ci kanam bu njool bi, bi di topp bi ñaareelu. Te nga def juróom-ñeent ay bagn yu bronze, te nga tëj bagn yi ci loop yi, te nga tëj der yi, te dinaa nekk benn. Te dangay def ci suuf bi mooy bu bari ci ay mbooloo yi ci kër-guddi bi, ci wetu mbooloo bi bi des, dangay far ci bi mooy bu bari ci ay mbooloo yi ci kër-guddi bi, dangay far ci ginnaaw ci kër-guddi bi. Kubit ci benn bënn, ak kubit ci benn bënn, ci li gën bari ci kanam yi, ci

guddi kanam yi ci kër gi, dinañu nekk sa rëy ci yéen yi ci kër gi ci benn bënn, ngir mu rëy. Te nga def benn katakáluuma ci kër gi ñu teg ci kanam, ñu jëfandikoo njàq yu bëy yu ñuul yu xonq, ak epikaluumata ñu jëfandikoo njàq yu baxa yu gerte ci kaw. Nga def ay poto yu ci biir kër-guddi bi ak yoon yi ñu jagleel ñi ñu dul fesdale. Fukk pikis, nga def bi poto bi benn, ak pikis benn ak ñaari yoon, yaatu bi poto bi benn. Ñaar tenons ci poto bi benn, mu jappe beneen ci beneen, noonu nga def ci ñepp poto yi ci kër gi. Te nga def ay poto ci kër gi, ñaar-fukk poto ci bët bi ci kaw Bëj-gànnaar. Te ñeenti fukk tëmeer jaar ñu njëkk ci wërsëg, nga def ñoom ci ñaari fukk tëmeer jaar yi, ñaari jaar ci jaar bi benn ci ñaari yëru yépp nekk, te ñaari jaar ci jaar bi benn ci ñaari yëru yépp nekk. Ak ngir bi ñaareelu bi ci Bëj-gànnaar, ñaar-fukk taalif, ak ñent-fukk sàcc yu ñoom yu wërëngëël; ñaari sàcc ngir taalif bu benn ci ñaari yaatuwaay yu mooy, ak ñaari sàcc ngir taalif bu benn ci ñaari yaatuwaay yu mooy. Te ci ginnaaw bu jëkk bi, ci xeet bi nekk ci bëj-gënnaar, nga def juróom-benn poto. Te ñaari ginnaaw, nga ngi def ci kaw yi ci mbind bi, ci ginnaaw yi ñu ci ginaaw. Te dina nekk ci njëkk ci suuf, ci yoon wi ñu ngi nekk njëkk ci boppam ci mbooloo benn, noonu nga def ñaari yoon yi yépp, njëkk na ñu nekk. Te ñu nekk juróom-ñett ay poto, te ay sàkk yu ñu am ñu xam werr fukk-ak-ñett-fukk, ñaari sàkk ci benn poto ci ñaari yëf yu ñu am, te ñaari sàkk ci poto bi benn. Te nga def ay bari ci garab gu bees; juróom ñoom ngir benn poteau ci benn xeet bu tent bi, te juróom bari ngir poteau bi ci benn xeet bu tent bi ñaareelu, te juróom bari ngir poteau bi ginnaaw ci xeet bu tent bi ci kaw géej. Te bant bi njëkk bi ci biir ay poto yi, moom a ngi war a yàgg ci benn bëj-bëj ba tàkk ci

benn bëj-bëj beneen. Te yéen ay poto yi, dinga koy ñu ak wàr ak wàr, te yéen ay bàgg yi, dinga koy def ñu ak wàr, ci ñuy dugal ay bant yi, te dinga koy ñu ay bant yi ak wàr ak wàr. Te nga ngi def jàll bi tent bi ci njëkk ak form bi ñu wone la ci tund bi. Te nga def ridewo bu jëkk ci gerte bu baax, ak moytu, ak xonq bu tànn, ak tëriñ bu mag bu wen, liggéey bu wen nga def ko ak nataal kerubin. Te nga def ko ci fukk ay poto ñeent yu bari yu ñu mën gëm yu ñu rikk ak xar, te ay bopp yu ñoom ci xar, te ay sànk yu ñoom ñeent yu ñu rikk ak ngelaw. Te nga doon des bi rideew ci kaw poto yi, te nga indil fii ci biir bi rideew bi arche bu témoignage bi, te rideew bi dinañu wax leen ci biir benn bi bari ak ci biir benn bi bari yi bari yi. Te nga doon tëj ak rido bi, arche bi témoignage ci sa kër gu bees gi ci kër yi ñu bees. Te nga defe taabalu bi ci biir réddug bi, te nga defe lampu bi ci wetu taabalu bi ci benn xeet bu tabernacle bi ci bëj-saalum, te nga defe taabalu bi ci benn xeet bu tabernacle bi ci bëj-gannaar. Te nga def benn tëral ci bunt bi ci kër-gaal bi, ci gerte bu xonq, ak gerte bu xonq-xonq, ak gerte bu xonq bu tëj bu tëj, ak tëral bu rafet bu tëj, liggéey bu njëkk. Nga def ci rideew bi juróom taal, te nga wóor leen ci wóor, te ay kaw yu leen yu wóor, te nga tëj ci leen juróom tolli yu cuivre.

27

Te nga def taalif ci garab gu bees bees, juróom kubite ci giir, ak juróom kubite ci yaatuwaay. Taalif bi dina am ñeent-fukk, ak ñett kubite ci kawe bi. Te nga def ay baaraam ci kanam ñeenti

pàcc yi, baaraam yi dinañu jóge ci moom, te nga tëj leen ak bronz. Te nga def benn kóróon ci mbooleem bi, ak coofeer bees bi, ak ñaari mbotaay yees yi, ak ñaari cëru yàpp yees yi, ak daaw-safara bees bi, ak lépp-lépp ay jumtukaay yees yi, nga def ñépp ci bronz. Te nga def ko benn grating bu liggéey bu netted bu bronze, te nga def ci grating bi ñeent rings yu bronze ci digg ñeenti yaatuwaay yi. Te nga dafa lay des ñoom ci suuf grille bi ci altar bi, waaye grille bi dina nekk ba ci wallu altar bi. Nga def ci mbind bi bant yi ci garab yi ñu dul yor, te nga tëral leen ak brons. Te nga indil bët yi ci bët yi, te ñu nekk bët yi ci kaw yi ci alteer bi ci jënd bi bu ñu tëj ko. Bëñ bu am njool bu am benn tëj, nga ko def, ci lu ñu wone la ci tund bi, noonu nga ko def. Te nga def ndaw ci kër gi, ci bëj-saalum bi ci Bëj-saalum, rido yi ci ndaw gi ci tis bu njool bu tëj, ginaaw benn téeméer pexe, ñetti fan fukk. Te turu ñoom ñaar-fukk, ak simmel ñoom ñaar-fukk bronze, ak bëñ ñoom ak tëj ñoom silver. Noonu ci bëj-bëj bi ci penku kow bi, rido yi téeméer ñu at fukki teemeer, tànk yi ñu ñaar fukki, sàcc yi ñu ñaar fukki ñu ngelaw, bunt yi ak jàppalekaay yi ci tànk yi, ak sàcc yi ñépp denc ak werr. Yoon bi aula bi te naka ci kaw géej bi ñu nees ñeent fukk at, turu yi ñoom fukk, ak sàmm yi ñoom fukk. Ak yoon bi aula bi ci Bëj-gu-Saalum, ridoow xam-xam ñeent fukk teemeer, tuur yi ñoom fukk, ak sàcc yi ñoom fukk. Te fukk ak juróom téeméer kubite ci gàtt bi ci benn yàlla, turu yi ñetti, ak sàcc yi ñetti. Te ngeen-bi ñaareelu, fukk ak juróom ñaari kubite ci gawu ëmbiit yi, gàncax yi ñetti, ak pàcc yi ñetti. Ci bunt bi ci kër bi, mbooleem mu am ñeenti-fukk kubite ci gàtte, bu sos ci gëm bi, moroom bi, xonq bi ak leer bu mag bu tëj, ci yoon bi ci kiy dimbale bi. Poto yi ñeent,

ak tund yi ñeent. Lépp yi yépp ci kaw bi ci biir yépp, ñu jëfandikoo ak wërsëg, te yi kaw yi ñoom wërsëg, te yi tund yi ñoom ngelaw. Ginaaw bi ak ndimbal bi ci kaw bi, téeméer ngonnaari ci ngonnaari, ak yaatuwaay bi juróom ñeenti ci juróom ñeenti, ak kanam bi juróom kubite ci tëj bu njool bu fetal, ak pàcc yi ñu bronze. Bépp li ñu sos ak bépp jumtukaay yi ak piket yi ci kër gu mag, dañu ñëw ci alkaati. Te yow yobbale doom yi Israayil, te ñu jël la tuur bu jëkk ci olif yi bu amul dëkk bu set bu tuub ngir làmbi ngir tëj, ngir làmp bi tëj ci lu ñu nekk ci kër bi témoignage bi; ci biir réew bi ci kanam alliance bi Aaroon ak doom yi am dañuy tëj ko ci ngoon ba suba, ci kanam Boroom bi, loi bu yéem ba ci mbokk yi ñu nekk ci biir doom yi Israayil.

28

Te yaw, yóbbu Aaron, sa rakk, ak ay doom am, ak ci doom yi Israël, ngir ñu samp sarax ma: Aaron, ak Nadab, ak Abiud, ak Eleazar, ak Ithamar, doom yi Aaron. Te nga def ndogal bu bëri Aaron, mag-bi sa, ci barke ak gëstu-waay. Te yaw, wax ak ñépp ñu gën xam-xam ci xel yi, ñu ma fey ak xel bu gën xam-xam ak xam-xam, te ñu ngi def ndaw bu bees bi Aaron ci lu bees, ci li mu ngi sant sarax ma. Te yii ay yéene yi ñuy def: bi péristeethion, ak bi épomida, ak bi podéere, ak xiton bu tëj, ak turban, ak sóon. Dañuy def yéene yu bëri yi Aaroon ak doom yi am ci ñu, ngir ñu liggéey sarret ci man. Te ñoom dinañu jël wàr bi, ak hyacinth bi, ak purple bi, ak scarlet bi, ak toolu ndaw bi.

Te ñu def efod bi ak tis bu njool bu tëj, liggéey bu daje bu njëkk. Ñaar bëj-gànnaar yi di tëj ñu ngi war a am ko, mu nekk ñeneen ak ñeneen, ci ñaari xeeti yi ñu ngi tëj. Yéenem yi ci kanam yi, bu nekk ci kanamu yoon, ci njëriñ bi mu def, dina am ci wór bu set, te baxa, te xonq, te xonq bu xeex, ak tisu ndaw bu tëj. Te nga jël ñaari pérre yi, pérre émerod yi, te nga bind ci ñoom turu doomam Israël yi. Juróom-benn tur ci mbind bi benn, ak juróom-benn tur yi ci des ci mbind bi ñaareelu, ci jëkkaalem yu ñoom. Liggéey ci njàll bu jëf ak dërëm, nataal bu sëriñ, dinga tëral ñaari dërëm yi ci turu xeeti doom yi Israayil. Te nga defe ñaari penc yi ci kanam ñaari yi ci ephod bi, penc yi ngi penc yu xalatug ndey yi ci doom yi Israel, te Aaron dina jël tur yi ci doom yi Israel ci kanam Boroom bi ci kanam ñaari ñaari yi moom, xalatug ndey ci leen. Te nga def ñu aspiidiskas ci wer bu saf. Te nga def ñaari krosowta ci wàll bu saf bu bees, yu njëkk ak flëër, liggéey bu tëj. Te nga tëral krosowta yu tëj yi ci kaw aspiidiskas yi, ci ñu parowmiidas ci kanam, ci kaw ëmproostiyaŋ yi. Te nga def plastron bu njëkk yi, liggéey bu sew bu rafet, ci yoon bu ëpp ak ephod la nga def ko, ak wàr, ak baxa, ak xonq, ak gerte bu xonq bu tëj, ak tisu bu rafet bu tëj. Dinaa def ko carré, dinaa nekk double, span bu njëkk longueur bi am, ak span bu njëkk largeur bi. Te nga def ci moom dëkk bu am ay peeñ, ñeent fukk. Rëy yu peeñ dina am: sardius, topaz, ak emerald, rëy bi njëkk. Te ci lign bi ñaareelu, carbuncle, ak sapphire, ak jasper. Te leer bi ñetteel, ligurium, agat, ak ametist. Ak ci rëdd bi ñeent, krizolit, ak beril, ak oniks, yu ñu tëj ci wàll, yu ñu cëñ ci wàll, na ñu am ci rëdd-am. Te mbind yi ñu am ci turu ñoom yu domi Israayil, fukk ak ñaar, ci turu ñoom yi, mbind yi ci tëmbël yi, benn-benn

ci tur bi, ñu am ci fukk ak ñaar liñu. Te nga def ci kaw oracle bi krowso yu noppante, liggéey bu mel ni chenn, ci dëkk wér gu saf. Te Aaron dinaa jël tur yi ci biir doomam yi Israël ci kaw xaj-xaj bu yëgle bi ci kanam, bu mu dugg ci bëj-saalum Yàlla, ngir xaalis ci kanam Yàlla. Te nga dafa am ci kanam bi ci yoon bi ci wone bi ak ci tëdd bi, te dafa am ci biir bi ci Aaroon, bu mu duggee ci bees bi ci kanam bi ci Yalla, te dafa Aaroon doxal ci yoon yi ci doom yi ci Israayil ci biir bi ci kanam bi ci Yalla ci lu bees. Te nga def undergarment bu gudde bu yëpp bu baxa. Te mu ngi am bëgg-bëgg bi ci biir am, bëgg-bëgg bi am njëg ci biir bëgg-bëgg bi, liggéey bu njëkk, tëral bi njëkk ak ci biir am, ngir bul daan. Te nga def ci biir bàyyi tunig bi ci suuf, ni grenad yi ngay tànn, grenad yu ndaw ci gerte bu baax, ak joñe, ak xonq yu fees, ak tisu ndaw yu fees, ci biir bàyyi tunig bi ci wàllu yépp; ni grenad yu ndaw yu wér, ak kloset yi ci biir yéen ci wàllu yépp. Ci biir grenad yu ndaw ak cloche yu wàr, ak fleur yi ci kanam tunique bi, ci digg. Ak Aaroon dinaa am sa baat bu deglu, bi mu ngi dugg ci biir Buur bi, ak bi mu ngi génn, ngir mu du dee. Te nga def plaat bu xëcc bu weex bu set, te nga bind ci kaw ci seen bi bind bu timis: Barke bu Boroom bi. Te dangay topp ko ci gëm bu xonq bu tëj, te dina am ci kaw mitar bi, ci kanam mitar bi dina am. Te dinañu nekk ci kow mbóot bi Aaron, te Aaron dinañu yomb bàkkaar yi ci yéen yi yéen ñu sàntu, yépp yi ñu sàntu doomub Israayil ci lépp-lépp teereb yéen yi yéen ñu sàntu yu ñoom. Te dinañu nekk ci kow mbóot bi Aaron ci yépp-yépp, am njariñ ci ñoom ci kanam Boroom bi. Ak yi tunics yi ñu adorned ci fine linen, ak nga def turban bu fine linen, ak nga def belt, liggéey bu embroidered. Te ci doom yi Aaron, nga def

tunique yi ak ceinture yi, te nga def leen turban yi ngir honneur ak gloire. Te dinaa denc leen Aaron sama rakk, ak ay doom am ak am, te dinaa tëral leen, te dinaa fey leen loxo, te dinaa yërmandee leen, ngir ñu sëriñ ma. Te nga def leen yëf yu linen ngir tëj sa yaram bu tëj, dale bët ba tëkki jëmm. Te Aaroon dina am ñoom ak doom yi am yi, bu ñuy dugg ci kër-u témoignage bi walla bu ñuy jëkk ci ndakaaru boroom bi ci sëriñ bi, te ñuñu nañu war a jël bakkan ci seen bopp, ngir ñu ñu dee. Loi bu yàgg la ci moom, ak ci mbind am bi ak moom.

29

Te li mooy li nga def leen: dinga leen yéréem, ngir ñu jëfandikoo ma; waaye dinga jël benn ngelaw bu góor ci nag, ak ñaari xar yu bari guddi, ak mburu yu amul levir yu taxaw ak oli, ak galette yu amul levir yu sedd ak oli; dinga leen def ak farin bu mag bu jóge ci mburu. Te nga def leen ci benn paanye, te nga indil leen ci paanye bi, te yow bi, ak ñaari bëy-gaynde yi. Ak Aaron ak doom yi am yi, nga ngi ko indil ci biir-u kër-gu témoignage bi, te nga ngi ko saf ci ndox. Ak bu nekk jàpp yi ñu nees yi, dinaa yëkk Aarun sa rakk ak tunig bi guddi bi, ak pees bu bët bi, ak pees bu kawe bi, te dinaa tëj ko pees bu kawe bi ci pees bu bët bi. Te nga dafa wóor turban bi ci bopp am, te nga defa wóor plak bu sanctuary bi ci turban bi. Te nga jël tëgg bi saafara bi, te nga tëj ko ci bopp am, te nga saafar ko. Te yi doom yi am nañu la indil, te nga tëral leen tunik yi. Te dinaa jëfandikoo leen seen santuuru yi, te dinaa tëral leen seen turban yi, te dinaa am leen seen sëriñ

bi ma ba ci seen wakhtukaayu góor-góorlu, te dinaa yàggal Aaron seen loxo yu mu am yi, ak seen loxo yi seen doom-gór yi yu mu am yi. Te nga indil nag séen ñaari ci bunt bi ci anam bu témoignage bi, te Aaron ak doom yi am dañuy doxal loxo yu ñoom ci bopp séen ñaari bi, ci kanam Yalla, ci bunt bi ci anam bu témoignage bi. Te nga defe ngor gi ci kanam Yàlla, ci biir bunt yi ci kër gi ci témoignage bi. Te nga jël ci deret bu njàng bi, nga des ci bàraam yu tabbale bi ak baaraam bu nga jaay, te deret bu tollu bëpp, nga tànn ko ci suuf tabbale bi. Te nga jël bëpp ween wi ci biir bi, ak lob wi ci wen wi, ak ñaari rëñ yi, ak ween wi ci seen kaw, te nga def ci tëral bi. Yépp yi te yomb bi ci ngelaw bi ak der bi ak tëgg bi, dinga koy fey ci safara ci biir kamp bi, ndax bàkkaar la. Te nga jël benn xar bi, te Aaron ak doom yi am ñu defe loxo yu ñu ci bopp xar bi. Te nga def ko ñaaw, te ngir japp deret bi, nga def ko daal ci alteer bi ci biir. Te nga xar bi, dinga ko feeñ ñaari ngir boppam ci yeneen yeneen boppam, te dinga reen biir-biir yi ak tànk yi ci ndox, te dinga koy dox ci yeneen boppam yi ak bopp bi. Te nga def ñu jëfandikoo bëy bi lépp ci jamonoy bi, safara bu mag ci Boroom bi, ngir xeex bu neex, encens Boroom bi la. Te nga jël bëy bi ñaareelu, te Aaroon ak doom yi am dañu wut loxo yi ñu ci bopp bëy bi. Te nga naan ñaan ko, te nga naan jël deret bi moom, te nga naan dor ci lob bi nopp bi Aaron bi ñaari, te ci bët bi loxo bi ñaari, te ci bët bi tànk bi ñaari, te ci lob yi nopp yi doom yi moom yi ñaari, te ci bët yi loxo yi ñoom yi ñaari, te ci bët yi tànk yi ñoom yi ñaari. Te nga jël ci deret bi ci altar bi, ak ci turub bi bu njëkk bi, te nga fay ci Aarun ak ci ndeye am, ak ci doom yi am ak ci ndeye yi ñu doom yi am ak am, te dina bëri boroom ak ndeye am, ak doom yi am

ak ndeye yi ñu doom yi am ak am, waaye deret bi ci ñay bi nga tëral ci altar bi ci biir. Te nga jël ci seen yoon bi, tànn bi ak tànn bi daldi bët bi ak lob bu foy bi ak ñaari roño yi ak tànn bi ci seen kanam ak loxo bu ñam bi, ndax paacce la lii. Ak mburu benn bu am tuuti, ak mburu-galett benn ci biir sàcc bi ci mburu yi ñu dul am levir, yi ñu setal ci kanam Boroom bi. Te nga def dëkk ñépp ci loxo yu Aaron ak ci loxo yu doom yi am, te nga def wéy leen ci offering ci kanam Yàlla. Te nga jël ñoom ci loxo ñoom, te nga indil ci taabal bi ci toñ bi mu des loxo ci xel bu baax ci kanam Yalla, dimbali la ci Yalla. Te nga jël seen bi ci biir yoon bi ci jàngalekat bi, bi nekk Aaron, te nga wéesu ko wéesu ci kanam Boroom bi, te dina am la ci yëru. Te nga def seen ci seen mbooloo bu njëkk bu jëkkale, ak loxo bu jëkkale bu yëgle, bu nekk bu jëkkale, ak bu nekk bu yëgle ci bëy-gaynde bu tëral ci Aaron, ak ci doom-gór yi am. Ak dinañu ko Aaroon ak doom yi am nekk loi bu yàgg ci biir doom yi Israayil; ndax loolu mooy xeetu bu wecciku; ak dinañu ko nekk ofraand ci biir doom yi Israayil ci ay sarifaas yu jàmm yi doom yi Israayil, ofraand bu Yàlla. Te bopp bu njëkk bu bëri bi, bu nekk Aaron bi, dina am ay doom-gór am ak moom, ngir ñu sàcc ñu ci yéen, te ngir ñu yërmandee loxo yu ñu. Ñeent bés dina tase ñoom sarét bi ci biir yéen yu mag yu mooy ci bés yu mooy, mu nekk dugg mooy dugg mooy ci biir kër-guddi bu xalaat mooy jëfandikoo ci yéen yu bees. Te yàlla bi mu ngi ci tëgg bi ci yeesal bi, nga ko jël, te nga tànn nama ci bëccëg bi ci bëccëg bu sedd. Te Aaron ak ay doom ñu lekk yaram bi ci bëy bi, ak mburu yi ci paaniye bi, ci biir bunt yi ci kër bi témoignage bi. Ñu ngi lekk leen ci yooyu ñu sàntu ci yooyu ngir jëfandikoo loxo yu bees ci yooyu, sàntu leen, te góor

gu njool du lekk ci yooyu, ndax dafa sàntu. Su fekkee am na yëpp ci yeneen yoon ci mbaam yi ci sarax yi ci tëral bi ak ci mburu yi ba suba, dinga tëj yeneen yoon yi ci safara. Du ñu lekk, ndax tëral la. Te nga def Aaron ak benn yépp yu jëkk am ci seen loxo ci ni mu ngi ko yóbbu la, fukk fan nga teg seen loxo ci jëf. Te ngoon-gi bu bés bi ci bàkkaar bi, dinga def ci bés bi ci saafu bi, te dinga saafu tëraliin bi ci saafu yaa ci kàddu, te dinga toj ko ngir saafu ko. Ñeent fan nga ngi ci seet bu góor, nga ngi ci dajaale alteer bi, te nga ngi ci yéene ko, te alteer bi dinaa nekk alteer bu bees bu bees bi, ku nekk mu ngi tëj alteer bi, dinaa yéenewu. Te li mooy yépp yi nga xam ne war nga def ci kaw alteer bi, ñaari xar yu am at yu amul dof, bés bu nekk ci kaw alteer bi, sàcc wu bul noppi. Bëy-gaynde bi benn, nga def ko ci suba bi, te bëy-gaynde bi ñaareelu, nga def ko ci ngoon-gawne bi. Ak fukk seen farin bu mag bu njëkk ci turu bu daas bu seen ci fukk ñeent bu hin, ak libation bu fukk ñeent bu hin bu meren ci xar bu benn. Ak xar bi ñaareelu la ngi def ngoon-guddi, ci lu mel ni sarax bi subaa, ak ci lu mel ni tann bi ñoom bi, la ngi def ci wen bu neex karpoom bu Boroom bi, sarax bu yem yem ci yoon-yoon yi leen, ci bunt bu kër bu témoignage bi ci kanam Boroom bi, ci ñuy xam ma fi, ngir wax ak yow. Te dinaa tàkk fii ci doom yi Israël, te dinaa yëre ci sama barke. Dinaa weral tent bu testimony bi ak altar bi, ak Aaron ak doom-doom am yi dinaa koy weral ngir ñu liggéey sama sarax. Te ma ngi def lañu woo ci biir doom yi Israël, te dinaa jëkk seen Yàlla. Te ñu xam ne man laa Boroom, Yàlla bu ñu, bu yóbbu ñu ci réew Isipt, ngir weesu ñu, te nekk ñu Yàlla.

30

Te nga def alteer encens ci garab gu bees. Te nga def ko péku bu benn coudée ci gëm-gëm, ak péku bu benn coudée ci yaatuwaay, carré dina am, ak ñaari coudées ci gàtt, bunt yi dina jóge ne ci moom. Te nga def seen ci wér gu bees bu njëkk grating bi moom ak walls yi moom ci biir, ak horns yi moom, te nga def seen ci moom twisted crown bu wér ci biir. Nga def ñaari bàmmeelu wàrr gu saf ci suuf seen-seen bu njëkk bu am seen bi mu am, ci ñaari yaatuwaay nga def ci ñaari yaatuwaay, te dañuy jàppale yu njëkk yi bant yi, ngir yomb ko ci ñoom. Te nga def yi bët ci garab gu ñu gëna jafe, te nga ubbi leen ci wàll. Te dangay def ko ci kanam bu njëkk ci mbooleem bu, bu nekk ci kaw sànduku yu témoignages yi, ci ñuy ma gëna jàng ci yow ci foofu. Te Aaron dina tuur encens bu composite bu fine ci kaw am, bëccëg ak bëccëg, ndax bu mu soppi lamp yi, dina ko tuur ci kaw am. Te bu Aaroon daldi ay lampu ci ngoon, dina tuur encens ci kaw suuf. Tuur bu njëkk bu bees bu bees ci kanam Boroom ci yoon-yoon ñoom. Te du ñu doon def ay tuur yu wuute ci kaw am, ay lëkkalekaay, ay sarax, te du nga doon tëj ndox ci kaw am. Te Aaron dina def jàppale ci kàddu yi ci benn yoon ci at bi, ak deret bu njëkk bu jàppale bi, dina wéesu ko ci yoon yi ñu. Mooy benn lu sedd ci yépp yu sedd ci Boroom bi. Te Boroom bi wax ak Musa, mu ngi ne, su fekkee nga jël xam-xam bu domb yi Israël ci seen gëstu-gëstu, te ñu joxe ñepp benn ranson ci biir seen bakkan i Boroom bi, te dëkk bu ñaaw du am ci seen biir ci seen gëstu-gëstu. Te loolu la ñu ngi jox ñu ñépp ñu mën a wécc ci xët-

xët bi, benn ñaari yoon ci didrachma bi, bi nekk ci lu ëpp ak didrachma bu senn bi, ñaar-fukk obol ci didrachma bi, te benn ñaari yoon ci didrachma bi dimbali Boroom bi. Ñépp ku nekk ci ñu ngi dem ci xët-xët bi, ci njëg at ñeenti ak ci kanam, dañuy jox joxe bi ci Boroom bi. Ku am yeneen du na ñu yokk, te ku ñu mucc du na ñu wàññi ci xarnub didrakma bi ci loxo jox kotaale Boroom bi, ngir jëfandikoo ci yërmande yéen. Te yaa jël xaalis bu njëg ci jëfandikoo yi ci doom yi Israël, te yaa jox ko ci liggéey bu këru témoignage bi, te dina nekk ci doom yi Israël hoppit ci kanam Yàlla, ngir defar réparation ci yënnu yéen. Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, def benn bassin bu bronze, ak benn base bu bronze ngir ko, ngir sañ̃ñ; te dinga ko des ci biir kër-gu témoignage bi ak ci biir autel bi; te dinga tàng ndox ci biir. Te Aaroon ak doom-doom am yi dina saf loxo yi ak tanki yi ci ndox. Bi ñu dugg ci kër-bu-téere bu téemoñaas, dina ñu saaf ak ndox, te du ñu dee. Bi ñu jëkk ci alteer bu offaraande ngir liggéey te yóbbu ay offaraande yu fey Boroom. Ñu ngi ñaan loxo yi ak tanki yi ak ndox, bu ñu dugee ci kër gi ci témoignage bi, ñu ngi ñaan ak ndox, ngir ñu ñu dee. Te dina am ci ñoom loi bi ci yoon, moom te liggéey yi ci moom ak moom. Te Yàlla wax ak Musa, ne, te yaw jël ay xaj-xaj, fleur bu myrrhe bu tann bi teemeer fukk ak juróom teemeer sikel, te cinnamon bu sonn bi barke bi mooy ñaari teemeer ak juróom-ñeent, te roseau bu sonn bi ñaari teemeer ak juróom-ñeent, te cassia bi teemeer fukk ak juróom teemeer sikel yu benn bu sedd bi, te ñett bu olives bi hin benn. Ak nga def ko tew xalis sëriñ bu bees, tuur bu njëkk ci seen xam-xam bu njëkk tew, dinaa nekk tew xalis sëriñ bu bees. Te nga def seddale ak moroom bi témoignage bi, ak kofur bi ci kër bi

témoignage bi, ak lépp jumtukaay yi moroom, ak lampadeer bi ak lépp jumtukaay yi moroom, ak autel bi encens bi, ak autel bi ofraand yu fey yépp, ak lépp jumtukaay yi moroom, ak taabël bi ak lépp jumtukaay yi moroom, ak bassin bi. Te yow nga leen sàntu, te dina ñu nekk yéen yu bees ci yéen yu bees, ku nekk mu jàpp leen, dina ko sàntu. Te Aaroon ak doom yi am yi, nga ngi ko xalaat, te nga ngi leen sàntu ngir ñu jëfandikoo ma sarax. Te nga xaleyi Israël yi, nga wax ne, turu bu njëkk bi mu ngi ñu njëkk ak mën mi dina nekk sa yeneen bu bees ci seen liggéeyu àdduna yi. Ci yoon nit du ñu def liggéey, te ci njëkk bi tey du ñu def leen bopp ñu ci ni itam, bu bees la, te bu bees dinañu ko jëfandikoo leen. Kuy def ni mu ëpp, ak kuy jox ci sama sa kiy jóge ci àdduna, dinañu ko rëy ci biir sama mbokk. Te Boroom bi wax na ci Musa, jël sa bopp yéene yi: stacte, onycha, galbanum bu neex tëj ak encens bu mel, ñu ñépp bariwul. Te ci moom dañuy def tuuray bu njool, liggéey bu njoolkat bu taxaw, bu set, liggéey bu bees. Te nga def ci ñu ñu ñu ñu ñu ñu ñu ñu ñu ñu, te nga ko des ci kanam yu gëna ci ay témoignages yi ci kër gu témoignage bi, fi man naa fekkee ma ci yow. Encens bi dina am sàntu yu gëna sàntu ci yeen. Ci njëkk bi ci mélange bi, amul la def yow sa bopp; benn sanctuary dina am yow ci Boroom bi; Ku nekk def ni ñu ko def ngir ko sëñ ci moom, dina fas ci biir sa mbokk.

31

Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, xool na, maa ngi ko woy ci tur Bezalel bii jëkk na Oori bii jëkk na Hur, ci mbokk mi Juda. Te ma

fey moom ruu Yàlla bu góor ci xam-xam ak faham ak xam-xam, ci bépp liggéey ngir xalaat, ak ngir sàcc, ci liggéey wóor, ak wóor njëkk, ak koper, ak gerte bu baxa, ak xonq, ak xonq bu tànn bu tëj, ak liggéey mbër, ak ci liggéey mbëj ci garab, ci liggéey ci lu ñépp ci liggéey yi. Te man, ma joxoon moom ak Eliab bu Ahisamak ci liñool Dan; te nit ñépp bu am xel bu baax ci bët, ma joxoon ko xel; te ñu ngi def lépp li ma waxoon la, kër bu témoignage bi, ak kofër bu alliance bi, ak plaas bu miséricorde bi ci kaw am, ak jumtukaay yu kër bi, ak altels yi, ak taabël bi ak jumtukaay yépp yu moom, ak lampadeer bu weex bi ak jumtukaay yépp yu moom, ak bassin bi ak sëriñ am, ak yere yu liggéey yu Aaron, ak yere yu doom yi am ngir liggéey sama sarax, ak mën wu onction bi, ak encens bu mélange bu weex bi; ci yoon lépp li ma waxoon la, ñu ngi def. Te Boroom bi wax ak Musa, di ne, Te yow yóbbu doom yi Israayil, di ne, Xoolal, te ay sabbat yam nañu gis, tànneef la ci man te ci yeen ba ci ay liggéey yeen, ngir xam ne man laa Boroom bi di yeen yërëm. Te nga def dëkk ci ay sabbat yi, ndax bii moom beneen la ci Yàlla ngir yeen; kuy jàpp ko ci njub, dañuy fas ko ak dëkk; kuy def liggéey ci moom, dañuy rëy bàkkaar boobu ci biir ndongo am. Juróom-benn fan dinaa def liggéey, waaye fan bi juróom-ñeent sabbat, dawal bu bari ci Boroom bi; kenn ku def liggéey ci fan bi juróom-ñeent dina ñu ko rey. Te doomam Israayil dinañu gënal sabbat yi, defal ñoom ci mbooloo mi ñoom. Joowu bu yàgg la ci man ak doomam Israayil, tànneef la bu yàgg ci man. Ndax fukk fan la Boroom defe asamaan ak suuf, te ci fan bu ñeeweel moo taxaw, te moo taxaw. Te mu jox Musa ba mu jeexee wax ak moom ci tundu Sinai bi, ñaari taabal témoignage yi, taabal mbër

yi bind ak baaraam Yalla.

32

Te ndaw yi gis ne Musa dëggal ci des ci tund bi, ndaw yi teg ci kanam ci Aaroon, te wax nañu ko tànn, te def ñu yeneen yàlla yi ñuy dem ci sunuy kanam, ndax Musa kii nit ki muy ñu génn ci réew Ejipt, xamuñu lu ko am. Te Aaroon wax nañu ko: Yebbu bañ-bañ yu wóor yi nekk ci noppi jigéen yi ngeen ak doom-jigéen yi, te indal ma ñu. Te ñépp nit ñi daldi boucle yi wër yi nekk ci nopp yu ñu am, te ñu indil ko Aaroon. Ak am na ko jël ci loxo ñu, te dafay takkale leen ak benn galam, te dafay def leen ñetti yoon bu tollu, te dafay ne, Yooyu la yalla yi Israayil, ñu la jëlante ci réew Ejipt. Te Aaroon gis na, dem na tëral alteer ci kanam bi. Te Aaroon tann na ni: bëccëg bu Yàlla, suba. Te bu mu jot ci suba-si, mu yëkkat ay safara yu ñuul, te mu indil safara yu jamm, te nit ñi dëkk ngir lekk ak naan, te ñu wuli ngir fecc. Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, dem ci gaaw, dindi fi; ndax sa mbokk bi nga gëne jëm ci réew Egipt dafa jàpp sarax. Ñu jëkk gaaw ci yoon wi, yoon wi ma naan leen; ñu defal leen ngor gu ndaw, te ñu njaboot ko, te ñu samp ko, te ñu ne, Yooyu la yaw seen yàlla Israayil, ñuy gën la ci réew Esipt. Te léegi dinaa la jagleel, te su ma neexi ci ñaari yaram, dinaa leen rëy yépp; te dinaa la def ci réew bu mag. Te Musa dëgg ci kaw Boroom bi Yalla, te naan, kañ lu tax, Boroom, yàgg ci metti ak ñaari ci mbooloo ma, ñu nga génne ci réew Esipt ci doole bu mag, te ci loxo ma bu gàtt? Bul woon ñu Ejipt wax nañu ko ne: Ak bàkkaar

la gën ñu jëkk ñu ngir rey ñu ci tuuti yi te fey ñu leen ci suuf si. Daynalal sa ñaan sa mérr, te am na yàlla ci bàkkaar bu njub bi sa mbokk, fii nga fàttali Ibraahiima ak Isiyaaka ak Yaakuba sa surga yi, ñu nga laykat ci sa bopp, te nga wax ci ñoom, nga ne, dinaa yokk sa rëy yi mu bari ni cëru asamaan ci limu ñi bari; te nëpp dëkk bii nga wax joxe leen, te dinañu am ko ba ab-dëkk. Te Boroom bi jàppale ci wàññi ak gëm ci biir nit ñi am yu mu am. Te Musa dellu, daal ci tund bi, te ñaari taabal yi témoignage yi ci loxo-am, taabal yi ñu des ci weer, ñu bind ci ñaari yéen yi ñépp, fi ak fi ñu bind, te taabal yi liggéey Yalla la, te mbind mi mbind Yalla la ñu grave ci taabal yi. Ak bu Yusuwa déggee baat bi ndaw yi di woy, mu naan ci Musa, Baat bu xare bi nekk ci kamp bi. Te mu ngi ne Dëkuwul noonu baat yu ñuy dalal ci doole, waaye dëkuwul noonu baat yu ñuy dalal ci rëwmi, waaye baat yu ñuy dalal ci diwan la ma ngi deglu. Te bu Musa ngi nëw ci kamp bi, xool na yoon bi ak fecc yi, te ndax mu sore ci mbetel, Musa fas na yu ñaari taabal yi ci loxo am, te fere leen ci ginnaaw tund bi, te jël yoon bi bu ñu def, toj ko ci safara, te dóor ko ba tuuti, te daldi ko ci ndox bi, te joxe ko doom yi Israayil. Te Musa wax na ci Aarun, Lan la xalaat bi def la, ndax yow yag na leen benn topp bu mag? Ak Aaroon wax na ci Musa, bul xeex, boroom; ndax yaw xam nga jëf-jëf bu ndaw yi. Ñu ngi ma wax, defal nu yeneen yàlla, ñu ñeel dañuy dem ci biir nu; ndax Musa bii nit bi, kuy nu génn ci Esipt, xamuñu lu mu am. Te man wax nañu ko, su amoon nañu wér, yëgle leen; te joxe nañu ma ko; te dañu ma doon ci safara; te génn na yoon na weeru bëy bii. Ak gis-na Musa ndaw yi ne yëpp yaa gën feeñ; ndax Aaroon feeñ-na-leen leen jël ko yërmandé ci kanam ñu ngi xeex ak leen, te Musa takk-na ci

bunt bi ci kamp bi, te wax-na, kan la jëkk ci Boroom bi? Moom na dem ci man. Kon, doom yi Lewi yëpp ñëw ci benn ndaaje ci kanamu. Te mu naan leen li Boroom bi, Yàlla bu Israël, di wax: Dakk kenn ak kenn seen palaas ci seen tànk, te dellusi te delluwalee ci bunt bi ba bunt bi ci biir kàmpu bi, te rey kenn ak kenn seen mag, te kenn ak kenn kuy jëkk am, te kenn ak kenn kuy gëna jëkk am. Te doomub Lewi ñu def ni Musa wax nañu ko, te ñu des ci mbooloo mi ci bés bi juróom ñeent fukk góor. Te Musa ne ko wax leen, yeen yar loxo yeen tey ci Boroom bi, kenn ku nekk ci doom bi walla ci mag am, mu jox leen barke. Te ci kanam bi ci toolu ñu dem, Musa naan na ci mbooloo mi, yeen bañ na bañ bu mag; te leegi dinaa yëg ci Yalla, ngir ma gëstu ci bañ bu leen. Muusa dellu ci Boroom bi, te wax na, dama laaj, Boroom; nit yi nekk nañu bàkkaar bu mag, te ñu defee leen yéene yàlla yu wer. Te léegi su fekkee nga bàyyi leen seen bàkkaar, bàyyi; waaye su déedeetul, feccal ma ci sa téere bi nga bind. Te Boroom bi wax na ci Musa, su ku nekk bañ ci biir sama kanam, dinaa ko far ci sama téere. Leegi léegi dem, disee, te yóbbu nit yi ci bëj-saa bi, bi ma wax la; xool-al, kilifa-yam dafa doon dem ci biir sa kanam; te ci bësu ma yéene, dinaa jël ci ñoom seen bàkkaar. Te Boroom bi dëgg nit yi ci liy def yoon-gaynde bi, bi Aaroon defee.

33

Te Yàlla naan ko Musa, yàlla ñëw, yéeg fi yow ak sa mbooloo mi, ñuy gëna jëkk ci réew Egipt bi, ci réew bi, bi may laykat ci

Abrahaam, ak Isiyaaka, ak Yaakub, ci wax ne, Ci sa bakkan dinaa ko jox. Te dinaa yónne sama kilifa ci biir sa kanam, te dina dëkk Amorit yi, ak Etit yi, ak Perisit yi, ak Girgasit yi, ak Iwit yi, ak Jebusit yi, ak Kanaan yi. Te dinaa la indil ci réew bu nékk ci tollu meew ak turam, waaye dinuma wóolu ak yow, ndax yow yaa ngi nit yu bopp mag, ngir buma la rëy ci yoon wi. Te ci dégg nañu baat bi, wax bi bu bon bii, ñu ngi sañse ci yëf yu sañse. Te Boroom bi wax ci doom yi Israayiil, yeen nit yu tëgg-baat, xool-leen, bu ma amul jàpp beneen dayo ci yeen, te ma ñàkk yeen, leegi kon yéesal-leen seen yëf yi gëna bees, ak seen mbëkk, te dinaa wone la li dinaa def la. Te xale yi Israël yi yëgle kosoom bi ñoom, ak ndaw bi ci tundu Horeb bi. Te Musa jëkk am sa kër-bu-tëj, dafa ko tëral ci bëj-u kamp bi, sore ci kamp bi; te ñu ko woo Kër-bu-tëj bu Témoignage; te dafa am, ku nekk mu ngi seet Boroom bi dafa génne dem ci kër-bu-tëj bi ci bëj-u kamp bi. Bu Musa di dugg ci kër gi ci bëj-gànnaar gi, bépp nit ñi dafañu takk, ñépp ci biir bunt kër gi ñu am, te dañuy xool bu baax Musa ba mu dugg ci kër gi. Bi Musa duggee ci kër gi, ginnaaw gi ñu njaboot bi dajee nañ, te taxaw na ci bunt bu kër gi, te wax na ak Musa. Te nit ñépp yi gis na poto bu njëkk bi teg ci bunt bu kër gu guddi gi; te nit ñépp yi taxaw na, ñu njaboot ñépp, ku nekk ci bunt bu kër am. Te Yàlla wax ak Musa, kanam ci kanam, ni ku nekk dinaa wax ak sama xarit; te Musa dellu ci kamp bi; waaye kër-gu-jëf Yusufa doom Nun ku tuuti duggul ci kër gi. Te Musa ne ci Boroom bi, Xool, yaa nga wax ma, yóbbu ndaw yi, waaye yaa nga ma waxul kan nga di ci yónne ak man, te yaa nga ma wax, Xam naa la ci yépp, te am nga njariñ ci man. Su fekkoon gis naa barkeel ci kanam, wone ma yaw sa bopp; ndax gis naa leer gis

naa la, ngir man itam gis naa barkeel ci kanam, te ngir xam ne mbooloo mi mag mi mooy sa mbooloo. Te mu naan, man sama bopp dinaa dem ci biir sa kanam, te dinaa joxal sa yaram ndaw. Te mu ngi ko wax ne, su yaw sa bopp dangay dem ak ñu, bul ma yóbbu fi. Ndax ñaata la ñu xam nañu dëgg-dëgg, ne man ak mbooloo ma gis nañu barkeel ci sa kanam, bu ñu wara xam ne yaa ngi dem ak nun? Te dinaa wóor man ak sa mbooloo ci biir yëpp yi, ñuy am ci suuf bi. Te Boroom bi naan na ci Musa, Te loolu itam li nga wax, dinaa ko def; ndax jàppee nga naa gerte ci biir sama kanam, te xam naa la ci ñépp yépp. Te mu ngi ne, wone ma sa bopp. Te xale bi ne, man dinaa agg ci biir sa kanam ak sama gluwaar, te dinaa woy sama tur, Boroom, ci sa kanam; te dinaa yërëm kuy ma bëggoon a yërëm, te dinaa ñaan kuy ma bëggoon a ñaan. Te mu ne, du mën gis sama kanam; ndax nit du mën gis sama kanam, te dund. Te Boroom bi naan, Xool fi, am na benn bees ci sama biir, dinga tàgg ci kaw mbàmb bi; te bu sama gluwaar bi wécc, dinaa la def ci biir mbàmb bi, te dinaa far sa kaw ak sama loxo, ba ngi ma wécc. Te dinaa yëkk sama loxo, te ndax nga gis sama ginnaaw; waaye sama kanam du ñuy gis ko la.

34

Te Boroom bi wax na ci Musa: tàgg sa bopp ñaari taal bu genn, ni ñu ñëw ak yi njëkk yi, te yàgg ci man ci tund bi, te dinaa bind ci taal yi erayub yi nekk ci taal yi njëkk yi, yi nga fese. Te jàng ci suba, te yàlla ci tundu Sinay bi, te takk ma fi ci kaw tundu bi. Te

ku ñu ñëw di des ak yaw, te ku ñu gis ci bëri tundu bi; te ñaw yi ak nag yi ñu nañu lekk ci bëri tundu boobu. Te mu tàll ñaari taabal bu weer, ni ñu ñëw yo ci njëkk yi ak, te Musa doon suba, mu yàgg ci tundu Sinay bi, ni Boroom bi fay ko, te Musa jël ñaari taabal yu weer yi. Te Boroom bi daje ci nëlaw bi, te takk ci boppam fi, te woy ci tur wi Boroom. Te Boroom bi wécc ci kaw kanam, te Boroom bi Yalla woy, mu ngi am mbëggeel te am yërmande, mu ngi am munginu te am yërmande bu bari te dëgg, te mu ngi tëral jub ak yërmande ba ci junni ñi, mu ngi dindi bàkkaar yi ak tëralinu yi ak bëccëg yi, te du weccal ku am bàkkaar bi, mu ngi indil bàkkaar yi baay yi ci doom yi te ci doom yi doom yi ba ci ñetteelu génération bi te ci ñenteelu génération bi. Te Musa yàgg na ci gaaw, daldi na tëdd ci suuf réew bi te jël na, te wax na, su fekkee ne jàppee naa gëstu ci sa kanam, Boroom bam di dem ak nun, ndax mbooloo mi tëgg-baat la, te yaw dinaa fey sunu bakkaar yi, ak sunu jëf yu bon yi, te dinañu nekk sa yéen. Te Yàlla wax na ci Musa, Xool, man dama lay defal jàngaleelu ci kanam bépp sa mbokk, dinaa def yéeñu gëna yàqu, yuy amul ci àdduna bépp, te ci réew yépp; te mbokk mi bépp, ci ñuy nekk yaw, dinañu gis liggéeyu Yàlla, ndax dañu gëna yàqu, yuy dinaa la def. Xam nga yëpp li man di la wax; xool, man dinaa gën ñu ci kanam yeen Amorit yi, ak Kanaan yi, ak Perisit yi, ak Etit yi, ak Evit yi, ak Girgasit yi, ak Jebusit yi. Bàyyi sa bopp, bul tuuti dëkk ak ñi nekk ci réew bi, bi nga dugg ci moom, ndax bul ko am xeetu-garab ci yéen. Ay tëral yi ñoom, dinañu koy rëy, te ay poto yi ñoom, dinañu koy fessal, te ay forè yi ñoom, dinañu koy daan, te ay nataal yi yéen yi ñoom, dinañu koy toxx ak safara. Amul ndax war nañu ngi njool yeneen yàlla

yu; ndax Boroom bi Yàlla, tur bi dafa am xeew, Yàlla bu am xeew la. Bul tuuti defal jamonoo ak ñi ngay dëkk ci réew bi, te ñu naan jëkk seen yàlla yi, te ñu jàpp seen yàlla yi, te ñu woo la, te nga lekk ci seen lekk, te nga jël ci seen doom-jigéen yi ngir sa doom-góor yi, te nga jox sa doom-jigéen yi ci seen doom-góor yi, te sa doom-jigéen yi naan jëkk seen yàlla yi, te sa doom-góor yi naan jëkk seen yàlla yi. Te yeneen yàlla yu topp du naa ko def sa bopp. Ak nga ngi nañu setal àtte bi ci mburu yu amul levain; ñeent fan nga ngi lekk mburu yu amul levain, ni ma ko fay yàlla la, ci waxtu wi ci weer wi ci bees bu bees; ndax ci weer wi ci bees bu bees la nga génn ci Esipt. Lépp luy ubbi biir doom, ñoom ñi góor yaa ma, lépp luy njëkk ci séy, ak luy njëkk ci xar. Te ñu jëkk bu njëkk bu àll bi, nga xam ne yoon ak xar, waaye bu fekkee xam ne yoon bi, di na jox njariñ. Lépp bu njëkk ci doom-góor yi sa, nga war a jënd ko; du nga xamante ci kanam sama ak loxo ñu. Juróom-benn fan nga dina liggéey, waaye ci fan wuñeel nga dina noppi; ci tollu mburu ak ci jëm, noppi. Te nga def ma benn àtte bu ayu-bés, tàmbalit mooy tambali récolte bu mburu; te benn àtte bu njëkk ci diggu at bi. Ñetti yoon ci at bi, népp góor gi sa gën a wone ci kanam Boroom bi, Yàlla bu Israayil. Bu ma gën a wuute ay mbokk yi ci kanam sa kanam, te gën a yàggale sa ngelaw yi, kenn du bëgg sa réew, bu nga yëgee ngir nekk ci kanam Yàlla sa Boroom, ñetti yoon ci at bi. Bul nga rañ ci kaw levure deret tuuray sama, te tuur ngoon àtte Paask du lal ba suba. Ñu njëkk bu njëkk yi ci sa réew dinaa ko def ci kër Boroom Yalla sa; du togg bëy-gaynde ci meew yaay am. Te Boroom bi wax na ci Musa, bind sa bopp baat yii; ndax ci baat yii laa jëfandikoo ay jokkoo, ak Israayil. Te Musa nekk fii ci kanam

Boroom bi fukk ak ñeenti fan, ak fukk ak ñeenti guddi; mburu dafa dul lekk, te ndox dafa dul naan; te bind na ci ay taabal yi ay wax yii ci joowam bi, fukk ak ñeenti wax yi. Ndax Musa di daw ci tund bi, ak ñaari taabal yi ci loxo yu Musa; te bu mu ngi daw ci tund bi, Musa xamul ne kanam bu kanam bu boppam dafa gëna barke ci waxtu bu mu ngi wax ak moom. Te Aaroon ak ñépp ay mag-yi yu Israayil gis nañu Musa, te kanam bi ci nopp bi ci bët bi am na barke. Te ñu ragal ngir jëkk ko. Te Musa woo ngi leen, te Aaroon ak ñépp ay boroom réew bi dellu ko, te Musa woo ngi leen wax. Te ci ginnaaw yooyu, ñépp doom yi Israël ñëw ci moom. Te mu ngi ko yóbbu leen ñépp, lépp li Yàlla yóbbu ko ne ko ci tundu Sinay bi. Te bu mu jeexal wax ak ñoom, mu dor ab kàlam ci kanam bi. Ndax bu Musa di dugg ci biir, ci kanam Boroom ngir wax ak moom, dayo bi dañu ko yëkk ba mu génn; te bu mu génnee dafa wax ak ñépp doom yi Israayil lépp li Boroom naan ko. Te xale yi Israël gis kanam Musa, ndax dafa am barke, te Musa dafa tëj ndëmm ci kanam am, ba mu dugg wax ak moom.

35

Te Musa tëral lépp jaambur doom yi Israël, te naan, yii ngi eñu wax yi, yu Boroom bi wax ni war nañu koy def. Juróom-benn fan nga dina def liggéey, waaye fan wi juróom-ñeent dafa dayo; dafa sell, sabbat; dayo Boroom bi; ku nekk moo ngi def liggéey ci moom, na dee. Dinañu tootu safara ci bépp kër ñu ñëw ci bés-u-ayubés; man naa Boroom bi. Te Musa wax ci mbooloo xarétu

doomub Israel yépp, mu ngi ne, li Boroom bi fay wax, mu ngi ne, jëlal téere ci sa bopp ngeen yépp Boroom bi; kenn bu nekk bu ñu xol am, dina leen indil kër-gu-njëk Boroom bi, wér, xalis, ngelaw, yaasin, môr, xonq, ñetti-yoon bu tase, ak leer bu tase bu rafet, ak baaraam yéew, ak der yéew yu xonq, ak der yaasin, ak garab gu bees, ak péréén sardius, ak péréén ngir samp ci efod bi ak ndekanam bi. Te ku nekk xam-xam ci bët ci yéen ñépp, mu ñëw def lépp li Boroom a teg: kër gi, ak rideew yi, ak tëj yi, ak rideew yi, ak bant yi, ak poto yi, ak kës bu temoñaas bi, ak bant yu ko tëral, ak saa bu yaatuwaay bi, ak rideew bi, ak taabël bi ak lépp seen ay xët, ak lampaas bu ñaan bi ak lépp seen ay xët, ak daas bi ak lépp seen ay xët, ak yëf yu bëri Aaroon sëriñ bi, ak yëf yu ñuy liggéey ak yéen, ak tunig yi doomub Aaroon yu sëriñ bi, ak mbootaay bu sëdd bi, ak tuuray bu njëkk bi. Te génn-génn jamonoo yi doom yi Israël yëkk ci biir Musa. Te ñu indil ku nekk, li xol ñu indil, ak ñépp ñu bëgg ci biir ñu, tëral; te ñu indil tëral ci Boroom ngir lépp liggéey yu kër-guddi témoignage bi, ak ngir lépp jumtukaay yi, ak ngir lépp yëf-yëf yu sañ-sañ yi. Te góor yi indil ci biir jigéen yi, kenn ku nekk ku bëgg ci xel am, indil ay kase, ak ay batal, ak ay bàgg, ak ay beresle, lépp dara bu wér. Te ñépp ñu indil ay jaboot bu wér ci Boroom bi, ak kenn ku ñu gis ne am na tuweer bu rafet, ak der yu baax ak der yu xar yi ñu tëj ci xonq, ñu ko indil. Te nëpp ku nekk ci jëf bi mu jëf ci yëngu, ñu indee wërëngëe ak xaalis, yëngu yi ci Boroom bi; te ku ñu gis ci yëpp garab gu bees ñaaw; te ci yëpp liggéey yi ci sàmm bi ñu indee. Te bépp jigéen bu am xam-xam ci biir loxo ak loxo-wàll yu dajee, ñu indee dayo yu ñu dajee, yaasintu, ak moolu bu xonq, ak moolu bu xonq ci gànnaar, ak toolu yu rafet. Te bépp

jigéen yi, ñu xam-xam bi ci seen xel dafa neex, ñu tëj bët yi ñu mbaam. Te boroom yi indee ñëw ay bëñ yu emeraude, ak ay bëñ yu tëral ngir efod bi, ak ngir pectoral bi, ak ay mélange yi, ak ngir tuur bu gerte bi, ak mélange bu encens bi. Te bëpp góor te jigéen, yu ñu xel yi am ci ñoom duggal def lépp ay liggéey, yooyu Boroom bi fay wax ci Musa ne war nañu def leen, doomub Israayil yi indee nañu ko, teg ngir Boroom. Te Musa wax ci doom yi Israël, Xool nañu Yàlla woo ci tur Bezalel bi Uuri bi Hur, ci liñool bi Juda, te fey ko romb baat bu Yàlla bu xam ak faham, ak xam-xam yu yépp, sañ-sañ ci lu ñépp ci liggéey yi ci sañ-sañ, def wóor ak njaboot ak bronz, ak res péeñ bi, ak liggéey ci garab yi, ak def ci liggéey bu xam bu yépp. Te ci yoon, mu jox ne mu jënd ci xel bëgg-bëgg moom ak Eliab bu jëkk ci Ahisamach, ci mbokk Daan. Te mu fey léén ci xam-xam, ci faham, ci xel bëgg-bëgg, ngir faham ci def yépp liggéey yu bëri, te yépp yu tase ak yu woy ci tase ak gerte bu xonq, ak leer bu rafet, ci def yépp liggéey ci sañ-sañ, ci yépp yu woy.

36

Ak Bezalel ak Eliab defoon, ak ñépp bu xam ci bëgg-bëgg, ku ñu jox xam-xam ak gëstu-gëstu ci ñoom, ngir faham te def lépp li ñu jëfandikoo, ci lu ëpp ci yoonu Yàlla, ci lépp li Boroom fàtte. Te Musa woo naan Besalel ak Eliab, ak ñépp ñu am xam-xam, ñu Yalla joxe xam-xam ci bët, ak ñépp ñu bëgg ci sa bop ñu jëm ci liggéey yi, ngir ñu jeexal leen. Te ñu jël ci biir Musa yëpp ay àtte yu doom yi Israayil indil ci yëpp ay liggéey yu boroom bi ngir

def lañu ko, te ñoom ñu ngi santaane ba leegi ay jox yu ñu ngi jox ci biir ñu ngi indil ci suba. Te ñépp ay góor yu xam-xam yi di def ay liggéey yu bees yi ñëw, ñepp benn ci seen liggéey bu ñu ngi def. Te xaale na ci Musa, ne nit ñi di jëkk mbooloo ci liggéey yi Boroom bi fay naan a def. Te Musa waxoon ci biir, te mu teral ci kër gi, ne, góor ak jigéen bu ñu nañu liggéey ci ay kàddu yu njëkk yi ci bëy bi; te nit ñi taxaw nañu ñu ko ci leer ay mbir. Te liggéey yi nekk na leen ñu bari ngir def ci mbir mi, te ñu des ko ci kaw. Te ñépp ku gëna xam ci ñi ngay liggéey dafay def yéene yéefi yàlla yi, ñu nekk ci Aaroon sëriñ bi, ni Yàlla waxaat na Musa. Te mu def efod bi ci wór, te ci bule, te ci xonq, te ci xonq bu xeex bu tase, te ci toile bu mag bu tase; te ñu tëj ay fëy yi ci wór yi ñu def ko bari, ngir ñu tase ko ak bule bi, te ak xonq bi, te ak xonq bu xeex bu tase bi, te ak toile bu mag bu tase bi; liggéey bu tase la ñu def ko; ay efod yu tëkki ci ñaari yoon yi yépp, liggéey bu tase bu tëkki ak ñépp ci bopp bi. Ci sama am ñu ngi ko def ci ni sama defar, ci wór, ak bule, ak xonq, ak xonq bu jàng bu tëj, ak toolu leer bu tëj, ni Boroom bi fay Musa; te ñu ngi def ñaari ay mbër yu émeraude yu tëj ci benn ak yu dëkk ci wór, yu bind te yu samp, bindaay timbre ci ay tur yi ci doom yi Israayil; te mu ngi ko dëkk ci bët yi ci éfod bi, mbër yu xalaat ci doom yi Israayil, ni Boroom bi fay Musa. Te ñu def pectoral bi, liggéey bu wove bu am njëkk ci njëkk mën a def liggéey bu ephod bi, ci wér ak bleu ak mor ak xonq bu twisted ak liin bu fine bu twisted; carré bu ñaari yoon ñu def pectoral bi; benn span guddi bi, ak benn span yaatuwaay bi ñaari yoon. Te dafa ñu tëj ci moom bëñ bu am mbër ñetti fukk; rëy yu mbër, sardis ak topas ak emerod, rëy bu njëkk bi; te rëy bu ñaareel bi, karbuŋkël ak safir ak jaspe;

te rëy bu ñetteel bi, ligir ak agat ak ametist; te rëy bu ñeenteel bi, krizolit ak beril ak oniks yu ñu wëllu ak wërëxaas, te yu ñu tëj ak wërëxaas. Te nataal yi ñeew ci tur yi ci doomub Israayiil fukk ak ñaar, ci tur yi ñoom yu gëm ci kaso yi, ñepp ak tur bi mu am ci liggéey yi fukk ak ñaar. Te ñu def ci kaw plastron bi senn yu tàngale, liggéey bu tàngale, ak wér-wér bu set. Te ñu def ñaari gàmmu ndaw yu wér, ak ñaari bàgg yu wér, te ñu dox ñaari bàgg yi yu wér ci ñaari tànn yi ñépp ci gàmmu bàrk bi. Te ñu doon dakk ay tëj yu wér ci bëñ yi ci ñaari yoon yi ci pectoral bi, te ci ñaari jokkoo yi ñaari tëj yi. Te ñu dajale ci kanam ñaari mbatal yu ndaw yi te ñu dajale ci kanam bëñ bi ci efod bi ci wetu kanam te ci kanam bët. Te ñu def ñaari bàgg bu wer, te ñu ko topp ci ñaari bàttal yi ci boppam pectoral bi, te ci boppam ginnaaw bu ephod bi ci biir; Te ñu def ñaari bàgg bu wer, te ñu ko topp ci ñaari ngemb yi ñépp ephod bi ci suuf, ci kanam bi, ci benn-benn yi ci kaw ci tëj bu ephod bi; te mu tëj pectoral bi ci bàgg yi ci kaw mu ci bàgg yi ephod bi, ñu tëj ñu ci gerte bu baxa, ñu tëj ci tëj bu ephod bi, ndax pectoral bi bul gàtt ci ephod bi, ni Boroom bi wax na ko Musa. Te ñu def tundu bi ci biir efod bi, liggéey bu tase, lépp bu xonq; waaye ubbil tundu bi ci biir bi tase ci suuf, ñaaw bu xonq ci biir, am dugal ci biir ubbil bi te ubbil bi du gis yoon; Te ñu def ci baat tundu bi ci suuf grenad yu ñu tase ci xonq, ak moroom, ak xob bu tase, ak dara bu njëkk bu tase. Te ñu def ay clochette yu wër, te ñu dox ay clochette yi ci kanam bi tunik bi ci yëru biir ay grenad yi; clochette bu wër ak grenad ci kanam bi tunik bi ci yëru, ngir liggéey, ni Boroom bi fay wax ko ci Musa. Te ñu def ay tunig ci tisu leer bu rafet, liggéey bu tase, ngir Aarun ak doom-goor yi am, te ay turban ci

tisu leer bu rafet, te turban bi ci tisu leer bu rafet, te ay pantal ci tisu leer bu rafet bu tase, te ay señ yi ñoom ci tisu leer bu rafet, te bu baxa, te bu xonq, te bu xonq-xonq, bu tase, liggéey bu brodé, ni Boroom bi fay Musa. Te ñu def plak bu wer bi, bëgg-bëgg bu yàqu bu bëri bi, wer bu saf; te ñu bind ci kaw ay mbind yu bind, timbre, Bëri-bëri bu Boroom bi; Te ñu doon ci lëmm bu gerte bi, ngir nekk ci kaw turban bi ci kaw, ni Boroom bi fay Musa.

37

Te ñu def fukk ay rido ci kër gi; juróom-ñeent ak ñaar-fukk coudée mooy gàtte bi rido benn bi; kenn mooy ni ñépp; ak ñeent coudée mooy yaatuwaay bi rido benn bi. Te ñu def rido bi ci gerte bu baax, ak moolu bu xonq, ak kókkóor bu tase, ak tuwaal bu mag bu tase, liggéey bu weeskat bu cherubim; te ñu dox ko ci ñeent taal yu bees yu dul yor yu rafet ak wór, te bopp yiñu wór, ak pañe yiñu ñeent yu werr. Te ñu def rido bi bunt bi kër gi témoignage bi ci bleu, ak mor, ak xonq bu tase, ak liin bu rafet bu tase, liggéey bu wove bu cherubim; ak poto yi ñoom juróom, ak bàkkan yi; ak bopp yi ñoom, ak liggeey yi ñoom ñu fas leen ak wer; te tundu yi ñoom juróom, bronze. Te ñu def koor bi ci bëj-saalum, ay woy yu koor bi ci tisu lëndëm bu tëral bu mat, téeméer ci téeméer; te poto yi ñaar-fukk, te sàcc yi ñaar-fukk. Ak yoon bi ci bëj-gànnaaru téeméer, téeméer ci téeméer; ak yoon bi ci bëj-gànnaaru saalum, téeméer ci téeméer; ak poto yi ñu téeméer-fukk, ak sàcc yi ñu téeméer-fukk. Ak yoon bi ci bëj-

gànnaaru géej, rido yi ñeent-fukk kubite; poto yi ñu fukk, ak sàcc yi ñu fukk. Ak yoon bi ci bëj-gànnaaru penku, ñeent-fukk kubite tëj yi, fukk-ak-ñeent kubite bi ci ginnaaw; ak poto yi ñu ñett, ak sàcc yi ñu ñett. Ak ci ginnaaw bi ñaareelu fi ak fi ci bunt bu kër gi, rido yi fukk-ak-ñeent kubite; poto yi ñu ñett, ak sàcc yi ñu ñett; lépp rido yi bu kër-mbind bi ci tëj bu mag bu tëj. Te yéen yi poto yi bronz la, te kàmmeŋ yi ñu aji leen xalis la, te bopp yi ñu aji leen dulli ñu leen ak xalis, te poto yi dulli ñu leen ak xalis, yépp poto yi kër gi; te rido bi bunt bi kër gi liggéey bu bëri dimbali bu baxa ak bu xonq ak bu xonq bu gerte bu tànn ak leer bu tànn bu rafet; ñaari fukk kuddu bi gàtt bi, te gàtt bi ak dayoo bi juróom kuddu bi ñu ñakk ak rido yi kër gi; te poto yi ñu aji leen ñeent, te yéen yi ñu aji leen ñeent bronz, te kàmmeŋ yi ñu aji leen xalis, te bopp yi ñu aji leen dulli ñu leen ak xalis. Te yépp piket yi ci kaw bi ci biir, ñu ngi brons, te ñoom beneen, ñu dalal ak wërsëg. Ak bii mooy njëkk bi ci kër-guddi bi témoignage bi, ni ko Musa jussoon, liggéey bi nekk ci Lewit yi ci biir Itamar, doom bu Aaron sarret bi. Te Bezalel bu jëkk Uri, ci liñu Juda, defee ni Boroom bi fay Musa, te Eliab bu jëkk Ahisamach, ci liñu Dan, kuy jëfandikukat yépp yi ñu tëj ak yi ñu ràcc ak yépp yu woy-woy, tëj ak moroom ak toolu rafet.

38

Ak Bezalel defar bi arche bi, ak mu dulli ko ak wër bu weex ci biir ak ci bëtt; ak mu togg ñeent benn-benn bu wër ñaar: ñaar ci benn yoon bi, ak ñaar ci ñaareelu yoon bi, yu rafet ngir ay bant

yi, ngir yomb ko ak ñoom. Te mu def sa ñool bi ci kanam arke bi ci wór bu weex, ak ñaari kerubiim yu wór; keruub benn ci bët bi bu njëkk ci sa ñool bi bu njëkk, ak keruub benn ci bët bi ci bët bi bu ñaareelu ci sa ñool bi bu ñaareelu, mu ngi tëral ak bëkëte yu ñoom ci sa ñool bi. Te mu def tabal bi di jamontal ci wér gu saf gu bees, te mu tolli ko ñeent benn-benn, ñaar ci yoon bi njëkk, te ñaar ci yoon bi ñaareelu, yu gëna mag, ngir man a jël ak imaam yi ci ñoom. Te benn-benn yi ci arche bi ak ci taabalu bi, mu ngi koy def, te mu ngi leen tëral ak wóor. Te mu def ay jumtukaay yu tabal bi, mburu yi, ak koppël tuuray yi, ak tas yi, ak jumtukaay yu woyofal yi, yu dinañu woyofal ci ñoom, wër. Mu def làmpu bi di tànnal, bi mu ñu wóor ak wer, bi teg ci wer, ak yéen yi ci ñaari yaatuwaay yi; ci yéen yi bëccëg yi di yàgg; ñetti ci bii, ak ñetti ci bii, ñu bariwul. Te ay làmp yi ñoom, ñu nekk ci kanam yi, ñu am melo almond ci ñoom; te ay insert yi ci ñoom, ngir làmp yi nekk ci kanam ñoom; te insert bi juróom-ñeent, bi nekk ci kanam làmp bi, ci kanam kaw bi ci kaw, mu solid yépp wér; Te juróom-ñeent làmp ci kanam bi wér, te ay tenaay yi ñoom wér, te ay snuffer yi ñoom wér. Kii dafa dëkk ak xaalis bu weex poto yi, te dafa tollu ci poto bi bague yu wàkk, te dafa dëkk ak wàkk baare yi, te dafa dëkk ak wàkk poto yi bu rideew bi, te dafa def krochet yu wàkk. Kii def bëgg-bëgg yu wór yu kër gi ak bëgg-bëgg yu wór yu kaw gi, ak bëgg-bëgg ngir tànn mbooloom mi ci kanam, yu bronz. Kii tëj ay kàpp yu wéer yu kër gi, ak ay kàpp yu bronz yu bunt bi ci kër gi, ak bunt bi ci kaw gi. Te ay cóof def ci ay poto, yu wéer, ci kanam ay poto yii mu tëj-wéer leen. Kii def ay pik yu kër gi, ak ay pik yu kaw gi, yu bronz. Kii def alteer bi bronz ci ay sàcc-safara yu bronz, yu nekk ci nit ñi ñu jàpp-jàpp ak mbooloo

Kore. Kii def lépp ay jumtukaay yu alteer bi ak sàcc-safara am, ak sàppale bi, ak ay bol, ak ay cóof-yàpp, yu bronz. Kii def ci alteer bi benn gàllaas, liggéey bu reseau, ci suuf sàcc-safara bi ci biir yoon ba ñaari yoon am. Te doon ko ci yoon ñeent bëgg-bëgg ci ñeent yoon yu gàllaas bi ci alteer bi, yu bronz, yu mag ci ay bàyyi, ngir wóol ci leen alteer bi. Kii def ñetti-tànn bi ci sàkk bi bu bees ak tëral ci tuur bi bu bees, liggéey bu perfumeer. Kii def dawal bi bronz, ak sàppale am bu bronz ci ay gàllaas yu jigéen yi ñu wéer, ñu ngi wéer ci bunt yi ci kër bi ci gëstu, ci bés bi mu tëj ko. Defar na bassin bi, ngir Musa ak Aaroon ak doom yi am ñu sañse loxo yi ñoom ak tanki yi ñoom ci bassin bi, bu ñu dugge ci kër gi témoignage bi, walla bu ñu ñëwe ci autel bi ngir liggéey, ñu sañsee ci bassin bi, ni Yalla fay Musa.

39

Lépp wér bi, wér bi dafay liggéey ci yëf yi ci lépp liggéeyam yéefu yoonu sëriñ yi, dafa am wér bu njëkk bu bari, juróom-ñeent ak ñaar-fukk talent, ak juróom-ñeent-téeméer ñaar-fukk sikel ci sikel bu sëriñ bi; Ak wér-wéex bu njëkk jëfandikoo jëm nit ñi ñu xayee ci mbooloo mi, téeméer talent, ak junni juróom-ñeent-téeméer juróom-ñeent-fukk-ak-juróom sikel; benn daraam ci bët bi, ñaari yoon ci sikel bi, ci sikel bu sëriñ bi; Lépp ku daan xayam ci ñaar-fukk at ak ci kaw ba ñeent-fukk junni, ak ñetti junni teemeer-ak-juróom-fukk. Te téeméer ñaari fukk taalant yu xaalis la jëkk ci topp bi ci ñu ngi topp téeméer ñaari fukk kefaliid yu tent bi, te ci kefaliid yu ridoo bi, téeméer ñaari fukk

kefaliid ci téeméer ñaari fukk taalant, benn taalant ci benn kefaliid. Te junni fukk ak ñeent téeméer ak fukk ak juróom ñeent sikel la def ci ñu ngi def ay angkil yu pilyee yi, te dafa wàññi kefaliid yu ñu ci wàrr, te dafa kos leen. Te bronz bu ofraand bi, ñeenti-fukk talent, ak junni teemeer benn téeméer sikel. Te ñu def ci moom ay socle yu bunt bu kër-guddi bu témoignage bi, ak ay socle yu kur bi ci wetu, ak ay socle yu bunt bu kur bi, ak ay piket yu kër-guddi bi, ak ay piket yu kur bi ci wetu, ak grille bu bronz bu autel bi, ak lépp ay ustensile yu autel bi, ak lépp ay jumtukaay yu kër-guddi bu témoignage bi. Te ñu def, doom yi Israël, ni Yalla wax na ko ci Musa, noonu la ñu def. Te wone bu ofraand bi mu des na, ñu def ustensile ngir liggéey ak ñoom ci kanam Yalla. Te jacinthe bi des na, ak pourpre bi, ak rouge bi, ñu def ay rad yu liggéey Aaroon, ngir liggéey ak ñoom ci barke bi. Te ñu indil ay rad ci Musa, ak kër-guddi bi, ak ay ustensile yooyu, ay socle ak ay barre yooyu, ak ay poteau yi, ak autel bi, ak lépp ay ustensile yooyu. Ak tawu bi bu njëkk, ak turu bi bu njëkk, ak lampu bi bu weex, ak lampu yi ci, lampu yi bu setlu, ak tawu bi bu yeex. Ak taabalu bi bu wone, ak lépp ay mbotaay yi ci, ak mburu yi ñu wone. Ak yëf yi bu bees, yi nekk Aaroon, ak yëf yi ci doom yi am, ci saraxu. Ak rideew yi bu kër gi, ak poto yi, ak rido bi bu bunt bu kër gi, ak bu bunt bu kër gi. Ak lépp ay mbotaay yi bu kër gi, ak lépp ay jumtukaay yi ci, ak der yi bu baaraam yi ñu rexe, ak tëj yi bu baxa, ak tëj yi ci yeneen yi, ak piket yi, ak lépp ay jumtukaay yi ci liggéey yi bu kër gi bu xeewaaru. Lépp li Boroom bi wax ci Musa, noonu la doom yi Israayil def lépp ay mbir yi. Ak Musa gis lépp ay liggéey yi, ak ñu ngi ko def ni Boroom bi wax ci Musa, noonu la ñu ko

def, te Musa barke leen.

40

Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, ci bësu njëkk ci weer wi ñu njëkk, ci bësu koor gi, dinga tëral kër-gaal bi témoignage. Te nga defe kofur bi ci témoignage bi, te nga tëj kofur bi ak rideau bi. Te nga indil taabalu bi, te nga sotti ci kanam jumtukaay bu mu am, te nga indil purtuwaarub làmpu bi, te nga dor ay làmp yu mu am. Te nga doon denc alteer bi wér gi ngir toxx encens ci kanam kofub témoignage bi, te nga doon denc rideaux bi ci bunt kofub témoignage bi. Te yow dangay dëkk alteer bi ci ay ofraand ci bëj-bëj yi ci kër-gaal bi ci témoignage, te yow dangay dëkk ci biir kër-gaal bi, te yow dangay bëri lépp li nekk ci mooy ci biir. Te nga jël turu bu njëkk bi, te nga sëf kër gi, te lépp lu nekk ci biir, te nga yërmandee ko, te lépp jumtukaay yi ci, te dina nekk bu bees. Te nga dina xarit bi ci safara yi, ak lépp ay mbotaay yi ci moom, te nga dina weral xarit bi, te xarit bi dina am xarit bu bees ci yépp yu bees. Te nga def Aaroon ak doom-gór yi am ci bunt yu bëri ci biir kër-bu-Yàlla bu témoignage bi, te nga ko ñu saf ak ndox. Te nga doon donk Aaroon yéene yi ñu bëri yi, te nga doon ko teer, te nga doon ko yërmandee, te dafa doon liggéey sarax ma. Te nga def doom yi ñu moom jëkk, te nga samp leen tunik yi. Te nga def leen sàcc bi nga defee baay-am sàcc, te ñu ngi war ma sarét; te dina am, ngir am leen sàcc bu sarét ba ab-dëkk, ba yoon-yoon-am. Te Musa def na lépp li, ci lu ñu Boroom yónnee ko, kon la def. Te ci weer bu njëkk, ci at wu ñaareel, bu

ñu gën génne ci Esipt, ci bëccëgu weer, kër gu jàpp bi dajale na. Te Musa dajale kër-gu, te dajale ay kapitaal yi, te dugal ay baaraan yi, te dajale ay poto yi. Te mu tëral ay rido ci kaw këru daara gi, te mu dox mbooleem bu këru daara bi ci kaw ko ci kanam, ni Boroom bi fay Musa. Te mu jël ay témoignages yi, mu dugal leen ci biir arche bi; te mu denc ay bâtons yi ci biir arche bi, te mu indil arche bi ci biir tente bi, te mu denc couverture bu rideau bi, te mu mar arche bu témoignage bi, ni Yalla wax ko ci Musa; Te mu denc table bi ci biir tente bu témoignage bi, ci kaw bëj-gànnaar, ci biti rideau bu tente bi. Te mu yokk ci kanam yi mbir ci kaw Boroom bi, ni Boroom bi fay wax ne Musa. Te mu dëkk làmp bi ci kër-gaal bu xeewal bi, ci bëj-gaal bu kër-gaal bi, ci bëj bu jëkk Saalum. Te mu daldi ay lampu yi ci kanam Yalla, ni Yalla jox na ko Musa. Te mu doon dëkk alteer bi wér ci kër-guddi témoignage bi ci kanam rideau bi, te mu doon tëj encens ci ko, encens bu mel ni composition bi, ni Yàlla doon wax ci Musa. Te mu des alteer bi ofraand yi ci bët bi yërmandéew yi ci kër gi. Te mu tëral kur bi ci biir tënt bi, ak alteer bi; te Musa jeexal lépp liggéey yi. Te ngoon bi tëj kër-gumbi témoignage bi, te barke bu Boroom bi fey kër-gumbi bi. Te Muusaa mënul dugg ci kër gi témoignage bi ndax néew bi dafa ko dalal, te kër gi dafa fey ci barkéel bu Boroom bi. Bu njëkk bi njool bi yomb ci kër gi, doom yi Israayil dañu dem ak jumtukaay yi ñoom. Su fekkee ñu njëkk bi yomb woon, duñu dem ba ci bés bi, bi mu yomb. Ndëkk bi nekk na ci kaw këru mbotaay bi ci bëccëg, te safara nekk na ci kaw moom ci guddi ci kanam Israayil lëpp, ci yëngaleem yëpp yu ñoom.

Limarab

1

Te Boroom wax ak Musa ci désert bi Sinay, ci kër-gaal bu témoignage, ci benn ci weer wi ñaareelu, ci at wi ñaareelu bu ñu génn ci réew Egipt, mu ngi ne, jël benn début ci mbooloo Israël yépp ci lu jëkk ak mbokk, ci kër-gaal yu baay-baay ñu, ci limu tur ak tur ci sa ñu, ci boppam ñu; nit ku góor yépp bu am ñaar fukk at ak ci kaw, ku nekk yépp mu génn ci doole ci Israël, limu leen ak doole ñu; yaw ak Aaroon limu leen. Te ak yéen, ñu ngi ci benn-benn ci mbokk, jëfandikukat yi, ci kër yu jëkkër yi ñu ngi. Te yii tuuri yi ci góor yi, ñu ngi ñuy takk ak yeen: ci Ruben, Elizur doomub Shedeur; ci Simeon, Shelumiel doomub Zurishaddai. Ci Judah yi, Nahshon doom Aminadab. Ci Issakar, Natanayel doomub Sogar; ci Zabulon, Eliyab doomub Helon; ci doom yi Yusuf yi Efrayim, Elisama doomub Amihud; ci Manase, Gamaliyel doomub Pedasur. Ci Benjamin yi, Abidan jëkkër Gideoni. Bu Daan yi, Ahiezer doomu Ammishaddai. Ci Asher, Phagaiel, doom bu Echran. Ci Gad, Elisaph doomam Raguel. Ci Naphtali, Ahira jëkkër Enan. Ñoom lañu woo ci mbooloo bi,

boroom yu kaw yi ci mbokk yi ci biir mbokk yu ñoom, jëfandikukat yi ci Israayil lañuy. Musa ak Aarun jëloon nit yi ñu wee ci tur. Te ñépp askan bi, ñu leen tëral ci benn ci weer wi ñaareelu at bi; te ñu koy bind ci mbokk yi ñu jóge, ci mbind yi ñu jóge, ci limu turu yi ñu jóge, dale ñaari fukk at te ci kanam, ñépp góor ci bopp, ni Boroom bi fay Musa; te ñu leen jàkk ci ñaay Sinay bi. Te doom yi Ruben, mag bu njëkk bu Israayil, dañuy am ci mbokk yi ñu bokk, ci mbooloo yi ñu bokk, ci kër yi baay yi ñu bokk, ci limu turu yi ñu bokk, ci bopp yi ñu bokk, yépp góor yi, dale at ñeenti ak ci kanam, yépp ku génne ci doole, limu-xalaat yi ñu bokk ci mbokk mi Ruben, juróom-benn ak ñeent fukk ak teemeer. Doom yi Simeon, ci mbokk seen mbokk, ci seen liggéey, ci kër seen baay-baay, ci limu seen tur, ci bopp seen, yépp góor yi, dale at ñeent ak ci kanam, ñépp ñu gën a génn ci doole, limu-limu seen ci liggéey bi Simeon, juróom-ñeent ak fukk-ak-juróom-ñeent téeméer ak ñett-téeméer. Doom yi Juda ci njëkk-mbokk ñu, ci mbokk-garab ñu, ci kër-baay ñu, ci limu tur ñu, ci bopp ñu, lépp góor yi ci fukk at ñeent ak ci kanam, lépp ku génne ci doole, limu-njëkk ñu ci loxo bi Juda, ñeent-fukk-ñaar téeméer ak juróom-ñeett téeméer. Doom yi Issakar, ci mbokk seen mbokk, ci seen liggéey, ci kër seen baay-baay, ci limu seen tur, ci boppam, yépp góor yi, dale at ñeent ak ci kanam, ñépp ñu gën a gëne ci doole, limu-limu ñoom, ci liggéey Issakar, ñeent-fukk ak juróom-benn téeméer ak ñeent-téeméer. Doom yi Zabulon ci njëkk-mbokk ñu, ci mbëkk-mbokk ñu, ci kër-baay ñu, ci limu tur ñu, ci bopp ñu, yëpp góor yi ci fukk at ñeenti ak ci kanam, yëpp ku génne ci doole, limu-xam ñu ci liñool Zabulon, juróom ñeent fukk ak ñeent-fukk junni ak ñeent

téeméer. Doom yi Yusuf doom yi Efrayim ci mbokk seen mbokk, ci seen liggéey, ci kër seen baay-baay, ci limu seen tur, ci bopp seen, ñépp góor yiànd at ñeent ak ci kanam, ñépp ku génne ci doole, limu seen ci liggéey Efrayim, naari fukk fan ak teemeer. Doom yi Manase ci mbokk yi ñoom, ci mbëkk yi ñoom, ci kër yi baay yi ñoom, ci limu tur yi ñoom, ci bopp yi ñoom, yëpp góor yi, dale at ñeenti ak ci kanam, yëpp ku génne ci doole bi, limu bi ñoom ci liggéey bi Manase, ñaari ak fanweer téeméer ak ñaari téeméer. Doom Benyamɛɛn ci mbokk seen, ci seen liggéey, ci kër seen baay-baay, ci limu seen tur, ci bopp seen, yépp góor yi ci ñaar fukk at ak ci kanam, ñépp ñu gën gëm ci doole, limu-leen ci liggéey Benyamɛɛn, juróom ak ñetti fukk duuru ak ñeent téeméer. Doom yi Gaad ci mbokk ak mbootaay ñoom, ci liggéey ñoom, ci kër baay ñoom, ci limu tuur ñoom, ci bopp ñoom, yépp góor yi dagg at ñeent ak ci kaw, ñépp ñu gën a génn ci doole, limu ñoom: ci liggéey Gaad, juróom ak ñeent-fukk téeméer ak juróom-benn téeméer ak ñeent-fukk. Doom yi Daan ci njëkk-mbokk bu ñoom, ci mbëkk-mbokk bu ñoom, ci kër-baay bu ñoom, ci limu turu bu ñoom, ci bopp bu ñoom, yëpp góor yi damal at-ñeenti te ci kanam, ñépp ñu gën a génn ci doole, limu-njëkk bu ñoom damal liggéey Daan, ñaari ak juróom-benn fukk te teemeer-juróom-ñaar. Doom yi Aseer ci njëkk-mbokk bu ñu, ci mbokk-gaal bu ñu, ci kër-baay bu ñu, ci limu turu bu ñu, ci bopp bu ñu, yëpp góor yi ci njëkk-at ñaar fukk ak ci kanam, ñépp ku génne ci doole, limu-njëkk bu ñu ci liggéey Aseer, benn ak ñeent-fukk junni ak teemeer. Doom yi Neftali, ci mbokk ak mbootaay, ci mbédd yi, ci kër yu jëkk yi, ci limu tur yi, ci bopp, yépp góor yi, ci ñaar fukk at ak ci kanam, yépp ku génn ci doole, limu-

xalaat yi ci mbédd Neftali, ñett ak juróom benn téeméer ak ñeent téeméer. Bii la jàppale-xët bi, bu ñu jàppale Musa ak Aarun ak ay boroom Israayil, fukk ak ñaar góor, góor benn ci mbokk benn, ci mbokk kër yu mbokk seen baay ñu nekk. Te ñépp bi dimbali doomu Israayil ak doole yu ñu, ci ñu ñépp ci ñaar fukk at ak ci kanam, ñépp ku génn ci Israayil ngir teg ci xare, juróom-benn téeméer ak ñetti téeméer ak juróom-benn téeméer ak juróom-benn fukk. Waaye Lewit yi, ci mbokk liggéey yu njëkk yu ñoom, ñu wuñu koy limm ci biir doom yi Israayil. Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, gis, liñu Lewi du ko jëndal ak yeneen, te limu leen du ko jël ci biir doomub Israayil. Te yow defal Lewit yi ci kër-guddi témoignage bi, te ci lépp saafara yi, te ci lépp li nekk ci biir, ñoom ñooy tàngal kër-guddi bi, te lépp saafara yi, te ñoom ñooy liggéey ci biir, te ñoom ñooy doxe ci biir kër-guddi bi. Te ci yoon wi ñu ngi dem ak tent bi, Levit yi nañu ko dem, te ci yoon wi ñu ngi teg tent bi, dinañu ko teg, te gannaaw gi ñu ngi jëkk, na dee. Te ñu ngi dem doxe xale yi Israel, nit ku nekk ci sa bopp seen tëral, te nit ku nekk ci sa bopp seen yoonu, ak seen doole. Waaye Lewit yi na ñu daanu ci biir kër gi témoignage bi, te bàkkaar du am ci doom yi Israël. Te Lewit yi ñoom beneen ñu ngi naan gàtt kër gi ci témoignage bi. Te doom yi Israël defar ci lu ñépp li Boroom bi fay Musa ak Aarun, noonu lañu defar.

2

Te Boroom wax ak Musa ak Aaroon, di ne, nit ku am moroom ci

biir yéen ci lu ñu mel ci division, ci lu ñu mel ci standards, ci lu ñu mel ci kër yu bàjjan yu ñoom, ñu jàpp kër yi doomam Israayil ci kanam; ci wetu kër bu témoignage bi ñu jàpp kër yi doomam Israayil. Te ñu encamping first ci penku kow-waa, order bu camp Judah ak power ñoom, te boroom bu sons Judah, Nahshon, son Aminadab. Doole bu moom yi ñu xool-xool, ñeent-fukk ak ñeent téeméer ak juróom-benn téeméer. Ak ñi di takk ngir dëkk ci bëj-gànnaaru lign Issachar, ak boroom doomam Issachar, Nathanael doomu Sogar. Doole bu mag bees ñu kontrole, ñeent-fukk ak juróom fukk junni ak ñeent-téeméer. Te ñu ngi doxe ci bëj-bët bu Zebulun, te boroom bu jëkk yu doom yi Zebulun, Eliab doom Helon. Doole moom yi ñu gis-gis, juróom-ñeent ak fukk-ak-juróom téeméer ak ñeent-téeméer. Lépp yi ñépp ñu gis-gis ci kër-ga Judah, téeméer tànneer-fukk fan ak juróom-benn téeméer ak ñeent-fukk, ak doole ñu, ñu ngi dem njëkk. Legions yu camp bi Reuben, ci bëj-saalum, ak boroom bu bëj bu doom yi Reuben, Elizur doom Shedeur. Doomi garsa gi ñu xool-xool, juróom-benn ak naari fukk ak teemeer benn. Te ñu ngi doxe ci kaw sa liggéey Simeon, te boroom yu mag yi doomam Simeon, Salamiel doom Zurishaddai. Doole bi mu am yi ñu gis-gis, juróom-ñeent ak fukk-i-juróom téeméer ak ñett-téeméer. Te yeneen yu ngi tàbb ci biir kër gi, mooy liggéey gi Gàd, te boroom doom yi Gàd mooy Elisàf, doom Raguél. Doole bu am njëkk seen xam-xam, juróom ak ñeent-fukk téeméer ak juróom-teemeer ak juróom-fukk. Lépp yi ñépp gis-gis ci kamp bi Reuben, téeméer benn xaymeer ak juróom-benn waaru téeméer ak ñeent-fukk ak juróom-benn, ak doole yu ñoom, ñaareelu ñëw dañuy dem. Ak dinañu jël tënt bi ci témoignage bi, ak kamp bi ci Lévites yi ci

diggu kamp yi, ni ak dinañu doxe, noonu ak dinañu génne, ñépp ku nekk dajale ci leadership bi. Tàgg bi ci kampu Ephraim ci bëj-u géej ak doole ñu, ak boroom bu mag ci doom yi Ephraim, Elishama, doom Ammihud. Doole bu am yi ñu gis-gis, fukk fukk i junni ak teemeer i teemeer. Te yi daan ci bët bi Manase, ak boroom doom yi Manase, Gamaliel doomam Pedahzur. Doole bi mu am, ñi ñu xoolal, ñaari fukk ak ñeent téeméer ak ñaari téeméer. Te ñi di takk bi ci topp liggéey Benjamin, te boroom yi doomub Benjamin, Abidan doomub Gideoni. Força bi moom yi ñu gis-gis, juróom ak fanweer téeméer ak ñeent téeméer. Yépp yi ñépp ñu gis ci kamp bi Ephraim, téeméer xaymeer ak juróom ñett xaymeer ak téeméer, ak doole ñu, ñetti ñu ngi dem. Tàgg bi kamp bi Dan ci bëj-gànnaar ak doole ñoom, te boroom bi doom yi Dan, Ahiezer doom Ammishaddai. Doole bu am nekk yi ñu gis-gis, ñaar ak juróom-benn téeméer ak juróom-ñeent téeméer. Ak ñu ngi takk kampam ci bëj-gànnaaru liñu Asher, ak boroom yi jëkk yi Asher, Phagiel jëkk Echran. Doole bi mu am, yi ñu gis-gis, mooy benn ak naari-fukk fan ak teemeer. Ak ñi ngi doxe ci bëj-gànnaar Neftali, ak boroom yi ñu Neftali, Akira doomam Enan. Doole boppam yi ñu gis-gis, ñetti fukk ak juróom-beneen téeméer ak ñeent-téeméer. Yépp ñi ñu nianal ci kamp bi Dan, téeméer ak juróom-ñeent fukk ak juróom-ñeent téeméer; ñoom ñu ngi ci boppam, dina ñu dem ci benn ci ñoom taalif. Bii la jàngalekat yi doomub Israayil ci kër yu jëkkër yi ñoom, lépp la jàngalekat yi ndakarukaay yi ak njëkk yi ñoom, juróom-benn téeméer, ak ñetti téeméer, ak juróom-benn téeméer, ak juróom-fukk. Ñu Levit yi du ñu jëkk-jëkk ci ñoom, ni Yàlla jub Musa. Te doom yi Israël def lépp li Yàlla wax ci Musa, noonu la ñu dagg ci

biir seen tëral, te noonu la ñu dem, ñépp ak seen mbokk ci seen liggéey, ci kër yu jëkk seen baay.

3

Te yéen yi ay jëfandikukat Aaron ak Musa, ci bësu fan Boroom wax ak Musa ci tundu Sinay. Te yii tudd yi ci doom yi Aaron: bu njëkk Nadab, ak Abiud, Eleazar, ak Ithamar. Yii tur yi ci biir doomam yi Aaron, jambur yi ñu saf yi, ñu ñu jëfandikoo loxo yi ci yéen ngir jambur. Te Nadab ak Abihu dee ci kanam Yalla, ndax ñu ngi leer safara bu bari ci kanam Yalla ci désert bi Sinai, te doom ñu amul; te Eleazar ak Itamar dañu liggéey njom sarret ak Aaron baay-am. Te Boroom wax ak Musa, ne, jël liggéey Lewi, te nga ko setlu ci kanam Aaroon bu sarax bi, te ñu ngi ko liggéey, te ñu ngi gàtt gàtte am, te gàtte yu doom yi Israayil ci kanam kër bu témoignage bi, def liggéey yu kër bi. Te ñu naan gëm yépp jumtukaay yi kër gu témoignage bi, ak gëm yi doom yi Israël ci yépp liggéey yi kër bi. Te nga jox Lewit yi Aaron ak doom yi am yi sarax yi, jox ñu ko ñu ko jox ma, ñoom lañu ñu jox ma ci biir doom yi Israayil yi. Te Aaron ak doom-gór am dangay teral ci kaw këru gëstu bu njëkk bi, te ñuy tëral sàcc-kër-julli ñoom, ak lépp-lépp yuy jëkk ak palaas bi, ak biir ridoo bi, te gànnkat gu jàpp dafa dee. Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, te xool man maa jël yi Lewit ci biir doomub Israel yépp ci boppam ñépp ñu njëkk bu ubbi loxo ci biir doomub Israel; njëkkalewaat yu ñoom dinañu am, te yi Lewit dinañu am sama. Man ci ndax ñépp mag-ñu-jëkk ci man, ci bés bi ma ràññee ñépp mag-ñu-jëkk ci réew

Esipt, ma wéerne ci man ñépp mag-ñu-jëkk ci Israayil, dale nit ba tàmbaali mala, man ñu ñu jóge, man Boroom. Te Boroom wax ak Musa ci désert bi Sinai, mu ngi wax: kontaan doom yi Levi ci kër yi mbokk yi baay yi ñoom, ci mbokk yi ñoom; ñépp góor, ci ñu am weer ak ci kanam, kontan leen. Te Musa ak Aarun gis-gis nañu leen ci bëgg-bëgg bu Boroom bi, ci yoon bi Boroom bi takk nañu leen. Te yii mooy doom yu Lewi ci tur yi ñu naan ñu: Gershon, Kohath, ak Merari. Te yii tudd yi ci doom yi Gershon ci mbooloo yi ñu am, Lobeni ak Shimei. Te doom yu Kaat ci seen mbokk, Amram ak Isaar, Xebron ak Osiyel. Ak doom-gór Merari ci mbooloo yu ñu am, Mooli ak Mushi, ñooy mbooloo yu Lewit yi ci kër-ga yu ñu am. Ci Gershon, mbooloo Lobeni ak mbooloo Shimei, yooyu ñooy mbooloo yi Gershon. Recensement bii ñoom ci ay limu ci benn weer ak ci kanam, recensement bii ñoom, juróom ñeent téeméer ak ñeent téeméer. Te doom yi Gershon dañuy doxal ginnaaw ci kër-gu-jëgg bi, tëral ci genn géej gi. Te bopp bu mag ci kër mbokk yi ci nit yi ci Gershon, moo ngi Eliasaph doomël Dael. Te garab doomub Gershon ci kër gu témoignage bi, kër bi ak mbooleem bi, ak mbooleem bu bunt bi ci kër gu témoignage bi, ak toiles yi ci kur bi, ak rido bi ci bunt bu kur bi bu nekk ci kër bi, ak yépp lu des ci liggéey yi yépp yu moom. I Kohath, mbooloo bi Amram benn, ak mbooloo bi Izhar benn, ak mbooloo bi Hebron benn, ak mbooloo bi Uzziel benn, ñooy ngir mbooloo yi Kohath, ci limu. Lépp góor-góor ci weer wi ak ci kanam, juróom ñeent téeméer ak juróom-benn téeméer, ñuy gàtt ay gàtt yu yépp yu bees yi. Ndaw yi ci Kohath dañuy tàkk ci bëj-gëm bi, ci bëj-gënnaar. Te boroom kër mbokk yi ci Kaath, Elizaphan doomël Uzziel la. Te ngéen ci ñoom

mooy arche bi, ak taabalu bi, ak lampadeer bi, ak alteer yi, ak saafara yu bees yi ñuy jëfandikoo ci ñoom, ak mbooleem bi, ak lépp liggéey yu ñoom. Te boroom ci ay boroom yu Lewii, Eleyasar doom Aarun sëriñ bi, mooy nit ñu teral ngir gàdd ay gàdd yu yëf yu bees. Ci Merari, mbooloo bi Mooli ak mbooloo bi Mushi, yooyu ñooy mbooloo yi ci Merari. Liggéey bu jënd ñoom ci limu, nit ku góor yépp ci benn weer te ci kanam, juróom-benn junni ak ñeent. Te boroom kër mbokk seen baay yi ci réew mi Merari, Zuriel doomam Abihail, ci yeneen kaw bu taabal bi dinañu takk ci bëj-gànnaar. Dimbali bu domi doom yi Merari, tëj yi ci kër gu am tool bi, ak bant yi, ak poto yi, ak sàcc yi, ak lépp jumtukaay yi, ak liggéey yi, ak poto yi ci kaw bi ci biir, ak sàcc yi, ak piket yi, ak kordoo yi. Ñu encamping ci kanam bu tent bu testimony ci penku, Musa ak Aarun ak ñu doom yu am, ngi guarding yi guards yu holy ci jëfandikukat yi doom yu Israayil, te foreigner bi touching, dinaa dee. Lépp bi ñépp ci limu Lewit yi, ñu Musa ak Aarun limoon ci bëgg-bëgg bu Boroom bi, ci mbooloo ñu, góor-góor ñépp ci weer wi ak ci kanam, ñaari fukk ak ñeenti téeméer. Te Boroom naan na Musa, ne, xool ñépp mag-bu-njëkk bu góor yi ci doom yi Israël dale kenn weer ak ci kaw, te jëlleen limu yi ci tur. Te nga jël ñi Lewit yi ci man, man Boroom bi, ci bënn-bënn ñépp ñi njëkk yi ci doom yi Israayil yi, te nga jël ñaay yi Lewit yi ci bënn-bënn ñépp ñi njëkk yi ci ñaay yi doom yi Israayil yi. Te Musa jëndal ci ay manera ci Boroom bi fay commandé bu nekk bëpp firstborn ci ay xale yi Israel. Te ñépp ay mag-ñu-jëkk yi góor yi amoon ci limu turu, ci tur ak ci kanam, ci jàppale-bi ñoom, ñaar ak ñeent-fukk junni ak ñett ak ñeent-fukk-ak-juróom-ñaar ak ñaar-téeméer. Te Yàlla wax ak

Musa, mu ngi ne, jël yi Lewit ci bënn-bënn ñi mag yi dëkk Israel, te yërmande yi Lewit yi ci bënn yërmande yi ñoom, te Lewit yi dinañu nekk sama; man ngi Yàlla. Te ranson yi ñetti ak juróom ñeent ak ñaari téeméer, ñu ñu gën bari ci Lewit yi, ci biir mag-ñu-jëkk yi ci doomub Israayil; te nga jël juróom sikel ci benn boppam, ci didaraam bu sell bi nga jël, ñaar-fukk obol ci sikel bi. Te nga jox ngéen-ngéen Aarun ak doom yi ñu am, raxas yi ñu gën a bari ci ñoom. Te Musa jël xaalis bi, ransom bu ñi dépassant yi ngir rachat bi Lewi yi. Ci biir ñi jibñu yi ñu jëkk ci doom yi Israël, mu jël xaalis-weer, junni ak ñetti téeméer ak juróom-benn sikel, ci sikel bu sell bi. Te Musa joxe Aaron ak jëkkër yi am yi ranson yu ñu gën bari yi, ci baat bu Boroom bi, ci ni Boroom bi jàngal Musa.

4

Te Boroom wax ak Musa ak Aaroon, mu ngi ne, jël limu doom yi Kahat ci biir doom yi Lewi, ci mbooloo ñu, ci kër baay yi ñu, dale ñaar-fukk ak juróom at ak ci kanam ba ñetti-fukk at, ñépp bi dugg ci biir ngir liggéey, def yépp yëf yi ci kër téere bi. Ak yépp yooyu liggéey yi ci bëy yi Kaath ci kër gi témoignage bi, sañ-sañ yi ci sañ-sañ yi. Te Aaroon ak doom-am yi dinañu dugg, bu kamp bi dem, te dinañu dindi ridoo bi mu nëbbal, te dinañu tëj ak moom kofub témoignage bi, te dinañu dox ci kanamu ñuul bu gëna bu bule, te dinañu dox ci kanamu ndaw bu mat bu bule ci kaw, te dinañu dugal bant yi. Te ci taabalu taabalu bi di njëkk, ñu defal ci kanamu yëru bu moom yëru bu bëgg-bëgg, ak yéenu

ndekki yi, ak yéenu sàcc yi, ak yéenu koppalu yi, ak yéenu ndekki yu ñu defal liggéey yi ci ñu def liggéey, te mburu yi yi ci kanamu yëru bu bari ci kanamu ñu ngi. Te ñu doon wut ci kanamu gerte bu xonq, te ñu doon tëj ko ak tëjal bu njëkk bu baxa, te ñu doon dugal bant yi ci biir. Te ñu jël ndëkete bu baax, te ñu tëj ndëkete bi di toj, ak laampu yi, ak tëngale yi, ak ndaw yi di ndaw, ak lépp ndaw yi bi oto bi ñu ngi liggéey ak ñoom. Te ñu doon ko dugal, ak lépp ay saani yi ci biir am, ci biir ndaw bu njëkk bu xonq, te ñu doon ko topp ci kaw bant yu ñu jënd. Ak ci mbooloo woor mi ñu ngi wax ni woor bu njëkk, ñu ngi na tëj liggéey bu njëkk ak liggéey bu njëkk. Ak ñu ngi na tëj liggéey bu njëkk ci mbooloo woor mi ñu ngi wax ni woor bu njëkk, ak ñu ngi na tëj liggéey bu njëkk. Te ñu jël lépp ay mbotaay yi ñu ngi liggéey ak yoonu liggéey yi ñu ngi liggéey ak ñoom ci ay bëj-saalum yi, te ñu dugal ñoom ci ab ndikit bu xonq, te ñu far ñoom ak ab farante bu njëkk bu xonq, te ñu tëj ñoom ci ay bant yu ñu ngi tëj. Te mu ngi des dëkk bi ci kaw alteer bi, te ñu ngi dëkk ci kaw moom ndeye bu xonq bu lépp. Te dinañu dëkk ci kanam bi tëraliin yi lépp ñu ngi liggéey ak yoonu ci kanam bi ak yoonu, ak ay safara yu safara, ak ay cëru yàpp, ak ay bol, ak ay tëral, ak tëraliin yi lépp yu altaar bi; te dinañu dëkk ci kanam bi tëral bu njariñ bu bul, te dinañu dugal ay bant yu kanam bi; te dinañu jël ndëmm bu xonq, te dinañu tëral ndaw bi ak paj bi mu am, te dinañu dëkk ko ci tëral bu njariñ bu bul, te dinañu dëkk ci bant; te dinañu jeexal Aaroon ak doom yi mu am, ngi tëral yéeñ yi ñu sedd, ak tëraliin yi lépp ñu sedd, ci yennal kër gi; te ci gannaaw yooyu dinañu dugg doom yi Kaath ngir romb, te du ñu jàpp yéeñ yi ñu sedd, ngir ñu ñu dee; yooyu la ñu ngi romb doom yi Kaath

ci kër bu xalaat bi. Kàmbekaatkat Eleazar, doom Aaron bu saraxalekat bi, tanu bi bu bëri, ak turu bi bu njëkk, ak sàcc bi bu bés-bés, ak tanu bi bu setal, kàmbekaatkat lépp bu kër gi, ak lépp lu nekk ci moom ci lu sell, ci lépp yu liggéey. Te Yàlla wax ak Musa ak Aaroon, mu ngi ne: bul ñów rëy mbooloo bu liñu Kaat ci biir Lewit yi. Lii def leen, te dinañu dem te du ñu dee, bu ñu ngi duggal ci ay yëf yi ñu gën yëf; Aaroon ak doom yi am dañu ngi duggal, te dinañu ko teral bëpp ku ci seen liggéey, te du ñu dugg gis ci yoon yëf yi, te dinañu dee. Te Boroom wax ak Musa, mu ngi ne, jël limu doom yi Gershon, ak ñoom yi ci kër yu bàjjan yu ñoom, ci mbokk yu ñoom, dale juróom ak ñaar fukk at ak ci kanam ba tàkk at yu ñeent fukk, xool leen, ñépp ku dugal ngir liggéey, def limu liggéey bu mu ci kër bu téere bi. Bii laa leiturgi bu dem bu Gershon, leiturgi ak tëral. Te ñu ares yi mbooloom yi ci kër gi, te kër gi ci témoignage bi, te mbooloom bi ci yoon, te mbooloom bi gis-gis bi nekk ci kaw ci yoon, te mbooloom bi ci bunt bi ci kër gi ci témoignage bi, te yi toiles yi ci cour bi, yépp ci kër gi ci témoignage bi, te yi gën bari, te yépp yi ustensiles yi ci liggéey bi yépp ñuy liggéey ci ñoom dinañu def. Ngir gemmiñ bu Aaròon ak doom-doom am ñu dina am liggéey yi doom yi Gershon ngir yépp yi liggéey yi ñoom, ak ngir yépp yi liggéey yi ñoom, ak nga xool leen ci tur yi yépp yi mburu yi ci biir ñoom. Bii la liggéey yu doom yi Gershon ci kër-gaal bu témoignage bi, te gàrde-bi ñoom ci loxo Ithamar, doom bu Aaron bu sëriñ bi. Doom-doom yi Merari ci mbooloo ñu, ci kër-gi baay-baay ñu, joxal leen, dale at ñeent ak fukk ak ci kanam ba at juróom-ñeent, joxal leen, ñépp ku dugg ngir liggéey ay liggéey ci kër-gi gëstu. Te yii mooy liggéeyu ñuy jëkk ci yëpp liggéey ñoom

ci kër-gaal bu témoignage bi: kaw-kanam yi ci kër-gaal bi, ak barre yi, ak poto yi, ak sàcc yi, ak mbooloom bi, ak sàcc yoom, ak poto yoom, ak mbooloom bunt bi ci kër-gaal bi, ak poto yi ci kow bi ci wetu, ak sàcc yoom, ak poto yi ci rideew bi ci bunt bi ci kow bi, ak sàcc yoom, ak piket yoom, ak kordaa yoom, ak yëpp jumtukaay yoom, ak yëpp liggéey yoom; jëkkal leen ci tur, ak yëpp jumtukaay yi ci liggéeyu gaalal ñuy jëkk. Bii mooy liggéey bu mbooloo yi doom yi Merari ci yépp liggéey yi ñoom ci kër gi gëstu, ci loxo Itamar, doom bu Aaron sëriñ bi. Te Musa ak Aaroon ak ay boroom Israel nañu gis doom yi Kahat ci mbooloo yi ñu ak ci kër yi baay yi ñu, dale at ñeent ak juróom benn ak ci kanam ba tàmbalee at juróom ñeetti, ñépp ku dugal ngir liggéey te def ci kër bu gëstu bi. Te xamne bi / jàppale bi ñoom ci njëkk ak mbokk ñoom dafa am ñaari téeméer ak juróom téeméer ak juróom ñeent. Bii mooy jàppale-jëfandikukat ci nit ñu Kahat, ñépp ku jëfandikoo ci kër-gaal bu xeeñ bi, ni Musa ak Aarun jàppale-jëfandikoo nañu ko ci baat-kanam bu Boroom bi, ci loxo Musa. Te ñu jàppale doom yi Gershon ci mbooloo yi ñu, ci kër yi baay yi ñu, dale juróom ak ñaar fukk at ak ci kanam ba tàmbali juróom fukk at, ñépp ku dugg ngir liggéey ak def ay liggéey ci kër bu mag bu témoignage bi. Te ci mooy limu-limu bi ci ñoom, ci wàllu mbokk yi ci ñoom, ci wàllu kër yu mbokk yi ci ñoom: ñaari téeméer ak juróom-benn téeméer ak fanweer. Bii la ay jàppale-xalaat ci mbooloo doom yi Gershon, lépp ku ngi liggéey ci kër-gaal bu téere bi, ñu Musa ak Aaron jàppale-xalaat ci bàyyi baat bu Boroom bi, ci loxo Musa. Ñu ngi ko jàppale te ak doom yi Merari ci mbooloo yi ñoom, ci kër yi baay yi ñoom, dale at ñeent ak fukk ak ci kanam ba at juróom ñeent, ku nekk mu dugg

liggéey ci yoon yi liggéey bu khabar bi. Te li ñu jëkk seen ci seen mbooloo, ci seen kër yu jëkk ci seen baay-baay, ñetti fukk ak ñaari téeméer. Bii la jàngalekat ci mbir yi aw doom yi Merari, ñu Musa ak Aarun jàngale ci bëgg-bëgg ci baat bu Yàlla, ci loxo bu Musa. Lépp yi ñépp yees kontewul, yooyu Musa ak Aaroon ak ay boroom Israel kontewul Lewit yi, ci mbooloo yi ak ci kër yu baay yi ñoom, dale at ñeent ak fukk ak ci kanam ba tees at juróom ñeent, lépp ku dugg ci liggéey yu liggéey yi, ak liggéey yi yees teral ci kër bu xeewal bi. Ñi ñu jàpp-jàpp yii jàppale juróom ñeent téeméer ak juróom téeméer ak fukk ak juróom ñeent. Ci baat bëgg-bëgg Boroom bi, jënd na leen ci loxo Musa, góor ci biir góor ci liggéey yu ñu, ak ci li ñu tëral ñoom, te jënd na leen ñu, ni Boroom bi fay na Musa.

5

Te Yàlla wax ak Musa, ne, yóbbu doom yi Israël, te ñu joxe ci kàmpu bi ñépp ku am lepër, te ñépp ku am jàngoro, te ñépp ku am metti ci bàkkaar bi. Ci góor ba nëpp jigéen, yónni ñu ci bëj-u ndaaje bi, te du ñu ñaan ñu dof ndaaje yi ñu, ci lii ma ngi dagg ci ñu. Te xale yi Israël defoon noonu, te yëkk nañu leen ci biir kër-ga, ni Yàlla wax na Musa, noonu defoon xale yi Israël. Te Boroom bi wax ak Musa, di ne, wax ak doom yi Israël, di ne, góor walla jigéen, ku nekk bu def benn ci lépp ay bëgg-bëgg yi ñi nit ñu def, te bu gis gis te bu jëm, bëgg bi nekk, aame bi dinaa wax bëgg-bëgg bi mu def, te dinaa dellu bëgg-bëgg bi, njëg bi, te ñaareelu teemeer bi dinaa yokk ci kaw, te dinaa dellu kuy mu

jëm bëgg ci moom. Su nit ki amul kenn ku ñu gën a jël bàyyi ci boppam, ngir dellu ko seen xaaj bi ci kanaam, xaaj bi ñu dellu Boroom bi, sëriñ bi la ko war a am, te wànte bëy-gaynde bi ñu jëfandikoo ngir jaambur, mu naan jaambur ci kanaam ci seen xaaj bi. Te bëpp réenal bu njëkk, ci lu ñépp lool lu ngi ko setal ci yoon yu bees ci doom yi Israayil, lépp lu ñu mën a jox Boroom bi, seriiñ bi dinaa am ko; te ku nekk benn benn, yéen yu ko setal, moom dinaa am ko; te nit ku, ku mën a jox seriiñ bi, moom dinaa am ko. Te Yalla wax ak Musa, mu ngi ne, wax ak doom yi Israayil, te nga wax ak ñoom, góor bu nekk su jabar am dañu ko, te mu ngi toog ci biir, te mu ngi sukkandiku ko, te ku nekk lal ak moom ci nég, te mu ngi sutura ci bët u góor am, te mu ngi sutura, moom dañu ko saf, te témoin amul ak moom, te moom ñu ko gisul, te rawu xasuñ jëm ak moom, te mu ngi xasuñ jabar am, moom dañu ko saf, walla rawu xasuñ jëm ak moom, te mu ngi xasuñ jabar am, moom ñu ko saful, te góor bi dinaa indil jabar am ci serign bi, te dinaa indil caddo ci barke am, fukk at u efaa, farin orj; du doy ñetti ci yoon tuuti, wala doy ñetti ci yoon encens; ndax dañu ko sarax u xasuñ, sarax u fattaliku, mu ngi fattaliku bakkaar. Te sarret bi dafa jël ko, te dafa ko takk ci kanam Yàlla. Te sarax bi dafa jël ndox bu set bu mën ci bëñ bu mbott, te ci mbott bi mu nekk ci kanam tabernacle bi, te sarax bi bu jëloon dafa dugal ci ndox bi. Te serign bi dinaa jëfandikoo jigéen ji ci kanam Yàlla, te dinaa wone bopp bu jigéen ji, te dinaa jox ci loxo yu jigéen ji sacrifice bi xalaat, sacrifice bi nit, waaye ci loxo bu serign bi dinaa am ndox bu reproof bu cursing bii. Te sarax bi dina def lëkkalook ci jigéen ji, te dina wax ci jigéen ji: su fekkee amul ku nelaw ak yow, su fekkee parabébékas ngir gëna-

gëna ci biir sa góor, yow dafa am njariñ ci ndox bu ëlëgmou bi, ndox bu mallook bii. Su fekkee yaa jëkk ak góor gi, walla yaa metti, te ku nekk dafa jox sa liggéey ak moom ci yow, ba mu neexa sa góor; Te sëriñ bi dina wax ay wax yu mag ci jàppale bi ci ndimbal bi, te sëriñ bi dina wax ci jigéen ji, Boroom bi dina la jox ci ndimbal ak sëriñ ci biir sa mbokk, bu Boroom bi dina jox sa loxo mu des, te sa biir mu ràbb. Te ndox bi ñu moy wax malaaw boobu dina dugg ci biir sa biir bu bari mu tàbb, te mu jàpp sa biir, te sa tànk bi dafa jëkk, te jigéen ji dina wax, amoon na, amoon na. Te sariya bi dina bind curses yii ci téere, te mu wipe away ci ndox bu ëpp bi ñu nee cursing. Te ak dinaa jox jigéen ji ndox u tànn u toxal, te ndox u toxal bi dinaa dugg ci moom. Te sarax bi dinaa jël offarand bu jalusi bi ci loxo jigéen ji, te dinaa topp offarand bi ci kanam Yalla, te dinaa indil ko ci daas bi. Te sarax bi dina teg loxo ci sarax yi, te dina jëfandikoo ci kër-géwël gi, te gannaaw. Ndax yi, ndox mi dina joxe jigéen ji. Te dinaa nekk su fekkee ñu ñu defiled te forgetfulness escape notice jëkkër am, te dinaa dugg ci moom ndox bu bitter water bu cursed bi, te biir am dinaa tase, te bët am dinaa gis fey, te jigéen bi dinaa nekk ab curse ci biir mbooloo am. Su fekkee te jigéen bi tañul fi, te mu set na, te mu am njariñ, dina am njariñ te dina am doom. Bii moom leer bi ci jalusi, bu jigéen ju góor am dafa wañ, te dafa metti. Walla góor gu, su xel bu xeex jàpp ko, te xeex na jëkkër am, te takk jëkkër am ci kaw Yàlla, te sëriñ bi def ko yëp leer boobu, te góor gi dina am njariñ ci bàkkaar bi; te jëkkër boobu dina am bàkkaar bm.

6

Te Boroom wax ak Musa, mu ngi ne, wax ak doom yi Israayil, te nga wax ak ñoom, góor walla jigéen, ku mu am ni mu ngi naan bëgg na leer naan ci Boroom, ci divin ak naaw bu mag, dinaa yàgg; te vinaagre ci divin ak vinaagre ci naaw bu mag du ñaan; te lépp lu njëkk ci raisin du ñaan; te raisin bu bees ak raisin bu yàq du lekk ci bépp fan ci naan bi mu am; ci lépp lu njëkk ci vigne, divin ci peau raisin ba tëkki ci graine raisin du lekk ci bépp fan ci yàgg bi; rasoir du des ci bopp am ba noppi fan yi, ñu mu naan Boroom; dinaa am sàntu mu ngi yàgg kacc bi ci bopp ci bépp fan ci naan bi ci Boroom; ci bépp nit bu dee du dugg ci baay ak yaay, ak ci mag ak rakk, du dindi ak ñoom bu ñu dee, ndax naan bi Yàlla am ci kanaam ci bopp am; Ci bépp fan ci naan bi am dinaa am sàntu ci Boroom. Su fekkee ku nekk dee ci kanaam am ci boppam ci wàllu wàllu, ci wàllu-wàllu dinaa doxal bopp tànneef bi am ci kanaam am, te dinaa resa bopp bi am ci kanaam am ci bés bi dinaa gis ni mu set, ci bés bi wolof bi dinaa resa. Te ci bësu ñaareelu, mu naan jënd ñaari turutel walla ñaari doom pijon ci biir sëriñ bi, ci bunt kër-gi bu njëkk bi ci témoignage. Te sarret bi dina def benn ci lu jëkk ak bataaxal, te benn ci offarand bu feex bu yëpp; te sarret bi dina jaariñ ci kanamu moom ci lu mu bataaxal ci lu jëkk ak bakkan bu moom; te dina wéeral bopp bu moom ci bësu boobu, bu mu wéeralu Yàlla, ay fan yu ndeyu; te dina indil ñaw bu at bu benn ci lu jëkk ak tëral; te ay fan yu njëkk dañuy nekk yu amul xam, ndax bopp bu ndeyu bu moom dafa sëf. Te bii mooy sarax bu góor gi dëgg,

bés bi mu timmee ay bés ci biir tànneef am, dinaa jox tepp ci biir bunt yi ci kër gi jëfandikoo. Te mu naan ko nataal sama Boroom benn xar bu am at bu amul dara, ngir ofraand bu mat, te benn xar jigéen bu am at bu amul dara, ngir bëccëg, te benn xar-yow bu amul dara, ngir wer, te benn paññe bu mburu yi amul levir, yi fari ak farin bu mag, yi def ak mbootaay, te ay galette yi amul levir yi sop ak mbootaay, te nataal-yéen, te nataal-yéen bu ñaw. Te sarret bi dina des ci kanam Yàlla, te dina def li ci bëgg-bëgg bu njub bi, te dina def safara bu ñu toj bi. Te dinaa def ñetti bi sarax bu jàmm ci Boroom bi ci kaw paññe yi ñu dul tànn, te dinaa def sëriñ bi sarax am ak naaw am. Te kuy wax wote bi ci biir bunt yi ci kaw palataan bu témoignage bi dina kes bopp bu wax wote bi am, te dina dox ñuul yi ci safara bi, bi nekk ci suuf sacrifice bu paix bi. Te sarax bi dinaa jël loxo bu tonn ci biir yow bi, ak mburu benn bu amul levir ci biro bi, ak galette benn bu amul levir, te dinaa koy doon ci loxom kii nekk wax ci Yalla bi ba mu des tëj sa wax ci Yalla, te sarax bi dinaa jëkk leen ci kanam Yalla; bu bees dinaa jël sarax bi ci kanam rew bi ak ci kanam loxo bi; te ba loolu jeex, kii nekk wax ci Yalla bi dinaa naan vin. Bii mooy yoon bi ci kii jàpp taasu, kii mu ngi jàpp taasu Boroom bi tëral am Boroom bi ci yoon bi, ci wetu ci yoon bi mu ngi jàpp, ci loxo am, ci njëkk-njëkku doole bi ci yoon am, bii mu ngi jàpp ci yoon bi ci sànni-yoon. Te Yàlla wax ak Musa, di ne, wax ak Aaron ak doom-doom am, di ne, noonu la ngeen di barkeel doom-doom Israël, di neen leen, Yàlla barkeel la yow, te tëral la yow. Boroom bi dëgg kanam bi moom ci sa kanam, te yërëm la. Boroom bi na teg sa kanam ci sa kanam, te jox la jamm. Te ñu ngi lay sama tur ci biir doomub Israel, te man Boroom bi dinaa

barkeel lëen.

7

Te dëkk na ci bés bi Musa jeexee, ngir wañi kër gi, te dafa ko tëj, te dafa ko yërmandee, te yëpp ay jumtukaay yi ci kër gi, te kër-sarax bi, te yëpp ay jumtukaay yi ci kër-sarax bi, te dafa ñoom tëj, te dafa ñoom yërmandee. Te boroom yi Israël ñu naan, fukk ak ñaar boroom kër génn-génn yu ñu, ñoom yi boroom liñ yi, ñoom yi tàgg ci seen xët-xët. Te ñu indil mbind bi ñoom ci kanam Boroom bi, wagons yu covered ñu ñeenti fukk, ak netti fukk i nag, wagon bu nekk ci ñaari boroom yi, ak netti bu nekk ci benn ku nekk, te ñu indil leen ci kanam kër-gaal bi. Te Boroom bi wax na ci Musa, ne, jël ci ñoom, te dañuy jëkk ci liggéeyu dëmali kër-guddi témoignage bi, te dinaa jox leen ñi Lewi yi, ku nekk mën sa bopp liggéey. Musa am wagons yi ak oxen yi, jox leen ko Levites yi. Ak ñaari gàlasi yi ak ñeent nag yi, jox na leen doom yi Gershon, ci lu jëm ak liggéey yu ñu wara def. Te ak ñeent ñaar wagons yi ak ñeett-fukk oxen yi, jox na ñu ko doom yi Merari, mujj ci liggéey yi ñu, ndax Ithamar doom Aaron serigne bi. Te jëkkër yi Kaath du joxe, ndax ñu am ay liggéey yu bees yi, ñu dindi ko ci bët. Te boroom yi indil ci takkaale alteer bi, ci bés bi mu naan ko, te boroom yi indil nataal yi ñu ci kaw alteer bi. Te Boroom bi wax ci Musa: benn boroom ci benn bés, benn boroom ci benn bés, dañuy jox ñu seen nataal ci sarax bi. Ci bés bi njëkk, Naasoon, doom Aminadab, boroom réew Juda, mooy ngi teg seen kaddo. Te mu jënd seen xaalis:

benn bol bu njëkk ci wërsëg, tekki ci teemeer ak fukk, seen tëriinu; benn bol bu njëkk ci wërsëg, juróom-ñeent sikël ci lu ñëw ci sikël bu boroom, ñaari yépp fey ci farin bu mag bu taxaw ci tuw ci safara. Censer bu benn, fukk wér bu jàpp, mu fees ci tùraar. Benn-ween benn ci nag yi, benn xar benn, benn xar-guddi bu nekk ci at benn ngir offaraand bu féex, ak benn mbaam-góor benn ci yéew yi ci wàllu bakkaar. Te ci sarax bu jàmm, ñaari génisse, juróom bëy-gaynde, juróom mbaam-gaynde, juróom aw-xar yi am benn at, loolu mooy kaddu Naasoon doom Aminadab. Ci bés bi ñaareelu, Natanayel, doomugóor Sogar, boroom liggéey ci mbooloo Isakar, jëfandikoo. Te mu indil sa tëral: bëñ bu njëkk bu werr, teemeeri ak fukki ak ñetti njëkk ci tëral bi, bëñ benn bu werr, néelaw fukki sikel ci sikel bu sell bi, ñaari yépp fey ci farin bu mag bu taxaw ci tuw, ci sarax. Censer benn fukk wér bu fees, bu fees ci tus. Benn ñaari nag ci nag, benn xar, benn xar-gu-ndaw benn at ngir offaraand bu mat, ak benn mbaam ci mbaam ngir bés. Te ci àlluwal jumtukaay, ñaari génisse yu góor, juróom xar, juróom mbaam yu góor, juróom xar yu jigéen yu am benn at. Loolu mooy kaddu Natanayel doom Suwar. Ci bés bi ñetti-éelu, boroom yi ci doom yi Sabulon, Eliab doom Kelon. Kaddu bi mu am, mbotaay bu njëkk bu werr, teemeeri mu benn téeméer ak fukk, mbotaay bu njëkk bu werr, teemeeri mu juróom ñeent siikël ci siikël bu senn bi, ñaari yépp fes ci farin bu mag bu taxaw ak tuur ngir sarax, encensoir bu njëkk bu fukk wer, fes ci encens. Benn-ween benn ci nag yi, benn xar benn, benn xar-guddi benn bu am at ci safara bu mat ci ofraand bu fey lépp, ak benn mbaam-jigéen benn ci yéew yi ci lu jëkk ak bakkaar. Te ci sarax bu jàmm, ñaari nag yi,

juróom bëy-gaynde, juróom mbaam-gaynde, juróom meew-ñaw yu awo at, loolu mooy kaddu Eliab doomu Helon. Ci bés bi ñeenteel, boroom yi doomub Ruben, Elisur doomu Sediur. Kaddu bi mu joxe, benn mbotaay wër benn, teemeer bi mu am tëmeer-fukk ak ñett-fukk; benn mbotaay wër, ñaar-fukk ak juróom-ñaar sikel ci sikel bu sëriñ bi; ñaari yépp yees ci farin bu mag bu taxaw ci tuur ngir sarax; benn encensoir benn fukk ci wër, yees ci tuuray. Benn-ween benn ci nag yi, benn xar benn, benn xar-guddi benn bu am at ci safara bu mat ci ofraand bu fey lépp, ak benn mbaam-jigéen benn ci yéew yi ci lu jëkk ak bakkaar. Te ci sarax bu jàmm, ñaari génisse, juróom bélier, juróom mbaam-jigéen, juróom agneau-jigéen yu amat benn at; bii mooy kaddu Elizur doomu Shedeur. Ci bés bi ñeent-juróom, boroom yi doomub Simeon, Salamiel doomu Surisadai. Kaddu am bi, pàtt bu njëkk bu werr, fanweer ak téeméer ci nawet am, pàtt bu njëkk bu werr, juróom ñeent fukki sikel ci sikel bu sell bi, ñaari yépp dafa fey ci farin bu mag bu taxaw ci tuw ngir sarax. Censer benn bu dëkk ci wer, fukk ak juróom ñaar gram, fes ci tuuray. Benn-ween benn bu jóge ci nag yi, benn xar benn, benn xar-guddi benn bu am at ci safara bu mat ci ofraand bu féex, ak benn mbaam-jigéen benn bu jóge ci yéew yi ci lu jëkk ak batal. Te ci sàcc bu jàmm, ñaari génisse, juróom xar, juróom mbaam-góor, juróom xar-jigéen yu am benn at; bii mooy kaddu Salamiel, doomu Surisadaay. Ci bés bi njëttéél, boroom yi ci doomub Gàd, Eliasaph doom Raguel. Lëkk-lëkkaloo moom, mbotaay bu njëkk bu werr benn, ci tëgg moom fanweer ak téeméer, mbotaay benn bu werr, fukki ak juróom ñeent sikel ci sikel bi sell bi, ñaari yépp fey ci farin bu mag bu taxaw ci tuw ngalax ci lëkk-lëkkaloo.

Censer bu benn, fukk wér bu jàpp, mu fees ci tùraar. Benn-ween benn ci nag yi, benn xar benn, benn xar-guddi bu nekk ci at benn ngir offaraand bu féex, ak benn mbaam-góor benn ci yéew yi ci wàllu bakkaar. Te ci sàcc bu jàmm, génisse ñaari, xar juróom, mbaam-jigéen juróom, xar-ndaw bu jigéen yu am benn at juróom; bii mooy nataal Elisaf doomub Raguel. Ci bés bi ñeeweel, boroom bu xale yi Ephraim, Elishama doomam Ammihud. Lëkkalook bi mu am, mbotaay bu werr bu benn, fanweer ak téeméer ñaari tëgg, mbotaay bu benn bu werr, néeréeweel ak juróom ñaar sikel ci sikel bu sell bi, ñaari yépp yees ci farin bu mag bu taxaw ci tuw ngir sacrifice. Censer bu benn, fukk wér, bu dëkk ci wér ak bu fees ci tus. Benn-ween benn ci nag yi, benn xar benn, benn xar-guddi bu nekk ci at benn ngir offaraand bu féex, ak benn mbaam-góor benn ci yéew yi ngir batal. Te ci sàcc bu jàmm: ñeew yéen ñaari, xar yéen juróom, mbaam yéen juróom, ñeew jigéen yéen juróom yees at. Bii mooy nataal Elishama, doomu Ammihud. Ci bés bi ñetti-fukk, jëkkër yi doom yi Manase, Gamaliel doom Phadassur. Lëkkalook bi mu am: mbotaay bu werr bu benn, mu tëgg fanweer ak téeméer ñaari; mbotaay bu benn bu werr, néeréeweel ak juróom ñaar sikel ci sikel bu sell bi; ñaari yépp fey ci farin bu mag bu taxaw ci tuw, ngir sacrifice. Censer bu benn, fukk wér bu jàpp, mu metti encens. Benn góor benn ci nag, benn xar benn, benn xar-meew benn bu am at ci sàcc bu mat, ak benn mbaam-góor benn ci yéen ngir bés; Ak ci sàcc bu jàmm ñaari nag-jigéen, juróom xar, juróom mbaam-góor, juróom xar-meew-jigéen bu am at; loolu la nataal Gamaliyel doomam Fadasur. Ci bés bi juróom-ñeent, boroom yi doomub Benjamin, Abidan doom

Gideoni. Kaddu bi mu jox, benn mbotaay wër benn, teemeeru yoon bi téeméer ak ñeent; benn mbotaay wër benn, ñeent-fukk ak juróom-ñeett sikel ci sikel bu bees bi; ñaari yoon dañu fey ci farin bu mag bu taxaw ci tuur ngir sarax; benn encensoir benn fukk ci wër, mu fey ci encens. Benn-ween benn ci nag yi, benn xar benn, benn xar-guddi bu nekk ci at benn ngir offaraand bu féex, ak benn mbaam-góor benn ci yéew yi ngir batal. Te ci sarax bu jàmm, ñaari génisse, juróom bélier, juróom mbëkk-yàlla bu góor, juróom ñaw-xar bu jigéen yu am benn at; bii mooy kaddu Abidan doomu Gideoni. Ci bés bi ñeewu fukk, boroom yi doomub Dan, Ahiezer doomu Ammishaddai. Lëkk-lëkkaloo moom, mbotaay bu njëkk bu werr benn, fanweer ak téeméer ñaari tëgg, mbotaay benn bu werr, fukki ak juróom ñeent sikel ci sikel bu sell bi, ñaari yépp fey séréer bu mag bu taxaw ci tuw, ngir sacrifice. Censer bu benn, fukk wér bu jàpp, mu fees ci tùuru. Benn ñaari nag ci nag yi, benn xar benn, benn ñaari xar benn bu am at benn ci safara bu mag, ak benn mbaam bu jigéen benn ci mbaam yi ngir bés. Te ci sàcc bu jàmm, ñaari génisse, juróom bélier, juróom mbëkk-góor, juróom ñaw-jigéen yu benn at, loolu mooy kaddu Ahiezer doomu Ammishaddai. Ci bés bi fukk ak juróom-benn, boroom yi doomub Asher, Phagiel doomu Echran. Lëkkalook bi mu am: mbotaay bu werr bu benn, fanweer ak téeméer ñaari tëgg; mbotaay bu benn bu werr, néeréeweel ak juróom ñaar sikel ci sikel bu sell bi; ñaari yépp fey ci farin bu mag bu taxaw ci tuw, ngir sacrifice. Censer bu benn, fukk wér bu jàpp, mu fees ci tùraar. Benn nag bëy ci nag yi, benn xar, benn xar-meew bu am benn at ngir sàcc bu mat lool, ak benn mbaam-jigéen ci mbaam yi, benn ngir batu. Ak ci

sarax bu jàmm, ñaari génisse, juróom xar, juróom mbëkk-góor, juróom xar-jigéen yu amat benn. Lii mooy kaddu Pagiel, doomu Ochran. Bés bi njuróom ñaar, boroom yi doomub Neftali, Ashire doom Enan. Lëkkalook bi mu am: mbotaay bu werr bu benn, fanweer ak téeméer ñaari tëgg; mbotaay bu benn bu werr, néeréeweel ak juróom ñeent sikel ci sikel bu sell bi; ñaari yépp fey ci farin bu mag bu taxaw ci tuw, ngir sacrifice. Censer bu benn, fukk wér, bu dëkk ci wér, bu fees ci tus. Benn ñaari nag ci ñaw yi, benn xar nag, benn xar meew benn at ci offaraand bu mat lépp, ak benn mbaam bu góor ci yéen yi benn nag ngir bakkaar. Te ci sarax bu jàmm, génisse ñaari, xar juróom, mbaam juróom, xar-ji-jigéen juróom yees at. Lii mooy kaddu Ahira doomam Enan. Bii mooy njëkk bi ci alteer bi, bés bi mu ñaan ko, bopp seen boroom yi ci doom yi Israël: mbotaay yi ñuul fukk ak ñaar, mbotaay yi ñuul fukk ak ñaar, ak encensoir yi wérr fukk ak ñaar. Fanweer ak téeméer sikel, mbotaay bi benn, ak juróom-ñeent sikel jamonoy bi benn; lépp xalis-wér bi ci saani yi, ñaari junni ak ñent-téeméer sikel; sikel, ci sikel bu saf bi. Fukk ak ñett encensoirs yu wër yu njëkk yu tuur ci encens, lépp wër bi ci encensoirs yi, téeméer ak ñaar-fukk yu wër yu njëkk. Lépp yi ñaag yi yépp yi ci safaara bu mag, ñaag yu ndaw fukk ak ñaar, xar fukk ak ñaar, xar yu amat fukk ak ñaar, ak safaara yi ñoom, ak ndox yi ñoom, ak mbaam yi jëkk ci mbaam fukk ak ñaar ci batu battaxaay. Lépp nag yi yépp, nag yi ci sàcc bu salvation, génisse yi ñeent-fukk ak ñaar, bélier yi juróom-benn, mbaam-jigéen yi juróom-benn bu am at benn, xar yi juróom-benn bu am at benn bu amul dof, loolu mooy dédication bi ci autel bi, ndax léegi fas loxo yi mu, ak ndax léegi setlu ko. Ci duggal Musa ci biir

kër bu njëkk bu témoignage ngir wax ak moom, dëgg na baat bu Boroom bi wax ak moom ci kanam ci kaw jëkkël bu miséricorde, bu nekk ci kaw boite bu témoignage, ci biir ñaari chérubin, te Boroom wax ak moom.

8

Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, wax ak Aaron, te nga wax ko ne, bu nga sotti ay lamp yi ci benn bëj, ci kanam lamp bi, ñeent lamp yi dinañu doy. Te Aaroon defoon ko ci ngir gii: ci benn xeet bi, ci kanam caabi bi ci lampe bi, mu tànnal ay lampe yi ci lampe bi, ni Boroom bi fay Musa. Te loolu mooy liggéey ci lampe bi: bu mag la, bu wér la, tànk bi ci lampe bi, ak flëër yi ci lampe bi, bu mag yépp; ni xeetu bi Boroom bi wone Musa, mu defoon lampe bi. Te Yàlla wax na ak Musa ne, yóbbu Lewit yi ci biir doomub Israel yi, te nga nàtt leen. Te ak noonu nga def leen seen seet-seet, nga yóbbu leen ndox seet-seet, te lame bi dinañu jëkk ci seen yaram yépp, te dinañu sapo seen yere, te dinañu seet. Te ñu jël benn ségg ci nag yi, te ci moom dëkk bu njëkk farin bu mag bu taxaw ci tuw, te yow dinaa jël benn ségg bu am benn at ci nag yi ngir bëgg-bëgg. Te nga def yéeneen Lewii ci kaw kaaw bu njëkk bu témoignage, te nga tëral bépp mbooloo xale yi Israël. Te nga def yéeneen Lewii ci kaw Yalla, te xale yi Israël dinañu des seen loxo ci kanam Lewii yi. Te Aaroon dina wuute Lewii yi ni téere ci kaw Yalla, jóge ci xale yi Israël, te dinañu am ngir liggéey liggéey yi Yalla. Yiy te Levit yi dina doon loxo yiy ci kanam yiy ci bët yi, te nga dina def benn ci lu jëkk bët, te benn ci

topp bu mag Boroom bi, ngir jaariñ ci yënu. Te nga def Lewit yi takk ci kanam Yalla, te ci kanam Aaroon, te ci kanam doom yi am, te nga jox leen ko sadaka ci kanam Yalla. Te nga wuute Lewit yi ci biir doom Israayil yi, te dinañu nekk sama. Te ci lépp yii, Lewit yi dinañu dugg ci biir ngir liggéey liggéeyu kër-gaal bu xam-xam bi, te dinaa seet leen, te dinaa dellu leen ci kanam Boroom bi. Ndax tëral bi ñëw ñëw yéen ñu ma ngi ci biir doomub Israël, ci bërsa yiy ubbi bépp nit, ñu njëkk ci biir yépp ci biir doomub Israël, jëlee naa leen ma. Ndax ñépp njëkk bu njëkk ci doom yi Israayil, dale nit ñi ba jëkk jëf yi, ci bés bi ma rew ñépp njëkk bu njëkk ci réew Ejipt, ma wéerne leen ci sama bopp, te ma jël Lewit yi ci boppam ñépp njëkk bu njëkk ci doom yi Israayil. Ak ma jënd Lewii yi, ofraand bu jënd Aaroon ak doom yi am, ñu jóge ci biir doom yi Israayil, ngir liggéey liggéey yi doom yi Israayil ci kër témoñaas, ak ngir fay doom yi Israayil, te du ci doom yi Israayil ku nëbbee ci yéen yi yéen. Te Musa ak Aarun ak bépp mbooloo bi ci doom Israayil defoon ko ci Lewit yi ni Boroom bi jussoo Musa ci Lewit yi, noonu lañu def ci ñoom doom Israayil yi. Te Levites yi ñu ngi seen seet, te ñu ngi tëj yi ndëkete yu ñu, te Aaron dëkk ko leen ci offering ci kanam Yalla, te Aaron def ko expiation ci seen bëgg-bëgg ngir seen seet leen. Te ci loolu, Lewii yi dugg ci biir ngir def liggéey-réew bi ñu ngi ci kër-bu-gëm bu témoignage bi ci kanam Aarun, ak ci kanam doom yi am, ni Boroom bi fay Musa ci Lewii yi, noonu la ñu ko def ci ñoom. Te Boroom bi wax ak Musa, di ne: loolu mooy li ci biir Lewit yi, dale juróom ñeent at ak ci kaw, dinañu dugg ci liggéey ci kër bu njëkk bi ci témoignage bi. Te dale juróom fukk at dina génn ci liggéey bi, te du liggéey tuuti. Te ak dimbali am

dina liggéey ci kër-u témoignage ngir gënal, waaye bañ liggéey du def, kon nga def ni Levit yi ci gënal-gënal yi ñu am.

9

Te Boroom wax ak Musa ci désert bi Sinai ci at bu ñaareelu, ñu génn ci réew Egipt, ci weer bu njëkk, mu ngi wax, wax, te ñu def doom yi Israël Pâques bi ci waxtu am, ci fukk ak ñeent-fukk bés ci weer bu njëkk ci ngoon, nga def ko ci waxtu yépp; ci loi am, ak ci comparaison am nga def ko. Te Musa waxoon ci doom yi Israël mu def li Paask bi ci tambali fukk ak ñeent bés bi ci weer wi ci désert bi Sinaa. Ni Yàlla jàppale Musa, noonu la xale yi Israayil def. Te góor yi ñu ñëw, yi nekk bu bees ci bët nit, ñu ñëw, te ñu muñ a def Paask bi ci bés bi, te ñu ñaan ci kanam Musa ak Aarun ci bés bi; Te góor yayo wax ko, ñu nekk bu bees ci bët nit; ndax amul nu ñu waññi jëfandikoo sadaa bi ci Boroom ci waxtu am ci biir doom Israayil? Te Musa wax nañu ko ne: Teg nanu fi, te dinaa dégg lu Boroom bi na jagleel ci seen xol. Te Boroom wax ak Musa, ne, wax ak doom yi Israël, ne, nit nit, ku ñu ko def ñu ko jëkk ci bët bi nit, walla ci yoon bu gatt ci yeen, walla ci yoon yi ñu jëkk ci yeen, te dina def Pask bi ci Boroom ci weer wi ñaareelu ci fukk ak juróomi ñeent fan; ci ngoon la ñu ko def, ci mburu gu amul levir ak ndox yu fecc la ñu ko lekk. Dañu bañ des lenn ci biir sa ngoon, te yàmb bu nekk dañu bañ ko pec, dañu def ko ci njëkk sarax bu passover. Te nit ki nekk ku bees, te du nekk ci yoon bu gatt, te mu jaaxal def Paask bi, bakkan bii moom dinañu ko res ci mbooloo mi, ndax teefu Yalla du ko jox ci

jamono ji mu war, nit boobu dinañu ko am sa boppam. Su fekkee gannaaw bi ñëw ci réew mi ngeen am, te def Pask bi ci Boroom bi, ci leer bi ci Pask bi, te ci jëfandikoo bi mu am, def ko, leer benn dina am ngeen te gannaaw bi te ki jibinoo ci réew mi. Te bësu bi tënd bi dajale, njool mi daldi tënd bi, kër gu témoignage bi, te ngoon-ngoon, dina am ci kaw tënd bi ni mel safara sa njëkk-ëllëg. Konkon moom mooy jëkk bés-bi, ngoon bi di ko tëj ñu bés-bi, ak batal safara bi guddi bi. Te bu njëkk bi yomb ci kër-gaal bi, te ci gannaaw loolu, doom yi Israël démoon, te ci bëj-saa bi njëkk bi taxaw, foofu doom yi Israël dëkkoon. Ndax yoon ci wàllu Boroom bi, doomub Israayil dañuy doxe, te ndax yoon ci wàllu Boroom bi, dañuy dem. Ci bépp fan yu néew bi di wàññi ci kër gi, doomub Israayil dañuy doxe. Te bu njëkk bi ngelaw ci kaw téeré bi ci ayub yu bari, te ñu naan jëfandikukat yi Israayil tëral bu Yàlla, te du ñu dem. Te dinaa nekk, bu cloud bi dafa tëkki bësu ay fan ci kaw tent bi, ndax baat Yalla, dañuy doxe, te ndax jumtukaay Yalla, dañuy dem. Te dina am su njëkk ngir ñu jëkk liggéey bi, su liggéey bi jëkk ci ngoon, te liggéey bi yëkkat ci suba, te ñu dem ci bés walla ci guddi. Weer bi, bés yi neelaw ci nëbël bi mu ngi tollu ci kanamu yoon, xale yi Israël dinañu doxe, te du ñu dem. Ndax sabab ci yoon bi Boroom bi, ñu ngi dem; yoon bi Boroom bi ñuy tëral sabab ci yoon bi Boroom bi ci loxo Musa.

10

Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, def yow ñaari trompette yu

argent; def leen ñu ñakk; te dañuy jàppale la ngir woo askan wi, te ngir yóbbu kër yi. Te yaw ngi naan trompet ci ñoom, te lépp-lépp ci mbooloo bi dinañu topp ci bunt bi ci kër gi ci témoignage bi. Waaye su ñu naan benn trompet rekk, yépp boroom yi ak yépp mangoo yi ci Israël dinañu ñëw ci sa. Te ngeen waxal trompet ci sënal, te ñu dëkk yi ñu ngi penku ci penku soleil bi dina dem, te ngeen waxal trompet ci sënal ñaareelu, te ñu dëkk yi ñu ngi penku ci bëj-saalum bi dina dem, te ngeen waxal trompet ci sënal ñetteelu, te ñu dëkk yi ñu ngi penku ci géej gi dina dem, te ngeen waxal trompet ci sënal ñenteelu, te ñu dëkk yi ñu ngi penku ci bëj-gannaar bi dina dem; ci sënal la ñu dina waxal trompet ci démb ñoom. Te bu ngeen tollu bopp bi, dineen wax tuuru, waaye du sémm. Te doom yi Aaron yi, sëriñ yi, dinañu blow trumpet yi, te dinaa am to you ab loi bu eternal ci doom yi generation yéen. Su fekkee nga génn ci xaréeb ci réew yi nga am ngir jàppale yépp yi dëkk ci sa biir, te nga bëgg a tukki ci trompette yi, te dinañu la xasuñu ci kanam Yàlla, te dinañu la dimbali ci jàppale yi nga am. Te ci ay bés yu yewu yoon, te ci ay fêtes yéen, te ci ay weer-wi yu bees yéen, dina woy trompettes yi ci kaw ay sacrifices yu totti yépp, te ci kaw ay sacrifices yu paix yéen; te dina am leen fatalikukaay ci kanam Yalla yéen; man naa Boroom bi, Yalla yéen. Te ak dëkk ci at bi ñaareelu, ci weer bi ñaareelu, ci bëccëg ñaar-fukk ci weer bi, néew bi dugg na ci biir kër-gàmmu témoignage bi. Doom yi Israël yi dem ak seen njëkk ci désert bi Sinai, te nguur gi takk ci désert bi Paran. Te ñu jëkk ci njëkk ci baat bu Boroom ci loxo bu Musa. Te ñu dem tàgma parembolees doomub Yuda ñu njëkk ak doole bu ñoom, te ci doole bu ñoom, Naasoon doomub Aminadab. Ak ci doole bu

lëndëm bu mbooleem benn Isakar, Natanahel doomub Sogar. Te ci doole bu mbooloo Zebulun, Eliab, doom Helon. Te ñu ngi dem a dëkk tent bi, te ñu ngi dem a jël yëf yi Gershon, ak yëf yi Merari, yëf yi ngi tëj tent bi. Te ñu dem ak jagleel bu kamp bu Ruben ak doole ñu, te ci doole ñu, Elizur doomub Shedeur; te ci doole bu liñu bu doomub Simeon, Shelumiel doomub Zurishaddai. Te ci doole bu xeeti jëfandikukat ci mbooloo bët yi Gad, Elisaph bu Raguel. Te xale yi Kahat ñu ngi dem ak ñu ngi yeb ay mbind yi ñu boole, te ñu ngi samp kër gi ba ñu ñëw. Te ñu ngi dem ci biir tàgma bu ndaw bu Efrayim ak doole bu ñoom, te ci kanam doole bu ñoom, Elisama doomugóor Ammiud. Te ci doole bu góor bu Manase, Gamaliel bu Phadassur la. Te ci doole bu xeetu liñu Benjamin, Abidan bu Gideoni. Te ñu ngi dem, jamonoy doom yi Dan, ci ginaaw jamonoy yépp, ak doole ñu, te ci kanam doole ñu, Ahiezer bu jëkk ci Ammishaddai. Te ci doole bu liggéey bu xam-xam bu mbooloo yu doom yi Asher, Phagiel doom Echran. Te ci doole bu njëkk bu lign bu doom yi Naphtali, Ahira doom Enan. Yii mooy askar yi doom yi Israël, te ñu dem ak doole ñoom. Te Musa wax na ci Hobab, doom Raguel bu Madianit, mag Musa, Nun ngi dem ci bëj-sa bi Boroom bi wax, Mën naa la jox. Kàddu ak nun, te ñu ngi na def lu baax, ndax Boroom wax na ay mbind yu baax ci Israël. Te mu naan ko: Duma dem, waaye dama dem ci réew am ak ci sàmm am. Te ko wax, bul nuy bay, ndax yow moo ngi nekk ak nun ci désert bi, te dinaa nekk ci nun mag bu góor. Te mu nekk su fecc nga dem ak nun, te mu nekk yépp yooyu yu bees yi Boroom bi dinañu jëfandikoo yoon, dinañu la jëfandikoo yoon itam. Te ñu dem ci tundu bu Boroom bi, yoon ñetti fan, te sanduku jokkoo bu

Boroom bi di ñëw ci biir ñoom, yoon ñetti fan, ngir wut leen takk. Te am njëkk ci bi mu ñëw ci bi yërmandé bi arche bi, te Musa ne, tàmbali Boroom, te ñu fees ñëmmekaay yi sa, ñu rëy yëpp ñi ngañu bëgg sa. Te ci jamano ji yëg, mu ne: Dellu, Boroom, ay junni ay junni ci Israël bi. Ngélaw bi dafa am ci seen kanam bés bu njëkk, ci jamono bi mu ngi koy yémbël ñu ci kër-ga.

11

Te nit ñi nekk ci yàgg-yàgg yu bon ci kanam Boroom bi, te Boroom bi dégg, te Boroom bi sore ci metti, te safara daldi ci ñoom ci Boroom bi, te lekk benn xaj ci kamp bi. Te mu nit ñi wen ci Musa, te Musa dëgg ci Boroom bi, te safara bi daanu. Te tur bi mu wëy bii, Conflagration, ndax safara jàng ci ñoom ci Boroom bi. Te ngir-ngir bi ci ñoom bëgg-bëgg na bëgg-bëgg, te ñu topp ci ñu ree, te doom yi Israel itam, te ñu ne, kan la ñuy lekk yàpp? Dinanu fàtte yéen jën yi, ñu ngi lekk ci Esipt, njëg. Ak ay gourds yi, ak ay melons yi, ak ay poireaux yi, ak ay oignons yi, ak ay ail bi. Leegi te anam sama rëy yépp yàqu na lool, dara amul ba mu jëkk ci manna bi, bët yu ñu. Mbooloo bi te manna ci mel ni mbewu koriander la, te boppam mel ni kristal la. Te nit ñi dëkk ci biir, teg ci sa bopp, ñaan ko ci seen mulen, fetal ko ci seen pilon, tàng ko ci seen canari, def ko gato, te xelaat bi am na ni gato bu am tuti. Te bu njëkk bi dëkk ci kër-ga guddi, mànna bi dëkk itam. Te Musa deglu ñu ngiy ree ci mbooloo yu ñu, ñep ci bunt bu sama biir, te Boroom bi sore ci mbeggeel bu mag lool, te

ci kanam Musa dafa bon. Te Musa wax na ne Boroom bu Yàlla, lu tax nga jàkkaluwoon yoon bi sama boroom, te lu tax manugi gis njariñ ci sa kanam, ngir dimbali sama boppam jëfandikoo bu mbooloo mi ci man? Ndax man laa am ci biir néeg mbëkk mi yépp yii, walla man laa ko jurbël? Ndax nga wax ma, jël ko ci biir sa bët, ni su fekkee nënë di jël xale bu ñuul, ci réew bi nga naqar ci baay-baay ñoom? Kañu man maa am yàq ngir joxe bëpp nit yi nekk fii? Ndax dañuy rew ci sama kaw, ngeen ngi naan, jox ñu yàpp, ngir ñu lekk. Manugi ma mën a doxal doom-doom bi rekk sama bopp, ndax baat na ma lool bari bii. Su fekkee ni nga def ma ci boppam, rey ma ci mbir, su fekkee jàppee na ay mbir ci sa biir, ngir buma gis sama yàqu-yàqu. Te Boroom bi wax ci Musa, Tëral ma juróom ñeent góor ci yërmandéef yi Israël, ñu yaw xam ne ñooy yërmandéef yi ci mbooloo mi ak bind yi, te yóbbu leen ci kër-gaal bu témoignage bi, te ñu ngi nañu faa ak yaw. Te dinaa dem ci suuf, te dinaa wax fii ak yow, te dinaa jël ci liggéey bu yaram bu ci sa, te dinaa topp ci ñoom, te dañuy dimbalee ak yow ci jëfandikoo bi réew mi, te du la jël yow rekk. Te nga wax ci mbooloo mi, yéeneen seen bopp ba ñu ñëw, te dingeen lekk yapp; ndax dangeen ree ci kanam Boroom bi, ngeen wax, kan mooy ñu joxe ñu yapp? Ndax baax la nu ci Esipt; te Yàlla dinaa leen jox yàpp ngir lekk, te dinaa leen lekk yàpp. Doo benn fan la ngay lekk, doo ñaar te, doo juróom fan te, doo fukk fan te, doo ñaar-fukk fan te, ba weer bu fan yi ngay lekk, ba muy génn ci biir baraamu yeen; te dina am ci yeen cholera, ndax danga naqari Boroom bi, moo ngi ci yeen, te danga royy ci kanam am, ngeen ngi ne, lu tax nuy génn ci Egipt? Te Musa ne wax, ñetti-fukk teemeer soldaa bu dem

ndank ndank mooy mbooloo mi, ci ñoom laa nekk ci ñoom; te yaw nga wax, dinaa jox ñoom yàpp ngir lekk, te dinaa ñu lekk weer u fan; Ndax xar yi ak nag yi dinaa ñu ree ñoom, te dinaa ñu am solo ñoom? Mbaa ñépp jën ji ci géej gi dina ñu teg ci benn sa ñoom, te dina ko ees ci ñoom? Te Boroom bi naan na Musa, ndax loxo bu Boroom bi duso waral? Leegi nga xam ndax sama baat dina la jappe wala déedéet. Te Musa génn, te wax ci mbooloo yi baat yi Boroom bi, te tànn fukk ak ñeent nit ci mag yi ci mbooloo bi, te moom beneen ko ci biir kër gi. Boroom bi daññu ci néew bi, wax ci moom, jël ci xel bi ci kaw moom, te des ko ci fukki at nit yi mag yi. Bu xel bi daññu ci ñoom, yéene nañu, waaye amul ñu ci lepp ci des. Te ñaari góor dañu des ci kamp bi, tur bu njëkk Eldad, te tur bu ñaareelu Medad, te xel bi teg ci ñoom, te ñoom dañu ci ñi gën bind, te ñu ñëwul ci kër gi, te dañu naan ci kamp bi. Góor gu njool gi daldi, xabar na Musa, te wax ne, Eldad ak Medad dañuy naan ci kër gu jënd. Te Yésu, doom Nun, ku nekk ci biir Musa, ku jëriñ, tontu, mu naan: Boroom Musa, taxaw leen. Te Musa naan ko, ndax danga xalaat ma? Ak kan la gën a jox ñépp mbooloo bi Yàlla yi ñu nekk prophète, bu Yàlla joxe bakkan bim ci seen kaw? Te Musa ak yi mag yi ci Israël dem nañu ci kër gi. Te benn xel ci génné ci Boroom bi, te xel bi indil ay kéwél ci géej gi, te fay leen ci kaw kampu bi, tànn bu bés ci fii, te tànn bu bés ci fii, ci biir kampu bi, ni ñaari kubite ci suuf si. Te mbooloo, nit yi jëkk ci bépp fan ci bés bi, ak bépp fan ci guddi gi, ak bépp fan ci bés bi ci ñu dem, te ñu dimbali yéen yi. Ku nekk ci ndaw, mu dimbali fukk kóor. Te ñu sedd ci leen ñu boole sedd ci biir kamp bi. Yàmb yi gëna nekk ci bëñ-ñu ci kanam ñu doon di wuute, te Boroom bi tànn ci

mbooloo mi, te Boroom bi dàjale mbooloo mi ak dayo bu mag lool. Te tur na ko wëcce sa tur bi, Kabar yi ci bëgg-bëgg, ndax fii nañu dasu ndaw yi ñu bëgg. Ci tombs yi, ñu jël bëgg-bëgg yi, ndax mbooloo mi daldi Aseroth, te mbooloo mi nekk ci Aseroth.

12

Te Maryam ak Aaroon wax nañu ci Musa, ndax jigéen bu Ecoopi bi mu jël Musa, ndax jigéen bu Ecoopi la jël, te wax nañu, ndax Yàlla wax na ak Musa rekk? Ndax dëkkul woon a nanu wax? Te Yàlla dégg na. Te nit Musa ki dafa am xel mu gën a baax ci biir, mu gën a sutura ci ñépp nit yi nekk ci suuf àdduna bi. Te Boroom bi wax ci waxtu bi ñu ngi ko wax ci Musa ak Aarun ak Maryam, Génn leen ñetti ci kër gi ci témoignage bi. Te ñetti nit ñi génne ci kër gi ci témoignage bi, te Boroom bi dajale ci post bu njool, te taxaw ci bunt bi ci kër gi ci témoignage bi, te woowee Aaron ak Miriam, te ñaari ñi génne. Te wax na ci ñoom: Deggal sama baat yi. Bu am na kenn prophète ci yéen ci Boroom bi, ci wone bi dinaa ko xamal, te ci ndeey bi dinaa ko wax. Dëkuwul noonu sama khadim Musa, ci lépp sama kër mu am njariñ; Gemmiñ ak gemmiñ dinaa ko wax, ci batal, te dëkuwul ci mbind yi, te gis na doxalin Boroom bi; te lu tax amul agsi wax lu bon ci sama khadim Musa? Ak sangara Boroom bi daldi ci seen kàmm, te mu dem. Te ngoon bi dafa génn ci kër-gaal bi, te xool, Maryam lepros na ni meew, te Aaron xool Maryam, te xool, mu lepros na. Te Aaroon naan ko Muusaa, dama la laaj, boroom, bul joxe nu bàkkaar, ndax ñu ngi xam dara, ci li ñu bàkkaar; Bu dul am ni

mel ni dee, ni mel ni doom bu ñëw bi génn ci biir lekk-doom bu ndey, te di lekk ñaari yoon ci yàlla yoon ci yaram am. Te Musa waxaat ci Yalla, mu naan: Yalla, dama la laaj, wér ko. Te Yàlla wax na ci Musa, su baay am tofal ci kanam am, ndax du malal ñeent fan? Mu ngi fi yëgle juróom ñeent fan ci biir kamp bi, te ci ginaaw yooyu, dina dugg. Te Miriam dafay wóor ci biir kamp bi ñeent fan, te ndax loolu nit ñi ñu ngi dem ba mu sedd. Te ci réew yi ñu ngi am, ndax yi jëkk ci Aseroth, te ñu ngi doxe ci désert bu Paran.

13

Te Boroom wax ak Musa, mu ngi ne, yónne sa bopp góor yi, te ñu naan xam-xam réew yi Kanaana yi, bu ma di jox doom yi Israël ngir am ko; góor benn ci benn lign, ci mbokk baay yi ñoom, danga ko yónne ñoom, ñépp boroom ci ñoom. Te Musa yónnee ñoom ci biir désert bi Paran ci bëgg-bëgg bu Boroom bi, ñépp nit ñi góor yi boroom yi doomub Israël yooyu. Te bii yi tur yi ci ñoom, ci liñu Ruben, Samuel doomub Zakkur. Ci lëkk-lëkkaanu Simeon, Saphat doomël Souri. Ci liñu mbokk Juda, Caleb doomub Jephunneh. Ci mbokk mi Issachar, Igal doomam Yusuf. Ci liñu Efrayim, Ause doomu Nun. Ci mbooloo Benjamin, Palti doomub Raphu. Ci liñu mbokk Zebulun, Gudi'el doomam Sudi. Ci liñu Joseph, ci doom yi Manasseh, Gaddi jëkk Susi. Ci liñu Dan, Ammiel doomub Gamaliel. Ci mbooloo Asher, Sathour doomub Michael la. Ci lëkk-aay Neftali, Nabi jëkkër Sabi. Ci liggéey bi Gad, Gudi'el doomu Machi. Yii ngeen tur yi nit ñi, ñu

Musa yónnee ngir xool-xool réew mi; te Musa tudd Ose, doom Nun, Yésu. Te Musa yónnee ñoom ngir ñu xool-xool réew Kanaan bi, te wax na leen: Yéggalleen ci désert bii, te dinañu yéggal ci tund bi, te dinañu gis réew bi lu mu nekk, ak ndoomu réew mi ngi dëkk ci kaw bi, ndax gëm na walla gëmu-gëm, walla tuuti ñu nekk walla bari ñu nekk. Ak kon mooy réew bi ñu nekk ci biir, ci kanam bi, ndax baax la walla bon, ak kon mooy dëkk yi ñu dëkk ci ñoom, ndax ci dëkk yu am mbër la walla ci dëkk yu amul mbër. Te lan mooy ndox bi, ndax yow na walla pacc na; su fekkee am na ay garab ci, walla amul; te ngir yéenekaay, dinañu jël ci ñemi réew bi. Ak fan yi, fan yi ci nawet, ñu ngi tali raisin bi. Te ñu yàgg ci kanam, ñu xool-xool réew mi, dale ci yaatukaay Sin ba Rehob, bu ñu dugg Hamath. Te ñu jëkk ci lu ëpp ci njàkk bi, te ñu dem ba tàmbali Xebroon, te fii Aximan, ak Sesi, ak Telami, mbokk Enak, te Xebroon ñeent at la ñu ko tukki gëna Tanin bu Ejipt. Te ñëw nañu ba nëkk ci valley bu cluster of grapes bi, te xam-xam nañu ko, te rëy nañu branch ak cluster grape benn ci kanamu, te yeb nañu ko ci poles yi, ak pomegranates yi, ak figs yi. Te boppam boobu, ñu ko tudd Ngol bu Gerte, ndax gerte bi ñu daan fi, doom yi Israayil. Te ñu dellu ci kanaam bi, nekk ñu xool-xool réew bi ci ginnaaw fukk ak juróom ñeent fan. Te bu ñu dem, ñu ñëw ca Musa ak Aarun ak ca lépp-lépp jaambur yu doomub Israel, ci désert bu Paran ci Kadesh; te ñu wax-leen baat ak lépp jaambur bi, te ñu wone leen ñam bi ci réew mi, te ñu ko xalaat, te ñu ne, ñu ñëw ci réew mi ci ngir yëgle nu, réew bi di takk meew ak ñam-ñam; te li mooy ñam bi ci moom. Waaye ndax xaraam la xalaat bi ci kaw ci kaw, ak dëkk yu gëna mag yu gëna tëj yu mag lool, ak xalaat bu Anak

nu gis fi. Amalek dagg ci réew bi ci bëj-saalum, Xettayos, Ewayos, Yebusayos, ak Amorayos dagg ci kaaw bi, te Kananaayos dagg ci kaw géej bi ak ci kaw dex Yordaanu bi. Te Caleb taxoon nit ñi ci Musa, te wax ko ne: Déedéet, waaye yéenal dinañu yéenal, te dinañu ñów ko, ndax ñu baax, dinañu mën ci ñoom. Te nit ñi dellu ci biir ak moom, wax nañu, dinañu dellu, ndax du ñu mën a dellu ci mbooloo mi, ndax mag na ci ñu lu gën a bari. Te ñu jëkk-e gëstu-waññi ci réew bi ñu naan xool-xool-e ko ci xaleyi Israayil, ci wax ne, réew bi ñu agg-e ko ngir xool-xool-e ko, dafa réew la lekk-kat ñi dëkk ci ko, te yëp nit yi ñu gis ci ko, dañu góor yi am gàtt bu mag. Te fi ñu gis ay géant yi, te ñu nekk ci biir yépp ñoom ni ay rakkaale, waaye ak ni ñu nekk ci biir yépp ñoom.

14

Te ci jëfandikoo téeré bu jamonoo bi, mu jox baat, te ndaw bi dañu ñaaw guddi bi lépp boobu. Te ñépp doom Israël naan ci Musa ak Aaroon, te lépp askan bi wax nañu ko ci ñoom: Ndax nu dee ci réew Ejipt, walla ci yoon-yoon bii, su nu dee; te lu tax Boroom bi di indil nu ci réew bii ngir ñu daw ci xare bi? Ay jigéen yi ñu ak ay xale yi ñu dinañu nekk ci yoon, leegi kon gën a baax la ñu dellu Esipt. Te ñu ne beneen ci beneen, Ñu jox boroom, te ñu dellu ci Egipt. Te Musa ak Aarun dañu daldi ci kanam ñu ci kaw réew bi mu am ci biir lépp yu doomub Israayil. Yusufa binu Nun ak Kaleb binu Yefune, ñu ngi ci ñi xool réew bi, yéex nañu ñoom yéere, te wax nañu ci bépp jamonoy doom yi

Israayil, nañu ngi wax: réew bi ñu ngi xool baax na lool lool. Su Boroom bi tann nu, dinañu nu dugal ci réew bii, te dinañu ko jox nu, réew bi mu ngi daanu meew ak tammat. Waaye bul jëkkal Boroom bi, yeen ngir amul sëy ci mbooloo réew mi ci suuf si, ndax lekk la leen, jëkkal na waxtu ci yeen, te Boroom bi ci nun la, bul sëy leen. Te mbooloo bu njëkk bi wax ne ñu naan leen ak mbas, te barke bu Boroom bi gis ci nëlaw bi ci kaay bu témoignage bi ci biir yëpp yu mag yi Israël. Te Boroom bi naan na ci Muusa, ba kan ndax nit yi nekk ci ñu ngi ma sopp? Ak ba kan la ñu du jëkk ma ci ay simbol yépp yi ma def ci ñoom? Dinaa leen pàcc ci sàcc, te dinaa leen yóbb, te dinaa la def ak kër sa baay jëkk réew bu mag, te gën bari lu ëpp ci bii. Te Musa wax na ne Boroom bi, te Egipt dina dégg, ndax yow la yóbbu ak doole sa nit yi ci ñoom. Waaye ak ñépp yi nekk ci ëllëg bi ci suuf si dëgg nañu, ndax yaw nga Boroom ci mbooloo mi, kuy bët ci bët gis nga Boroom, ak sëmmiñ sa takk ci kanamu ñu, ak ci turu sëmmiñ yaw dem nga njëkk ñu ci bëccëg bi, ak ci turu safara ci guddi gi. Te nga def rëy ndaw yi ci kanam ni ku nekk benn nit; te nataal yi yépp ñu dégg sa tur di naan, di naan, ndax Boroom bi amul doole jëfandikoo ndaw yi ci réew bi mu naan lëkk ci seen kanam, dafa ko rëy leen ci désert bi. Te leegi doole bi yomb sa doole Boroom, ni nga ko wax, mu ngi wax, Boroom mungi tëdd, te mungi am yërmande bu bari, te mungi dëgg, mu ngi yëkk bàkkaar yi te tëral yi te bàkkaar yi, te ci setlu dëkk du ko setlu ku bàkkaar, mu ngi dellu bàkkaar yi baay yi ci doom yi ba ñetti te ñenenti liggéey. Yàlla bàyyi bàkkaar bi ci mbooloo bii ci njëkk-njëkk sa yërmandeem bu mag, ni ko ngeen def ci seen yaram ci Egipt ba leegi. Te Boroom bi naan na Musa, Dinaa leen yàlla ci sa

baat. Waaye damay jàng ma, ak sama tur dafay jàng, te barkéél bi Boroom dina fey suuf bi lépp. Ndax ñépp góor yi gis-oon barke bi sama ak ay tànneef yi defa def ci Esipt ak ci désert bi, te sàcc nañu ma fukk ak ñaar yoon, te déggul nañu sama baat, dëgg-dëgg du ñuy gis réew mi, mi layoon ci papaa yi ñoom; waaye doom yi ñoom yi nekk ak man fi, ñu xam-ul lu baax wala lu bon, ñépp ku ndaw ku amul xam-xam, ñoom laa jox nañ réew mi; waaye ñépp ñu sopp ma, du ñuy gis ko. Waaye doom sama Caleb, ndax bëgg-bëgg bu njool nekk ci moom, te nobbee ma, dinaa dugal moom ci réew bi mu dugg fale, te mbooleem am dinaa jariñ ko. Amalek ak Canaanite dañu nëkk ci valley bi, suba dellu te dem ci wilderness bi, ci yoon bu jëm bu xonq bi. Te Yàlla wax na ci Musa ak Aaroon, mu ngi wax, ba kan ci mbooloo bii bu bon bi? Lu ñoom beneen yëkkati ci biir sama kanam, yëkkatiy doom yi Israayil, bu ñu yëkkati ci seen xol, dama ko dégg. Maa ngi leen wax, dama ngi moom, Boroom bi laa wax, ci dëgg-dëgg, ni ngeen ko wax ci nopp sama, noonu laa ngi leen def. Ci désert bii, yeneen yéen dinañu daal; ak bépp kontrole yéen, ak ñi ñu ngi xayma yéen dale ci ñaari fukk at ak ci kaw, ñépp ñu ñëw ci man; su yéen dugal ci réew bi ci ñu ma teg loxo sama loxo ngir yéen dëkk ci kaw; waaye Caleb doomub Jephunneh, ak Josué bu Nun. Te xale yi, yooyu nga wax ne dinañu am ci yoon, dinaa dugal leen ci réew mi; te dinañu ñu rew réew mi, mooy réew mi yéen fajal ci moom. Te yeneen yow di des ci désert bii. Doom yi seen yi dinañu nekk ci désert bi ñeenti at, te dinañu tànn seen bàkkaar bi, ba seen yaram yi fey ci désert bi, ci wàllu limu bés yi ngeen xool-xool réew mi, ñeenti bés, bés bu nekk ci at, dinañu am seen bàkkaar yi ñeenti at, te

dinañu xam sama ñaan ak sama metti. Man Boroom laa wax, dëgg-dëgg man dinaa def ci mbooloo bu bët bii, bu tollu ëpp suma, ci désert bii dinañu yàqu, te foofu dinañu dee. Te nit ñi, ñu Musa yónne ngir xool-xool réew mi, te ñu ñëw, ñu naan-naan ci barke bi ngir amal baat yu bon ci kanam réew mi ci askan bi, te dee nañu nit ñi ñu wax yu bon ci barke réew mi ci sàcc si ci kanam Boroom bi. Te Joshua, doom bu Nun, ak Caleb, doom bu Jephunneh, dañu dundee ci nit yooyu ñu ngi dem ngir xët-xët réew bi. Te Musa wax na baat yi ci xëy-xëy yi Israël yëpp, te ndaw yi ñaan na lool. Te ci njëkk-géwël, ñu jóge ci suba, ñu yëkk ci kaw bu mag bu tudd bi, ci naan: Xool, xam nu ñu, ñu ngi yëkk ci bët bi bu Boroom bi wax, ndax ñu bàkk. Te Musa ne: Lu tax ngeen dafa jël baat bi Boroom bi? Dinañu yem am njariñ. Bul jëkk, ndax Boroom bi amul ak yeen, te dinga daw ci kanam seen xaréew yeen. Ndax Amalek ak Kanaana nekk fii ci kanam yeen, te dinga daw ci pekk, ndax sangoon dellusi ci Boroom bi ci jëfandikoo ko, te Boroom bi dina amul ci yeen. Te ngir ci ñu jëfandikoo doole, ñu yëkk ci kaw tund bi, waaye sànduku jëfandikoo Yàlla ak Musa duñu dëkk ci kër-ga. Te Amalek ak Kanaanit bi nekk ci tundu bii dajee, te ñu delloo leen, te ñu daane leen ba Horma, te ñu delloo ci kamp bi.

15

Te Boroom bi wax na ko Muusaa, mu ngi wax, wax na doom yi Israayil, te nga wax leen, bu ngeen dugg ci réew bi tudd bi ñu, bi maa di jox leen, te nga def sarax yu mat yi Boroom bi, sarax yu

mat yépp walla jabar, mag wote walla ci lu ngeen bëgg, walla ci àtte yi ñu, nga def xalaat bu neex Boroom bi, su fekkee ni dañu jóge ci ñaw yi walla ci xar yi. Te mu ngi def ki ngi jagleel sa tukki bi Boroom bi, sarax bu bëri ndox bu mag, fukk at bu njëkk ci oifi bi, taxaw ci tùuti bi, ci naari fukk ci ñaar fukk ci ín bi. Te diwaan ci libation bu njëkk-at bu hin la ngay def ci ofraand bu fey yëpp, walla ci ofraand, ci bëy-gaynde bu benn la ngay def loolu, ofraand bu xeex bu neex ci Boroom. Te ci bëgg-bëgg bi, bu ngeen def ko ci topp bu mat walla ci sarax, dinga def sarax bu farin bu ñaar fukk ci deg ak tunu ñatt ci hin bi; te diwaan ci sarax bu tunu ñatt ci hin bi, dinga ko indil ci xeew bu neex Boroom bi. Su fekkee def ngeen ci ñaw yi walla ci offarand bu tëral tëral, walla ci sàcc ngir yàggal jamonoy, walla ci sàcc yu wer Boroom bi, te dina indil ci kanam bi sàcc fu fari fenn ñetti fukk yu njëkk tëral ci oli, ñaari yoon ci hin bi. Te diwan ci sàcc bi, xaalis bu njëkk ci hin bi, jëfandikoo jëm bu neex ci Boroom bi. Konkon dinaa def ci benn ségg, walla ci benn xar, walla ci benn xar-u-ndaw benn ci yow walla ci yëw. Ci njëg-njëg yooyu su ngeen defee, konkon dinaa leen def ci benn-benn, ci njëg-njëg yooyu. Lépp-lépp bi jibinaat bi dina def noonu ngir yoon tann-yi ñu mel ni, ci xeex bu neex ci Boroom bi. Su fekkee hooreejo am ci yeen, ci réew yeen walla kuy jóge ci yeen ci yoon-yoonam yeen, te def lëkkalekaay sopp bu neex Boroom, ni ngeen def yeen, konteen ak bopp bi congregation bi def Boroom. Loi bii muna ngi am ci yeen ak yiy sojourners yiy dëkk ci yeen, loi bu yàgg la ci yiy liggéey yi yeen. Ni yeen, ak biy sojourner muna ngi am before Yàlla. Leer bi ñu ngi ci nekk ak njëg bi ñu ngi ci nekk ci yeen ak horom bi ngi ci dagg ci yeen. Te Boroom bi wax ak Musa, mu ngi

ne, wax ak xale yi Israel, te nga wax ak leen, ci sa duggal ngeen ci réew bi, ci réew bi man ngi dugal leen fii, te dinaa am bu ngeen lekk ngeen ci mburu réew bi, dinga weccee sarax, sarax bu weccee ci Boroom, njëkk ci sa mburu ngeen. Mburu dinañu wéy, ofraand bi mu nekk; ni ofraand bu jóge ci kër gu jëkk mburu, konteen dinañu wéy ko, réndu bu njëkk ci mburu bu tangoor yéen, te dinañu jox Boroom bi ofraand ci yoon-yoon yéen. Bu yéeneen bañ jàmm te yéeneen bañ defuma ñépp ay ndigël yooyu, yooyu Boroom bi wax ak Musa, ni Boroom bi ndigël yéen ci loxo Musa, dale ci bés bi Boroom bi ndigël yéen te ci ginaaw ci ay limu yéen, te dinañu ko def bu fekkee ci bët yu boole bi ñu xamul, te ñépp boole bi dinañu def benn séen ci nag yu bees bu amul tànneef ngir offaraand bu mat ngir xeex bu neex ci Boroom, te offaraand bi mu am ak nafeex bi mu am ni ndigël bi, te benn mbaam ci mbaam yi ngir bés. Te sarret bi dinaa jëfandikoo ci bëpp mbooloo doom yi Israël, te dinañu ko fay leen, ndax bul jëm la, te ñoom yéena indil téere bi ñoom ofraand bi Yàlla ci bëpp bëccëg bi ñoom ci kanam Yàlla, ci bëpp yéen yi bul jëm yi ñoom. Te dëkk na ci benn xam-xam bu ñu jaaxal ci mbooloo yépp yu xaleyi Israël, ak ci kilifa bi nekk ci biir yéen, ndax mooy ci mbooloo yépp, te dëkk na ci benn xam-xam bu ñu jaaxal. Su fekkee te bëgg-bëgg benn ak jëmm benn jaaxal ci lu ñu xamul, dinañu indil mbaam benn ëllëg benn ci at ci jaaxal bi. Te sarax bi dina def jàppale ci boppam bi bees ci sa-bopp, te bees ci sa-bopp bu amul xel ci kaw Yàlla, ngir def jàppale ci kanamu. Ci mbooloom ci biir doom yi Israël, ak ci horom bi nekk ci biir ñoom, yoon benn la ñu lay jëkk, ku nekk su def dara bu ñu xamul. Te nit bi mu def ci loxo ay njëkk, ci ñi

ñu jibañu ci réew bi walla ci ñi ñu njëkk, kii ngi Yalla taxaw, nit bii dina ñu rëy ci jamono am, ndax erayu Boroom bi la topp, te ay ndigël yu Yalla la tàmbalee; dina ñu rëy rëy nit bii, bëccëgu am nekk ci mu. Xale yi Israel nekk nañu ci désert, te ñu gis benn góor mujj na bant ci bés bi sabbat. Te ñu indil ko, ñu ñuy gis ngi teg bant ci bés bi sabbat ba, ci Musa ak Aaroon, te ci lépp-lépp jamaa yi doomub Israayil. Te ñu dajale ko ci kaso, ndax ñu nanguwul li ñu war a def ko. Te Boroom bi wax ak Musa, mu naan: bu mat ci lim, nit ki, jëmm ko ak pérré, mbooloo mi lépp. Te bokk ci mbooloo mi nekk ci biir kër-ga yi ñépp ñu jëkk ko jëm ci biir kër-ga yi, te ñépp ñu fey ko ak tere ci biir kër-ga yi, ni Boroom bi fay Musa. Te Yàlla wax na ci Musa, mu ngi wax, wax ci doom yi Israël, te nga wax ci ñoom, te ñu def leen bopp frange ci kanam yi ci ndigël yu ñoom ci yoon-yoon yu ñoom, te dina topp ci frange yi ci kanam yi fil bu xonq. Te dinaa am ci seen yépp, te dinaa gis leen, te dinaa fàtte yépp yaram yi Boroom bi, te dinaa def leen, te dinaa warul jëkk ci ginnaaw seen xalaat, ak seen bët ci yépp yooyu yeen ngi jaboot ci ginnaaw yeen, ngir yeen mën fàtte te def yépp sama yaram, te dinaa nekk yeneen ci Yalla seen. Maa ngi Boroom bi, Yalla bi seen, bi yóbbu leen ci réew bi Esipt, ngir nekk seen Yalla. Maa ngi Boroom bi, Yalla bi seen.

16

Te Kore doom Izhar doom Kohath doom Levi wax, ak Dathan ak Abiram, doom yu Eliab, ak On doom Peleth doom Reuben; te ñu

takk ci kanam Musa, ak ñi góor yu Israël ñeent-fukk ak téeméer, boroom yu ndaje, ñu weet ci conseil, ak ñi góor yu am tur. Ñu jëkk ci Musa ak Aaroon, te ñu ne, am na leen ndax mbooloo bi lépp, ñépp yépp dañu sedd, te Boroom bi ci ñoom, te lu tax ngeen takk ci mbooloo bi Boroom? Te ci dégg, Musa dafa dóor ci kanam. Te mu wax ci Korah te ci lépp sama bopp sa jaambur, ne: Yàlla jëkk te xam ñu ñoo nekk sama bopp te ñu ñoo yërëm, te mu yokk leen ci sama bopp, te ñu ñoo mu tann sama bopp, mu yokk leen ci sama bopp. Lii def; jël leen sa bopp ay seen safara Korah ak lépp ay mbooloo mu, te duggal ci ñoom safara, te duggal ci ñoom tuuraya ci kanam Boroom ëllëg, te dinaa nekk góor gi Boroom tànn, moom ngi sàntu; a yomb leen doom yi Lewi. Te Musa wax ci Korah, déggaleen sama doom yi Levi. Doo ndaw loolu ci yeen, ndax Yaw Israayil dafa yeen weccee ci mbooloo Israayil, te dafa yeen teg ci kanam ci bopp am ngir liggéey liggéeyu kër-gi Boroom bi, te ngir takk ci kanam kër-gi ngir liggéey leen? Te mu jëkk la yoon ak ñépp sa mbokk yi, doomu Lewi yi, ak yaw, te ngeen wut itam liggéey sarax? Konkon, yow ak bépp bi jaambur bi sa bi njëkk ci Yalla, te Aaron kan la, ndax dangeen naan ci moom? Te Musa yonnee ko woo Dathan ak Abiram, yëf Eliab, te nañu ne, doo nañu dem. Amul dara ci li nga indil nu ci benn réew bu nekk ci meew bu yàqu meew ak tamxarit, ngir nga jël nu ci désert bi, te yaa ngi jëfandikoo ci ñu? Boroom la ndax? Te yow joxe nu ci réew bu nékk meew ak turam, te joxal nu yéen héritage bu ñakk ak mbootaay? Ndax bët yi ci nit yeneen yooyu la nga wóor woon? Dañoo yàgg. Te Musa nékk ci mbëggeel bu mag lool, te mu naan ci Boroom bi: Bul xalaat seen sarax bi, duma jàpp lu nekk ci

bëgg-bëgg bu ñu, wala duma ñakk ku ñu. Te Musa ne ko Kore, yëgle sa mbooloo, te nekk nañu ko pare ci kanam Yalla yow ak Aaroon ak ñoom suba. Te jël nañu ñepp benn benn seen encensoir, te topp nañu encens ci ñoom, te indil nañu ko ci kanam Yalla ñepp benn benn seen encensoir, ñeent-fukk ak teemeer encensoir, te yow ak Aaroon ñepp benn benn seen encensoir. Te nekk benn jënd sa encensoir bi, te ñu doon fey safara ci yëpp, te ñu doon doon encens ci yëpp, te ñu doon tàgg ci biir bunt yi ci kër bu njool bu témoignage bi, Moïse te Aaron. Te Korah dafay tëral bëpp seen mbooloo ci biir bunt palataan bu njëkk, te seen xam-xam bu Yàlla dafay wone ci bëpp mbooloo bi. Te Yàlla wax ak Musa ak Aarun, mu ngi ne, yéeneen ñu yàgg ci biir ngokku bii, te dinaa ko leen lekk ci benn yoon. Te ñu daal ci kanam yu ñu, te ñu ne, Yàlla, Yàlla bu jëfandikukat yi ak yëpp loxo, su nit ku nekk benn bëgg-bëgg, ndax ñaan Boroom bi dina des ci mbooloo mi lépp? Te Boroom wax ak Musa, di ne, wax ak mbooloo mi, di ne, génnéewu ci biir, jëkk ci mbooloo bu Korah. Te Musa tàmbali, te dem ci Datan ak Abiram, te ñépp yi mag yi Israël dem ak moom. Te mu wax ci mbooloo mi, ne: Jëkkël ngeen ci pàcc yi nit ñi gàtt yii, te bul jàpp ci lépp lu nekk ci leen, bul reyee ak leen ci bàkkaar bi lépp bu ñoom. Te ñu dem ci biir mbind bi Kore ci biir, te Dathan ak Abiram ñu génn, te ñu takk ci biir bunt yi mbind yi ñoom, ak jigéen yi ñoom, ak doom yi ñoom, ak bagaas bi ñoom. Te Musa ne wax, ci li, dangeen xam ne Boroom bi yónne ma ngir def yépp liggéey yi, ndax duma ko def ci sama bopp. Su ñii dee ci ni bëpp nit dañu dee, te su ñoom am xool-xool ci ni bëpp nit dañu xoolal, Boroom bi amul woyee ma. Waaye walla ci phantom, Boroom bi dina wone, te suuf bi

dina ubbi baat bi, dina lëkk leen, ak ay kër yu ñoom, ak ay tënt yu ñoom, ak lépp li nekk ci leen, te dinañu daw te ñu ngi dundee ci hades, te dinañu xam ne nit ñii ñoom ñu tëral Boroom bi. Bi mu noppi wax lépp baat yi yépp, dëkk bi daanu ci biir seen. Te suuf bi ubbi na, te lekk na leen, te ay kër yu ñoom, te ñépp nit ñi nekk ak Korah, te yow yu ñoom. Te ñu dem ci suuf ñoom ak lépp li nekk seen ci mooy leer ci aadiiru, te suuf bi dalal leen, te ñu reer ci biir askan bi. Te bëpp Israël yi ci biir ñu ñëw ci baat ci kaddu bi ci ñu, ndax di ne: Balaa dëkk bi naan it. Te safara jëkk ci Boroom bi, te lekk-leen ñeent-fukk ak ñaari téeméer góor yi ngi teral encens bi.

17

Te Boroom bi wax ci Musa, ak ci Eleazar bu nekk doom bu Aaroon bu nekk sëriñ bi, tegal yéenem yi ñu bronz ci biir yéenem yi ñu fey, te safara safara bi mu gën-gën bii fii, ndax ñu yéenem yéenem yi ñu bàkkaatukat yéenem yi ci seen bakkan, te def leen ay plak yu ñu dëgg ngir mbooleem alteer bi, ndax ñu ko indil ci kanam Boroom bi te ñu ko yéenem, te ñu nekk ay tànn ci doom yi Israayil. Te Eleyasar doom Aaroon bu sarret bi jënd ay tasatu safara yi ñu nees ci bironz, yépp yi ñu ñu fey yokk, te ñu yokk leen ci wàllu alteer bi, teewu bu ñu jëfandikoo ci doom yi Israayil, ngir ku nekk ku ñu nekk ci genn Aaroon amul, bul jëm ci dugg tuuray bi ci kanam Boroom bi; te du nekk ni Kore ak ay ñu sàmm ak moom, ni Boroom wax ci loxo Musa ci moom. Te xeex-xeex yi Israël ci àdduna buy topp ci Moses ak Aaron, ci

naan: yeen ngeen rey ndaw yi Yàlla. Te li jëkk ci bi mbooloo bi ci ko jëkk ci Musa ak Aaroon, te ñu yagg ci ndaaje bi témoignage, te nëlaw bi daldi ko, te gloire bu Yàlla gëm. Te Musa ak Aarun duggal ci kanam tàmbali bu témoignage bi. Te Boroom wax ak Musa ak Aaroon, mu ngi ne, génneen ci biir ngokku bii, te dinaa ko leen lekk ci benn yoon; te ñu daldi ci kanam ñoom. Te Muwaas wax na Aarun: Jël seen bi, te des ci kow safara bu jóge ci alteer bi, te des ci kow tuuray, te yóbbu ko gisiwul ci kër gi, te jëfandikoo seen yàlla, ndax seen bi génn na ci kanam Yàlla, tambali na ñu ñàkk mbooloo mi. Te Aaroon jëkk ni Musa wax ko, te daw ci mbooloo bi, te barke bi am na njëkk ci mbir mi, te doon na tëj encens bi te dëgg ci mbir mi. Te mu takk ci biir yiy dee ak yiy mën, te dëkk bi agsi. Te ñu jëkk yi dee ci bi mu jëkk fukk ak ñeent duuru ak teemeer téeméer, ci wetu yi dee ndax Korah. Te Aaron dellu ci Moses ci bunt bi kër gi témoignage bi, te jabar bi taxaw. Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, wax ak doom yi Israayil, te jël ci ñoom benn garab, garab ci kër yi baay yi ci yépp boroom yi ñoom, ci kër yi baay yi ñoom, fukk ak ñaar garab, te bind tur bu nekk ku nekk ci garab bi mu am. Te bind tur Aaron ci bët Levi, ndax am na benn bët, ngir liñu jëkk ci mbokk kër baay-baay ñu. Te nga doon ko dëkk ci kër-gi bu témoignage bi, ci kanam témoignage bi, ci ñu ma ngi ko xamal la fi. Te nit bi ma nee tànn moom, sa bàkkan bi dinaa topp, te dinaa dindi ci sama kanam yéen yi ñu njaboot ci doom yi Israël, yéen yi ñuy njaboot ci yéen. Te Musa wax ci doom yi Israayil, te lépp boroom yi ñu lëkk ci Musa benn rod, benn boroom benn rod ci boroom, ci kër yi ndey-baay yi ñu, fukk ak ñaar rod. Te rod bi Aarun dafa nekk ci between yi rod yi ñu. Te Musa dajale yi bëgg ci kanam Yàlla ci

kër gi témoignage bi. Te ci bësu fan, Musa ak Aarun duggal ci kër-u témoignage bi, te xool, baton bu Aarun ci kër-u Levi dafa gëm, te jëfandikoo ndaw, te fecc ci bëccëg, te jëfandikoo ñaari gerte. Ak Musa génne lépp yi bàkkan yi ci kanam Boroom bi ci lépp doom yi Israayil; ak xool nañu, ak jël nañu, ku nekk benn bàkkan bum. Te Boroom bi wax na ci Musa, Tegal bant bi Aarun ci kaw témoignages yi ngir gënal, alama bu bees ci doom yi ñu dëgguloo, te gongikam bi ñu am a jàpp ci man, te du ñu dee. Musa ak Aarun defoon, ni Boroom bi faylu Musa, konkon la ñu defoon. Te xale yi Israël nañu wax ci Musa, nañu naan: xool, dañuy fey, dañu reer, dañuy sàcc. Kenn ku nekk ki dañu jàpp tabernacle bi Boroom bi, dafa dee, ndax ba ci jeex ba nañu dee?

18

Te Boroom bi wax ci Aarun, ne: yaw ak sa doom yi ak kër bu sa baay dinañu jël yéen yi ñu bañ ci yéen yi sell, te yaw ak sa doom yi dinañu jël yéen yi ñu bañ ci sëriñ-salat bi leen. Te sa mbokk yi, lëkk-lëkk Lewi, askan bu bàjjan sa baay, yóbbu leen ci sa biir, te ñu bokk ak yow, te ñu liggéey ci sa biir, te yow ak sa doom yi ak yow ci kaw bu ñu ngi kémm bu témoignage bi. Te ñu naan sa gàrdi yi, ak ñu naan gàrdi yi ci kër-gaal bi. Waaye ci mbotaay yi ñu bari ak ci dawaanu jàpp yi, dinañu jëkk, te dinañu dee ñoom ak yeen. Te ñu ngi ci yow ñu ngi ci yow, te ñu ngi ci yow ñu ngi ci yow guardians yi tent bu testimony bi, ci lu ñëpp ci ministry yi tent bi, te foreigner bi du nañu approach ci yow. Te dinañu xaar yi gàrdiyan yu ñu yëf yu bees ak yi gàrdiyan yu àltel bi, te wrath

du am ci doom yi Israayil. Ak man jënd-leen ñoom rakk yeen, ñoom Lewii, ci biir ñoom doom Israayil, teg teg jox Yalla, ngir liggéey ci ñoom liggéey ci kër témoignage bi. Te yow ak doom-yi yow ak yow dinañu tëral priesthood yeen, ci yëpp yoon yu altar bi, ak ci biir veil bi, te dinañu liggéey ci ay liggéey yu nekk cadeau bu priesthood yeen, te foreigner bi ngi ñëw dinañu dee. Te Boroom wax na ak Aaron, te xool, man dama jox la gëstu bëccëgu yëf yi ci lépp yi ñu sànkufi ma ci biir doom yi Israël, yaw dama jox ko la ci barkéef, te doom yi sa ak yaw, sarax bu am solo. Te loolu mën na la jóge ci ay tëraliin yu bees yi ci ay tëj yi, ci lépp-lépp ay kaddo yu ñoom, ak ci lépp-lépp ay sarax yu ñoom, ak ci lépp ay njub yu ñoom, ak ci lépp-lépp ay bàkkaar yu ñoom, li ñu delloo ma ci lépp-lépp ay tëraliin yi, dina la am ak sa doom yi. Ci sa bu bees bu yépp bu bees lañuy lekk leen, nekk bu góor bu nekk dina ko lekk, yaw ak sa doom-goor yi, yépp bu bees dinañu jëkk ci yaw. Te bii dina am ne yeen benn njëkk ci ay mburu-kàddu yu njëkk ci seen tukki, ci ay tukki yépp yu njëkk ci doom yi Israël. Yow, ma jox leen ngeen ak sa doom yi ak sa jànq yi ak yow, sarax bu yàgg la. Ku nekk ku set ci sa kër dina lekk leen. Lépp yépp bu njëkk ci tuur, ak lépp yépp bu njëkk ci vin, ak lépp bu njëkk ci céeb ci ñoom, ci lool yépp bi ñu mën a jox ci Boroom bi, yow la ma joxe leen. Yépp bu njëkk bi, yépp yi nekk ci réew gi ñoom, yi ñu leen jëkk Boroom bi, sa lay jëkk. Nekk bu weex ci kër ga yaa naan leen. Lépp lu nekk devoted ci biir doomub Israayil, la dinaa jëkk. Te lépp li ubbi biir ñu jëkk ci yépp yaram, ñu ngi jox Boroom bi, ci nit ba tëj mala, la nga am. Waaye ci njëkk dëkk dafa war a jëkkalu yépp li ñu jëkk bi njëkkal ci nit ñi, te yépp li ñu jëkkal ci mala yi ñu feex, danga

war a jëkk. Ak jàppale bi mu am, ginnaaw weer wi, njëkk-tànk bi mooy juróom sikel, ci sikel bu sell bi, ñaari fukk obol la. Waaye ñu jëkk bu njëkk yi ci ñaw ak ñu jëkk bu njëkk yi ci xar ak ñu jëkk bu njëkk yi ci bëy, du nga wàcc, yéen boroom la. Ak deret bi ci ñoom, dinga ko tëj ci alteer bi, te weñ bi, dinga ko jox ofraand ci tëj ci xeex bu neex ci Boroom. Yàmb bi dina am sa, ni baraam bu jëfandikoo bi ak loxo bu ñam bi, dina am sa. Lépp tefes bu ñu jëfandikoo ci ay mbir yu bees, yépp yi ñu doom yi Israël di jëfandikoo Boroom bi, may jox la yaw ak sa doom yi ak sa doom yi jigéen yi ak yaw, leer bu am solo. Joowu gaal bu am solo la ci kanam Boroom bi, la yaw ak sa rëy ak yaw. Te Boroom waxoon na ci Aaron: Ci réew-gi ñu, dinaa inherit dara, te portion bu nekk ci ñoom amul. Ndax man laa ngi sa portion ak sa héritage ci biir doomam Israël yi. Te doom yu Lewi, xool nañu, ma jox nañu leen ñepp fukk ak juróom ñaar ci Israayil ci njiit, ci wàllu liggéey yu ñu def, ndax ñoom dañuy liggéey ci kër-gaal bu xalaat bi. Te xale yi Israel dinañu ñëw ci dugg ci kër gi ci témoignage ngir am bëgg-bëgg bu mën dee. Te Leewit bi mungi ko def ay liggéey ci kemmu mbind mi ci témoignage, te ñoom ngi ñu jël ay bëgg-bëgg yu bon yi ci yeen, loi bu yàgg la ci ay limu-limu yi ci yeen, te ci biir doomub Israël du ñu ñu jël héritage. Ndax ay dîme yu njëkk ci doom yi Israël yépp ñu ëmb ci Boroom, tëral la ma jox ci Lewit yi ci héritage, ndax loolu la ma ngi ko wax ci ñoom: ci biir doom yi Israël du ñu héritage am. Te Boroom bi wax ak Musa, mu ngi ne, te yow dinaa wax ak Lewit yi, te dinaa waxe leen, su fekkee jël nañu ci biir doom yi Israël fukk ak juróom-ñeent bi, bi ma jox leen ci biir ñoom ci héritage, te dinaa jël yeen ci moom offering bu Boroom, fukk ak juróom-

ñeent ci fukk ak juróom-ñeent bi. Te ñu ngi jël xam ne ci yeen yeen ñu ngi deductions yeen yeen ni grain ci threshing floor, te offering ci winepress. Noonu dinañu wut yëm ak yéen itam ci bëpp tëralinu Yàlla, ci bëpp dime yéen, yëp-yëp bu ñu jël ci doom yi Israël, te dinañu jox ci yëm tëralin Yàlla Aaroon bi sarax bi. Ci bëpp seen dëkk yi, nga ngi ñu jël sarax bu Boroom bi, walla ci bëpp seen njëkk-jëkk yi, dëkk bu saf bi ci moom. Te yaa naa wax ci seen kanam, bu ngeen jël firstfruits bi ci seen kanam, dinaa jëfandikoo ci Levites yi ni produce bi jóge ci threshing floor bi, ak ni produce bi jóge ci winepress bi. Te yéen naan lañu ko ci bëpp bërëb, yeen ak sa kër, ndax yii mooy seen noonu ci ëllug seen liggéey ci kër-u témoignage bi. Te ngeen jot benn toob ci biir lii, ndax ngeen ñaan ko jëkk benn xët bu njëkk ci biir lii, te yeneen yuy bëri yi ci doom yi Israël doo wax ni dañuy jafe, ngir ngeen ñu dee.

19

Te Boroom wax ak Musa ak Aaroon, di naan, li nekk benn yoon bu yàq bu leer, li Boroom yoone, di naan, wax ak doom yi Israayil, te ñu jël ci sa yow nag ñetti bu xonq bu amul dof, bu amul ci yow dof, te bu ñu ñakk ci yow joowu. Te nga jox ko ci Eleazar bi serigne bi, te ñu dugal ko ci biir kër-ga ci benn bër bu set, te ñu ree ko ci kanam am. Te Eleazar dina jël ci deret bi, te dina fese ci kaw kanam bu témoignage bi ci deret bi ñeent yoon. Te ñu ngi ko toj ci kanam am, te der bi ak yapp yi mu am ak deret bi mu am ak tànneef bi mu am dina toj. Te sarax bi dinaa

jël garab bu sedaar, isop ak gerte bu xonq, te dinañu doxe ci biir setlu ngaaka bi. Te sarax bi dina feccal seen yëf yi, te sarax bi dina sànk seen yaram ci ndox, te ci kanam boobu dina dugg ci kër-ga, te sarax bi dina dof ba ngoon. Kuy toñ mo ngi fey ñu sëtu yëf yi am, te samp yaram am, te dina doy mu dugg ba ngoon. Góor gu set mën na tànn safara bi ci yoon bi, te mën na ko teg ci biir géej bi ci benn bër bu set, te dina am ci mboolem yi ci doom yi Israël ci wàllu. Ndox bu njëkk bi, njëkk la. Ku ngi tànn yëf yi ci ngoon bi, dina saf seen yëf, te dina am solo ba ngoon, te dina am ci doom yi ci Israël ak jëmm yi ñu ngi dëkk, leer yi moroom bu bees. Kuy jàpp ci kuy dee yëpp ginnaaw nit, dëkk na ci seen fukk at. Kii dina setal ci bés bi ñetteelu ak ci bés bi juróomeelu, te dina saf. Su fekkee amul setal ci bés bi ñetteelu ak ci bés bi juróomeelu, du saf. Lépp ku jàpp ku dee ci biir nit, su fekk dee, te du sedd, tënd bi Boroom bi tànn na, dina reer nit boobu ci Israayil, ndax ndox yu sedd du ñu ñuul ci kanam, dafa daw, yaatu kanamu mooy ci kanamu nekk. Te bii mooy sarax bi, su góor gëna dee ci kër, ñépp ñu dugg ci kër bi, ak lépp lu nekk ci kër bi, dañuy jàpp seen weer fukk fan. Te bépp ndap bu ubbi bu amul lëkkalekaay bu tëj ci kaw bi, dañu jëkk. Ak bëpp ku ñu jàpp ci kanam réew bu njool wala bu dee wala yax-u-nit wala bër, ñaar-fukk fan dina am solo. Te ñu jël ci bëj-sañu bi ñetti yu daan yu jëf ci sañ-sañu bi, te ñu doxal ndox bu njëkk ci kaw ci bër bi. Te góor gu weex dinaa jël isop, te dinaa doxe ko ci ndox bi, te dinaa fese ci kër gi, te ci ay mbotaay yi, te ci ay bakkan yi ñu nekk fale, te ci ku jàpp yoon bu nit, walla ku yaatal, walla ku dee, walla tëj bi. Te kenn ku bees dinaa ñuul ci kenn ku bees ci bësu ñett-bësu ak ci bësu juróom-ñaar-bësu, te dinaa jëkk ci

bësu juróom-ñaar-bësu, te dinaa feccal yëru fan, te dinaa saf ndox, te bëy dinaa nekk ba ngi ngoon. Te nit ku nekk dëgg-dëgg, te du seddoo, dinañu far bakkan bi ci biir jamonoy bi, ndax metti yi ñu Yàlla dëgg-dëgg, ndax ndox bu seddoo du ñu leen ñuul ci kanam, dafa metti. Te dina jàpp la benn sarax bu yàgg la, te kiy doon weccal ndox bu weccale bi, dina samp seen yere, te kiy doon jàpp ndox bu weccale bi, dina daw ba ngoon. Ak léppu looy dëgg bu nit bu njëkk bi jàpp, dafa am njëkk, te nit bi jàpp, dafa am njëkk ba ngoon.

20

Te ñëw xale yi Israël, lépp ci mbooloo mi, ci désert bi Siina, ci weer wi njëkk, te nit ñi dëkk ci Kadesh; te Maryam dee fii, te ñu sàkk ko fii. Te amul ndox ci mbooloo mi, te ñu njooli ci Musa ak Aaroon. Mbooloo yi naan ak Moses, di naan: Bu ñu dee rekk ci topp bi ñu mag ñu ñëpp ci kanam Yàlla! Te lu tax ngeen jëkk-al mbooloo Boroom bi ci désert bii ngir rey ñu, ak yërmandeem ñu? Te lan mooy lii? Yéen naan nu jóge ci Esipt, mu nu jëkk ci bii bàkkan bu bon; bàkkan bi ñu du seet, wala ñaay bu fig, wala ñaay bu raisin, wala ñaay bu grenad, wala ndox du am ngir naan. Te Musa ak Aarun ñëw, ñu jóge ci kanam bi ci bunt bu kër gu njëkk bi ci témoignage bi, te ñu dajale ci kanam, te barke bu Boroom bi wone ci ñoom. Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, jël sa bàkkan bi, te tëral mbooloo mi yow ak Aaroon sa mag, te waxleen ak penc bi ci kanam ñoom, te dina jox ndox am, te dinañu joxe leen ndox ci penc bi, te dinañu naan mbooloo mi, ak

ñoom ñaw yi. Te Musa jëkk na garab gi ci kanam Yalla, ni Yalla ko fay. Te Musa ak Aarun dañu réy jamonoo bi ci kaw téere bi, te Musa wax leen: Déggal suma baat, yéen ñi dëgguloo, ndax dina nu jëkk ndox ci téere bii ngir yéen? Te ak yomb Musa sa loxo bu mu am, mu tëj sa mbàkk bi ak sa bàkkan ñaari yoon, te ndox bu bari génne, te naan sa mbokk ak yëru ñoom. Te Boroom bi wax ci Musa ak Aarun ne ndax yeen amul yëkkati ci yëgle ma ci kanam doomub Israel, ndax loolu yeen dinaa amul dugal askan bi ci réew bi ma joxe leen. Lii la ndox bi Jàngalekat, ndax ñu naan doom yi Israayil ci kanam Boroom bi, te mu yàggal ci ñoom. Te Musa yónnee kàddug yi ci Kadesh ne buur bu Edom, ne: Yii nga ne mag-sa Israayil: Yaa xam lépp liggéey bu gàtt bi dimbali nu. Te sunuy baay yi jëkk ci Esipt, te nu dëkk ci Esipt ay bés yu bari, te Esiptyaaŋ yi ñu ñaan nu ak sunuy baay yi. Te nu woy ci Boroom bi, te Boroom bi dégg baat bu nu, te ci yonnee kenn ki di jox xëbaar, moom génne nu ci Esipt; te leegi nu ngi ci dëkk bu Kadesh, ci benn xayma ci sàmpi yu sa réew. Dinañu wax ci biir sa réew, dinañu wax ci biir gox yu am, wala ci biir gox yu am raisin, wala dinañuy naan ndox ci sa puits. Yoon yu buur la ñuy dem, dinañu ñów ci ñam wala ci caam, ba nañu wax ci biir sa frontière. Te Edom wax ko ne: Doo daan agg ci biir sama, su fekkee deedeet, dinaa génn ci xareb ngir rencontre ak yaw. Te xale yi Israel nañu ko wax: Ci kaw tund bi dinañu daan, su fekkee dinañu naan sa ndox, man ak sama xaj, dinaa la jox njëkk, waaye li amul dara, ci kaw tund bi dinañu daan. Kenn la wax, du ñu daan agg ci biir sama réew, te Edom génn ci biir ngir topp ko ak mbooloo bu bari, te ak loxo bu sedd. Te Edom bëggul joxe Israel wax mu wëcc ci biir sàmm yi ñu am, te Israel rëddoo

ci moom. Te, ñu génn ci Kadesh, te ñu ñëw, doom yi Israël, mbooloo mi lépp, ci tundu Hor bi. Te Boroom bi wax na ci Musa ak Aaroon ci Hor bu tundu bi ci kanam yi réew bi Edom, mu ngi wax, Aaroon di na des ci mbooloo am, ndax dinaa duggal ci réew bi ma jox ñu doom yi Israël, ndax danga ma sopp ci ndox bi xeex bi. Jël Aaroon ak Eleyasar doom am, te yobbu leen ci tundu Hor, ci kanam bépp mbooloo bi, te samp Aaroon ndekkam am, te yëf Eleyasar doom am; te Aaroon bu noppi dee fii. Te Musa def ni Yàlla fay ko yëgle, te yóbbu ko ci tundu Hor bi, ci kanam bépp mbooloo mi, te samp Aaroon yéene am, te yàkk leen Eleyasaar doom am, te Aaroon dee ci kaw tundu bi, te Musa ak Eleyasaar disoon ci tundu bi. Te xool na ñépp bi mbooloo ci ne dee na Aaroon, te ñu naan Aaroon fanweer ak juróom ñeent fan, ñépp kër Israayil.

21

Boroom Kanaan Arad bu nekk tudd ci désert dégg ne Israël ñëw yoon Atarein, te mu xaare ak Israël, te jël ci ñoom yéen. Te Israayil naan Yàlla, te wax ne: Su ma joxe ngir ma nit yi, dinaa leen far ci loxo, dinaa leen sàcc ak ngéente yu leen. Te Boroom bi dégg baat bi Israel, te joxe Kananekat bi ci loxo ñoom, te ñu yàlla ko yéene ak dëkk yi am, te ñu woo tubaab bi Anàtema. Te bu ñu génn ci tund Hur bi, yoon ci Géej gu Xonq gi, ñu daldi réew Edom; te ndaw yi jàmm ci yoon bi. Te nit ñi dañu wax ci Yalla ak ci Musa, nañu naan, lu tax lii? Yow nga nu génn génnee ci Esipt ngir nga nu rey ci désert bi? Ndax amul mburu, wala

ndox; waaye sama xol jàmm na ci mburu bu tuuti bii. Te Boroom bi yónne ci mbooloo mi bëy yi ñuy rey, te ñu naan mbooloo mi, te mbooloo bu bari ci doom yi Israayil yi dee na. Te bu people bi duñu jëm Musa, dañu wax ne dañu bàkk, ndax dañu wax ci biir Boroom bi, te ci sa biir itam. Dara te sant Boroom bi, te mu war na dindi suñu bi jaan bi. Te Musa dua Boroom ci lu jëkk ak mbooloo, te Boroom wax ci Musa: Sos sa bopp bëy-gaynde, te topp ko ci tànneef, te dinaa am ni su bëy-gaynde patt nit, ku nekk ku ñu patt bi gis ko dina dund. Te Musa defar benn jaan bu brons, te mu teg ko ci kaw teg. Te mu ñëw ni su jaan japp nit, te mu xool ci jaan bi bu brons, mu dundee. Xale yi Israel ñu dem, te ñu topp ci Oboth. Te ñu dem ci Oboth, te ñu doxe ci Achalga ci bëj-gànnaar gi nekk ci kanam Moab, ci penku àdduna. Te, ci kanaa, ñu dem, te ñu tàbb ci gànnaar Zared. Te ndax fi ñu dem, ñu doxe ci ngeen Arnon ci désert bi, bi nekk ci biir xeet yi Amorekat yi, ndax Arnon mooy xeet yi Moab yi, ci biir Moab ak Amorekat yi. Ndax loolu dañu ko wax ci téere: yoon bu Boroom bi tàng na Zob, ak imale yi ci Arnon. Te yéen yi, Er wax na ñu dëkk, te dinañu ko yokk ci biir réew yi Moab. Te ndax fi ngi puits bi, puits bii, Boroom bi wax na ko Musa: Tëral nit ñi, te dinaa jox leen ndox ngir ñaan. Ndax Israayil woyee woy wi ci bëtt bi, tambali ko bëtt bi, ñu njaay ko yërmandékat yi, ñu fas ko buur yi ci réewu yi ci tëral-réew bu ñoom, ci yoon bu ñu jëfandikoo, te ci bëtt bi ba Matana, te ci Matana ba Naxaliyel, te ci Naxaliyel ba Bamot, te ci Bamot ba Jaas, bu nekk ci dëkk bu bàyyi Mowaab, ci kaw bu fas bi, bu xool ci kanam bu bàyyi. Te Musa yónne jëfandikukat yi ci Sihon, buur yi Amorit yi, ak baat yu jamm, mu ngi ne, dinanu daan ci sa réew, ci yoon bi dinanu

dem; dinanu wuutu benn ci gerte, benn ci gerte wiñet; Dinanu naan ndox ci sa puits, ci yoon bu buur bi dinanu daan, ba ngi daan sa frontière yi. Te Sihon dañu wax Israel mu wàcc ci biir réew am, te Sihon dañu tëral ñépp nit am, te dañu génn ngir xaare ak Israel ci désert bi, te dañu jëm ci Jahaz, te dañu tëral ngir xaare ak Israel. Te Israël fay ko ak pexe bu garab, te jàpp réew am ñu, dale Arnon ba Jabbok, ba xale yi Ammon, ndax Jazer mooy làkk yi xale yi Ammon. Te Israel jëkk lépp dëkk yi, te Israel dëkk ci lépp dëkk yi ñu Amorit yi, ci Heshbon, ak ci lépp dëkk yi ñu ci wàll. Dafa nekk ndax Eseboon, dëkk Sihon bu boroom yi ci Amorit yi nekk, te moom xaare boroom bi ci Moab ci njëkk bi, te ñu jël lépp réew bi am, dale Aroer ba noppi Arnon. Ndax loolu ñu ngi wax ñu ngi riddlers yi, ñëwleen ci Heshbon, ngir mu toog dem ak mu toog setal dëkk bi Sihon; ndax safara bi génn ci Heshbon, lëndëm bi ci dëkk bi Sihon, te lekk na ba Moab, te naan na pillars yi Arnon. Doomu yàlla la Moab, nga reer nit ñi Chemosh; jëkkër yi ñu joxe ngir dimbali, ak jànq yi ñu jëkkër jàpp ci loxo boroom Amorit yi Sihon, ak rëy yi ñu dimbali, Heshbon ba Dibon; ak jigéen yi ñu dara danal safara ci Moab. Waaye Israel dëkk na ci yépp dëkkanam yi Amorit yi. Te Musa yónnee nit ñu ñëw ngir gënal Jazer, te ñu jappee ko, te ñu japp gëm yi ci biir am, te ñu génne Amorit bi nekk foofu. Te ci delluwoon, mungi ci yoon bu njëkk bu Basaan, te Og, boroom réew bi ci Basaan, génn ci renconte léén, ak ñépp ci mbooloo mu ci xarit ci Edrayin. Te Boroom bi wax na ci Musa, bul koy ragal, ndax may ko jox ci loxo yi sa, ak ñépp ay nit yi ñu am, ak ñépp sa réew yi am, te dinga def ko ni nga def Sihon, bu boroom yi Amorit yi, ku nekk ci Heshbon. Te ñu jàpp ko ak doom yi am ak

mbooloo mi nekk ñépp, ba amul ku am dund, te ñu jëkk réew mi am.

22

Te ci ñëw, doom yi Israël dañu doxe ci sowwu-gànnaar Moab, ci ginnaaw Jordaan, ci Jericho. Te Balak doom Sippor gis lépp li Israayil def Amorit yi, te Mowaab ragal ndaw yi bari ndax ñu bari; te Mowaab soxla ci kanam doom yi Israayil. Te Moab wax ci conseil bi Midian, Leegi congregation bii dinañu lekk lépp yiy ci biir sunu, ni calf bi dinañu lekk yépp yuy vert ci réew bi, te Balak, doomam Zippor, boroom Moab, nekk ci waxtu boobu. Te mu yónnee jëfandikukat ci Balaam doomub Beor ci Pethor, bu nekk ci kaw dëkk ndox bii ci réewub doom yi ñu ngi nit yi mu am, ngir woo ko, mu ngi ne: Xool, benn nit ñu ngi génne ci Egipt, te xool mu ngi tëj kaanam bi ci réew bi, te moom mu ngi topp ci sama pexe. Te léegi, fii nañu, jàll ma ndax mbooloo mi, ndax am na doole mooy walla nun, su fekkee nu mën ko rëy, te dinaa koy yóbbu ci réew bi, ndax xam naa kuy yàlla su la ko barkeel, dañuy barkeel, te kuy yàlla su la ko jàll, dañuy jàll. Te conseil bi ñu mag ñi Moab dem, te conseil bi ñu mag ñi Midian, te ay oracle yi ci loxo ñu; te ñu ñëw Balaam, te ñu wax ko ay waxin yu Balak. Te wax na nënë ci ñoom: Dajalee fi guddi gi, te dinaa wax ci ñeen ay mbir yi ñu Yàlla di wax ci man. Te dajee nañu ay boroom yi Moab ci Balaam. Te Yàlla ngi jëkk ci Balaam, te wax ko: Lan la nit yi nekk ci sa biir? Te Balaam wax ci Yalla, Balak doomul Sippor, buur bu Moab, yónne leen ci man, ne, xool naa

ñu, nit ñi génn ci Esipt, te dañu dallu kanam bu bés bi, te kii noppi ci sama bët, te leegi kaayla ma ko, su fekkee mën naa ko rëy, te dëkk ko ci réew mi. Te Yàlla wax na Balaam: Bul dem ak ñoom, te bul sàcc mbooloo mi, ndax dafa am barkéef. Te Balaam dajale ci suba, mu wax ci ay boroom yi Balak: Demleen ci boroom seen, Yàlla dafay wax ne duma dem ak seen. Te yëkkati yi ñu ngi toog ci Mowaab, ñu ñëw ci Balak, te ñu ne, Balaam bëggul dem ak nun. Te Balak yónnent ci yoon ci yeneen jëfandikukat yu bari, te yu am njariñ ci yiy ñu jiitu. Te ñëw nañu ci Balaam, te wax nañu ko, yii ngay wax Balak bu Sipoor: dama la laaj bul gis-gis ñëw ci man. Ndax sama bopp, dinaa la wóor ci yoon bu mag, te lépp li nga wax dinaa ko def ci sa yoon, te kaay fi nga tooy sama yoon ci mbooloo mi. Te Balaam tontu, te wax ci yërmandéef yi Balak: Su Balak may ma ndaw nëpp kër gu am xaalis-wërsëg ak xaalis-wer, dinaa mën jël baat bu Yalla Boroom, def ko ndaw wala mag ci sama xel. Te léegi, demee fi ak yeen ci ngoon-goon gi, te dinaa xam lu Boroom bi gën a wax ci man. Te Yalla am na ci Balaam ci guddi, te wax na ko ne su nit yi ñëw ngir woo la, tàmbalee, topp leen, waaye baat bi ma ngi wax ci yaw, loolu la nga def. Te Balaam dóor ci suba, mu sàcc sa mbaam, te mu dem ak ay boroom Moab. Te Yàlla sonn na ci bàkkaar ndax moom dem. Te kii yëngu Yàlla takk na ngir tànn moom. Te moom dafa doon dëkk ci gannaay am, te ñaari xale yi am ak moom. Te mbaam bi gis na kilifa bi Yàlla nekk ci yoon wi, te gaynde bi doxal ci loxo am, te mbaam bi rëdd na ci yoon wi, te dem na ci bàkkan bi; te mu fay na mbaam bi ci galaw bi ngir dellu ko ci yoon wi. Te kilimaat bi Yalla teg ci biir yoon yi ñu ngir reer wiñet, baariyeer fi ak baariyeer fi. Te mbaam mi gis

kilimaat bi Yalla, doole na bopp am ci mbir mi, te doole na tànk Balaam ci mbir mi; te yokk na ci ñu ko raas. Te kilifa Yàlla bi yokk ci, te démee, takk ci benn bees bu tëgg, bu mu mënul jëfandikoo ci ndigël walla ci caam. Ak bu mbaam bi gisee kilifa bi Yàlla, dafa tëdd ci biir Balaam; te Balaam dafa seet, te dafa doy mbaam bi ak garab gi. Te ubbi Yalla ginnaaw bu mbaam gi, te ne ko Balaam: Lu ma def la, ndax danga ma rew yoon-yetti bii? Balaam waxoon ci mbaam bi, Ndax nga ñaan ma, te su amoon naa paka ci loxo bi, xale bi naa la topp. Te mbaam bi wax na ci Balaam, ndax duma maa sa mbaam bi nga nékk ci man ñëw ci sa doom-garab ba bes léegi bés? Deeduma ne nga xam ni man dama jëkk ak yéene yi, dama def lii ci sa yaram? Waaye mu naan, déedéet. Yalla dafa wañi bët yi Balaam, te Balaam gis na kilifa bi Boroom bi nekk ci yoon wi, te palaas bi ngi dëkk ci loxo am, te Balaam reer na te naan na ci kanam am. Te kilifa bi Yàlla naan ko, lan mooy wax dëkk nga dagg sa mbaam yii ñetti yoon? Te xool-na, man génne ci jàppale sa, ndax yoon bi dafa neex ci sama kanam, te mbaam bi gis naa ma, daldi na ci sama yoon ñetti yoon. Te su fekkee ni dafa wuutal, leegi kon yow rekk ngi naa rey, waaye mooy naa gëm. Te Balaam naan ci kilifa bi Boroom bi, dama njëkk, ndax xamuma ne yaw nga takk ci sama yoon ci yoon bi ngir renconte; te leegi su yaw bëgg-ul, dinaa dellu. Te kilifa bi Yalla wax na ci Balaam, dem ak nit ñi; waaye benn eetu bi su ma ne la ci sa, mooy loolu nga gëna wax. Te Balaam dem ak ay boroom Balak yi. Ndax Balak déggoon ne Balaam ñëwoon, génnoon ngir renconte ak moom, ci dëkk bu Moab, bu nekk ci benn bu Arnon, bu nekk ci benn xaaj bu benn. Te Balak naan Balaam, ndax yónnuma ci sa yow ngir woo ma?

Lu tax du nga ñëwee ci man? Dëgg-dëgg dinaa mën yërmandé la? Te Balaam naan Balak, xool naa, jëkkël naa ci sa yoon léegi; ndax dinaa mën wax lu nekk? Baat bi su fekkee Yàlla ko y doxal ci sama gemmiñ, loolu laa ngi wax. Te Balaam dem ak Balak, te ñu ñëw ci ay dëkk yu am gànnaar yi. Balak dafa sacc ñaw ak séy, te yónne ci Balaam ak ay boroom-buur yi nekk ak moom. Te ak li ñëw suba, Balak jël Balaam, yóbbu naan ko ci diir bi ci Baal, te wonewoon ko ci kanaam benn xaalis bu mbooloo mi.

23

Te Balaam naan Balak: Jëfandikoo ma fii juróom-ñeent alteer, te yeetal ma fii juróom-ñeent séy, ak juróom-ñeent xar. Te Balak def ci lu Balaam wax ko, te mu jël ngor ak bëy ci alteer bi. Te Balaam ne ci Balak: Teg ci kaw sa sarax, te dinaa dem su Yàlla ma jëkk ci renconte. Te baat bi su ma ko wone, dinaa la wax. Te Balak teg ci kaw sa sarax. Te Balaam dem na ngir laaj Yàlla, te dem na ci leer bu njool, te Yàlla wone na ci Balaam, te wax na ko: Balaam, ñeent alteer yi dafay leen samp, te yëkk na nag ak xar ci alteer bi. Te Yàlla dafa topp baat ci gemmiñ Balaam, te naan na, bu dellu ci Balak: Kononte nga wax. Te dellu ko ci moom, te moom nag taxaw ci kanam yépp yu ñu toj yu am, te ñépp ay boroom Moab ak moom, te ruu Yalla am na ci moom. Te ci jàppale sa xalaat, mu ne: Balak, buur bu Moab, yónni ma ci Mesopotami, ci tudd yi ñëw ci penku. Mu ne: Kaay, yóbbuma Yakub, te kaay, yóbbuma Israayil. Lan laa naan malledi kuy Boroom du malledi? Walla lan laa naan mënuma mallaan kuy

Yalla du mallaan? Ndax ci kaw kanam yu tuuti yi dinaa gis ko, te ci kaw tuuti yi dinaa xool ko, xoolal, nit ñi kenn rekk dinañu dëkk, te ci biir àdduna yi dinañu ñu bañ koy jëfandikoo. Kan la xam-xam nit yi Yaakub, te kan la di xam-xam limu leydi yi Israayil? Sama fit bu xel mën na dee ci biir fit yu xel yu am yoon, te sama rënd mën na am ni rënd yooyu. Te Balak naan Balaam, lan nga ma def? Ci moy xeex sama yoon yi laa ko woo, te xool, yaa ngi leen barkeel. Te Balaam wax na ci Balak: Ndax dara woon ne man waxtaanu li Yàlla dugal ci sama gemmiñ? Te Balak naan ko, kaay ñëw ak man ci benn bëj-saa bu bari ci ngir du gis ko fi, waaye du gis te benn xayma rek ci moom, yépp du ko gis, te yóbbale ma ko fi. Te jëkkël na ko ci gàncax tëral ci kaw bëj-bëj, te dëkk na fay fukk juróom-ñeent alteer, te jox na ñaw ak bëy-gaynde ci alteer bi. Te Balaam naan Balak, taxaw ci say sarax yi, man naa ngi dem naan Yàlla. Ak Yàlla rëcc Balaam, te dugal baat bu njëkk ci gemmiñ am, te wax, Dellu ci Balak, te lañu wax yépp yii. Te mu dellu ci kanaam, te mu ngi toog ci biir safara bu mag bi am, te ñépp yi boroom Moab ak kanaam, te Balak wax ne ko, lan la Boroom wax? Te jëkk-leen ci benn parabole bu mu am, mu wax na: Tàkk Balak, te dégg, dëggal nopp, témoin doom Zippor. Yàlla mënul ñaari ci nit, waaye mënul itam ñaari ci doom-aadama, yow mu naan, ndax dëkk na mu def? Dinaa wax, te du dëkk? Xool, man ngi am jëf bu bénir, dinaa bénir, te duma dellu. Toil dëkkul ci Jacob, te toil ñu ñu gisul ci Israel. Boroom bi, Yalla bu mu am, nekk ak mu, yépp yu bees yu rulers yi nekk ci mu. Yàlla yi jëkk ko réew ci Egipt, dóor na ci moom ni barke bu njëkk-tànk. Amul ndax dëkk na divination ci Jacob, wala divination ci Israel. Selon temps, dina wax ci Jacob ak ci Israel:

lan la Yalla dina def? Xool, ndaw yi dëkk na ni gànnaar, te jëkk na ni gaynde, du lal ba ñu lekk cosaanu, te naan dëgg yóbbu ñi jëm. Te Balak naan ci Balaam, bul ma ñaan ko ak mallaxte, te bul ma ñaan ko ak barkeel itam. Te Balaam mu jaab, mu ne Balak: Ndax lalaaguma la ne, baat bi Yalla wax mooy laa def? Te Balak wax na ci Balaam, kaay, dinaa la jël ci benn bëj-saa bu ñu, su Yàlla bëgg, te topp ma ko fi. Te Balak jël Balaam ci kaw tund bu Peor, bu tànn ba désert bi. Te Balaam wax na Balak: Sax ma fi ñeent alteer, te yeetal ma fi ñeent yaaboy ak ñeent xar. Te Balak def ni Balaam wax ko, te yëne naan mburu ak bëy ci kër-gi alteer.

24

Te Balaam gis ne baax na ci kanam Yalla barkeel Israayil, démul ni mu nee a nee ci yoon yi mu nee a teg, te dellusil sa kanam ba noppi kow bi. Te Balaam yomb sa bët yi, gis na Israël bu ngi dëkk ci kaw yi, te liggéey bi Yalla jëm na ko. Te bu mu tëral parabole bam, mu ne, Balaam doomugóor Beor di wax, nit ku dëgg bi dëgg gis, di wax, ku deglu erayukaay yu gëm, kuy gis gis Yalla ci ndeey, bët yam ubbi nañu. Ni ñu rafet kër yi sa Yaakub, àll yi sa Israayil; Ni waññi yu am ngelaw, ak ni jannat yi ci kanam ndox, ak ni àll yi, ñu Boroom bi tëj, ak ni sedar yi ci bëttu ndox. Dina génn nit ci gëm-gëm bu mu am, te mu ngi jagleel ay réew yu bari, te dina yaatuwaay réew Gog bi, te dina yokk réew am. Yalla tekki ko ci Egipt, ni barke bu njëkk bu unicorn mu am, dinañu lekk leñu-ñu jàmm yu bañ ko, ak yeneen yu mag yi ñu

am dinañu suux mooy yi, te ak fett yi am dinañu feccal jàmm bi. Bi mu nëbbee, mu noppoo ni gaynde, ak ni xale gaynde. Kan la gën a fay ko? Ñi ngiy barkeel la, ñu ngi barkeel, te ñi ngiy mallaxal la, ñu ngi mallaxal. Te Balak soppi Balaam, te mu ñakk loxo ak loxo bu mu am, te Balak ne ci Balaam: Mu toxal sama jabar laa lay woo, waaye xool benn, dañu la barkeel yoon ñett bii. Leegi loolu doxal ci sa bopp benn, waxtaan na dinaa la yëkk, te leegi Boroom bi jëlal la ci yoon bi. Te Balaam naan ci Balak, ndax dinaa wax ak ay kilifa yi nga yónni ci man, te naan, su Balak may ma kër gu fees ak xaalis-wer ak xaalis-wéex, dinaa mën xeex eray bu Yalla te def li baax walla li bon ci sama bopp; li Yalla wax, loolu laa wax. Te léegi, xool am, dinaa dem ci sama biir. Fi jóg, dinaa la jëfandikoo lu mbooloo mi dina def sa mbooloo ci ginaaw yu yépp ci fan. Te bu mu jëkk sa parabole bi, mu ne, Balaam doomam Beor dafa wax, góor gi dafa wax, góor gi mu gis ci dëgg-dëgg, mu deglu baat yi Yàlla, mu xam xam ci Yàlla bu Mag, te mu gis gise Yàlla ci ndeey, bët yi am ci kanam dañu ubbi. Dinaa wone ko, te dëkk bi leeraloo, dinaa bënël, te dëkk bi ñëwaloo. Bëtéef bi dinaa tàmbalee ci Yakub, nit ki dinaa tàkkalee ci Israayil, te dinaa fesël yoo yërmandékat yi Mowaab, te dinaa ñàkk lépp doom yi Seth. Te Edom dina nekk héritage, te héritage bi dina nekk sa Esau bu nekk jàmm bi am, te Israel def ci doole. Te u ngi dëkk ci Jacob, te u ngi des ku nekk ci gëm gi. Ak gis Amalek, te jël parabole bi am, wax na: Tëkki yi Amalek la, waaye gënn ñu dañu dee. Te bu mu gisee Kénit bi, te mu jël parabolu am, mu ne, dëkk bi nga am gëna mag; te su fekkee nga dàkk njiit sa ci pérr bi, te su fekkee Beor am njiit bu ruse, Asiri ñu ngi leen jël ci njariñ. Te gis-na Og, te jël-na parabole bi mu

am, wax-na: O o, kan la gën a dundë, bu Yàlla def yépp yooyu? Te dinañu génn ci loxo Kittim, te dinañu ñakk Asiri, te dinañu ñakk Ebre yi, te ñoom beneen boppam dinañu des. Te Balaam nekk ci kanam, dem, dellu ci bët bi am, te Balak itam dem ci sa bët.

25

Te duggal Israel ci Shittim, te jëfandikoo nit ñi ci liggéey bu jëkk ak jànq yi Moab. Te ñu woo leen ci sàcc yi ci bët-bët yi ñoom, te ndaw yi lekk ci sàcc yi ñoom, te ñu njaboot bët-bët yi ñoom; te Israayil dajale ci Baal Peor; te Boroom bi sedd ci mérr ci Israayil. Te Boroom bi wax ci Musa, Jël yëpp ay jamonoy yëp yi, te tëral leen ci kanam Boroom bi ci biir ëllëg bi, te njaboot bu Boroom bi dinaa dellu ci Israayil. Te Musa wax ci mbooloo yi Israël, ñepp ñu rey bopp bu jëkk am ci biir-u kër gi bu tëral ci Baal peor. Te xool, ab nit ci doom yi Israayiil ñëw doon jënd mag mag ci jigéen Madyan bi ci kanam Musa, te ci kanam lépp ci mbooloo doom yi Israayiil; ñoom ngir dañuy ree ci bunt bi kër-guddi bu témoignage bi. Te bu Phinehas, doom Eleazar, doom Aaron sarax bi, gis, tàmbali ci biir jamonoy bi, te jël pik bi ci loxo, dugg ci ginnaaw góor Israayil bi ci kër bi, te topp ñaari yeneen, góor Israayil bi ak jigéen bi, ci biir sàmm ji am; te dëkk bi paré ci doom Israayil yi. Te yi dee ci plague bi nekk fukk ak ñeent junni. Te Boroom wax na ak Musa, mu ngi ne, Phinehas doomub Eleazar doomub Aaron serign bi daanul sama metti ci doom yi Israel, ndax jëfandikoo na sama jëfandiku ci ñoom, te duma rëy

doom yi Israel ci sama jëfandiku. Konse wax nañu, xool laa jox ko jamonoo jàmm, te dina am ko ak mbokk am bi ci biir am jamonoo sëriñ bu yàgg la, ndax mu ngi teg Yàlla am, te mu ngi dëgg ci doom yi Israayil. Tur bi nit bi Israayil bi bu ñu ree, ku ñu ree ak jigéen bi Madyan bi, mooy Zambri, doom Salmon, boroom kër mbokk Simeon. Te tur jigéen ji Madyan ji ñu fas, Cozbi, doom jigéen Zur, boroom réew Ommoth; kër génnukaay la ci Madyan. Te Boroom bi wax ak Musa, di ne, wax ak doom yi Israël, di ne, jàngal ak Madiankat yi te rew leen, ndax ñoom jàngal ak leen ci bakkan, li ñuy bakanam leen ci Peor, te ci Kasbi jigéen bu mag mi Madian, rakk ñoom, mu ñu rew ci bés bi ci Peor.

26

Te loolu ñëwoon, te Boroom wax ak Musa ak Eleyasar jëfandikkat bi, di ne, jël tëral bu bees réew bu Israayil doomub góor yi ci njëkk at ñeenti fukk ak ci kanam, ci kër bu jëkkër yu ñoom, ñépp ku génn di dem ci xare ci Israayil. Te Musa ak Eleyasar bu sarret bi wax ci Arabòt Mowaab ci kanam Urdun ci Jeriko, di wax, dale at ñeenti fukk ak ci kanam, ni Boroom bi yónnee Musa; te doom yi Israayil yi génn ci Ejipt, Ruben njaay bu njëkk Israayil; doom yi Ruben Enok, ak mbooloo Enok; ci Pallu, mbooloo Pallu. I Asrôn, mbooloo bu Asronei, i Charmi, mbooloo bu Charmi. Yéen yi ñépp yi Reuben, te limu leen mooy ñetti ak naani-fukk junni ak juróom-ñetti téeméer ak fanweer. Te doom yu Pallu, Eliab. Te doom yi Eliab, Namuel, ak Dathan,

ak Abiram, ñooy ñu wee ci mbooloo mi, ñooy ñu ngi ñi ñu takk ci Musa ak Aaron ci mbooloo bi Korah, ci takalee bi Boroom bi. Te ndox bi ubbi ba kanamu, lekk leen ak Korah, ci dee bi askan bu Korah, ba safara bi lekk juróom-ñeent ak ñaari téeméer, te ñu nekk ci tànneef; waaye doom yi Korah dee-wul. Te doom yi Simeon, mbooloo doom yi Simeon: ci Namuel, mbooloo Namuelit yi; ci Jamin, mbooloo Jaminit yi; ci Jachin, mbooloo Jachinit yi; ci Zerah, mbooloo Zerahit yi; ci Saul, mbooloo Saulit yi. Yii nit ñi Simeon ci limu-limu bu ñu ngi def ci leen, ñaari ak ñeent-fukk junni ak ñaari téeméer. Doom bi Judah, Er ak Onan, te Er ak Onan dee nañu ci réew Canaan. Te xale yi Juda ñu nekk ci mbooloo yu am seen mbokk: Shiloh, mbooloo mi Shelanite; Phares, mbooloo mi Perezite; Zerah, mbooloo mi Zerahite. Te doom yu Phares yoyu nekk: Hezron, mbooloo Asronite yi, ak Iamun, mbooloo Iamunite yi. Yépp yi ñu nit yi ci Judah ci jëfandikoo bu ñu jëfandikoo lool, juróom-benn ak fukk-ak-juróom-ñaar téeméer ak téeméer ñeent. Te doom yi Issakar ci mbooloo ñoom: ci Tola, mbooloom Tolayii; ci Puwa, mbooloom Puwayii; ci Jasub, mbooloom Jasubii; ci Samram, mbooloom Samramii. Yii nit yi Issachar ci lu jëkk ci ñu, ñeent ak juróom-benn téeméer ak ñeent-téeméer. Doomub Zebulun ci njëkk-mbokk ñu: ci Sered, mbokk bi Seredite bi; ci Allon, mbokk bi Allonite bi; ci Allel, mbokk bi Allelite bi. Yépp yi nit ñi Zebulun jóge ci liggéeyam jëfandikukaay bu ñu, juróom-benn fukk ak teemeer benn. Doom-doom yu Gad ci mbooloo ñoom: Sefon, mbooloom Sefonit; Hagi, mbooloom Hagit; Shuni, mbooloom Shunit; Osni, mbooloom Osnit; Adi, mbooloom Adit; Arod, mbooloom Arodit; Ariel, mbooloom Arielit. Yéen démm yi

doomam yi Gad ci lim-limte yi ñu jëfandikoo, ñeent ak ñeent-fukk junni ak teemeer. Doom yi Asher ci njëkk-mbokk yi ñu: ci Jamin, mbokk mi Jaminite yi; ci Jesou, mbokk mi Jesouite yi; ci Baria, mbokk mi Bariaite yi. Ci Kober, mbooloo mi Koberi; ci Melchiel, mbooloo mi Melchieli. Te turu doom jigéen Asher mooy Sarai. Yépp yi ñépp yi Asher ci jëfandikoo ñu, ñett-fukk ak ñett junni ak naani-téeméer. Doom Yusuf ci mbooloo ñu, Manaase ak Efrayim. Doom yi Manase. Ci Machir, mbooloo Machirite bi; te Machir juddu Gilead; ci Gilead, mbooloo Gileadite bi. Te yii doom yi Gilead: Ahiezer, mbooloo Achiezerite yi, ak Cheleg, mbooloo Chelegite yi. Esriel la, mbooloo mi Esrielkat yi; Shechem la, mbooloo mi Shechemkat yi; Shemar la, mbooloo mi Shemarkat yi; ak Hepher la, mbooloo mi Hepherkat yi. Te Salpaad, doom bu Opher, amul doomukeer, waaye am na doom ju jigéen, te yii ngeen la turu yi ñu jigéen yi Salpaad: Mala, ak Noua, ak Egla, ak Melcha, ak Thersa. Yéen ay mbokk Manasseh ci lim-limte ñoom, ñaar ak juróom-beneen téeméer ak juróom-ñeent téeméer. Te bii mooy doom yu Ephraim: ci Suthala, mbokk bi Shuthelahite; ci Taanach, mbokk bi Tahanite. Yépp yi doom Suthala, ci Eden, mbooloo Eden la. Yépp yi ñépp yi Ephraim ci lu jëkk ci seen liggéey, ñaari ak fanweer téeméer ak teemeer genn. Yépp yi ñépp yi doomam yi Joseph ci lu mel ci seen ñépp yi. Doom-doom Benyamɛɛn ci mbokk yi ñu am: ci Bale, mbokk bi Bali; ci Asybeer, mbokk bi Asybeeri; ci Yaxiran, mbokk bi Yaxirani. Ci Sophan, mbooloo bu Sophanes. Te nekk na ñu doom yu Bale: Adar ak Noeman. Ci Adar, mbooloo mi Adari, te ci Noeman, mbooloo mi Noemani. Yéen doom yi Benyamɛɛn ci mbooloo ñu, ci liggéey yi ñu, juróom ak fanweer téeméer ak

juróom téeméer. Te doom yi Daan ci mbooloo ñoom: ci Samah, mbooloom Samah, yooyu ngi ñoom mbooloo yi Daan ci mbooloo ñoom. Lépp yi yépp réew yi Shuhamites ci xam-xam bu ñu jëkk ci seen, ñeent ak juróom-benn fukk ak ñeent téeméer. Doom yu Naphtali ci njëkk-mbokk yi ñu am, ci Asiel, mbokk mi Asielite, ci Guni, mbokk mi Gunite. Ci Jeser, mbooloo mi Jeseri, ci Sellem, mbooloo mi Sellemi. Yépp yi ñépp yi Naphtali ci lim-limte bu ñu ngi def ci seen, néewal fukk ak téeméer. Loolu la census bu njëkk yi Israel: ñetti-fukk teemeer ak junni ak ñeent-teemeer ak fanweer. Te Boroom bi wax ak Musa, di ne, yéen yi ñu dëkk bi dina wax ci ñoom, am ci limub turu yi. Ci ñu gën a bari, yokk na héritaaj bi, te ci ñu gën a ndaw, wàññi na héritaaj bi ci seen, ku nekk, ni ñu ngi ko xët, dinañu jox héritaaj bi ci seen. Ci turu yi, mbir bi dina gëna bokk ci turu, ci sa tur yi, moom mooy ci sa tur yi, ci mbokk yi, ci sa tur yi, ñu ngi ko jëkk. Ci jëf bu lot nga di tànn njiit bi ci biir bu bari ak bu tuuti. Te doom yu Lewi ci seen mbokk, ci Gershon, mbokk bi Gershonite bi, ci Kohath, mbokk bi Kohathite bi, ci Merari, mbokk bi Merari bi. Yépp yi ñépp yi doom yi Levi: ñépp bi Lobeni, ñépp bi Hebron, ñépp bi Korah, ak ñépp bi Mushi, te Kohath jur Amram. Tur bi jigéen bi moom mooy Jochebed, doom jigéen Levi, ñu jur yii ci Levi ci Egypte, te jur ci Amram Aaron ak Moïse, ak Miriam rakk bi ñoom. Te ñu jàpp ci Aaron: Nadab, ak Abihu, ak Eleazar, ak Ithamar. Te Nadab ak Abiud dee ndax ñu jëfandikoo safara bu njool ci kanam Boroom ci désert bi Sinai. Te ñu jóge ci ñeenti ñoom, ñetti-fukk ak ñaar téeméer, nit ku góor lépp ci benn weer ak ci kanam; ndax ñu ñeentiwul ci biir doomub Israayil, ndax joxe bu bari dañu koy joxul ci biir doomub Israayil. Te bii mooy liggéey

bu jëkk bi Musa ak Eleazar bu serign bi, ñu ngi jëkkal doom yi Israël ci Araboth Moab, ci Jourdain bi, ci Jericho. Te ci yéen yi, amul nit ku nekk ci ñi Musa ak Aarun inspected, ñu ngi inspected doom yi Israël ci désert bi Sinai. Ndax Boroom bi wax nañu ko, ak attaya dee nañu ci désert bi, te amul benn ku des ci ñoom benn, waaye Caleb doomugóor Jephunneh, ak Joshua bi ci Nun.

27

Te jënd yi Salpaad doomub Ofer, doomub Galaad, doomub Makir, ci mbooloo Manaase, ci doom yi Yusuf, te yii ngeen tudd, Maala, ak Nua, ak Egla, ak Melka, ak Tersa, te tàggee ci kanam Musa, te ci kanam Eleyasar sëriñ bi, te ci kanam yii boroom yi, te ci kanam mbooloo bu nekk ci bunt bu kër gu gëstu bi, nañu ne, baay bu ñu dee na ci désert bi, te moom du nekk ci biir mbooloo bi ñu tëral ci kanam Boroom bi ci mbooloo bu Kore, ndax dee na ci bëgg-bëgg am bu moom, te doom gu góor amul, bu ñu fey tur bu baay bu ñu ci biir mbooloo mu, ndax amul doom gu góor, joxe ñu tëral ci biir mag yi baay bu ñu. Te Musa indil ay xeex-xeex yu ñu ci kanam Yàlla. Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, dëgg na ñoom jëkkër yi Salpaad wax; biro nga jox leen am bu tàbb bu héritage ci biir mag yi baay gi ñoom, te nga joxal héritage bi baay gi ñoom leen. Te nga wax ak doom yi Israël, nga wax ne, nit ku su dee, te doom-goor amul ko, dinaa jox héritaas bi doom-jànq am. Waaye su amul doom-jànq, dinaa jox héritaas bi mag am. Su amul ko mag ñu nekk, dinañu jox

héritaas bi mag baay am. Su fekkee baay bi amul mag-baay, dinañu jox héritaañ bi ku nekk sa bopp ku gëna jége ci biir liñu bi am, mu hérite yëf yi am. Te dina nekk kenn bii jëfandikoo yoonu Israayil bi gën a mat ci yoon, ni Yoonne bi fay Muusa. Te Boroom bi wax ci Musa, yéewal ci tundu bi ci ngeen Yordaan, tundu boobu Nebo, te gis réew Kanaan bi, bi maa di jox xale yi Israayil ci njiit. Te yow nañ gis ko, te yow nañ yokk ci sa mbokk te yow itam, ni Aarun sa rakk yokkoon ci Hor, ci tund bi. Ndax ngeen jëkk-jëkk baat bi sama ci désert bi Sin, ci ginnaaw jamaa bi ngir sanctify man, ngeen sanctify-wuma ci ndox bi ci kanam ñoom, loolu mooy ndox bi ci contradiction ci Kadesh ci désert bi Sin. Te Musa wax na ci Boroom bi, na Boroom bi Yalla bu bari ay bakkan ak yëpp yaram tànn ku nit ci kanam bii, kuy génn ci kanam ñu, ak kuy dugg ci kanam ñu, ak kuy génnale ñu, ak kuy duggale ñu, te kanam bi Boroom bi du am ni xar yi ñu amul kaw. Te Yàlla wax ak Muusaa, mu ngi ne, jël Yusufa doom Nuun, góor gu am rux ci biir am, te dinaa doon sa loxo ci kanamu yow ci kanamu moom. Te dinaa ko takk ci kanam Eleyasaar bu sarax bi, te dinaa ko yoonu ci kanam bépp jaambur bi, te dinaa yoonu ci kanamu moom ci kanam ñoom. Te nga jox ci barke bi sa ci kanam, ngir doom yi Israël dëglu ko. Te Eleazar, sëriñ-jabar bi, dafa ngi toog ci kanam, te dañuy laaj ko xam-xam bu Yàlla wone ci kanam bu Boroom bi. Ci wax am bu kanamu la, dañuy génn, te ci wax am bu kanamu la, dañuy dugg, moom ak doom-doom Israayil yëp ci benn xel, ak mbooloo mi lépp. Te Musa def na ni Boroom bi wax na ko. Te am na Yusuwa, taxaw na ko ci kanam Eleyasar bu sarax bi, ak ci kanam lépp-lépp ci mbooloo bi, te doon na loxo yëpp ci kanamu Yusuwa, te teral na ko ni Boroom

bi wax na ko Musa.

28

Te Boroom wax na ak Musa, ne, yobbu doom yi Israël, te nga wax leen, ne, sama kaddu yi sama teere yi sama ñaari ji ci xeex bu baax dinga ko tëral ngir joxe ma ci sama àtte yi. Te nga wax ci ñoom: yii yaa ngi sarax yi ñu ñëw Boroom bi, ñetti meññ yu aay at yu amul dof, ñaari ci bés bi, ci sarax bu fey bu yem-yem. Xar bi benn, nga def ko ci suba, te xar bi ñaareelu, nga def ko ci ngoon. Te nga def fukk-at-fukk bu oifi bi, farin bu mag ci sarax bu taxaw ci tuur, ci fukk-ñent bu iin bi. Offaraand bu ñu jëkk ci biir dëkk, bi am na ci tund Sinay, ngir xeex bu neex ci Boroom bi. Te dëkk bu njëkk bam, ñaareelu litr ci benn xar. Ci bees bi nga teg dëkk bu njëkk bu mag ci Boroom bi. Te xar bu ñaareelu bi, nga def ko ci ngoon. Ni sàcc bam ak ni dëkk bu njëkk bam, dinañu ko def ngir xeex bu baax ci Boroom bi. Te ci bés bi ci sabbat yi, dinañu jëfandikoo ñaari xar yi am at bu bees, yu baax, ak ñaari fukk ci fukk ñeent ci farin bu mag bu taxaw ci tuw, ngir sarax ak diwaan, safaan bu mag bu sabbat ci sabbat yi ci kanam safaan bu mag bu yàgg-yàgg, ak diwaan bum. Te ci weer yu bees yi, dinañu jëfandikoo sarax bu tànn Boroom bi, ñaari séen yu jëkk ci ñaw yi, ak benn xar, ñeent xar yu am benn at yu bees bu amul dof. Ñetti fukk ci fukk yu jeek bu fari bu taxaw ci tulu ngir benn séen, ak ñaari fukk ci fukk yu jeek bu fari bu taxaw ci tulu ngir benn xar. Fukk ci fukk bu jeek bu fari bu taxaw ci tulu ngir benn xar, sarax, xeex bu neex, teg ngir Boroom bi. Libation bi

ñoom, ci ñaari yoon ci hin bi, dinaa am ngoon bi benn; ak ci ñetti yoon ci hin bi, dinaa am xar bi benn. Ak fukk-ñeent bu hin bi dina am ci xar bu benn bi ci vin; li mooy sarax bu mat bi, weer ak weer ci ay weer yu at bi. Ak benn mbaam bu jëkk ci yéen, ngir bés bi, Boroom bi, ci kanam bu ñu daan dëkk, ñu ngi ko def, ak naréew am. Ak ci weer wi njëkk, ci fukk ak ñeent bés ci weer wi, paska bu Boroom bi. Te ci bësu at-fukk ak juróom-ñeent bu weer wi ci ngoon, lëkkalook mburu bu amul soombi ci fukk ak ñaar fan. Te bësu njëkk bi, bi ñu woo ne sàntu, dina am ci yeen, liggéeyu ndimbalante bëpp doo def. Te dinaa jëfandikoo safaara yu tollu, tëral ci Boroom bi, ñaar ñetti-nag yu jëkk ci ñaw yi, benn xar, juróom-ñeent xar yu benn at, dinañu am benn ci yeen. Te sarax yi ñu naan, farin bu mag bu taxaw ci tuw, ñetti fukk ci njëkk seen nag bu bees, ak ñaari fukk ci njëkk seen xar bu bees. Fukk-juróom fukk-juróom dinga def ci bëy-ganaar bi benn, ci ñeent-fukk bëy-ganaar yi. Te benn mbaam bu góor ci yéen, benn, ci wàllu bakkaar, jëfandikoo ci yéen. Waaye offaraand bu yépp bu suba bu ci biir biir, mooy offaraand bu yépp bu biir biir. Yépp yi ci yépp yi la ngeen def bés bi ci yépp ñeent bés yi, téere bi ofrand bi ci xel bu neex Boroom bi, ci kanam ñu toj bi bu yàgg bi la ngeen def libation bi am. Te bés bi ñeent bi, bi ñu weet ne seytan, dina am leen, liggéey yu bari yépp du leen war a def ci moom. Ak ci bësu yu bees, bu ngeen jëfandikoo sarax bu bees ci Boroom yu ayu-bis yi, bës bu wer bi dina am ci yeen, liggéeyu ndimbalante bëpp dinaa leen def. Te ngeen jëfandikoo sàcc yu fecc ci safara bu neex Boroom bi, tuuru ñaar yu jóge ci ñaw yi, xar benn, ñetti-weer juróom ñaar yu am at benn te amul dof. Sarax ñoom mooy farin bu mag bu

njëkk ci tuti, ñetti fukk ci benn ñaw bu bees bu benn, ak ñaari fukk ci benn xar bu bees bu benn. Fukk ak juróom benn fukk ak juróom benn ci bëy xaréeb bi benn, ci ñetti fukk bëy xaréeb yi; ak mbaam ju góor benn ci yéew yi ci bëri bàkkaar, def alal ci yéen; bu weesu togg bi mu des ci lépp-lépp; ak sàcc bi ñoom def nañu ma, ñu ngi am njariñ ci yéen, ak ndox bi ñoom.

29

Ci weer wi ñeent, benn ci weer bi, dina am leen wëyu sant, lépp liggéey bu jëfandikukat dinaa leen def, bés bu tànneef dina am leen. Te dinaa def jàllele yu tollu ci xeex bu neex ci Boroom bi, nag ñeent bu bees ci ñaw yi, nag ñeent bu bees ci xar yi, ak juróom-ñeetti bàraam yu am at, yu bees yu amul dof. Sarax ñoom mooy farinub mag bu njëkk ci tuuti, ñetti fukki jëkk ci sëy bu mag bu benn, ak ñaari fukki jëkk ci xar bu benn, fukki jëkk fukki jëkk ci xar bu benn, ci ñetti fukki xar yi. Ak benn mbaam bu góor ci yéen mbaam ngir bëccëg, ngir jappale ci yéen. Bu wuutal ay sarax yu teg ci weer wu bees, ak ay sarax ñoom, ak ay naaw ñoom, ak sarax bu teg bu mu des, ak ay sarax ñoom ak ay naaw ñoom ci wàllu teral ñoom ci xeex bu neex ci Boroom. Ak bësu njëkk bi ci weer wii, benn bés bu njëkk dafa ngi ñu weet ne dafa sedd, te dina leen yëm seen xel, te bëpp liggéey du leen def. Te dinaa jëfandikoo safaara yu mat ci Boroom, safaara yu mat ci Boroom, nag yu mat ci Boroom, ab nag bu nekk benn, ab haram bu nekk benn, ñetti xar yi am benn at; ñu ngi war am benn moroom bu baax ngir yeen. Sarax ñoom farin bu mag bu taxaw

ci tuti, ñetti fukk ci benn sëy, ak ñaari fukk ci benn xar. Fukk fukk ci benn xar, ci ñeent fukk ñaar. Ak benn mbaam bu góor ci mbaam, ci bëgg-bëgg, def lëndëm ci bëgg-bëgg yéen. Waaye bëgg-bëgg bi ci lëndëm bi, ak sarax bu fey bu yëg bi, sarax bi ñoom, ak ndox bi ñoom, ni leer bi, ci way bu neex, teg Borom bi. Ci bés bi ñeent ak fukk ci weer bi ñeent ak fukk bi, woyofal bu njool dinañu ko leer leen, lépp liggéey bu jëfandikoo doo def, te sàmm nañu sàmm bi ci Boroom ñeent fan. Te nga indil seen safara yu mat, téere bu Yàlla bëgg ci bëccëg bu neex ci Boroom bi, ci bés bu njëkk, nga indil ñetti fukki ak fukk nag yi jëkk ci ñaw, ñaari xar, ak fukki ak ñeent nag yi am benn at, ñu am njariñ. Ay sàcc yi ñoom fariin bu mag bu taxaw ci tuur, ñetti fukk ci benn séen bu góor, ci fukk ak ñett-benn séen yi; ak ñaari fukk ci benn xar bu góor, ci ñaari xar yi; fukk fukk ci benn xar bu ndaw bu góor, ci fukk ak ñeent-benn xar yu ndaw yi; ak benn mbaam bu góor bu jëkk ci mbaam yi ci bëgg-bëgg u bàkkaar; bu wuutal sàcc bu toj bi mu ngi dem mooy; ay sàcc yi ñoom ak ay naaw yi ñoom. Te ci bés bi ñaareelu, fukki réew yi juróom ñeent, xar yi ñaar, xar yu njiit at yi fukki ak juróom yuy amul tànneef. Sarax bi ñoom ak tëral bi ñoom ci ñari yoon yi ak bëgg-gënn yi ak ñetti xar yi ci limu ñoom, ci wàllu ñoom. Te benn mbaam bu góor ci yéen yi ngir bàkkaar. Waaye offarand bu fey bu yàgg-yàgg la. Ñoom offarand yi ak ñoom ndox yi. Ci bés bi ñett-éelu, fukki gëna ak juróom-benn, xar ñaar, xar-yi am at fukk ak juróom-ñeent yu bees. Sarax bi ñoom ak tëral bi ñoom ci ñari yoon yi ak bëgg-gënn yi ak ñetti xar yi ci limu ñoom, ci wàllu ñoom. Te benn mbaam bu góor ci yéen yi ci lu jëkk ak bés bi. Waaye sarax bu dajaloo bi. Ñaan yéen yi ak ndox yéen yi. Ci bés

bi ñeenteel, séen yu mag fukk, xar ñaar, séen yu am benn at fukk ak fukk yu bees. Yii sacc yi ñoom ak yii ndox yi ñoom ci yii séeñ yi ak yii xar yi ak yii ñaw yi ci limu ñoom, ci limu teral ñoom. Te benn mbaam bu góor ci yéen yi ngir bés bi. Waaye sarax bu dajaloo bi. Ñaan yi ñoom ak ndox-tann yi ñoom. Ci bés bi ñeent bi, ngeent yoon gu jege, ñaar ñay, fukk ak juróom ñaar xar yu am at te ñu amul tànn. Yii sacc yi ñoom ak yii ndox yi ñoom ci yii séeñ yi ak yii xar yi ak yii ñaw yi ngir limu ñoom, ngir comparaison bi ñoom. Te benn mbaam bu góor ci yéen yi, benn, ci bëgg-bëgg bi, te wante offaraand bu mag bu ci fi mu nekk bi, ñu naan ñoom yéen yi ak ñu naan tëj ndox yéen yi. Ci bés bi juróom-benn, juróom-ñetti séen ñaar, ñaar xar, fukki ak ñeent xar yu amat benn at, yuy amul tànneef. Yii sacc yi ñoom ak yii ndox yi ñoom ci yii séeñ yi ak yii xar yi ak yii ñaw yi ngir limu ñoom, ngir comparaison bi ñoom. Te benn mbaam bu góor ci yéen yi ngir bëccëg. Waaye sarax bu dajaloo bi. Ñaan yi ñoom ak ndox-tann yi ñoom. Ci bés bi ñaar-fukk, sépp yoon gu jege, ñaar xar, fukk ak ñeent baru at bu bees, ñu amul tànn. Yii sacc yi ñoom ak yii ndox yi ñoom ci yii séeñ yi ak yii xar yi ak yii ñaw yi ci limu ñoom, ci limu tëral ñoom. Te benn mbaam bu góor ci yéen yi ngir bés bi. Waaye sarax bu dajaloo bi. Ñaan yi ñoom ak ndox-sarax yi ñoom. Te ci bés bi ñeent-ñaari, am na leen ñu njëkk ci biir; lépp liggéey bu jëfandikoo dinaa leen def ci moom. Te dinaa jëfandikoo safaara yu mat ci yoon yu neex yu am tuuti ci Boroom bi, bëñ benn, nag benn, xar yu at benn ñeent ñu amul dof. Yii sarax yi ñoom ak yii àddiya yi ñoom ci ñaari yoon yi ak ci bëy-gaynde bi ak ci kër-gaynde yi ci njëkk-anam ñoom, ci njëkk-anam tëriin yi ñoom. Te benn mbaam bu góor ci yéen yi

ngir bés bi. Waaye sarax bu dajaloo bi. Ñaan yi ñoom ak ndox-tann yi ñoom. Dëkk nañu def lool ci Boroom bi ci àtte yéen yi, waaye ñaan yéen yi ak dimbali yéen yi ak safara yu mat yéen yi ak sarax yéen yi ak ndox yéen yi ak faajte yéen yi.

30

Te Musa wax na ak doom yi Israel ci lu nekk lépp li Yalla fay ko yoonu Musa. Te Musa wax ak ay boroom liñu yu doom yi Israayil, mu ngi ne, loolu mooy baat bi Boroom bi fay. Nit ku nit ku doon wax wax-wax ci Boroom bi, walla teg serment, walla teg teg ci biir bakkan bm, du wuutu erey moom; lépp li ñu ngi génne ci gemmiñ am, dina koy def. Su jigéen ci nit dañu ko wax ci Boroom bi, walla mu takk takki ci kër ba baay am ci toolu doom bi, te baay bi deglu wax yi mu wax, ak takki yi mu takk ci boppam, yu mu takk ci boppam, te baay bi neelaw, te ñépp wax yi mu wax dañu doy teg, te yépp takki yi mu takk ci boppam, dañu ko moom. Waaye su baay bi wax deedeet, ci bés bi mu deglu ñépp wax yi ak takki yi, yu mu takk ci boppam, du ñu doy teg, te Boroom bi dinaa ko saf, ndax baay bi wax deedeet. Su nekk ni jigéen bi am góor, te ñaari yéen mooy ci kanamu gemmiñ yi am ci kanamu baat yi mooy teg ci boppam, te góor gi am dégg, te neewal ci bés bi mu dégg, te noonu ñépp ñaari yéen mooy dañuy takk, te yéen yi teg ci boppam yi mooy teg dañuy takk. Su góor gi dëgg na ni mu wóolu wóolu ci bés bi mu deglu, yépp ñu nit ñi, ak yépp ñu jëf yu mu takk ci biir sa bakkan, dañuy dëgër, ndax góor gi wóolu na ci moom; te Boroom bi

dinaa fey moom. Te ndimbal bu jàpp ak bu bàyyi, lépp li mu naan jàpp ci biir bët bi mu am, dañuy toog ci moom. Su fekkee ci kër gi góor gi mooy njiit gi mu am, walla engagement bi mu am ci boppam ak serment, te góor gi mu njiit deglu ak mooy, te bañ ko wax dara, te ñàkk ko ci mooy, te ñépp yi njiit yi mu am dina takk, te ñépp yi engagement yi mu am yu mu takk ci boppam, dina ñu takk ci mooy. Su góor gi dañu ko wàcc te ko wàcc ci bés bi mu deglu, lépp li ñu ne ñëw ci gemmiñ yi mu ne ci tànneef yi mu ne ak ci sarax yi mu ne ci bàkkaar bi mu ne, du ko mën denc; góor gi mu ne dañu ko wàcc, te Boroom bi dinaa ko sedd. Lépp wàññi ak lépp serment ci lëkkaleeku yàqu anam, góor am dinaa ko taxaw ko, te góor am dinaa ko wàññ. Waaye su fekkee neelaw ci bés ci bés, dinaa ko taxaw lépp say wàññi am, ak yeneen lëkkaleeku yi ci kanam dinaa ko taxaw, ndax neelaw ko ci bés bi mu dégg. Su góor gi yëg ci yëg ci yëg, waaye góor gi yëg ko ci bés bi mu deglu, te dina jël bàkkaar bim. Yéen yii ay leer-leer, yéen ay sareet yi Yàlla yóbbu Musa, ci biir góor ak jigéen am, ak ci biir baay ak doom ju jigéen ci njiit ci kër gi baay.

31

Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, raññee raññeelu doom yi Israayil ci Madyanit yi, te ba ci wuute dinaa la fay ci mbooloo ma. Ak Musa wax ci mbooloo mi, mu ngi ne, jëfandikoo nit ñi ci seen biir, te reer seen bopp ci kanam Yalla ci Madian, ngir dellu jàkka bu jóge ci Yalla ci Madian. Junni ci liggéey bu nekk, junni ci liggéey bu nekk, ci yépp liggéey yi doom yi Israël, yónnee

ngeen ñu ngir xaare. Te ñu xayma ci ay junni yu Israayil, junni ci benn liggéey, fukk ak ñaar junni yu am gaal ngir xare. Te Musa yónnee ñoom, junni ci benn liggéey, junni ci benn liggéey ak doole ñoom, ak Phinehas doom Eleazar doom Aaron bu serign bi, ak ay saani yu bees yi, ak ay trompette yu siñaal yi ci loxo ñoom. Te ñu ngi ci bataille bi ci Madian, ni Yalla la fay wax Musa; te ñu ngi rey yëpp góor. Te ñu reyyi buur yi Midian ak ñu ñu jëfandikoo yi ci benn waxtu; te Evi, te Rekem, te Zur, te Hur, te Reba, juróom buur yi Midian; te Balaam doomub Beor ñu ko reyyi ak paka ak ñu ñu jëfandikoo yi. Te ñu ñakk jigéen yi Midian, ak xaalis yu ñu am, ak ñaw yu ñu am, ak lépp lu ñu am, ak doole bu ñu am ñu ko ñakk. Te lépp dëkk yu ñu am ci taaw yu ñu am, ak kër yu ñu am ñu ñu ko toxx ci safara. Te ñu jël téeméer bu nekk bu ñoom, ak yépp yu ñu ñàkk ci ñoom dale ci nit ba tëj ku rab. Te ñu indil ci Musa ak ci Eleyasar bu saraxam bi, ak ci yépp doomub Israel, ñi ñu jàpp, ak yépp lu ñu jël ci xare, ak yépp lu ñu sàcc, ci kër gu ñu dagg ci Arabòt Mowaab, mu nekk ci Jordaŋ ci Jeriko. Te Musa ak Eleyasar bu nekk sëriñ bi ak ñépp ay boroom réew yi ci mbooloo bi génne ngir reer ak leen ci këru kamp bi. Te Musa fexe ci yërmandékatukat yi ci doole bi, kiliyaark yi ak santiyaark yi ñuy njëkk ci liggeey bu xeew bi. Te Musa naan leen, lu tax ngeen gisee yépp jigéen yi? Yooyu ndax ñu nekk ci doom yi Israël ci batu baat bu Balaam ngir yëgle te xeex baat bu Boroom bi, ndax Peor; te ndimbalante bi am na ci mbooloo Boroom bi. Te leegi, réy népp góor gu nekk ci biir askan bi, te jigéen bu nekk bu jëkk sa góor, réy leen itam. Ak bépp xaalis yi ñu jënd ci jigéen yi, ñu ñu xam-ul lal ak góor, reesal leen ñu mu njiit. Te yeen nañu dëkk ci biir kampu bi

juróom-ñeent fan ci biir kampu bi, ku nekk ku rey ak ku tëj ku jeggi bi dina saf ci bis wer-ñeta, te ci bis juróom-ñeenta yeen ak jëfandikukat yeen. Te lépp-lépp tëj ak lépp-lépp bu ñu jëf ci ñuul mbaam, ak lépp-lépp liggéey bu ñu def ci ñuul mbaam yéew, ak lépp-lépp bu ñu jëf ci garab, dinañu koy setal. Te Eleazar, sëriñ bi, wax na ci nit yi ñu ngi ñëw ci armée bi, ñu ngi ñëw ci ligne de bataille bi ci xareb bi, loolu mooy sarax bi ci loi bi Boroom bi takk na Musa. Wante wóor ak wéeréem ak cuivre ak fer ak plomb ak étain, lépp lu nekk bu ñu mën a wax ni dina daan ci safara, te dina sedd, waaye walla ak ndox bu purification dina sedd; te lépp lu ñu mën a wax ni bu ñu xamul ne dina daan ci safara, dina daan ci ndox. Te dinaa ñeew yéene yaram ci bés bi ñaareelu, te dinaa saf, te ci kanam yooyu dinaa dugg ci kamp bi. Te Boroom wax ak Musa, ne, jël limu yëf yi ñu jàpp ci njëkk bi, dale ci nit ba tëj ku mën mën, yow ak Eleyasar serigne samp bi, ak boroom yi ci mbokk baay yi ci askan bi. Te ngeen wara tànn ay xaréef ci biir ay jàngalekat yi génne ci xare, ak ci biir téeréewu mbooloo bi lépp. Te dinaa wut ci ndimbal Boroom bi ci nit yi jàngalekat yi ñu gën ci xare bi, benn bakkan ci fukk teemeer, ci nit yi, ak ci mala yi, ak ci nag yi, ak ci xar yi, ak ci mbaam yi; te ci ñaari yoon ñu wut dinaa jël. Te nga jox Eleazar, saraxala bi, ay réew yu njëkk yi Yàlla. Te ci ñaari yoon yi doom yi Israayil, nga jël benn ci ñeent-fukk, ci nit ñi, te ci ñaw yi, te ci xar yi, te ci mbaam yi, te ci lépp mbootaay yi; te nga jox leen Lewit yi ñu ngi tëral tëraliin ci kër-bu-Yalla bu Boroom bi. Te Musa ak Eleyasar bu nekk sëriñ bi, dañu def ni Boroom bi fay Musa. Te loolu mooy ceebu gannaaw bi nit ñi jàng yi ñu naan ñaaw, ci yow yi, teemeer fukk ak juróom-ñeent teemeer; Te nag

yi, ñaari ak juróom-ñeent teemeer; Te mbaam yi, benn ak juróom-ñeent teemeer; Te nit ñi ci jigéen yi ñu amul xeex ak góor, ñépp nit ñi, ñaari ak fanweer teemeer. Te ñaar-juddu bi, xaalis bi ci ñépp yi dem ci xaare bi, ci limu yow yi, jant: ñett-teemeer ak ñeent-teemeer ak juróom-teemeer. Te ci yépp yi ñu jënd ci mbaam yi, benn kow bu Boroom bi am mooy juróom-benn téeméer ak fukk ak juróom-benn. Te nag yi, juróom-benn ak fanweer téeméer, te benn kow bu Boroom bi am mooy ñaar ak fukk ak juróom. Te mbaam-mbaam yi, fanweer téeméer ak juróom-benn téeméer, te benn kow bu Boroom bi am mooy benn ak juróom-benn. Te bakkan bu nit bi, fukk ak juróom-benn téeméer, te benn kow bu ñoom bu Boroom bi am mooy ñaar ak fanweer bakkan bu nit. Te Musa joxe ci Yàlla loxo bi ci Eleyasar sëriñ bi, ni Yàlla fay naan Musa; ci bësu ñaari yi doom yi Israayil, ñu Musa fey ci nit yi jàngalekat yi. Te ñeexal bi jëkk ci mbooloo bi ci ñaar-téeméer ak ñeetti fukk téeméer ak juróom-ñeent téeméer ak teemeer. Te nag, juróom-benn ak ñeetti fukk téeméer. Mbaam yu góor, ñeetti fukk téeméer ak teemeer. Te niy nit ñi, juróom-benn ak fukk téeméer. Te Musa jël benn ci juróom-ñeent, ci bëru barke bi doomub Israel yi, benn ci juróom-ñeent, ci nit ñi ak ci mala yi, te jox leen ko Lewit yi ñu ngi tëral tëralinu kër gi Boroom bi, ni Boroom bi fay ko Musa. Te ñépp ñu ngi dëkk ci biir ay chiliarchie yu armée bi, ay chiliarch ak ay centurion, ñu ñëw Musa, te ñu wax ci Musa: Sa doom yi ñu jël ay xët-xët yu nit ñi ngi xare yi nekk ci biir nu, te benn ku amul ci ñoom ñaari. Te nu jënd ci kaddu gi Yàlla, góor bu nekk ci ñu gis ay jumtukaay yu wér ak chlidon ak bracelet ak bàgg ak bracelet bu bët ak tëj-bët, ngir jëfandikoo ci sunuy yëf ci kanam

Yàlla. Te Musa ak Eleyasar bu nekk sarax bi jëkk wàr bi ci seen doom, bëpp dayo bu liggéey. Te dafay nekk ñépp wér bi, sadaka bi ñu jël Boroom bi, fukk ak ñeett-teemeer téeméer ak teemeer-ñeent-fukk sikel, ci biir ay kómandaa-junni ak ay kómandaa-téeméer. Te góor yi ñu ngi xarey yi yomb, benn-benn ci bopp am. Te Musa ak Eleyasar bu saraxala bi jëkk wóor bi ci biir ay kómandaa yu ñu ngi toog ci junni ak ci biir ay kómandaa yu ñu ngi toog ci téeméer, te dugal ko ci kër-guddi bu témoñaas bi, njëfandikoo yi doom yi Israayil ci kanam Yàlla.

32

Te ñaari yoon ak ñaari yoon bees amna leen doom yi Reuben ak doom yi Gad, ñaari yoon bu bari lool; te gisoon nañu réew mi Jazer, ak réew mi Gilead; te bees bi, bees bi la ngir ñaari yoon; Te ñëw nañu doom yi Reuben ak doom yi Gad, wax nañu ko Musa ak Eleazar serigne bi ak yeneen boroom yi askan bi, di wax, Ataroth, ak Dibon, ak Jazer, ak Nimrah, ak Heshbon, ak Elealeh, ak Sebam, ak Nebo, ak Beon, réew bi Boroom bi joxe ci kanam doom yi Israel, réew bi ñaari yoon la, te doom yi sa boroom ñaari yoon am nañu. Te nañu naan, su ñu gisee njariñ ci kanam, jox na réew bii sama surga yi ci jëfandikukaay, te bul nga weccal ñu ci Urdun. Te Musa ne ci doom yi Gad ak ci doom yi Ruben, mag yéen dem ci xare, te yéen topp fi? Te lu tax dangeen wañi xel yi ci doom yi Israël bañu ñàkk ci réew bi, bi Boroom bi di jox leen? Ndax baay-yi yéen defuma noonu ci waxtu bi ma yónnee nañu ko ci Kadesh Barnea ngir xam réew bi? Te ñu jiitu ci ravin

bu am grappes yi, te ñu gisee réew mi, te ñu yóbbuwaatoon bëgg-bëgg yi ci biir doom yi Israël, ngir ñu duggal ci réew mi, bi Yàlla joxe leen. Te Boroom bi soog ci naari ci bés bi, te mu naan, ci ne: bu nit yi ñu jóge ci Egipt, ñu nekk ci at ñeent ak ci kanam, ñu xam lu baax ak lu bon, gis réew bi ma naan ci Abrahaam ak Isiyaak ak Yaakub, ndax ñu nobbewul sama bakkan; waaye Kaaleb doom Yefune bi ñu wutee, ak Yosuwa bu Nun, ndax mu nobbee Boroom bi. Te Yàlla am mërëy ci Israayil, te mu ngi ko des ci ngelaw bi ñeenti at, ba tey génération bi lépp, ñu ngi def yàqu yi ci kanam Yàlla. Xoolal, yéen dajale ci bëgg-bëgg baay yi, yéen nit yu bàkkaar yu bés, ngir yokk ci sopp ci metti bu Yalla ci Israayil. Ndax dinañu dellu ci moom ngir yokk ci des tudd bàyyi moom ci désert bi, te dinañu jëf lu ñakk sariya ci mbooloo bii lépp. Te ñu ñëw ko, te ñu naan, dina nu toss bariwu yow yi fi ñu ñam yi, te dëkk yi ñu bagaas yi. Te ñu def ñu jëfandikoo jumtukaay, ñu njëkk ci biir doom yi Israël, ba ñu yobbu leen ci sa bopp boppam; te jumtukaay bu ñu am bi dina dëkk ci dëkk yi am gàncax ndax ñi ngay dëkk ci réew bi. Dañu bañ dellu ci ay kër yu ñu ba ñu fey doom yi Israël, ñepp beneen ci héritaas am. Te ñungi ci bëgg-bëgg ñu am ci ñoom ci këru Urdun ak ci palaa, ndax ñu ngi am sunuy xët ci këru Urdun ci penku. Te Musa wax nañu ko ne, su fekkee nga def ci baat bii, su fekkee nga jëfandikoo ci kaw Yalla ci xare, te noppi ñépp bu jëfandikoo ci yoon nga Urdun ci kaw Yalla, ba fay nañu jamonoy am ci kanam am, te ñu jëfandikoo réew bi ci kaw Yalla, te ci gannaaw yooyu dinaa dellu, te dinaa am ci ñu amul dara ci kaw Yalla, te ci Israyil; te réew bii dinaa am sa bopp ci jëfandikoo ci kaw Yalla. Su amul defoon noonu, dinañu bàkkaat ci kanam Yalla; te

dinañu xam seen bàkkaat, bu bon yi ñów jàpp leen. Ak dinañu toog gëm-gëm dëkk ci seen bopp ci seen mbay, ak ngelaw ci seen ñaw, ak li génn ci seen gemmiñ dinañu ko def. Te doom yi Ruben ak doom yi Gad wax na ñu ko Musa, ci wax ne, doom yi sa ñu defal na ñu ni Boroom bi ñu yoone. Bagaas bu ñu am, ak jigéen yu ñu am, ak ñépp xaj yu ñu am dañuy nekk ci dëkk yi Galaad. Waaye doom yi sa ñépp dañuy wax, yépp ñu am bàkkan te ñu reer ci kanam Yàlla ngir xare bi, ni boroom bi di wax. Te Musa desine leen Eleazar bu saraxal bi, ak Yusufa doomu Nun, ak ay boroom kër baay yi ci mbootaay Israayil yi. Te Musa wax nañu ko ne, su doom yi Ruben ak doom yi Gad cëru ak yeen Jordan, ñépp nañu am kër-gu-batt ci xare, ci kanam Yalla, te ngeen jël réew mi ci kanam yeen, te dinañu leen jox réew Galaad ngir am. Su ñu xamul ni ñu wàcc ak tëgg ci biir yéen ci xare bi ci kanam Yàlla, te ngeen wàccal seen xët yi, ak seen jigéen yi, ak seen ñaw yi njëkk ci yéen ci réew Kanaan bi, te ñu doon jël ndigël ak yéen ci réew Kanaan bi. Te doom yu Ruben ak doom yu Gad ñu tontu, ni ñu ngi ne, li Yalla di wax ci yoon yi, noonu lañu def ñu. Dinañu wax ci biir Yàlla, dinañu jàngale ak bàmmu ci réew Kanaan, te dinañu jox leen jëfandikoo ci bëj-gànnaaru Urdun. Te Musa joxe leen, doom yi Gaad, ak doom yi Ruben, ak ñaari fukk ci ñetti fukk ci liggéey bi Manase doom yi Yusuf, réew mi Sihon buur yi Amorit, ak réew mi Og buur bi Bashan, dëkk bi ak dëkk yi ak ñaari fukk ci ñetti fukk yi, dëkk yi ci dëkk bi ci wetu. Te doom yu Gadd yi dañu tukki Dibon, ak Ataroth, ak Aroer, ak Sophar, ak Jazer, te dañu yóbbu ñoom, ak Nimrah, ak Beth Haran, dëkk yu gàtt yi, ak kër yu tuuti yu xar yi ci ñëw yi. Te doom-doom Ruben yi dañu toss Hesbon, ak Eleale, ak

Kiriathaim, ak Baal Meon, yu ñu tëj, ak Sibma; te dañu tudde ci sañ-sañu ñoom sañ-sañu dëkk yi ñu toss. Te doom bu Makir bu doom bu Manase dem Galaad, te jël ko, te rëy Amorit bi nekk ci biir. Te Musa joxe Galaad ci Makir, doom bu Manase, te mu nëbb fii. Te Jair bu Manase demoon, jënd na galle yi, te tudd ko ñu galle yu Jair. Te Nebo dem, te jël Kohath ak yépp yi ñu ngi ci biir, te tudde leen Naboth ci sa tur.

33

Te yii ay taatu yi ci doom yi Israayiil, ni ñu génn ci réew Ejipt ak doole yu ñu ci loxo Muusa ak Aarun. Te Musa bind ay njëkk-aale yi ñu dem ak ay taatu-aale yi ñu takk ci, ci batu eeg bu Boroom bi; te yii itam ay taatu-aale yu takk ci seen taaxal. Ñu dem ci Rameses ci weer wi njëkk, ci fukk ak juróom ñeent fan ci weer wi njëkk; ci àtteu fan wi Pask, doom yi Israël génn ci loxo bu gàtt ci kanam yépp Ejipt yi. Te Ejipt yi ngi aas ci biir ñoom yépp ñu dee yi Boroom bi rëy, yépp ñu njëkk ci réew Ejipt bi; te ci yow yi ñoom, Boroom bi def ndimbal. Te xale yi Israël yi démee ci Ramsès, ñu noppi ci Sukot. Te ñu génne ci Sukkot, ñu noppi ci Etam, mu nekk benn xaalis ci désert bi. Te ñu génne ci Etam, te ñu noppi ci ginnaaw Irot, mu nekk ci kanam Baal Sefon, te ñu noppi ci kanam Migdol. Te ñu dem ci kanam Iroth, te ñu ëllëg ci biir géej gi ci désert bi, te ñu dem yoon ñett fan ci désert bi ñoom, te ñu doxal ci Mara. Te ñëw ci Mara, te ñëw ñów ci Elim; te ci Elim am na fukk ak ñaar cëru ndox, te juróom ñeent bant taan, te ñëw doxal fii ci kaw ndox bi. Te ñu génn ci Elim, te ñu

doxal ci bëccëg gu xonq. Te ñu dem ci géej gu xonq, te ñu tàbb ci désert bu tudd bi Sin. Te ñu génn ci désert bi Seen, te ñu takk ci Refidim. Te ñu génn ci Rephidim, te ñu dagg kër ci Elim. Te ñu dem ci Elim, te ñu doxe ci Refidim; te ndox amul fi ngir nit ñi ñaan. Te ñu dem ci Rephidim, te ñu doxe ci désert bi Sinai. Te ñëw démm ci désert bi Sinaay, te ñëw takk ci kabar yi ñaaw yi. Te ñu génne ci kabar yi ñu bëggoon, te ñu doxe ci Aseroth. Te ñu dem ci Aseroth, te ñu doxal ci Rathama. Te ñu dem ci Ratama, te ñu doxe ci Rimmon Perez. Te ñu génn ci Rimmon Perez, te ñu topp ci Lebonah. Te ñu génn ci Lebonah, te ñu doxe ci Ressa. Te ñu génn ci Ressa, te ñu doxe ci Makellath. Te ñu génn ci Makhelath, te ñu tëj noppi ci Saphar. Te ñu génn ci Saphar, te ñu dajeele kër ci Charadath. Te ñëw démee ci Charadath, te ñëw noppee ci Makheloth. Te ñëw ci Makeloth, te ñu noppi kër ci Kataat. Te ñëw démm ci Kataat, te ñëw doxe ci Tarat. Te ñu dem ci Tarath, te ñu doxal ci Mathekka. Te ñu dem ci Mathekka, te ñu doxe ci Selmona. Te ñu génn ci Selmona, te ñu doxe ci Masurouth. Te ñëw ci Masurut, te ñu noppi ci Benaya. Te ñu dem ci Benaiah, te ñu tëral ci tundu Gadgad. Te ñu dem ci tundu Gadgad, te ñu doxe ci Etebatha. Te ñu génne ci Etebatha, te ñu takk ci Ebronah. Te ñu génne ci Ebronah, te ñu topp ci Ezion Gaber. Te ñu génn ci Gesion Gaber, te ñu doxe ci désert bi Siina; te ñu génn ci désert bi Siina, te ñu doxe ci désert bi Paran; bii mooy Kadesh. Te ñu dem ci Kadesh, te ñu doxe ci tundu bi Hor bi ci kaw réew Edom. Te Aaroon bi serigne bi yëkkati ndax li Yalla fay, te dee fale ci at bu njëkkaale ñaar fukk bu génne ci génneel yi doom yi Israayil ci réew Esipt, ci weer wi ñeent, ci benn bu weer wi. Te Aaroon am na teemeer ñett ak ñaar-fukk ak

téeméer at, bu mu nee dee ci tundu Hor bi. Te boroom bu Kanaan bi, Arad, dëgg na, te moom dëkk na ci réew Kanaan, ba xale yi Israël di dugg, te ñu génn ci Hor bu tund bi, te ñu doxe ci Selmona. Te ñu dem ci Selmona, te ñu doxe ci Phino. Te ñu dem ci Phino, te ñu tëral ci Oboth. Te ñu dem ci Oboth, te ñu tëral kër ci Gai, ci bëj-gànnaaw ci ay xeet yu Moab. Te ñu dem ci Gai, te ñu tàbb ci Dibon Gad. Te ñu génn ci Dibon Gad, te ñu topp ci Almon Diblathaim. Te ñu dem ci Almon Diblatayim, te ñu doxe ci tuñu Abarim, ci kanam Nebo. Te ñu dem ci tund yi Abarim, te ñu doxal ci sowwu Moab, ci Jourdain bu Jericho. Te ñu doxe ci biir Jordaan ci diggu Aisimoth ba teeñ Belsa bu nekk ci sowwu Moab. Te Yàlla wax ci kaw Musa ci penku Mowaab ci bëj-gànnaaru Jordan ci Jeriko, mu ngi ne, wax ak doom yi Israayil, te nga wax leen, yeen dinaa cëtu Jordan dugg ci réew Kanaan. Te ngeen dina rëy yëpp ñi nekk ci réew bi ci kanam seen kanam, te ngeen dina dóor seen kër yu gàtt yi, te yëpp seen jabar yi ñu tëj yi ngeen dina rëy ñoom, te yëpp seen poto yi ngeen dina dóor. Te dinaa rëy yëpp ñi nëbb ci réew mi, te dinaa nëbb ci mu, ndax dinaa leen jox réew mi ñoom ci ndigël. Te ngeen di rew seen réew ci tirage ci njëkk-mbokk yeen; ñu bari gëna, dineen yokk seen ndigël, te ñu tuuti gëna, dineen wàññi seen ndigël; fi tur yeen di génn, foofu la mu di am; ci njëkk-mbokk baay-yeen, dineen rew. Su ngeen dajjul ñu ñëw ci kanam bi ci kanam ngeen, dinañu nekk ñu ngeen fay ci ñoom, piquets ci bët ngeen, ak flèches ci ndigël ngeen, te dinañu jàpp ngeen jamonoo ci kanam bi, ci kanam boobu ngeen dinaa dekk. Te dina am ni mu ngi xam ne dinaa def lool, dinaa la def.

34

Te Boroom bi wax ak Musa, mu ngi ne, yobbu doom yi Israel, te nga wax ak leen, yeen ngi dugg ci réew Canaan; bii dina am leen ci héritage, réew Canaan ak frontière yam. Te dinaa am leen benn kaw ci penku bëj-saalum, dale ci désert bi tudd Sin ba teg ci Edom, te dinaa am leen yoon yi ci penku bëj-saalum, dale ci benn xayma bu bëre mer bi tudd sël, ci penku-jant. Te frontière yi dinañu leen rëndal ci bëj-saalum, jant ci Akrabbim, te dinañu aag ci Ennak, te bëj-génn bi dinañu nekk ci bëj-saalum Kadesh bu Barnea, te dinañu génn ci kër gu Arad, te dinañu aag ci Asemona. Te dina takkalee yi xeetu yi dale ci Asemona, ndox bu Egipt, te di jamonoy dina nekk géej gi. Te njëg yu géej bi dinañu am leen, géej bu mag bi dinañu tëral njëg, loolu dinañu am leen njëg yu géej bi. Te loolu dina am leen ñi buntu ci bëj-gànnaar: dale ci géej gu mag bi dinañu wut leen yéen yéen ci biir tudd bi tudd bi. Ak ci tund bi, tund bi dina leen topp ko, ci dugg ci Hamath, ak jëfandikoo bi dina doon seen xeetu Zedad. Te génn gi dina génn ci Dephrona, te bëgg-bëgg bi mu am dina nekk Arsenain; lii dina nekk leen génn yi ci bëj-gànnaar. Te njëkk yi dinañu daje ci Sephephamar ba Bela ci penku guddi gi ci biir yu ndaw, te njëkk yi dinañu daje Bela ci ginnaaw géej gu Chinnereth ci penku guddi gi. Te njëkk yi dinañu daje ci Sephamar ba Bela ci penku ba ci pinal yi, te njëkk yi dinañu daje Bela ci biir géej Chenereth ci penku. Te yoon yi dinañu daw ciUrdun, te génne bi dina doon Dex bu Sof bi. Bii dina doon réew mi ngeen am ak yoon yiñu ci biir gépp. Te Musa waxoon xale yi

Israel, ne, bii mooy réew bi ngeen na jël ko ak tirage, ni Yalla waxoon bañ ko ñeent-fukk ak juróom-ñeetti xeet yi ak ñaari yoon xeet bu Manase. Ndax liñu Ruben jëkk, ak liñu Gad ci kër baay-yi ñoom, ak ñaari yoon liñu Manase jëkk ay tiit ñoom. Ñaari liñ ak ñaar-garab liñ jëkk seen tëraliin ci wees Jordan ci Jericho dale ci bëj-saalum ci penku. Te Yàlla wax na ak Musa, ne, yii tur yi nit ñi, ñu ngi war a jël yeen réew bi: Eleyasar serigne samp bi ak Yosuwa bu Nun. Te dinañu jël benn boroom barke ci benn lëndëm ngir ñu yëgle yow réew bi. Te yii tur yi nit ñi: ci mbokk mi Juda, Caleb doomu Jephunneh. Ci liñu Simeon, Shelumiel doomu Zurishaddai. Ci liñu Benjamin, Eldad doomu Chaslon; ci liñu Dan, boroom Bakchir doomu Egli. Ci doom yi Yusuf, liñu yi ci doom yi Manase, boroom la Aniel doom Sufi. Ci liñu doom yi Efrayim, boroom Kamuwel, doomu Sabatan. Ci liñu Zabulon, boroom Elisafan, doomu Parnak. Ci liñu xarit yi ñu doomub Issachar, boroom Paltiel doomub Uzzah. Ci liñu xarit yu Aseer, boroom Akiyoor, doom bu Selemi. Ci liñu Neftali, boroom Fadayel, doomu Amiyud. Yooyu Boroom bi fay naan u dajale doom yi Israël ci réew Canaan.

35

Te Boroom wax ak Musa ci penku Moab ci biir Jourdain ci Jericho, mu ngi wax ne, yabaat doom yi Israël, te ñu di jox Lewit yi ci ay dëkk ci seen ay héritage, dëkk yi ngay dagg; te ay bëtt-garab yi dëkk yi ci seen biir ñu di jox Lewit yi. Te dëkk yi dinañu nekk ci ñoom ngir dëkk, te meññeef yi ci ñoom dinañu nekk ci

ñaw yi ci ñoom, te ci ñépp ñetti-ñaari tànk yi ci ñoom. Ak yeneen dëkk yi, yooyu ngeen di jox Lewit yi, dale ci biir dëkk bi te ginnaaw ñaari téeméer kubit ci biir biir. Te nga toog ci biir dëkk bi géej bi ci penku solow, ñaari téeméer kuddu, ak géej bi ci penku bëj-saalum, ñaari téeméer kuddu, ak géej bi ci penku géej, ñaari téeméer kuddu, ak géej bi ci penku bëj-gannaar, ñaari téeméer kuddu, te dëkk bi dina nekk ci biir lii ngeen, ak ay dëkk yu njëkk. Te ngeen di jox dëkk yi ci Lewit yi, dëkk yu njëkk yi ci saafu yi ngeen di jox boppam bu kileem bi mën a reer fii, te ci yépp yooyu fukk ak ñaar dëkk. Yépp dëkk yi, dinañu joxe Levit yi ñeent-fukk ak juróom-ñett dëkk; yooyu, ak bëñ-dëkk yu ñoom. Ak yi dëkk yi ngeen dinaa jox ci biir mbooleem doom yi Israël, ci yiy am yu bari, joxal yu bari; ak ci yiy am yu ndaw, joxal yu ndaw; ku nekk ci ñoom, ci diggante bim bi ñuy diggante, dinañu jox ci yi dëkk yi ñi Lewit yi. Te Yàlla wax ak Musa, mu ngi ne, wax ak doom yi Israayil, te nga wax ak ñoom, yéena ngi cëbbal Yurdeen bi mu jëm ci réew Kanaan bi. Te ngeen di tabax seen dëkk yi ci seen biir. Dëkk yooyu dinañu nekk bérab ñu daw ci yéen, ngir kiki rey nit mën daw fa. Ku nekk ku rey nit ci xel, bu ko amul ni mu ko bëggul. Te dëkk yi dinañu nekk yow mbooloo yu gàtt ci kilifa bu xeex deret, te kuy reer du dee ba muy takk ci kanam askan bi ngir yoon. Te dëkk yi ngay jox, ñeent-i dëkk yi, dinañu nekk meññ yu gàtt ngir leen. Ñetti dëkk yi dinañu jox ci ngirUrdun, ak ñetti dëkk yi dinañu jox ci réew Kanaan. Bés bu njool dinañu ko jëkk doom yi Israël, ak kilifa, ak kiy dëkk ci biir yéen; dëkk yii dinañuy jëkk bés bu njool, njool fii ñépp ku rew boppam bu góor ci bul xam. Su amul te ci jumtukaay bu fer la ko rew, te mu dee, kiluwaayu la; kiluwaayu bi war na dee ci

lammiñ. Su amul ni ku nekk ak bere bu ci loxo bu ci buntu mu mën dee ci moom, te ko rew, te dee, kilëru la; kilëru bi war na dee ci lammiñ. Su amul ni ku nekk ak jumtukaay bu ñuul ci loxo, bu mu mën dee ak moom, te mu rew ko, te mu dee, kileer la; kileer bi war na dee ak làmmiñ. Kii jëkkëraale deret bi, moom dinañu rey kii ñuy tey; bu mu ko ñëwee moom, dinañu ko rey. Su fekkee ndax booleem tudd ko moom, te dañu doy benn lëkk ci kaw moom ci nëbb, te dee na, walla ndax bàkkanam tudd ko ak loxo, te dee na, tuddkat bi war na dee ak maslaa, kilëram la; war na dee ak maslaa kilëram bi; kilëram-deret bi ñu ko wàññi deret bi dina rey kilëram bi ci topp ko. Bu amul ndax seen-seen, du ci seen-seen bopp la ko tëjjal moom, walla dañu ko dajale ci kanam bëpp tool, du ci seen-seen bopp, walla ci bëpp pérré, ci li mu mën dee ci moom, xamul, te ko dajale ci kanam, te dee, yow te du jàmm moom, wala du seet bàkkaat moom; te boroom-réew di wax ci biir kii ko tëjjal ak ci biir kii di jëfandikatu deret, ci yoon yi. Te askan wi dinaa dal kilkat bi ci loxo-deret bi, te askan wi dinaa dellu ko ci dëkk bu njëkkat bi mu reer fii, fi mu reer, te dinaa dëkk fii ba sarret bu mag bi, bu ñu samp ko ak tuur bu bees bi, dee. Su fekkee te génne génne gi kilifa bi génn ci mbooleem dëkk bi mu reer fii, te jëkkër deret bi gis ko ci bëri mbooleem dëkk réew bi mu reer, te jëkkër deret bi rey kilifa bi, du bëgg-bëgg. Ci dëkk bi ci ngir bu garab, mu nëbb ba sarax boroom-sëriñ bi mag dee; te ci kanam bu boroom-sëriñ bi mag dee, kii kiloom dinañu dellu ci réew bi mu am. Te yii dañuy jàppale leen ci loxo bu judikasyon ci yoon-yoonam yeen ci say kaw yépp. Lépp ku nekk bu daañ bëgg anam, ci biir témoins nga war reykat kilifa bi; te témoin benn

rekk mënul témoigner ci bëgg anam bu war dee. Ak dinañu jël rançon ci bëgg-bëgg bu jëkk anam ci kenn ku fey ku nekk ku am sumb ci dee; ndax dañuy fey ko ak lamu. Dinañu jël sarax ngir rëy ci dëkk yi ñu nobb ci, ngir toog tuuti ci réew mi, ba dee na serigne bu mag bi. Te nañu bañ ñu rew réew bi ngeen dëkk ci; ndax deret bii dafa rew réew bi, te réew bi dinañu ko jamontal ci deret bi nga tàng ci kow bi, waaye ci deret bi ki nga tàng. Te dinañu ñu sax réew bi nga nekk ci, bi man ngi nekk ci yéen; ndax man laa ngi Boroom bi nekk ci biir doomub Israayil.

36

Te jëkkër yi liggéey ci mbooloo doom yi Galaad doom Makir doom Manase ci mbooloo doom yi Yusuf ñëw, te wax ci kanam Musa, te ci kanam Eleyasar jàmbaar bi, te ci kanam jëkkër yi kër yi baay yi doom yi Israyil, te naan, boroom ba ñu Yaw Boroom fay ci boroom ba ñu jox réew bi mbooloo bi ci tëral ci doom yi Israyil; te boroom ba Yaw Boroom fay ci boroom ba jox mbooloo bi Salfaad mag ñu ci jigéen yi am. Te ñu nekk jigéen ci benn ci ay liñu liggéey yu doomub Israayil, te dinañu jël héritaas bi ci bopp ndey ak baay ñu, te dinañu yokk ko ci héritaas bi liñu liggéey bi, ñu ñu nekk jigéen, te dinañu jël ko ci héritaas bi ñu bopp. Su am na jëfandikoo doom yi Israël, te dinañu yokk eréew seen ci eréew liggéey bi, ñu ñu jëkk jigéen, te eréew seen dinañu ko jël ci eréew liggéey bi seen baay. Te Musa yónnee doom yi Israël ci biir leer bu Yàlla, mu ngi ne, noonu liñuy wax ligéey yi doom yi Yusuf. Lii mooy baat bi Boroom bi yaan ci doom-jigéen yi

Salpaad yi, ne: fii muy neex ci kanam ñoom, ñu jàppale jigéen, waaye ci mbokk baay ñoom ñu jàppale jigéen. Te du ñu doon wañi anam héritaas yi ñu jëkk ci liñu ci xeet yi Israël ci mbokk mi gën mbokk wi, ndax ku nekk ci héritaas bi mbokk mi ci waa kër gi sa baay, di ñu doon tëral ñoom xeet yi Israël. Te népp jigéen ju am eréw ci mbooloo xeet yi ci doomub Israayil, dañuy jëkk ak benn ku nekk ci askan bu baay am, ngir doomub Israayil yépp am eréw bu baay. Te xaalis bi dinañu ko dellu ci mbokk mi ci mbokk beneen, waaye ñépp ci seen xaalis, doom yi Israayil dinañu takk. Ni Boroom bi fay wax ci Musa, noonu la ñu def doom-ju-jigéen yi Salpaad. Te Tirsa ak Hogla ak Milka ak Noa ak Maala, doom-ju-jigéen yi Salpaad, dañuy jàpp seen njaboot, ci mbooloo Manaase, doomu Yusuf, jigéen; te seen héritage bi nekk na ci liggéey mbooloo baay-am. Yii ngeen yoon ay sarax yi ak ay leer yi ak ay jugement yi, ñu Boroom bi waxtaan ci loxo Musa ci penku Moab ci Jourdain bi ci Jericho.

Deteronoom

1

Yii ngaay baat yi Musa wax ci Israayil yépp ci ngaane Jordan, ci désert bi, ci sowwu-jant, tëdd ci géej bu xonq bi, ci biir Paran, Tophel, Lobe, Flutes, ak kaay dëkk ci wér. Fukk ak juróom benn fan ci Horeb, yoon ci kawe Seir ba noppi Kadesh Barnea. Te ci at bu njëkk-fukk, ci weer bu njëkk ak benn bu weer bi, Musa wax ak ñépp doom Israayil, ci lu nekk ci lépp li Boroom yónnee ko ci seen, bi ñu ngi daan Sihon buur Amoriit yi nekk ci Heshbon, ak Og buur Bashan yi nekk ci Ashtaroth ak ci Edrei, ci bëj-gëm Jordan ci réew Moab, Musa tàmbalee ci waxal yoon bi, ne: Boroom Yàlla bu ñu wax ak ñu ci Horeb, ne: amul dëkk ci tund bii. Dellu te nga dem, yéen, te duggal ci tundu Amoriteen yi, te ci mbooloo yépp yu Araba, ci tundu ak tànk, te ci bëj-saalum, te ci ndox réew yu Kananeeneen yi, te ci Anti-Liban, ba ñëw dex bu mag bi, dex Eufrat. Gisee, am jox ci biir yéen réew mi. Ginnaaw duggal réew mi, mu ngi laa laykat ci baay-baay yéen ci Abraham, ak Isaac, ak Jacob, joxal leen ak ginaw bënn ñoom ak leen. Te ma ngi ne ci yeen ci jamono boobu, ne: Manuuma dara

doxal yeen rekk. Boroom bi Yalla bi seen ëpp na leen, te gis leen, ngeen ngi leegi mel ni cetu asamaan ci bari. Boroom bi, Yalla bu baay-baay yi yeen, moo ngi yokk ci yeen ni ngeen nekk teemeer-junni, te béneen ngeen ni mu ngi wax ci yeen. Naka dinaa mën rekk sama bopp doxal liggéey bi ngeen am ak jumtukaay bi ngeen am ak jambur yi ngeen am? Joxleen bopp nit ñu góor yu bees te yu xam te yu faham ci mbokk yi ngeen, te dinaa jëfandikoo ci seen bopp, bopp-jëfandikukat yi ngeen. Te nga ma tontu ma wax ne, Baaxi na baat bi nga wax ne nga def. Te jënd nit ñu gëna xam ak ñu gëna am xam-xam ak ñu gëna am xel ci yeen, te ma ko jëfandikoo ñu indi yeen ñu boroom téeméer, ak ñu boroom téeméer, ak ñu boroom juróom-ñeent, ak ñu boroom fukk, ak ñu bind-bind ci seen alkat yi. Te ma wax ci seen alkat yi ci jamono boobu, ne dëggal ci biir seen mag yi, te alkat ci yoon ci biir nit, ak ci biir mag, ak ci biir kilifa bu mu am. Bul nga xam kanam ci jugement, ci ndaw ndaw ak ci mag mag nga jugement, bul nga sonn kanam nit, ndax jugement bi Yalla la, ak baat bi su fekkee tax gëna yomb ci yeen, dinaa jox ko ci man, ak dinaa dégg ko. Ak ma naan leen ci jamono jëkk jëkk ay epp yi yépp yooyu ngeen def. Te nu génn ci Horeb, nu dem ci yoon bu mag bi te bu ragal boobu nga gis, yoon bu xët bu Amoriit yi, ni Boroom bi, Yàlla ñu naan nu, te nu jëkk ba Kadesh Barnea. Te ma ngi wax ci yeen: yeen jóge, ba nañu dem ci tundu Amorite bi, bi Boroom bi, Yàlla bu ñu, dina jox yeen. Gis, Boroom bi Yalla ama joxe na leen ci kaw kanam leen bi réew, tekki ci kanam jël ci benn fañ wëy na Boroom bi Yalla yi baay-garab ama leen, bul agsi, te bul raw. Te ñëw nañu ma ñépp, te wax nañu: Yónni nañu nit ñu njëkk ci suñu kanam, te nañu xool-xool nu suñu ndox mi,

te nañu wax nu suñu jaabale yoon wi ci muy jëkk ci moom, te dëkk yi ci ñuy dugg ci ñoom. Te bëgg na ci sama kanam bi, te jëloon na ñaari fukk ak ñeent nit ci yéen, benn nit ci benn lëndëm. Te ñu dellu ci biir, ñu yàgg ci tund bi, te ñu ñëw ba noppu ngalam bu ñu tëj raisin yi, te ñu xool-xoolal ko. Te ñu jël ci loxo yu ñu jëkk ci réew bi, te ñu indil fa ngir yeen, te ñu ngi ne: Baax na réew bi bi Yàlla Boroom bu ñu di jox ñu. Te amul nga bëgg a jëkk, waaye nga tëral ci baat bi Boroom bi, Yalla bu ñu. Te yeen naan ci seen tent yu, te yeen wax ne, ndax Boroom bi dafa sonn nu, moo leen jëkk ci réew Egipt ngir joxe nu ci loxo yu Amorit yi, ngir rëy nu. Fañu nu dem? Waaye mag-yi seen ñu des-al bët-bi seen, ci nettali: Réew mi mag te bari te gën na ñu gëna ñu, te dëkk-yi yëg te ñu tëj ci ngir ci asamaan; waaye itam ñu gis doom-yi géant-yi fii. Te wax naa ci yeen, bul jàmm, te bul ràññ ci ñoom. Borom bi Yalla bu yeen bu ngi dem ci kanam yeen, moom mooy ñu ngi ñaan xare ak leen ci seen kanam ci lu nekk ci lu mu def ci yeen ci réew Esipt, ak ci désert bii nga gis, yoon bu tundu Amorit; ni mu jëkk la Borom bi Yalla bu yam, ni ku nekk jëkk doom bu moom, ci yoon yépp bu nga dem ba nga jëm ci bër bii. Te ci baat bii yeen du jëkk Yàlla Boroom bu ñu, mu ngi dem ci biir yeen ci yoon bi ngir soo xoole yeen benn bërëb, mu ngi yobbu yeen ci safara bi ci bëccëg guddi, mu ngi wone yeen yoon bi mu war a dem ci kaw, te ci nëlaw ci fan bi. Ak Boroom bi dégg na baat bi ci erayam yéen, ak bu nékk ci metti ñaan la, wax na, su fekkee ku nekk ci nit yi ñi gis réew bu baax bii, bu ma naan ci baay-baay am, waaye Kaleb doomam Yefune, moom naa ko gis, ak moom dinaa jox réew bi ci sa nekk fa, ak doomam, ndax moom dafa tëral ci Boroom. Boroom bi

sedd ma ci sama boppam ci li ñu jëkk, te mu ngi ne: Yow itam, duggul fi. Joshua doom Nun bi nekk ci sa yoon, moom nañu def mu dugg fii. Yëgle ko, ndax moom nañu def mu jël ko ci héritage bi ci Israël. Te népp xale bu ndaw bu xamul tey lu baax walla lu bon, ñoom nañu dugal fale, te dinaa jox leen ko, te ñoom nañu ko reer. Te yeen, bu ngeen dellu, dangeen noppi ci désert bi, ci yoon bi ci géej gu xonq gi. Te ngeen jaabi, te ngeen ne, ñu bàyyi ci kanam Boroom bi Yàlla bu ñu, ñu mungi des ñu naan xare ci lu nekk ci lépp li Boroom bi Yàlla bu ñu fajal ñu ko ñu, te bu ñu jël ñepp ku nekk jumtukaay yu xare yu moom, te bu ñu topp ci benn, ngeen mungi des ci tund bi. Te Boroom bi wax na ci man, ma wax leen, dinañu yàq te dinañu xare, ndax duma ak yeen, te dinañu ñàkk ci kanam seen xaaj yi. Te ma wax ne leen, waaye deedeet nga dégg ma, te nga jël baat bu Yalla, te ci njub nga yëkk ci tund bi. Te Amorit bi mu nëkk ci tund boobu génne ngir reer leen, te noonu la leen ni ñuy def ñemale yu, te ñu jëkk leen dale ci Seir ba teeñ Horma. Te ngeen tudd, ngeen rew ci kanam Boroom bi, Yàlla ñu, te Boroom bi deggul baat leen, te xam-xamul leen. Te dinanu dëkk ci Kadesh fan bësu bu bari, ci fan bës bu ñu nee dëkk.

2

Te nu dellu, nu dem ci désert bi, yoon géej gu xonq, ni Boroom bi wax sama boppam, te nu yëkkat tund bi Seir fan bari bés. Ak Boroom bi wax na ci man, amul na leen ñu doxal tund bii, dellu kenn ci Benn-gànnaar. Ak yóbbu nit yi, ne, yéen daan dox ci biir-

biir yi mag yeen doom yi Esau, ñu nekk ci Seir, ak dañuy ragal leen, ak dañuy setal leen baax. Bul liggéey ak ñoom ci xareb, ndax duma jox leen ci réew ñoom wala tànk tank, ndaxte ci mbir mi ma joxe doom yi Esau tuuti bi Seir. Ci mbotaay, jënd ñam ci seen xaalis te lekk, te ndox ci wuute jël ci seen xaalis te naan. Ndax Boroom bi Yalla sunuy barke la yow ci bëpp liggéey ci loxo yay. Xam nga ni ñu nekk ci mbind mi mag ak mi ragal moom. Gis, fukk at ñeent, Boroom bi Yalla say ak sa, bañ la dara baat. Te nu wécc ci biir sunuy mag, doomub Esau, ñu nekk ci Seir, ci yoon wi Araba, jóge Aijalon ak Ezion Geber, te nu dellu, nu wécc ci yoon bu bëri Moab. Te Boroom bi ne ma: Bul jàmm ak Mowaabkat yi, te bul jàpp àtte ak ñoom, ndax duma la jox ci réew u ñoom ci jamonoy, ndax joxoon naa jëkkër yu Loot Aroeer ngir jàpp ko ci jamonoy. Ñu Ommin yi ñu njëkk nañu jëkk ci kanamu, réew bu mag te bu bari te ñu ngi am doole, ni ñu Anakim yi. Ñu ngi ko jëfandikoo Rephaim ak yépp yi, ni Anakim, te Moabites di ko woo Emim. Te ci Seyir, Orit yi dañu dëkk ci kow bi, te doom yi Esawu reer nañu leen, te dañu far leen ci kanam ñu. Te ñu noppi ci boppam, ni Israël def na réew gi jëfandoo am, bi Yàlla jox na leen. Leegi donc, tàmbalil te ngir, yéene, te tëdd ci biir ndaw Zaret. Ak ay fan yi ñu dajaale dale ci Kadesh Barnea ba noppi ñu dajaale ci biir dëkk bu njool Zered, ñeenti-fukk ak juróom ñett at, ba noppi nekk ni lépp ay mbokk yi nit ñi góor yi jàngalekat yi dee ci kamp bi, ni mu mel Yalla Boroom bi laykat leen. Te loxo bi Yalla dafa nekk ci seen kaw ngir rëy leen bu tànn ci biir kamp bi ba ñu daje. Te mu noppi bi ñépp nit yi ñu ngi xarey ñu dee ci biir askan bi, te Boroom bi wax na ma, ne, yaw dinaa daan tey sañ-sañu Mowaab, Aroeer, te

dinañu jëkk ci kanam doom yi Ammon, bul seen xeex, te bul seen bokk ci xarey, ndax dinaa la jox ci suuf yi doom yi Ammon ci njiit, ndax doom yi Lot laa ko joxe ci njiit. Réew Rephaim, dinañu ko jëfandikoo, ndax ci kanamu nekk, Rephaim dañuy dëkk ci ginaaw, te Ammonites dañuy woo leen Zamzummim. Réew bu mag ak bu bari ak bu gën am doole ci yéen, ni Enakeim yi itam, te Boroom bi fessal leen ci kaw kanam yu ñoom, te ñoom jëfandikoo te ñoom dëkkee ci biir yéen ba ñoom ci bés bii. Ni ko ñu def ci doom yi Esau yi nekk ci Seir, ci lu ñu rëy Xorrit yi ci kanam bi ñu, te ñu jël-jëlante leen, te ñu dagg ci biir ñu ba leegi bii. Te yi Euaioi yi ngay dëkk ci Asedoth ba Gaza, ak yi Cappadocian yi ñëw ci Cappadocia, ñu ko ñaan leen, te ñu dëkk ci seen bopp. Leegi donc, tàmbali te ngir, te soppi ndaw Arnon. Xool-laa, joxe naa ci sa loxo Sihon, buur Heshbon bu Amorite, ak askan am. Tambali jëfandikoo, liggéey ci moom xarey ci bés bii. Tambali di jox sa reer ak sa aay ci kanam ci bépp yi ci ëlëk yi ci suuf ci asamaan, ñu ñuy dégg sa tur ñuy jàkk-jàkk, te ñuy am metit ci kanam sa. Te yónnee naa ay jëfandikukat ci désert bi Kedemoth ngir dem ci Sihon, buur bi Heshbon, ak baat yu jamm, di ne: dinaa agg ci réew ma; ci yoon wi dinaa dem, duma wuutu ci ndeyjoor wala ci caam. Ñam nga jëndal ma ak xaalis, te dinaa lekk; te ndox nga jëndal ma ak xaalis, te dinaa naan; waaye rekk dinaa wécc ak sama tànk; Ni ñu def ma leen doomub Esau yiy dëkk ci Seir, ak Mowaabkat yiy dëkk ci Aroer; ba ma wécc Jordaan ci réew bi, bi Boroom Yàlla bu ñu jox ñu. Te Sihon, buur bi Heshbon, bëggul nu dem ci biir réew am, ndax Yalla Boroom ñu am tëral na sama xel am, te yéegal na sama xol am, ngir mu jox ci loxo sa, ni ci bés bii. Te Boroom bi naan ko ma: Xool,

damay tàmbalee joxe ci kanam biir sa kanam Sihon, buur bu Heshbon bu Amorite, ak réew bi mu am, te tàmbalee ñu am réew bi mu am. Te Sihon, boroom Heshbon, génn ci biir ngir reer ak nun, moom ak ñépp ci mbooloo am, ci Jahaz ngir xaare. Te Boroom bi, Yalla bu ñu, jox na ko ci kaw kanam ñu, te fay na ñu ko ak doom yi am ak nit ñépp yi am. Te nu jàpp lépp dëkk yi am ci waxtu boobu, te nu rëy lépp dëkk bu nekk ci topp, ak jigéen yi ak doom yi, du nu des ku nekk ci weral. Waaye ñaanu jàpp ay ñaw, te jëloon ay mbir yi ci dëkk yi dale Aroer, bu nekk ci baat ndox Arnon, ak dëkk bi nekk ci daw bi, te ba tund Galaad; amul dëkk bu ñu res. Yépp yi lépp, Boroom bi, Yàlla bu ñu, joxe na ko ci loxo yu ñu. Waaye jëkk doom yi Ammon, bañu ñu jëkk lépp yépp yi dañu doon ci biir ndox bi Jabbok, ak dëkk yi yi ci kaaw bi, ndax Boroom bi, Yalla bu ñu, wax nañu ñu ko.

3

Te nu dellu, nu yëkk yoon bi ci Bashan, te Og, buur bi Bashan, génne ngir reer ak nun, yëne ak lépp-lépp nit yi am ci xarit ci Edraim. Te Boroom bi wax nañu ma, bul koy ragal, ndax joxe naa ko ci loxo yi sa, ak ñépp ay nit yi ñu mu am, ak ñépp ci réew mi mu am, te dinga def ko, ni mu ngi def Sihon, buur yi Amorit yi, mu ngi dëkk ci Heshbon. Yàlla, Boroom bi ñu ngi defar, joxe ko ci loxo ñu, ak Og, buur bi ci Bashan, ak lépp-lépp nit yi ci biir am, te ñu ree ko, ba mu neexa benn ci doom-doom am dëkk. Te nu jàpp lépp dëkk yi mu am ci jamono jooju; amul dëkk bu nu jàppul ci yéen; juróom-benn fukk dëkk, lépp dëkk yi ci diiwaan

Argob bu boroom Og ci Bashan; Lépp dëkk yi gëna ngelaw, bunt yu gàtt, bunt ak barab; waaye dëkk yi Perizit yi bari lool. Ñu rëy ko lëkk-lëkk, ni ñu def Sihon buur Heshbon, te ñu rëy lëkk-lëkk bépp dëkk bu ñëw, te jigéen yi, te xale yi, te lépp mala yi; te ganaar yi ci dëkk yi ñu ko jël ngir ñu. Ak nu jënd ci jamono boobu réew bi ci loxo ñaari buur yi Amoriit yi, ñu nekk ci bëj Jordan ci dëkk ci torrent Arnon ba tëdd Hermon; Feniisiyaa yi tudde Hermon ne Sanior, ak Amoriit bi tudde ko ne Sanir; Lépp dëkk yi Mishor, ak lépp Gilead, ak lépp Bashan ba tëdd Elcha ak Edrei, dëkk yi réewu Og ci Bashan; Ndax Og buur Bashan rekk dafa des ci Refayim yi; xool ndigël mu ndigël fer la, xool moom ngi ci citadel bu doom yi Ammon; juróom-ñeent cubit la ginaaw mu, ak ñeent cubit la yaatuwaay mu ci cubit bu góor. Te réew boobu ñu jëkk ci jamono boobu, dale Aroer bu nekk ci bàyyi ndox Arnon, ak benn-ñaari xeet bu Galaad ak dëkk yi, maa ko jox Ruben ak Gad. Ak bu njëkk ci Gilead, ak bépp réewum Bashan bu Og, jox naa ko ci xarale lëkk-lëkk bu Manasseh, ak bépp dëkk bu jëkk ci Argob, bépp Bashan boobu, réew bu Rephaim dinaa jëfandikoo. Te Jair, doom bu Manasseh, jëkk lépp dëkk bi Argob ba nañu gis sànse yi Gargasi ak Machathi, mu tudd ñu tur ci sant am, Bashan Thauoth bu Jaeir, ba léegi. Te ci Machir, jox naa Gilead bi. Ak ci Ruben ak ci Gad, dama jox ci Gilaad ba tëkki ci ndox Arnon, diggu ndox bi mooy xët, ba tëkki ci Jabok; ndox bi mooy xët ci doom yi Ammon. Ak Araba ak Jordaan mooy xët Kinareet, ba tëkki ci géej Araba, géej bu sëll bi ci Asidot-Pisga penku solow. Te ma naan leen ci jamono boobu, ne: Boroom bi, Yàlla boobu, joxoon na leen réew boobu ci jamonoy mbooleem, amul seen kéwél te yóbbul ñi ñu ngi seen

mag, doom yi Israayil, ñépp ñu gën. Waaye jigéen yi yéen ak doom yi yéen ak ñaw yi yéen, xam naa ne bari naa ñaw yéen, ñu nëbb ci dëkk yi yéen, yi ma jox leen, ba Boroom bi Yàlla yéen dimbali mag yi yéen, ni mu ngi yéen itam, te ñu ñëw itam réew bi, bi Boroom bi Yàlla ñu jox ñu ci bëj-gànnaaru Jordaan; te dina leen dellu kenn ku nekk ci héritage am, bi ma jox leen. Te ci Joshua, ma naan ci waktu boobu, ma ne: Bët yeen gëna xool lépp li Yàlla, Boroom ñu, def ci ñaari buur yooyu. Ci ni ñu def, Yàlla, Boroom ñu, dinaa def ci lépp réew yi nga di dem fàtte. Amul nga xamne ñu jafe ci seen, ndax Yalla bu Boroom bi, ñu Yalla, moom kenn mooy ngi war ci seen. Te ma naan Boroom bi ci jamono jëkk, ne, Boroom Yàlla, yaw tambali wone sa jëfandikkat sa doole ak sa kusaan ak sa loxo bu mag ak sa loxo bu gàtt; kan mooy Yàlla ci asamaan walla ci suuf, ku dinaa def ni nga def yaw, ak ni sa doole? Ndax maa soppi, dinaa gis réew bi baax bii bi nekk ci bëtt Jordan bi, tund bii bu baax ak Anti-Liban bi. Te Boroom bi dafa ma jël ci sama boppam ngir yeen, te dëggul ma, te Boroom bi naan ma: Amul solo la, bul yokk ci des wax baat bii. Yàlla ci kow bi bu njëkk bi, te wonewoon ak sa bët yi ci géej, te Bëj-gànnaar, te Bëj-suf, te Penku, te gis ak sa bët yi, ndax du wax ci Yordaan bii. Te yóbbu Yusuwa, te yéesal ko, te yéegal ko, ndax moom dinañu wéccal ci kanam ci mbooloo réew mi, ak moom dinañu jox leen lépp réew bi nga gis. Te nu noppi ci bëccëg bi ci kaw kër Peor.

4

Te léegi, Israayil, deggal ay sarax yi ak ay jugamaan yi ñuy topp ci lu ma jàngal leen tay ngir def, ngir damay dundee, te damay yàqu, te bu duggee damay aar réew bi, bi Boroom bi, Yàlla bu baay-baay yi, damay jox leen. Amul dinaa yokk ci baat bi ma ngi waxtaan leen, te amul dinaa wàcc ci moom, teg sarax yi Yàlla bu ñu Boroom, yëp yi ma ngi waxtaan leen tay. Bët yi ngeen leen gis nañu lépp li Boroom bi, Yàlla bu ñu, def na ci Baal Peor, ndax nit ku nekk ku yàgg ci ginnaaw Baal Peor, Boroom bi, Yàlla bu ngeen, rëy na ko ci ngeen. Yéen te ñu yëngalkat ci Boroom bi Yàlla bi seen, dund ngeen yépp ci leegi. Xoolleen, maa ngi léén leen yéen sareet yi ak ay jugement yi ni Boroom bi fay ma ndigël, ngir def konkon ci réew mi ngeen di dugg foofu ngir jënd ko. Te ngeen nañu gis te ngeen nañu def, ndax bii mooy xam-xam yeen ak tëgg yeen ci kanam yépp yi ñi réew, ñi ñépp ñu muy dégg yépp yi tëraliin yii, te ñu nañu wax: Xool, nit ñi xam-xam ak xam-xam, réew bi mag bii. Ndax lan la réew bu mag, bu am Yalla bu jëkk ci leen ni Boroom, Yalla bu ñu ëpp, ci lépp lu ñu ko woo? Te lan réew bu mag la, bu am ay sareet ak ay jugement yu jub ci lu ñu mel ci yoon yépp bi, bu ma di jox ngeen bés? Xalaat sa bopp, te ngir sa fit bu bari; bul fatte bépp ay wax yi sa bët yi gis, te ñu ñu nañu génn ci sa xol ci lépp ay fan yu sa bakkan; te nga jàng sa doom yi ak sa mag yi, fan wi ngeen takk ci kanam Boroom bi Yàlla bu ñu ci Horeb ci fan bu njëkk bi; bi Boroom bi wax naa ko ma, njëkk naa ma ndab bi, te ñu dégg sama wax yi, ngir ñu jàng ragal ma ci lépp ay fan yi ñu dëkk ci suuf si, te ñu jàng seen doom yi. Te yeen nëw te yeen takk ci biir tund bi, te tund bi dafa doon fey ci safara ba ñëw kow asaman, ngelaw, ngelaw, wuñu. Te Boroom wax na ak yeen ci biir safara

baat, ci nopp baat, yeen dégg na nopp baat yi; te yeen gis waxtu bu mel, waaye nopp baat rekk. Te mu wax na yeen seen ëllug, bu mu yubbeewu yeen def, fukk ak ñaar baat yi, te mu bind leen ci ñaari taal yu genn. Te Boroom bi naan ma ci waxtu boobu, jàngale leen yoon yi ak njub yi, ngir leen defee ñu ci kaw réew mi, muy leen dugg fii ngir jàpp ko. Te ngeen nañu gis baax lool yeen bakkan seen, ndax ngeen gisul benn melokaanu ci bés bi Boroom bi wax ak yeen ci Horeb ci tund bi, ci biir safara bi. Bul defal yoon te defee ngeen ci sa bopp nataal bu sëkk, bépp nataal, nataal bu góor walla bu jigéen, nataal bépp mala yi nekk ci suuf, nataal bépp picc bu am loxo bu daldi ci ginnaaw assamaan, nataal bépp mbosaan bu raxas ci suuf, nataal bépp jën yépp yi nekk ci ndox yi ci ginnaaw suuf. Te bul gis asamaan bi, te gis ñaari-jant bi ak weer bi ak ceetare yi ak lépp-lépp asamaan bi, te yóbbu te njaboot leen, te liguéey leen, yooyu Boroom bi Yalla sama joxe leen lépp-lépp réew yi ci suuf asamaan bi. Waaye yéen, Yàlla jël-leen, te jëkk-leen yéen ci réew Esipt, ci forno bi fer, ci Esipt, ngir nekk ko mbooloo ëmb-anam, ni ci bés bii. Te Boroom bi Yàlla dafa seetaane sama yàkk ci li ngeen wax, te dafa laykat ne duma wàcc Yordaanu bii, te ne duma dugg ci réew bi, bi Boroom bi sa Yàlla di jox la ci ndigël. Man ngi dee ci réew mi, te duma wécc Jordan bii, waaye yéen dañuy wécc, te dañuy yoon réew bu baax bii. Jëfandikoo ci yeen, bul fatte joowu bi Boroom bi Yàlla bu ñu, bu nekk waññi ci yeen, te ñu defe ci sarax, te ñu def ci yeen ci bopp yeen nataal bu sànse ci lépp li Boroom bi Yàlla ba yeen takk ci yeen. Ndax Boroom bi, Yalla sa, safara bu njëkk bi moom na, Yalla bu gëna jàmm. Su fekkee nga am doom yi ak doom yi doom yi yëkkati, nga ci suuf si, te nga

def dëgg-dëgg, te nga def nataal bu sëq, nataal bu nekk ci lëkk-lëkk yëpp, te nga def lu bon ci kanam Boroom bi, Yàlla bu yeen, ngir yàq ko, dinaa leer yeen tey assamaan bi ak suuf si ne dinaa reer ci yoon-yoon ci suuf si mu yeen ngay daan Jordaanu fii ngir ñu jël ko; duñu am bëri fan ci kanamu, waaye dinaa reer ci yoon-yoon bu mag. Te Boroom bi dina leen sànse ci réew yi lépp, te dinañu des tuuti ci limu ci réew yi lépp, ci ñuy Boroom bi di leen indil fii. Te dinañu tolluwaat fi yeneen yàlla, liggéey loxo nit ñi, yoon ak mbër, ñu gis wuul, wala ñu deglu wuul, wala ñu lekk wuul, wala ñu tóor wuul. Te yeen nañu seet fii Boroom bi Yàlla bu yeen, te yeen nañu gis ko su fekkee yeen seet ko ci lépp sa xol, te ci lépp sa fit ci sa naqar. Te yépp yi erey yi ñuy gis la ci bëccëg ay fan, te yeen nañu dellu ci Boroom bi Yàlla bu yeen, te yeen nañu dégg nopp bu mu. Ndax Yàlla bu yeen Boroom bi dafa am mbirum yaram; du nañu bàyyi la, du nañu ñàkk la; du nañu fatte aadaa bu sa baay yi, bu mu naan lool ci ñoom Boroom bi. Waxale ci ayub yi gën a njëkk yi am ci kanam sa, yi am ci kanam sa dale ci bësu bi Yàlla dajale nit ci suuf si, ak dale ci pexe asamaan ba noppal pexe asamaan, ndax xam ndax liggéey bi mag bi am na, ndax xam ndax dëggeewu na ni loolu, ndax xam ndax benn réew dëgg na baat bu Yàlla bu mën a réy wax ci biir safara, ni yow dëgg nga te dundal, ndax xam ndax Yàlla sàcc na dugg jël benn réew ci biir benn réew ci sàcc, ak ci tànneef, ak ci yéenekaay, ak ci xareb, ak ci loxo bu mag, ak ci loxo bu gëna jot, ak ci xelaas yu mag, ni lépp li Boroom bi Yàlla bu ñu def ci Esipt ci kanam sa te nga gis, ngir xam ne Boroom bi Yàlla ba sa mën Yàlla la, te amul beneen bala moom rekk. Ci sama asamaan, baat bi moom bi am njool moo nekk ngir jàng la yow, te ci kaw dëkk

bi, la wone yow safara bi moom bi mag, te baat yi moom, yow dëgg nañu ci biir safara bi. Ndax bëgg na sa mbokk yi, te tànn na njëkk bi ñoom ci biir ñoom yeen, te mooy moom tollu la ak doole bm mag ci Ejipt, ngir rëy yépp ci mbooloo yi mag te gën yépp ci sa kanam, jëkk la ngir dugal la réew mi ñoom, ni am nga ko leegi. Te yaa ngi xam tay, te yaa ngi dellu ci xel bi, ne Boroom bi Yalla sa moom mooy Yalla ci asamaan bi ci kaw ak ci suuf si ci suuf, te amul beneen. Te nañu tëral ay ndigël yi am ak ay sareet yi am, yëpp yi ma ngi lay wax leegi, ngir mu baax ci sa bopp ak ci sa doom yi ci sa kanam, ngir yëpp ñu ndeey ci suuf si, si réew bi Boroom bi, Yàlla sa, di lay jox ci bés bi lépp. Kenn, Musa wërante ñetti dëkk ci ngir Jordan ci penku àdduna, ngir kii rey fas nekk, kii muy rey fas kii jëkk am te xamu woon, te muy kii bul seet mo ci biir démb ak ñetti fan, te dina rey fas ci benn ci dëkk yooyu, te dina dundee: Bezer ci désert ci réew bu bàyyi bu Ruben, ak Ramoth ci Gilead bu Gad, ak Golan ci Bashan bu Manase. Bii mooy sarax bi Musa danee ko ag ci kanam doom yi Israayil. Yéen yii témoignages yi, ak yéen ordonnances yi, ak yéen jugements yi, yépp li Musa wax ci doom yi Israël, bu ñu génnee ci réew Egipt, ci bëj-gànnaar Jordan, ci vallée bi, ci kaw kër Peor, ci réew Sihon buur yi Amorites yi, moo nëkkoon ci Heshbon, kuy Musa daañ, ak doom yi Israël, bu ñu génnee ci réew Egipt. Te ñu tàgg réew am, ak réew Og buur Bashan, ñaari buur yi Amorit yi, ñu nekk ci taatu Urdun ci penku ñu ànd at gi, dale Aroer, mu nekk ci baat ndox bu yàqu Arnon, ak ci tund bu Sihon, mu nekk Hermon, lépp Araba ci taatu Urdun ci penku ñu ànd at gi ci suuf Ashdoth bu ràcc bi.

5

Te Musa woo Israel yépp, te wax nañu ko: Deglu Israel, yoon yi ak njub yi, yooyu maa ngi wax ci nopp seen ci bés bi, te jàng nañu leen, te teg nañu leen ci biir. Boroom bi, Yalla bu ñu, defar ci ñu alluwa ci Horeb. Dëkuwul ak sama baay yi Boroom bi defar àtte bi, waaye ak ñu; ñu ñépp fi dañu ngi dund tey. Kanam ci kanam, Boroom bi wax ak yeen ci tundu bi, ci biir safara bi. Man ak yow, ma ngi toog ci biir Boroom bi ak yeen ci waxtu wooñu, ngir wax leen baat yi Boroom bi, ndax danga leen ragal ci kanam safara bi, te danga leen ñu amul dox ci tund bi, di ne man, Boroom la, Yalla am nga, ki nga genne ci réew Esipt, ci kër jëfandikoo bi. Amul sa yeneen yàlla yi ci kanam sama. Bul nga def sa bopp nataal, wala yenn ci lu ëpp ci lu nekk ci asamaan ci kaw, ak lu nekk ci suuf ci suuf, ak lu nekk ci ndox yi nekk ci suuf suuf. Bul ngi ñaan leen, te bul ngi liggéey leen; ndax man laa ngi Boroom bi, sa Yalla, Yalla bu xarit, di dellu bëgg-bëgg yi baay yi ci doom yi ci ñetteelu génération ak ñenteelu génération ñi ñaan ma, te di def yërëm ci junni ñi bëgg ma, te ñi tëral sama ndigël yi. Bul jël tur bi ci Boroom bi, Yalla sama, ci lu ñu wuul, waaye ndax doo ñu wuul dëkk Boroom bi, Yalla sama, kii mu ngi jël tur bi mu ci lu ñu wuul. Tëral bés bi sabbat ngir yéene ko, ni ëmb bi Boroom bi Yalla am nga ko yónnee la. Juróom-benn fan nga liggéey te nga def yépp sa liggéey, wante fan bu njëkkaale sabbat la ci Boroom sa Yalla, du nga def ci mu dara liggéey yaw ak sa doom-goor ak sa doom-jigéen, sa surga-goor ak sa surga-jigéen, sa nag ak sa mbuutu-liggéey, ak yépp sa rab, ak kenn ku ñów ci

biir sa kër, ndax mu noppi sa surga-goor, ak sa surga-jigéen, ak sa mbuutu-liggéey, ni yaw itam. Nga xam ne nga nekk kër-ga ci réew Egipt, te Boroom bi Yalla am nga gën ci njëkk ci kanamu loxo bu mag ak loxo bu yàgg. Ndax loolu Boroom bi Yalla am nga wajal la ngir nga tëral bés bi sabbat te yéene ko. Yëkk sa baay ak sa yaay, ni Boroom bi Yàlla sa ma ngi ko fay la, ngir mu baax ci sa yaram, te ngir yàgg-yàgg ci suuf ci réew bi Boroom bi Yàlla sa ma ngi jox la. You shall not murder. Bul nga def seen-seen. You shall not steal. Bul nga def témoignage bu gëna-gëna ci sa mbokk. Bul soxla jabar bu jëkk sa mbokk; bul soxla kër gu jëkk sa mbokk, wala caaka am, wala doom am, wala jigéen-jëkk am, wala nag am, wala mbaam am, wala mala bu am lépp, wala lépp lu am sa mbokk ci. Yéen erayam yi Boroom bi wax ci benn mbooloo ngéen népp ci tundu bi, ci biir safara bi, njëkk, njëkk bu mag, mbeelu doole, ak baat bu mag, te amul ci yokk, te bind leen ci ñaari wallu weer, te jox ma leen. Te dëkk na ni bu ngeen déggee baat bi ci biir safara bi, te tund bi dafa naan ci safara, te ngeen ñëw ci man, ñépp ay boroom liñu liggéey ci mbokk yi ngeen, ak kër-gu-mag yi ngeen, te ngeen naan, xool, Boroom Yàlla bu ñu wërsëg na ñu barke am, te baat am dégg nañu ko ci biir safara bi; ci bés bii gis nañu ne Yàlla dinaa wax ak nit, te dinaa dundë. Te léegi, bu ñu dee, ndax safara bu mag bi dinañu ñu topp, su ñu yokk ci dégg baat bi Boroom Yàlla bu ñu ci, te dinañu ñu dee. Kan nga sàrax buy dégg baat Yàlla bu njëkk, buy wax ci biir safara, ni nu, te dina dundee? Jëkk yaw, te dégg lépp li ñuy wax Boroom bi Yalla bu ñu, te yaw wax ci ñu lépp li ñuy wax Boroom bi Yalla bu ñu ci yaw, te ñu nañu dégg, te ñu nañu def. Te Boroom dëgg baat bu wax yi ngeen ngi wax ak man, te

Boroom wax ak man: Dëgguma baat bu wax yi ndaw bii yépp li ñu ngi wax ak yaw, dëgg nañu ci yépp li ñu ngi wax. Kan la dina jox nekk ci noonu xol ñoom ci ñoom, ngir reer ma te ndaw ay ndigël am yépp ay bés, ngir baax u ñoom, te ay doom-gór ñoom ci diir jamano? Démb, waxtoon nañu leen, dellu leen ci sa kër yi; yow boo xam teg fi ak man, te dinaa la wax ay ndigël yi ak ay sarax yi ak ay jugement yi ñu bare nga jàngale leen, te ñu def noonu ci réew bi maa di jox leen ci héritage. Te dinaa leen tëral def ni Boroom bi Yàlla seen Yàlla la ko wax leen; dinaa leen ubbil ci ndeym wala ci caam, ci yoon yépp bi, bi Boroom bi Yàlla seen Yàlla la ko wax leen dem ci moom, ngir mu noppil leen, te baax di leen, te dinaa leen ànd at ci réew bi dinaa leen ñakk.

6

Te yépp yi sàcc yi ak jàppale yi ak wàññi yi ñu commanded, Boroom bi Yàlla bu ñu commanded jàngale ngeen bàyyi ci réew bi, bi ngeen dugg fii ngir amal ko. Ndax nga ragal Boroom bi Yàlla sama, teg ci biir bépp yoon yi ñu ko dëkk, ak ndigël yi ñu ko dëkk, yooyu ma ngi lay ndigël tey, yow ak doom yi nga am, ak doom yi doom yi nga am, ci bépp fan ci nguir gi nga am, ndax nga nob ci àdduna bi. Te dégg Israayil, te tëral def, ngir neex nga, te ngir yéene leen lu bari, ni ko Boroom bi Yàlla yu baay yi wax ne dina la jox réew bu ngelaw meew ak turam; te yii ay sarax yi ak ay jugamaan yi, ñu ñuy Boroom naan doom yi Israayil ci désert bi, bu ñu génnee ci réew Ejipt. Dégg Israël, Boroom bi Yàlla bu ñu, Boroom bi benn la. Te nga bëgg Boroom bi Yalla sa

ci lépp sa xel, te ci lépp sa bakkan, te ci lépp sa doole. Te dëkk na baat yi, yépp yi ma ngi lay yëgle tey, ci bët-bi sa xol ak ci sa bakkan. Te nga def seen doom yi jàng-jàngale yépp, te nga wax ci yépp bu nga tooy ci kër, te bu nga dem ci yoon, te bu nga lal, te bu nga tàkk. Te nga def tëral yépp ci tànneef ci loxo sa loxo, te dina nekk bu ñu mën gis ci kanam sa bët. Te dinaa bind leen ñu ci bunt-bi yu biir ndakaaru yeen, ak ci bunt-bi yu biir pexe yeen. Te dinaa am ni su Yàlla sa Boroom dugal la ci réew bi mu naqar sa papaa yi, Ibraahiima, ak Ishaaq, ak Yaaquub, bañ la dëkk yu mag yu rafet yi yaw du ñu jëf, kër yi fees ci lu bees lëpp-lëpp yi yaw du ñu fees, puits yi ñu topp yi yaw du ñu topp, gerte raisin yi ak gerte olif yi yaw du ñu samp, te lekk nga te teg nga, bàyyi sa bopp bul fatte Yàlla sa Boroom bi gën la ci réew Esipt, ci kër jëfandikoo bi. Boroom bi Yalla bi sa nga naan, ak moom rekk nga worship, ak ci moom nga tàgg, ak ci tur bi am moom nga leer. Bul demal yéen yeneen yalla yi ci yalla yi limu yi yéen ci biir yéen, ndax Yalla moom ngi jaloux, Boroom Yalla sa ci sa biir; bu Boroom Yalla sa fexe ci mérr ci sa bés, dinaa la far ci kanam biir suuf bi. Bul seet Boroom Yalla sa, ni ngeen ko seetee ci epreuve bi. Guarding nga def, nga def nañu yépp yoon yi ci Boroom bi, ci Yalla bi sa, yoon yi, ak yoon yi ci leer, yépp li mu ngi yoon ci sa. Te nga def li neex ak li baax ci kanam Boroom bi, Yalla sa, ngir yàlla am njariñ, te dugg te nga jël réew bi baax bi, bi Boroom bi laykat nañu baay yéen, raxas yépp sa jàmm yi ci kanam sa, ni ko Boroom bi wax. Te dina am su doom bi laaj la ñu bëgg, mu ngi ne: Lan mooy témoignages yi, ak ordonnances yi ak jugements yi, yooyu Boroom bi, Yalla bu ñu, joxe ñu? Te nga wax ci doom sa, sunuy jëkkër yu Farawoon ci réew Egipt, te

Boroom bi jëkkërël nu ci fii ci loxo bu mag, te ci loxo bu yëkk. Te Boroom bi dafa jox ay siñ ak ay reer yu mag ak yu bon ci Esipt ci Farawun ak ci kër gm ci kanam nu, te nun dafa gën ci fii ngir joxe nu réew bii, bi mu naqar joxe ay baay-baay ñu. Te Boroom bi naan nu ñu def yëpp ay sarax yii, ñu ragal Boroom bi Yàlla bu ñu, ngir baax bu ñu yëpp ay fan yi, ngir ñu dundee ni te leegi. Yoon-yoon bi dina am nu, su fekkee jëfandikoo def bëpp yoonu sarax yii ëllëg Boroom bi Yàlla bu ñu, ni mu naan nu.

7

Bu Yàlla sa Boroom dugal la ci réew bi, bi nga dugg fale jot ko, te yóbbu dëkk yu mag ci sa kanam, Xetaay ak Gergesaay ak Amoraay ak Kanaanaay ak Perisaay ak Xiwaay ak Jebusaay, juróom ñeent dëkk yu bari te gën nga yàqu, te Yàlla sa Boroom joxe leen ci sa loxo, te nga leen dawal, dafa war nga leen rëy lool, bul def alluwaay ak leen, bul leen woon yërëm, bul ñu jëkk ak leen, sa doom ju jigéen du la jox doom bu góor mu, te doom bu jigéen mu du la jot sa doom bu góor. Dina wut sa doom ci man, te mu ngi tollu yeneen yàlla yu, te Boroom bi dina am bëgg-bëgg ci yeen, te dina fa leen gis-gis bu gaaw. Waaye kononte dangaa def leen, altels yi yépp dangaa ñaaw, ak piliers yi yépp dangaa fessal, ak groves yi yépp dangaa rëy, ak nataal yi yépp ñu sëkk ci yow dieux yi yépp dangaa toxx ak safara. Ndax mbooloo bu bees la ngir Boroom bi Yalla sama, te yow la tànnal Boroom bi Yalla sama ngir nekk ko mbooloo bu njëkk ci biir mbooloo yépp yi ñuy ci kanam bu àdduna bi. Dëkk Boroom bi

tànnul yeen ndax yeen bari ci biir lépp-lépp yi xeet, waaye yeen mooy tuuti ci biir lépp-lépp yi xeet. Waaye ndax Boroom bëgg na leen, ak ndax mu tëral lëkkalaan bi mu naan ay baay-baay yeen, Boroom dajale na leen ci loxo bu mag, te Boroom wërëlu la ci kër jëfandikoo, ci loxo Farawoon, buur Esipt. Te nga xam ne, Yàlla sa Boroom, moom mooy Yàlla; Yàlla bu gëm, ku ngi tëral alluwa ak yërmande ci ñu bëgg ko ak ñu ngi tëral ay ndigël yu mooy ba fukk at génération, ak ku ngi joxal ñu bëgg ñaaw ci kanam ngir rëy leen bu mat; te du tëral ci ñu bëgg ñaaw; ci kanam dina joxal leen. Te nga def sarax yoon yi ak sarax yi te sarax yi yépp yi man ma ngi yëgle la tey def. Te dinaa am, su yéeneen déggal yoon sarax yooyu, te ngir leen ak defal leen, Yalla sa Boroom dinaa jagleel ci yow jamonoy bi ak yërëm bi, bu mu laykat ci sa papaa yi. Te dina la bëgg, te dina la barkeel, te dina la yàgg, te dina barkeel doom yi ci biir sa bët, ak réew yi ci sa suuf, sa mburu, ak sa mérém, ak sa nëbbëtu, sa nag yi ñi nag, ak sa xar yi ñi xar, ci suuf bi Boroom bi laykat ci sa baay-baay ni dina la jox. Barkeel nga di am ci biir lépp yi réew yi, bul am ci yeen ku njool, wala ku njool, ak ci yépp yi xaj yi sa. Te Yàlla sa Boroom dinañu dëkk ci sa yaram yëpp feebar, te yëpp feebar Esipt yi ñuy bon, yi nga gis, te yëpp yi nga xam, du ko doon dëkk ci sa yaram, te dinañu dëkk ko ci yaram yëpp ñi di sa ñaan. Te nga lekk lépp ay ganaar yi ci mbooloo yi, yi Boroom bi Yalla am nga di jox la, bët ba nga du ñaan ci ñoom, te du ñu ngi njaboot yéen yalla yi, ndax loolu mooy rew ci sa yoon. Su fekkee nga wax ci biir xel bi sa ëllëg ne bari bëri ci mbooloo bii ëllëg man, nan lañu ma mën a yokk leen? Bul ragal ñoom; ndaw ndaw dinga fàtte, li Yàlla sa Boroom defoon Firawn ak Ejiptiyaan yépp:

Ay epreev yu mag, yi sa bët gisoon, ay tànneef ak ay reer yu mag yooyu, loxo bu mag, ak njaboot bu gàtt; ni Yàlla sa Boroom génne la, konteen Yàlla seen Boroom dinañu def ñépp ñi nataal yooyu, yi yàgg ci kanam ñoom. Te Boroom bi Yalla sama dinañu yónnee ay ñeneen ci ñoom, ba nañu ñu ñëw ñi des ak ñi nëbb ci sa kanam; Du nga doy ci kanam ñoom, ndax Boroom bi Yalla sama nekk ci yaw, Yalla bu mag te bu baax. Te Boroom bi, Yalla sa, dina lekk réew yépp yi ci sa kanam ndax ndax, du jàpp ko dugal leen gaaw gaaw, ngir réew bi bañ tuuti, te ñaaw yu njool yi bari ci sa kanam. Ak Yàlla sa Boroom dinañu ko joxe leen ci loxo-yi sa, ak dinañu ko rëy leen ci rëy bu mag, ba ngeen rëy leen ñépp; Ak dinañu ko joxe boroom-yi ñu ci loxo-yi ñu, ak dinañu ko rëy tur-yi ñu ci bët bi mu ngi, ku ñu amul dinañu ko takk ci kanam sa, ba ngeen rëy leen ñépp. Nataal yi ñu togg ci yéen yi ñoom, dinañu koo toxx ci safara; bul bëgg wërëngëër, ak woor itam, du koo jël ci yéen ngir sa bopp, ndax bul dajjël ci moom, ndax dafa dayo Boroom bi, sa Yàlla. Te du jënd ay dëgg-dëgg ci kër ga, te du nekk ay dëgg-dëgg ni loolu. Dinga bañ ko lool, te dinga bañ ko lool, ndax dëgg-dëgg la.

8

Lépp yimb yi yépp ñu ngi ma indil leen tey, dinañu leen jagleel ngir leen def, ngir damañu dundee te yéeneen, te duggañu te ñu jariñ réew mi, mu ngi Yalla Boroom sama ndigël jàppale sama baay yi. Te yow def xam-xam bépp yoon bi, bi Boroom bi, Yàlla sa, yobbu la ci désert bi, ngir mu mën la rëndël te seet la, te ngir

xam-xam li nekk ci sa xol, ndax ñu gis ndax danga wara tëral sa ndigël yi, walla déedéet. Te o tëral la yow, te o naane la yow, te o lekk la yow bi manna bi, bi baay yi am ñu xamuñu, ngir mu wax la ne, ndax dëkk ñu nit ci mburu rekk, waaye ci bëpp baat bi génn ci gemmiñ Yàlla dëkk na nit. Yëf yi sa ñu bañ tuuti ci sa, naat yi sa ñu bañ tuuti ci sa, tànk yi sa ñu bañ am kóor, xool fukk at ñeent. Te nga xam ci bët bi sa xol, ndax ni ku nekk nit dafa wara yar doom bi am, kon Yalla bi Boroom bi sa Yalla dafa wara yar la. Te nga def sa bopp ci yoon yi Boroom bi, Yàlla sa, te nga topp ci yoon yi, te nga ragal ko. Ndax Boroom bi Yalla sama dinaa indil la ci réew bu baax te bu bari, fi ndox yi ñu bare ci ndox, te pinal yi ci lalaa yi ñu génn ci biir plaan yi ak ci biir tundu yi; Réew bu am gerte te orge, ñaay yi, fig yi, grenad yi; réew bu am olif te tuuti olif ak miel; réew bi ci yow lekk nga sa mburu ak dara, te du nga am lu ñu yaatu ci kanamu; réew bi mbere yi nañu ko fer, te ci tundu yi am ci kanamu dinaa saf bronze. Te nga lekk te nga yàqu, te nga barkeel Boroom bi Yàlla am te ci suuf bu baax bi mu jox la. Jàppale sa bopp bul fatte Boroom bi Yàlla sa, bul fatte tëral seen yoonu teg, ak seen yoonu wàcc ak seen yoonu sarax, ñuy yépp mana wax la leegi; Bu lekk nga te feex, te ndaje kër yu rafet te dugg ci ñoom, te sa nag ak sa xar bari, te sa wer ak sa xar bari la, te lépp lu la am bari la, bul wóor ci sa xol, te fatte Boroom bi Yàlla sa, mu génne la ci réew Egipt, ci kër jëfandikoo bi; mu yóbbu la ci désert bu mag te bu raw boobu, fi genn bu feex, te njàmbar, te meññ, fi ndox amul; mu génne la ndox ci mbàmb bu sew; mu lekkaloo la manna ci désert bi nga xamul yaw, te sa baay yi xamuñu, ngir mu ñaan la, te seet la, te yàq la ci fan ci bësu ay fan sa. Bul wax ci sa biir,

doole am, ak nguuru sa loxo defal ma doole bu mag boobu. Te nga def xam-xam Boroom bi Yalla am nga, ndax moom la jox doole bu ñu def nguuru, te ndax mu tëral joowu am mu naan Boroom bi ay baay-baay am nga, ni tey. Te dinaa am su fekkee fekkee Yalla bu Boroom bi sa, te demee leeral yeneen yàlla yi, te njoote leen, te dalal leen, man ngi lenn gëm tey bi sama ak suuf bi, ndax rëy la ngi dinaa rëy. Ni ak ci mbooloo yi ñu des ci yépp Boroom bi Yalla bi dafa yor ci kanam yéen, noonu la ñu ngi yor, ndax dinañu ko dégg baat bu Boroom bi Yalla bi yéen.

9

Dégg Israël, yaw ngay daan tey Jordan bi ngir dugg ak moroom réewmi yu mag yi te gën yépp ci yaw, dëkk yu mag yi te tëj ci askan bi ci kaw asamaan, nit ñu mag te ñu bari te ñu gaw, doom yi Anak, ñu nga xam, te yaw dégg nga, kan la dóor ci kanam doom yi Anak? Yaa ngi xam tey, ndax Yàlla bi Yàlla sa bii moo ngi dem ngir kanam sa kanam, safara bi dàgg na. Bii moo ngi rëy leen, ak bii moo ngi dellu leen ci sa kanam, ak moo ngi rëy leen ci gaaw, ni ko Yàlla wax nga. Bul wax ci biir sa xol ci ngir Boroom bi Yalla sa yoxos yi réew yi ci kanam sa, ne wax, ndax sama yàgg la Boroom bi indil ma ngir dund suuf si baax si. Dëkuwul ndax sa yoon, wala ndax sa topp bu bëri xol am, yaw dugg duggal doom réew yi. Waaye ndax njub yi ci biir yi, Boroom bi dinañu rëy ñoom ci kanam sa, te ngir dimbali jamonoy bi bu Boroom bi naan ci say njaboot: ci Abraham, te ci Isaac, te ci Yaakub. Te nga xam tay bés, ne dëkuwul sa yoonu

yàq yi Yàlla sama Boroom di jox la réew bu baax bii ngir jàpp koom, ndax mbokk bu tàng bàkkan nga. Fattaliku, bul fatte li ñu ñëw nga yërmandee Boroom bi, Yalla am, ci désert bi, dale ci bés bi ngeen génn ci Egipt, ba ngeen njiitu ci bés bii, ngeen ngi ci yoon-yoon bul défaral li Boroom bi laaj. Te ci Horeb ngeen yor Boroom bi, te Boroom bi neexa ci ngeen ngir rëy ngeen, bi maa ngi yëg ci tund bi jël ay taabal yi ñu def ci pereer, taabal yi ci aaduna yi Boroom bi defal ak ngeen, te dëkk naa ci tund bi nawet fukk ak fan ak nawet fukk ak guddi, mburu lekkauma te ndox naanuma. Te Boroom bi joxe ma ñaari taabal yi ñu des ci mbind, yu bind ci baaraam Yalla, te ci ñoom yépp bind nañu léeb yi Boroom bi wax ci yéen ci tundu bi ci bés bu njëkk bi. Te mu am ci fukki fan ak fukki guddi, Boroom bi joxe ma ñaari taabal yi ñu des ci mbind, taabal yu testament bi. Te Boroom bi ne ma: Tàmbali, dem ci suuf bu gaaw fi, ndax sa mbokk mi nga topp ci réew Egipt bi dafa jëkk sarax. Ñu gën gaaw jëkkaloon ci yoon wi ma naan ñu, te ñu defee ñu benn nataal bu tollu. Te Boroom bi wax nañu ma, ne, laa ngi wax ak yaw benn yoon ak ñaar yoon, ne, gisoon naa mbooloo mi, te gis, mbooloo bu tëgg bët la. Te leegi balal ma yóbbu leen, te dinaa resa tur ñu ci suuf asamaan bi, te dinaa la def ci mbooloo bu mag, te bu sew, te bu bari lu ëpp ci loolu. Te ci dellu ci biir, ma jëkk ci tundu bi, te tundu bi dafa tàng ci safara ba ñëw ci asamaan, te ñaari wàll yi ci témoignages yi nekk ci ñaari loxo yam. Ak gis ne ngeen bëgg-oon ci kanam Boroom bi Yalla yeen, ak ngeen def-oon yeen boppam nataal bu tollu, ak ngeen jëkk-oon ci yoon bi, mu ngi Boroom wax yeen def; ak jël ñaari taabal yi, dama dajale leen ci ñaari loxo yam, ak dama peccale leen ci kanam yeen. Dëgg-

dëggoon naa ci kanam Boroom bi ñaareelu yoon, ni te ci njëkk bi ci koy dëkk, fukk ak ñeent fan ak fukk ak ñeent guddi, mburu duma lekk te ndox duma naan, ci benn-benn yéen yéen i ngeen bàyyi def li bon ci kanam Boroom bi Yàlla ngir yàq ko. Te man ngi ñàkk ci biir njariñ ak yàgg, ndax Boroom bi nekk na soppi ci seen xol ngir rëy leen, waaye Boroom bi dëgg na ma te ci jamono jii. Te ci Aaron sonn na ñu leen ngir rëy ko, te dama naan te ci Aaron ci jamono boobu. Te bàkkaar bi ngeen def, ngir bi, jëloon naa ko, te tëj naa ko ci safara, te dëkk naa ko, daldi naa ko leer ba mu nekk ndaw, te mu nekk ni vu, te daan naa vu bi ci ndox bi mu daldi ci tund bi. Ak ci taw bi, ak ci sañse bi, ak ci xalaat yi ñu bëgg, yéen ngi yëg Boroom bi. Te bu Boroom yëkkati leen ci Kadesh Barnea, ne, yéegeleen te jël ndox bi mu di may leen, dëggul leen baat bi Boroom Yàlla boobu, te dëggul leen ko, te déggul leen baat ba. Dangay jëf ci lu ñu wax Boroom bi, dale ci bés bi ñu xamante ko. Te dama naan ci kanam Boroom bi, fukk ak ñeent fan ak fukk ak ñeent guddi, yépp yi dama naan, ndax Boroom bi wax na ni dina leen rëy. Dama naan ci Yàlla te wax: Boroom, buur yi Yàlla yi, bul rëy sa mbooloo ak sa xaalis bi nga jaariñ, ñu nga génn ci réew Egipt ci sa doole bu mag, ci sa loxo bu sedd, te ci sa loxo bu yéex. Fattaliku Abraham ak Isaac ak Jacob, yoon sa yërmandékaay yi, ñu nga wax ay sarax ci sa bopp. Bul xool ci tëgg-tëgg bi ci réew bii, ak yoon jëf yu bon yi, ak yoon bakkaar yi ñoom. Bul ñu wax ñu ñëw ci réew bi nga jëlante nu ci ñu ci, ñu ngi wax, ci li Boroom bi amul doxalin jëlante leen ci réew bi mu wax leen, ak ci li mu ñaan leen, jëlante na leen ci désert bi ngir rey leen. Te yooyu nit ya sa ngir ak xaalis sa, yooyu nga génne ci réew Esipt ci doole sa bu mag,

ak ci loxo sa bu sew, ak ci loxo sa bu yéex.

10

Ci waxtu boobu, Boroom bi naan na ci man: Sëkk sa bopp ñaari taal bunt ci ni ñu ëpp yi njëkk, te yëkk ci man ci tundu bi, te def sa bopp benn sàndug bu garab. Te nga bind ci seen taalif yi baat yi, bu nekk ci seen taalif yi njëkk yi nga fessal, te nga dugal leen ci bopp bi. Ak ma ngi def coffre bi ci garab gu bees bees, ma ngi tëj ay taabal yu gàncax ni ñu ñëw yi, ma ngi yëkk ci tundu bi, te ñaari taabal yi nekk ci loxo yam. Te mu bind ci ay taabal ngir jëfandikoo bind bu njëkk bi, fukk ay ereb yi Boroom wax ci yeen ci tundu bi ci biir safara bi, te Boroom jox leen ma. Ak ci dellu ci suuf bi, ma jëkk ak ci suuf bi, te ma tëj ay taabal yi ci biir kees bi bu ma defee, te ñu ngi fii, ni Boroom bi ma yëgle. Te doom bi Israël yi démoon ci Beeroth bu doom yi Jakan Moserah, foofu Aaroon dee, te mu nëbbu foofu, te Eleazar doom am sereer sarax am. Ci kanaam, ñu dem ci Gadgad, te ci Gadgad ñu dem ci Etebatha, réew bu am ndox yu yàq-yàq. Ci jamono jii, Boroom bi daan liñu Lewi ngir tëral arche bi ci allianceu Boroom bi, teg ci kanam Boroom bi, liggéey ak ndaw ci tur bi mu ngi ba ci bés bii. Ndax loolu la, Lewit yi amul benn xëy ak benn xaalis ci biir mag yi ñu bokk, Yàlla kenn mooy xaalis bi, ni mu ngi ko wax. Te man nékk ci tundu bi fukk ak ñeent fan ak fukk ak ñeent guddi. Te Yàlla dégg naa ma te ci jamono jii itam, te Yàlla bëggul rëy yéen lépp. Te Yàlla wax nañu ma ne, Dem, tukki ci kanam ngir ay mbokk mi, te ñu dugg te ñu am réew bi, bi ma naan ay baay-

baay ñu ne dinaa jox leen. Te leegi, Israayil, lan la Boroom bi Yàlla am sa wóor dàkk ci sa, waaye ragal Boroom bi Yàlla am sa, te dem ci yoon yi nekk yëpp yi am moroom, te bëgg ko, te liggéey Boroom bi Yàlla am sa ak bépp sa xol, ak bépp sa fit, tëral ay ndigël yi Boroom bi Yàlla am sa yi, ak ay joowale yi am moroom, yooyu yëpp ma ngi lay wax leegi, ngir baax na ci sa. Xool, Boroom Yalla bi am asaman ak asaman bi asaman bi, suuf bi ak lépp li nekk ci moom. Waaye sama baay yi, Yalla tànn nañu bëgg leen, te tànn na seen doom yi ak leen, yeen, ci biir àdduna yi yépp, ci bés bii. Te dangay périncision dureté bu xol bi sama, te baat bi sama dufay durcir. Ndax Boroom bi Yalla bi yéen, moom mooy Yalla yi yépp ñu ngi Yalla, ak boroom yi yépp ñu ngi boroom, Yalla bi mag na, ak gëna, ak ragal na, kuy du wut kanam, waaye du jël kaddo; moo ngi def justice ci kuy jëm, ak doom bu amul mbokk, ak jëkkër, te bëgg na kuy jëm jox ko mburu ak ndiket. Te ngeen bëgg ci mbooloo, ndax ngeen nekk ci mbooloo ci réew Egipt. Boroom bi Yalla sa dinaa ko ragal, te moom dinaa ko liggéey, te ca moom dinaa ko tëgg, te ci tur wi sa dinaa lëkk. Kii mooy sa waxin, te kii mooy Yalla sa, kiy def ci yow yéene yi ñu gën te yi ñu gëna wóor yii, yiy sa bët yi gis. Ci ñeent-fukk ak juróom ñi, bakkan jëkkër ci Ejipt yaa baay yi, waaye leegi Yàlla sa Boroom dafa la def ni cëru asamaan ci limu.

11

Te nga bëgg Boroom bi Yalla sa, te nga teg ci biir yoon bi ay jëfandikoo am, te ay sareet am, te ay ndigël am yi, te ay

jugement am yi yëpp ci ay bés yi. Te ngeen xam tey, ndaxte doo ñoom doomam yeen, ñoom ñu xamul te ñu gisul jàngale Boroom Yàlla sa, ak yéen yu mag yu am, ak loxo bu sedd, ak cànqe bu gàtt, ak simbol yu am, ak reer yu am, ñoom ñu def ci biir Esipt Farawóon buur Esipt, ak réew am bi lépp, ak ñoom ñu def doole Esiptiyaan yi, ak sàr yu ñu, ak fas yu ñu, ak doole yu ñu, ni ndox géej gu xonq gi daldi kanam yu ñu ngi leen topp ci ginnaaw yeen, te Boroom rëy leen ba tey bi, ak ñoom ñu def ñu ci désert bi ba ngeen ñëw ci bere bii, ak ñoom ñu def Datan ak Abiram doomam Eliyab doomu Ruben, ñoom ñu suuf bi ubbi gemmiñ am te lekk leen, ak kër yu ñu, ak tent yu ñu, ak lépp lu ñu am lu am ak leen ci biir Israayil lépp; Ndaxte bët yeen gis lépp liggéey Boroom yi ñu gën mag, ñoom ñu def ci yeen tey. Te ngeen nañu tëral lépp ay sarax yi mu am yépp yooyu ma ngi lay sarax tey, ngir ngeen mën a dundë, te ngeen bari, te ngeen dugg te ngeen rew réew mi, ci beneen bi ngeen ngi weccee Jordaan fii ngir rew lëkk bi; Ngir ngeen mën a dundë at yu bari ci réew mi, bi Boroom bi laykat ay baay-garab yi ngeen ngir jox leen ak ay mbokk yi ñoom ak leen, réew bi meññ meew ak ñam. Ndax réew bi nga dugg fi ngir ñu jël ko mooy dëkk bi, doo mel ni réew bu Esipt, fi ngeen génn ci, bi ñu tollu mburu bi, te ñu nob ko ak tànk yu ñu, ni jàrdin bu weññu; Waaye réew bi nga dugg fi ngir ñu jël ko mooy réew bu tundu ak bu bàyyi; ndox bi génn ci kaw bi sama Boroom naan ko. Ndox bi, Boroom bi Yalla sama tegal ko, mu ngi xool ko ci bëpp jëkk, bët yi Boroom bi Yalla sama nañu ci kanam, ci njëkk ci at bi ba tëj ci at bi. Su fekkee nga dégg ci dégg lépp ay ndigël yi, yooyu maa ngi lay ndigël tey, bëgg Boroom bi Yàlla sa, te liggéey ko ci lépp sa xol, te ci lépp sa ruu,

te dina jox taw ci sa réew ci jamono gu njëkk ak jamono gu ginnaaw, te dinga duggal sa mburu, ak sa bëre, ak sa tuur, te dina jox ñam ci sa gox ci sa ñaw, te bu nga lekk, te bu nga sopp, teg sa bopp bul gën sa xol, te nga jaaxale, te nga liggéey yeneen yàlla, te nga naan leen, te Boroom bi ngi ñaw ci ñaari yoon, te dina tëj asamaan bi, te taw du ñëw, te réew bi du ñëw jox sa rëndoo, te dinga reer ci gaaw ci réew bu baax bi, boobu Boroom bi joxoon la leen. Te dinaa dugal erayam yii ci biir gàlante yeen ak ci biir rux yeen, te dinaa tëj leen ci tànneef ci loxo yeen, te dinaa nekk bu ñu xamul bët ci kanam yeen; Te dinaa jàng doom yeen wax ci leen bu ngaa tooy ci kër, te bu ngaa dem ci yoon, te bu ngaa lal, te bu ngaa tali. Te bind ñu ko ci bunt-bi yu kër yi ngeen ak bunt-bi yu portaal yi ngeen, ngir ngeen ñëw ci seen bëccëg ak ay bëccëg yi doom yi ngeen ci réew bi, bi Boroom bi naan seen baay yi jox leen ko, ni ay bëccëg yu asamaan ci réew bi. Ak dinaa am su fekkee dégg bi dégg ngeen yépp ay ndigël yépp yi man ndigël la ngeen tey def, bëgg Boroom bi Yàlla bu ñu, ak dem ci yépp ay yoon yu moom, ak tëj ko, ak Boroom bi dinaa wuute yépp ay mbokk yi ci kanam ngeen, ak dinaa aar ngeen mbokk yi mag yi ak gëna yu mag mooy ngeen. Lépp bëpp bees ci ngay jàpp ci tànk bu tanku yéen, dinañu la am, dale ci njàkk-u-ndox ak Antilibaanus, ak dale ci ndox bu melas, ndox bu Euphrates, ak ba tëdd ci géej gu nekk ci sowwu-jant, dinañu la am ay xët-xët yéen. Amul ku dëkk ci kanam seen kanam, te seen metit ak seen rëw, Yalla, Boroom bi seen Boroom, dina ko dox ci kanam ci mbëkëte suuf si, ci kanam si ngeen jëm ci kaw, ni mu ngi wax ci yeen. Xool, man dama jox ci kanam leen tey barkéel bi ak mallaan bi; Barkéel bi, su fekkee dégg nañu yooyu Boroom

bi Yàlla yéen, yépp yiy ma naan leen tey; ak mallaan bi, su fekkee déggul nañu yooyu Boroom bi Yàlla yéen, yépp yiy ma naan leen tey, te reer nañu ci yoon wi ma naan leen, te démee ñu jëfandikoo yéen yeneen, yiy leen xamul. Te dinaa am bi Boroom bi, Yalla ba sa, dugal nañu la ci réew bi nga ngi jàpp fi ngir yàgg ko, te dinaa jox barkéel ci tundu Garizim, te dinaa jox mallaan ci tundu Ebal. Dëkk-u behold yépp yi ci biir Yordaan, ci ginnaaw yoon bu njool ñu ci réew Canaan, mu nekk ci njool, mu topp Golgol, ci kaw bu bëri bu mag? Yéen ndax ngay daañ Jourdain bi, duggal ngir ñu jël réew bi, bi Boroom bi Yàlla bu ñu jox la ci héritage ci bépp fan, te dinañu dëkk ci moom. Te yéen nañu gis ni ngeen def yëpp ay sarax yi ñu ngi jox, ak ay yoon yépp yi, yépp yi ma ngi jox ci kanam ngeen leegi.

12

Te yii ñu ak yéen yii leer yii ak yii xam yii, ñuy tëral ngir ñu def ci réew bii, bu Boroom bi Yàlla bu baay yii jox leen ci héritage bi, lépp fani ñuy dundee ci réew bi. Ak rëy-rëy dinañu rëy lépp ay bëj ci yëpp yi ñu ngi jëfandikoo fii yow ay yàlla yu ñoom, yooyu ngeen di wërsël ñoom, ci kaw tuuti yu gàtt, ak ci kaw tuud yi, ak ci suuf garab gu sell. Ak dinañu dàgg ay àltel yu ñoom, ak dinañu fëcc ay poto yu ñoom, ak ay sant yu ñoom dinañu daan ñoom, ak ay nataal yu jëfandikoo yàlla yu ñoom dinañu fey ñoom ak safara, ak dinañu rëy tur yu ñoom ci bëj boobu. Amul ñu mën a def noonu ci Boroom bi, Yalla ñu. Waaye walla ci bëj bi, ñu ëmb ëmb dinaa tànn Boroom bi Yalla sa ci benn ci dëkk yi

samm, turu ñu topp bi mu fii te ñu woo, te dinañu seet te dinañu ñëw fii. Te dinaa indil fii ay safara yu ñu togg yépp, ak ay sarax yépp, ak ay rékolte yu njëkk yépp, ak ay njaboot yépp, ak ay jëf yu bëgg-bëgg yépp, ak ay waxtaan yépp, ak ñu njëkk yu jibbu ci ay nag yépp, ak ci ay xar yépp. Te dinañu lekk foofu ñëw ci kanam Boroom bi Yàlla bi leen, te dinañu kontaan ci ay lépp, bu ñu doon defal loxo leen, ak ay kër yi leen, ndax bëgg na la Boroom bi Yàlla bi sa. Dinañu def lépp li ñu ngi def fi tey, ku nekk dafay def li mu bëgg ci biir sa bopp; ndax leeñu dugg ba leegi ci daanaka ak ci héritage bi, bi Borom bi Yàlla bu ñu di joxe leen. Te dinañu leen taxaw Jordan, te dinañu leen dëkk ci biir réew bi Boroom bi, Yàlla bu ñu, di leen jox ko jamonoy, te dinañu leen noppi ci yëpp ci sañ-sañam yi ñu yëpp ci ginnaaw, te dinañu leen dëkk ak jàmm. Te dinaa nekk sa boppam bu Yàlla sa Boroom bi tànn ngir wëyu tur bi am fi, fi dinañu indil lépp lu ma naan leen tay: yéen-yéen seen safara yu ñu settu, ak seen sarax, ak seen dime-juróom-benn, ak seen kàddu gu njëkk ci loxo yu seen, ak lépp lu tànn ci seen nataal, lu ñu ko mën wax Yàlla sa Boroom bi. Te dinaa bëgg-bëgg ci kanam Boroom bi Yalla bu yeen, yeen ak doom-goor yi yeen, ak doom-jigéen yi yeen, ak xale yi yeen, ak jigéen-jëkk yi yeen, ak Lewit bi ci bunt yi yeen; ndax amul dara wala héritage ak yeen. Jàppale sa bopp, bul doon jëfandikoo sa séy yu fey ci bëpp bër bu nga gis. Waaye ci bëj bi Boroom bi Yalla sa dinaa tànn ko, ci benn ci ay mbokk yi sa, foofu dinañu jëkk ay sarax yi ñu, te foofu dinaa def lépp li maa ngi lay wax tey. Waaye ci bépp sa bëgg-bëgg, dinga sarax te lekk yàpp ci ni barkéeb Boroom bi Yàlla am sa ñu joxe la ci bépp dëkk, ku ñuul ak ku set ñu nañu lekk ko ci benn, ni lëndëm

walla gayndé. Waaye deret bi, lañu lekk, ci suuf bi dinañu tànn ko, ni ndox. Amul mën a lekk ci sa dëkk yi fukk ak juróom ñeent bi ci mburu sa, ak ci diwan sa, ak ci tuur sa, ñuul yi ñu jëkk ci nag sa ak ci xar sa, ak lépp tànn yi, ñu ñuy tànn, ak jamonoy ngeen, ak kàddu yu njëkk yi ci loxo sa. Waaye ci kanam Boroom bi Yalla sa dinaa ko lekk ci bënn sa ëllug bi, bu Boroom bi Yalla sa tànn ko, yaw ak doom sa góor, ak doom sa jigéen, jëkkër sa góor, ak jigéen sa jëkkër, ak kilifa bi ci sa dëkk yi; te dinaa bëgg ci kanam Boroom bi Yalla sa ci lépp lu, su fekkee di jàpp sa loxo. Jàppale sa bopp, bul bay Lewit bi ci bépp jamono bu nga mën dund ci suuf bi. Su fekkee te Yàlla Boroom bi, sa Yàlla, yàq sa yaatuwaay yi, ni mu naan la ko, te nga wax: Dinaa lekk yàpp, su sa bakkan bëgg-oon a lekk yàpp, ngir lekk yàpp, ci lépp bëgg-bëgg bu sa bakkan, dinaa lekk yàpp. Su fekkee te gën-gën wër sa bët, bët bi ñu ngi Boroom bi, Jëkkër sa, nekk fii ci tànneef sant turu sa tur fii, te lekk-alal ci yoon sa nag, te ci yoon sa xar yu ñu ngi Boroom jox sa, yu mel ni ma ngi yobbu la sa, te lekk ci sa dëkk yi ci lu bëgg sa bakkan. Ni ñu lekk la dorkas ak mbaam, kon nañu la lekk ko. Bu nekk bu bees ci yaw ak bu nekk bu set, ñu ñépp nañu lekk ci wàllu yoon. Jëfandikoo ñu ñàkk ci biir ngir bul lekk deret, ndax deret bi moom rëy bi la, rëy bi du ñu lekk bi ak yàpp yi. Dinañu bul lekk, ci suuf bi dinañu tànn ko ni ndox. Bul lekk ko, ngir baax ci sa yaram ak sa doom yi ci sa kanam, su fekkee nga def lu baax ak lu bëgg ci kanam Yalla, sa Boroom. Waaye yëru yow yi, bu am ne yow, ak ñaari tëgg yi yow, bu nga jël, dinga jëm ci bët bi, bu Yàlla bi yow tànn ne tudde turu génn bi mu fi. Te nga def sa sàcc yu feex yi, yàq nga yoon sa yapp ci kër-géwël Boroom bi, Yàlla sa, te deret bu sàcc ya, dañu lay tànn

ci ginnaaw kër-géwël Boroom bi, Yàlla sa, te yapp yi, lekk nga. Teg nga ak dégg nga, te nga def yëpp yi baat yi ma ngi lay yënnë nga, ngir mu baax nga ak yi doom yi sa ci jamono yépp, su fekkee nga def bi bëgg ak bi baax ci kanam Yalla bi sa Boroom. Su Boroom bi Yalla sa Yalla yépp réew yi, ci ñu ngay dugg fale jël suuf yi ñu, ci kanam sa, te nga jëlante ko, te nga dëkk ci suuf yi ñu, tànn sa bopp bul wut seet ci ñépp yi ginnaaw yépp ñu ci kanam sa, ne, Naka réew yépp yi dafay def ci yalla yi ñu? Man itam, dinaa ko def. Bul nga def noonu ci Yalla sa, ndax yépp yi Boroom bi bëgg-ul, ñu ngi ko def ci yéen yalla yu ñu, ndax doom-goor yu ñu ak doom-jigéen yu ñu, ñu ngi leen setlu ci safara ci yéen yalla yu ñu.

13

Lépp baat bi ma ngi lay wax ci yow tey, loolu nga ngi ko jagleel def. Du nga ngi yokk ci kanamu, wala du nga ngi wañi ci kanamu. Su amoon na ci yeen benn kilifa walla ku nékk naan, te jox na la benn tànneef walla benn xayma, te tànneef bi walla xayma bi mu wax ci sa baat dëkk, te mu naan, Ñu dem ñu njëkkal yeneen yàlla yi ñu xamul, du ñu dégg baat yi kilifa boobu walla ku nékk naan boobu; ndax Boroom bi, Yàlla seen Boroom, dafa lay seet, ngir xam ndax ñu bëgg na Yàlla seen Yàlla ci bépp seen xol, te ci bépp seen ruu. Dëkku Boroom bi, Yalla sama, te noppal ko, te dégg baat bi mu, te tëral ko. Te ak nabi boobu walla kuy xalaat ndaje boobu, dinañu def ne mu dee, ndax mu ngi wax ngir ñu yomb la ci Boroom bi sa Yalla bi mu

yóbbu la ci réew Egipt bi, kuy jëfandikoo la ci tëj bi, ngir ñu génne la ci yoon wi, bu Boroom bi sa Yalla bi takkaloo la ne yaakaar ci moom, te dinañu far bàkkaar bi ci seen biir. Su fekkee mag sa rakk bu jëkk sa baay walla bu jëkk sa yaay, walla sa doom-goor, walla sa doom-jànq, walla sa jabar bi ci biir sa bët, walla sa xarit bu mel ni sa fit, suñu wax ak yow ci nëb, ne Ñu dem ñu ñaan yeneen yàlla yi, yàlla yi yow xamul ak sa baay-baay xamuñu, ci yàlla yi ci mbooloo yi ci diggante yeen, yàlla yi ñu jëgge yow walla yàlla yi ñu gën yow, dale bu njëkk ci suuf bi ba njëkk ci suuf bi, bul mujj ak moom, te du ko dëgg, te sa bët du ko yëre, du ko ñaan, te du ko nëb, waxaat nga wax ci moom, te sa loxo ñu am ci kanamu rey moom, te loxo yi ci mbooloo mi ñépp ci wuute. Te ñu def ko mbàkk ak mbàkk, te dafa dee, ndax dafa jéem bañ la jëkk ci Yàlla sa Boroom bu la génn jóge ci réew Egipt, ci kër jëfandikoo. Te Israayil yépp dëgg na, dina ragal, te du dina yokk ci ñu def tuuti ci lu njub lii ci yeen. Su fekkee dégg benn ci dëkk yi sa yaram, yi Boroom bi Yàlla sa Yàlla di jox la ngir dagg fi, di ne nit ñu baaxul ñëw ci yeen, te ñu wañi ñépp ñu dagg ci dëkk bi ñoom, di ne nu dem te njaboot yeneen yàlla, yi yeen xamul, te nga seet te nga laaj te nga seet baax lool, te gis dëgg bi baax lool baat bi, liggéey bu yem bi am na ci yeen, nga rey ñépp ñu dagg ci dëkk bii ak pañe, ak laac nga laac leen bëpp, te ñépp ñu nekk ci moom. Te yëpp ay ñaaw yi ci dëkk bi, dinga koy tëral ci yoon yi, te dinga setlu dëkk bi ci safara, te yëpp ay ñaaw yi ak mbooloo mi lépp ci kanam Yàlla sa Boroom, te dina nekk bu amul nit ba saa si, du ñu ko sax ndaje tuuti. Te dara lu ñu waqf ci turu Yàlla dees tàmbali ci loxo sa, ngir Boroom bi delloo ci seen xarit ak seen metti, te jox la yërëm, te yërëmale la,

te yaatu la ñu, ni mu ngi ko laykat sa papaa yi, su fekkee dëgge nga baat bu Boroom bi Yàlla sa, tëral seen ndigël yi, ñépp ñu ma ngi ko yëgle la tay, def lu baax ak lu Boroom bi Yàlla sa bëgg ci sa kanam.

14

Doom ngeen Boroom bi, Yalla ama, du ngeen doon defal kàll ci biir bët yi ama ci kaw nit bu dee. Ndax mbooloo bu sell nga ci Boroom bi Yalla sa, te yow la tànn Boroom bi Yalla sa mu jàpp yow mbooloo ci moom bu njëkk ci yépp yi ñi ci kanam bi suuf si. Amul lekk bépp li Yàlla tàmbalee. Yii ngay bëtëk yi ngay lekk: nag bu njool ci ñaw, ak nag bu njool ci xar, ak mbaam bu njool ci bëy; deer, ak gazelle, ak antilope bu weex, oryx, ak jiraaf. Lépp bëy-bëy bu njool ci seen, te njool ñaar seen, te dellu-waññi ci seen bëy-bëy yi, yéen nañu lekk. Te yépp yii du leen lekk ci yépp yi di tollu mbaam, ak ci yépp yi di fekkee bàtt, ak yi am ñaaw, ngémel bi, ak lëg-lëg bi, ak mbaam-xar bi, ndax ñu tollu mbaam, waaye bàtt du ñu fekkee, yépp yii dañu leen jamp. Ak mbaam bi, ndax dafa am tank yu fekkee, te dafa am ñaari yoon ci tank bi, waaye dëkk du lekkaale, moom dafa jëkk ngir yeen. Yeen dinaa lekk yeneen ci yëf yi, te yeen dinaa tëj yeneen ci yëf yi yu dee. Te yii ngeen ñaan ci ay yépp yi nekk ci ndox, yépp yi am yeneen ak sëru, ngeen ñaan. Te bëpp ñu ñuy am ci ñoom bu nekk ci ñu amul ngelaw ak doroon, xamu leen lekk, dëgg-dëgg la ci yeen. Lépp ginnaaw bu bees, lañuy lekk. Te yii dinañu lekk ci ñoom: gaynde-ganaar gi, ak vulture bi, ak gaynde-ganaar bu géej bi, ak

vulture bi, ak kite bi, ak yii ñu mel ni moom, ak sparrow bi, ak caw bi, ak gull bi, ak heron bi, ak swan bi, ak ibis bi, ak cormorant bi, ak hawk bi, ak yii ñu mel ni moom, ak hoopoe bi, ak night raven bi, ak pelican bi, ak plover bi, ak yii ñu mel ni moom, ak purple gallinule bi, ak mbalit mi. Lépp yi yépp yu ñu nekk ci ginnaaw yi bu njool lañu ci yéen, du leen lekk ci yéen. Lépp-lépp ginnaaw gu bees, dinga lekk. Lépp-lépp bu dee du ñu lekk; kiy jàpp-jàppkat bi nekk ci sa dëkk yi dinañu ko jox te dina ko lekk, walla dinañu ko jaay ci kiy garab, ndax benn askan bu sedd nga ci Yàlla sa Boroom. Bul tànn xar bi ci meew sa yaay. Dakaaruñu nga jëfandikoo bëpp-bëpp génne bu njëkk bi sa réew, génne gi ci sa gox, at ci at. Te nga lekk ko ci bëj bi, bu Yàlla sa Boroom tànn ne tur ñu woo téere bi ci kanamu fi, nga indil ay dime yu njëkk ci sa mburu, ak sa bëre-ganaar, ak sa tuur, ak ñu njëkk ci sa nag yi ak sa xar yi, ngir nga jàng nañu Yàlla sa Boroom ci bépp fan. Su fekkee yoon bi gën na joge ci sa, te du mën a am ñu yëkk yoyu, ndax gën na joge ci sa bii nekk bu Boroom bi Yàlla sa tànn ko ngir tur sa tur fi, ndax Boroom bi Yàlla sa dinaa la barkeel, te dinaa ñu jaay ci xaalis, te dinaa jël xaalis bi ci sa loxo, te dinaa dem ci bii nekk bu Boroom bi Yàlla sa tànn ko. Te nga jox xaalis ci lépp lu sa bakkan bëgg, ci ñaw ak ci yaw, walla ci bëre walla ci naari limu yëg, walla ci lépp lu sa bakkan bëgg, te nga lekk fii ci kanam Boroom bi sa Yalla, te nga naan yaa yow ak sa kër, ak Lewit bi ci sa dëkk yi, ndax amul dara walla héritage ak yow. Bi ñetti at rëy, danga war jëkk-wuute bëpp fukk-juróom-benn ci réew yi nga am, te ci at boobu, danga war dox ko ci dëkk yi nga am. Te Lewit bi dina ñëw, ndax amul benn xëy wala benn njëg ak yow, ak garab-garab bi, ak

doom bu teg ndeye, ak jigéen ju dee jëkkër, ñu nekk ci dëkk yi sa, te dañuy lekk te dañuy sonn, ngir Yàlla sa Boroom bi barkeel la ci lépp-lépp li nga def.

15

Ci at-fukk at, nga def wàññi. Te loolu mooy sarax bu bëgg waxtu bu bari bi, dinaa wàññi lépp-lépp dette bu la am, bu jëkkër bi di jëfandikoo yow, te mag bi sa mag du la laaj, ndax waxtu bu bari bi Boroom bi, Yàlla bi sa Yàlla, la ko wax. Bi mu nekk moom benn góor bu ñu gëna, dangaa ko laaj li mu am ci sa biir, waaye sa rakk, dangaa ko bàyyi ci li mu jëm ci sa biir. Ndax amul dara ci yaw mu neexa, ndax barkeel na barkeel la Boroom bi Yalla sama ci réew bi, mu Boroom bi Yalla sama di jox la ci lot ngir jëfandikoo la yow moom. Su fekkee dégg nañu loxo bi Boroom bi Yalla bu yeen ngir gënal te def lépp ay ndigël yépp yi, ñu ñuy yépp man di wax la tey, ndax Boroom bi Yalla bu yaw barkeel na la ci njëg bi mu wax la ko; te yow dinaa cere ay réew yu bari, waaye yow du cere; te yow dinaa yóbbu ay réew yu bari, waaye yeen du ñu yóbbu la. Su fekkee am na benn ku muñ ci sa mbokk yi ci benn ci sa dëkk yi ci réew bi, bi Yalla sa Boroom di jox la, bul tëgg sa xol, te du tëpp sa loxo ci sa mbokk bi muñ bi. Ubbi nga ubbi loxo sa ay loxo ci moom, te nga may ci moom li mu soxla, ni mu soxla. Jàppale sa bopp bul am benn wax bu sutura ci sa xol bu njub, di ne: Aay bi ñeeweel, at bi ñeeweel, at bu dëkk ak yoon, te bët sa bët ci sa mag bu soxla ci lu ñu, te du ko jox, te mu woy ci sa yëf ci Boroom bi, te am na ci yow benn jubbanti bu

mag. Doy yaa def jox ko, te mbetteel yaa def joxe ko li mu soxla ci, ngir mu am li mu soxla. Te du bañ ci xol am nga ci joxe ko, ndax ndax baat bii, Boroom bi Yàlla am nga di sant la ci yëp yii liggéey yi te ci yëp li nga def jëfandikoo loxo am nga. Dëkk te ñu am ku soxla ci réew bi sa, ndax loolu man ma nga yónnee def erey-gàllu loolu, wax: ubbi ubbil loxo yi sa ci mbokk bi sa, ci ku yàqu ak ci ku soxla, ku nekk ci réew bi sa. Su fekkee te jëndal nañu la sa mag sa Ebre wala Ebree, dina la jëfandikoo ñaar fukk at, te ci ñeenteel bi, dinga ko yónni bu am yoon ci sa biir. Bu njëkk nga ko yónnee moom am njëkk ci sa, du nga yónnee moom njëkk. Provision dinaa jëfandikoo moom ci yow yi am, ak ci céebu yow, ak ci bëre yow; ni Yàlla Boroom bi barkeel la, dinaa jox moom. Te nga def xam ne yow mooy oikétès ci réew Ajipte, te Yàlla sama Boroom fay jëkk la fi, ndax loolu maa ngi lay wax ci ñu def baat bii. Su fekkee ne mu ngi ne ci sa, Duma génn ci sa, ndax mu ngi bëgg la ak sa kër, ndax baax na ci moom ci yow. Te yaa naa jël awl bi, te yaa naa topp ñaari am moroom ci bunt bi, te dinaa jëkk yow mbind ba ci jamono, te jigéen bu góor yaa bi itam, yaa naa koy def ñu ni. Duwul bu mag la ñu ngi ko jaay ci kanam sa bi mu ngi ñëw ñu ko yóbbu ñu jëm ci biir sa, ndax dara bu at bu dëkk ci at bu baajkat la ko ngi liggéey ci sa ci ñaar-fukk at, te Boroom bi, Yàlla sa, dinaa la barkeel ci lépp li su fekkee nga def. Lépp-lépp bu njëkk bu am solo bu ñu jibbu ci sa nag yi, ak ci sa xar yi, ñi góor, dinga koo sàntu Boroom bi Yàlla sa. Bul liggéey ci bu njëkk bu am solo bu séy sa, te du koo ñas yi bu njëkk bu am solo ci sa xar yi. Ci kanam Boroom bi, nga lekk ko at ci at ci bëj-saa bi su fekkee Boroom bi, Yàlla bi sa la tànn, yaw ak kër ga. Su fekkee te am na ci moom seen, nañu ko ñu ko

tëy, walla bu genn walla bu doy, seen bu bon, du ko seen sacrifice ko Yalla bi sa Dëgg bi. Ci dëkk yi sa, la lekk ko, ku bu ñu mel ni mu mënu mel ak ku bu mel, ñu lekk ko ci benn wàll, ni leer-gayndé walla leer-ceeb. Waaye deret, dinañu lekk, ci suuf bi dinañu tànn ko ni ndox.

16

Tëral weer bi ci ñu tuuti, te nga def Paask bi ci Boroom bi, Yalla am nga, ndax ci weer bi ci ñu tuuti la nga génn ci Egipt ci guddi. Te nga def sarax Paask bi ci Boroom bi, Yalla am nga, yow ak ñaw ak nag ci bëccëg bi bu Boroom bi, Yalla am nga, taan ko ngir tur bi am ko nekk fii. Bul lekk ci kaw am leaven, ñeent fan lekk ci kaw am mburu bu unleavened, mburu bu affliction, ndax ci zeal la ngeen jóge ci Egipt, ngir fattaliku fan bi ci génne yeen ci réew Egipt, yépp ci fan yi ci sag yeen. Mburu du doon gis ci sa xeetu yépp ñeent fan, te yàpp yi nga sacc ci ngoon bi ci bësu fan bi njëkk du doon lalaa ba suba. Du mën a sàcc Pàsk bi ci benn ci dëkk yi sa Boroom bi Yàlla am di jox la, waaye ci bër bi Boroom bi Yàlla am dinaa tànn ngir tur sa tùr fii, dinaa sàcc Pàsk bi ci ngoon, ci sowwu-gànnaar téeré, ci waxtu wu nga génn ci Esipt. Te nga tànn, te nga roti, te nga lekk ci boppam bu Yàlla sama Boroom taan ko. Te nga dellu ci suba, te nga dem ci sa kër. Ci ñeent fan nga lekk mburu bu amul levure, te ci fan bi ñeenteel nekk na jamonoy bu tëj, asamble Boroom bi, Yalla sa. Du nga def ci mu dara liggéey, waaye loolu ñu def ci bakkan. Juróom-ñeent ayubés nga ngi xam-xam ci sa bopp, bu ngay tambali sa serañ ci

njëkk, dinga tambali xam-xam juróom-ñeent ayubés. Te nga def àtte bu ayu-bés ci Boroom bi Yàlla am, ni loxo am ñu gëna baax, ci lu ñu Boroom bi Yàlla am jox. Te nga dinga bëgg ci kanam Boroom bi, Yalla sa, yaw ak sa doom ju góor, ak sa doom ju jigéen, sa nit bu liggéey, ak sa nit bu liggéey ju jigéen, ak Lewit bi, ak kilifa bi, ak gàtt-gàtt bi, ak tàngóor bi bu nekk ci yéen, ci bàrab bi, bu Boroom bi Yalla sa tànn ko, ngir woy sa tur fii. Te yow nga def xaaju-xaaju ñu ne khadim la jóge ci réew Egipt, te yow nga def xaaju-xaaju ñu te yow nga def ndigël yi. Bërëb u kër yi, nga ngi def sa bopp at ñeent ci ngir teg nga ci sa ndiir bu jëkk ak ci sa pres u vin. Te nga ngi bëgg ci sa àtte, yaw ak sa doom-góor, ak sa jànq, sa doom-góor, ak sa jànq-jigéen, ak Lewit bi, ak kilifa bi, ak góor gu amul mbokk, ak diggéen bi nekk ci sa dëkk yi. Ñeent fan nga naan feete ci Boroom bi Yalla bi sa ci bënn sa, bu mu naan taan Boroom bi Yalla bi sa ci moom. Su fekkee te barke naan la Boroom bi Yalla bi sa ci lépp récolte bi sa, ak ci lépp liggéey bi loxo yi sa, ak nga naan di kontaan. Ñetti yoon ci at bi, népp góor gi sa gëm ci kanam Yalla sa Boroom ci bënn sa, o su fekkee tànn ko Boroom, ci àtte bi mburu mi ñu tànnewul, ak ci àtte bi ayubés yi, ak ci àtte bi kër yi ñu jàpp. Du gëm ci kanam Yalla sa Boroom sa meññ. Kenn ku nekk selon gëm ci biir loxo yu ñu, selon barkéef bi Boroom bi Yalla sama jox la. Juge ak xët-kati, nga def sa bopp ci sa dëkk yi, yi Boroom bi Yalla sa di jox la ngir sa mbokk yi, te ñu ngi xët mbooloo bi xët bu baax. Dañu ñu wuutu ci jugement, te dañu ñu amul kaddo, ndax kaddo yi dafa rew bët yu gëm, te dafa yàq baat yu njub. Ci njub, topp njub bi, ngir nga mën a dundë, te bu ngay dugg, nga ëmb suuf si Boroom bi, Yalla sa, di la jox. Bul tëral sa bopp tund, nëpp garab ci biir

alteer bi Yàlla am, bul def sa bopp. Bul jëfandikoo sa bopp taal, yu Yàlla bi Boroom bi sa Yàlla tàngee.

17

Du nga jàpp Boroom bi Yàlla sa nit yaw ñaari-ñaar mbaam walla xar, ci o nekk ci moom seen, bëpp baat bu bon, ndax seen la Boroom bi Yàlla sa nit yaw. Su fekkee ci benn ci dëkk yi sa Boroom bi, Yàlla sa Boroom bi di la jox, góor walla jigéen ku def dara bu bon ci kanam Boroom bi, Yàlla sa Boroom bi, ci reer seen àlluwam, te ñëw naan ñu njëkk yeneen yàlla, te naan ñu njaboot leen, ci ñaan, walla ci weer, walla ci lépp ci ay mbind ci asamaan, yuy Yàlla amul ko la wax, te naan la ko wax, te sa seet baax lool, te gis, dëgg la, bari liggéey bii dafa am ci Israayil; Te nga génne góor boobu, walla jigéen boobu, te ngeen leen fey ak mbër, te dañu dee. Ci ñaari témoins walla ñetti témoins, kuy dee dina dee; bu nekk buy dee dinañu koo rey ci benn témoin rekk. Te loxo yi ñu gis ci seen bët dina am ci kanam ci njëkk ngir reykat mo, te loxo yi mbooloo mi dina am ci kanam ci ginaaw, te dinañu wuute dëgg-dëgg bi ci seen biir. Su fekkee benn baat ci jugement bu gëna yomb ci sa biir, ci biir deret ak deret, ak ci biir jugement ak jugement, ak ci biir tëj ak tëj, ak ci biir xeex ak xeex, baat yu jugement ci sa dékkandoo yi, te nga tàgg nga jëkk ci bër bi Boroom bi Yàlla sa Yàlla dinaa tànn fii, te nga dem ci sarét yi Lewii yi, ak ci juge bi nekk ci fan ci ay bés yooyu, te ñu laaj ñu wax la jugement bi. Te nga def ci lu ñu wax la ci bët bi, bu Yàlla Boroom bi taan, te nga gënal def lépp li ñu jëfandikoo

la. Ci loi bi ak ci jugement bu ñu wax la, da nga def, du nga yàqu ci baat bi ñu wax la, ñaari xol wala ñetti xol. Te nit ki, su fekkee def ci xeex-xeex, ngir bul naan sarét bi ci bitim Réew ci tur Boroom Yalla sa, walla juge bi ci jamono yépp, dafa dee nit boobu, te nga fay bon bi ci Israayil. Te bëpp nit ñi dëggal dañu dina goro, te dañu dina amul dëri-lëndëm tuuti. Su fekkee duggal ci réew bi Boroom bi Yalla sa la jox sa, te amal ko ci mbind, te dugg ci kaw, te waxtaan, dinaa wut benn boroom ci sa bopp, ni yeneen réewi yi ci sa biir; wut na nga wut benn boroom ci sa bopp, kuy Boroom bi Yalla taan; ci sa rakk yi nga wut benn boroom ci sa bopp; du nga mën a wut ci sa bopp benn nit wu njool, ndax du sa rakk. Ndax amul dara am fas bu bari, te amul dara dellu nit ñi ci Esipt ngir amul dara am fas bu bari, waaye Boroom bi nee, dinañu ci dellu ci yoon wi ba leegi. Te du ko ëpp boppam jigéen yu bari, ngir xol am du jëkk, te xaalis ak wërëxët du ko ëpp boppam lool. Te bu mu toggee ci boroom bu am, dina bind ci teere am loi-bi ñaareelu ci téere ci jàngalekat ci biir séeréer-yi Lewii yi, te dina am ak moom, te dina jàng ci moom yépp fan ci réew am, ngir mu jàng rag Boroom Yàlla am, te suñu pàcc yépp leer-yi yi, te def yépp jëf-jëf yi, ngir bul des xol am ci biir mag-yi am, ngir bul tëj ci leer-yi ñaari bët wala ñaari càmmoñ, ngir mu gën guddi ci boroom bu am, moom ak doom-yi am ci biir doom-yi Israayil.

18

Sàcc yi Lewii ci mbooloo Lewii bu tollu yëpp amul doon xaalis

walla xët ak Israayil, njëkk yi Boroom bi mooy xët-ñu, lañuy lekk ñu. Gàtt bu bees waaye du ñu am ci ñoom ci mbokk ñoom, Yàlla moom la gàtt am, ni mu naan ko. Te bii mooy jugement bu imaam yi ci njëkk ci mbooloo yi ci ñi ngi def sarax yi, su ñu def xale mbaam, su ñu def xar. Te nga jox loxo bi imaam bi, te mbàgg yi, te biir bi, te kàddu bu njëkk bu sa mburu, te sa meren, te sa tuur; te kàddu bu njëkk bu ñetti sa xar yi nga jox ko. Ndax Boroom bi tann na moom ci yépp xeet yi sa yi, ngir takk ci kanam Boroom bi Yàlla bi, liggéey te barkeel ci tur bi moom, moom ak doom yi moom ci biir doom yi Israël yi. Su fekkee Lewit bi jóge ci benn ci dëkk yi ci biir yépp doom yi Israayil, fan moo noppi, ni bëgg na sama xel, ci bër bi dinaa tànn, dinaa liggéey ci tur Yàlla sama Boroom, ni ñépp sama mag yi Lewit yi nëbbee fale kanam Yàlla sa Boroom. Xaalis bu jëfandikoo lañu ko lekk, waaye jëfandikoo jaay bi ci mbokk. Su fekkee nga dugg ci réew bi Boroom bi, Yalla am nga, di jox nga la, du nga jàng def ni yéenekaay yi ñi àdduna yépp yi. Du ñu gis ci yaw ku dafa daan setlu doom-góor am ak doom-jànq am ci safara, ku dafa xam-xam ci tuur, ku dafa xool ci tànneef, ak ku dafa xool ci melokaan, ku dafa wax ci asamaan ak gannaaw, ku dafa woy ci biir-bët, ak ku dafa xam ci koom-koom, ku dafa laaj ñuy dee. Dafa abomination bu Boroom bi, Yalla bi sa nekk, ku nekk am ñépp ci ñu def yépp yi. Ndax sabab yi abominations yépp yi, Boroom bi dinañu destroy leen ci kanam sa. Perfect nga di nekk ci kanam Boroom bi, Yalla am nga. Bi ngir yëf yi yii, ñu nga jëkk-jëkkal leen ñoom, ñoom dinañu dégg tuur yi ak xam-xam yi, te sa yow amul mooy jox Yàlla bi Boroom bi sa. Profeet ci biir sa mag, ni man, Boroom bi Yalla sa dinaa ko yebbu la; moom dina

leen dégg. Ci lu ñépp li nga laaj ci Boroom bi Yalla sa ci Horeb ci bés bi ci mbooloo bi, ci wax ne, dinañu bàyyi dégg baat bi Boroom bi Yalla sa, te safara bii bu mag du leen gis kenn, ba ñu dee. Te Boroom naan ma, dëgg na lëpp li ñu naan la. Dinaa jëkkal leen ab Prophet ci biir ñoom mbokk, ni yaw, te dinaa jox baat yi ci gemmiñ am, te dinaa wax leen ci lu nekk ci lu ma ko yëgle. Te nit ki bu ñu ko déggul li ay prophète boobu wax ci sama tur, man naa ko jëfandikoo. Waaye kilifa ki dafa jaaxal wax ci tur sama tur baat bi ma tañul ko wax, ak kilifa ki dafa wax ci tur yeneen yàlla yi, dafa dee kilifa boobu. Su fekkee ak wax ci biir sa xol, noñu nañu xam baat bi Boroom waxul? Lépp bi bu bari bu nit ki kilifa boobu wax ci tur Boroom bi, te bañ ubbi, te bañ am, baat boobu bu Boroom waxul, ci jaariñ la wax nit ki kilifa boobu, du nañu ko ragal.

19

Su Boroom bi Yalla sa rëy dafa des yi, yi Yalla di jox la réew bi, te nga heriti leen, te nga dugg ci seen dëkk yi, te ci seen kër yi, ñetti dëkk nga war a wuute sa bopp ci biir réew bi sa, bi Boroom bi Yalla sa di jox la. Xalaat sa yoon, te nga fey ñetti xeeti ay daane ci sa réew bi Boroom bi, Yàlla sa, joxe la, te dina am noppaliku kilifa nekk. Bii te doon na sarax bu kilifa bu rey mi, ku ñu ngi dem fi, te doon na jël, ku ñu ngi rew mbokk am u xam, te kii u bañ ko ñaari fan ci biir yoon te ñetti. Te ku nekk ni dugg ak mbokk am ci ngelaw ngir tànn bant, te loxo am ci mbaxaan bi dëkk ci seen yaatu bant bi, te fer bi daanu ci bant bi jàpp mbokk

am, te dee, kii dina reer ci benn ci dëkki yii, te dina dundee. Ndax kenn bu njool deret bul topp kilifa deret bi ci biir kii ñu ree, ndax xol bi dafa tang, te mu jàpp ko, su yoon bi gën gatt, te mu ree boppam, te kii amul waxtu bu ñu wara ree ko ak deret, ndax bañ ko wax ci kanam, te bañ ko wax ci ñetti fan. Ndax loolu la, dama la yoonu baat bii, ne: ñetti dëkk nga ngi ko war a teg ci biir ngir sa bopp. Su Boroom bi Yàlla sa Boroom yéesal sa ngelaw yi, ni mu ngi ko laykat sa papaa yi, te Boroom bi jox la lépp réew bi, bu mu wax ne dina ko jox sa papaa yi, su dégg nga def lépp yoon yéy yi ndigël yi, yu ma ngi lay ndigël tey, bëgg Boroom bi Yàlla sa Boroom, dem ci yépp yoon yi sa yoon bés lépp fan, dinga yokk ci sa bopp ñetti dëkk yu yees ci ñetti yéy yi. Te dëkk deret bu bees dañu la jëfandikoo ci réew bi, bi Boroom bi, Yalla sa, di la jox ci ndigël, te dëkk dañu la bees ci yow ci deret. Su fekkee am na ci yaw nit ku ñaaw mbokk am, te tëral ko, te yéegal ci kanam, te doxal bakkan bi am, te dee na, te tëdd ci benn ci dëkk yi, te yónnee na ay mag yi ci dëkk am, te jël nañu ko fi, te joxe nañu ko ci loxo mbokk yi ci dereet, te dee na. Bët bi sa dëkkul ci kañ moom, te nga saf deret bu bees bi ci Israël, te baax na ci yow. Bul déplacer frontières yu mbokk yi ñu wucc baay yi sa ci héritage bi, nga hériter ci réew bi, Boroom bi Yalla yi sa donne la ci lotissement. Benn gawlo du dëkk ngir testify ci kàddu nit ci lépp injustice, ak ci lépp sin, ak ci lépp sin bu ñu mën a def. Ci kanam ñaar gawlo, ak ci kanam ñett gawlo, lépp bàkkaar dina dëkk. Su fekkee am na gëm-gëm bu bon ci benn nit, di teg ne mu jaaxal Yàlla, te ñaari nit yi am ci ñoom xeex bi, dañuy takk ci kanam Boroom bi, te ci kanam séeréer yi, te ci kanam kilifa yi, ñu nekk ci fan ci ay bés yooyu; Te kilifa yi dañuy

seet bu baax lool, te xoolal gëm-gëm bu bon bi gëm na bu bon, takk na ci biir mag bi; Te dinañu def ko li mu bëggoon a def ci biir mag bi, te dinañu fey bu bon bi ci yéen. Ak yeneen yi dellusi, bu ñu degee, dañuy ragal, te dañu bañ ñakaté ci def eub boobu ci sa biir. Bët bi sa bët du ko yëre, nit ci biir nit, bët ci biir bët, bëñ ci biir bëñ, loxo ci biir loxo, tànk ci biir tànk.

20

Su fekkee nga génn ci xare ci sa jamonoy, te nga gis fas ak mbëkëlkat ak nit yu bari ci sa bopp, bul ragal ci seen kanam, ndax Boroom bi, Yalla sa Yalla, nekk ak yaw, moom mooy la jëlantee ci réew Isipt. Te dinaa am bu nga jëkk ci xareb bi, te bu sarax bi jëkk, dëgg bi dinaa wax ci mbooloo mi, te dinaa wax ci ñoom, déggal Israayil, yéena ngi dem tay ci xareb bi ci seen jamonoy, bul jàppale seen xol, bul reer, bul jàpp, bul dellu ci kanam ñoom. Ndax Boroom bi Yalla bi yéen, bi dem ci biir yéen, di njëkk-bataille ak yéen ngir jaay jëkkër yéen te sauver yéen. Te saraxkat yi dinañu wax ak mbooloo mi, ngi naan, kan moo nit ki dëkk kër gu bees, te amul ko inaugurer? Mu dem te mu dellu ci kër gi am, bul dee ci xare bi, te nit beneen a naan jël ko. Te kan mooy nit ki dafa sett jardin bu raisin, te dëkk woon bul kontaan ak moom? Mu dem te mu dellu ci kër gi am, bul fay ci xare bi, te nit beneen dina bëgg ci moom. Ak kan mooy nit ki mu fajal jigéen, te amul ko jël? Mu dem te mu dellu ci kër gi am, bu fay dee ci xare bi, te nit beneen dinaa jël ko. Te ñu ñów ay mbindéef ci wax ak mbooloo yi, te ñu naan wax, kan mooy nit ji dafa ragal

te dafa ñaaw ci xol? Mu dem te mu dellu ci kër gi am, ngir bul reer xol bi mag gi am, ni la tey. Te dina am, yoon bu scribes yi pacc ci wax ak mbooloo bi, dañuy tegal boroom yi ci armée bi ngir ñëw mbooloo bi. Su fekkee nga jëkk ci benn dëkk ngir xaare ak leen, woo leen ak jàmm. Su ñu ko jaabale ci lu jàmm, te ubbi la bunt, ñépp nit ñu gëna ci barke bi dañuy jàq la tax, te dañuy jëkkale la. Su ñu deewul la, te ñu def àtte ak yow, danga ko tëngël ba Yalla sama Boroom di jox ko ci sa loxo, te danga romb ñépp góor yi ci njool pañe, waaye jigéen yi ak mbir yi, te yëpp ñoom yi, te yëpp lu nekk ci dëkk bi, te yëpp mbir yi danga ko jël ngir yow sa bopp, te danga lekk yëpp mbir yi sa bët yi, ñu Yalla sama Boroom di jox la. Konkon dinaa def ci lépp yi dëkk yi yees yu bari yu nekk ci sa, du ñu ci dëkk yi ci limu yii, yooyu Yalla sa Boroom di la jox sa ngir jariñu suuf yi. Dinañu leen dajale benn luy noppee, waaye dinañu leen yor yor ak mallal, ñoom yaa ngi Etiyen, ak Amoriyen, ak Kanaaniyen, ak Perisiyen, ak Iwiyen, ak Jebusiyen, ak Girgasiyen, ni Yalla sa Boroom waxoon la, ndax ñu ñu waxul damañ jàng def lépp li ñu yàqu, li ñu defoon ci seen yàlla yi, te dinañu bàkkaat ci kanam Yalla sa Boroom. Bu amul si yow yëngal ci biir dëkk bu benn bés yu bari ngir xareb ak moom ngir jàpp ko, du la ñu res yépp garab yi moom, dajale ci yow seen fer, waaye walla ci moom lekk. Moom kenn du la ko res, bu amul nit garab bi ci gox bi, dugg ci biir kanam bi ci biir kanam yi yow ci biir palissade bi? Waaye garab bu nga xam ne du kadd-garab, kii nga ngi ko rëy te nga ko daan, te nga ngi jeexal tëmbëte ci dëkk bi bu ngi def yoon ci sa, ba ngi ko jox.

21

Su fekkee ñu gis benn kii ñu marse ci réew bi, bi Boroom bi Yalla sama jëkkër di la jox ngir yërëm, dafa dee ci gënn bi, te ñu xamul kii ko marse, dinañu génn sama màggat yi ak sama juge yi, te dinañu toise dëkk yi yëpp ci yeneen kii ñu marse bi. Te dëkk bi gën jëgël kii ñu marse bi, màggat yi dëkk boobu dinañu jël benn nag-nag bu jigéen ci nag yi, buy liggéey, te buy samp kalis. Te màggat yi dëkk boobu dinañu yóbbu nag-nag bu jigéen bi ci benn daw bu rafet, buy liggéey te du ñu sew, te dinañu rëy baat nag-nag bu jigéen bi ci daw bi. Te ñëw nañu saraxalekat yi Lewii yi, ndax Boroom bi Yalla fere nañu ko ngir toog ci kanam am, te béneen ci tur am, te ci gemmiñ ñoom, am na lépp xeex ak lépp tëj. Te lépp ay màggkat yi dëkk boobu ñu ngi jëkk ci nit ju jëm bi dañuy saxal loxo ci bopp génnéél bi ñu dóor ci ñaaw bi; te bu ñu jaabee, dañuy wax, loxo ñu du ñu daldi deret bii, te bët ñu gisul. Yàlla, yëkk sa yaram ci mbooloo ma Israayil, ñu nga sànni, Boroom, ngir deret bu bees bees bañ am ci mbooloo ma Israayil, te deret bi dinañu ko leen yàlla. Yow te nga naan dindi demm bi bëgg-bëgg ci yeen seen, su fekkee nga def bi baax ak bi bëgg ëllëg Yalla sa Yalla. Su fekkee nga génn ci xareb ci sa jàmm yi, te Boroom bi Yàlla sa Yàlla joxe leen ci sa loxo, te nga jàpp ñu ñëw ci seen xaalis, te nga gis ci xaalis bi jigéen ju rafet ci seen baat, te nga bëgg ko, te nga jàpp ko jigéen ci sa bopp, te nga indil ko ci biir sa kër, te nga kes bopp am, te nga tëj seen baaraam, te nga bare yéene réew yu ñu jàpp ko yi ci kanaam, te dinaa toog ci sa kër, te dinaa ñaan baay am ak yaay am ci fan weer, te ci kanam

yooyu dinaa dugg ci kanaam te dinaa dagg ak kanaam, te dinaa jàpp sa jigéen. Te bu bëgg-ul ko, dinga ko yónnee bu am yoon, te ci jaay du ñu naan ko ci xaalis, du nga ko tëral, ndax nga ko rëy. Su fekkee góor gi am na ñaari jabar, benn ci ñoom bëgg na ko, te benn ci ñoom seet na ko, te jabar bi bëgg na ko ak jabar bi seet na ko juddu ko doom, te am na doom-góor bu njëkk ci jabar bi seet na ko; Te bu bess bi jot ngir rëy seen doom-góor yi li am, mënul ko defal doom-góor bi bëgg na ko jëkk bu njëkk, te yéemal doom-góor bi seet na ko bi njëkk bi; Waaye doom-góor bi njëkk bi ci jabar bi seet na ko dina ko xamal ngir jox ko ñaari yoon ci lépp li gis ko, ndax moom mooy tànn ci seen doom yi, te moom mooy jëkk bu njëkk bi war. Su am nit dafa am doom ju góor ju bañ dëgg te ju jàmm ju bañ dëgg baat bàyyi baay am te baat bàyyi ndeey am, te ñu ko sàcc, te dafa bañ ko dëgg leen; Te baay am te ndeey am ñu ko tàbb, te ñu ko gën ci komite yu mag-mag yi ci dëkk am, te ci bunt bi ci biir ba; Te ñu wax ci nit ñi yi ci dëkk am, doom ju góor ji ñu am moo bañ dëgg te dafa jàmm, dafa bañ dëgg baat bàyyi ñu, dafa lekk lu bare te dafa sàcc diwiin. Te nit yi ci dëkk bi mu am dañuy leen ko ci mbër, te dafa dee, te nga wuutal boroom bañ bi ci yeen, te yeneen yi ci topp dañuy dégg te dañuy ragal. Su nekk ci benn kii am na benn bëgg-bëgg, xam-xam bu dee, te dee na, te dangeen tëj ko ci garab; du ñu lal yaram am ci garab bi, waaye amal-amal dangeen ñu amal ko ci bés bi, ndax nekk na ay moy ci Yàlla, ñépp bu tëj ci garab; te du ñu ñàkk mbëkëte bi, bi Boroom bi Yàlla sa jot ma ngi ko, ci ndigël.

22

Bul gis ñaari mbaam sa rakk, walla xar am bu reer ci yoon bi, bul leen ñàkk, dellu leen ci sa rakk, te dellu ko. Su fekkee te bu xam ñi mag sa mag bu njëkk ci sa te bu xam ñi moom, dinga teg moom ci biir ci kër ga, te dina nekk ak sa ba ba leeb li mag sa mag, te dinga dellu moom ci moom. Noonu nga ngi def mbaam mu am, ak noonu nga ngi def ndoket mu am, ak noonu nga ngi def ci bëpp-bëpp lu ñàkk ci mag sa rakk, lépp lu ñu ñàkk ci biir am te nga ko gis, du nga mën ko yàgg. Bul gis mbaam-garab bu mag sa rakk walla séy bu mag am bu tocc ci yoon bi, bul jàkk leen, yéesal nga ko ak moom. Dara bu góor du war nekk ci jigéen, te góor du war dóór ngelaw bu jigéen, ndax ku nekk mu ngi def yépp yooyu dafa jàpp ci Boroom bi, Yàlla sa. Su fekkee jëkk ak nit ñu ëmb ci yoon wi walla ci benn garab benn, walla ci suuf si, te ñu am ñoom yépp walla neen yépp, te ndey bi di tàngal ci kanam ñoom yépp walla ci kanam neen yépp, du jël ndey bi ak doom yi. Bi nga yónnee yaay bi, waaye xale yi dangay jël ngir sa bopp, ngir mu baax ci sa yaram te nga am njëkk bu guddi. Su fekkee nga toog ndab bu bees, te nga def parapet ci kanam bi sa, te du nga def meurtre ci ndab bi sa su fekkee ku dee ci yow ci kanam bi. Bul nga sow ci kaw sa vineyard yu ndaw ndaw, ngir récolte bi ak graine bi bu nga sow yomb ak récolte bi ci sa vineyard yomb du sanctified. Bul nga labbeeku ak nag ak mbaam ci benn. Doo nga sotti yapp ak lin ci benn njëkk. Dëgg twisted yi nga def ci sa bopp ci kaw yépp ñeent yi ci njëkk yi sa yépp, yi nga mën a tëj ci yépp. Su ku nekk jàpp jigéen te duggal

ak moom, te ñaan ko, te des ko baat yu gàcce, te indil ko tur bu bon, te ne, jigéen bii jàpp naa ko, te jiitu ko dugg naa seen xarit bu doom bi. Ak baay doom bi ak ndeey bi dinañu jëkk seen xarit bu doom bi ci kër-gu màggat ci bunt bi. Te baay bi ju doom ji di wax ci conseil bi: sama doom ju jigéen bii, dama ko jox góor gii jabar, te misoo ko leegi kii, dafa ko doon yëgle baat yu gàcce, dafa ngi wax, duma gis sa doom ju jigéen bi virginie, te yii ngeen, virginie bu sama doom ju jigéen bi. Te dañu ngi ci wàllu yoon bi ci kanam ay mag-yi ci dëkk bi. Te jëfandikukat yi ci dëkk boobu dina jël góor boobu, te dañuy tànn ko, te dañuy def ko amënd téeméer, te dañuy jox baay ju ndaw jigéen bi, ndax dafa yóbbu tur bu bon ci dibéer bu Israayil, te dinaa nekk jabar am, du mën yóbbu ko lépp ci waxtu yépp. Su fekkee ni baat bi am na dëgg, te bu ñu gisul ni jigéen ji dafa neew, ñu dañu gën jigéen ji ci bunt kër gi baay am, te ñu dañu feccal ko ak mbuñ, te dafa dee, ndax dafa def yoon ci biir doom yi Israayil, dafa sax kër gi baay am; te yéen dañu lay far baat bi ci yéen. Su ñu gis benn góor bu nëw ak benn jigéen bu am jëkër, dinañu rey ñaari yépp, góor bi bu nëw ak jigéen bi, ak jigéen bi; te dinaa dindi bonu bon ci Israayil. Su fekkee am na doom ju jigéen ju virgin ju naan ci góor, te góor gën jëkk ko ci dëkk bi, lal ko ak moom, dinañu génn ñaari yoon ci bunt bi ci dëkk bii, te dinañu leen fey ak mbuñ, te dinañu dee; doom ju jigéen bi, ndax wuutu ci dëkk bi; te góor gi, ndax jëfandikoo jigéen ju mag bi; te dinaa leen dindi bonu bët ci yeen seen bopp. Su góor gi gisee jigéen ji ñu fay ci gànnaar gi, te mu noppi ko, te mu lekk ak mo, dinañu rey góor gi mu lekk ak mo rekk. Ak ndaw jigéen ji amul bëgg-bëgg bu dee; ni su nit ku nekk jëkk ci kër-gi, te reer ropp sa bakkan, noonu la

li ci; ndax ci gox bi mu jëm ko; ndaw jigéen ji ñu wut la woon, te amul ku di dimbalee ko. Su ku nekk gis doom ju jigéen ju nees, ku amul jëkkër, te mu naan ko te lal ak mo, te ñu ko gis, nit ji lal ak mo dina jox baay doom ju jigéen ji ñeent fukk didrachma bu xaalis, te dina jëkkër, ndax mu ko wàññi; du naan mën ko yóbbu ci lépp jamono.

23

Góor gu njëkk dinaa jël jabar bu baay am, te dinaa wóolu lëkkalekaay bu baay am. Dinañu dugg ci assemblée bi Yalla, ku testicules yi am ñu fey, wala ku ñu gis. Kenn ku jóge ci jigéen ju jaay dinañu ko duggu ci askan bi Boroom. Ammonit ak Moabit dootuy dugg ci kurél Boroom bi, ba fukkeelu xeet ba dootuy dugg ci kurél Boroom bi, ba fàww ba; ndax ñu bañu leen dajale ak mburu ak ndox ci yoon bi ngeen génnoon Misra, te ndax ñu fay Balaam doomu Beor ci Mesopotamia ngir mu rëbbal la. Waaye Yalla sa Boroom bañ-ul bëgg dëglu Balaam, te Yalla sa Boroom daldi na ay mallédiksiyon ci ay barkéel, ndax Yalla sa Boroom bëgg na la. Bul ko wax lu jàmm ci ñoom ak lu baax ci ñoom ci yépp sa fan ci lu dul jeex. Bul yàgg Edomkat, ndax rakk la; bul yàgg Ejiptiyaan, ndax tudd nga jóge ci réew am. Doom, su ñu jàppee leen, ci àdduna weeñeel, dañuy dugg ci askan bi Boroom bi. Su fekkee nga génn ci sa bët yi, te nga tëral ci bëpp baat bu bon, dinaa tëral ci bëpp baat bu bon. Su am na nit ci yaw bu weexul sabab réew bu guddi ci guddi gi, dina génn ci biir kamp bi, te du duggal ci biir kamp bi. Te bu ñëw ngir

ngelaw, dinaa saf yaram am ak ndox, te bu ñetti jant ji, dinaa dugg ci kamp bi. Te benn bees dina am la ci këru kamp bi, te dinga génn fii ci këru. Te benn pikët dina am la ci sa sentuur; te dina am ni bu nekk nga tudd ci këru, te nga def tool ci mu, te nga dellu nga tëj sa yëf-yëf. Ndax Boroom bi Yàlla sa dina daw ci sa kamp bi ngir def sa lakk te joxe sa jabar ci kanam sa bët; te sa kamp bi dina am seen, te du ñu gis ci yow yëf-yëf bu dara, te dina dellu boppam ci sa. Bul joxe xale bi boroom am, ku dagge ne la jóge ci boroom am. Ak yaw dinañu dëkk, ci yéen dinañu dëkk fi mu bëgg, bul jàmmal ko. Amul doon am jigéen ju jaboot ci doom-ju-jigéen yi Israayil, te amul doon am góor gu jaboot ci doom-ju-góor yi Israayil; amul doon am telesphorus ci doom-ju-jigéen yi Israayil, te amul doon am ku def rit yi ci doom-ju-góor yi Israayil. Du nga indil loxo bu jënd jigéen bu jënd, wala cëru xaj ci kër Boroom bi Yalla sa, ngir bëgg-bëgg bu nekk, ndax dañu doy Boroom bi Yalla sa, ak ñaari yépp. Bul jëfandikoo àdduna ak mag-bi sa, àdduna bu xaalis, ak àdduna bu ñam, ak àdduna bu lépp-lépp lu, su nga ko jëfandikoo. Góor-góoram la nga gën a jël intere, waaye sa mag du la gën a jël intere, ngir Boroom bi Yàlla sa barke la ci lépp sa liggéey ci réew bi, nga ngiy dugg fay ngir héritéé ko. Su fekkee nga naan ci Boroom bi, Yalla sa, du nga gëna waxtu ci dellu ko, ndax Boroom bi, Yalla sa, dafa la seet seet, te dina am bëgg-bëgg ci yow. Su fekkee bëgg-ul wax-wax, jubbanti nekk-ul ci sa biir. Luy génn ci sa gemmiñ dinaa ko tëral, te dinaa def ni mu ngi wax Yàlla Boroom benn kaddo, bu nga wax ci sa gemmiñ. Su fekkee nga dugg ci récolte bu njëkk sa mbokk, te nga tëj ci sa loxo yépp bi nga gën, te du nga nañ a dox serpe ci récolte bu njëkk sa mbokk bi. Su nga dugg ci ngoon bi

mbokk bi sa yaram, lekk raisin yi, ba sa bakkan jëkk, waaye bul dugal ci seen.

24

Su ku nekk jënd jigéen, te duggal ak moom, te dina am su fekkee gis njariñ ci biir sa bët, ndax gis na ci moom dara bu bañ, te bind na ko téere bu wuute, te jox na ko ci loxo yam, te yóbbu ko ci kër gam, te dem na jëkk góor gu ñëw, te góor gu mujj bi bañ na ko, te bind ko téere bu wuute, te jox na ko ci loxo yam, te yóbbu ko ci kër gam, te dee na góor gu mujj bi, ku jënd ko jigéen, góor gu njëkk bi mu yóbbu ko, dinaa mën dellu jënd ko jigéen, ba leeral na, ndax dara bu yàqu la ci kanam Boroom Yàlla sa, te dinañu dul yàq réew bi, bu Boroom Yàlla sa di jox la ci ndigël. Su ku nekk jàpp jabar ci saa yi gën ci kaw, du dem ci xare, te dara du ñu ko jagleel, dëkk na ci kër gi am, at benn na ko bëggal jabar bi mu jàpp bi. Bul jël mburu ndéew ci amaana, wala mburu ndéew bu yëkk, ndax kii dafa jël bëgg-bëgg ci amaana. Su fekkee ni jënd giy jàpp nit, mu gën yoonu ci mbokk am yu doomub Israayil, te mu naan ko te jënd ko, jënd bii dinaa dee; te dinaa wuute bàkkaar bi ci seen biir. Jàppale sa bopp ci jàpp bi ci leproos bi; dinga tëral lu bari def ci yoon yépp ci loi bi, bu ñi sëriñ yi ñi Lewit yi wax la leen; ni ma ngi leen yëgle, tëralleen def. Fattaliku luy gëna bari Boroom bi Yalla sa def Maryam ci yoon wi, bi ngeen mungi génn ci Esipt. Su am bëgg-bëgg walla lu ñu ko jëkk ci sa mbokk, bëgg-bëgg bu ñu ko def, du dugal ci kër gim ngir jëkk naan gim. Ci biir nga tàng, te nit bi nga jëfandikoo ay xaalis

ci biir moom, dinaa jëkk pledge bi ci biir. Su nit ki yàqu na, du lal ci mbotaay am. Dellu dellu, dinaa dellu nañu ñu jëfandikoo bu njëkk ci ginnaaw àdduna, te dinaa nëbb ci seen bopp, te dinaa la barkeel, te dinaa jëm yoon ci sa kanam ci kanam Boroom bi Yalla sa. Bul njool ci njub-juddu yoon bu góor bu tuuti ak bu amul dara, ci sa mag yi, walla ci jëmmalkat yi ñu nekk ci sa dëkk yi. Ci bés bi ñu jëkk, dinga dellu saleer bum, ñetti gannaaw du ñu doon ci kanamu moom, ndax nit la mu neexa, te ci moom la am esperaans, te dina woy ci sa boppam ci Boroom bi, te dina am benn tunka ci sa bopp. Baay yi dinañu dee ngir doom yi, te doom yi dinañu dee ngir baay yi; ku nekk dinañu dee ci boppam say boroom boppu tunka. Bul nga wañi jugement bu proselyte ak orphelin ak veuve, bul nga jël vêtement bu veuve ci nant, te nga fay xaalis ni yow mooy serviteur ci réew Egypte, te Boroom bi Yalla sa jëkkër la ko ci fii; ndax loolu laa lay wax nga def li erey bii. Su fekkee nga jàng jàngale ci sa gox, te nga fatte benn pakk ci sa gox, bul dellu jël ko; dinaa am ci kër-gi ak doom bu mag ak dibinndéél, ndax Boroom bi Yàlla sa barke la ci ñépp liggéey yu loxo sa. Su fekkee nga tëj olif, du dellu ngir tëj yii ci ginnaaw ga; dinaa jëkk ci kër-gi ak doom bu amul mbokk ak jigéen bu dee jëkkër la; te dinaa fàtte ne yow mooy jëf ci réew Esipt; ndax loolu laa lay waxe ngir def baat bii. Su fekkee nga tëgg sa wiñet, bul koy tëgg tuuti ci sa ginnaaw; dinaa jëkk ci kër-gi ak doom-yi ñu amul mbokk ak jigéen-yi ñu dee seen boroom; te dinaa fàtte ne kilifa la ngay jëkk ci réew Esipt; ndax loolu laa lay waxal nga def baat bii.

25

Su fekkee am na xeex ci biir nit ñi, te ñu ñëw ci jugement, te ñu juge, te ñu werante kiy jub, te ñu kondane kiy bul Yàlla, te dinaa am, su kiy bul Yàlla am na mérite ci raññe yi, dinaa ko dillu ci kanam juge yi, te dinaa ñu ko raññe ci kanam ñoom ci li mu am ci bul Yàlla bi. Te ci limu ñeent-fukk ñu ngi ko raas, du ñu yokk; waaye su fekkee yokk nga ko raas ci kaw yii ñu raas yu bari, sa mag dina am jàmm ci sa kanam. Bul tëj ginaar gi ngi naan mburu. Su mag bokk ñu dëkk ci benn bërëb, te benn ci ñoom dee, te amul doom, jigéen bi góor gi dee bi dinañu ko jël ci bitt góor gu ñu jëkkale; mag bi góor gi mu am dinañu ko dugg fa, te jël ko ci biir yëf, te dëkk ak moom. Te xale bi ñu juddu, dinañu ko tëral ci tur bi ku dee, te tur bi am mooy du ñu ko ress ci Israayil. Su góor gi bëggul jël jëkkër bi mag bi, jëkkër ji dinaa yëg ci bunt bi ci kaw màggat yi, te dinaa wax, rakk-u sama góor bëggul yëgal tur mag bi ci Israayil, rakk-u sama góor bëggul. Te nañu woo ko komite yu mag yi ci dëkk am, te nañu wax ko; te bu nekk wax, duma bëgg jël ko; te jigéen bu doom-bàjjan am doon nañ ci kanam komite yu mag yi, te dina wër sandalum benn ci tànk am, te dina fëcc ci kanam am, te bu tontu dina wax, noonu lañu def nit ku ñu dëkkaloo kër doom-bàjjan am ci Israayil. Te ñu woy tudde tur la ci Israayil, kër ku feccee sandaal bi. Su nit ñi xeex ci benn boppam, góor ak mag-bi, te jëkkër bu benn ci ñoom ñëw ngir def dimbali góor-am ci loxo ku mu naan, te yóbbu loxo-am mu tëj kër-géej-am, dinga tànn loxo-bi; bët bi nga xamul dara ci kanaam. Amul ci sa poche loxo ak loxo, bu mag walla bu

ndaw. Du doon ci kër ga sa benn mesuur ak benn mesuur, mag walla ndaw. Poids bu dëgg ak bu am jub dina am sa, ak mesure bu dëgg ak bu am jub dina am sa, ndax nga dee ci seen gëna ci réew bi, bi Yalla sa Boroom dafa la jox ci héritage. Ndax népp ku def yépp yii, népp ku def lu baaxul, mooy yenn dara bu Yalla sa Boroom bañ naan. Fattaliku li ñépp Amalek def la ci yoon wi, bi nga génn ci réew Egipt, ndax mu jëkk la ci yoon wi, te mu rëy sa kaw-kaw, ñi dañu sore ci sa ginnaaw, yow dëgg danga xiif te danga sore, te mu ragalul Yalla. Te dinaa am ni su Boroom bi Yalla sa di jappale la ci yépp sa jamonoy yi nekk ci sa biir ci réew bi, bi Boroom bi Yalla sa di jox la ngir ñu yor, dinaa far tur Amalek ci ñu ci suuf asamaan, te bu ñu bul fatte.

26

Te dinaa am su fekkee duggal ci réew bi, bi Boroom bi Yàlla sa dinaa jox la ngir yàq, te yàq ko nga, te dugg ci kaw, te jël ci njëkk-réew yi ci sa réew, bi Boroom bi Yàlla sa dinaa jox la, te dox ko ci pañe bi, te dem ci bëj-gën bi, bi Boroom bi Yàlla sa dinaa tànn ngir weesu sa tur fii. Te nga dem ci sarret bi ñu ngi fi ci ay fan yooyu, te nga wax ci moom, dama wax tey ci Yalla sama Boroom, ne dama dugg ci réew bi, bi Yalla naan ci say baay yi ne dina joxe ñu. Te sarax bi dina jël paanye bi ci loxo yi sa, te dina dooneel ko ci kanam alteer bi Boroom, Yàlla sa. Te mu jaabale dinaa wax ci kanam Yalla sa Boroom, Sama baay reer na Siri, te mu disee Esipt, te mu daggee fii ci limu tuuti, te mu nekk fii jëkk ci réew bu mag te ci yéen bu bari. Te Ejiptiyaaŋ yi ñu naan nu, te

ñu wàññi nu, te ñu jox nu liggéey yu gëna mag. Te nu weet ci Boroom bi, Yàlla gu nu, te Boroom bi dégg baat bu nu, te gis wàññi bu nu, te gis liggéey bu mag bu nu, te gis ñaan bu nu. Te Yàlla génn-al-oon nu ci Esipt yàlla bopp am ci doole bu mag bu mu am, te ci loxo bu mag, te ci njaboot bu réy, te ci xelaasi yu mag, te ci simbol yi, te ci yéene yu mag. Te mu indil nu ci bërëb bii, te mu jox nu réew bii, réew bu meew bu nékk ci yéen ak tamit. Te leegi, jëndal naa benn-benn récolte yi ñu njëkk ci suuf si nga joxe ma Boroom, suuf si meew ci lëtt ak mël; te dinaa des ko ci kanam Boroom Yalla sa, te dinaa njaboot ci kanam Boroom Yalla sa, te dinaa kontaan ci lu bees lépp li Boroom Yalla sa joxe la yow, yaw ak sa kër, ak Lewit bi, ak garab-garab gi ci sa biir. Su fekkee nga jeexal jëfandikoo fukk ay fukk ci bëccëg sa récolte ci at wu ñetteelu, dimbali fukk bi dinga jox Lewit ak kenn ku ñëw ak doom bu teg mbokk ak jigéen ju rew, te dañuy lekk ci sa dëkk yi, te dañuy kontaan. Te nga wax ci kanam Yalla sa Boroom, dama sett yépp ay mbir yi ñu bari ci sama kër, te dama ko jox Lewit bi ak mbëkk mi ak doom bu mag te ak jigéen ju ñaaw góor, ci lu ñu mel ni lépp ay ndigël yi nga ma ndigël; duma wañi sa ndigël, te dumaako fatte. Te lekkalewuma ci sama àll, te jëllewuma ci ñoom ci lu ñu mel ni mu mëccul, te joxewuma ci ñoom ku dee; dëggaluma baat bu Boroom bi, Yàlla bu ñu, defuma ni mu ma yëgle. Xool ci suuf dagg ci kër gi benn gi sañ-sañ bi sa ci asamaan bi, te barkeel mbooloo mi sa bi Israayil bi, te suuf bi nga joxe leen, ni nga laykat ci baay-baay yi ñu, joxe ñu meew bi tollu mëw ak dam. Ci bés bi, Boroom bi Yalla sa naan la ko yéenal nga def yépp ay sareet yi ak ay jugement yi, te dinga tëral te dinga def leen ci bëpp sa xol ak ci bëpp sa ruu. Yalla nga

tann Yàlla tey mu nekk sa Yàlla, te deme ci yoon yi yépp yu moome, te tëral jumtukaay yi ak ay waxin yi, te déggal baat bu moome. Te Boroom bi tànn la tay ngir nekk la mbooloo bu njëkk, ni mu ne ko, ngir gàtt ay ndigël yu mu, te nekk la ci kanam yépp yi, ni mu def la tur bu bees te xeex te dëgg, ngir nekk la mbooloo bu sell ci Boroom Yàlla am, ni mu wax ko.

27

Te Musa ak njëkk-i mag-yi Israël ñu wax, ne tëral leen yoon-yi yépp, ñu ñuy wax ne dinaa leen wax tey. Te ci bés bi nga wécc Jourdain ngir dem ci réew bi, bi Boroom bi Yàlla sama dinala jox la, te nga wara teg sa bopp ay mbër yu mag, te nga wara sos leen ak sos. Te dinaa bind ci kanam yi yépp erayam yi yépp ci sarax boobu, bi ngeen weccee Urdun, bi ngeen duggee ci réew bi, bi Boroom bi Yàlla yu mbokk am ngeen joxe la ngeen, réew bi dayo meew ak turam, ni Boroom bi Yàlla yu mbokk am ngeen wax na la ngeen. Te dinaa am ni bu ngeen ñëw Urdun, dinaa taxalee ay mbër yooyu yu ma ngi lay yëgle leegi, ci tundu Ebal, te dinaa leen tëj ak tëj. Te nga def benn àltel fi ci Boroom bi Yàlla sa, àltel bu njëkk ak mbër; du lay doxal fer ci kaw; mbër yu dayo nga def àltel ci Boroom bi Yàlla sa, te nga jaay ci kaw safara yu dayo ci Boroom bi Yàlla sa. Te nga dëgg sacc fi sacc bu jàmm, te nga lekk, te nga sopp, te nga bëgg ci kanam Yàlla Boroom bi sa. Te nga bind ci kaw yi yépp leer bii, mu gën a mel lool. Te Musa ak séeréer yi Lewii yi wax ak Israayil lépp, ci ngeñu wax ne, tëj te déggal Israayil, ci bés bi lay dem mbokk Yalla sa Boroom, te

dangay dégg baat bu Yalla sa Boroom, te dangay def yépp ay ndigël yu am, ak ay yoon yu am, yépp yuy wax la ci yow tey. Te Musa joxe nit ñi ci bés ba ne, ne: yépp yi ñu ngi ñëw ngir barkeel nit ñi ci tundu Garizim bu ñu cee Urdun, Simeyoon, Lewi, Yuda, Isakar, Yusuf, ak Benyameen. Te ñoom yi dañuy takk ci kaw moy malaaxte ci tundu Ebal, Ruben, Gad, ak Asher, Zabulon, Dan, ak Neftali. Te Lewit yi ci jaabante dañuy wax ci Israayil yépp ci baat bu mag, nit ku dees def nataal bu sañ-sañ ak bu toolu, dayo Boroom bi, liggéey loxo ay artisan, te dugal ko ci batal bu sutura; te nit ñépp ci jaabante dañuy wax, amiin. Ku bañ bopp ki di tëral baay am walla ndeey am; te ñépp ci mbooloo mi dañuy wax, amna ko. Metti na ci togg ku yëkkati yoon yi ci kër gi jëkk. Te mbooloo mi, dëkk bi dëgg nañu: amoon na. Mënul la ku njool goor-goor bu tëy ci yoon; te nit ñépp dinañu wax, amiin. Mënul sa barke ku nekk ku dina wañi justice bi ci sojourner ak orphelin ak widow; te nit yi lépp dina wax, amoon na. Moy mañul nit ki nëbbël ak jabar baay am, ndax dafa wone sutura baay am; te nit ñépp di wax, amul na. Mënul sa barke kuy nelaw ak bëpp mala, te nit ñépp ñu ngi naan: amoon na. Mënul sa barke ku nëbbël ak rakk bu jëkk ci baay walla ndey am. Te nit ñépp dañuy wax, na ñëw. Moy malloon ku nëbbël ak jabar am; te ñépp askan bi dañuy wax, amul na; moy malloon ku nëbbël ak rakk jëkkër jabar am; te ñépp askan bi dañuy wax, amul na. Mënul la ku tollu kilifa gi ci bakkan-bakkan, te njit yi lépp dañuy wax, amoon na. Mënul seen ku am kàddu yu bari ngir rëy bëgg-bëgg ngir rew nit bu am dëret bu bees. Te nit ñépp ñu ngi wax, amoon na. Moy màngu nit ku nekk ku dëggul ci ay bàyyi yëpp yi ci sarax bii ngir def leen, te mbooloo mi dëgg wax nañu, amoon

na.

28

Te dinaa am su fekkee dégg nga dégg baat bi Yàlla Boroom bi sa Yàlla, ngir gëm te def yépp ay ndigël yéeyu, yuy ma ndigël la tey, te dinaa la jox Yàlla Boroom bi sa Yàlla ci kanam ci yépp ay mbokk ci suuf si, te dinaa ñëw ci sa kanam yépp ay barkéeyu yéeyu, te dinaa la gis; su fekkee dégg nga dégg baat bi Yàlla Boroom bi sa Yàlla, barkéewul nga ci dëkk bi, te barkéewul nga ci caay bi. Barke na ñoom yi ci biir sa bët, ak ñoom yi ci sa réew, ak yërmandé yi ci sa nag, ak daral yi ci sa xar. Barkeel nañu sa mag-asin yi, ak sa rew-rew yi. Barkeel nga ci duggu ga ak barkeel nga ci génn ga. Boroom bi Yalla sa dinañu jox sa ñaani yi ñu naqar la ñu ñekk ci kaw kanam sa; ci benn yoon dinañu génn ci sa, te ci ñeent yoon dinañu rëy ci kanam sa. Yónnee Boroom bàyyi ci sa yoon barke ci sa mag yi, ak ci lépp lu yàgg la doon samp sa loxo, ci réew bi, bu Boroom Yàlla am nga di jox la. Yàlla dina la yëkk ci yow benn xalaat bu bees, ni mu naan ci sa papaa yi; su fekkee danga dégg baat bu Yàlla sa Boroom, te danga dem ci yoon yépp yu moom, te mbooloo mi yépp dina gis la, ndax tur bu Yàlla dafa woo ci sa kanam, te dañuy reer la. Te Boroom bi Yàlla sa dinaa la yaatu ci lu baax ci doom yi ci biir sa bët, te ci doom yi ci sa ñaw yi, te ci récolte yi ci sa dëkk, ci sa dëkk bi Boroom bi laykat ci sa baay yi benn la jox. Ubbi la yow Boroom bëgg-bëgg am bu baax, asamaan bi, jox taw bi ci réew ma ci waxtu; barkeel lépp liggéey loxo ma; te yow dinaa jëfandikoo

réew yi bari, waaye yow du jëfandikoo. Te yow nga soxla ay mbokk yu bari, waaye yeen du ñu soxla yow. Yàlla sa Boroom bi dinga wóor la ci bët te dinga wóoruma la ci ndey, te dinañu nekk ci kaw te du nekk ci suuf, su fekkee deglu baat bi Yàlla sa Boroom, lépp li man naan la tey ci tëral. Yow du jàpp ci bépp ay ndigël yi, yooyu man ndigël la tey, ñaari tank wala ñaari càmmoñ, dem ci ginnaaw yeneen yàlla yi ngir njaboot leen. Te dinaa am su fekkee dégg baat bi Boroom bi Yàlla sa, ngir gënal yépp ay ndigël yi am, ñuy yépp man wax la tey, te ñëw nañu ci sa kaw yépp ay mallaasin yéy, te tàbb nañu la. Yaa ngi ci sànni ci dëkk, te yaa ngi ci sànni ci caaka. Ñu tooy sa kër-gëstu yi, ak sa tëralinu yi. Ñu naan yi ñu jóge ci biir sa bët, ak yi ñu jóge ci sa réew, yi ñag nag yi sa nag, ak yi xar mbaam yi sa mbaam; ñu naan la ci sa dugg, ak ñu naan la ci sa génn. Boroom bi dina yónni ci sa kaw dëkk ak naaw ak rëy ci lépp lu nga defar sa loxo ci, ba ngi ko rëy yàq, ak ba ngi ko rëy gis-gis ndax yoon yi nga nee ñaaw yi, ndaxte nga ma bay. Boroom bi dina tëral la ñu takk la ak mele, ba noppi na la yàlla ci réew mi, bi ngay dugg fay jël ko. Yàlla dina la dawal ak yàqu-yaram, ak takkaay, ak seddale, ak inflammation, ak blight, ak jaundice, te dinañu la topp ba ngeen ko des. Te asamaan bi ci kanam sa bopp la dina nekk bronze, te suuf bi ci biir sa la dina nekk ñetti. Na Boroom bi Yalla sa jox sa taw bi ci sa réew bi nëbbël, ak nëbbël dina déglu ci asamaan bi, ba noppi la dafa la rëy bu tànn, ak ba noppi la dafa la rëy ci gaaw-gaaw. Boroom bi mën na la jox ci ñaaw ci kanam sa jaboot yi; ci benn yoon la dinaa génn ci seen kanam, te ci juróom-ñeent yoon la dinaa rëy ci seen kanam; te dinaa nekk gàncax ci réew yi lépp ci àdduna bi. Te yéen ñu ñëw dinañu

nekk lekk ci piyaa yi ci asamaan, ak ci mala yi ci suuf, te amul ñu ku dinañu wóor. Boroom bi dina la fay ak bëñ bu Ejipt ci sa nëtt, ak gerte bu ñaw, ak yar, ngir bul mën a gën wer. Boroom bi dina la rapp ak dof bu gëna mag, ak gëwël, ak xel bu jàll. Te nga ngi di tànn-tànn ci bëccëg, ni ku gàtt ci mbëggëel, ak yow du ngi am yoon yu baax, te nga ngi di ñakk ak di sàcc ci bépp fan, te amul ku di dimbalee. Jigéen bi nga jël, te góor gu ñu ko am mooy am ko; ndax bi nga tëj, te du nga dëkk ci; gerte-wiñet bi nga samp, te du nga yomb ko. Sa nag bi ñu reyee ci sa kanam, te du lekk ci moom; sa mbaam mi ñu jël ci sa yoon, te du dellu la; sa xar yi ñu jox sa jàmm yi, te amul la ku la wéy. Sa doom yi ak sa jigéen yi dañu jox benn réew wuute, te sa bët yi dinañu xool te nañu daw ci ñoom, sa loxo du am doole. Récolte yi ci sa suuf, ak lépp sa liggéey, dina ko lekk benn xeet bu nga xamul; te dinga nekk ku ñu njaaxale ak ku ñu fessal lépp ay bés. Te nga ngi doon daw ci biir seen ci ñu xool yi ci bët bi nga xool, yu nga gis. Yàlla dina la dawal ci bët bu bon ci sa tànk yi ak ci sa loxo yi, ndax bul gis jëfandoo ci wàññi yaa nga mën gën ci topp sa tànk yi ba tëdd sa bopp. Yàlla na ko des yow ak ay boroom-bàyyi bi nga woon di teral ci sa bopp, ci benn réew bu yow ak sa baay yi xamul, te nga naan fi ay yàlla yeneen, garab ak pérre. Te dinga nekk fale ci mbind ak ci xalaatu ak ci leebu ci lépp-lépp yi réew yi, ci ñuy Boroom yóbbu la fale. Gënn gu bari dinga des ci ngaaka bi, te tuuti dinga dugal, ndax ránqat bi dina lekk ñoom. Wiin bi dinga samp te liggéey, te diwaan du naan te du bëgg ci moom, ndax mbóot mi dina lekk ñoom. Yéen na am yoon oliv ci yépp sa frontières, waaye du nga defar huile, ndax sa yoon oliv bi dina daje. Doom yi ak jànq yi dangay am te dañuy duggal; ndax

dañuy dem ci nàtt. Lépp ay garab gu bees sa ak ay récolte yu sa suuf, kriket bi dinañu lekk lépp. Kiy jëkkër yi nekk ci yow, dinañu yàgg ci kaw ci kaw, waaye yow dinañu yàgg ci suuf ci suuf. Kii dina la jënd, te yow du la jënd kii; kii dina nekk bopp, te yow dina nekk tëj. Te ñépp ay mallédiksiyon yépp yi ñu ngi ñëw ci sa kanam, te ñu ngi la tàmbalee, te ñu ngi la daal, ba ngi la rëy, te ba ngi la yore; ndax deggul nga baat bu Yàlla sa Boroom, ngir gënal ay ndigël am, ak ay sàriya yépp ñu ko yonnee la. Te dina am ci yow ay siñ, te ay yéenekaay ci mbokk am ba ci lewel, ndax yow du liggéey Boroom bi Yàlla am ci bëgg-bëgg ak xel bu baax ndax ay lu bari yépp. Te nga liggéey sa jaboot yi, ñu Boroom bi di woyee ci sa kaw, ci naaw ak ci meññ ak ci toolu ak ci des bu yépp, te mu di doon jëfandikoo kolliye bu fer ci sa baat, ba mu des na la. Boroom bi dina indil ci yaw mbooloo bu jëkk ci kanam, ci pexe réew mi, ni ko xëy-xëy bu gaynde bi, mbooloo bu yaw du deglu làkk bi mu nëw, mbooloo bu amul yàq ci kanam, ku du naan kanam bu mag, te ndaw du naan ko. Te dinaa lekk ay doom yi ci sa ñaw yi, te ay récolte yi ci sa suuf si, ndax bul des sa céeb, sa diwin, sa tuur, ay troupeau yi ci sa nag yi, te ay troupeau yi ci sa xar yi, ba ngi ko fay. Te dina la ñakk ci sa dëkk yi, ba nañu jëfandikoo yi gàtt yi gàtt ak yi gëm yi, yiy yàgg la ci ñoom ci sa réew bi lépp; te dina la sàcc ci sa dëkk yi, yiy jox la. Te nga lekk ay doom ci sa biir, yàpp yu góor sa ak jigéen sa, ñuy yépp mu la jox, ci sa tëgg-tëgg ak ci sa naqar, bu sa jàmm naqar la. Kuy metti ak kuy rafet ci yaw ak kuy njariñ lool, dinañu xool bu bon ak bët am ci yaw mag, ak jabar bi ci biir tëgg am, ak doom yi des ñu mu des, ngir jox benn ci ñoom ci yaram doom am ñu mu lekk, ndax amul dara des ci yaw ci amal bu yàgg sa ak

ci tilim sa, bu ñu ñoom sa jaboot yëg ci yëpp sa dëkk. Ak jigéen ju mëlëk ak ju rafet ci yéen, kuy tànk ak kuy mëlëk tëdd ci ni tànkaay am mu amul xeewu dem ci suuf ndax mëlëk ak tànk, dina xool bu bon ak bët am ci say jëkër ju ci biir sàmm am, ak doom-gór am ak doom-jënt am, ak li génn ci biir tànkaay am, ak doom am bu mu juddu; ndax dina lekk leen ndax amul dara ci sutura ci amal-xaalis am, ak ci amal-xaalis am, bu njool am dina amal-xaalis la ci dëkk yi am, su fekkee déglu def yëp baat yi ci loi bii, yi bind ci téere bii, rañ tur bi gëna mag bi gëna am bii, BOROOM YALLA am. Te Boroom bi dina def sa ñaaw yi ak ñaaw yi ci sa gaynde gi ñaaw yi gën-gën te yàqu-yàqu, te feebar yi bon-bon te yépp mu ngi teg. Te dinaa dellu ñépp àdduna Esipt bu bon bi, bi nga ragal ci kanam ñoom, te dinañu tàgg ci yow. Ak bépp maladie, ak bépp blow bu binduwul, ak bépp bu bind ci téere bi ci loi boobu, Boroom bi dinaa jox ci sa kanam, ba mu rëy sa yokk. Te dinaa des ci ay limu ndaw, ci bëgg-bëgg bi ngeen mën a nekk ni ay béteéyu asamaan ci ay mbooloo, ndax danga déggul baat bi Boroom Yalla bi sa Yalla. Te dinaa am ni Borom bi bëgg na ci yeen def yeen yomb ak yaatuwaay yeen, noonu Borom bi dinaa bëgg ci yeen rëy yeen lëpp-lëpp; te dinaa ngir noppi ci gaaw-gaaw ci réew bi, bi ngay dugg fii jënd ko. Te Boroom bi Yàlla sa dinaa la wàññi ci mbooloo réew yi yépp, dale bi ci pexe àdduna bi ba pexe àdduna bi, te dinaa ngi fi jëfandikoo yénneen yàlla yi, garab ak mbër, ñu yaa ngeen xamul yaa ak sa baay yi. Waaye ak ci réewu yépp yaa, du la Yàlla jàppale, te amul nañu dëkk ci biir tànk bu bët sa, te Boroom bi dina la jox fii bët bu jëkkëraale bu dëgguloo, te bët yi ñu ngi des, te bët bi ñu ngi togg. Te sa bakkan di na dëkk ci biir sa bët, ci

kanam sa bët; te di nga raw bés ak guddi, te du nga sonn sa bakkan. Ci suba dinaa wax, naka ngéen doon dindi? Te ci ngéen dinaa wax, naka suba doon dindi? Ci reer bu sa xol bu nga reer, ak ci yéen yi sa bët gëm yi nga gis. Te Yàlla dinaa dellu la ci Esipt ci nef ñu, ci yoon bi ma wax ne, du nga soppiku gis ko tuuti, te dinañu jënd la fii ci sa jaboot yi, jënd la jëkkër ak jigéen, te amul ku ñu jënd. Yii ngeen baat yi ci mbooleem bi, yu Boroom bi fayale Muusa benn ak doom yi Israayil ci réew Mowaab, bu weesu mbooleem bi mu defale leen ci Xoreeb.

29

Te Musa woo ci ñépp doom yi Israël, te wax na ci leen, yéen gis nañu ñépp li ñu Yàlla def ci réew Esipt ci kanam yéen ci Firawn ak jëfandikkat yi am ak réew bi am bi mu am, epreev yi ñu mag yi sa bët yi gis, ay siñ yi ak ay reer yi ñu mag yéno. Waaye Boroom bi Yalla joxul leen bët bu xam, ak bët yu gis, ak nopp yu dégg ba ñu jot ci bés bii. Te mu ngi yobbu leen ñeenti at ci désert bi, yéeneen yoon sa ndeye yi ñu rafet, te sa naat yi ñu rafet du jafe ci sa tànk yi. Mburu leeñu ñu lekk, diwan ak naaw bu mag leeñu ñu naan, ndax ngeen xam ne Boroom bi, Yalla binu leen, man laa. Te ngeen jëkk ba noppi ci bii barab, te Sihon, buur Heshbon, génne, ak Og, buur Bashan, ci topp nu ci xareb. Te nu ñaan leen, te nu jël réew mi ñoom, te ma jox ko ci héritage bi Ruben, ak Gad, ak ci ñaari yoon liñuy Manase. Te ngeen nañu tëral def lépp ay wax yi ci jokkoo bii, ngir ngeen nañu faham lépp li ngeen def. Yéen yépp dajal tey ñu ngi ci kanam Boroom bi

Yalla bu yéen, ay boroom-kaw yu yéen, ak ay mag-yi yu yéen, ak ay alkat yi yu yéen, ak ay sëriñ-bind yi yu yéen, nit ku nekk ci Israayil, ay jigéen yu yéen, ak ay doom yu yéen ak kenn ku ñëw ci biir kamp bu yéen, dale kenn ku fey garab ci yéen ba ngi kenn ku teg ndox ci yéen, ngir dugg ci joowum Boroom bi Yalla bu yéen, ak ci ay mallaasin yu moom, yooyu Boroom bi Yalla bu yaw di waññi ak yaw tey; ngir ko takk yaw jëkk ci moom, te moom dinaa jëkk sa Yalla, ni mu ngi ko wax la, te ni mu ngi ko laykat ci sa baay-yi Ibraahiima ak Ishaaka ak Yaakub. Te doo yéen rekk laa dëkk ci biir ak joowukaay boobu ak laañ boobu, waaye ak ñi nekk fi ak yéen tey ci kanam Boroom bi Yàlla bu yéen, ak ñi nekk wuul ak yéen fi tey. Yéena xam ni ñu ngi dëkk ci réew Esipt, te ni ñu ngi wécc ci biir ay mbokk yi yéena wécc. Te gisee ay dëgguwaay yu ñoom, ak ay sanam yu ñoom, bant ak perr, ñaari ak wërëñ, ñuy nekk ci biir ñoom. Amul ku nekk ci yéen góor, walla jigéen, walla aadaa, walla lëndëm, ku ñu xel yi daldi ci Boroom bi Yàlla bu yéen, démoon ñu ñaan jëfandikoo yéeneen yàlla yi ci mbooloo yéen; amul ku nekk ci yéen réen bu mag ci kawe ak ñaaw. Te dinañu ko si deggal ay baat yi ci mallaaña bii, te bëggal ko ci xol am, ne, yàq naa, ndax ci yéeréem xol am dinaa dem, ngir góor bu bàkkaar yàqu ak góor bu amul bàkkaar. Yàlla bëggul ko yàq, waaye loolu Boroom bi seen xarit ak seen ngelaw dinañu takk ci nit boobu; te ñépp ay mallaaña yi ci jokkoo bii, yéen yi bind ci téere bii, dinañu tëj ci moom; te Boroom bi dinañu far tur am ci ñu ci kaw asamaan. Te Yàlla dina ko tëral ci bàkkaar, dina ko wuute ci yoon yu bon ci biir yëpp doom yi Israayil, ci njëkk ak yëpp li ñu bind ci téere bi ci wàllu Yàlla bi, ñu bind ci téereb bi ci sarax bii. Te ñu ngi naan

beneeni liggéey yi, doom yéen yi ñu ngi takk ci biir yéen, ak jàmm ju nekk ci réew bu gën wóor, bu ñëw, te ñu ngi gis ay daw ci réew boobu ak ay febar yi, yu Boroom yónne ci kanamu, sufur ak sëll yu tooy; lépp réew bi du ñu ngi yor, du ñu ngi daw, du ñu ngi takk ci kanamu lenn lu vert. Ni ko Sodóom ak Gomoor ñu rëy, Adma ak Seboyim, ñu Boroom bi rëy ci naari mbir ak sañ-sañ; Te dëkk yi lépp dinañu wax, Lu tax Boroom bi def ni ci réew bii? Kan la xel bi ci mbëkëté bi, xel bi rév boobu? Te ñu naan, ndax ñu bàyyi jokkoo bi Boroom bi Yàlla bu baay-baay yi, bi mu jëfandikoo ak baay-baay yi, ba mu gënee ñu ci réew Esipt, te ñu dem ñu njaboot yàlla yeneen, ñu ñu xamul, te mu joxul leen ñu; Te Boroom bi sedd ci metti ci réew boobu ngir yóbbu ci kanamu yëpp ñu bind ci téere yoon bi. Te Boroom bi daldi leen ci réew mi ñu am ak sonn ak mérr ak xeex bu mag lool, te daldi leen ci beneen réew, ni leegi. Yéenekaay yi nekk na Boroom bi, Yàlla bu ñu, te yéenekaay yi gëm na ñu ak doom-doom bu ñu ba sa kanamu àdduna, ngir def lépp ay wax yi ci loi bii. Yéenekaay yi nekk ci Boroom bi, Yàlla bu ñu, te yéenekaay yi gëm nekk ci ñu ak doom-doom bu ñu ba ci kanam, ngir def lépp ay wax yi ci loi bii.

30

Te dinaa am ni bu ñu ñëw ci sa kanam yëp ay wax yii, barkéel bi ak làkk bi, li ma jox ci biir sa bët. Te nga jàpp ci sa xol ci réew yi lépp, fi Boroom bi mën na a yàqu la fale, te nga dellu ci Boroom bi Yàlla ba sa, te nga dégg sa baat ci lu ñépp li man di wax la tey,

ci sa xol bu tollu, te ci sa fit bu tollu, te Boroom bi di wër sa bàkkaar yi, te di yërëm la, te di teg ca beneen ci ñu dànu la ci réew yi lépp, ci ñu yàqu na la fale. Su fecc sa gaañ̃ñu nekk ci bët bi, ci pénc asamaan ba nëkk ci pénc asamaan, Boroom bi Yalla sa dinaa la leen ci fii, te ci fii dinaa la jël Boroom bi Yalla sa. Te Yalla am nga dinaa la dugal ci njëg ci réew bi ñu baay yi am ngiir, te dinaa ko ngiir; te dinaa la def baax, te dinaa la def bari gëna baay yi am. Te Yàlla dina sett sa xol, ak xol sa rëy, ngir bëgg Yàlla Boroom bi ak Yoonu bi ci lépp sa xol, ak ci lépp sa bakkan, ngir dem nga ci wàll. Te Yàlla Boroom bi, sa Yàlla, dina jox ay mallédiksiyon yii ci sa jàmm-jàmm yi, ak ci ñi ngay bëgg sa bopp, ñu ngi tilim la. Ak yow dinaa dellu te dinaa dégg baat bi Yalla Boroom bi sa Yalla, te dinaa def ay ndigël yi mu, yépp yi ma ngi lay ndigël tey. Te Boroom bi Yàlla sa dinaa la barkeel ci lépp liggéey yu loxo sa, ak ci doom yi biir sa biir, ak ci doom yi ñaw sa, ak ci récolte yi sa suuf, ndax Boroom bi Yàlla sa dinaa dellu ngir kontaan ci sa ak yeneen yu baax, ni mu kontaanoon ci baay yi sa. Su fekkee dégg na baat bu Boroom bi Yàlla sa ngir gëm ndigël yi moom, ak jokkale yi moom, ak jugement yi moom yi bind ci téere bu loi bii, su fekkee dellu ci Boroom bi Yàlla sa ak lépp sa xol, ak lépp sa ruu. Yoon bi man dafay wax la tey, dañu ko gis ni dafa yomb lool, te dañu ko gis ni dafa yomb ci sa. Doo ci asamaan bi ci kawe, mu ngi ne, kan la ñu des ci asamaan bi, te jël ko nu, te bu ñu ko dégg ñu def ko? Dañu koo wara woon ci biir géej gi, mu ngi ne, kan la gën a wàcc ci biir géej gi ngir nun, te jël ko ngir nun, te def ko nu ko dégg, te nun ngi def? Bëgg na lool sa baat bi ci sa gemmiñ, ak ci sa xol, ak ci sa loxo ngir def ko. Xool, dama jox ci kanam sa kanam tey ndaje ak dee, lu baax ak

lu bon. Su fekkee dégg ndeyu Yalla sa Boroom, yi ma ngi lay wax tey, bëgg Yalla sa Boroom, dém ci yépp yoon yi am, ak tëral ndeyu yi am, ak yéenekaay yi am, dinañu dundee, ak dinañu bari, ak Yalla sa Boroom dinaa la barkeel ci yépp réew bi, bu nga dugg fay jël ko. Te su sa bët bi des, te du dégg, te yaw nga reer nga jàpp yeneen yàlla yi te nga njaboot leen, dama la wax tay, ne dañuy reer ci réy, te doo dëkk ci jamono bu gatt ci réew bi, mu nekk mooy réew bi ngeen daan Yurdeen fii ngir ñu jël ko. Dinaa wax ci ñu tey asamaan ak suuf, nekk ak dee laa jox ci kanam ñu, barkeel ak mallaan; tànn nekk yow, ngir yow ak mbokk am ndimbalante, bëgg Boroom Yàlla am, dégg baat bam, ak tëral ko; ndax li mooy nekk am ak gune fan am, dëkk ci suuf, bu Boroom wax ci mbokk am Abraham ak Isaac ak Jacob jox leen.

31

Te Musa jeexal wax ay wax yooyu yépp ci xale yi yépp yu Israayil, te wax na ci ñoom, teemeer at ak ñeent at laa ngi tey; manumaako tuuti dugg ak génn; waaye Boroom wax na ci man, duggul Jordan boobu. Boroom bi Yalla sa bu ngi dem ci kanam sa, moom mooy dafa doon rëy yi yépp ci kanam sa, te nga doon jël leen; te Yusuwa bu ngi dem ci kanam sa, ni Boroom bi wax. Te Yàlla Boroom, sa Yàlla, dina ko def leen ni mu ngi ko def Sihon ak Og, ñaari buur yi Amorit yi, ñu nekk ngir bëj Jordan, ak réew ñu, ni mu ngi ko rëy leen bu tànn. Te Boroom bi joxe leen ñoom, te dinga def leen li ma naan leen. Amul xol, te am doole, bul ragal, bul xar te bul sew ci kanam ñoom; ndax Boroom bi

Yalla sa bi mu ngi dem ci biir yéen ak ci yéen, dañu ko wara du lay bàyyi, dañu ko wara du lay balal. Te Musa woo Yusua, te wax ko ci kanam bépp Israayil: am fit te am doole, ndax yaw dinaa dugg ci kanam ndaw bii ci réew bi Boroom bi naqar ay baay-baay yi di jox leen, te yaw dinaa joxe leen ko ci eréem. Te Yàlla bi mu ngi dem ak yow, dafa wara bàyyi la, wala muy bàyyi la; bul agsi, wala bul gëm. Te Musa bind ay baat yi ci loi bi ci téere, te jox ko ay saraxalkat yi, doom yi Lewi yi, ñu ngi tàngal arche bu njëkk bi ci Boroom bi, ak ay mag-yi ci doom yi Israayil. Te Musa joxoon na leen ci bés bi, ne: Ci ginaaw at ñeent, ci waxtu at bu yàq-yàq, ci àtte bu tabernacles bi, ci waxtu benn Israel yépp bokk ci yoon ngir gis ci kanam Boroom bi, Yalla bu ñu, ci bër bi Boroom bi dinaa tànn, dinañu jàng yoon bi ci kanam Israel yépp ci noppi ñu, nga bokkaloo nit ñi, góor yi ak jigéen yi ak doom yi ak kiy jël ci dëkk yu ñu, ngir ñu deg, te ngir ñu jàng reer Boroom bi, Yalla bu ñu; te dinañu deg def yépp baat yi yoon bi. Te doom yi ñu xam-u, dañuy dégg, te dañuy jàng rag Boroom bi Yàlla sa ci bépp fan yi ñu ngi dundee ci kanam bi, ci kanam boobu ngay jàppale Jordeen foofu jël yoon. Te Boroom bi wax na ci Musa, xool, ay fan yi ci sa dee ñëw na; woowaat Yusufa, te teg ngeen ci buntu bëri kër gu témoignage bi, te dinaa ko yobbale; te Musa ak Yusufa dem nañu ci kër gu témoignage bi, te teg nañu ci buntu bëri kër gu témoignage bi. Te Boroom bi dajee ci biir ndew bi, te takk ci bëj-u kër-gu témoignage bi, te poteau bu ndew bi takk ci bëj-u kër-gu témoignage bi. Te Boroom bi naan na ci Musa, xool nga dinaa nëbb ak sa baay yi, te yow bi tàmbalee, ndax am na, nit yi dinaa jàngale ci biir yàlla yu góor yi ci réew bi, mu nekk réew bi mu dugg ci, te dinaa bàyyi ma, te dinaa fessal joowam bi

ñu ma, bu ma def ak leen. Te dinaa sax ci mérr ci ñoom ci bés boobu, te dinaa des ñoom, te dinaa dellusi sama kanam ci ñoom, te dinaa nekk lekk, te ñoom dinañu gis yéen yu bón yu bari ak tëgg, te dinaa ne ci bés boobu, ndax Yàlla sama Boroom amul ci man, yéen yi gisoon nañu ma. Waaye ci ñu reykat dinaa reykat kanam sama ci ñoom ci bés bi, ndax lépp yoon yu bon yuy def, ndax ñu reykat ci yalla yu gën. Te léegi bind baat yi ci woy bi, te jàngale leen ko doom yi Israël, te dugal ko ci gemmiñ ñoom, ngir woy bi nekk sama gëm ci kanam ñoom mu ngi téere ci biir doom yi Israël. Dinaa leen agsi ci réew bu baax bi, bu maa naqale ay baay-baay ñoom, joxe leen réew bu daanu meew ak tambal, te dinañu lekk, te bu ñu sobbee dinañu am sa, te dinañu dellu ci yeneen yàlla yi, te dinañu leen liggéey, te dinañu ma soore, te dinañu fessal sama àtte bi. Te woy wi dinaa takk ci kanam ñu, di gëm-gëm; ndax dañuy far ci gemmiñ ñu, te ci gemmiñ doom-doom ñu; ndax man xam naa seen bon, li ñuy def fii tay, balaa ma agsi ñu ci réew bu baax bi, bi ma naqar seen baay yi. Te Musa bind woy wi ci bés ba, te jàngale ko doom yi Israël. Te mu naan Yosuwa, te mu ne, am fit te am doole, ndax yaw nga indil doom yi Israayil ci réew bi, bi Boroom bi laykat leen, te moom dinaa nekk ak yaw. Bu Musa jeexal bind baat yi yépp ci loi bi ci téeré bu njëkk ba jeex, te yóbbu Lewit yi ñu jënd arkub joowu Boroom bi, ne: Jëlal téeré bi ci loi bi, dinañu ko dox ci bëñ-bëñ arkub joowu Boroom bi, Yàlla bu ñu; te dinañ nekk foofu ci yow ngir gëstu. Ndax man xamuma seen njëkk-jawwu, ak seen baat bu mag; ndax ci leegi ba ma ngi mooy ak yeen, dangeen njëkk Yàlla; noonu kenn du ko def ci ginnaaw sama dee? Tëralal ci man ñi boroom mbokk yi seen, ak ñi mag yi seen, ak ñi juge yi

seen, ak ñi ekrivèŋ yi seen, ngir dinaa wax ci nopp ñoom ñepp erey yi yépp; te dinaa takku ci ñoom asamaan ak suuf. Xam naa ndax ci ginaaw ci réew am ngeen dina jëf ci bàkkaar, ak ngeen dina rëdd ci yoon bi ma indil leen, ak ñuul yi dina amal leen ci ginaaw ci fan yi, ndax ngeen dina def yépp yu bon ci kanam Boroom, ngir yéen ko ci liggéey yu loxo ñeen. Te Musa wax ci nopp yi ëpp, erayoon yi ci askan bi lépp, ci woy wi ba jeexoon.

32

Jàppale, asamaan, te dinaa wax, te suuf mu dégg baat yi ci sama gemmiñ. Na ñu naan ko ni taw sama baat, te na ko jibbi ni ndaw sama waxin, ni taw ci kaw ñaari, te ni naw ci kaw ñaari. Ndax tur Boroom bi wëy na ko, joxe gëna-gëna ci Yàlla ñu. Yàlla, liggéey yi am na ci moom dëgg na, te yoon yi lépp ci moom jugement la; Yàlla dëgg na, te injustice amul; jub na te sant Boroom. Dañu bàkkaat, dañu jëkk a jëkk xale yi moroom yu bari, liggéey bu bon ci moom, àdduna bu njool te bu yem. Yii ngeen jëfandikoo Boroom bi? Noonu nit ñi bakkan te doo xam-xam? Ndax baay bii sa yoon la jënd yaa te defal la te sos la? Fattaliku ay fan ci yoon wi, xam ay at yu génération yi ci génération yi. Laaj sa baay te dina la wax, laaj ay mag-yi te dina ñu la wax. Bi Gëstu-gu Mag bi daldi xeeti ay mbokk, ni mu topp ay doom Aadama, mu defal ay ngelaw yi mbokk yi ci limu ay kàddu-kàddu Yàlla. Te Yaakub nekk na xaalis bu Boroom bi, ak Israayil nekk na xaalis bu héritage am. Mu ñów ko ci désert bi, ci soif ak tàng ci réew bu amul ndox; mu rëndal ko te jàng ko, te

tëral ko, ni mbëkëte bët. Ni gaynde bi dafa tëral sa nëbb, te ci doom yi am dafa bëgg, dafa yëkk bàkkaan yi te jël leen, te yomb leen ci bàtt yi. Boroom bi rekk mën na leen, amul dara ñu yeneen Yàlla bu njool. Moom la jëkk ñu ci kaw doole bu ndox bi; moom la lekk ñu ci mbirum cër yi; ñu naan dëgg ci pérét bi, ak tuur ci pérét bu tëdd. Bëre u nag, ak meew u xar, ak wëru xar yi ñu naan ak xar yi ñu jàng, doom yi ñu nag ak bëy, ak wëru neer yi ñu mburu, ak deret u giris, moo naan diwan. Te Yakub lekk te teg, te bëy bi ñu sopp a kick, mu nëbb, mu doy, mu rafet, te mu bay Yàlla bi def ko, te mu génn ci Yàlla sauveur am. Ñu ngi ma tànn ci yeneen yépp, ñu ngi ma tànn ci say yëf yu bon yépp. Ñu sàcc ci jinne yi, te du Yàlla; yéen yi ñu xamul; bu bees bu bees ñëw ñu ñew; yéen yi baay-baay yi xamul. Yalla bu la jibir nga ko fatte, te nga fatte Yalla bu la lekkaloo. Te Yàlla gis, te mu nit, te mu soppi ci biir mbëkk ci doom-góor yi am ak doom-jànten yi, te mu ne, dinaa rëdd sama kanam ci yéen, te dinaa wone luy dëkk ci yéen ci fan ci bësu ayyi; ndax dañu doon lëndëem bu yàqu, doom-góor yi amul gëm-gëm ci yéen. Ñoom yéene ma ci lu dëkkul Yàlla, yéene ma ci seen jàmm, te man itam dinaa leen yéene ci lu dëkkul àdduna, ci àdduna bu xam-xam dinaa leen yéene. Ndax safara dafa tàng ci sama xeex, dina tàng ba Aad ci suuf, dina lekk suuf ak ay récolte yu nekk ci moom, dina tàng ay fondation yu tundu yi. Dinaa teg ci ñoom yoon yu bon, te sama fett dinañu jàpp ci ñoom. Dañu ngi feeñ ak gerte, ak lekk ay ganaar, ak barke bu des bu ñu mën wer te; bañ yi ganaar yu njool dinaa ko yónne ci ñoom, ak seen doole, yiy ngi reer ci suuf. Ci këru, pexe dinañu waññi ñoom ñi doom, ak ci biir ndakarukaay yi, metit; góor gu mag ak jigéen gu bees, xale bu

nob ak góor gu mag bu yàgg. Maa ngi naan, dinaa ko yàqu ñu, waaye dinaa taxaw ci biir nit yi nataal bu ñu. Su nekk te dëkk ci sañ-sañu jàmm yi, ngir ñu nañu yàgg waxtu, ngir yeneen jàmm yi ñu nañu bokk ci ñakk, ñu nañu wax, loxo bu ñu gëna, ak dëkk te Boroom bi, moom def lépp yi. Anam bi ñu reer njàngale la, te xam amul ci ñoom. Dañu bañ xam ne dañu dégg; yépp yi na ñu jël ci wakhtug ngiy ñëw. Naka benn mënë a tàmbalee junni, ak ñaar mënë a yóbbu fukk ak junni, su fekkee Yàlla jayndoo leen, te Boroom bi joxe leen? Yow dëgg na ne yàlla yi ñu ngi def ci biir seen bopp amul njëkk ak suñu Yàlla; waaye suñu jàmm yi dañu dof. Ndax ci réew mi Sodom lañu joge réew mi ñoom, te daal bi ñoom ci Gomorrah; meññeef mi ñoom meññeef bu xol, ngonoor yi ñaaw lañu am. Xeex u jaan yi divin ñu la, ak xeex u berndëël yi du wer. Mbaa ñu ngi xam ne yépp yi teg nañu ci sama biir, te tëj nañu ci sama ay trésor yi? Ci bés-u raañeeku dinaa fey, ndax tanku yéen dañu doy, ndax bés-u des bi jóge na leen, ak yéen mooy ñu ngi fi, yéen ngi amul. Ndax Boroom bi dina weccee ay mbokk am, te ci ay jaam am dina am soolaman; ndax gisee nañu ñu neex, te ñu des ci njëkk, te ñu neex; Te Boroom bi naan na, ana ngi yéen ay yàlla, yéen yi ñu jëkkal ci yéen, yéen yi dinglënte yu sarët yi leen lekk, te ñu naan wiin yu sarët yi leen? Ñu nañu wucc te ñu nañu dimali leen te ñu nañu nekk leen gannaaw. Xool, xool ne man laa, te amul Yàlla bu ñu am ñépp ci biir man; man dinaa rey, te dinaa def mu dundee, dinaa naan, te man dinaa wer; te amul ku mën dimbali ci loxo yam. Ndax dinaa yomb sama loxo ci asamaan, te dinaa laykat sama loxo bu ñaw, te dinaa wax, damay mën ci yoon wi; Ndax dinaa tëral sama paka bi mu mel ni lëkkaleeku, te sama loxo dinaa tëj yoon

wi, te dinaa joxal ñu ëpp sama xarit ñi, te ñu sopp ma dinaa leen joxal. Dinaa nelaw sama fett yi ci deret, te sama pañe bi dinaa lekk nama ci deret bu bëri ñi ñu metti ak ñi ñu jàpp ci bopp bu màggat yi ñu jamonoo. Bëggoo asamaan ak moom ci benn waxtu, te ñépp ay kurëlkat yu Yàlla nuy naan moom; bëggoo ay mbokk ak nit ñi moom, te ñépp ay doom yu Yàlla nuy yàgg moom, ndax dereet yu doom yi moom dañuy fay; te dina fay te dina jox ay rew ci jàmm yi, te yépp ñiy toog moom dina jox; te Boroom bi dina setal réew mi nit ñi moom. Te Musa bind woy wi ci fan bi, te jàngale ko doom yi Israayil; te Musa dugg, te wax lépp baat yi ci leer bi ci noppi ndaw yi, yaw ak Yusuwa bu Nun. Te Musa jeexal ci wax ak Israayil lépp. Te mu naan ko ci ñoom, jëfandikoo seen xol ci ay baat yépp yooyu, yooyu maa ngi waxtaan ci yéen tey, yooyu dinaa leen wax seen doom yi, nañu gëm te def ay baat yépp yu njëg bi yooyu. Ndax baat bii amul njëg ci yeen; ndax moom mooy nguir yeen, te ndax baat bii dinañu yeen am fanaanal ci suuf si, ci ngir yeen ngi jàpp Jordeen fi ngir ñu yàgg. Te Boroom wax ak Musa ci bés bi, mu ngi ne, yéeg ci tundu Abarim, tundu Nebo bi mu nekk ci réew Moab ci kanam Jericho, te gis réew Canaan bi, bi man di jox doom yi Israel, te dee ci tundu bi nga yéeg fale, te dinañu la far ak sa mbokk, ni Aaroon sa mag dee ci tundu Hor, te dinañu ko far ak seen mbokk. Ndax nga dëggul sama baat ci biir doom yi Israël ci ndox nguur yi Kadesh ci désert bi Siina, ndax nga santuwuluma ci biir doom yi Israël. Ci kanam la gën a gis réew bi, waaye fii du dugal.

33

Te bii la barke bi Musa, nit bu Yalla, barkeel doom yi Israayil ba tàmbalee fas bi. Te xalaat ne, Boroom bi jóge na ci Sinai, te bangi na ñu ci Seir, te yagg na ci tundu Paran, ak fukki junni ci Kadesh, ci ngemam bu ñëw yëngu yi ak moom. Te mu yaatal ay mbooloo am, te ñépp ñi yëgle ci biir sa loxo, te ñoom ci sa biir lañu, te mu jël ci ay wax am loi bi, bi Musa wax nu, njiit ci ay bokk Yaakub. Te dina am ci kilifa bu bëgg bi boroom, yënu kilifa yi ñëw ak mbokk yi Israel ci benn waxtu. Ruben mu neex, te mu ñu fay, te mu bari ci limu. Ak bii Juda: dégg baat Yàlla, ak nga naan jëm ci mbooloo am, loxoom am dinañu xaare ci kanamu am, ak nga di ndimbal ci biir jàmm yi. Te ci Lewi ne, jox Lewi ay seen-seen yu mu am, ak dëgg yu mu am ci góor gu sell gi, ñu seet ko ci seet; ñu toxal ko ci ndox yu xeex; Kuy wax ci baay ak ci yaay, gisuma la, ak mag yi am du ko xamante, ak doom yi am du ko xamante; mu tëral ay baat yi nga am, ak joowale yi nga am mu ko tëral. Ñu ngi waxal ci Yaakub ay jëfandikoo yi sa, ak loi bi sa ci Israayil; ñu ngi des encens ci ñaan sa bu bari ci kaw alteer sa. Baarakal, Boroom, doole bu moom, te jëfam loxo yu moom yi jël; penc seen-bët yu nit ñi bëgg-ul moom ñi taxawee ci moom, te ñi bëgg-ul moom yi na ñu taxaw. Te Benyamɛɛŋ mu naan, bëgg-bëgg bu Boroom bi dinaa dagg ak jëm, te Yàlla dafa ko daawal ci bëpp bés, te ci biir ñaari bakkan yu mooy am, mu noppi. Te ci Yusuf mu ne, ci barkéefu Boroom bi suuf am, ci waxtu asamaan ak ndox, ak ci lalaa yu jot yu ci suuf, ak ci waxtu récolte yu ñu am ci yoon yu téeré, ak ci rencontre yu weer, ci kaw tundu yi ci

njëkk, ak ci kaw tundu yu tuuti yi am solo, ak ci waxtu suuf bu fees; ak yépp yu Boroom gis ci sàcc si ñëw ci bopp Yusuf, ak ci kaw mu am barke ci biir mag ñoom. Ñu njëkk tawru bi, rafet am na ko, baaraam unicorn la baaraam am; ci yéen, ñu ngi def ay mbokk yi, ñu ngi tànn ci benn waxtu, ba noppi kow réew bi; yéen la fukki junni yu Efrayim, ak yéen la junni teemeer yu Manase. Te ci Zebulun mu naan, yàgg Zebulun ci sa génn, te Issachar ci seen kër gu jàpp. Réewu yi dañuy rëy noppi; te dañuy woy fii, te dañuy sax fii saxaar bu njub; ndax jumtukaay bu géej bi dinaa naan la, te komersu géej yi ñiy dëkk. Te ci Gaad ne, bëgg na yoon ci Gaad mu yàgg: ni gaynde la tëral, mu fëcc loxo ak boroom. Te mu gis benn xëy bu njëkk bu mooy sama, ndax fii nekk na ñu fey réew yi ci biir ay boroom-barke ñu tollu ak ay boroom-askan yi; yoon, Yàlla def na ko, te ay wax-kaarange am na ko ak Israayil. Te ci Dan lañu wax: Dan, gaynde bu ndaw la, te dina daw jëkk ci Bashan. Te Naphtali lañu ko wax, Naphtali tëj na ci lu baax yi, te jëfandikoo na barkéeb Yàlla, dëkk bu bëri géej ak bëj-saalum dinañu ko ñu jël. Te ci Aseer a naan, barke ci doom yi Aseer, te dina am njariñ ci rakk am yi; dina topp tànk am ci tuuti. Fer ak bronz sa nataalu am na; ni sa fan yi, noonu sa doole la. Amul ñu dara Yalla bu njëkk ak Yalla bu bëgg-bëgg bi, bu daw ci asamaan, ndimbalkat sa, ak bu mag ci kaw bi. Te Yàlla ñu njëkk dinaa la tëral, te ci doole bàpp yu bees yu dul jeex; te dinaa wutal sa yàqu-bàyyi bu njool ci sa kanam, mu naan: yamal. Te Israayil dinaa dagg ak dëgg, kenn rekk ci suuf Yaakub, ci mburu ak diwin; te asamaan bi dinaa la jëkk ak ngoon. Barkeel nga Israayil; kan mooy ni njëkk ak yow, mbooloo bu Boroom di defal tëral? Sa bopp-sa-bopp dinaa la dëgël, te sa

gaynde dinaa jëkk sa réew, te sa yeneen dinaa la leen, te yaw dinaa daw ci seen baat.

34

Te Musa des ci Arabot ci Moab, fekk ci tundu Nebo, ci kaw Pisga, bu nekk ci kanam Jericho; te Boroom bi wone ko bépp réew Galaad ba Dan, te bépp réew Neftali, te bépp réew Efrayim, te Manase, te bépp réew Juda ba géej gu mag gi, te désert bi, te diiwaan yi ci Jericho, dëkk bu tama yi ba Sogor. Te Boroom bi wax na ci Musa, lii mooy réew bi ma naan ci Abraham ak Isiyaaka ak Yaakub, ne, dinaa jox ko seen rëndukaayu, te wone naa ko ci sa bët, te fii du duggu. Te Musa, kilifa bu Boroom bi, dee na ci réew Moab, ci wax bu Boroom bi. Te ñu ko aas ci Gai, ci bëj-u kër gu Peor; te ku nu xam bëri aas bi mu am ba ci bés bii. Musa amna teemeer ak ñeent at ci waxtu bu mu dee; bët yi am dañu ñuul, wala suuf yi am dañu jéem. Te xale yi Israayil ñaanoon Muusa ci Arabòt Mowaab ci kanam Urdun ci Jeriko fanweer benn fan, te ci jamono yi ñaan ak sañse Muusa jeexoon nañu. Te Yusufa, doomub Nuh, fes na ak xel-xelu, ndax Musa dañ̃ñ na loxo yi ci kanamu; te xale yi Israayil deggal nañu ko; te def nañu li Boroom bi fay na Musa. Te amul benn nabi ñu nekk ci Israël ci kanam Musa, kuy Yalla xam ko kanam baax ci kanam baax ci ay simbol yépp ak ay reer yu mag, kuy Yalla yónne ko def ñuy ci réew Egipt ci Faraana, ak ay jëfandikkat yu mu am, ak réew bu mu am bi yépp; ay reer yu mag yu mag, ak loxo bu baax, yuy Musa def ci kanam Israël yépp.

Josuwee

1

Te ci ginnaaw dee bi Muusaa, Boroom bi wax na ak Yusuwa doom Nuun, kiy jëfandikkat Muusaa, mu ngi ne: Muusaa sama jëfandikkat dafa dee. Leegi loolu tey woon, yékkati, jàngal Jordaan, yow ak mbooloo mi nekk lépp, ci réew mi, muy ma di jox leen. Lépp-lépp bés bi ngeen doon tàmbale ak tànk tanki tànkaay yeen, dinaa leen jox ko, ni ma ngi ne Musa: Déseer bi ak Anti-Libaŋ, ba nañu jot dex bu mag bi, dex Eufrat, ak ba nañu jot géej gu ndaw gi; dale fu njëkk gi di guddi dinaa nekk lim-lim yeen. Amul nit bu ñu gën a takk ci biir sa bopp ci bépp fan ci ay sa dundu, te ni mën naa nekk ak Musa, kontan dinaa nekk ak yow, te duma la bay te duma la fay. Gëm ak jëm, ndax yow dinaa jëfandikoo ci mbooloo bii réew bii, mu ngi tey laa naan ci baay-baay yi ngeen di jox leen. Amul seen te amul gëm, tëral ak def ni Musa, doom sama, wax na la, te du nga des ci yeen ci ñaam wala ci caam, ngir nga am njariñ ci lépp li nga mën a def. Te dëkk bi téereb bi loi boobu dina dëkk ci sa gemmiñ, te nga naan ci moom bés ak guddi, ngir nga xam def lépp li bind, te ba noppi

nga naan yàlla, te nga naan yàlla ci sa yoon, te ba noppi nga faham. Xool, damay yoonu la; am doole te am fit, bul ragal, te bul metti, ndax Boroom bi sa Yalla nekk ak yaw ci lépp li nga dem. Te Yusufa yoonu ay bind-bind yu mbokk mi, ne: Duggal ci biir kamp bi mbokk mi, te yoonu mbokk mi, ne: Yeggaleel lekk, ndax ñetti fan ak leen dinaa cebbu Urdun bii, duggal ngir japp réew mi, li Boroom bi Yalla u mbokk-sañ-leen di jox leen. Te Ruben, te Gad, te ñaari fukk liñu Manase, Yusuwa naan na, fàttewu baat bi Musa doom Boroom bi laaj la leen, ne, Boroom Yàlla boobu jàppale na leen, te jox na leen réew bii. Jigéen yi ngeen ak doom yi ngeen ak nit ñi ngeen ñu nëbb ci réew bi, bu mu jox leen; waaye yeen dinaa weccee yeen tëj ci biir mag yi ngeen, yëpp ku am doole; te dinaa jàppale leen, ba Boroom bi Yàlla bu ñu joxe mag yi ngeen dalal, ni mu leen joxe itam, te ñoom itam ñu aar réew bi, bu Boroom bi Yàlla bu ñu di jox leen; te dinaa dellu ku nekk ci héritage am, bu mu jox leen Musa ci bëj-gànnaar Urdun ci penku ñu àtte jànt. Te ci jaabante Joshua, ñu ne, lépp li nga ko wax nu ko def, te ci bépp bëj bu nga ko yónni nu, dinañu dem. Ci ay dëgg-dëgg ci lu ñu dëgg Musa, dinañu la dëgg, waaye jàll Yàlla Boroom bi bu ñu nekk ak sa, ni mu nekk ak Musa. Ndax góor gi ñu ko wuute la, ak ku ñu ko deglu baat yi sa, ni mu ngi ko yóbbu, na dee, waaye am doole te jàpp sa bopp.

2

Te Yésu, doom Nun, yónne ñaari góor gu njool ci Shittim ngir

noppalu réew bi, te wax ne: Yéguleen te xoolal réew bi ak Jericho. Te ñaari góor gu njool yi démoon, duggoon ci Jericho, te duggoon ci kër gu jigéen gu jàppalekat, mu tudd Raab, te noppoon fii. Te ci boppam bu Jericho wax nañu ne, dugg nañu ne ñëw nañu fi nit yi ci doom yi Israël ngir xool-xool réew mi. Boroom bi Jericho yonnee, te wax na ak Rahab, ne: Génn ñi góor yi ñu dugg ci sa kër gi ci guddi gi, ndax ñu ngi fi ñëw ngir seet réew mi. Ak jigéen ji jël na ñaari góor yi, nëbb na leen; ak wax na leen, di ne, góor yi dugg nañu fay sama, waaye bu bunt bi gis di tëj ci ngelaw bi, ak góor yi génn nañu; xamuma fan dem nañu; ñëbbeleen ci ginnaaw, su fekkee amal ngeen jàpp leen. Bii te mu jënd leen ci kaw tëj gi, te mu nëbb leen ci biir taan liŋ bi mu naan tëj ci kaw tëj gi. Te nit yi topp seen ci yoon bu njëkk ci Jordan ci seen gënal yu, te bunt bi tëj. Te dafa am ni bu ñu génn ñi di làcc ci biir ñoom, te ñoom itam ba tay nañu lal, moom itam dafa yékkati ci ñoom ci kaw taas bi, te dafa ne ci ñoom, xam naa ne Boroom bi dafa jox leen réew mi; ndax rag yéen dafa daldi ci ñun. Ñu dégg nga ndax Yàlla bi Boroom bi jàngi géej gu xonq gi ci kanam yéen, ba ngeen génn ci réew Egipt bi, ak li mu def ñaari buur yi Amorit yi ñu nekk ci bëj-gànnaaw Jordan bi, Sihon ak Og, ñu ngeen rëy ñoom. Te nu dégg, ñu yaakaar ci bët-bët ñu, te barkéel bi amul ci beneen ñu ndax kanam ñu yëg seen kanam, ndax Boroom bi, Yàlla ñu, mooy Yàlla ci asamaan ci kaw ak ci suuf réew bi. Te leegi lëkk ma Yàlla Boroom bi, ndax dama def yeen yoon, te defleen ak yeen yoon ci kër sama baay, te reyleen ci dundu kër sama baay, sama yaay, ak sama mag-ñoom, ak lépp kër sama, ak lépp li nekk leen, te yeneen sama bëgg-bëgg ci dee. Te góor yi nañu ko wax: Ñu bakkan bu ñu ëpp di sa ñu ci

dee. Te moom na wax: Bu Boroom bi jox leen dëkk bi, dinañu ma yàlla ak dëgg. Te mu ñu dajale ñu ci peneera bi, te mu wax leen, demleen ci kaaw yi, bu ñu ñëw ñiy ngën tudd yeen, te nëbbeleen fa ñetti fan ba ñu dellu ñiy ngën tudd ci ginnaaw yeen, te ci ginnaaw yéen dinga dem ci yoon yeen. Te nit ñi ne ko: Ñu ngi am sa jàpp bi, dañu ñu am yoon. Xool, nun dugg ci benn xaaj bu dëkk bi, te nga am di des tànneef bi, garab gu xonq gu gàtt gii nga ko des ci palanteer bi ci ngir lii nga yóbbu nun ci ngir lii, waaye sa baay te sa ndey te sa mag yi te lépp kër gu sa baay nga ko topp ci sa bopp ci sa kër. Te dinaa jëkk nekk, ku nekk ci kenn bu génn bunt bi ci kër ga ñu génn ci biir, dinaa jëkk nekk ñu am sañ-sañ ci bopp am, waaye ñu ngi am yaram ci laj bi nga def. Te ñépp ñu nekk ak yow ci biir kër ga, ñu ngi am sañ-sañ. Su amee ku ñu ñaaw walla ku feeñal ay baat yi ñu, dinañu nekk ci sañ-sañ ci lëndëm bi nga indil bii. Te mu nënë leen, ci bàkkool yéen a ngi, moom mooy; te mu yónnee leen, te ñu dem. Te ñu ñëw ci tuuti bi, te ñu dëkk fii ñetti fan, te yiy tukki ñu seet yëpp yiy yëpp, te ñu gis-ul. Te ñaari góor yi dellu, te ñu dajale ci tundu bi, te ñu cëtu jëm ci Yésu doomam Nun, te ñu wax ko lépp li am na ci ñoom. Te ñu ne ko Yosuwa ne Boroom bi joxe leen bëpp réew bi ci loxo ñu, te yépp ku nekk ci réew boobu daanu ñu.

3

Te Yésu tànn ci suba, te génne ci Shittim, te ñëw ba nañu jëkk ci Jordaan, te naan fale ba tàngal. Te ci ñetti fan, jëfandikukat yi

daan ñëw ci kër-ga, te ñu yëgle ndab bi, ñu naan, bu ngeen gisee kofur-jëf bu Boroom Yàlla bu ñu ak séereer-jom yi bu ñu ak Lewit yi di ko tëj, dinañu génn ci sa bët yi, te dinañu dem ci ginnaaw am. Waaye jàng na ëpp ci biir yéen ak moom, ci wàllu ñaari téeméer kubit dinga tàgg, bul nàqqal moom, ngir nga xam yoon wi nga dina dem ci moom, ndax demuma yoon wi ginnaaw ak ñetti fan. Te Yosuwa naan ci mbooloo mi, setal yéen ci suba, ndax suba Boroom bi dina def ci yéen ay mbir yu mag. Te Joshua waxoon séeréer yi: Tëjal cofol bi ci jokkoo bi Boroom bi, te demal ci kanam mbooloo mi. Te séeréer yi tëjoon cofol bi ci jokkoo bi Boroom bi, te demoon ñu ci kanam mbooloo mi. Te Boroom bi wax na ci Joshua, ci bés bii dama tàmbalee yóbbu la ci kanam yépp yu Israël, ngir ñu xam ne ni mën na nekk ak Musa, noonu lañu mën nekk ak yaw itam. Te léegi, yóbbu ay sëriñ yi ñu bokk arche bi ci testament bi, ne: bu ngeen duggee ci benn xayma ci ndox mi ci Jordan, te ci Jordan nañu taxaw. Te Yésu wax ci doom yi Israël, Jëkkël fi, te déggal baat bi Boroom bi, Yàlla ñu. Ci bii nga xam ne, ndax Yalla bu njëkk ci yéen, te yëru-yëru dinañu yëru ci kanam ñu Kanaana, ak Xettaa, ak Ferezaa, ak Ewaa, ak Amoraa, ak Gergesaa, ak Jebusaa. Xool-na, kofër-bi ci jokkoo bi ci Boroom bi ci àdduna bi lépp dafa daan ci Jordaana bi. Tànnal fukk ak ñaar nit ci biir doom yi Israël, benn ci kenn liggéey bu nekk. Te dinaa am, ni bu ñu noppee tànk yi ci sëriñ yi ñu ngi tëj kàddu bu jëfandikoo bi ci Yàlla ci àdduna bi lépp ci ndox bi ci Jordan, ndox bi ci Jordan dinaa wuute, te ndox bi ñu ngi daje dinaa takk. Te mbind mi dem ci seen yu mbind yi ngir ñëw Jordan bi, waaye seen yi jàpp seen u jëfandikukat u Yàlla bi ñëw ci ginnaaw mbind mi. Bi sarét yi di dugg ci Jordaan,

yi di teral kàddu-géej bi bu Boroom bi, te tànk sarét yi yi di teral kàddu-géej bi bu Boroom bi gëm ci benn xayma ci ndox bi ci Jordaan; te Jordaan dafa am ndox ci bépp sa bàyyi, ni ci fan yu ñu jëkk gerte; Te ndox yi di daw ci kanam teg, teg ni benn mbokk benn, yëg bari bari bari ba noppi xayma ci Kiriath Jearim; waaye li di daw daw ci géej bu Araba, géej bu sëll, ba noppi ci bàyyi paaka; te nit ñi teg ci kanam Jericho. Te sarëtkat yi di tàngal kofër bu Joomi bi ëpp ci sàcc ci biir Jordaanu, te yëpp doom yi Israayil dañu wàcc ci sàcc, ba yëpp nit yi jeexoon wàcc Jordaanu.

4

Te bu nekk ni ñépp ay mbooloo yi jekkoon ci Urduun yi, te Boroom bi wax ci Yusuwa, mu ngi ne, jël ay góor ci mbooloo yi, benn ci kaw liggéey bu nekk, wax leen; te jëlal fukk ak ñaar téeré yi am solo ci biir Urduun yi, te yéen yi jël leen ak yéen, dajale leen ci kamp bi yéen, fi yéen ngi naan fii ci guddi gi. Te Yusufa woo naan fukk ak ñaar góor yi gëna bari ci biir doom yi Israayil, benn ci benn laamaan, te wax nañu ko, jëkkaloon ma ci kanam Yàlla ci biir Urdun; te kenn ci ñoom jël benn pérre ci fii, mu jël ko ci bët bi mu am ci lëmm fukk ak ñaar laamaan yi Israayil, ngir yépp yii nekk leen ci tànneef bu am solo; ngir su doom goor am lañu suba, te wax ne, lan la yépp yii ñu ci ñu? Te yaw, dangay wone sa doom, nga naan ko ne, Jordan dëkk bi daanu ci kanam kaafu joowu Yàlla bu àdduna bi lépp, bi mu ngi tabax, te ngoon mbàmb yi dinañu jàppale ci yéen, jàppale ci

doom yi Israël ba tiit bi. Te xale yi Israel defoon noonu, ni Yàlla wax ko Joshua, te ñu jël fukki ak ñaar bunt ci biir Jordan, ni Yàlla wax ko Joshua ci yeesal ci ceebu xale yi Israel, te ñu jëkk leen ak ñoom ci kamp bi, te ñu daal leen foofu. Yusufa dafay teg yeneen fukk ak ñaar bunt ci Jordan, ci barab nekk ci suuf yaayu seeriñ yi yëgle sanduku jëfandikoo Boroom bi, te nañu nekk foofu ba bés bu tay bii. Saraxalekat yi ñu ngi tàll kofur bu njëkk bi nañu nekk ci sa tàgg ci Jordan, ba Yésu jeexal lépp li Boroom fay wax ne balal ci mbooloo mi, te mbooloo mi gaaw, te nañu cee. Te mu jëkk bi, bu ñépp yi jeex ci wàllug, bopp bi ci jokkoo bu Yàlla ak ay mbër yëg ci kanam ñu. Te doom yi Reuben ñëw, ak doom yi Gad, ak yërmandé gox bi Manasseh, njëkk-njëkk ci biir doom yi Israël, ni mu naan ko leen Moise. Naari-fukk ñaar téeméer yu am gëm ci xare ñëw ci kaw Boroom bi ci xare ci yoon yi ngir dëkk bi Jericho. Ci bësu bi, Boroom yokk Joshua ci kanam ci mbooloo Israayil yëpp, te ñu ragal ko, ni Musa, ci lépp ci waxtu bu mu dundee. Te Boroom bi wax na ci Yosuwa, mu ngi ne, yóbbu ñi sarax yi ñu ngi tëj kàddu bu Boroom bi ci témoignage bi, ñu génn ci Jourdain. Yésu naan ay sëriñ yi, mu naan: génn ci Jordaan bi. Te am na ni ñu génn ci suuf, sarax yi ñu teg cofol bu jëkkook bu Boroom bi ci Jordaanu bi, te daan ñu tànk yi ci suuf bi, génn na ndox bi ci Jordaanu bi ci benn sa, te dem na ni démb ak ñetti fan ci lépp kaw bi. Te mbooloo mi ngi dem ci biir ci Jordan ci fukk-njëkk ci weer bu njëkk, te ñu ngi doxe kër yi doomub Israel ci Gilgal ci yoon bi ci penku gu jëkk ci Jericho. Ak yii fukk ak ñaar mbër yi, ñu Yosuwa jël ciUrdun, Yosuwa daf koy tëral ci Gilgal, di ne: bu doom yéen ñu laaj leen di ne, lan la yii mbër yi? Waxale doom-géer yeen, ne Israayil

daan nañu dëkk Jordan bii ci lëndëm bu yàq, ndax Boroom Yàlla bu ñu yàqu na ndox Jordan bi ci kanam ñoom, ba nañu dëkk; ni Boroom Yàlla bu ñu def na géej gu xonq bi, bu Boroom Yàlla bu ñu yàqu na ci kanam ñu, ba nañu dëkk; ngir réew yépp ci àdduna bi xam ne doole Boroom bi gëna mag, te ngir yeen nangee Boroom Yàlla bu ñu ci yëp liggéey.

5

Te xew-bi, bu dégg nañu buur yi Amoriit yi ñu nekk ngir bëj-bëj Jordan ak buur yi Fenisi yi ci bëj-bëj géej bi, ne Boroom bi Yàlla yëkkat na dëkk Jordan bi ci kanam doom yi Israayil ci jamono bu ñu ngi tàbb, xeex nañu seen xel, ràññ nañu, te amul nañu kenn xel-xel ci biir ñoom ci kanam doom yi Israayil. Ci jamono jii, Boroom bi wax na ak Joshua, Defal yow sa bopp paka yu ngoon ci pérre bu yomb, te tudd, sàntu doom yi Israël ci ñaareelu yoon. Te Yéesu def ay pañe yu ngéew yu yomb, te mu sëkat doom yi Israayil ci bëj-gànnaar bi ñu tudde ni Tund yu Sëkkat yi. Yoon yi Yusuwa sedd ci yoon bi mu seddal doomub Israayil: ñépp ñu nekk ci yoon bi, ak ñépp ñu amul sëdd ci ñi génn ci Ejipt, yépp Yusuwa sedd-leen; ndax Israayil daldi ñaari fukk ak ñeent at ci désert bi Mabdaritis. Ndax loolu ñu bañ sunnite, ñoom ñi ñëw ci ñoom ci nit ñi xare yi ñi génn ci réew Ejipt, ñi bañ dëggul ci jumtukaay yi Yàlla, ñooñu Yàlla wax ne ñu gis-u réew bi, bi Boroom bi laykat ci mbokk am ñoom jox réew bi di takk meew ak tambal. Ci boppam yi, mu roppali doom yi ñu, yi Yosuwa ñaan, ndax ñu jibinee ci yoon bi bu ñaanul. Bu ñu

ngi am ci seen sàcc, ñu toog ci ndaw ci kamp bi ba ñu wer. Te Boroom bi wax ci Yésu, doom Nun, ci bés bi léegi: Dama leen dindi xeñ bu Esipt, te mu tudde tur boobu Galgala. Xale yi Israel defoon Paask bi ci fukk ak ñeent-ñeent bu weer bi, ginnaaw ngoon, ci sowwu-jant Jeriko, ci bëj-gëm Jordan bi, ci pënku bi. Te lañu lekk céebu réew bi bu amul sàmm te bu bees. Ci bësu bi, manna bi des na, ndax ñu lekk na céeb bu réew mi, te manna bi amul na kenn ci biir doom yi Israël; waaye ñu jaar na réew yi Fenikiyaa ci at boobu. Te dëkk na ni Yésu nekk ci Jericho, yéenal ci bët yi te gis na góor bu nekk ci kanam am, paka bi tëral ci loxo am. Yésu jëkk na te wax na ko: Ndax ñu la walla ci ñi ngi xeex? Waaye mu naan ko, man dama boroom jaambur bu mag bu Yàlla, leegi dama ñëw. Te Yusua daanu ci kanam ci àll bi, te wax ko, boroom, lan ngaa waxal sa jëkkër? Te komandaa bu mag bu Boroom bi naan ca Yusua, Wóolu sandaal bi ci biir tànk yi sa, ndax barab bi leegi nga taxaw ci kow, barab bu saf la.

6

Te Jericho gëm-gëm ak tëj-tëj, te benn ku ñu ñëw génn ci biir am, te benn ku dugal. Te Boroom bi wax ne Joshua: Gis naa, dama jox Jericho ci sa loxo, ak boroom bi, ak ñi am doole ci biir. Yow waaye, jëfandikoo ci biir am ay jëfandikukat yu xaréy ci biir am. Bi ñu defee trompette bi, ñépp ci mbooloo bi war nañu waxaat ci benn waxtu. Bi ñu waxaatee, mur yi ci dëkk bi dinañu daw automatiquement. Ndax ñépp ci mbooloo bi dinañu dugg, nekk-nekk benn benn ci kanam, ci dëkk bi. Te Yusufa bu Nun dugg ci

biir saraxalekat yi, te wax leen, ne: yobbu nit ñi ñu daldi, te ñu rëndal dëkk bi; te jëfandaaykat yi ñu daldi ñu am jumtukaay ci kanam Boroom bi. Te ñeent-fukk sëriñ yuy am ñeent-fukk trompet yu bees di dem ci kanam ci kaw Yàlla, te di wax ak doole, te bopp bi ci jokkoo bu Yàlla di topp. Ñu warriors yi war na ñu dem ci biir, te ñu priests yi ñu ngi tukki ci ginnaaw, ci ginnaaw bu arche bi bu covenant bu Boroom bi, ñu ngi blow bu bëñ. Waaye Yusua joxe nit ñi, mu ngi ne, bul woy, te ku nekk bu ñu deglu baat bi nga, ba bés bi mu wax ne ñu woy, te léegi ñu ngi woy; te Arche bi Allianceu Yalla bi daldi, mu yàgg ci kaw bi, te noppi fii. Ci bësu ñaareelu bi, Yosuwa dajale ci suba, te séeréer yi tëj kàddu alluwa Boroom bi. Te ñeent-fukk sëriñ yi ñu ngi am ñeent-fukk trompet yi ñu ngi dem ci kanam Yalla, te ci gannaaw yooyu ñu ngi dugg jëfandikukat yi, te mbooloo nit yi ci ginnaaw kofug jokkoo bi Yalla, te sëriñ yi ñu ngi woy ci trompet yi, te mbooloo nit yi lépp ñu ngi rëndal dëkk bi juróom-benn yoon ci suuf, te ñu ngi dellu tuuti ci kamp bi; noonu la mu def ci juróom-benn fan. Ci bësu ñeent bi, ñu tàmbali ci suba, te ñu daldi dëkk bi juróom-ñeent yoon ci bësu boobu. Te ak ci njëkk bi njaaréelu, ay sëriñ yi tuddoon nañu, te Yusuwa wax na ci doom yi Israayil: Waxleeñ, ndax Boroom bi dëkk bi la leen jox. Te dëkk bi dina nekk cursed, yéen ak lépp li nekk ci biir, ci Boroom sabaoth, waaye Rahab bu jigéen bu jaay bi, teg leen ko ci kanam, ak lépp li nekk ci kër gi am. Waaye yéen, dëkk nañu bu bari ci lu gën ci ay xët yu jëfandikoo, ndax bu fekkee xalaat nañu yéen boppam jël ci lu gën ci ay xët yu jëfandikoo, te defal nañu kër-ga ci doom yi Israël xët yu jëfandikoo, te rëy nañu ñun. Bëpp wérr mbëkk walla xalis, walla brons walla fer, dafa am solo ci Boroom

bi, te dañu ko dugal ci kàyit bu Boroom bi. Te sarét yi ñu bëgg, te dëgg na mbooloo yi ci sarét yi, ñu wëy na lépp mbooloo yi ci benn waxtu ak wëy bu mag te bu baax, te daje na lépp guddi bi ci biir, te jiit na lépp mbooloo yi ci dëkk bi. Te Yosuwa jëfandikoo ko, ak lépp li nekk ci dëkk bi, dale góor ba teg jigéen, dale ndaw góor ba teg mag, ba teg séy ak mbuuñ, ak lame. Te ci ñaari góor yi ñu ngi jàngale yi, Yusuwa wax: Duggal ci kër gi jigéen ji, te génnee ko fi, te li lépp la am. Te duggël ñaari góor yi ñu ngi seet-seet dëkk bi duggël ci kër ju jigéen ji, te ñu génn-leen Rahab, jigéen ju jaay ji, ak baay am, ak ndeey am, ak mag yi am, ak mbokk am, ak lépp li mu am nekk, te ñu jox ko ci benn-benn kamp bu Israël. Te dëkk bi dañu ko toox ci safara ak lépp li nekk ci kaw gi, waaye xaalis-wàll ak xaalis-wéer ak aluum ak fer, dañu ko jox ngir dugal ci kaso-yàlla bu Boroom bi. Te Rahab, jigéen ju jaay, ak mbooloo nit ñépp ci kër gi sa baay, Yosuwa fay ko réew, te mu jëkk ko ci Israël ba leegi bi, ndax mu nëbb ñi ngiy xët-xët, yi Yosuwa yónne ngir xët-xët Jeriko. Te Yusuwa def serment ci bés boobu ci kanam Boroom bi, mu ngi ne, ku ñu wut nit la, ku di tukki dëkk boobu; ci doom am bu njëkk la di def tëriinu bi, te ci doom am bu ndaw la di sajj bunt yi. Te konkon la Hozan bu jóge ci Bethel def; ci Abiron bu mag bi lekk njëkk la jëfandikoo mën, te ci ku ndaw bi gën ci yëpp bu dëkk la tëj bunt yi. Te Boroom bi nekk ak Joshua, te tur wi mu am nekk ci réew bi lépp.

7

Te doom yi Israël ñu bañ jabar, ñu def jabar bu mag, te ñu suñu ci lu gën, te ñu jël ci lu gën: te Akar doom Karmi doom Zambri doom Zara ci mbokk mi Juda jël ci lu gën; te Boroom bi teg ci mérr, mu mérr ak doom yi Israël. Te Yéesu yónnee góor yi ci Gayi, bu nekk ci Beytél, mu naan, demal Gayi. Te góor yi yékkati te ñu demal Gayi. Te ñu dellu ci Yéesu, te ñu ko wax, bu bëgg boppam mbooloo yi ñépp ñu yékkat, waaye ñaari fukki góor walla ñetti fukki góor rek ñu yékkat te ñu jàpp dëkk bi; bul jëkk mbooloo yi ñépp fii, ndax tuuti ñu nekk. Te ñu jóge ni ñetti junni góor, te ñu rëwu ci kanam yi góor yi Gaay. Te nit ñi Gaay ñu reyee ci ñoom juróom-ñeent ak juróom-benn góor, te ñu noppale ñoom ci bunt bi, te ñu fese ñoom ci berab bi, te bëgg-bëgg bu njëkk bi nit yi tàmbalee, te mu nekk ni ndox. Te Yosuwa daas sa yëf yi, te Yosuwa daldi ci suuf bi ci kanam bi ci kaw Boroom bi ba ngoon, moom ak ay màggkat yu Israayil, te ñu daldi tëral ci ay bopp ñu. Te Yusua ne wax, Dama la laaj Boroom bi; lu tax doom bi sa reer noppi ndaw bi Jordan ngir joxe ko Amorit yi, ngir rëy ñu ñépp? Te bu ñu demee te ñu daggee ci biirUrdun. Te lan lañu wax bi Israël daldi boppam ci biir sa yeneen? Te bu Kanaankat dégg ak ñépp ñi dëkk ci réew bi, dañuy daldi ñu, te dañuy far ñu ci réew bi, te lan nga def sa tur bu mag? Te Boroom bi naan ko Yusuwa, takk, lu tax loolu la nga daldi ci kanam? Àdduna bi dafa bàkkaat te dafa sañ-sañ àlluwam bi, bi ma defee ak ñoom, ñu nëbb ci lu gëna jàpp, ñu doxe ci seen ay mbotaay. Te xam-xam yi Israel du ñu mën tëdd ci kanam seen jaboot, ñu dina dellu seen bët ci kanam seen jaboot, ndax ñu nekk dara bu ñakk. Duma na ci yoon ci yoon ak yeen, su ñu leen wuutal dara bu ñakk bi ci yeen. Toog ci jàpp, yàlla ci seen nit ñi,

te wax ne ñu yàlla ci seen bëgg-bëgg ëllëg. Yii léegi Boroom bi, Yàlla bu Israël: li ñu toxal bi nekk na ci yéen, du ñu mën doxal ci kanam yéen ñi jàpp yéen, ba ñu leen jëlal li ñu toxal bi ci yéen. Te dinañu leen topp lépp ci suba ci njëkk ak mbokk, te dina am mbokk bi Boroom bi wone wax, dinañu leen indil ci njëkk ak mbootaay, te mbootaay bi Boroom bi wone wax, dinañu leen indil ci njëkk ak kër, te kër bi Boroom bi wone amal, dinañu leen indil ci njëkk ak góor. Te ku ñu wone, dina ñu setlu ko ci safara, ak lépp li mu am, ndax mu cee jëfandikoo Yàlla, te mu def bàkkaar ci Israel. Te Yosuwa tànn ci suba, mu indil ngir ñu jëkk ak mbooloo yi ci liñu yi, te liñu Juda dafay jëkk. Te nañu ko indil ci mbooloo ay mbokk, te mbokk bu Zaraï nañu ko wone. Te defa yobbu ci nit ku góor, te defa wone Achar doomu Zambri, doomu Zerah. Te Yosuwa wax na Akar, jox barke tay ba Boroom Yàlla bu Israayil, te jox waxale bi, te waxal ma lu nga def, te bul nëbb ci man. Te Akar jàngal Yésu, te ne, dëgg la, ma bàkkaat ci kanam Boroom bi, Yàlla bu Israayil; noonu ak noonu laa def. Gisoon ci njàngum bi benn ñuul bu amul kenn bu saf-saf, ak ñaari téeméer didraam bu xalis, ak benn làmmiñ bu wàràq ñeent-fukk didraam, te soppiku ñoom jël naa leen; te xoolal, ñoom nañu ñëw ci sama kër-gaal, te xalis bi nañu ñëw ci biir ñoom. Te Yésu yónnee ay kàmbaŋ, te ñu daw ci kër gi ci kër-bu-mag gi, te yéy yi nekk nañu ñëw ci kër-am, te njariñ bi nekk na ci suuf yéy yi. Te ñu jëkk-leen ñoom ci biir kër-gaal bi, te ñu indal ñoom ci Yésu ak ay mag-yi Israayil, te ñu dox ñoom ci kanam Boroom bi. Te Yusufa jël Akar doom Zara, te des na ko ci vallée Akor, ak doom yi am, ak jigéen yi am, ak séy yi am, ak ñaw yi am, ak yépp xar yi am, ak kër gu tollu am, ak yépp lu am, ak yépp nit yi ak

moom; te des na leen ci Emekachor. Te Yéesu naan Akar, lan nga ñu yokk? Yàlla dafa la rëy bu mat, ni tey. Te Israël yëpp dañu ko fey ak bëñ, te dañu ko lakk benn dëkk bu mag bu bëñ; te Boroom bi tëj na seen xeex ak seen bakkan. Loolu mooy li mu tudd ko Emekachor ba bés bii.

8

Te Boroom bi wax na ci Yosuwa, bul ragal, bul xorom; jël yëp nit yi ñi ngi xare, te takku yëkk ci Gayi; xool, dama joxe ci sa loxo boroom bi Gayi, ak réew am. Te nga def Gaay, ni nga defoon Jeriko, ak boroom-bi, te nga jàpp seen yoon yi ak seen ñaw yi ngir sa bopp; waaye tegal benn gaaw ci ginnaaw dëkk bi ngir sa bopp. Te Yosuwa tekki, ak nit ñépp ñi ngi xaréy, ngir ñëw ci Gaay. Yésu tànn na fanweer fukk ak ñeent téeméer góor yi gën am doole ci bàkkan, te yónne na leen ci guddi. Te mu naan leen ci mbind, mu nee: yeen noppalu ci ginnaaw dëkk bi, bul joge ci dëkk bi, te yeen lépp dinañu nekk ci jaar. Man ak ñépp ñi ak man dina ñu jagleel ci dëkk bi; te dina am ni su ñu génn ñi dëkk Gaay ci renconte ak nun, ni mu mel te ci njëkk, te dina ñu rëy ci kanam ñoom. Te, bu ñu génne ci biir sunu, dina ñu jëkk leen ci dëkk bi, te dina ñu ne: Yéeneñu ñi ci sunu kanam, ni mu weesu ci ginaaw. Yow te, dina ngeen tàmbali ci biir jàpp-jàpp bi, te dina ngeen dem ci dëkk bi. Ci baat bii, dangeen def, xool leen, dama leen yoonu. Te Yosuwa yónnee ñoom, te ñu dem ci aguet bi, te ñu toggal ci biir Beyteel ak Ayi, ci bëj-gënnaar bu Ayi. Te Yésu njëkk ci suba, mu gën ci suba, mu yëkkati ndaw yi; te yomb mu

yëkk ak mag yi ci kanam ndaw yi ci Gaay. Te ñépp nit ñi jàngalekat yi ak moom ñu yàgg; te ci dem-demoon ñu ñëw ci wetu dëkk bi, ñu jóge ci penku. Te ambush bi dëkk bi ci kaw géej bu baaraam. Te li boroom Gaay gis, yàgg na te génn ci renconte leen ci njool ci xaare bi, moom ak nit ñépp ñu nekk ak moom; te moom xamul ne ambush nekk na ko ci ginnaaw dëkk bi. Te xool na, te Yusufa ak Israayil tasaaroon ci kanam ñoom. Te ñu topp ci biir yépp yi Israël, te ñu génn ci dëkk bi. Amul ku des ci Gaay, ku ñu pursuwi Israel. Te ñu des dëkk bi ubbi na, te ñu pursuwi Israel. Te Yàlla wax na ak Yosuwa, yóbbu sa loxo ak javelot bi ci sa loxo ci dëkk bi, ndax ma jox ko ci sa loxo; te ñi nëbbu dañu dajale gàtt ci seen bopp. Te Yusuwa tànn sa loxo ak sa garab ci dëkk bi, te ñi nëbbeewu ñëw ci gaaw ci seen bopp, te ñu génn bi mu tànn loxo bi, te ñu dugg ci dëkk bi, te ñu jàpp ko, te ñu yàgg-yàgg te ñu tàngal dëkk bi ak safara. Te nit ñi dëkk ci Gaay, bu ñu xoolal ci ginnaaw ñoom, ñu gis saxaar bi dafa yàgg ci dëkk bi te yàgg ci asamaan, te amul benn bàyyi bu ñu mën a rëy fii walla fii. Ak Yosuwa ak Israayil ñépp gisoon, ni embuscade bi jëloon dëkk bi, ak ni saxaar bu dëkk bi yëgoon ci asamaan bi; te yëgaluwoon, fayoon nit yi ci Ayi. Te yeneen yi génn ci dëkk bi ngir wàllu, te ñu faas ci biir leer bi, yeneen yi fi te yeneen yi fi, te ñu rew leen ba mu noppi benn ku gëm ak benn ku rëcc. Te ñu japp boroom bu Gai bu mën a dem, te ñu indil ko ci Yosuwa. Te bu xale yi Israël neexa rëy tudd ñépp yi ci Ayi, ak ñi ci gànnaar yi, ak ci tund bi ci seen noppante, fi ñu noppante naan leen ci kanamu, ba jeex, te Yosuwa dellu ci Ayi, te dëgg ko ak baat bu gemmiñ bi. Te ñi dañu des ci bés bi, ci góor ak ci jigéen, fukk ak ñaar téeméer, ñépp ñi dañuy dëkk Gaay. Waaye ay mbëkk yi ci

dëkk bi lépp, ñu ñuy jëfandikoo leen bopp ñi doom yi Israël ci wàllu jumtukaay bi Yàlla, ci njëg bi Yàlla jub Yusaa. Te Yésu tëj dëkk bi ci safara, jëfandikoo duñu bu ñu mënul dëkk ba ci bés bi tay. Te boroom bu Gaay dafa ko daas ci garab gu ñaari, te dafa nekk ci garab bi ba ngoon, te bu njant bi di daw, Yusuwa dafa wax, te ñu jëkk yaram bi ci garab bi, te ñu dajale ko ci pël bi, te ñu teg ko pël bu mag bu pir ñi, ba bés bii.

9

Bu dégg nañu buur yi Amoriit yi ñu nekk ci taatu Jordaan, ñu nekk ci tund yi, ak ñu nekk ci pañe yi, ak ñu nekk ci lépp kóob géej gu mag gi, ak ñu nekk ci Anti-Liban, ak Etiyen yi, ak Kananeyen yi, ak Peresiit yi, ak Ewiyen yi, ak Amoriit yi, ak Gergeseyen yi, ak Jebusiyen yi, bokk nañu ci benn boppam ngir xaare ak Josue ak Israayil, yépp ci benn waxtu. Te ñi nekk ci Gibeon dañu dégg lépp li Yàlla def ci Jericho ak ci Ai. Te ñoom def ak ruse, ñoom itam. Te ñu ñëw ñu jëfandikoo ak ñu yeggal. Te ñu jël sak yu yàgg ci biir seen bët, ak xew-wiin yu yàgg yu tëj yu tëjal, ak seen ndeuk ak seen sandaleen yu yàgg yu tëjal ci seen tànk, ak seen yëf yu yàgg ci seen kanam, ak seen mburu bu jëfandikoo bu yàq ak bu mëlni ak bu lekk. Te ñëw-ñu ci Joshua ci ndaaje Israel ci Gilgal, te wax-ñu ci Joshua ak Israel: Ci réew bu jöge lañu jóge, te léegi def-leen nu sunnite. Ak ñu naan yi dëkk Israel ci Xoraayon bi: Gis bu ñu dul dagg ci sama biir, te noñu la def alluwa? Te ñu ne ci Joshua, Jëfandikukat la ñu, te Joshua ne leen, Fan nga jóge, te fan ngeen jóge? Te ñu ne, dinaa sa doom

ñëw ci réew bu gàtt bu gàtt lool ci tur Boroom bi sa Yàlla; ndax dégg nañu tur bi, ak lépp lu mu def ci Esipt, ak lépp lu mu def yi buur yi Amorit yi, ñu nekk ci bëj Jordan bi, Sihon buur yi Amorit yi, ak Og buur bi Bashan, mu nekk ci Ashtaroth ak ci Edrei. Bu ñu déggee, ay mag-yi ñu ak ñépp ñu nekk ci réew mi ñu wax nañu ko ci ñu, ñu ngi wax ne: Jël seen bopp lëkk-géej ci yoon wi, te dem ci renconte yu ñu, te dinañu wax ci ñu ne: Yaw, sa jëfandikkat lañu, te leegi def nañu ci ñu mbindaan bi. Yéene mburu yi, tang ñu tang, nu jëfandikoo leen ci bés bi nu génn ci jëm ngir ñëw fa yeen dugg, waaye leegi yépp ñu yàqu te jàppale ñu lekk. Te yii ay xew-xew yu ñu doon fey bu bees, ñu ko fey te ñu ñu bees, te yii doon taxaw, ak yii ay sanndal yu ñu doon rafet, ñu gis ni ñu doon yore ci yoon wi mu gën gën gën. Te jënd yi ñu ñëw ci mbir yi ci ñoom yu nekk ci seen ndimbal, waaye ñu ñaanul Boroom bi. Te Yusua def jàmm ak ñoom, te ñu def ak ñoom mbindam ngir reer ñoom, te yërmandékat yi ci mbooloo bi ñu naan ñoom. Te dëkk na ci ñetti fan ci ginaaw jëfandikoo lëkkalekaay ak ñoom, dégg nañu ne dugg ci ñoom nañu, te ne ci ñoom nañu dëkk. Te xale yi Israël démoon, te ñëw ci dëkk yi ñu; te dëkk yi ñu la Gabaawon ak Kefiira ak Beerot, ak dëkk yi Yaarin. Te doom yi Israël xoolul ñu naan leen, ndax seen boroom yi lépp naan nañu ci Yàlla, Boroom bi, Yàlla bu Israël. Te askan bi lépp naan nañu ci seen boroom yi. Te ay boroom yi naan ci mbooloo mi lépp, nun lañu lay Boroom bi, Yàlla bu Israayil, te léegi amul nu benn dëkk bu ñu mën tëj leen. Loolu dina nu def: dina nu ñu gis ci barke bu baax, te dina nu leen wàññi, te amul doomam bu bees ci ñu sabab li nu laykat ci ñoom. Dinañu dem ci wàllu, te dinañu nekk ñu gis bant ak ñu jël

ndox ci mbooloo mi lépp, ni ko wax nañu ko ci ñoom boroom yi. Te Yusufa woo nañu leen, te wax nañu ko: Lu tax yéena ma romb, ni yéena ne, Baax na lool ci sa, te yéen jëkkër la ci ñu nekk ci yéen? Ak leegi ñu ngi ñu metti, du ñu ñu doon jàpp ci yéen jaam, wala kuy tàcc garab, wala kuy yóbbu ndox ma ak Yàlla ama. Te ñu tontu Yosuwa, ci wax ne, waxante nañu ñu li Boroom bi, Yaw Alla, yónnee Musa jëkkër am bu mu jëfandikoo, ci joxe leen réew bii, te ci rëy ñépp ñu ak ñépp ñi nekk ci kanam ci kaw kanam yeen; te ñu ragal lool ci biir bakkan ñu ci kaw kanam yeen, te ñu def li lii. Te léegi, yéeneñu ñu ñu nekk ci sa loxo, ni mu neex la te ni mu xam la, defal ko ci ñu. Te ñu defoon leen ci noonu, te Yusufa wóolu leen ci bés bi ëpp, ci loxo doom yi Israayil, te ñu ñàkkoon leen. Te Yosuwa defar leen ci bés bi mu woodcutters ak water carriers ci pénc congregation bi lépp, ak ci altar bi Yalla. Ndax li ñu ñëw Gabaon jëkk woodcutters ak water carriers ci altar bi Yalla ba leegi bés bi, ak ci bés bi mu Boroom bi soxla.

10

Ndax bu Adonibezek, buur bu Jerisalëm, dégg ne Yosuwa jël Ayi, te rëy ko ronq, ni ñu def Jeriko ak buur bi mu am, kon ñu def itam Ayi ak buur bi mu am, te ne ñuy dëkk Gabaon rëy ci Yosuwa ak ci Israayil, te ñu ragal ñu baax ci ñoom; ndax mu xam ne dëkk bu mag la Gabaon, ni benn ci dëkk yu mag yi, te ñépp nit ñi mu am gëm na ñu. Te Adonibezek buur bi Jerusalem yonnee ci Elam buur bi Hebron, te ci Pidon buur bi Jarmuth, te

ci Jephtha buur bi Lachish te ci Dabein buur bi Adullam, mu ngi ne: ñëwee, yëgaleeñ ci man, te walluwuma, te ñu xaare Gibeon; ndax ñu ko yobbee ci Josué te ci doom yi Israel. Te juróom-ñeent buur yi Jebusit yi dañuy des, buur bu Jerisalaam, ak buur bu Hebron, ak buur bu Jarmuth, ak buur bu Lakis, ak buur bu Adulam, ñoom ak bépp nit ñi ñoom. Te ñu dëkk ci biir Gibeon, te ñu noppalu ko. Te ñu yonnee ñi dëkk ci Gabaawóon ci Yusu ci kamp bi Israel ci Gilgal, nañu ne, bul sàcc sa loxo ci sa jëkkër yi; yàgg ci ñu gaaw gaaw, te ndimbal ñu, te dimbali ñu; ndax ñépp boroom yi Amoriit yi, ñi dëkk ci tund bi, tànn nañu ci ñu. Te Yosuwa jëkk ci Gilgal, yaw ak bépp nit yi ci xaréb yi ak moom, bépp gëm ci doole. Te Boroom bi wax ci Yésu: Bul ràññu leen, ndax ci loxo yi sa ma joxe leen. Amul ku nekk ci ñoom ñu dindi ci kanam yéen. Te ndax Yosuwa jëkk ci seen kanam ci mbooleem, mu dugg guddi gi dëkk ci Gilgal. Te Boroom bi jàmm-leen ñoom ci kanam doomub Israayil yi, te Boroom bi fessal-leen ñoom ak fessal bu mag ci Gabaawóon, te leen-nañu ñoom ci yoon bi jëkk bi Woroneen, te leen-nañu ñoom ba noppi Aseka te ba noppi Makeda. Ci te ñu ngi rëy ñoom ci kanam yu doom yi Israël ci seen disub Woronim, Boroom bi dafay des leen mbuñ yu garab ci asamaan ba nañu Aseka. Ñu gën bari ñu dee ci mbuñ yu garab yi, wala ñu ñu doom yi Israël rëy ak paka ci xare bi. Ndax, Yusufa wax ak Boroom bi, ci bés bi Yàlla joxe Amorit bi ci loxo Israayil, te ñu neexi ñoom ci Gabaawon, te ñu neexi ci kanam doomub Israayil, te Yusufa wax: Na njëg ñu àtte bi ci Gabaawon, te weer bi ci daw Ayaloon. Te takk bi taxaw te weer bi taxaw ci taxawal, ba Yàlla dëgël jàmm ñi ñu naqari ñoom, te takk bi taxaw ci diggu asamaan bi, taxawul ci sowwu-gànnaar ci

jeexitalu benn fan. Te benn bés bi amul dëkk, wala ci ginnaaw wala ci ginaaw, ngir Yàlla dëggal nit, ndax Boroom bi ngelaw ak Israayil. Te juróom-ñeent buur yooyu nañu ñeew, te nañu nëbb ci biir péey bi ci Makeda. Te nañu wax ci Yosuwa, nañu ngi ne, ñu gis ñeent buur yi ñu ngi ñuul ci biir puns bi ci Makeda. Te Yésu ne: Duggal bunt yi ci gemmiñ bu bëccëg bi, te tëral nit ñi ngir gàtt ñoom. Yéen waaye bul tàgg, topp-leen seen xaaj yi, jàppale seen ginnaaw, te bul joxe leen dugal ci seen dëkk yi, ndax Boroom bi, Yàlla bu ñu, joxe nañu leen ci ñu loxo. Te mu jëkk bi Yéesu ak bépp doom bu Israayil daanee yëg leen yëg bu mag lool lool ba ci jeex, te yiy gis yoon yi dañuy gis yoon ci dëkk yi yiy tëj. Te ak delusi bëpp bi mbooloo ci Yésu ci Makeda yëkkati, te ak ku nekk ci doom yi Israël du gëru ci làmmiñ am. Te Joshua ne wax, ubbi mbëdd bi, te génn ñeent buur yépp yi ci mbëdd bi. Te ñu gën a gis juróom-ñeent boroom ci biir gaw bi, boroom bi Jerusalem, ak boroom bi Hebron, ak boroom bi Jarmuth, ak boroom bi Lachish, ak boroom bi Odollam. Ndax ñu gën a génne leen ci Yusuwa, Yusuwa wóolu bëpp Israayil ak yiy tambali ci xareb yiy doxal ak moom, di wax leen: Demal ci biir te doxal ay tànk yéen ci ay baat ñoom. Ndax ñu ñëw, ñu doxal ay tànk ñoom ci ay baat ñoom. Te Yosuwa ne ko wax leen: Bul leen ragal te bul seen xol daw, yéeneen te am doole, ndax bopp boobu la Yaanal di def ci seen jaboot yépp, yooyu ngeen ngi xeex ak ñoom. Te Yusufa rek na ñu, te daldi na ñu ci juróom garab, te nañu nekk ci daldi ci garab yi ba ngoon. Te ak dëkk bi nekk ci bëccëg ñant bi, Yésu yóbbu, te ñu gis leen ci bant yi, te ñu doon leen ci mbënd mi, ci mbënd mi ñu doon ñëw fii, te ñu tëral mbañ yi ci mbënd mi ba leegi bii. Te ci bés bi, ñu jappee Makeda,

te ñu reyee ko ci gemmiñ pañe, te ñu rëy lépp lu nekk ci biir, te amul ku des ci biir mu dëkk walla mu rëw, te ñu def boroom bi Makeda ni ñu def boroom bi Jeriko. Te Yéesu ak Israayil lépp ak seen boroom démoon ci Makeeda ngir ñëw ci Libna, te ñu tëggal Libna. Te Boroom bi joxe ko ci loxo Israayil, te ñu jàpp ko, ak boroom bi, te ñu rey ko ak pexe bi, ak yëp loolu mu noppee ci, te amul loolu mu des te mu rëy, te ñu def boroom bi, ni ñu def boroom Jeriko. Te Yéesu ak Israayil lépp dem ak moom ci Lebna, duñu dem ci Lakis, te duñu takk ko. Te Yàlla joxe Lakis ci loxo yi Israayil. Te mu jàpp ko ci bés bu ñaareelu, te ñu rey ko ci gemmiñ bu pañe, te ñu rëy ko lool, ni ñuy def Libna. Bi mu ngi, Elam, boroom Gazer, dem ci kanam ngir dimbalee Lakis, te Yusaa rew ko ak pexe bi, ak mbooloo am, ba amul ku am nekk ci seen mu gëna te ku tollu. Te Yéesu ak Israayil lépp ak seen bopp dem ci Lakis ngir dem ci Odollam, te ñu takk ko. Te Boroom bi joxe ko ci loxo Israël, te ñu jàpp ko ci bés boobu, te ñu rey ko ci gemmiñ pañe bi, te ñépp luy fecc ci yaram ñu rey leen ci des, ni ñu def Lakis. Te Yusuwa ak Israayil lépp demoon ak moom ci Xebroon, te assiéger nañu koo. Te ñu jàpp ko ci biir lëkk bu xeeñ, te bépp bu ngelaw ci biir ko, amul bu des. Ci ni ñu def Odollam, ñu rëy ko yépp, ak bépp bu am ci biir ko. Te Yusua ak Israayil yëpp dellu ci Debir; te ñu ngi takkalaat ko, ñu jël ko, ak boroom-buur bi, ak tuuti yi, te ñu rew ko ak kemmel bu garab, te ñu rëy yëpp ko, ak lëpp lu ngelaw ci biir, te ñu des ku nekk ci biir; ni ñu def Ebron ak boroom-buur bi, konteen ñu def Debir ak boroom-buur bi. Te Yosuwa daanu lépp réew bi ci tudd yi, ak Negev, ak réew bi bàyyi, ak Ashdoth, ak boroom yi yépp; du ñu des benn ku gëna; te daanu lépp lu neexa ci wàllu, ni Yalla

Boroom Israayil la ko yónnee, dale Kadesh Barnea ba Gaza, lépp Goshen ba Gibeon. Te bëpp ay boroom-buur yu ñu am ak réew yu ñu am, Yosuwa dajale ñu ci benn yoon, ndax Yonent bi, Boroom bi ci Israayil, ngi xare ak Israayil.

11

Bu Yabis buur bi Asor dégg, yónne ci Yobab buur bi Maron, ak ci buur bi Simoon, ak ci buur bi Asif, ak ci ay buur yi ci Sidon bu mag, ci daw bi ak ci Arab ci kanam Kenerot, ak ci pene bi, ak ci Fenaedor, ak ci ay Kananeñ yu ci géej ñu jóge penku kàddu, ak ci ay Amoreñ yu ci géej, ak ay Xeteñ, ak ay Feresiñ, ak ay Yebusiñ yi ci daw bi, ak ay Eweñ, ak yi ci suuf Ermon ci réew Masima. Te yéenem ñoom ak boroom-buur yi ñoom ak ñoom, ni suuf bu bëccëg gi ci ay mbëkëte, ak fasu fasu ak saret yi bari lool. Te yépp ay boroom réew yooyu ñu topp ci benn sa bopp, te ñu ñëw ci sa bopp, te ñu doxe ci ndox Maron ngir xare ak Israel. Te Boroom bi wax na ci Joshua: Bul agsi ci kanam ñu, ndax suba bii ci wakhtul bii, man naa di leen jox ñu ñu daan ci kanam Israël. Ay fas yu ñu jëkk nga naa ko, te ay char yu ñu setlu nga naa ko ci safara. Te Yéesu njëkk ak bépp nit yi jàngalekat ci seen kow ci ndox bi Maron ci leer-leer, te ñu dàkk ci seen kow ci tund bi. Te Boroom bi joxe leen ci loxo Israayil, te ngir leen, ñu ngi leen topp ba Sidon bu mag, te ba Maseron, te ba pey yi ci Massoch ci penku, te ñu leen res ba amul ñu des ku am ci leen. Te defoon na leen Yusufa, ci yoon bi Boroom jàngal na ko, ay fasu ñoom ñëw na, te ay woturu ñoom togg na ci safara. Te Yéesu dellu ci

jamono jëkk, te jàpp Asor, ak boroom-buur bi, waaye Asor dëkk na ci ginaaw moom mooy boroom yépp réewu yi. Te ñu rew ñépp lool ci biir am ci pekk, te ñu yokk ñépp, te amul lool ci biir dëkk, te Asor ñu toj ci safara. Te yépp dëkk yi ci réew yi, ak boroom réew yi ñu am, Yusua jëloon nañu, te ree nañu leen ci gemmiñ lëkkalekaay, te ñu yor nañu leen yépp, ni Musa, jëkkër Yalla, fàtte na. Waaye dëkk yi lépp yi ñu doxe, Israayil tàngalul leen; mu nëkk Asor rekk la Israayil tàngal, te ganaar yi lépp yi am, doomu Israayil jël leen ñu ci bopp; waaye ñépp dañu rëy leen bu tànn ci gemmiñ paal, ba ngi ñu rëy leen; dañu des ci ñoom benn dara bu noppi. Ni Boroom bi indil Musa doom-am, te Musa itam indil Yusaa; te konkon Yusaa def, du wañi dara ci lépp li Musa indil ko. Te Yosuwa jëkk lépp réew bi tundu bi, te lépp réew Negeb bi, te lépp réew Goshom bi, te réew bu bàyyi bi, te bi ci sowwu-gànnaar bi, te tundu Israayil bi, te yéenekaay yi ci tundu bi dale ci tundu Halak bi, te bu yëg ci Seyir, te ba Baal Gad, te palanteer yi Libaa yi ci suuf tundu Ermon bi; te yëpp boroom-réew yi ñoom jëkk, te rëy fa, te rey. Te Yusufa defee xareb bi ak boroom yi yii ci bësu yu bari. Amul dëkk bu Israayil jëmul, yëpp lañu jëm ci xare. Ndax ci Boroom bi am na nekk rafet xam-xam ñu bëgg a gëna yomb seen xol, ci ñu teg ci kër-gu-guddi ak Israayil, ngir ñu yomb ñu yomb leen, ngir du leen jox yëngu, waaye ngir ñu yomb ñu yomb leen, ci yoon wi Boroom bi wax na ci Musa. Te ci jamono jooy, Yusuwa ag nekk, te mu rëy Anakim yi ci bët bi, ci Hebron, te ci Debir, te ci Anaboth, te ci Juda lépp ak dëkk yu ñu yëkk, te Yusuwa rëy leen. Amul Anakim ci biir doom Israël, waaye ci Gaza, ak ci Gath, ak ci Ashdod rek, des nañu. Te Yosuwa jëkk lépp réew bi, ni Yaanal la wax ci Musa,

te Yosuwa jox leen ci héritage Israël ci réewal bi ci mbooloo seen liñool yi, te réew bi nelaw ci xareb.

12

Te yii ay boroom réew bi suuf yi ñu ree xam ne doom yi Israayil ñu fay ree, te ñu jël-jëlante réew-mi nekk ci biirUrdun, ci penku ginnaaw, dale ci tuuru Arnon ba teeñ ci tund bi Ermon, ak réew Araba bépp ci penku ginnaaw. Sihon, buur yi Amorit yi, kuy nëkk ci Heshbon, muy mana dale ci Arnon, bu nekk ci daw bi ci benn xeetu daw bi, ak ñaari yoon Gilead ba teeñ Jabbok, xeetu doom yi Ammon. Ak Arabah ba nañu jot ci géej bu Chinnereth ci penku, ak ba nañu jot ci géej bu Arabah, géej bu sëll yi, ci penku, yoon wi ci Beth jeshimoth, ci Teman bi ci Asedoth Phasga. Te Og, buur bi Bashan, dafay des ci biir ay géant yi, moom mu ngi dëkk ci Ashtaroth ak ci Edrei, boroom bu jot ci tundu Hermon ak ci Salcah, ak Bashan lépp ba nañu gis ay xeet yu Geshurites yi, ak Machi, ak ñaari yoon Gilead ci ay xeet yu buur Sihon bu Heshbon. Musa, doom Borom bi, ak xale yi Israel ñu leen fay; te Musa joxoon ko ci héritage Ruben, ak Gad, ak ci tankati liggéey bi Manase. Te yii boroom yi Amorit yi, yooyu Yusuwa ak doom yi Israayil ñu ree ci taatu Urdun ci kaw géej Baal Gad ci pénku Libaa, ba taal ci tundu Halak yooyu yëkkati ci Seyir; te Yusuwa joxe ko liñu yi Israayil ngir ñu yor ko ci lu ñu jëfandikoo, ci tundu bi, ak ci pénku bi, ak ci Arab, ak ci Ashdoth, ak ci ñaaw bi, ak Negev; Xetit bi, ak Amorit bi, ak Kanaan bi, ak Perisit bi, ak Xivit bi, ak Jebusit bi. Boroom bi Jericho, ak boroom bi Ai, bu

nekk ci suuf Bethel, boroom bi Jerusalem, boroom bi Hebron, boroom bi Jarmuth, boroom bi Lachish, boroom bi Elam, boroom bi Gezer, boroom bi Debir, boroom bi Gader, boroom bi Hormah, boroom bi Ader, boroom bi Lebna, boroom bi Adullam, boroom bi Elath, boroom bi Tappuah, boroom bi Opher, boroom bi Aphek bu Arok, boroom bi Asom, boroom bi Shimron, boroom bi Madon, boroom bi Achshaph, boroom bi Kadesh, boroom bi Jokneam, boroom bi Dor, boroom bi Jokneam bu Carmel, boroom bi Adullam bu Phenneador, boroom bi Galilee, boroom bi Tirzah; yépp ñi boroom yi ñaar-fukk ak juróom-ñeent.

13

Te Joshua mag na ci yoon yi, te Boroom bi naan Joshua: Yaw mag nga ci yoon yi, te réew bi des na bari ngir yoon. Ak ndax bii dëkk bi des na; sañ-sañu Filistin yi, Gesiri bi, ak Kananeew bi, dale ci dëkk bu amul nit bi ci kanam Ejipt ba teeñ ci sañ-sañu Ekron ci càmmoñ yu Kananeew yi dañu ko jëfandikoo ci juróom réew yu Filistin yi, Gasaa bi, ak Asdod bi, ak Askelon bi, ak Gat bi, ak Ekron bi, ak Avi bi, dale ci Teman ak dëkk bu Kanaan bëpp ci kanam Gasa, ak Sidonukaay yi ba teeñ Afek, ba teeñ ci sañ-sañu Amoreew yi, ak dëkk bu Galiaat bu Filistin bëpp, ak Liban bëpp dale ci penku ñaari jant bi dale ci Gilgal ci suuf tundu Ermon ba teeñ ci duggit Amat, ñépp ñu nëbb ci tundu Liban ba teeñ Maseret Memfomayim. Yépp Sidonyen yi, man dinaa leen rëcc ci kanam Israël; waaye jox ko ci mbir ci Israël, ni maa la fay. Te

leegi réew bii ci nit ñeent fukk yi ak ñaari fukk bu Manaase. CiUrdun ba tëdd ci géej gu mag ci sowwu ñetti, danga jox ko; géej gu mag mooy xët bi. Ñaari liñu ak ñaar-beneen liñu bu Manaase, liñu bu Ruben, ak liñu bu Gad, Musa joxe ko ci taatu Urdun; ci penku ñakaaru àdduna Musa jant bu Boroom bi joxe ko, dale Aroer, bu nekk ci bunt ndox bu Arnon, ak dëkk bi ci biir daw bi, ak Misor lépp dale Medeba; Dëkk yi lépp yu Sihon buur bu Amorit yi, ku boroom ci Heshbon ba nañu gis sañ-sañu doomub Ammon; Ak Galaad bi, ak sañ-sañu Geshur yi, ak Maakat yi, tund bu Hermon lépp, ak Bashan lépp ba nañu gis Saleka; Boroom bu Og lépp ci Bashan bi, ku boroom ci Ashtarot ak ci Edrei; kii des na ci gigantu yi, te Musa fay ko, te rëy ko lépp. Te xale yi Israel ñu ñakk a rëy Gesiri yi, ak Makati yi, ak Kananeñ yi, te boroom Gesiri ak Makati dañu noppi ci biir xale yi Israel ba leegi. Waaye mbooloo Lewi amul jàpp-jàpp, Boroom bi, Yàlla bu Israayil, moom mooy jàpp-jàpp-u-ñu, ni mu ngi ko wax ñu Boroom bi. Ak moom mooy tànn bi, bu mu ngi tànn Musa ci doom-yi Israayil ci Arabòt Mowaab, ci bëj-gànnaar bu Sordaan, ci Jeriko. Te Musa jox ci mbooloo Ruben ci njëkk-mbooloo ñu. Te ñu nekk seen yoon yi dale ci Aroer, bi nekk ci kanam bu ravin bi Arnon, ak dëkk bi ci biir ravin bi Arnon; ak Mishor yépp, ba nañu jot Heshbon, ak dëkk yépp yi nekk ci Mishor, ak Dibon, ak Baimon Baal, ak kër bu Meelboth, ak Bashan, ak Bakedmoth, ak Mephaath, ak Kiriathaim, ak Sibmah, ak Serada, ak Zion ci tundu Enab, ak Beth Peor, ak Ashdoth Pisgah, ak Beth Jeshimoth, ak dëkk yépp yu Mishor, ak réew yépp bu Sihon buur yi Amorit yi, ku Musa fay ko moom ak yoon-yoon yi Midian, ak Evi, ak Rekem, ak Zur, ak Hur, ak Reba

boroom bu ñaaw Zion, ak ñi nekk ci Zion. Te ñu ñëw Balaam, kilifa bi Beor, bu nekk seen-kat bi, ci yoon wi. Dajale te yoonu Reuben, Jordan yoon. Bii moom jamonoo doom yi Reuben ci mbooloo ñu, dëkk yi ñu ak naaw yi ñu. Musa joxoon na doom yi Gàd ci lu ñu ko jaboot ci biir mbokk yi ñu. Te ci njëkk, am na yëpp yoon yi ñu ngi ci biir ñoom Jazer, yëpp dëkk yi Gilead, ak xarnub suuf yi ñu ngi ci biir doom yi Ammon ba noppi Arabah, bi mu ngi ci kanam Arad. Te dale Heshbon ba Araboth ci Mizpah, te Botanim, te Maan ba ci bëj-gënal yi ci Dibon, te Enadom te Othargai te Bainthanabra te Succoth te Shaphan te réewu Sihon bu toral boroom Heshbon; te Jourdain dinañu ko jëfandikoo ci bëj-gënal ba benn xaalis ci géej bu Chinnereth ci benn xaaj bu Jourdain ci penku. Bii la jëf bi doomub Gàdd ci njëkk ak mbooleem ñu ak ci njëkk ak dëkk yu ñu, ci njëkk ak mbooleem ñu, bët bi dañu dellu ci kanam jàmm yu ñu, ndax am na ci njëkk ak mbooleem ñu dëkk yu ñu ak gànnaar yu ñu. Te Musa joxe xaréelu liñu gëna liggéey ci liñu Manase, ci mbooloo ñu. Te ak dëkk bi ñu jëkk nekk ci Maan, ak bépp réew bi ci Bashan, ak bépp réew bi ci Og, buur bi ci Bashan, ak bépp tuuti gëm yi ci Jair, yi nekk ci Bashan bi, juróom-ñeent dëkk. Te benn-ñaari Galaad, te ci Astarot, te ci Edrei, dëkk yu réew bu Og ci Basanitidi, ñu joxe doom yi Makir, doom yi Manasse, te ñu joxe benn-ñaari doom yi Makir, doom yi Manasse, ci mbooloo mbootaay ñu. Yéene ñu Musa jëfandikoo ci biir Yordan ci Arabòt Mowaab, ci biir Yordan bu Yeriko, penku.

14

Te yii ñu nekk ay doom Israayil yi ñu jëfandikoo réew ci réew Kanaana, yi Eleyasar jàngukat bi, ak Josuwaa bu Nun, ak ay boroom mbokk yi ci ay liñu yi doom Israayil jëfandikoo réew. Ci njëkk ci tirage, ñu jël, ni Boroom bi fay wax ci loxo Yusufa ci juróom-ñeent liñu, ak ci ñaari xeet liñu ci ngir taatuUrdun. Ak yoon Lewit yi joxul ko ñu benn gëstu ci ñoom, ndax doomam yi Yusuf ñaari lëndëm ñoo nekk Manase ak Efrayim, ak joxul ko ñu benn gëstu ci réew bi yoon Lewit yi, waaye dëkk yi rekk ñoo ko jox ngir ñu dagg, ak meññeef yi ñu wëral ngir ñoom ñi ak ñoom ñi. Ni Boroom bi fayale Musa, noonu la xale yi Israël def, te ñu resh mbir mi. Te doom yi Judah ñëw-ñëw ci kanam ci Joshua ci Gilgal, te Caleb bu Jephunneh, Kenizzite bi, wax ci moom: Yaw xam baat bi bu Yalla wax ci Moses, nit bu Yalla bi, ci man ak yaw ci Kadesh Barnea. Ndax am naa fukk ak ñeent at bu ma yóbbu Musa, doom Yàlla, yónnee ma ci Kadesh Barnea ngir xool-xool réew bi, te waxtaan naa ko jabar ci lu njëkk ak sama xel. Yëf sama rakk yi ñu jëkk ak man, ñu soppi xol yi ci mbooloo mi, waaye man dama ngi teg ci noppi Boroom bi, Yàlla sama. Te Musa nee ci benn fan ci bëy bi, ne: Réew bi nga tëdd ci kaw, dinaa jëkk la ci ndigël ak doom yi am ci saa su ñu nekk, ndax yaa ngi tëral ci topp Boroom bi, Yàlla bu ñu. Te leegi Boroom bi naan ma ni mu ne. Ñaari fukki ak juróom ñeent at, dale bu Boroom bi wax baat bii ci Musa, te Israel dem ci désert bi. Te leegi xool ma, tey man juróom-ñeetti fukki ak juróom ñeent at. Dara ngi ma leegi tey doole, ni ñu ko Musa yónne ma, mu mel ni maa ngi doole leegi mu génn te dugg ci xaare bi. Te léegi, dama la dawle tund bii, ni Boroom bi wax ci bés boobu, ndax yaw dégg na baat bii ci bés boobu. Te léegi Anakim yi nekk nañu

foofu, dëkk yi gëna mag te gëna mag. Su fekkee Boroom bi nekk ak man, dinaa ko rëy yépp, ni Boroom bi waxoon ma. Te Joshua bëgg na Caleb, te jox na ko Hebron, doom bu Jephunneh, doom bu Kenaz, ngir jamonoy. Ndax loolu la Hebron jàppale Caleb bu Jephunneh bu Kenizzite ci jamonoy hadi bés bi, ndax moom noppi ci waxin Yalla bu Israel. Tur bi Xebroon te, ci ginaaw, dëkk bi tudd na Argob, dëkk bu mag bu Anakim yi, te réew mi noppi ci xareb bi.

15

Te dëkk na ay xeet ci liñu xam ci mbooloo Juda, ci seen gox-gox, dale ci ay xeet ci Idumea, dale ci njàngale Sin ba noppi Kadesh ci bëj-saalum. Te nekk na ñoom benn xët, ci gëm ci bët ci ñetti ci benn yoon ci géej bu saalum, ci benn gëstu bu doxal ci bët. Te mu wécc ci kaw montée bu Akrabbim; te mu daldi Sena, te mu jiitu ci bëj-saalum jot ci Kadesh Barnea; te mu génn, te mu jiitu ci Asoron ci Sarada; te mu génn ci bëj-saalum sowwu bu Kadesh, te mu génn ci Azmon, te mu yàgg ba ñëw bu Egipt; te soppiku xët yi dinañu nekk ci géej gi; loolu mooy xët yi ñu ci bëj-saalum. Te njëkk yi ci penku soleil bi jëkk, lépp géej gu tundu gi ba Urdun. Te miñ yu ñu ci Bëj-gànnaar, ak ci tuuti bu géej gu geer, ak ci xayma bu Jordaŋ. Daw ci ay frontière ci Bet Haglaam, te daw ci bëj-gànnaar ci Bet Araba, te ay frontière yëg ci ndaw Bohan doom Ruben. Te ay frontière yëg ci ñeenteel bu ñeeweel ndaw Akor, te dindi ci Gilgal, bu nekk ci kanam montée Adumim, bu nekk ci bëj-gànnaar ndaw la, te daw ci ndox bu

source bu njàng la, te boppam dinañu nekk source Rogel. Te ay frontière yëg ci ndaw Hinnom, ci biir Jebusit ci bëj-gànnaar; moom mooy Yerusalem; te ay frontière daw ci kaw bu tundu, bu nekk ci kanam ndaw Hinnom ci bëj-géej, bu nekk ci xeetu réew Refayim ci bëj-gànnaar. Te frontière bi daw ci kaw bu tundu ci source bu ndox Neftoah, te daw ci tundu Efron; te frontière bi dinañu yëg ci Baal; moom mooy dëkk Yearim. Te làkk bi dinaa dellu ci Baal ba ci géej, te dinaa aay ci tund Assar ci ginnaaw dëkk Iarin ci bëj-gànnaar; boobu mooy Chaslon; te dinaa daw ci dëkk téeré wi, te dinaa aay ci bëj-saalum. Te làkk bi dinaa génne ci ginnaaw Ekron ci bëj-gànnaar, te dinaa génne làkk yi ci Sukot, te dinaa aay làkk yi ci bëj-saalum, te dinaa génne ci Lebna, te génnewu làkk yi dinaa nekk ci géej. Te làkk yi ñoom ci géej, géej bu mag bi dinaa làkk. Yii yépp mooy xéet yi ci biir doom yi Judah ci wetu mbooloo yi ñoom. Te ci Caleb bii doom Jephunneh, jox na ko benn xaalis ci biir doom yi Judah ndax li Yalla wax. Te Joshua joxoon na ko dëkk bi Arbok, dëkk bu mag bu Anak; boobu mooy Hebron. Te Caleb, doom Jephunneh, rëy ñetti doom Anak yi ci fii: Sheshai, Talmai ak Ahiman. Te Caleb daldi fi nekk ci kanam ñu ngi dëkk ci Dabir, waaye tur wi Dabir te ko nekk ci ginaaw dëkk wi Bind. Te Caleb ne: ku nekk dafa labb te ekkóps dëkk bi ci Bind yi te kiriéus ko, dinaa jox ko Achsah sama doom-ju-jigéen ci jabar. Te Othniel, doomugóor Kenaz, rakk Caleb, jël na ko, te jox na ko Achsah, doom-jàngeen am, ngir jàbar. Te li xew ci bi dem ci biir moom, te li naan ci moom, di ne, dinaa laaj sama baay loxo, te li ñaaw ci gannaaw bi, te Caleb naan ci moom, lan la? Te mu ne ko wax, jox ma barkéel ndax ci réew Negev nga ma jox, jox ma Othniel, te mu

joxe ko Gonathlah bu yéesu ak Gonathlah bu xeetu. Bii ci àdduna bu njëkk bu liggéey bu doom yi Juda. Dëkkoon dëkk ñu ci dëkk ci bët liñuy jëkk doom yi Yuda ci daane yi Edom ci désert bi, ak Baiseheel, ak Ara, ak Asor, ak Ikam, ak Regma, ak Aruel, ak Kadesh, ak Asorionain, ak Mainam, ak Balmainan, ak tuuti yi ñu, ak dëkk yi Aseron, moom mooy Asor, ak Sen, ak Salmaa, ak Molada, ak Seri, ak Baiphalath, ak Cholaseola, ak Beersheba; ak tuuti yi ñu, ak kër yi ñu ci ëllëg, Bala, ak Bakok, ak Asom, ak Elboidad, ak Bethel, ak Horma, ak Ziklag, ak Macharim, ak Sethennak, ak Labos, ak Sale, ak Eromoth; dëkk ñeent-fukk ak juróom-ñeent, ak tuuti yi ñu. Ci penku bi, Ashtaol, ak Zorah, ak Eshtaol. Ak Ramen, ak Tano, ak Iluthoth, ak Maiani, ak Iermouth, ak Odollam, ak Membra, ak Saocho, ak Iazeka, ak Sakarim, ak Gadera, ak ay kër yu bëri ndox yooyu, dëkk yi fukk ak ñeent, ak tuuti dëkk yooyu. Senna, ak Adasan, ak Migdal Gad, ak Dalad, ak Mizpah, ak Iachareel, ak Beth Doth, ak Ideadalea, ak Chabra, ak Maches, ak Maachos, ak Geddor, ak Bagadiel, ak Noman, ak Machedan; dëkk fukk ak juróom-benn, ak galle yoom; Libnah, ak Ithak, ak Anoch, ak Jana, ak Nasib, ak Keilam, ak Akiezi, ak Kezib, ak Bathesar, ak Aijalon; dëkk fukk, ak galle yoom; Ekron, ak galle yam, ak ferme yoom, dale Ekron ba Gemna; ak yépp ñu nekk suuf Ashdod; ak galle yoom, Asiedoth, ak galle yam, ak ferme yam; Gaza, ak galle yam, ak ferme yam ba noppi ndox bu Egipt, ak géej gu mag dafa tëj. Te ci tundu Samir, ak Jether, ak Socah, ak Renna, ak dëkk bu Bind, mooy Debir, ak Anon, ak Es, ak Man, ak Aisam, ak Gosom, ak Chalou, ak Channa, ak Gelom; dëkk fukk ak ñeent, ak galle ñu ci ñoom; Airem, ak Remna, ak Soma, ak Jemain, ak Baithachou, ak

Phacua, ak Euma, ak dëkk bu Arba, mooy Hebron, ak Soraith; dëkk juróom ñeent, ak kër yu ñu ci ñoom; Maor, ak Carmel, ak Ozib, ak Itan, ak Jariel, ak Arikam, ak Zakanaim, ak Gibeah, ak Timnah; dëkk juróom ñeent, ak galle ñu ci ñoom; Ailoua, ak Beth Zur, ak Geddon, ak Magaroth, ak Baithanam, ak Thekoum; dëkk juróom benn, ak galle ñu ci ñoom; Kariathbaal, mooy dëkk bu Jearim, ak Sotheba; dëkk ñaar, ak kër yu ñu ci ñoom; ak Baddargeis, ak Tharabaam, ak Ainon, ak Aiochioza, ak Naphlazon, ak dëkk yu Sadon, ak Arkades; dëkk juróom ñaar, ak galle ñu ci ñoom. Te Jebusit bi dafa nëkk ci Jerusalem, te xale yi Juda ñu amul doole bu ñu mën a rëy leen, te Jebusit yi dañu nëkk ci Jerusalem ba léegi.

16

Te ak dëkk yi doomub Yusuf ñu nekk ci Jordan bi ci Jeriko ci penku, te dëkk yi dinañu jiitu ci Jeriko ci tund bi, ci njàkk bi, ci Betel Luza. Te dinañu dem ci Bethel, te dinañu wañi ci ay xeet yu Ahatarthi. Te mu ngi dem ci géej ci benn géej ci mbir yi Aptalim ba teeñ ci mbir yi Bet Horon bu ndaw, te géeju ñoom dinañu jeex ci géej. Te doom bi, xaréy Joseph, Ephraim ak Manasseh, ñu jëkk. Te ñu defar ay mbir yu doom yi Efrayim ci lu jëkk ak seen liggéey, te ñu defar ay mbir yu seen héritage ci penku, Atarot ak Erok ba noppal Bet Oron bu kawe, ak Gasara. Te frontières yi dinañu jëm ci géej gi ci Icasmon ci kaw-kanam Terma; dinañu delloowaat ci penku-jant ci Tenasa, ak Selles, te dinañu aay ci penku-jant ci Ianoka, te ci Mako, te Atarot, te dëkk yu ndaw yi

ñoom, te dinañu jëm ci Jeriko, te dinañu génn ciUrdun bi. Te, ngir Tàmbajaŋ, ay xët yi dinañu dem ci géej, ci Chelkana, te ay bëccëg yi ci géej, loolu mooy xët bu Efrayim jëkk ci mbokk ñoom yi. Te dëkk yi ñu wóor ci biir njëkk yi Efrayim ci biir njëkk yi Manase, lépp dëkk yi ak tuuti-dëkk yi ñu. Te Efrayim réewul Kanaanéen bi mu nëkk ci Gezer, te Kanaanéen bi dëkk ci Efrayim ba noppi bés bii, ba Farawun, buur bu Ejipt, yëkkat, te jël ko, te togg ko ci safara, te ñu réew Kanaanéen yi, ak Periseen yi, ak ñi nëkk ci Gezer, te Farawun jox ko ci doti doom ju jigéen.

17

Te am njëkk ci yoon yi ci dëkk bu njëkk bi doom yi Manasseh, ndax kenn kii mooy ñu njëkk ci Joseph, ci Machir bu njëkk bi Manasseh baay Gilead, ndax nit bi mooy jàngalekat, ci Gilead ak ci Bashan. Te am njëkk ci doom yi Manase yi ci des, ci mbooloo moom: doom yi Iezi, ak doom yi Kelez, ak doom yi Jeziel, ak doom yi Suxem, ak doom yi Sumarim, ak doom yi Ofer. Ñooy góor yi ci mbooloo moom. Te Salpaad, doom bu jigéen Opher, amul doom bu góor, waye doom ñu jigéen rekk, te yii ngay tur yi ci doom yi jigéen Salpaad: Maala, ak Noua, ak Egla, ak Melcha, ak Thersa. Te ñu takk ci kanam Eleazar bu sarret bi, te ci kanam Yéesu, te ci kanam ay boroom yi, di ne, Yàlla naan ci loxo Musa di jox ñu réew ci biir ñu mag-mag, te jox na ñu ko ci ndigël bu Boroom bi, xaalis ci biir mag-mag baay-am. Te ndaje-ndaje bi ñoom daldi ci Anassa, ak raaw bi Labek ci réew Galaad, bi nekk ci bëj-gànnaaru Urdun; ndax jigéen yi doom yi Manaase ñu am

jamonoo ci biir mag yi ñoom, te réew Galaad daldi lañu doom yi Manaase yi des. Te ci ñu am ay xeet yu doom yi Manasseh ci Delehanath, bu nekk ci kanam doom yi Anath, te dem ci ay xeet ci Jamin ak Jassib ci puits bu Taphthoth. Ci Manase la, te Tafet nekk ci kanam yi Manase, ci doom yi Efrayim. Te dañu dindi yoon yi ci suuf ci ravin bu Karana ci bëj-saalum ak ci ravin bu Jariel; terebint bi Efrayim ci biir dëkk bi Manase; te yoon yi Manase ci bëj-gannaar ci ndox bi; te bëj-génn bi dinaa jëkk géwël ci bëj-saalum ci Efrayim, te ci bëj-gannaar ci Manase; te géwël bi dinaa jëkk yoon yi ñoom; te ci Aser dinañu topp ci bëj-gannaar, te ci Isakar ci bëj-sowwu. Te dinañu nekk Manasseh ci Issachar ak ci Asher: Baitan ak ay galle ñoom, ak ñi nekk ci Dor ak ay galle bii, ak ñi nekk ci Megiddo ak ay galle bii, ak ñetteelu Mapheta ak ay galle bii. Te doom yi Manasseh amul ñu mën ñu yokk ci biir dëkk yii, te Canaanite yi di njëkk ñu dëkk ci réew wii. Te dëkk na, ndax ñu am doole, doom yi Israël, ñu def Kanaanéen yi jëfandikukat, waaye ñu ñu ko rëy lépp. Waaye doom yi Yusuf ñu naan ci Yusuwa, ñu naan: Lu tax nga joxe nu benn xaalis, ak benn tëral? Waaye man, dafa am nit ñu bari, te Yalla dafa ma barkeel. Te Yéesu wax nañu ko, su fekkee ñu bari ngeen, yéegal ci ñaaw bi, te soppi yow sa bopp su fekkee tundu Efrayim bi dafa am yow ci biir. Te ñu ne, tundu Efrayim dafay jàmm ñu ci, te fas bu tànn ak fer am na Kanaanéen yi nekk ci, ci Bet-Shan ak ci tuuti yi ci, ci doxalin Jezreel. Te Yésu wax na ci doom yi Yusuf, su fekkee ne nit yu bari nga te am nga doole bu mag, du war am sa benn xaalis rekk; ndax ñaaw bi dinaa la, ndax ñaaw la te dinaa ko saf, te dinaa la; te bu ngay seddee Kanaanéen bi, ndax am na fas yu tann; yow ndax gën nga ko.

18

Te dëkk bi nekk ci biir lëndëm yu bees yu Israël yépp dajalewoon ci Shiloh, te ñu tëj fii këru témoignage bi, te réew mi dëkk ci biir lëndëm yu bees bi. Dëkk na doom yi Israël yiy amul seen xaalis, ñeent lëndëm. Te Yosuwa ne wax ci doom yi Israayil: Ba kan ngay fàtte ci jëfandikoo réew bi Yaayu Yàlla am ne joxe? Jox ñetti góor ci yeen ci kaw liñu, te ñu tàkku ñu daan ci réew mi, te ñu bind ko ci man kanam, ni mu war a gëna ko deel. Te ñu dem ci biir ba jëkk ko; te mu fey leen ñeent xaj-xaj; Judah dina takk leen ndaw bu njëkk ci bëj-saalum, te doom yi Yusuf dina ñu takk leen ci bëj-gannaar. Yow waaye, jëfandikoo réew bi ñeent xaalis, te indal fii ci man, te dinaa jëfandikoo yow xaalis ci kanam Yàlla Boroom bi ñu. Dëkk du am bàyyi doom yi Lewi ci yéen; ndax sariya Boroom bi mooy bàyyi am; te Gaad te Ruben te ñaari yoon ci liggéey Manase jëloon bàyyi ñu am ci ngir Jordan ci penku, li Musa katt Boroom bi joxoon leen. Te tekki yi nit ñi dem nañu, te Yésu jox na nit ñi yi dem yi ngir xam-xam réew mi, ne: Demleen te xam-xamleen réew mi, te ñëwleen ci man, te fi dinaa jëkk la leen xaalis ci kanam Boroom bi ci Silo. Te ñu dem, te ñu taaxal réew bi, te ñu gis ko, te ñu bind ko ci dëkk yi, ñeent xeeti ci téeré, te ñu indil ko ci Yusu. Te Yésu jëfandikoo leen xaalis ci Silo ci kanam Boroom bi. Te lot bi ci liñu Benjamin génn na njëkk ci benn ci seen mbokk, te benn bi ci lot bi ci seen génn na ci biir doom yi Juda ak ci biir doom yi Yusuf. Te limu-ñu yi jàppale ci bëj-gànaar; ci Jordaan limu-ñu yi dinañu des, limu-ñu yi dinañu des ci ginnaaw Jericho ci bëj-gànaar, te dinañu des

ci tundu bi ci géej gi, te mujj mi dinañu jàppale ci Mabdaritis Bethon. Te dinaa dem ci kanamu Luus ci ginnaaw Luus ci bëj-saalum, mooy Betel, te dinaa jëkk ci kanamu Maataroob Orek ci tuuti kaaw, mooy ci bëj-saalum Bet Oroon bu ndaw. Te dina wéesu ci benn-benn yi te dina wéesu ci benn xaaj bi di xool ci géej gi dale ci penku bët gi dale ci tund bi ci kanam Beet Oron ci penku bët, te dina am sama bëccëg ci Kiryat Baal; moom mooy Kiryat Yearim, dëkk bu doom yi Yuda; bii mooy benn xaaj bi ci kanam géej gi. Benn bi ci Bëj-saalum ci Kariath Baal, te ñu ngi dem ci biir Gasin, ci ndox u Naphto. Te dañu daje ci frontières yi ci benn xaaj, loolu mooy ci kanam vallée bu Sonnam, bu nekk ci xaaj bu Emek Rafayim ci bëj-gànnaar, te dañu daje Gehenna ci ginnaaw Jebusi ci bëj-saalum; dañu daje ci puits bu Rogel; Te dañu wéet ci puits bu Bet Shemesh; te dañu wéet ci Galilot, bu nekk ci kanam ci montée bu Adumim; te dañu daje ci mbër bu Bohan bu doom yi Ruben; te dañu wéet ci ginnaaw Bet Araba ci bëj-gànnaar, te dañu daje ci frontières yi ci ginnaaw géej gi ci bëj-gànnaar. Te dëkk na bëccëg yi ci kaw mbàll bu géej bu dayo yi ci bëj-gànaar, ci fukk Bëj-gànaar, ci xayma bu Jordaan, dale Bëj-saalum. Yooyu la sànse yi dale Bëj-saalum. Jordan bi dina takk ci kaw gu penku, loolu mooy xaalis yi doom yi Benjamin, ay ngalam yi mu am ci biir lépp ci mbooloo yi. Te dëkk yi ñu jëkk yi doom yi Benyamɛɛn ci mbooloo ñoom yi Yeriko, ak Betegayo, ak Amekasis, ak Baytabara, ak Sara, ak Besana, ak Ayeen, ak Fara, ak Efrata, ak Karafa, ak Kefira, ak Moni, ak Gabaa, dëkk yi fukk ak ñaar; ak tuuti yi ñoom yi Gabaon, ak Rama, ak Beerot, ak Massema, ak Miron, ak Amoke, ak Fira, ak Kafan, ak Nakan, ak Zelekan, ak Tareela, ak Yebus; boobu mooy Yeruzalem; ak

Gabaot, Yarim, dëkk yi fukk ak ñett ak juróom, ak tuuti yi ñoom yi; boobu mooy jamonoo yi doom yi Benyamɛɛn ci mbooloo ñoom yi.

19

Te jënd bi ñaareelu génn ci biir doom yi Simeon, te jëkk bi jënn ci biir jënd yi doom yi Juda. Te xaalis bi ñu jëkk mooy Beersheba, ak Samaa, ak Kaladam, ak Hazar Shual, ak Bola, ak Jason, ak Erthoula, ak Boula, ak Horma, ak Ziklag, ak Beth Marcaboth, ak Sarsousin, ak Batharoth, ak caññu ñoom; dëkk yi fukk ak ñett, ak tuuti ñoom. Eremmon, ak Thalcha, ak Jether, ak Asan; dëkk ñeent ak galle yi ñu am, ci biir dëkk yi ñu am ba Balek bu ñu dem Bameth ci bëj-saalum; li mooy héritage bu liñu bu doom yi Simeon ci mbokk yi ñu am. Ci lot bi Juda, jëfandikoo bi liñuy wax xam-xam bi doom yi Simeon, ndax xaalis bi doom yi Juda gën a mag ci sa yépp, te doom yi Simeon jëfandikoo ci biir lot bi yépp. Te tirage bi ñetteelu bi génn na ci Zabulon ci mbooloo ñoom, dinañu am ay xeet yu kër-ga ñoom, Esedekgola xeet ñoom, géej gi ak Magelda, te dinañu tàmbale ci Baitharaba ci ngaañ bi, bi nekk ci kanam Iekman. Te dellu ci Seddouk ci ginnaaw ci penku Beth shemesh ci ay xeet yu Chaseloth aith, te dina wécc ci Dabiroth, te dina yëkk ci Phanggai. Te ci kanaa dafa doon dëkk ci bëj-gànnaaru penku ci Geba, ci dëkk Kattath, te dafa doon dëkk ci Rimmon ci penc bi mu nëbb. Te dinaa daldi ay frontiyeer ci bëj-gànnaar ci Amoth, te bëri-gëm ñoom dinañu nekk ci Gaiphael, te Katanath, te Nabaal, te Symoon, te Jericho,

te Baithman. Bii la héritaaj bu liñu ci doom yi Zabulon ci jëmm yi ñoom, dëkk yi ak tuuti yi ñoom. Ak ci Issachar, xeetu bu njëkkëte bi génne. Te limu-limu yi ñu am mooy Jazel, ak Chasaloth, ak Sunam, ak Agis, ak Siona, ak Reeroth, ak Anachereth, ak Dabiron, ak Kishon, ak Rebes, ak Remmas, ak Jeon, ak Tomman, ak Aimarek, ak Bersaphes. Te ci ñu tëj ci mbir yi ci Gathbor ak ci Salim ci bëj-gënej, ak Beth shemesh, te bunt bi ci mbir yi dinañu nekk moroom Jordan. Lii mooy xaalis-bi liggéey bi ci mbooloo yi Isaakar ci jëfandikukat yi ñoom, dëkk yi ak tuuti yi ñoom. Te jënd na bi lot bi ñeent Asher ci lu jëm ak mbokk yi ñu. Te ñu jëkk ci ñi ngelaw yu ñoom Exeleketh, ak Aleph, ak Baithok, ak Keaph, ak Elimelech, ak Amiel, ak Maasa; te dinañu tëj ak Carmel ci bëj-gënej, ak Zion, ak Labanath. Te dinaa dellu ci penku àdduna ak Baithgeneth, te dinaa taxaw ak Zebulun ak Ekgai, ak Phthael ci bëj-gànnaaru, te dinaa dugg ci palanteer yu Saphthaibethme, ak Inael, te dinaa wéet ci Chobamasomel, ak Elbon, ak Rahab, ak Ememaon, ak Kanthan ba Sidon bu mag bi. Te dellu yi dinañu dellu ci Rama, te ba nit ku njëkk Masphassat, te Tiriyaa yi; te dellu yi dinañu dellu ci Iasif, te bënn-bënnale bi dina nekk géej gi, te Apoleb, te Ekozob, te Arkob, te Afek, te Raau. Bii ci mbooleem bu njëkk bu Aseer ci mbind yi ñoom, dëkk yi ak tuuti yi ñoom. Ak ci Naphtali, tirage bi njëtteelu génn na. Te li nekk, yoonu ñoom mooy Moolam, ak Mola, ak Besemiin, ak Arme, ak Nabok, ak Iephthamai, ba Dodam, te yéenekaay yi am mooy Jordan. Dellu na ci yoon bi ci géej gi ci Aththabor, te deme na ci kanaam Iakana, te jëkk na ak Zebulun ci Bëj-saalum, te Asher jëkk na ci géej gi, te Jordan ci Penku-àdduna. Ak dëkk yi ñu tëj ci mbotaay yi ci Tiryen yi, Tir,

ak Omatadaket, ak Keneret, ak Armayt, ak Arael, ak Asor, ak Kades, ak Asari, ak sàcc bi ci Asor, ak Keroe, ak Megalaarim, ak Bayttam, ak Tessamis. Lii mooy héritage bu tribu bi ci doom yi Naphtali. Te Dan génn na xaalis bu njëkk-ñaar. Te limiit yi ñu jëkk Sarat, ak Asa, ak dëkk yi Sammaus, ak Salamin, ak Ammon, ak Silata, ak Elon, ak Tamnata, ak Ekron, ak Alkata, ak Begetoon, ak Gebeelan, ak Azor, ak Banaibakat, ak Getremmon, ak ci géej Ierakon limiit bu jëgël Joppa. Lii mooy héritage bi liñuy jëkk ci liggéey yi ci mbokk yi ci doom yi Daan ci ñu ngi jëkk ci nit yi ñoom, dëkk yi ñoom ak tuuti yi ñoom. Te doom yi Daan demoon te ngeeneen ci Lakiis, te jappoon ko, te rëyoon ko ci gemmiñ bu penc, te daggoon ci ko te wooteen tur bi mu ko Lasendaan. Te demoon ngir dugg ci réew mi ci ñu ngi jëkk ci bunt bi ñoom, te doom yi Israayil joxoon Joshua doom bu Nun héritage ci ñoom ci ñu ngi jëkk ci yoon bu Yàlla, te joxoon ko dëkk bi, bu mu laaj, Tamnasarak, bu nekk ci tundu Efrayim, te sàqqoon dëkk bi, te daggoon ci ko. Yii yi réew yi ñu Eleazar jànq bi, ak Yesuwaa bu Nun, ak boroom yi ci mbokk yi ci dëkk yi Israel jëfandikoo ci tirage ci Shiloh ci kanam Yonent, ci biir bunt yi ci kër bu njëkk bu témoignage bi, te ñu dem jàpp réew bi.

20

Te Boroom bi wax ak Yusufa, ni wax ak doom yi Israayil, ni joxe dëkk yi ñu naan takk yi, yi ma wax ak yeen ci biir Musa. Refuge ci kilifa bi ñu rew rëy bi japp soul bi baxul sa bopp, ak ñu ngi nañu la leen yi dëkk yi refuge, ak du ñu ngi dee kilifa bi ci

kanam bi ku ñu ñu jaay blood bi, ba mu tànn ci kanam bi mbooloo bi ci jugement. Te mu teral Kadesh ci Galilee ci tundu Naphtali, ak Shechem ci tundu Ephraim, ak dëkk bi Arbok—loolu mooy Hebron—ci tundu Judah. Te ci bi gën-wàll bi ci biir Jordan, joxe Bosor ci làmmiñ bi, ci pénku bi, ci liñu Ruben, te Aremot ci Gilead ci liñu Gad, te Gaulon ci Bashan ci liñu Manasse. Yii dëkk yi yii woo ngi ko wax ci doom yi Israël ak ci horom bi ngi noppi ci ñoom, ngir mu reer fii nekk ku nekk rëy bët bi bëgg-bëgg, ngir du dee ci loxo bu kilifa bi deret bi, ba mu tàgg ci kanam bi boole bi ci yoon.

21

Ak ñu ñëw, ay boroom-baay yu mag yi ci biir doom yi Lewi, ci Eleyasar bu sarax bi, ak Yésu bu Nun, ak ci ay boroom-liñ yu mag yi ci biir liñ yi Israyil. Ak ñu naan léén ci Silo ci réewu Kanaan, di naan, Boroom bi fay ci loxo Musa bañ ñu jox ñu déem yu ñu dëkk ci, ak meññeef yi ngir ñu ñoom ñi. Te xale yi Israel joxe Lewit yi dëkk yi ak noow yi ci yoon bu jëfandikoo Boroom bi. Te lot bi génn-na ci mbooloo Kahat, te doom yi Aaron yi, sëriñ yi Lewii yi, ñu am fukk ak ñett dëkk ci liggéey yi Juda, ci liggéey yi Simeon, ak ci liggéey yi Benjamin, ci lot. Te doom yu Kahat yi des ci liñu jëkk ci liggéey bu Efrayim ak ci liggéey bu Dan ak ci benn xarale liggéey bu Manase, ci mbir, dëkk fukk. Doom yi Gershon ñu jël fukk ak ñett dëkk ci liggéey bu Issachar, ci liggéey bu Asher, ci liggéey bu Naphtali, ak ci xaymoor liggéey bu Manasseh ci Bashan. Te ci doom yi Merari, ci mbooloo ñoom

yi, ci liggéey yi Ruben, te ci liggéey yi Gad, te ci liggéey yi Zabulon, ci tirage au sort, dëkk yi fukk ak ñaar. Te doom yi Israël joxe Lewit yi dëkk yi ak ngoon yi ñu, ci lu Boroom bi fayale Musa, ci tirage au sort. Te liñu xale yi Juda ak liñu xale yi Simeon ak ci liñu xale yi Benjamin joxe dëkk yii; te ñu weet ko xale yi Aaron ci mbooloo Kaat ci xale yi Lewi, ndax ñoom ñu am jamonoy bi. Te mu jox leen Kiriath Arba, dëkk bu mag bu Anak, boobu mooy Hebron ci tundu Juda, waaye ay meññeef yu ci wetu yoon, ak ngoon yi dëkk bi, ak tuuti dëkk yi ci boobu, Yosuwa joxoon leen doom yi Caleb doom Jephunneh ci jëfandikoo. Te ci doom yi Aaroon joxe na dëkk bi, dëkk bu rëy ci kuy rëy nit, Hebron, ak yoon yi ñu wërne yuy ak moom; te Lemna, ak yoon yi ñu wërne yuy ak moom; Te Ailom, ak yoon yi ñu wërne yuy ak moom; te Tema, ak yoon yi ñu wërne yuy ak moom; Te Gella, ak yoon yi ñu wërne yuy ak moom; te Debir, ak yoon yi ñu wërne yuy ak moom; Te Asa, ak yoon yi ñu wërne yuy ak moom; te Tanu, ak yoon yi ñu wërne yuy ak moom; te Baitsamuus, ak yoon yi ñu wërne yuy ak moom; dëkk yi juróom-ñeent jóge ci ñaari liñu yii. Te ci liñu Benyameen, Gibeon ak yoonu paturaj yi ñu werne ko; ak Geba, ak yoonu paturaj yi ñu werne ko; Te Anatot, ak yoonu paturaj yi ñu werne ko; ak Gamala, ak yoonu paturaj yi ñu werne ko; dëkk ñeent. Lépp yi yépp dëkk yi doom yi Aaron yi séeréer yi, fukk ak ñett. Te ci mbooloo yi domi Kaath yi Lewit yi daloon ci biir domi Kaath yi, te dëkk bi sarret yi ñoom am na ci liggéey Efrayim; te ñu jox leen dëkk bi scubbël bi ci kilifa yi, Sikem, ak meññeef yi teeral ci moom; ak Gasara ak yi ci moom, ak meññeef yi teeral ci moom; Ak Bet Oron, ak meññeef yi teeral ci moom; dëkk ñeent. Te ci

lign-u Daan, Elteké ak yoonu-ñaaw yi ñu werne ko, ak Gat-Daan ak yoonu-ñaaw yi ñu werne ko, te Ayaloon ak yoonu-ñaaw yi ñu werne ko, ak Gat-Rimmon ak yoonu-ñaaw yi ñu werne ko; dëkk ñeent. Te ci xaaj-juddu liggéey Manase, dëkk bi Taanak ak meññeef yi ñu wéy ci bii, ak dëkk bi Iebatha ak meññeef yi ñu wéy ci bii, dëkk ñaari. Lépp yi yépp fukk ak juróom, ak yépp yi weccee seen biir, ci mbooloo yi xaleyi Kaath yi dellusi. Te ci doom yi Gershon yi Levites yi, ci yoon ci ndimbal liggéey yi Manasseh bi, dëkk yi ñu wéy ci ñi ñu ree, Gaulon ci Bashan bi, ak yi ñu wéy ci moom, ak Bezer bi, ak yi ñu wéy ci moom, dëkk ñaari. Te ci liñu Isakar, Kishon ak meññeef yu wéy ci moom; ak Daberat ak meññeef yu wéy ci moom; Te Ramot ak meññeef yu wéy ci moom; ak Xanaa Bind ak meññeef yu wéy ci moom; dëkk ñeent. Te ci liñu Aseer, Basella ak meññeef yu wéy ci yoon, ak Dabbon ak meññeef yu wéy ci yoon, ak Helkat ak meññeef yu wéy ci yoon, ak Rahab ak meññeef yu wéy ci yoon; dëkk ñeent. Te ci liggéeyu Neftali, dëkk bi wees ci boppam kilifa bi, Kadesh ci Galilee, ak tànneef yi wees ci boppam, ak Hammoth, ak tànneef yi wees ci boppam, ak Kartan, ak tànneef yi wees ci boppam, dëkk ñetti. Ñépp yi dëkk yi ci Gershon ci mbooloo ñu, dëkk yi fukk ak ñett. Te ci mbooloo yi ñu des ci doom yi Merari yi Lewit yi ci ñepp ñu des, ci liggéey yi Zabulon, Maan ak meññeef yi am ci biir am; ak Kades, ak meññeef yi am ci biir am; Te Silla, ak meññeef yi am ci biir am; dëkk ñett. Te ci taatu Jordaan bi ci Jeriko, ci liñu Ruben, dëkk bi, taabal bu kiloor bi, Bosor ci désert bi; Miso, ak ñaari meew yi ñu jëfandikoo; ak Jazer, ak ñaari meew yi ñu jëfandikoo; ak Dekmon, ak ñaari meew yi ñu jëfandikoo; ak Mafaa, ak ñaari meew yi ñu jëfandikoo; dëkk

ñeent. Te ci liñu Gaad, dëkk bi dalu takk bu rey bi fas, te Ramot ci Galaad, ak meññeef yi ñu am, Kamin, ak meññeef yi ñu am, te Esbon, ak meññeef yi ñu am, te Jaser, ak meññeef yi ñu am, ñepp dëkk yi ñeent. Lépp yi yépp ci biir doomub Meraari ci mbooloo yu ñu des ci kaddu bu Lewii bi, te ngalam yi dëkk yi juróom ñeent. Lépp dëkk yi yépp yu Lewit yi ci biir lëkk yu doom yi Israayil yi, ñeent-fukk ak ñaar-ñeent dëkk, ak meññeef yi ñu ngi yëngale dëkk yooyu; dëkk ak meññeef yi ngi yëngale dëkk bi ci lépp dëkk yooyu. Te Boroom bi dafa jox Israayil lépp réew bi, bu mu naan joxe baay yi ñu; te ñu lëkkaleeku ko, te ñu daggee ci moom. Te Boroom bi jàmm-leen ñoom ci biir-biir, ni mu naan ñi baay-baay ñoom, benn kenn amul dëkk ci kanam ñoom ci biir-biir yëpp ñi jàmm-kat ñoom, yëpp ñi jàmm-kat ñoom, Boroom bi joxe-leen ñoom ci loxo ñoom. Amul benn ci ay wax yu baax yuy Boroom wax ci doom yi Israël, yëpp dañu ñëw.

22

Kenn, Yusua woo ngi ci woo ngi teg ci benn sa ñi doom yi Ruben, ak ñi doom yi Gad, ak ñaari-ñeent lign bi Manase, te wax na leen, yeen dëgg nañu lépp li Musa jëkkër bi Boroom bi fay leen, te dégg nañu sama baat ci lépp li fay leen. Amul ngeen jaay mag-ngeen yi ci bés yii yu bari, ba leegi ngeen tëral sarax bu Yàlla sa Boroom. Leegi te Yàlla Boroom bi ñu ngi tuddu yoon mag ñu, ci yoon bi mu wax leen, leegi te dellu, dem ci kër yi ngeen, ak ci réew bi ngeen am, bi Musa jox leen ci bëj-gànnaaru Jordan. Waaye tëraleen lool bari ngir def ay sarax yi ak loi bi, bu Musa

katt bu Yalla waxoon ñu nu def; bëgg Yalla Boroom bi ñu, dem ci yoon yi yëpp yu moom, tëral ay sarax yi yu moom, ak dugg ci moom, ak liggéey ci moom ak bépp seen xel, ak bépp seen fit. Te Yusuwa barke na leen, te yónne na leen, te dem nañu ci ñu kër. Te ci bënnoo liggéey bi Manas, Musa jox na ci Bashan, te ci bënnoo yeneen, Yosuwa jox na ak ndongo yi am ci bënnoo Jordan bi ci bënnoo géej gi. Te bu Yosuwa yónni leen ci kër yi ñu, jëkkël na leen. Te ci alal bu bari, ñu dem ci biir-kër yi ñu, ak yëf yu bari lu mag lool, ak xaalis-wërëg, ak xaalis-wëy, ak fer, ak yere yu bari, ñu reewal njàng yi ci biir jàmm yi ak rakk-kër yi ñu. Ndax doomub Reuben, ak doomub Gad, ak xarnub liggéeyub Manasseh démoon ci biir doomub Israel ci Shiloh ci réewum Canaan ngir dem ci Gilead, ci réewum jëfandikub ñoom, bu ñu yërëm ci yoon ci waxin Yàlla ci loxom Musa. Te ñëw ci Galaad bu Jordaan, buy nekk ci réew Kanaan; te doom yi Ruben, ak doom yi Gad, ak ñaari yoon ci lëndëm bi Manase ñu jëf fii benn alteer ci Jordaan, benn alteer bu mag ngir gis. Te xam-xam yi Israël deg-deglu ci wax yu nëw: Xool, doomam yi Ruben, ak doomam yi Gad, ak ñaari yoon ci lëndëm yi Manasseh dañu sos alteer ci sàmm yi réew yi Canaan ci Galaad ci Jordan, ci bëj-gànnaaw yi doomam yi Israël. Te ñu ngi ci beneen bokk bëpp yi doom yi Israël ci Shiloh, ngir ñu jeex dem ci kanam ngir jàppale leen. Te doom yi Israël yónne ci doom yi Ruben ak ci doom yi Gad ak ci doom yi ñeenti liggéey bi Manase ci réew bi Galaad, Phinehas doom bi Eleazar doom bi Aaron saraxal bu mag bi, ak fukk yi ñaari bopp ak moom; bopp benn boppam ci kër bu mbokk ci yépp liggéey yi Israël; bopp yi kër yi mbokk nañu kiliyaark yi Israël. Te ñu ñëw ci doom yi Reuben, te ci doom yi Gad, te ci

ñaari yoon ci liggéey yi Manasseh ci réew Gilead; te ñu wax ci ñoom, ni ñu ngi ne, li ñépp ci mbooloo Boroom bi ngi ne, lan mooy bëgg-bëgg bii, bu ngeen bëgg ci kanam Yalla bu Israel, delloo tey ci Boroom bi, ngeen ci tëral benn autel ci seen bopp, ngeen doon jàpp ko ni jëfandikukat ci Boroom bi? Ndax tootu bi Peor tuutuwul nu la, ndax ñu seetluwul ci moom ba leegi ci bés bii? Te jàpp am na ci mbooloo bi Yàlla. Te yeen daldi leegi ci Boroom bi, te su fekkee daldi leegi ci Boroom bi, suba ñu ngi njariñ bi dina am ci Israel lépp. Te leegi su ndaw réew yi nga am ci sa bopp ndaw, soppi ci réew bu Boroom bi am ci bopp, fan kër gu Boroom bi dëkk fale, te ngeen na am ci ñu, te bul jëkkalook ci Yalla, te yeen itam bul génne ci Boroom bi, ndax ngeen teg alteer bu bees ci alteer bu Boroom bi Yalla gu ñu. Ndax Akar bi Zerah dafa wàllu ci bàkkaar, dafa sàcc ci lu gën a ñu, te mbooloo Israel yëpp dañu am sonn? Te kii benn kenn ki nekk dee na ci boppam say bàkkaar. Te doom yu Ruben yi, ak doom yu Gad yi, ak ñaari yoon ci lëndëm bu Manase bi, wañi, te wax ak seen boroom-kaw yu junni Israyil yi, nañu ne: Yàlla Yàlla Boroom mooy, te Yàlla Yàlla moom xam na, te Israyil moom xam na dina; su fekkee ci yàqu-boroom dañu wuute ci kanam Boroom bi, bu mu ñu dimbali ci bés bii. Te su ñu tossoon ci ñun benn alteer, ngir ñu génn ci Boroom bi Yàlla bu ñu, ngir ñu jëfandikoo koy sarax yu ñu fey lépp, ngir ñu def ci kow sarax bu jàmm, Boroom bi dinaa ko seet. Waaye ndax jàppale baat bu benn, ñu def lii, nu ngi ne, ngir doom yi ñu du wax suba ci doom yi ñu, lan la jàppale Yàlla Boroom bi bu Israayil? Te Boroom bi dañu fay njëg ci biir ñu ak yeen Jordan bi, te amul leen benn xët ci Boroom bi, te doom yi ñu dañuy yàqu doom yi ñu bañ ñu nit Boroom bi. Te nu wax def

konkon, ci tëgg alteer bii doo ci jëfandikoo ofraand ak doo ci jëfandikoo sarax, waaye ngir li nekk témoignage ci biir nu ak yeen, ak ci biir ay génération yu nu ci ginnaaw nu, ngir liggéey liggéey Yalla ci kanam mu, ci ofraand yu nu ak ci sarax yu nu ak ci sarax yu paix yu nu; te doom yi yeen dinañu waxul ci doom yi nu suba, amul leen benn xët ci Yalla. Te nu wax ne su fekkee am te ñu waxee ak nun walla ak ay liggéey yu ñu am ñëw, te ñu wax ne, xoolal benn xët bu mel ni alteer bi Yàlla, bu baay yi nu am ñu defee, du jëfandikoo ci tukki walla ci sàcc, waaye dafay gëstu-guddi ci sa suñu digal ak ci suñu digal, ak ci digal doom yi nu am. Amul doon nu des ci Boroom bi tey léegi ci bés bi, nu des ci Boroom, ngir nu def alteer bu am ay saayaan, ak ay sarax Salamin, ak sarax bu jàmm, waaye alteer bu Boroom bi nekk ci kaw kër gu topp gi mu am. Te Phinehas, saraxala bi, ak bépp jëfandikukat yi ci mbooloo Israel yi nekk ak moom, dégg baat yi doom yi Reuben ak doom yi Gad ak tankati liggéey bi Manasseh wax, te baat yooyu bëgg leen. Te Phinehas bu sarret bi wax na ci doom yi Reuben ak doom yi Gad ak ñaari fukk yi liggéey yi Manasseh: Tey ñu ngi xam ne Yalla ak ñu la, ndax dinañu ko jaaxal ci kanam Yalla jaaxal, te ndax dinañu ko weral doom yi Israel ci loxo Yalla. Te Phinehas bu saraxala bi ak yoonu yoon yi dellu ci biir doomub Ruben ak ci biir doomub Gad ak ci biir xaritam loxo bu Manasse ci Gilead ngir dem ci réew bu Canaan ngir dem ci biir doomub Israel, te deñu wax leen ay wax. Te dëgg na doom yi Israël, te wax nañu ak doom yi Israël, te barkeel nañu Yàlla bu doom yi Israël, te wax nañu bul koy des tuuti ngir dem jàpp leen ci xare ngir rëy réew mi doom yi Ruben ak doom yi Gad ak ci xarnub liggéey bu Manase, te dëkk nañu ci.

Te Yusuwa tudd sant bi ci Ruben ak Gad ak ci ñeenti lign Manase, te mu ne, ne dafa am témoignage ci biir ñoom, ne Boroom bi, Yalla ñoom la.

23

Te waaye xew na ci jamono yu bari ci ginaaw bi Boroom yëgle Israel ci ay jàkkale yu nekk ci biir réew, te Yosuwa mag na, dafa yàgg ci jamono. Te Yusufa wóolu ñépp doom yi Israayil ak komite yu mag yi ñoom ak yërmandékat yi ñoom ak alkat yi ñoom ak bind-bind yi ñoom, te wax na leen, man dama mag te dama àgg ci fan yi; Waaye yéen ngeen gis li Boroom Yàlla bu ñu def ci ñépp xët yi ci kanam ñu, ndax Boroom Yàlla bu ñu moo ngi ñaan ci sa bët. Xoolal ndax dafay jëfandikoo yéen yi mbokk yi daloon ci yéen yii ci ay gàllaay ci ay liggéey yéen, ci Jordan yépp yi mbokk yi ak dafay rëy yépp, ak ci géej gu mag gi dina tëral ci sowwu ñëtëx. Boroom bi waaye Yàlla sunu, mooy dina ñu yor ñoom ci kanam sunu, ba ñu nee ñu des, te dina ñu yónne ñoom bi mbëkëte yi bi ñu ëpp, ba mu yor ñoom ak bi rey yi ñoom ci kanam yéen, te dinga ñu aar bi réew ñoom, ni mu wax Boroom bi Yàlla sunu la yéen. Gëna nga bari baax lool, teg ak def lépp li bind ci téere yoon bu Musa, ngir yeneen ñu jël ci ñaam walla ci caam, ngir yeneen ñu dugg ci mbooloo yi des yi yii; ak tur yooyu jànq yi ñu du wax ci yeen, ak yeneen ñu ñaan, ak yeneen ñu rëcc ci ñoom, waaye Boroom bi Yàlla bu ñu la ñu ngi teg, ni ñu def faa bés bi. Te Yàlla dina res ñoom ci kanam bi nga xool, ay réew yu mag te yu baax, te ku ñu nekk dul jàpp bàyyi ci

kanam bi nu xool ba leegi. Benn ci yéen ñu tukki téeméer, ndax Boroom bi Yàlla bu ñu nekk kii xaare ci yéen ñu, ni mu ne ci ñu. Te ngir lool ci bëgg Boroom bi, Yàlla bu ñu. Su fekkee nga dellu te nga yokk ak yi ñu des ci ay mbokk yi, te nga def lëndëm ak ñoom, te nga taxaw ak ñoom te ñoom itam ak leen, xam nga ne Boroom bi dina amul ni mu yokk ci reyyu ay mbokk yi ci kanam yeen; te dañuy jàpp leen ci pañe, te ci ay tuuti, te ci ay kalam ci sànni-tànk yeen, te ci ay fett ci bët yeen, ba ngeen reer ci réew bu baax bii mu jox leen Boroom Yàlla yeen. Man dem nak maa ngi dem yoon ci yoon bi, ni ak ñépp ñi ci kanam àdduna bi, te dinga xam ci bët-bi yéen ak ci fit bi yéen, ndax benn waxin du des ci yépp yi waxin yi, yu Boroom bi Yàlla bu ñu wax ci ñépp yi ñu jëkk ñu, benn ci ñoom du wuutu. Te dinaa am ni ñu ñëw ngir nun ci ñu lépp baat yi baax yi, yu Yalla wax ci yéen; kon noonu Yalla Boroom dinaa leen joxe lépp baat yi bon yi ba mu ngi leen rëy ci ndox mi baax mii, mu leen jox, bu ngeen ñàkk jàngaleelu Yalla Boroom ñu, mu leen yoone, te ngeen dem leen njaboot yeneen yàlla te leen njaboot leen.

24

Te Yusuwa jëm ñépp liñu Israayil ci Silo, woo ñi mag yi ñu ak ñi bind yi ñu ak ñi juge yi ñu, te takk ko ñu ñu jëkk ci kanam Yàlla. Te Yésu wax ci mbooloo nit ñépp, yii mooy li Boroom bi, Yàlla bu Israayil, wax: Ci ngeen bëj-gànnaar la njabootaay seen baay yi dëkk, Teera baay Ibraahiim, ak baay Naaxoor, te ñu ngi jëfandikoo yeneen yàlla yu. Te ma jël baay bi ngeen Abraham ci

këllëg dëkk bi ci bëj-gënaaw ndox mi, te ma yobbu ko ci réew bi lépp; te ma yaatu doom-doom am, te ma jox ko Isaac, te ma jox Isaac Yaakub ak Esaaw; te ma jox Esaaw tundu Seyir mu reer ko; te Yaakub ak doom-goor yi am dañuy daje ci Esipt, te fa dañuy jëkk ci asamaan bu mag te bari te gëna mag; te ñu Esipt yañ leen. Te ma ñaaw Égypte ak simañ yi ma def ci ñoom. Bi ñu ngi def lii, mu génn seen baay yi ci Egipt, te ngeen dugg ci géej gu xonq gi, te Egiptiyaŋ yi topp seen baay yi ak caar yi ak fasu yi ci géej gu xonq gi. Te nu ñu woy ci Boroom bi, te dafa jox néew ak ñuul ci biir suñu ak Ejipti yi, te dafa indil géej bi ci ñoom, te dafa far ñoom. Te bët yi suñu gis bari Boroom bi def ci réew Ejipti bi, te ngeen nekk ci yaatuwaay bi bés yu bari. Te am na ñu ñëw ci réew yi Amoritkat yi nekk ci ngaañ Jordan, te Boroom bi joxe ñu leen ci loxo ñu, te tëral ngeen réew yi ñu, te rëy ngeen leen ci kanam yeen. Te Balak bu jëkk ci Sipoor, buur bi ci Mowaab, tàmbali, te mu xeex ci Israayil, te mu yónnee wax, mu woo Balaam ngir mu naan ñu. Te Boroom bi Yalla ba bëgg-ul rëy yow, te ak barke yi barke na lañu, te dajale na lañu ci loxo yu ñoom, te joxe na leen. Te nga daan Jordaanu, te nga jëkk ci Jericho, te ñu naan xare ak nun, ñu ñëw Jericho bi: Amoraykat bi, ak Kananekat bi, ak Periskat bi, ak Ivikat bi, ak Jebusikat bi, ak Itikat bi, ak Girgasikat bi, te Boroom bi joxe leen ci loxo yu ñu. Te yoon a yonnee ngir yeen seen mbaam bu njëkk, te yoon a yonnee leen ñeent fukki ak ñaar buur yi Amorit yi dañu jëm ci seen kanam, du ci sa paka, waaye du ci sa nday itam. Te mu jox leen réew ci kaw bi yeen liggéey wuul ci kaw bi, ak dëkk yi yeen tëral wuul, te yeen dëkk ci ñoom, ak gerte raisin yi ak gerte olif yi yeen daf wuul, yeen di lekk. Leegi ragal Boroom bi, liggéey ko

ci gëm-gëm ak ci yoon, wuutal yéen yalla yi gën-wuute yi ñu baay-baay yi liggéey ci bëj-gànnaaru ndox mi ak ci Esipt, te liggéey Boroom bi. Su fekkee amul jàmm ci yéen ci ñaan Boroom bi, tànnal yéen ci yéen bopp tay kan la ñaan, ndax yaa ngi yéen dëkk ci suuf seen yéeneen yaram bu. Waaye man ak sama kër, dinañu ñaan Boroom bi, ndax dafa sedd. Te ndaw bi jaabante, ñu ne, Amul dara nu ñu bàyyi Boroom bi ngir nu ñu jëfandikoo yeneen yàlla yi. Boroom bi Yàlla sunu, moom Yàlla la, moom jëkk na nu ak mbokk-yaay yi sunu ci Egipt, te jàppale na nu ci yoon yi yépp bu nu dem ci moom, te ci xeet yi yépp yu nu wécc ci ñoom. Te Boroom bi dafa tudd Amorite yi ak lépp-lépp ay mbokk yi nekk ci réew mi ci kanam sunu, waaye itam, ñu ngi war naan Boroom bi, ndax moom mooy Yalla ñu. Te Yusuwa wax na ci nit ñi, dinañu mën a liggéey Boroom bi, ndax Yalla la te dafa sedd; te bii moo ngi xalaat, dinañu wàññi ay bàkkaar yéen ak ay jëf yu bon yéen, su fekkee dañu bàyyi Boroom bi te dañu liggéey yeneen yàlla yi; te su ñëwee dinañu leen ñaan te dinañu leen rëy ci wàllu li mu yàq leen rëy. Te nit ñi wax ci Joshua: Deedet, waaye Boroom bi rekk la ñu ngi bokk. Te Yusuwa wax na ci mbooloo mi, yéen ngi ñu témoins ci sa bopp, ndax yéen ngi ñu tann Boroom bi ngir liggéey ko. Leegi, jëkk yéene yow yi nekk ci yow, te topp sa xol ci Boroom Yàlla Israayil. Te mbooloo mi wax ci Josué, Boroom bi, ñu ngi ko liguéey te ñu ngi deglu sa baat. Te Yusufa defar jëfandikoo alluwa ak mbooloo bi ci bësu boobu, te joxe ko yoon ak jugement ci Shiloh ci kanam kaayu mbindaanu Yàlla bu Israayil. Te bind jëfandikoo yi ci dëkki sarax yu Yàlla, te Yosuwa jël benn gàncax bu mag, te ko tëral ci ginaar térémbent bi ci kaw Boroom bi. Te Yusufa wax na

ci mbooloo bi: Gis-naa, ngir bi dina am ci yeen ci témoignage, ndax moom dëgg na lépp li wax nañu ko ci Boroom bi, li mu wax ci yeen tay. Te bii dina am ci yeen ci témoignage ci fan yi ñu ndaw yi, bu fekkee ngir danga wax dëgg ci Boroom bi, Yalla sama. Te Yésu yónnee nit ñi, te ñu dem, ñépp ci sa bopp ci sa bët. Te Israel ngi njaboot Boroom bi ci yépp ay fan yu Yosuwa, te ci yépp ay fan yu ay màggkat yi ñu des ci waxtu bi ci ginnaaw Yosuwa, te ñu gis yépp ay liggéey yu Boroom bi ñu def ci Israel. Te li ñëw ci yooyu, Yusuwa jëkkër Nun, jëf-jëfandikukat Boroom bi, dee, am fukk ak juróom ñeent at. Te ñu ko astu ci biir ay xeet yu bëri yu moom ci Timnath Serah ci tundu Efrayim ci bëj-gànnaar gu tundu Gilead. Te ay doom yi Israayil ñu jël ay yax yi Yuusuf ci Ejipt, te ñu ko astu ci Sikem, ci bëri loxo bu Yaakub jënd ci biir ay Amoriit yi nekk ci Sikem, téeméer ñaar-fukk, te Yaakub ko jox Yuusuf ci bëri. Te ak dëkk ci biir yoon yi, te Eleazar, doom Aaron bi sarax bu mag, dee. Ndajet nañu ko ci Gibeah bu Phinehas, doom am, bi mu joxoon ko ci tund bi ci Ephraim.